

ספר

מקור השמחה

ספר

מקור השמחה

מאמרים ודרושים נוראים ונפלאים, שיחות יקרות, פלאי פלאות, לגלות
ולפרסם מעלת הששון והשמחה, ואיך שכל קיום האיש הישראלי
ברוחניות ובגשמיות וכל הגאולה תלויה רק במצות השמחה,
ועצות חדשות והתחזקות נפלאה, איך לזכות להיות
תמיד בשמחה עצומה על נעם חלקו, שזכה
להפרא מזרע ישראל ולהאמין בו יתברך.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא, קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תנ"ך ומאמרי חכמינו הקדושים

מגמרא ומדרשים והזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

הכתובת להשיג את הספר הזה
ועוד ספרים של אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי מוהר"אש הצדיק מיבנאל
עיר ברסלב בגליל

* * *

הוצא לאור על ידי
ניצני הקודש הוצאה לאור
יבנאל ת.ד. 599
טלפקס: 151-774-419-808
דואר אלקטרוני: nizaniakodes@gmail.com

* * *

להזמנות ספר זה וספרים נוספים
עם אפשרות משלוחים עד בית הלקוח
תוך 48 שעות
"ניצני הקודש הוצאה לאור" - חנות

054-2287882

בואו והתחברו אל האור הגנוז
מבצע נדיר חותמים הו"ק ע"ס 52 ש"ח בלבד
ומקבלים **חינם** סט ספרים יוקרתי
(ניתן לחתום על טופס ההו"ק בסוף הספר ולשלוח אלינו)

הַשְׁמִיחָה — שִׁישְׁמַח הָאָדָם
בְּעִשְׂוֵית הַמְצֻוָה וּבְאַהֲבַת הָאֵל
שְׂצוּוָה בְּהֶן, עֲבוּדָה גְּדוּלָה הִיא,
וְכָל הַמּוֹנֵעַ עֲצָמוֹ מִשְׁמִיחָה זֹ,
רְאוּי לְהַפְרֵעַ מִמֶּנּוּ, שְׁנֹאָמַר:
"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת הַשֵּׁם
אֱלֹהֵיךָ בְּשְׁמִיחָה וּבְטוֹב לְכָב".
(רמב"ם, הלכות לולב, פֶּרֶק ח', הַלְכָה ט"ו)

הקדמה

איתא בלקוטי-מוהר"ן (חלק ב', סימן י'), מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך, ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מנישבין עצמן, והעקר להשתדל לישוב עצמו היטב מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני העולם הזה? הן התאוות הנכנסות לגוף, והן התאוות שחוצי לגוף, כגון: כבוד, ואז ישוב אל השם.

אך דע, שעל-ידי מרה שחורה אי אפשר להנהיג את המוח כרצונו, ועל-כן קשה לו לישוב דעתו, רק על-ידי השמחה יוכל להנהיג המוח כרצונו, ויוכל לישוב דעתו, כי שמחה היא עולם החרות, בבחינת (ישעיה נ"ה): "כי בשמחה תצאו", שעל-ידי שמחה נעשין בן חורין, ויוצאין מן הגלות, ועל-כן כשמקשר שמחה אל המוח, אזי מחו ודעתו בגני חורין, ואינו בבחינת גלות, ואזי יוכל להנהיג את מחו כרצונו ולישוב דעתו, מאחר שמחו בחרות ואינו בגלות, כי על-ידי גלות אין הדעת מישיבת, כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה (מגלה י"ב): על בגני עמון ומואב דמיתבא דעתיהו, מחמת שלא הלכו בגלות, שנאמר (ירמיהו מ"ח): "שאנן מואב מנעוריו" וכו' "ובגולה לא הלך", על-כן עמד טעמו צ"ל וכו'.

ולבוא לשמחה הוא על-ידי מה שמוצא בעצמו איזו נקדה טובה, ועל-כל-פנים יש לו לשמח במה שזכה להיות מצד ישראל, שלא עשני גוי, וכמו שאנו אומרים: "ברוך אלקינו

שְׁבָרָאנוּ לְכַבּוֹדוֹ, וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵינוּ, וְכַמְבָּאָר עַל-פְּסוּק (תְּהִלִּים קמ"ו): "אֲזַמְרָה לְאֱלֹקֵי בְעוֹדִי" (עֵינַי לְקוּטֵי-מוֹהַרְנָן, חֶלֶק א', סִימָן רפ"ב), כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְדוֹן אֶת עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת תְּמִיד, וְלִמְצָא בְּעֲצָמוֹ נִקְדוּת טוֹבוֹת, יְהִיֶּה אֵיךְ שְׂיִהְיֶה, כִּי זֶה יְדוּעַ, שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְהַזְהֵר מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תְּמִיד, וְלְהִרְחִיק הֶעֱצָבוֹת מְאֹד מְאֹד, וְאִפְלוּ כְּשִׁמְתָחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּעֲצָמוֹ, וְרוֹאֶה שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם טוֹב וְהוּא מְלֵא חֲטָאִים, וְרוֹצֵה הַבַּעַל-דְּבָר לְהַפִּילוֹ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָבוֹת וּבִמְרָה שְׁחוּרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לוֹ לִפְל מְזֶה, רַק צָרִיךְ לְחַפֵּשׁ וְלִמְצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה מְעַט טוֹב, כִּי אֵיךְ אֶפְשֶׁר שְׁלֵא עֲשֶׂה מִיָּמָיו אֵיזוֹ מַצָּה אוֹ דְבָר טוֹב?! וְאֵף שְׁכַאֲשֶׁר מִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר הַטוֹב, הוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא גַם-כֵּן מְלֵא פְּצָעִים, וְאִין בּוֹ מֵתָם, הֵינּוּ שְׁרוּאֶה שְׁגַם הַמַּצָּה וְהַדְּבָר שְׁבִקְדָשָׁה שְׁזָכָה לַעֲשׂוֹת, הוּא גַם-כֵּן מְלֵא פְּנִיּוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זְרוֹת וּפְגָמִים הַרְבֵּה, עִם כָּל זֹאת, אֵיךְ אֶפְשֶׁר שְׁלֵא יְהִיֶּה בְּאוֹתָהּ הַמַּצָּה וְהַדְּבָר שְׁבִקְדָשָׁה אֵיזָה מְעַט טוֹב, כִּי עַל כָּל פְּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא, עַל כָּל פְּנִים הֵיטָה אֵיזוֹ נִקְדָּה טוֹבָה בְּמַצָּה וּבַדְּבָר טוֹב שְׁעֲשֶׂה, כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה מְעַט טוֹב, כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ, וְלִבּוֹא לְיַדֵּי שִׁמְחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׁמַחֲפֵשׁ וּמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין מְעַט טוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא יוֹצֵא בְּאֱמֶת מִפֶּה חוֹבָה לְכַף זְכוּת, וְיָכוֹל לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה, בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים ל"ז): "וְעוֹד מְעַט וְאִין רָשָׁע, וְהִתְבּוֹנְנָת עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינָנוּ, הֵינּוּ בְּזָה שִׁיחֲפֵשׁ וּיְבַקֵּשׁ וְיִמְצָא בְּעֲצָמוֹ עוֹד מְעַט טוֹב שֶׁשֵּׁם אֵינוֹ רָשָׁע, עַל-יְדֵי-זֶה כְּשִׁתְּבוֹנֵן וְתִסְתַּכֵּל עַל מְקוֹמָהּ וּמְדַרְגָּתָהּ — וְאֵינָנוּ שֵׁם עַל מְקוֹמוֹ הִרְאִישׁוֹן, כִּי עַל-יְדֵי שְׁמוֹצֵאִין בְּעֲצָמוֹ עוֹד מְעַט טוֹב — אֵיזוֹ נִקְדָּה טוֹבָה, וְדִנִּין אֶת עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיאִין אֶת עֲצָמוֹ בְּאֱמֶת מִפֶּה חוֹבָה לְכַף זְכוּת, וְאֵז אֵינָנוּ כְּבָר בְּמְקוֹמוֹ הִרְאִישׁוֹן, כִּי נִתְעַלָּה, כִּי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדוֹן אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פַּעַם רַק לְכַף זְכוּת, וְלִמְצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזוֹ נִקְדָּה טוֹבָה עֲדִין, כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ שְׁלֵא יִפֹּל לְגַמְרֵי,

חס ושלום, רק אדרבה יחיה את עצמו, וישמח את נפשו במעט הטוב שמוצא בעצמו, דהינו מה שזכה לעשות מימיו איזו מצוה או דבר טוב, וכמו-כן צריך לחפש ולמצא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם אותו הדבר הטוב הוא גם-כן מערב בפסלות הרבה, עם כל זאת יוציא משם גם-כן איזו נקדה טובה, וידון את עצמו תמיד לכף זכות, כדי שיזכה להיות תמיד בשמחה ובהרחבת הדעת, כדי שיזכה לשוב על-ידי-זה בתשובה שלמה ואמתית.

והזהיר רבנו ז"ל מאד לילך עם התורה וההתגלות הזאת, כי הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך, ולבל יאבד עולמו לגמרי, חס ושלום, כי רב בני-אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם, מחמת שרואים בעצמם גדל קלקולם שקלקלו מעשיהם, כל אחד כפי מה שיודע בעצמו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורבים מיאשים עצמם לגמרי, ועל-ידי-זה אינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים אפלו מה שהיו יכולים לעשות, (ומה גם שרבים נופלים בדעתם כל-כף, עד שנסקם בדעתם, כי להם אין כבר תקנה, וכאלו לעולם לא יוכלו לשוב אליו יתברך, ועל-כן מיאשים את עצמם לגמרי), על-כן צריך האדם להשכיל מאד על דבר זה, כי כל הנפילות שבדעתו, אף-על-פי שהן מחמת מעשים רעים שעשה באמת, עם כל זאת הנפילה שבדעתו, והעצבות והמרה שחורה שנופלת עליו על-ידי-זה, הכל הוא רק מעשי הבעל-דבר שמחליש דעתו, כדי להפילו לגמרי, חס ושלום, על-כן צריכין להתחזק מאד לילך עם התורה והגלוי הזה — לחפש ולבקש בעצמו בכל פעם איזה מעט טוב ונקדות טובות וכו', ועל-ידי-זה יחיה וישמח את עצמו ויצפה לישועה עדין, ויוכל להתפלל אליו יתברך, ועל-ידי-זה ישוב באמת, כי כשאדם זוכה לדון את עצמו תמיד לכף זכות, ומוצא בעצמו נקדות טובות, אז

נתרחב לבו ודעתו, ובא לשמחה עצומה, ועל-ידי-זה נפתח פיו לדבר עמו יתברך, באשר ידבר איש עם רעהו, כי השמחה ובדיחה דעתיה פותחת את לבו ודעתו של האדם, שיזכה להדבק בו יתברך, כי "עז וחדוה במקומו", ולפניו אין שום עצבות כלל.

ועל-כן תקף-ומיד בשזוכה שנפתח לו על-ידי השמחה והחדוה אור הדבקות בו יתברך, ויודע ועד, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך ממש, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אז פותח פיו לדבר עמו יתברך בתמימות ובפשטות, ומדבר לפניו יתברך כל צרכו, וכל מה שצריך מבקש רק ממנו יתברך.

והנה מראש קדמת עליית המחשבה העליונה בבריאת כל העולמות, היתה בגין דישתמודעין ליה, שיזכו להכירו יתברך פנים אל פנים מכל פרטי פרטיות הבריאה, כי כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא, לא בראו אלא לכבודו (יומא ל"ח), כמו שכתוב: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו" וכו' (ישעיה מ"ב), ומאחר שהכל נברא בשביל כבודו יתברך, נמצא שכבודו יתברך הוא שרש כל הבריאה, ואף-על-פי שכלו אחד, כי אין בלעדיו יתברך כלל, עם כל זה בבריאה יש חלקים, ובכל חלק וחלק מהבריאה יש בו כבוד מיחד שהוא שרשו, הינו שזוכה להכירו יתברך מכל חלק וחלק מהבריאה, וכשאדם זוכה לזה, אז הוא תמיד בשמחה עצומה, ומתענג בנעם ערבות, זיו, שכינת עזו יתברך, וזהו עקר התכלית לזכות לזה בזה העולם — להכלל בו יתברך, ולשמח בתענוגו יתברך, אשר זוהי מדרגת הצדיקים הקדושים והגוראים, כמו שכתוב (תהלים ל"ב): "שמחו בהשם וגילו צדיקים" וכו', וכתוב (שם צ"ז): "שמחו צדיקים בהשם" וכו', וכתוב (יואל ב'): "גילו ושמחו בהשם" וכו', ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ירושלמי

סֶבֶה, פָּרַק ה'): אֵין רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרֵה אֶלָּא עַל לֵב שְׂמֵחַ, וְאָמְרוּ בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (תְּצוּהוּ קפ"ד): "עֲבְדוּ אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה, חֲדוּה דְבַר נֶשׁ מְשִׁיף לְגַבִּיּה חֲדוּה אַחֲרָא עַלְאָה", כִּי כָּל מַה שְׁהָאֲדָם זוֹכֶה לְשִׂמְחַ יוֹתֵר, כְּמוֹ-כֵן זוֹכֶה שְׂנַפְתָּחִים דְּעֵתוֹ וּלְכַבּוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּהַשְׁגַּת נֶעַם, זִיו, אֹר שְׂכִינַת עֲזוּ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֶה לְהִיּוֹת דְּבוּק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמֶּשׁ בְּדַבְּקוֹת אַחֲרָת.

עַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ וּלְהַדְבִּיקָה בְּשִׂרְשָׁה הָעֲלִיּוֹן, יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לְשִׂמְחַ נַפְשׁוֹ, וְאִפְלוּ שְׂכַבְר עֶבֶר עָלָיו מַה שְׂעֶבֶר וְכוּ' בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׂמִיּוֹת, יִמְסַר נַפְשׁוֹ לְהַגִּיעַ אֶל מַצּוֹת הַשְׂמֵחָה, שֶׁהִיא יְסוּד כָּל הַיְהוּדוֹת, וְאֵל יִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפְל מִפְּגְעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, וְכָל הַגְּאֻלָּה בְּכֻלְלִיּוֹת וּבְפִרְטִיּוֹת וּבְפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת תְּלוּיָה רַק בְּמַצּוֹת הַשְׂמֵחָה, כִּי אִז בְּעֵת הַגְּאֻלָּה תִּגְדַּל הַשְׂמֵחָה עַד מְאֹד, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (יִרְמְיָהוּ ל"א): "וְהִפְכַתִּי אֲבָלָם לְשִׂשׁוֹן וְנַחְמַתִּים וְשִׂמְחַתִּים מִיּוֹגֻנָם" וְגו', וְכַתִּיב (זְכַרְיָה י'): "וּבְגִיּוֹתֵיהֶם יִרְאוּ וְשִׂמְחוּ, יִגַּל לְבָם בְּהַשֵּׁם אֲשֶׁר־קָה לָהֶם וְאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים" וְגו', וְכַתִּיב (יִשְׁעִיָהוּ ל"ה): "חֲזְקוּ יְדִים רַפּוֹת וּבְרַפִּים כְּשִׁלוֹת אֲמַצּוּ, אֲמַרוּ לְנַמְהָרֵי לֵב, חֲזְקוּ, אֵל תִּירְאוּ הִנֵּה אֲלֵקִיכֶם נָקַם יְבוֹא גְמוּלָ אֲלֵקִים הוּא יְבוֹא וְיִוְשַׁעְכֶם" וְגו', "וּפְדוּיֵי הַשֵּׁם יִשׁוּבוּן וּבְאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים, שִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשִּׁיגוּ וְנָסוּ יְגוֹן וְאַנְחָה" וְגו', וְכַתִּיב (שֵׁם נ"ה): "כִּי בְשִׂמְחָה תִּצְאוּ וּבְשִׁלוֹם תּוֹבְלוּן, הִקְרִים וְהַגְּבַעוֹת יַפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רִנָּה, וְכָל עַצֵּי הַשֹּׁדֶה יִמְחֲאוּ כָף" וְגו', וְכַתִּיב (שֵׁם ס"א): "לְקֵרָא שְׁנַת רְצוֹן לְהַשֵּׁם וְיוֹם נָקַם לְאֵלֵקִינוּ לְנַחֵם כָּל אֲבֵלִים" וְגו', "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהַשֵּׁם, תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֵלֵקִי" וְגו', וְכַתִּיב (צְפַנְיָה ג'): "כִּי אִז אֶהְפֶּה אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקֵרָא כָּלֵם בְּשֵׁם הַשֵּׁם לְעַבְדוֹ שְׂכָם אַחַד" וְגו', "בְּיוֹם הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלַיִם אֵל תִּירְאִי, צִיּוֹן אֵל יִרְפוּ יְדֵיךָ, הַשֵּׁם אֲלֵקֵיךָ בְּקִרְבְּךָ גְבוּר יוֹשִׁיעַ יִשִּׁישׁ עֲלֵיךָ" וְגו', "וּבְעֵת קִבְצֵי אֲתָכֶם, כִּי אֲתַן אֲתָכֶם לְשֵׁם וּלְתַהֲלָה בְּכָל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוֹבֵי אֶת שְׂבוֹתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אֲמַר הַשֵּׁם".

פתיחה

פתיח הספר נפתח עם מאמר אחד מהספר הקדוש "לקוטי-מוהר"ן", אשר כל הספר הזה בנוי ומיסד על יסוד מאמר זה, ואחרי המאמר הצגנו התפלה השייכת למאמר זה מהספר הקדוש "לקוטי-תפלות", למען יהיה הקורא בספר הזה רגיל ללמד במאמר זה, ויאמר התפלה שאחריה, וכבר הפליג רבנו ז"ל מאד מאד ממעלת תורתו הקדושה וממעלת הזוכה לעשות תפלות ממנה, ואמר, שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה, אשר לא עלו שעשועים כאלו מימות עולם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ה, ובשיחות הר"ן, סימן קמ"ה), וכל התורה שאדם לומד לשמור ולעשות כל האותיות, הם נצוצי נשמות, והם נתלבשים בתוך התפלה, ומאירים זה לזה, (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), ועל ידי שעושים מתורות אלו תפלות, נתחברים ונתיחדים שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, עם שלש עשרה מדות של רחמים, וזוכה שנמחלים עוונותיו (עין לקוטי-הלכות, ראש חדש, הלכה ה'), כי התפלה היא שרש התורה, ועקר התהוות הצרופים שמהם נארגה כל התורה הוא על-ידי תפלה, ועל-כן אי אפשר לבוא אל שום השגה בתורה, כי אם על-ידי תפלה, על-כן צריכים לעשות מהתורות תפלות, דהינו כשלומד איזו תורה, והוא רחוק עדין מאותה התורה, כי עדין לא התחיל לקימה, או שעדין לא קימה בשלמות וכיו, הוא צריך להתפלל על זה בשלמות להשם יתברך, שיוזכה לקימה, מכל שכן כשיודע בעצמו שעבר על איזו תורה, הוא צריך בודאי להתפלל הרבה להשם יתברך, ולעשות

מהתורה תפלה – להתפלל הרבה להשם יתברך, שיזכה מעתה לקיים כל מה שכתוב בתורה הזאת, כי על-ידי תפלה יזכה לתקן הכל, כי על-ידי התפלה יחזר ויתקן ויגשש הצרופים ויחזירם על מכונם בְּיָתֵר שְׂאֵת (עין לקוטי-הלכות, נזקי שכנים, הלכה ד').

וכבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה פרשת תבא): "אמר הקדוש-ברוך-הוא, אם שמעת למצוותי, אף אני שומע תפלתך"; ועל-כן אשרי הזוכה להתמיד בכל יום בתורתו הקדושה של רבנו ז"ל, שהן אור-ייתא דעתיקא סתימאה, שמגלים סגלת כל מצוה ומצוה, ויאמר על כל תורה התפלה המיסדת עליה, ואז יזכה לכל טוב אמתו ונצחי.

יהי רצון מלפניך השם אל-קיננו ואל-קי אבותינו, שנשמר חקיך בעולם הזה, ונזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא, אמן כן יהי רצון!

לקוטי-מוהר"ן חלק ב', סימן כ"ג כ"ד

מַצוּה גְדוּלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הַעֲצָבוֹת
וְהַמְרָה שְׁחוּרָה בְּכָל כַּחוֹ, וְכָל הַחוֹלְאֵת הַבָּאִין עַל הָאָדָם,
כְּלָם בָּאִין רַק מִקְּלֻקּוֹל הַשְּׂמִיחָה, כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מֵיָנִי נְגִינָה שֶׁהֵם
בְּחִינַת שְׂמִיחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ב): "עֲלֵי עֲשׂוֹר" וְכוּ', "כִּי
שְׂמִיחַתֵּנִי הַשֵּׁם בְּפִעֲלֶךָ" וְכוּ', וְאֵלוּ יו"ד מֵיָנִי נְגִינָה בָּאִין בְּתוֹךְ
עֲשָׂרָה מֵיָנִי דְפִיקִין וְהֵם מְחִיִּין אוֹתָן (א). וְעַל-כֵּן פֶּשֶׁשׁ קְלֻקּוֹל
וּפְגָם בְּהַשְּׂמִיחָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יו"ד מֵיָנִי נְגִינָה, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאִין
חוֹלְאֵת מִן הַיּו"ד מֵיָנִי דְפִיקִין, שְׂנֵת־קְלֻקְלִין עַל-יְדֵי קְלֻקּוֹל הַיּו"ד
מֵיָנִי נְגִינָה, שֶׁהֵם הַשְּׂמִיחָה כְּנֹזֶפֶר לְעִיל. כִּי כָּל מֵיָנִי חוֹלְאֵת כְּלוּלִים
בְּיו"ד מֵיָנִי דְפִיקִין, וְכֵן כָּל מֵיָנִי הַנְּגוּנִים כְּלוּלִים בְּיו"ד מֵיָנִי נְגִינָה,
וְכַפִּי קְלֻקּוֹל הַשְּׂמִיחָה וְהַנְּגוּן, בֵּן בָּא חוֹלְאֵת כְּנ"ל, וְגַם חֲכָמֵי
הַרוֹפְאִים הָאֲרִיכּוֹ בְּזֶה, שֶׁכָּל הַחוֹלְאֵת עַל-יְדֵי מְרָה שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת,
וְהַשְּׂמִיחָה הִיא רְפוּאָה גְדוּלָה, וְלַעֲתִיד תִּתְגַּדֵּל הַשְּׂמִיחָה מְאֹד, וְעַל-
כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (יְרוּשָׁלַיִם סֵפֶה, פֶּרֶק לוֹלֵב וְעָרְכָה,
וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה, שְׂמִינִי, פֶּרֶשֶׁה י"א): עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת
רֹאשׁ חוּלָה לְצַדִּיקִים לַעֲתִיד לְבוֹא, דְּהֵינּוּ שֵׁיַעֲשֶׂה מַחּוּל לְצַדִּיקִים,
וְהוּא יִתְבָּרֵךְ יְהִיֶה רֹאשׁ חוּלָה, כִּי שְׂכִינָה לְמַעְלָה מֵרֵאשֻׁתּוֹ שֶׁל
חוּלָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (גְּדָרִים מ'): שֶׁנֶּאֱמַר
(תְּהִלִּים מ"א): "הַשֵּׁם יִסְעָדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דָּוִי"; כִּי אֵין לְהַחוּלָה שׁוֹם
חַיּוֹת, רַק הַשְּׂכִינָה מְחִיָּה אוֹתוֹ, וְלַעֲתִיד עַל-יְדֵי הַשְּׂמִיחָה יִתְקַן כָּל
הַחוֹלְאֵת כְּנ"ל, וְאִזּוֹ יְהִיֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ רֹאשׁ חוּלָה, דְּהֵינּוּ רֹאשׁ
הַמַּחּוּל כְּנ"ל, כִּי הַשְּׂמִיחָה הִיא בְּחִינַת תְּקוּן הַחוּלָה כְּנ"ל, וּבְשִׁבְלֵי
זֶה נִקְרָאִין הַשְּׂמִיחָה וְהַרְקוּדִין — חוּלָה כְּנ"ל, כִּי הֵם תְּקוּן הַחוֹלְאֵת
כְּנ"ל.

וְהַכֵּלָל — שְׂצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכָל הַפְּחוֹת לְהִיּוֹת אֶף שְׂמִיחָה
תָּמִיד, כִּי טַבַּע הָאָדָם לְמַשֵּׁךְ עֲצָמוֹ לְמְרָה שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת,
מִחֲמַת פְּגָעֵי וּמְקָרֵי הַזְּמָן, וְכָל אָדָם מְלֵא יִסּוּרִים, עַל-כֵּן צָרִיךְ

להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד, ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל, ואפלו במילי דשטותא, אף שגם לב נשבר הוא טוב מאד, עם כל זאת הוא רק באיזה שעה, וראוי לקבוע לו איזה שעה ביום לשבר לבו, ולפרש שיחתו לפניו יתברך, כמובא אצלנו, אבל כל היום פלו צריך להיות בשמחה, פי מלב נשבר בקל יכולים לבוא למרה שחורה, יותר מאשר יכולים להבשל על-ידי שמחה, חס ושלום, לבוא לאיזה הוללות, חס ושלום, פי זה קרוב יותר — לבוא מלב נשבר למרה שחורה, על-פן צריך שיהיה בשמחה תמיד, רק בשעה מיחדת יהיה לו לב נשבר.

בענין השמחה, על-פי משל, שלפעמים בשבני-אדם שמחים ומרקדים, אזי חוטפים איש אחד מבחוץ שהיא בעצבות ומרה שחורה, ומכניסים אותו בעל כרחו לתוך מחול המרקדים, ומכריחים אותו בעל כרחו שיהיה שמח עמהם גם-כן; פן יש בענין השמחה, פי כשאדם שמח, אזי המרה שחורה ויסורים נסתלקים מן הצד, אבל מעלה יתרה להתאמץ לרדף אחר המרה שחורה דוקא, להכניס אותה גם-כן בתוך השמחה, באפן שהמרה שחורה בעצמה תתהפך לשמחה, שיהפך המרה שחורה וכל היסורים לשמחה, כדרך הבא לתוך השמחה, שאז מגדל השמחה והחידוה מהפך כל הדאגות והעצבות והמרה שחורה שלו לשמחה, נמצא שחוטף המרה שחורה, ומכניס אותה בעל כרחו לתוך השמחה כמשל הנ"ל, וזה בחינת (ישעיה ל"ה): "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", שהיגון ואנחה בורחים ונסים מן השמחה, פי בעת השמחה, דרך היגון ואנחה לעמד מן הצד כנ"ל, אבל צריך לרדף אחריהם דוקא, ולהשיגם ולהגיעם ולהכניס אותם דוקא לתוך השמחה כנ"ל, וזהו ששון ושמחה ישיגו וכו', שהששון ושמחה ישיגו ויתפסו את היגון ואנחה, שהם נסים ובורחים מן השמחה, ולהכניס אותם בעל כרחם לתוך השמחה כנ"ל, פי יש יגון ואנחה שהם הסטרא אחרא, שאינם רוצים להיות מרפכה אל הקדושה, ועל-פן הם בורחים מן השמחה, על-פן צריך להכריח אותם לתוך הקדושה, והיגו השמחה בעל כרחם כנ"ל.

לקוטי-תפלות, חלק ב', תפלה כ"א

שִׁמְחַ נֶפֶשׁ עַבְדְּךָ, כִּי אֵלֶיךָ יְהוָה נִפְשִׁי אָשָׂא, אֲגִילָה וְאֶשְׂמְחָה
בְּחֶסֶדְךָ, אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עַנְיִי, יִדְעַתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי, תִּשְׁמִיעֵנִי
שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה, תִּגְלָנָה עֲצָמוֹת דְּפִיתָ, הַשִּׁיבָה לִי שִׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ
נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי, וְיִשְׁמַחוּ כָּל חוֹסֵי כָּךְ, לְעוֹלָם יִרְנְנוּ, וְתִסְדֵּךְ עֲלִימוֹ
וְיַעֲלֶצּוּ כִּי אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ, אֶשְׂמְחָה וְאֶעֱלֶצֶה כִּי אֲזַמְרָה שְׁמֶךָ עֲלִיּוֹן,
תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שְׁבַע שְׂמָחוֹת אֶת פְּנֵיךָ נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֹצֵחַ,
בִּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי, יִשְׁמְעוּ עַנּוּיִם וְיִשְׁמַחוּ, יִרְנוּ וְיִשְׂמְחוּ חַפְצֵי
צְדָקָי, וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה הַחֲפֹץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ, יִשְׁיֵשׁוּ וְיִשְׂמַחוּ
כִּי כָּל מְבַקְשֶׁיךָ, וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתְךָ, וְצַדִּיקִים
יִשְׂמַחוּ יַעֲלֶצּוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים, וְיִשְׁיֵשׁוּ בְּשִׂמְחָה, הֲלֹא אַתָּה תְּשׁוּב
תַּחֲיִינוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמַחוּ כִּי, שְׁבַעֲנוּ בְּבִקְרָה חֶסֶדְךָ וְנִרְנְנָה וְנִשְׂמַחָה בְּכֹל
יְמֵינוּ, שְׂמַחְנוּ כִּימֹת עֲנִיתָנוּ שְׁנוֹת רְאִינוּ רַעַה; יִשְׂמַחוּ הַשָּׁמַיִם
וְתִגַּל הָאָרֶץ, וְיֹאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ, עַבְדּוֹ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה
בּוֹאוֹ לִפְנֵינוּ בְּרִנָּה, יַעֲרֹב עֲלֵינוּ שִׂיחֵי אֲנָכִי אֶשְׂמַח בִּיהוָה, הַתְּהַלְּלוּ
בְּשֵׁם קְדוֹשׁ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה, זְכַרְנִי יְהוָה בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ פְּקַדְנֵי
כִּישׁוּעָתְךָ לְרֵאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ, לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶיךָ לְהַתְּהַלֵּל
עִם נַחֲלָתְךָ, יִרְאוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂמַחוּ וְכֹל עוֹלָה קִפְצָה פִּיהָ, וְקָלְלוּ
הֶמָּה וְאַתָּה תִּבְרַךְ, קָמוּ וּיְבוֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמַח, יִרְאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמַחוּ,
כִּי לְדַבְּרֶךָ יַחֲלֵתִי, יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו בְּנֵי צִיּוֹן יְגִילוּ בְּמִלְכָם.

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מְלֹא רַחֲמִים, אֲדוֹן הַשְּׂמָחָה וְהַחֲדוּדָה; אֲשֶׁר
הַשְּׂמָחָה בְּמַעֲוָנָה, וְאֵין לִפְנֵיךָ שׁוֹם עֲצָבוֹת כָּלֵל, כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב: הוֹד וְהוֹדָר לִפְנֵינוּ, עוֹ וְחֲדוּדָה בְּמִקּוּמוֹ, וְפָנֵי בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים וּבְחֶסֶדְךָ הַעֲצוּמִים, שְׁאֲזָכָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, כְּאֲשֶׁר
גִּלִּיתָ לָנוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקֶיךָ הָאֱמִתִּיִּים, שְׂשִׂמְחָה הִיא סֵטְרָא דְקַדְשָׁה,
וְעֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה הִיא הַסֵּטְרָא אַחְרָא, וְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא
אוֹתָהּ, וְכֹל קְדוֹשׁ הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא עַל-יְדֵי שְׂמָחָה דִּיקָא, וְכֹל
הַהִתְרַחֲקוֹת שְׁלָנוּ מִמֶּךָ וְהַתְּגַבְרוֹת הַתְּאוֹוֹת, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת

וּמְרָה שְׁחוּרָה, אֲכַל אֶתָּה יַדְעָתָּ כַּמָּה אֲנִי רְחוּק מִשְׁמַחָה, כִּי קִלְקַלְתִּי
 וּפְגַמְתִּי הַרְבֵּה מְאֹד, עַל־כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ, מְלֵא רַחֲמִים, שְׁתַּהַיֵּה בְּעֲזָרִי
 וּתְשַׁמְּחֵנִי בִישׁוּעָתְךָ, וְתֹאִיר בִּי, וּתְגַלֶּה לִּי דְרָכֶי עֲצוּמֶיךָ הָאֲמִתִּיּוֹת,
 וְתוֹרְנִי וְתַלְמִדְנִי, שְׂאֻזְכָּה לְהַפְּךָ כָּל מִינֵי יִגּוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה, שְׁלֵא
 יִהְיֶה שׁוּם כַּח לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הַיִּגּוֹן וְאֲנַחָה לְהַכְנִיס בִּי
 עֲצָבוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, רַק אֲדַרְבֶּה, אֻזְכָּה בְּכָל עֵת לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר
 בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה כַּל־כָּף, עַד שְׂאֻזְכָּה לְהַפְּךָ הַיִּגּוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה,
 וְלֹא אֵינִי לְהַעֲצָבוֹת וְהַיִּגּוֹן וְאֲנַחָה לְהִתְאַחֵז בִּי כָּלֵל, רַק בְּכָל מָה
 שְׂרוּצִים לְהַכְנִיס בִּי עֲצָבוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, עַל־יַדֵּי רַבּוּי הַחֲטָאִים
 וְהָעוֹנוֹת הָעֲצוּמִים, שְׁעִשִׂיתִי וּפְגַמְתִּי הַרְבֵּה מְאֹד כְּלִי שְׁעוֹר, אֻזְכָּה
 לְהַפְּךָ כָּל זֶה לְשִׁמְחָה, עַל אֲשֶׁר אֶף־עַל־פִּי־כֵן חִמַּל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עָלַי,
 וְשֵׁם נִפְשֵׁי בְחַיִּים, וְלֹא נִתֵּן לְמוֹט רַגְלִי, וְזוֹפְנִי לְהִיּוֹת בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא עֲשִׂנִי גוֹי, וְאֲנִי זוֹכָה לְקַיֵּם כַּמָּה מִצְוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל יוֹם
 יוֹם: לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וּלְהִנִּיחַ תְּפִלִּין, וּלְקַרֹּת קְרִיאַת שְׁמַע,
 וּלְקַבֵּל שֶׁבֶת יוֹם טוֹב, וּלְשַׁמֵּעַ קוֹל שׁוֹפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּלְהִתְעַנּוֹת
 בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וּלְיֹשֵׁב בְּסֶפֶה, וּלְטַל אַרְבָּעָה מִיָּנִים, וּלְאַכֵּל מִצָּה
 בְּפֶסַח, וְכֵן שְׂאָר כָּל הַמִּצְוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, אֲשֶׁר אֲנַחֲנוּ, עִם קְדוּשֵׁיךָ,
 מְקַיְמִין בְּכָל עֵת, אִפְלוּ הַפְּחוֹת שֶׁבַּפְּחוֹתִים וְהַקַּל שֶׁבַּקְּלִים, מָה
 רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ עִמָּנוּ, מָה יָקָר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים, מָה גְּדוֹלוֹ,
 מָה רַבּוּי, מָה עֲצוּמוֹ רַחֲמֶיךָ וְחֲסִדְךָ עָלֵינוּ, אֲשֶׁר הִכְתַּרְתָּ אוֹתָנוּ
 בְּכַתְּרִים קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה, וּבַתְּקֵף גְּלוּתָנוּ וְעֲצֵם הַתְּרַחֲקוּתָנוּ מִמֶּךָ,
 עַל־יַדֵּי רַבּוּי פִּשְׁעֵינוּ נִגְדֶּךָ, עֲדִין אֶהְבֶּתְךָ קְשׁוּרָה בְּנוּ, וְאַתָּה מְזַכֶּה
 גַּם אוֹתִי לַעֲשׂוֹת כַּמָּה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם, וּבְיָדֶיךָ רְאוּי לִי לְהַגְדִּיל
 הַשְׁמַחָה בְּכָל עֵת, וְלְהַפְּךָ כָּל הַיִּגּוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה, כִּי אֲדַרְבֶּה
 זֶהוּ שְׁמַחְתִּי, שְׁמֵרְחֵק וּפְגוּם וְחוּטָא כְּמוֹנִי, יֻזְכָּה לִגַּע בְּדְבָרִים
 קְדוּשִׁים וּנְזוּרָאִים כְּאֵלֶּה — לִיחַד שְׁמֵךְ בְּכָל יוֹם, וּלְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרַת
 תְּפָאֶרֶת הַתְּפִלִּין הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים בְּכָל יוֹם, וּלְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית,
 לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁיךָ דְּמִלְכָּא בְּעֵטוּפָא דְּמִצְוָה וּשְׂאָר הַמִּצְוֹת, וְכָל
 מָה שְׂרוּק רוּצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַכְנִיס בְּדַעְתִּי וּלְבִי עֲצָבוֹת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 מְרַבּוּי פִּשְׁעֵי וְעוֹנוֹתַי, עַל־יַדֵּי כָּל זֶה דִּיקָא אֲגִדִּיל הַשְׁמַחָה, וְאֹמַר

ללפי — אדרבה זהו שמחתי, זהו חדותי הגדולה, שאנכי המרחק
 כל-כף זוכה לגע בקדשות כאלה, הקיצותי ועודי עמך, פי דפיתנו
 במקום תנים, ותכס עלינו בצלמות, אם שכחנו שם אלהינו ונפרש
 כפינו לאל זר, אני לדודי ודודי לי, אחזנוך ולא נרפך, מרא
 דעלמא פלא, שמחת ישראל, שמח נפש עבדך, פי אליך יהוה
 נפשי אשא, זכני להשיג באמת דרכי השמחה האמתית, באפן
 שאזכה לחטף היגון ואנחה לתוך השמחה, להפך כל מיני עצבות
 ויגון ואנחה לשמחה. זכני להתחזק ולהתגבר בשמחה גדולה תמיד,
 ואזכה להמשיך עלי קדשת כל העשרה מיני נגינה, שהם כלליות
 השמחה הקדושה, ותרגילני לשמח את נפשי בכל עת על-ידי נגון
 של שמחה, ואגיל ואשמח ביהוה בשיר והלל ורגן וזמרה ונגון,
 ואזכה להיות בשמחה תמיד, ועל-ידי-זה יהיה נמשך עלי רוח חיים
 דקדושה לתוך כל העשרה מיני דפיקין שבקרבני, ועל-ידי-זה תשמרני
 ותצילני מפל מיני חלאים ומכאובים ומחוישים בגשמיות ורוחניות,
 אשר פלם באים על-ידי מרה שחורה ועצבות, חס ושלום, ותרפאני
 — אותי ואת כל עמך ישראל, ותחלימני ותחיני על-ידי שמחה
 וחדוה, שתמשיך עלי תמיד, אשר משם כל הרפואות של כל
 מיני חלאים שבעולם, פי שמחה היא עקר חיות האדם, רפאינו
 יהוה ונרפא, הושיענו ונשעה, פי תהלתנו אתה, והעלה ארוכה
 ומרפא לכל תחלואנו ולכל מכאובינו ולכל מפותינו, רפואת הנפש
 ורפואת הגוף; ואתחזק בשמחה גדולה בכל עת בכל מיני דרכים
 ונתיבות ועצות ותחבולות, שאפשר לשמח את הלב על דם, הן
 על-ידי הנקדות טובות שאני מוצא בעצמי עדין, הן על-ידי מלי
 דשטותא לשנות את טעמי ולעשות עצמי כשטוה, ולהרגיל עצמי
 במלי דבדיחותא, כדי לבוא לשמחה, שהיא עקר הקדושה ועקר חיות
 האדם; מלא רחמים, בורא רפואות, אדון הנפלאות, חדות ישועות
 יעקב, תן שמחה בלפי, פי אתה יודע תעלומות לב, ואתה יודע בכמה
 דרכים ובכמה תחבולות מתגבר הפעל-דבר וחילותיו עלינו בכל עת,
 להמשיך עצבות, חס ושלום, עלינו, והוא בתחבולותיו ערם יערים
 הוא, ומרמה אותנו, ומתלבש עצמו במצוות, עד שנדמה לנו שיש

לנו עצבות מעוונותינו, ובאמת בכל זה הוא פורש רשת לרגלינו, כי כבר למדתנו, שעל זה צריכין ליחד שעה אחת ביום — לשבר לבנו, ולפרש שיחתנו לפניה על כל מה שעבר עלינו, אבל כל היום פלו צריכין להתחזק בשמחה, ולהכריח עצמנו בכל כחותינו לבוא לשמחה גדולה, שהוא עקר קדשת ישראל, על-פן רחם עלינו למען שמך, והודיענו ארחות חיים, שנזכר להבין ולהשיג הדרךים והנתיבות והשבילים והעצות האמתיות, איך לבוא לשמחה תמיד, ותעשה את אשר בחקיך אלך, ואת מצוותיך אשמר בשמחה ובטוב לבב מרב כל, עד שאזכר לשמחה של עתיד, ואזכר לראות בשמחת המחול שתעשה לצדיקים לעתיד לבוא, וכל אחד יהיה מראה באצבעו, ויאמר: זה יהוה, כמו שכתוב: "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה, קוינו לו וישיענו, זה יהוה קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו", וקיים לנו מהרה מקרא שכתוב: "ופדוי יהוה ישובו וכוּאו ציון ברנה, ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", ונאמר: "פי בשמחה תצאו ובשלום תובלון, החרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה, וכל עצי השדה ימחאו כף", ונאמר: "וישאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ונאמר: "פי נחם יהוה ציון נחם כל חרבותיה, וישם מדברה כעדן, וערכתה כגן יהוה, ששון ושמחה ימצא בה, תודה וקול זמרה", שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב.

ספר המדות

אות שמחה

- א. כשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלבו שלם לאלקיו:
ב. מחמת שמחה נפתח הלב:
ג. ברבות השמחה נתחזק פח השכלי, והמאכל והמשתה הם סבה גדולה לשמחת הלב ולהרחיק העצבות ודאגות:
ד. על-ידי צדקה בלב שלם, בא לידי שמחה:
ה. השמחה של מצוה היא מעז לאדם:
ו. כשאתה רואה שהרשע בפתע פתאם הוא שוחק, בידוע שנפל לו איזה עצה על עברה:
ז. על-ידי עצות טובות שתתן, תזכה לשמחה:
ח. על-ידי הרקודין והתנועות שאתה עושה בגוף, נתעורר לך שמחה:
ט. כשנופל לך שמחה בלבך בפתע פתאם, זהו מחמת שנולד איזהו צדיק:
י. על-ידי יראה בא התלהבות:
יא. מי שמבזה בעיני עצמו, על-ידי-זה יבוא להתלהבות:
יב. על-ידי פגנות הלב בא שמחה:
יג. מי שהוא רגיל בשחוק, בידוע שהוא רחוק מגדלת השם יתברך:
יד. על-ידי זמר תבוא לידי שמחה והתלהבות:
טו. כששתשמח את הצדיק, תוכל לעבד את השם יתברך בשמחה:
טז. מי שמפרסם את הצדיק, זוכה לשמחה:
יז. על-ידי בטחון בא שמחה:

- יח. על-ידי תנועות הגוף, בא התלהבות הלב:
 יט. על-ידי אמונה שלמה, תבוא למדרגה, שתתאנה בגוף ונפש
 לעבודת השם יתברך:
 כ. מי שמשים עצמו כשירים, יזכה להתלהבות:
 כא. על-ידי שמחה, תפיסת המוח נתגדל:
 כב. השמחה היא סימן שהוא זרע ברך השם:
 כג. הגשמים יורדין בזכות שמחת חתן וכלה:
 כד. על-ידי שמחה של מצוה, הקדוש-ברוך-הוא מסבך עליו:
 כה. על-ידי שמחה בשמחת תורה, זוכה לעבד את השם יתברך
 באהבה:
 כו. כשהשמחה באה לאדם פתאם, בידוע שיבוא לו חסד
 וישועה:
 כז. על-ידי שמחה, נתגלה כבודו של אדם, גם יזכה לדעת:

חלק שני

- א. מי שהוא שמח תמיד, על-ידי-הוא מצליח:
 ב. הנדרים והנדבות מביאין שמחה:

ספר

מקור השמחה

חצות

בְּשֵׁאֲדָם בָּא בְּקִטְנוֹת עֲצוּמָה, וְרוּאָה שְׂרָחוֹק מֵהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, וְנִדְמָה לוֹ, כִּי אֲבָד מְנוּס מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁכוּ מֵאֲתוֹ כָּל הָאוֹרוֹת וְכוּ', בְּחִינַת (איוב י"ב): "יִמְשְׁשׁוּ חֲשֵׁף וְלֹא אוֹר" וְגו', בְּחִינַת (שם י"ח): "אוֹר חֲשֵׁף בְּאֵהָלוֹ" וְגו', זֶה בְּחִינַת שְׁנָה, שֶׁהִיא אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּמִיתָה (בְּרִכּוֹת נ"ז:), וְאִז רַע וְמָר לוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּשֶׁהִמְחִין בְּקִטְנוֹת וּבְשְׁנָה, אִז הוּא מוֹעֵד לְכָל הַנְּזַקִּין שֶׁבְּעוֹלָם, וְהוֹלֵךְ לוֹ שְׁלֹא כְּסֻדֵּר וְכוּ', וּמִסְתַּוְּבָב נֶעַ וְנִד, וְאֵינּוּ מוֹצֵא מְקוֹמוֹ כָּלֵל וְכוּ', וְזֶה בְּחִינַת תַּקָּף הַגְּלוּת הַמְּרָה, שֶׁהִמְחִין הֵם בְּבְחִינַת שְׁנָה, וּלְכָל אֶחָד נִדְמָה כְּאִלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתַקְוָה וְכוּ', וּמִשֵּׁם בָּאָה הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, הַמְּמַרְרֹת חַיֵּי הָאָדָם, וְנִתְעַקְּס לְכַבּוֹ בְּעַקְמִיּוֹת גְּדוֹלָה, רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, אֲבָל בְּאֶמֶת אֲסוּר לַעֲמֹד בְּזֶה כָּלֵל, כִּי זֶה יְדוּעַ שְׁצָרִיף הָאָדָם לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְהִרְחִיק הָעֲצָבוֹת מְאֹד מְאֹד, וְאִפְלוּ בְּשִׂמְחָתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּעֲצָמוֹ, וְרוּאָה שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם טוֹב, וְהוּא מְלֵא חֲטָאִים, וְרוּצָה הַבְּעַל־דָּבָר לְהַפִּילוֹ עַל־דִּי־זֶה בְּעֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֲסוּר לוֹ לִפְלֵ מְזֶה, רַק צָרִיף לְחַפֵּשׁ וּלְמַצֵּא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה מְעַט טוֹב, כִּי אֵיף אֶפְשֵׁר

שלא עשה מימיו איזו מצוה או דבר טוב?! ואף כשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם-כן מלא פצעים, ואין בו מתם, הינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדשה שזכה לעשות, הוא גם-כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זאת איך אפשר שלא היה באותה המצוה והדבר שבקדשה איזה מעט טוב, כי על כל פנים איך שהוא, על כל פנים היתה איזו נקדה טובה במצוה ובדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, כדי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שמחה. ועל-ידי שמחפש ומוציא בעצמו עדין מעט טוב, על-ידי-זה הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות, ויוכל לשוב בתשובה, בבחינת (תהלים ל"ז): "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו", הינו שהפסוק מזהיר לחפש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, ששם אינו רשע, כי איך אפשר שלא עשה איזה טוב מימיו?! ועל-ידי-זה כשיזכה למצא בעצמו נקדות טובות, על-ידי-זה — "והתבוננת על מקומו ואיננו", כי על-ידי שדן את עצמו לכף זכות, יכול לזכות לצאת באמת מכף חוב לכף זכות, ואז איננו במקומו הראשון, רק אדם אחר לגמרי, כי רב הנפילות והירידות שיש לכל אחד ואחד הן, באשר אינו דן את עצמו לכף זכות, ואפלו אם חטא, חס ושלום, באמת, ועשה כבר מה שעשה עד עכשו, אף כשאינו דן את עצמו לכף זכות, ואינו משתדל למצא בעצמו איזו נקדה טובה, ששם אינו רשע, על-ידי-זה נופל יותר ויותר, עד שיש הרבה שנפלו כל-כף, ונפילתם וירידתם גרועה מאד מאד, והם מלאים קשיות ועקממיות עליו יתברך, עד שאינם יכולים אפלו להתפלל כבר מרב מרירות לבכם ממה שעובר עליהם וכו', ואינם יכולים לפתח פיהם כלל מחמת העצבות והמרה שחורה והכבדות שנופלת עליהם, על-ידי שרואים גדל עצם רחוקם מהשם יתברך, ומזה בא, שהרבה הרבה נתרחקו לגמרי מהיהדות, כי ידעו באמת מה שעשו ופגמו ונכשלו בעברות גמורות, רחמנא לצלן, אף לא השתדלו לדון את עצמם לכף זכות, ולמצא בעצמם על כל פנים איזו נקדה

טובה, איזה מעט טוב שעשו מימיהם, ויהיה איה שיהיה על כל פנים נבראו מזרע ישראל, ולא עשנו גוי, אשר בזה כל אחד מישראל יכול להחיות את עצמו, אפלו שעשה כבר מה שעשה, רחמנא לצלן, והם לא עשו את זה, על-כן נתרחקו כמו שנתרחקו, ונפלו יותר ויותר בנוקבא דתהומא רבה, אף-על-פי-כן גם משם עדין אין שום יאוש בעולם כלל, אף-על-פי שידע בעצמו שיש לו מעשים רעים וחסטאים הרבה מאד, והוא רחוק מאד מאד מהשם יתברך, אף-על-פי-כן על-ידי שיחפש בעצמו איזו נקדה טובה שעשה, ויחיה את עצמו בזה, כי בודאי ראוי לאדם להגדיל שמחתו מאד בכל נקדה ונקדה טובה מקדשת ישראל שמוצא בעצמו עדין, ואזי כשמחיה ומשמח את עצמו, על-ידי-זה נרחב לבו ודעתו, ויכול להתפלל לפניו יתברך, ולזמר ולהודות להשם, וזהו (תהלים קמ"ו): "אזמרה לאלקי בעודי", בעודי דיקא, הינו על-ידי העוד מעט טוב שמוצא בעצמו, על-ידי-זה אוכל להודות ולזמר לפניו יתברך; וצריך שתדע, כי (ברכות נ"ז.) אפלו הריקנין שפך מלאים מצוות כרמון, ואפלו (פסחים, פ"ה:) מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, וישראל (סנהדרין מ"ד.) אף-על-פי שחטא, ישראל הוא, ואפלו (עבודה זרה ד.) אין ישראל עושין מצוה לפני כי אם מעט וכזו, אני מצרפן לחשבון גדול, כי (אבות פרק ג'): חביבין ישראל שנקראין בנים למקום, ולא עוד, אלא (חלין צ"א:) חביבין ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא יותר ממלאכי השרת; וזה סובב על כל אחד מישראל, ועל-כן אף שפך עשית מה שעשית, עדין יש לך תקנה טובה לשוב אליו יתברך, והוא יקבלך ברחמים ובחסד גדול, כי רחמיו יתברך על כל מעשיו, ובפרטיות על הרחוקים והשבורים, הנפולים והירודים בדעתם, עליהם עצומה וגדולה רחמנותו יתברך מאד מאד.

והנהיר רבנו ז"ל מאד לילך עם דרך זו — לדון את עצמו תמיד לכף זכות, ולמצא בעצמו רק נקדות טובות, ולהחיות את נפשו בכל פעם לזכות להגיע אל מדת השמחה, כי זה יסוד

גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך ולכל יאבד עולמו לגמרי, חס ושלום, כי רב בני-אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם, מחמת שרואים בעצמם גדל קלקולם שקלקלו מעשיהם כל אחד כפי מה שיודע בעצמו נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורבים מיאשים עצמן לגמרי, ועל-ידי-זה אינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים אפילו מה שהיו יכולים לעשות עדין, על-כן צריך האדם להשפיל מאד מאד על דבר זה, כי כל הנפילות שבדעתו, אף-על-פי שהן מחמת מעשים רעים שעשה באמת, עם כל זאת הנפילה בדעתו והעצבות והמרה שחורה שנופלת עליו על-ידי-זה, הכל הוא מעשה הפעל-דבר, שמחליש דעתו, כדי להפילו לגמרי, חס ושלום, על-כן צריך להתחזק מאד לחפש ולמצא בעצמו איזה טוב שזכה לעשות בזה העולם, כי בודאי כל אחד מישראל עשה איזה טוב, ויש בו נקודות טובות הרבה, אפילו הכי גרוע שבעולם וכו'.

וזה בחינת התעוררות השנה, הינו כשזוכה לדון את עצמו לכף זכות, ומוצא בעצמו איזה טוב, ואומר לעצמו: "אף-על-פי שעשיתי עד עכשו מה שעשיתי, עדין לא אכדה תקותי" וכו', על-ידי-זה נתעוררין המוחין שלו מתרדמתן, ומתחילה להאיר לו האמת, שהוא השם יתברך, וזה סוד נקודת חצות, שהוא באמצע תקף השנה והחשף, אז דיקא מתחיל לנגן כנורו של דוד (ברכות ג.), שהוא הרוח צפון שבנקודות טובות שיש בישראל, כי דוד הוא משיח, אשר כל עבודתו תהיה להאיר אור האמת בעולם, ויגלה ויפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ועל-ידי-זה יאיר אור, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה בראשית, פרשה א', סימן ו'): ונהורא עמה שרא זה מלך המשיח, עין שם; והוא ידיו את כל אחד מישראל לכף זכות, וימצא בו נקודות טובות, ועל-ידי-זה יעלה את כל אחד ואחד מירידתו ונפילתו, כי יטה כלפי חסד, ויאיר עליו אורו יתברך.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַפְּלִיגוּ חֻכְמֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָהּ, בְּעִנְיַן הַיְדִיעָה לַיָּדַע לְכוּן נִקְדַּת חֲצוֹת אֵימַת (בְּרִכּוֹת ג.): וְדוּד מִי הָיָה יָדַע חֲצוֹת אֵימַת, הַשְּׂמָא מִשָּׁה לֹא יָדַע וְכוּ', אֲלֵא דוּד כְּנֹר הִיָּה תְלוּי וְכוּ', עִינַן שָׁם; הֵינּוּ כִּי עָקַר הַגְּאֵלָה בְּכֻלָּל, שְׂיֵאִיר לְכָל־לִיּוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבְכַרְטִיּוֹת גְּאֵלָה בְּפָרֹט, שֶׁהִיא גְּאֵלַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׂיִזְכֶּה לְגֵאל נִפְשׁוֹ מִזְּהַמַּת מַחְשְׁבוֹתָיו הַמְּגִינִים וְתַאֲוֹתָיו הַפְּגוּמוֹת וְכוּ', תְלוּי בִּיְדִיעָה וְהַשְּׂגָה זֹאת — לְכוּן הֵיטֵב נִקְדַּת חֲצוֹת לִילָה, דְּהֵינּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר תְּקֵף הַשְּׂגָה עַל נֶפֶשׁ הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְרוֹצֵה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרִי, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל־יְדֵי רַבּוּי עֲוֹנוֹתָיו וְקַלְקוּלָיו, עַד שֶׁכִּמְעַט יִפֹּל לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, אֲזִי דִּיקָא יֵאִיר לוֹ הַשֵּׁם יְתַבְּרֵךְ בְּחִסְדּוֹ, שְׂיִזְכֶּיר לְעַצְמוֹ אֶת הַנִּקְדוּת הַטּוֹבוֹת שֶׁבּוֹ, וַיַּחֲיֶה אֶת עַצְמוֹ, וְאֵל יִבְיַח אֶת עַצְמוֹ לִפְלַ בְּדַעְתּוֹ.

וְזֶהוּ בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת, שְׂאֵז הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוֹת נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַקְּטָנוֹת וְהַמְּעוּט, וְאֵז הִיא צוֹעֲקַת בְּקוֹל מֵר לְהַשֵּׁם יְתַבְּרֵךְ, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ב): "כִּאֲיֵל תַּעֲרַג עַל אֲפִיקַי מַיִם, כִּן נִפְשֵׁי תַעֲרַג אֵלַיךְ אֱלֹהִים" וְגו', בְּחִינַת (יְרֵמְיָהוּ ל"א): "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים" וְגו', שְׂזַהוּ צַעֲקַת לֵב הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שֶׁצוֹעֵק אֵלָיו יְתַבְּרֵךְ מִמְּקוֹמוֹ הַמְּגִנָּה וְהַמְּזַהֵם שֶׁנִּפְל לְשָׁם וְכוּ', וְאֵז הַשֵּׁם יְתַבְּרֵךְ מְעוּרָר רַחֲמָיו, וַיִּמְשִׁיף חוּט שֶׁל חֶסֶד כְּמוֹבָא זֹאת בְּכַתְּבֵי הָאֲר"י ז"ל, וְכֵל זֶה נַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת — שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבְּרַת עָלָיו הַשְּׂגָה, שֶׁהִיא קְטָנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, מְרַב יְרִידוֹתָיו וְנִפְלִאוֹתָיו שְׂיִוָּרֵד וְנוֹפֵל, רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, בְּכָל פַּעַם עַל־יְדֵי קַלְקוּל מַעֲשָׂיו וְכוּ', עַד שֶׁכִּמְעַט כְּמַעַט נֶאֱבָד, רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, לְגַמְרִי, מְרַב תְּבַעֲרַת אִשׁ הַמְּדוּרָה הַרְעָה שְׁבוֹעֲרַת בּוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, אֲזִי דִּיקָא כְּשֶׁמִּגִּיעַ אֵל נִקְדַּת חִלְשׁוֹת הַדַּעַת הַזֶּה, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, כְּאֵלוֹ אֲבָדָה תְּקוּנוֹ, שְׂזַהוּ תְקֵף הַחֲשָׁף וְהַשְּׂנָה, אֲזִי דִּיקָא צְרִיף לְשַׁבֵּר אֶת הַשְּׂנָה וְהַחֲשָׁף, וְצְרִיף לְדוֹן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, כִּי כִּף סָבְבוֹ אֶתוֹ מִלְּמַעְלָה, בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ד): "אִם אִמְרַתִּי מְטָה רַגְלֵי חֶסֶדְךָ הַשֵּׁם יִסְעֲדֵנִי בְּרַב שְׂרָעִפִי

בְּקִרְבֵי תַנְחוּמֵיךָ יִשְׁעֶשְׂעוּ נַפְשִׁי, שְׁכַל זֶה הוּא הַלְמוּד הַקְדוּשׁ
הַזֶּה, שְׂדֵי־קָא כְּשֶׁמְגִיעַ בְּדַעְתּוֹ לְקַטְנוֹת גְּמוּרָה, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, עַד
שְׂרוּצָה לומר — מְטָה רַגְלִי, חֵס וְשְׁלוֹם, אִזְ דִּיקָא — חֲסֵדֵי הַשֵּׁם
יִסְעֵדְהוּ, וּבְזֶה תְלוּיָהּ הַגְּאֻלָּה בְּכָל־לֵיאוֹת וּבַפְּרָטִיאוֹת, כְּשֶׁאֲדָם יוֹרֵד
וְנוֹפֵל בְּקַטְנוֹת, וְעוֹבֶרֶת עָלָיו חֲלִישוֹת הַדַּעַת וּמְרִירוֹת מִמַּעֲשָׂיו,
וּמִמָּה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְנִשְׁבֵּר לְכַבּוֹ בְּקִרְבּוֹ כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבֵּר, וְנִעֲשֶׂה
בְּעֲצָמוֹ בְּטַל וּמִבְטָל לְגַמְרִי, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, כְּאִלוֹ נֶאֱבֵד, חֵס
וְשְׁלוֹם, חֵס וְחֲלִילָהּ, מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת וְכוּ', אִזְ דִּיקָא בְּרַגַע זֶה
מֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא סוֹד הַנִּקְדָּה הַטּוֹבָה, סוֹד
נִקְדַּת חֲצוֹת, וְאִזְ דִּיקָא מִתְחִיל לְהַרְגִישׁ וּלְהַשִּׁיג עֲרֻבוֹת, נֵעֵם, זִיו
שְׂכִינְתּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמֵאִיר לוֹ אוֹרוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה
כְּשֶׁמֶשׁ בִּצְהַרִים.

וּכְמֵאֲמָרָם, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (בְּמִדְרַשׁ שַׁחַר טוֹב, שְׁמוּאֵל כ"ט):
"וּכְאוּר בְּקָר יִזְרַח שְׁמֶשׁ"; אֵין אֲנִי יוֹדְעִין וּכְאוּר בְּקָר יִזְרַח שְׁמֶשׁ,
אֵלָא כְּשֶׁאִיר בּוֹקְרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ יִזְרִיחַ שְׁמֶשׁ, דְּכֹתִיב בּוֹ (תְּהִלִּים פ"ט):
"וּכְסָאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי" עֵינֵי שָׁם; כִּי הִרְבֵּה פְּעָמִים טוֹבָה גְּדוּלָּה לְאָדָם
כְּשֶׁבָא לְנִקְדָּה כְּזוֹ, שֶׁנִּדְמָה לוֹ, שֶׁאֲבָד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא,
כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ צָרִים רַבִּים הַמְּחַלְשִׁים דַּעְתּוֹ וְשׁוֹבְרִים לְבּוֹ,
וּמִהָעוֹלָם הַבָּא רוֹאֶה שְׂאִין גְּרוּעַ כְּמוֹתוֹ, אִזְ דִּיקָא בְּרַגַע הַהוּא
הַנִּקְרָא — נִקְדַּת חֲצוֹת, בָּא לְבִטּוֹל גְּמוּרָה, לְהַתְּפָשֵׁטוֹת הַגְּשָׁמִיאוֹת,
וּבְטַל מִהִמְצִיאוֹת, וְאִזְ דִּיקָא מֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבַּרֵּךְ — מֵאִין יְבוֹא
עֲזָרִי, מֵאִין מִמֶּשׁ, כִּי נִתְבַּטְּלָה יִשׁוּתוֹ לְגַמְרִי, וְזֶה שֶׁתְּכַף-וּמִיד אַחַר
חֲצוֹת מִתְחִילִים לְהַתְּפָשֵׁט הַחֲסֵדִים וְהַרְחָמִים, וְלֹאט לֹאט מִתְחִיל
לְהֵאִיר וְכוּ', וְנִתְוַדַּע לוֹ אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵי יִתְבַּרֵּךְ כָּל־ל
(תְּהִלִּים קל"ט): "וְאָמַר אֵךְ חֲשָׁף יִשׁוּפְנִי וְלִלְלָה אוֹר בְּעַדְנֵי גַם חֲשָׁף
לֹא יִחְשָׁף מִמֶּנִּי וְלִלְלָה כִּיּוֹם יֵאִיר בְּחֻשְׁכָּה כְּאוֹרָה" (שֵׁם קי"ב):
"וְזַרְח בְּחֻשָּׁף אוֹר לְיִשְׂרָאֵל חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק" (מִיכָה ז'): "כִּי נִפְלְתִי
קָמַתִּי, כִּי אֲשַׁב בְּחֻשָּׁף, הַשֵּׁם אוֹר לִי".

ועל-כן צריך שתדע, שאף שכבר עבר עליך מה שעבר בכלליות ובפרטיות וכו', כן סבבו עמך מלמעלה וכו'; ועל-כן תראה להחיות את עצמך עם מה שתוכל, באפן שתזכה להגיע אל מדת השמחה העולה על הכל — לשמח בו יתברך בשמחה שאין לה סוף וקץ. כי כל מה שאדם יודע שהכל בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, ודן את עצמו לכף זכות, זהו סוד נקודת חצות, ונכנסת שמחה בלב, ונתרחב דעתו לשוב אליו יתברך בתשובה מאהבה, וזהו הפלגת מעלת הקם בפשיטות בחצות, שעל-ידי-זה תהיה הגאולה ממשי בכלליות ובפרטיות, וכן זוכים אז לגלויים נוראים, כמובא הרבה מזה בספר הזהר הקדוש, כי אז פתוחים כל העולמות, והוא נכח השם ממש, ויכול להפגס בכל ההיכלות, ואין מי שימחה בידו, ונתפשט השמחה בכל העולמות; אשרי הזוכה לקים בחצות בכל לילה, ואשרי ואשרי מי שזוכה להחיות את עצמו ולשמח נפשו בכל מיני עצות ואפנים, אף שיגיע, חס ושלום, למקומות הכי גרועים, חס ושלום, אל יפל בדעתו אז כלל, רק יתחיל מחדש להשתוקק אחריו יתברך, ואז יאיר עליו מל"ך הכבוד בהארה נוראה ונפלאה; אשרי לו בזה ובכא, ורבנו ז"ל הבטיח שהוא ערב בעדו.

ציצית

ציצית זה סוד שערות כמובא, בחינת (יחזקאל ח'): "ויקחני בציצת ראשי", הינו כי ציצית הם בחינת חוט של חסד, שהשם יתברך ממשיך עלינו בכל יום אורו המקיף וכו', ואלו החוטי ציצית נקלעים ונשזרים מהשערות מה שהשם יתברך מטה כלפי חסד, ומוצא בכל אחד מישראל נקודות טובות בחינת שערות, כי איתא בדברי רבנו ז"ל, שאפלו כשאדם מושך את עצמו מהרע אל הטוב רק כחוט השערה, הוא יקר מאד מאד בעיני

השם יתברך, כי מחמת שהאדם בגוף מגשם כל-כף בזה העולם הגשמי, ומסבב בגשמיות כזו וכו', אשר רבו כמו רבו המונעים והמעכבים והמסיתים והמבלבלים וכו', ומתפשטת בכל פעם ההסתרה יותר ויותר להסתירו ולכסות אורו יתברך, על-כן כל העתקה והעתקה שהאדם ממשיך עצמו מגשמיותו להשם יתברך ולתורתו, אפלו הוא רק כחוט השערה, הוא יקר בעיני השם יתברך מאד מאד, כי זה עקר שבחו של בעל בחירה, שהוא מסבב בגשמיות ועביות כזו, ונופל בכל פעם למקום שנופל וכו' ונתלכלך במה שנתלכלך וכו', ואף-על-פי-כן הוא מתגבר, ומושך את עצמו אליו יתברך, זה שבחו בכל העולמות, ובזה ראוי לאדם להחיות את עצמו, ולשמח את עצמו אפלו אם הוא כמו שהוא.

וזה ששבח השם יתברך את כנסת ישראל (שיר השירים ד):
 "שערך כעדר העזים שגלשו" וגו', ופרש רש"י — אף הריקים שבו חביבין עלי וכו', וכן פרש בפסוק (שם ו): "שערך כעדר העזים" וכו' — בקטנים ורכים ודקים שבכם יש כח הרבה, עין שם; נמצא ששערך מרמז על הגרועים והפחותים שבשלא, שגם הם יקרים מאד בעיני השם יתברך, כי מוצא גם בהם שבח הרבה על-ידי הנקדות הטובות שמוצא בכל אחד ואחד מהם, בחינת שערות קדושות הרבה, דהינו מה שכל אחד מהם מנתק עצמו בכל פעם כחוט השערה להשם יתברך או לדברים הנוגעים לעבודתו יתברך, שזהו יקר מאד מאד אצל השם יתברך, וכל זה הוא בחינת ציצית, כי אלו השערות מתקבצין יחד ונקלעים ונשזרים ונעשים בחינת חוטי הציצית הקדושים, שמאירין על ישראל בכל יום, כי ידוע בפונות, שבחינת ציצית נמשכין מנימין ושערות עליונים, מבחינת שערות דעתיק ואבא ואמא וכו', שמהם יוצאים אור הציצית כמובא בכונת ציצית, עין שם; כי עתיק הוא בחינת חסד עליון ונורא מאד, בחינת — ורכ חסד, כי שם כלו טוב וחסד, ושם שרש כל שלש עשרה מדות של רחמים, שהם תליטר תקוני דיקנא, ששם נמחלין כל העוונות, ונתהפכין לזכיות, וכל האורות

הקדושים, רוחניות חיות אלקותו יתברך, הנמשכין משם, הכל נקרא בזהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל — סוד נימין ושערות כידוע.

והענין הוא, כי מעצם חסדי ורחמי השם יתברך, שיש שם בתכלית המדרגה העליונה וכו', על-ידי-זה דיקא משם מסתכל רק על הטוב שב'ישראל, אפלו בפושעי ישראל הוא מסתכל רק על בחינת השערות שנמצא בכל אחד ואחד, מה שכל אחד מנתק עצמו לפעמים כחוט השערה מגשמיותו אליו יתברך, ומאלו ההתעוררות וההמשכות שיש אצל כל אחד מישראל מה שנתעורר בכל פעם ונמשך אליו יתברך, אף שעובר עליו מה שעובר, מזה דיקא עולים לפניו יתברך שעשועים גדולים עד מאד, ומהם יוצא אור הציצית הבא מצמר דיקא.

וזה בחינת (תהלים קי"ח): "מן המצר קראתי יה", ומבאר בפנונת שמצ"ר אותיות צמ"ר, שהם סוד השערות, סוד תקוני דיקנא, הינו כנ"ל, ששערות הדיקנא קדישא שהם כל המדות של רחמים, נמשכין על-ידי "מן המצר קראתי יה", דהינו על-ידי שהאדם מנתק עצמו כחוט השערה מגשמיותו להשם יתברך, דהינו כשהוא במצר גדול והתאוות והסטרך אחר אחר מתגברים עליו כמו שמתגברים, עד שאין לו דרך לנטות ימין ושמאל, בבחינת (איכה ג'): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים", עד שנדמה שאפסה תקוה, חס ושלום, והוא בעצם דחקו ומצרי נפשו פונה להשם יתברך, וצועק אליו יתברך מן המצר דיקא, אף-על-פי שגם במה שפונה עצמו להשם יתברך, הוא רק כחוט השערה, אף-על-פי-כן חוט השערה יקר מאד בעיני השם יתברך, ונעשה ממצ"ר צמ"ר, שהם שערות דיקנא קדישא, ששם כלו רחמים רבים וטוב גמור, ושם נתהפך הכל לכף זכות.

ומכל זה ראוי להתעורר ולהתחזק ולהתאמץ לשמח עד אין סוף, ועד אין תכלית בשערה שמקיים מצות ציצית, אפלו פעם אחת,

אף הגרוע שבגרועים, רחמנא לצלן, כי הלא כל סוד הציצית הם סוד השפעות והנקדות הטובות שיש בכל אחד מישראל דיקא, ומכל שפן וכל שפן מי שזוכה לקיים מצות ציצית תמיד בקביעות חזקה, ראוי לו לשמח מאד מאד, כי שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות שבתורה (גדרים כ"ה), ואמרו (ספרי, פרשת שלח): "והייתם קדושים" — זו קדשת ציצית, מגיד שהציצית מוספת קדשה לישראל, עין שם; כי בשעה שאדם מלבש עם הציצית, הוא מלבש עם בגד מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, כי ציצית הוא סוד התלבשות האור, כדי שנוכל לקבלו בבחינת — הוד והדר לבשת, עוטה אור בשלמה, שזהו חלוקת דרבנן, שפככול הוא יתברך הלביש וצמצם עצמו בהם, כעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: מהיכן נבראת האורה? נתעטף הקדוש-ברוך-הוא בטלית לבנה, והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו, עין שם.

ועל-כן אי אפשר לקבל שום קדשה והשגה ממנו יתברך, כי אם על-ידי מצות ציצית, שהיא סוד הלבושין, כי על-ידי מצות ציצית אנו זוכים להמשיך אור האמונה משרשה, מבחינת עתיק דעתיקין, שמשם נמשך אור הציצית, וזה סוד מה שנתעטף הקדוש-ברוך-הוא בטלית לבן, וסדר שלש עשרה מדות של רחמים הנמשכים מעתי"ק, ששם מאיר מאד מאד הרצון רצוא דרעוין, ואף שחטאו בעגל, שהוא כלליות החטאים, כי העגל היה כלול מעבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים (מדרש תנחומא, פרשת תשא), ואף על-פיי-כן נתעטף כככול השם יתברך בטלית לבנה, וגלה למשה רבנו סוד רחמיו יתברך, שנמשכין משלש עשרה מדות הרחמים, ומוחל לישראל, שזה בחינת מה שמתעטפין בשבת במנחה בציצית בעת שאומרים "ואני תפילתי לך השם עת רצון", כי אז מאיר עת רצון מבחינת רצוא דרעוין, שהוא שלש עשרה מכילין דרחמי הנמשכין מעתיק כידוע.

ועל-כן על-ידי מצות ציצית דיקא, שנמשכין מעתי"ק, על ידם
 זוכים לקיים כל התרי"ג מצוות, וכמו שכתוב (במדבר ט"ו): "למען
 תזכרו ועשיתם את כל מצותי", וכן אמרו בפסיקתא פרשת שלח:
 מגן ציצית תרי"ג מצוות, ציצית — ת"ר, ושמונה חוטין וּחמשה
 קשרים, הרי תרי"ג, מגן תור"ה עם "אנכי" ו"לא יהיה לך",
 עין שם; כי הציצית ממשיכין את אור האמונה משרשה, מבחינת
 עתיק דעתיקין, והיא נמשכת מעולם לעולם ומדרגה לדרגה, עד
 שהם מגלים ומפרסמים אלקותו יתברך למטה למטה גם במקומות
 החיצונים, שגם משם יכולים לשוב אליו יתברך, ולמצא אותו
 יתברך, ואין שום יאוש בעולם כלל, כי אפלו הגרוע שבגרועים יכול
 להמשיך על עצמו ערכות נעימות אורו יתברך, על-ידי התלבשותו
 בציצית, ואז על-ידי מצות ציצית ינצל מכל רע, ויזכה לתשובה.

וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מנחות מ"ה): אין לך
 כלל מצוה קלה שכתובה בתורה, שאין מתן שכרה בעולם הזה
 ולעולם הבא, צא ולמד ממצות ציצית וכו', שהצילה את אדם אחד
 מעברה וכו', עין שם; וכן אמרו (שם מ"ג): כל שיש לו תפלין
 בראשו ותפלין בזרועו וציצית בכגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחזק
 שלא יחטא, עין שם; ולכאורה רואים שאדם מלבש בציצית,
 ואף-על-פי-כן הוא חוטא, רחמנא לצלן, אף מה שמצוות אלו
 מצילות את האדם מן החטא, ובפרטיות מצות ציצית שמצילה
 מתאות נאוף (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ז'), הוא רק על-ידי
 שמחת המצוות, כי כשאדם שמח מאד מאד שהולך עם ציצית,
 ואף שהוא מלא חטאים ועוונות וכו', ועדין הוא מלכלך מאד
 מאד, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן הוא מחיה ומשמח את עצמו
 מאד מאד עם מצות ציצית, אז דיקא מאיר עליו אור הציצית
 מעתיק דעתיקין, ונצול על ידה מעברות, כי כל מה שמשמח
 את עצמו במצות ציצית שעליו, נמצא שחשובה אצלו המצוה
 הזאת, כי בדבר שאדם זהיר וזריז בו, הוא משמח את עצמו בו
 מאד מאד.

ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שם): כל הזריז במצוה זו, זוכה ומקבל פני שכינה, פתיב הקא וראיתם אותו, וכתיב התם את השם אלקיך תירא, ואותו תעבד. ובמקום השכינה, שם השמחה, פי (שבת ל'): אין שכינה שורה — לא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה של מצוה, עין שם. נמצא, שכל מה שאדם זוכה לשמח במצוות ציצית שעליו, על ידי זה משרה שכינה עליו, ונצל מכל מיני רע', ונתוסף עליו אור וחיות וישפע שמחה אלקי, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, פרשת תזריע): אמר הקדוש-ברוך-הוא: אם אתם משמרים את המצוות, ותשמחו בהם, אני מוסיף לכם שמחה, עין שם; ובפרטיות במצוות ציצית, שהיא ממשכת את האמונה הקדושה מעתיק.

ועל-כן הציצית הם שמירה, ובפרטיות כששמח עמהם מאד מאד, פי הם מבטלין כח הקלפות, שלא יזיקו בעולם, פי הציצית הם שרש האמונה, ועל-כן הם ארבע ציצית, כנגד ארבע בחינות דעתיק שבארבעה עולמות — אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, פי בכל עולם מאיר עתיק, שמשם נמשכת האמונה, פי עתיק דבריאה הוא מלכות דאצילות, ועתיק דיצירה הוא מלכות דבריאה וכו', פי העתיק שבין עולם לעולם הוא בחינת האמונה, בחינת מלכות שבועולם העליון, פי העתיק ממשיך את האמונה מהעולם שלמעלה ממנה, פי האמונה היא ההתחלה והסוף של כל העולמות והשכליים, ומשם נמשך סוד הציצית.

ועל-כן מי שזוכה לילף עם ציצית, ראוי לו לשמח מאד מאד על נעם חלקו וגורלו, פי הלא הם סוד מחילת העוונות, וזה שמתעטפין ביום כפור גם בלילה עם ציצית, פי ביום כפור, אז זמן מחילת העוונות, ועל-כן צריכים להתעטף גם בלילה, פי כל סוד סליחת העוונות נמשכים מסוד הציצית, שמגלה את האמונה גם בלילה ובחשך, ועל-כן אומרים פרשת ציצית בקריאת שמע, פי קריאת שמע היא אמונת היחוד.

וְזֶה שֶׁהַתְּפִאָרַת הַתְּנַא (שְׁבַת קי"ח): תִּיתִי לִי דְקַיִמִית מְצוֹת צִיצִית, כִּי שִׂמַח בָּהֶם מְאֹד מְאֹד, וּבְאֵמַת הַזּוֹכָה לְשִׂמַח מְאֹד מְאֹד בְּמְצוֹת צִיצִית שֶׁעָלְיוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה זּוֹכָה לְהַנְצִיל מִכָּל רַע וּמִכָּל פְּגַע וּמִכָּל מַחְלָה וּמִכָּל תַּקְלָה וְכוּ' וְכוּ', כִּי הַצִּיצִית הֵם לְבוּשֵׁי הַנְּשֻׂמָה, וְשׁוֹמְרִים אוֹתָהּ מִכָּל רַע וְכוּ' וְכוּ', וּכְעֵין שֶׁאִמְרוּ בַזֶּהר הַקְדוּשׁ (פָּרָשַׁת שְׁלַח קס"ג): בַּר נֶשׁ דְּלִבִּישׁ צִיצִית, אֲתַעֲבִיד בְּכָל יוֹמֵי תַמִּים, תָּם בְּד' כְּנַפִּים וְכוּ', סֵטְרָא בִישָׂא כַּד אָסְתַּפֵּל בְּהַאי בַר נֶשׁ לֹא יִכִּיל לְאַבְרָשָׁא לִיהַ בְּעֵינָא בִישָׂא וְכוּ', עֵין שָׁם; כִּי בְּאֵמַת אוֹרוֹ יִתְבַרֵךְ מֵאִיר מְאֹד מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל מ"ג): "וְהָאֲרָץ הַאִירָה מִכְבוֹדוֹ", אִף מִחֲמַת רַבּוּי הָאוֹר נַעֲשֶׂה שְׂבִירַת הַכְּלִים, וְאֵי אֶפְשֶׁר לְקַבְּלוֹ, וּמִשָּׁם — מִשְׂבִּירַת כְּלִים, נִתְהוּוּ הַקְּלָפוֹת, אִף מְצוֹת צִיצִית הוּא לְבוּשׁ שְׁבוּ מִתְלַבֵּשׁ כְּכִיכּוֹל הַשָּׁם יִתְבַרֵךְ.

וְעַל־יְדֵי מְצוּהַ זֶה דִּיקָא יְכוּלִים לְהַמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת, נַעַם, זִיו יְדִידוֹת אוֹרוֹ יִתְבַרֵךְ, וּבִפְרָט כְּשֶׁמְקַיְמָהּ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי הַצִּיצִית מְצַמְצָמִים אֶת הַהִתְלַהֲבוֹת, וְזֶה שֶׁאִנּוּ אוֹמְרִים קָדָם עֲטִיפַת הַצִּיצִית: "הַשָּׁם אֱלֹקֵי גְדֻלַּת מְאֹד, הוּד וְהִדְר לְבָשֶׁת" "נוֹטָה שְׂמִים פִּירִיעָה"; הַשָּׁם אֱלֹקֵי גְדֻלַּת מְאֹד — הֵינּוּ כִּי אֲתָה הַשָּׁם גְּדֻלַּת מְאֹד, וּמַעֲצָם גְּדֻלַּתָּךְ לֹא הָיָה לָנוּ כַּח לְסִבַּל אוֹרְךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד, אִף בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים צְמַצְמַת וְהַלְבֵּשֶׁת הָאוֹר, כְּדֵי שְׁנוּכַל לְקַבְּלוֹ, וְזֶהוּ — הוּד וְהִדְר לְבָשֶׁת, שֶׁהַלְבֵּשֶׁת בְּלְבוּשֵׁין וְכַסּוּיִים אֶת הוּד וְהִדְרַת הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן, כְּדֵי שְׁנוּכַל לְקַבְּלוֹ, וּבְרַחֲמֶיךָ הַנִּפְלְאִים אֲתָה מְמַשִּׁיף הָאוֹר בְּהִדְרָגָה וּבְמִדָּה, כְּפִי עֲרַף הַלְבוּשֵׁין, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹר גָּדוֹל וּמְרֻבָּה מִכַּח הַלְבוּשֵׁין וְהַכְּלִים, שְׁגוֹרֵם שְׂבִירָה, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּפִדּוּעַ.

וְזֶהוּ — עוֹטָה אוֹר בְּשִׁלְמָה, בְּשִׁלְמָה דִּיקָא, הֵינּוּ כְּפִי הַשְּׁלָמָה שֶׁהוּא הַלְבוּשׁ, בֵּן הוּא מְמַשִּׁיף הָאוֹר, וְזֶהוּ — נוֹטָה שְׂמִים פִּירִיעָה, שְׂמִים הוּא סוּד הַצְּדִיק הָאֵמַת שְׁנִקְרָא שְׂמִים עַל שֵׁם שְׁזוֹכָה לְיִרְאָה וְאִהְבָּה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁנִקְרָאִים שְׂמִים — אֵשׁ וּמִים, כְּמוֹכָא בְּגִמְרָא

מקור השמחה

לה

(תגינה י"ב.), והצדיק האמת הוא הוא דיקא מגלה את רחמנותו יתברך לכל דרי מעלה ולכל דרי מטה, פי השגתו היא מבחינת עתיק רישא דלא אתידע ולית מאן דקיאמא ביה, פי עלה עד עתיק דעתיקין (עין חיי מוהר"ן, דפוס חדש, סימן רס"ז), וזהו — נוטה שמים פריעה, הינו שנוטה וממשיך אור הצדיק האמת בעולם פריעה, שהיא הצמזום, פי הצדיק האמת מצמצם את האור העליון בצמצומים ובלבושים (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל').

ועל-כן הוא למוד עמק עמק על כל ימי חייו, מימי קטנותו ועד יומו האחרון, ועל-כן תחלת החנוכה שמתחילין לחנוכה את הקטן הוא במצות ציצית דיקא, וכן מצות ציצית שייכת לכל ימות השנה, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (תנא דבי אליהו רבא, פ"ק כ"ו): אמר ליה הקדוש-ברוך-הוא למשה, צא וברר להם מצוה אחת, שיהיו נוהגים בה גם בשבתות ובקיימים טובים, ואינהו? זהו מצות ציצית, עין שם; פי קיום מצות ציצית בשמחה עצומה, מכנסת באדם התחזקות עצומה לעמד על עמדו, ולא לפל בדתו משום דבר שבעולם, ואף אם יש כנגדו אלפים ורכבות חטאים וכו', אף-על-פי-כן יחזק את עצמו מאד, שאיך שהוא, עדין הוא מסבב במצות ציצית, שכנסת ישראל מתפארת עמו מאד מאד בעבור זה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שיר השירים, פ"ה א', סימן ס"ב): הנה יפה רצייתי, הנה יפה יפה בסדין בציצית, עין שם; ואמרו (שם פ"ה ב', סימן י"ז): שמאלו תחת לראשי — זו ציצית, וימינו תחבוקני — זו תפלין, עין שם; ואמרו חכמינו (שם פ"ה ז', סימן י"ב): מה יפית ומה נעמית אהבה בתענוגים וכו', מה נעמית בציצית, עין שם.

והציצית מעוררין ומחזקים את האדם להסתפל על תכליתו הנצחי ולשוב בתשובה, כעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סוטה י"ז): תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, עין שם; ועל-כן לא בחזם אמרו חכמינו, זכרונם

לברכה (שבת קנ"ג): בכל עת יהיו בגדיך לבנים — אלו ציצית, שהם מזכירים על תכליתו — להזהר שנשמתו תהיה לבנה בלי פגמים, ואם היה האדם יודע מה נעשה למעלה על-ידי מצות ציצית בשמחה עצומה, ואילו אורות הוא מוסיף בכל העולמות, היה רק שש ושמח כל היום, ומלבד זה שעל-ידי מצות ציצית נצל מכל נזק ומכל משחית, כמו שאמרו (בזהר הקדוש, פרשת אחרי ס'): כשאדם מתעטף בציצית, ויוצא לפתח דירתו, הוא שלם ונצל מכל נזק ומכל משחית, עין שם; ולא עוד, שזוכה לכל טוב, כמו שאמרו (בספרי, פרשת תצא): גדילים תעשה לך תזכה למצות ציצית, תזכה לאשה ולבנים; אשרי הזוכה להתחזק ולשמח תמיד במצות ציצית שעליו.

תפלין

אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ו): הגי תפלין דמרי עלמא, מה כתיב בהו, אמר ליה (דברי הימים א' י"ז): ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וכו', ואמרו שם, כי זהו עקר תפלין של הקדוש-ברוך-הוא, שמשבח את עצמו עם ישראל עמו, אשריך ישראל וכו', עין שם; כי עקר שבח ופאר ישראל נתגלה על-ידי התפלין הקדושים דיקא, כשאנו לובשים את התפלין הקדושים, שבהם כתוב אחדותו יתברך, נתעורר פביכול החן והפאר של ישראל אצלו יתברך, והוא מסתכל עלינו בעין של רחמנות, ודן אותנו לכף זכות, ועל-פני אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מנחות מ"ג): חביבין ישראל, שסבבן הקדוש-ברוך-הוא במצוות, תפלין בראשיהן ותפלין בזרועותיהן, כי בזה הוא מחבב אותנו.

והנה מבאר בכתבי האר"י ז"ל, שאור התפלין יוצא על-

יְדֵי הַתְּקוּנִים הַנּוֹעֲשִׂים עַל-יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, עֵינַי שָׁם; הֵינּוּ כִּי הַתְּפִלִּין
הֵם הַמְּשַׁכְּת הַמַּחֲזִין, שֶׁהֵם כְּתַר הַמְּלֶךְ, שְׁמֵהֶם מְאִיר לְאָדָם אֹרוֹת
נוֹרָאִים, וְנִכְנָסֶת בּוֹ תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי הַתְּפִלִּין
הֵם מְאֹרֵי אֹר, רֹאשׁ בֵּית, וְעַל-כֵּן כָּל הַמְּנִיחַ תְּפִלִּין מְאֹרֶיךָ
יָמִים (מְנַחֵת מ"ד), כִּי זֶהוּ עֶקֶר אַרְיֶכֶת יָמָיו — כְּשׁוֹכֵה לְהִיֹּת
דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמְאִיר מִחוּ, כִּי הַתְּפִלִּין הֵם סִימָן עַל הַדְּבֻקוֹת
(עֵינַי, לְקוּטִי-מוֹהָר"ן חֶלֶק א', סִימָן ל"ח), וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְנָה מִחוּ יוֹתֵר
וְיוֹתֵר, שֶׁהוּא בְּנִין בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הַפְּרָטִי שְׁלוֹ, וְיָכוֹל לַעֲמֹד וּלְהִתְגַּבֵּר
עַל כָּל הַתְּאֻוֹת וְהַמְּדוּת הָרְעוּת שְׁבַעוֹלָם, מֵה שְׂאִין כֵּן, כְּשֶׁנִּחְרַב
בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הַפְּרָטִי שְׁלוֹ, שֶׁהוּא קְלֶקוֹל הַמַּחֲזִין, אֲזַי מִתְגַּבֵּר מְאֹרֵי
אֵשׁ — שְׁבוּעֵרוֹת בּוֹ הַתְּאֻוֹת וְהַמְּדוּת הָרְעוּת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים
לְקוּם בְּחֲצוֹת, וְלִבְכוֹת וּלְהִתְאֻנֵּן עַל חֲרַבְּן בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הַפְּרָטִי
שְׁלוֹ, שֶׁהוּא קְלֶקוֹל מִחוּ וְדַעְתּוֹ, וְעַל-כֵּן בְּשַׁעַת צַעַר, מְנִיחִין אֶפֶר
בְּמָקוֹם תְּפִלִּין, עַל שֵׁם הַכְּתוּב (יְשַׁעְיָה ס"א): "לְשׁוֹם לְאַבְלֵי צִיּוֹן,
לְתַת לָהֶם פָּאֵר תַּחַת אֶפֶר" (עֵינַי תַּעֲנִית ט"ו), כִּי מִחֲמַת שְׁנַתְּקַלְקַל
מִחוּ, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְגְּמִים תְּפִלְיוֹ, וְעַל-כֵּן צְרִיךְ לְשׁוֹם "אֶפֶר" תַּחַת
"פָּאֵר", שֶׁהוּא הַתְּפִלִּין, וְעַל-יְדֵי שְׁקָמִים בְּחֲצוֹת לִילָה וּמִתְאַבְּלִין עַל
חֲרַבְּן בֵּית הַמְּקַדָּשׁ בְּכָל־לַיּוֹת, שֶׁהוּא הַתְּפִלִּין מַחֲזִין שֶׁל כָּל־יִשְׂרָאֵל,
וְכֵן עַל חֲרַבְּן בֵּית הַמְּקַדָּשׁ הַפְּרָטִי, שֶׁהוּא הַתְּפִלִּין שְׁלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
חֻזְרִין וְנִתְקַנְיִן כָּל הַתְּקוּנִין וְחֻזְרִין הַמַּחֲזִין בְּבִקְרָה, שֶׁהֵם הַמְּאֹרֵי אֹר
שְׁמֵאִיר לוֹ אֹרוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמִתְגַּבֵּר עַל מְאֹרֵי הָאֵשׁ, שֶׁהֵם חֲמִימוֹת
הַתְּאֻוֹת הָרְעוּת שְׁבוּעֵרוֹת בּוֹ.

כִּי תְּפִלִּין הֵם שֵׁם הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ח): "וְרָאוּ כָּל
עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם הַשֵּׁם נִקְרָא עֲלֶיךָ, וְיָרְאוּ מִמֶּנִּי", וְאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ,
זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (בְּרֻכּוֹת ו): אֵלֵינוּ תְּפִלִּין שְׁבִירָאשׁ, וְהֵם הַפָּאֵר, כִּי
תְּפִלִּין נִקְרְאִין פָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יְחֻזְקָאֵל כ"ד): "פָּאֲרֶךְ חִבּוּשׁ עֲלֶיךָ",
וְכִשְׁנִתְגַּלָּה הַתְּפִלִּין, אֲזַי נִתְגַּלָּה הַפָּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְעַל-כֵּן רְאוּי לְכַל
אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְלַהֵב מְאֹד מְאֹד, בְּשַׁעַת שְׁמִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ עִם הַתְּפִלִּין
הַקְּדוּשִׁים, וְגַם רְאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שְׁאָמַר

רַבְּנוּ ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ע"ב), כי איך באים לחטף התפלין שהם בתרי דמלכא, ולהניחם פתאם על הראש וכו', ועל-ידי הבושה הזאת יאיר מחו וכו', עין שם; שתפנס בו שמחה עצומה, כי איך שהוא על כל פנים הוא בכלל ישראל, והוא מלביש עצמו בתפלין הקדושים בכל יום, ועל-כן מצינו בתנאים ואמוראים, שהיו שמחים מאד מאד במצות תפלין שעליהם, כמו שהתפאר רב ששת: תתי לי דקיימית מצות תפלין (שבת קי"ח:), וכן אמרו (ברכות ל:): אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזיה דהוה קא בידח טובא, אמר: "וגילו ברעדה" כתיב, אמר ליה אנא תפלין מנחנא, רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא חזיה דהוה קא בידח טובא, אמר ליה: "בכל ערב יהיה מותר" כתיב, אמר ליה אנא תפלין מנחנא, עין שם; ועל-כן אם היה מתנוצץ לנו רק איזו הארה ונצוץ מקדשת מצות התפלין, היינו שמחים ומרקדים כל היום, שזכינו להניח תפלין, וזה היה מצילנו מכל מיני חטאים ורע, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מנחות מ"ג:): כל שיש לו תפלין בראשו ותפלין בזרועו, הכל בחזק שלא יחטא, כי השמחה של מצות תפלין תשמר אותו מכל מיני חטאים, ועל-כן אסור להסיח דעתו מן התפלין כלל, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת י"ב:): חייב אדם למשמש בתפלין כל שעה ושעה, קל וחמר מציץ, מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת, אמרה תורה: "והיה על מצחו תמיד" — שלא יסיח דעתו ממנו, תפלין, שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה, עין שם; כי התפלין הם המחין והדבקות בו יתברך, ועל-ידי-זה נצל מכל רע, כי כשאדם מכניס בידעו אתמת מציאותו יתברך, ואיך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אז על-ידי-זה דיקא נצל מכל מיני חטאים ורע וכו', ומאיר לו מחו בהארה נפלאה, שכל זה הוא סוד התפלין הקדושים, שאנו מתלבשים בכל יום.

ועל-כן אור התפלין נמשכין ויוצאין מקימת חצות, כי דיקא על-ידי שמתאבלין קדם על חרבן בית המחין שלו, דיקא על-ידי-זה

זוכים אתר-כף לִישׁוֹת לֵב, וְזוֹכִים לְשִׂמְחָה, שֶׁהִיא אוֹר וְדַבְּקוֹת הַתְּפִלִּין, וְזֶה שֶׁהִזְהִירוּ הַרְבֵּה רַבְּנֵינוּ ז"ל עַל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוּדוֹת, שֶׁנֶּהְיָה רְגִילִים לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְפַּשֵּׁט הַעֲקֻמְמִיּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְיִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אַחֲרֵי-כֵן אֶל תְּקֵף הַשִּׂמְחָה, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁאִינוּ זוֹכֵה לְקוֹם בְּחֻצוֹת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אוֹר קִדְשֵׁת הַתְּפִלִּין — הַמַּחֲיִן שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל, נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בֵּית, שֶׁמְגַלֶּה אֶת אֲמִתּוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵאִיר אֶת הַמַּחֲיִן שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל הַזּוֹכִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, כִּי הוּא הַיְפִי וְהַחֲזָן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם (עֵינִי לְקוֹטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ס"ז), וְהוּא מְגַדִּיל וּמְפָרְסֵם אֶת שֵׁם הַשֵּׁם, שֶׁכָּל זֶה הוּא הַתְּפִלִּין הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵם אוֹר הַפְּנִימִים, שֶׁאֵנוּ מִמְשִׁיכִין עֲלֵינוּ, אוֹר הַדַּעַת וְהַתְּנוּצָצוֹת הַמַּחֲיִן הָאֲמִתִּיִּים, לְהַפִּיר אֶת בּוֹרְאָנוּ יִתְבָּרַךְ, לְהִיּוֹת גַּם-כֵּן נִכְלָלִים בְּשֵׁם הַשֵּׁם, וְאָנוּ מִתְּפָאֲרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מִתְּפָאֵר בָּנוּ, שֶׁהֵם הַתְּפִלִּין שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּתְעוֹרְרִין, כְּשֶׁאֵנוּ מִתְּעַטְרִין בְּעֻטְרֵת תְּפָאֲרַת הַתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ, שֶׁאִזִּי גַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל מַנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם הַתְּפָאֲרוֹתוֹ בָּנוּ.

וְכָל זֶה זּוֹכִים עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוּד עוֹלָם, שֶׁעַל יְדוֹ כָּל הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים הוּא נֶעְלָם מְאֹד מְאֹד מֵאֲתָנוּ, כִּי עֲכָשׁוּ, עַל-יְדֵי חֲרַבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֲרִיכַת הַגְּלוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט הַסְּטָרָא אַחְרָא מְאֹד מְאֹד לְהַעֲלִים אוֹר הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת — קָשָׁה סְלוּקָן שֶׁל צַדִּיקִים כְּפָלִים כְּחֲרַבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו כ"ט): "לִכֵּן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְּלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְּלִיא וְפָלֵא, וְאֶבְדֶּה חֻכְמַת חֻכְמָיו וּבִינַת נְבִיָּו תִּסְתַּתֵּר" וְגו'; עַל-כֵּן עָקַר הַתְּקוּנָה עַל-יְדֵי קִימַת חֻצוֹת, כִּי מִי שְׁרוּצָה לְחוֹס עַל עֲצָמוֹ כְּשֶׁרוּאָה עֲצָם מְרִירוֹת גְּלוּת נִפְשׁוֹ, וְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכִלְיּוֹת וּבְפָרְטִיּוֹת וּבְפָרְטִיּוֹת וְכוּ', כִּי עַל כָּל אֶחָד עוֹבֵר בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֵגַע מֵה שֶׁעוֹבֵר וְכוּ', קֻטְּנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת וְיִרְדוּת וּבִלְבוּלִים וְהִרְפָּתְקָאוֹת וְכוּ', עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְבַכּוֹת מְאֹד מְאֹד עַל הַהַעֲלָמָה הַזֹּאת, שֶׁנִּתְעַלַּם מִמֶּנּוּ אוֹר

הצדיק האמת ותלמידיו הקדושים שבכל דור ודור, שיכולים לעשות לו טובה נצחית, כי באמת מי שהיה זוכה להיות חבר לתלמידיו הקדושים האמתיים, והם היו מאירים בשלמות תשוקת נעימת אורו הגנוז של הצדיק האמת, אז היה זוכה, שיאיר לו תמיד המחין, בבחינת — מאורי אור, שהם אור התפלין, אף בעוונותינו הרבים, מלב התמורות וכו', מתגברת המחלקת מאד מאד, שזהו עקר חבלי משיח, שקמים בכל פעם עזי פנים, שהם פגומים מאד מאד, רחמנא לצלן, והם ורדפים את הפשרים מאד מאד, ומלבישים עצמם במצוות כאלו כל מחלקתן היא בשביל כבוד הצדיק האמת, אבל באמת כל פונתם היא רק כבוד עצמם, כאשר עשה קרח ועדתו, שבתחלה הטעה את ישראל, כאלו הוא מקנא קנאת השם, אבל כל פונתו היתה כבוד עצמו, ועל-כן חלק על משה, ודבר זה נוהג בכל דור ודור, שעומדים נצוצי קרח ועדתו, וחולקים על יראים וכשרים, ועושים להם כל מיני צרות ובזיונות, וממררים חיייהם וכו', ועל-ידי-זה הם גורמים פגם בתפלין הקדושים, ונשמות נערי ישראל נתרחקין על ידיהם יותר, ונתקיים בהם (איכה ד): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות", כי מאחר שהם מעוררים מחלקת על הפשרים והיראים האמתיים, תלמידי הצדיק האמת שבכל דור, הממשיכים אור הצדיק האמת, על-ידי-זה גורמים שנתרחקים כל הנפשות שרצו להתקרב, והם מתגלגלים בראש כל חוצות, ומתגבר ומתפשט עליהם המאורי אש ביותר, שהם אש התאוות הרעות, ועל-כן אוי להם, ואוי לנפשם, כשיבוא יום הדין הגדול והגורא, ויתגלה להם, כי על-ידי המחלקת וחרחורי הריב שגרמו וכו', לא די שאין להם שום שיכות אל הצדיק האמת, אלא שהם הם גרמו עכוב הגאולה וכו', ועל-כן מי שיודע מצבו, ומרגיש באמת כאב חטאיו, יברח מכל מיני מחלקת ומריבות שבין אנשי הצדיק האמת, ואפלו שידמה לו כאלו בדין חולקין וכו', עליו לישב על הארץ בכל לילה בחצות, ולכפות הרבה מאד מאד על העלמת אור הצדיק האמת, עד שזכנסת גם בו איזו דעה ורצון להחזיק במחלקת, שעל-ידי-זה יגרום פגם בתפלין

הקדושים, כי השם יתברך מתפאר עצמו עם כל אחד מישראל, אפלו שהוא כמו שהוא, וכל זמן ששם ישראל נקרא עליו, עדין עולה ממנו התפארות פרטית (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ז), ומכל שפן וכל שפן, שיש בין תלמידי הצדיק האמת חדושים נוראים ונפלאים, הדבוקים בו יתברך בכטול כל הרגשותיהם וכו', מה שלא נראה מבחוץ כלל וכו', ועל-כן איך יעלה על דעת שפל ונבזה, פגום ומלכלך בחטאים וכו', לעשות איזו מריבה ומחלוקת וכו', הלא ענוש יענוש בענוש נצחי?! ועל-כן צריכה להיות כל פנות קימת חצות — לבנות ולהתאבל מאד מאד רק על העלמת אור הצדיק האמת ועל קלקול מחו מרב פגמיו וכו', עד שמכניס בו הפעל-דבר מחשבות של מחלוקת ומריבות וסכסוכים וכו', ועל-ידי שיבכה בכל לילה, יזכה שיאיר לו בבקר אור התפלין, שהוא אור הצדיק האמת, וידין את כל אחד לכף זכות יהיה מי שיהיה, שכל זה הוא בחינת פאר ישראל, עקר התפארות התפלין הקדושים, שהשם יתברך מתפאר ומשתעשע עם כל אחד מישראל יהיה איך שיהיה וכו'.

וזה מה שהזהיר בכל הארבע פרשיות של תפלין, להגיד ולהודיע האמונה הקדושה לבנינו אחרינו, כמו שכתוב בפרשת "קדש" (שמות י"ג): "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר וגו', וכן בפרשה שניה (שם): "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר: מה זאת, ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו השם ממצרים וגו', ובפרשת "שמע" "והיה אם שמע" הזהיר ביותר (דברים ו'): "ושננתם לבניך וגו', (דברים י"א): "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובילכתך בדרך ובשכבך ובקומך וגו', כי עקר קדשת התפלין הוא להגדיל האמונה הקדושה, שהוא הגדלת שם השם, שהוא מאורי אור, שמאיר לכל אחד במחו אורו יתברך, ועקר הגדלת שם השם הוא, שבכל דור ודור ידברו וישיחו בנפלאות נוראות גדלת מעשיו ונסיו ומופתיו שעשה עמנו מעולם, ואשר הוא עושה עמנו בכל דור, ולספר כל זאת לבנינו ולבני בנינו אחרינו מדור לדור לעולם, כמו

שְׁפֹתוֹב (שְׁמוֹת ג'): "זֶה שְׁמֵי לְעֹלָם, וְזֶה זְכָרֵי לְדֹר דֹּר", וּכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ה): "הַשֵּׁם שֶׁמֶךְ לְעוֹלָם, הַשֵּׁם זְכָרְךָ לְדֹר וָדֹר", וּכְתִיב (שֵׁם ק'): "הוֹדוּ לוֹ בְּרִכּוֹ שָׁמוֹ, כִּי טוֹב הַשֵּׁם לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֲמוֹנָתוֹ"; כִּי בְּכָל יוֹר וָדֹר חִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמְּצָרִים, שְׁכָל זֶה הוּא נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת קִדְשֵׁי הַתְּפִלִּין, שְׁאֵנוּ מְחִיבִים לְהִנִּיחַ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל הָרֹאשׁ וְעַל הַזְּרוּעַ, כְּדֵי לְזַכֵּר בְּכָל יוֹם הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּמַחוּ וְלִבּוֹ, כִּי הַשֵּׁם הוֹצִיא אוֹתָנוּ מִמְּצָרִים בְּנִסִּים וְנִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה, כְּדֵי לְגַלּוֹת שְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ וּמִמְשַׁלְתּוֹ בְּכָל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפֹתוֹב (שְׁמוֹת ט'): "לְמַעַן סִפֵּר שְׁמֵי בְּכָל הָאָרֶץ", כִּי מִכָּל זֶה מְדַבְּרִים שְׁתֵּי הַפְּרָשִׁיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת — "קִדְשׁ" וְ"הִיָּה כִּי יִבְיָאךָ" — מִעֲנִין יֵצִיאַת מְצָרִים, וְאַחֲרֵי-כֵן "שְׁמַע" וְ"הִיָּה אִם שְׁמוּעַ" — לְקַבֵּל עֲלֵינוּ עַל מַלְכוּתוֹ וְאֲמוֹנָתוֹ יִתְבַּרַךְ וְעַל מְצוּוֹתָיו יִתְבַּרַךְ, וְכָל זֶה צְרִיכִים לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּנוּ (דְּבָרִים ו'): "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (סְפָרִי שֵׁם): בְּכָל יוֹם וְיוֹם יְהִי בְּעֵינֶיךָ בְּחֻדְשֵׁים; וְעַל-כֵּן רְאוּי לְשַׁמַּח מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ, בְּשִׁעָה שְׁזוּכָה לְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ עִם הַתְּפִלִּין הַקְּדוּשִׁים עַל הָרֹאשׁ וְעַל הַזְּרוּעַ, וְלִשְׁעֵבֵד בְּזֶה תְּאוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לְבוֹ — לִידַע כִּי לֹא בְּכַח יִגְבַר אִישׁ, וְלֹא בְּחֻקְמָתוֹ וְכוּ', אֶלָּא הָרִי יָדוֹ וְרֹאשׁוֹ מְקֻשָּׁרִים וּמְשֻׁעָבָדִים אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי רַק בּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְעַל-כֵּן הַפְּלִיגוֹ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, כָּל-כֵּן בְּמַעֲלַת הַתְּפִלִּין הַקְּדוּשִׁים, וְאָמְרוּ (שְׁבֹת קנ"ג): וְשָׁמַן עַל רֹאשְׁךָ אֵל יַחְסֵר, אִלוֹ תְּפִלִּין, שֶׁהוּא הַמְּשַׁכֵּת הַמַּחֲזִין הַקְּדוּשִׁים, וְכֵן אָמְרוּ (בְּרִכּוֹת י"ד): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין, כְּאִלוֹ מַעֲרֵד עִדוֹת שֶׁקָּר בְּעֲצָמוֹ, כִּי הָעֵקֶר לְקַיֵּם אֶת הַמְּצוּוֹת בְּפִעַל מִמֶּשׁ, וּבִפְרָט מְצוֹת תְּפִלִּין, שֶׁמְקֻשָּׁר וּמְשֻׁעָבָד אֶת הַלֵּב וְהַיָּדִים וְהַמַּח אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, וְעַל-כֵּן עֵקֶר מְצוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא יְחוּדוֹ יִתְבַּרַךְ, הִיא בְּתְּפִלִּין דִּיקָא, כִּי הֵם עֲנִין אֶחָד וְכַנ"ל.

וְכֵן אָמְרוּ (שֵׁם): הַרְוָצָה שֶׁיִּקְבֵּל עֲלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם שְׁלָמָה,

יפנה ויטל ידיו ויניח תפלין, כי עקר הפסלת — קיא צואה, הם הכפירות והאפיקורסות והספקות, שונכנסים בכל פעם בלב האדם, ועל-כן מי שרוצה לקבל עליו על מלכות שמים שלמה, יפנה לבו מכל מיני כפירות ואפיקורסות וספקות, ויטל את ידיו, ויניח תפלין, כי דיקא על-ידי-זה יזכה להגיע אל שלמות האמונה בו ותברך, אשר דבר זה יביאו אל שלמות השמחה, כי כשאדם חזק באמונה בו ותברך, אשר אין בלעדיו ותברך כלל, אז דיקא נכנסת בו שמחה אמיתית, שהיא שמחת התפלין הקדושים, אף להרגיש נעם ערכות שמחת המצוות, שהם המחין והדבקות בו ותברך, אי אפשר, כי אם על-ידי התקרבות אמיתית אל הצדיק האמת, שהוא מאורי האור, שמאיר אורו ותברך בלב ישראל המקרבים אליו, כי מי שמשים לבו להתבונן על דרכי השם והנהגותיו ונפלאותיו, שעושה עמנו בכל דור חסדים נפלאים ונוראים על-ידי הצדיק האמת, שמגלה ומודיע לנו אלקותו ותברך בחדושי תורתו שמחדש בדרךים נפלאים בכל דור, וכן ברבוי הנסים והטובות והנפלאות שעושה עם כל אחד בפרטיות, כמו שאומרים גם-כן בכל יום: "ועל נסיד שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובקר וצהרים" וכי, הוא דיקא יכול לקיים באמת מה שהזהירו חכמינו הקדושים, זכרונם לברכה: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, ובאמת חובה על כל אחד מישראל לשיח ולספר בנפלאותיו, שעושה עמנו בכל עת ורגע עם כל אחד ואחד, והוא משתבח ומתפאר בנו, וכן ששולח לנו צדיקים נוראים ונפלאים כאלו המגלים ומפרסמים את אמתתו ותברך. ומכניסים גם בלבנו תשוקה עצומה לשוב אליו ותברך, ולדבר ולספר מזה, הוא מצוה רבה, כמו שכתוב (תהלים ק"ה): "שיחו בכל נפלאותיו", וצריכים לספר ולהודיע זאת לבנינו ולבני בנינו מדור לדור לעולם, כמו שכתוב (דברים ד'): "והודעתם לבניך ולבני בניך", וכמו שכתוב (תהלים ע"ח): "לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות השם ועוזו ונפלאותיו אשר עשה, ויקם עדות ביצקב" וגו', "אשר צוה את אבותינו

להודיעם לבניהם, למען ידעו דור אחרון בנים יגדלו, יקמו ויספרו
 לבניהם" וגו', שכל זה סוד התפלין הקדושים; אשרי השמח בהם
 תמיד!

צדקה

מצות צדקה היא המצוה הכי גדולה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם
 לברכה (בבא בתרא ט): שקולה צדקה כנגד כל המצוות,
 ואמרו (שם י'): גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה, וכל התורה
 ותקון כל העולמות תלוי בזה, כי הכל נברא בשביל כבודו יתברך,
 וכל כבודו יתברך נתגלה רק על-ידי צדקה, כי הצדקה היא הפלי
 לקבל ולהמשיך בו נעם העליון (עין לקוטי-מוהר"ן חלק ב', סימן
 ע"א), כי הצדקה, בפרט כשנותן את זה לתורה, על-ידי זה בונה את
 התורה ממש, ועל-פני ראוי לבקש מאד מאד בכל יום ויום מהשם
 יתברך, שישופה לקיים מצות צדקה בשלמות ובשמחה עצומה, ושיזמן
 לו השם יתברך עניים הגונים לזכות בהם, כמו שאמרו חכמינו,
 זכרונם לברכה (סנה מ"ט): שמא תאמר כל הפא לקפץ ולתן
 צדקה — קופץ, תלמוד לומר — מה יקר חסדך אלקים וכו',
 כי עקר תקון הצדקה שיתגדל כבודו יתברך על-ידי זה, שזה תקון
 וקיום כל הבריאה, על-פני צריך לכוון בצדקה — בשביל כבוד
 השם יתברך, ולא בשביל כבוד עצמו, חס ושלום, ועל-פני צריכין
 להשתדל לתן צדקה לעניים הגונים באמת העוסקים לגדל כבודו
 יתברך, ולא שיתן צדקה רק בשביל כבוד עצמו, כפצוי בכמה
 אנשים, בעוונותינו הרבים, שאין נוהגין צדקה, כי אם למי שיש
 לו ממשלה וכבוד גדול, שלהם מכרחין לתן, כדי שלא יהיה
 להם פחיתות הכבוד, אם לא יתנו לאיש בזה, שיש לו ממשלה,
 ושמו וריחו נודף בכל הארץ וכו', ולעניים הגונים, העוסקים בתורה

בפשיטות באמת, אינם משגיחים כלל, ומעלימין עינים מהם, נמצא, שהצדקה שנותנין היא בשביל כבוד עצמם, ואף-על-פי שבודאי גם בזאת הצדקה יש נקודות טובות, אבל צדקה כזו עדין רחוקה מאד מאד מהשלמות, כי עקר השלמות היא לתן דיקא לעניים מהגנים, שדבוקין בו יתברך, ועוסקים רק בתורה ובתפלה כל היום ולרבות הלילה, ומי שזוכה למצא עניים הגונים כאלו, אין למעלה ממצות צדקה כזו, וראוי לו לשמח ולרקד כל היום — כשזוכה לתן לעני הגון כזה, ומכל שכן וכל שכן כשזוכה לתן למען זכות הרבים, שילמדו תורה על-ידי ממונו, אדם כזה ראוי לו להיות אף בשמחה עצומה תמיד, שזכהו השם יתברך, שיעשה מממונו צדקה וחסד, כי מה יתרון לאדם מכל עמלו, ומה ישאר לו מכל עצירותו, אם לא שיעזר מממונו, כדי שיתעלה ויתגדל כבודו יתברך על-ידי למוד תורה וקיום המצוות! ועל-כן מי שחננו השם יתברך באיזה שפע או באיזו עצירות, יראה להתפלל הרבה, ולבקש ממנו יתברך, שיזכה אותו בעניים מהגנים לזכות בהם, כי לא בנקל יכולים למצא עניים מהגנים, כי העין מטעה את האדם מאד מאד, לפעמים נדמה על אחד, שאין לו, ולבסוף יש לו, ולפעמים נדמה על אחד שיש לו, ולבסוף אין לו אפלו לחם לאכל ובגד ללבוש וכו', וזה מעשים בכל יום, ועל-כן "על בינתך אל תשען", רק בקש רחמים ממנו יתברך, שהפעות שלך ילכו למקום שצריך, ובזה תנצל מכל רע, כמו שאמר חכמינו זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, פרשת משפטים): "אמר הקדוש-ברוך-הוא: 'נפשו של עני היתה מפרקסת לצאת מן הרעב, ונתת לו פרנסה, והחייית אותו, חייד, שאני מחזיר לך נפש תחת נפש, למחר בנה או בתך באין לידי חלי ומיתה, ואזכר להם המצוה שעשית עם העני, ומציל אני אותם'", עין שם.

והנה רואים, שיש עניים המחזרים על הפתחים או בבתי בנסיות ובבתי מדרשות, ואין מי שישגיח בהם, אדרבה מזלזלים בהם, ויש גם מי שמתחצף כנגדם, רחמנא לצלן, ומבישם ומלבין

פְּגִיָּהֵם וְכוּ', אֲשֶׁר הוּא עוֹן חֲמוּר מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלְן, כִּי צָרִיף
שְׁתַּרְע מַה שְּׂאֲמָרוּ חֲכַמֵּינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ רַבָּה, פְּרַשְׁת בְּהַר,
פְּרַשָּׁה ל"ד, סִימָן י'): הָעֲנִי הַזֶּה עוֹמֵד עַל פִּתְחָךָ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ, דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים ק"ט): "כִּי יַעֲמֵד לִימִין אֲבִיוֹן",
אִם נִתְּתָ לּוֹ, דַּע, מִי שְׁעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ, נוֹתֵן לָךְ שְׂכָרְךָ, וְאִם
לֹא נִתְּתָ לּוֹ, דַּע, מִי שְׁעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ פּוֹרֵעַ מִמֶּךָ, דְּכַתִּיב (שֵׁם):
"לְהוֹשִׁיעַ מִשְׁפָּטֵי נַפְשׁוֹ", עַיִן שָׁם; מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהֲעֲנִי
יָבֹא בְּטַעֲנָה צוֹדֶקֶת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ: "רָאָה, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֲנִי
וּמְרוּדֵי וְטַפֵּי תְלוּיִים בִּי, מַה עֲשִׂיתִי? סִבְבַּתִּי עַל הַפִּתְחִים וְכוּ',
בְּשִׁבִיל צְדָקָה, וְזֶה בִּישְׁנֵי וּבִזְהַר אוֹתִי מְאֹד" וְכוּ', אֵינִן לְשַׁעַר אֶת
גְּדֹל הָעֲנָשׁ שְׂיֹבֵא עֲלָיו, רַחֲמָנָא לְצַלְן, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ בַּזְהַר הַקְדוּשׁ
(פְּרַשְׁת יִתְרוֹ, פ"ו:): וַיִּלְמָאן דְּהָהוּא מִסְכְּנָא יִקְבַּל עֲלוּי לְמֵאֲרִיָּה
מִשׁוּם דְּמִסְכְּנָא קָרוּב לְמַלְכָּא יִתִּיר מִכְּלָהוּ, וּכְתִיב (שְׁמוֹת כ"ב):
"וַיְהִי כִּי יֵצֵק אֵלַי וְשִׁמְעַתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי" וְכוּ', מֵאֵי טַעֲמָא
מִשׁוּם דְּדִיוּרִיָּה דְּמַלְכָּא בְּהַנִּי מְאִנִּי תְבִירֵי, דְּכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה נ"ז):
"וַיָּאֵת דְּכָא וְשִׁפְל רֹחַ"; וּכְתִיב (תְּהִלִּים ל"ד): "קָרוּב הֵשֵׁם לְנִשְׁבְּרֵי
לֵב וְאֵת דְּכָאֵי רֹחַ יוֹשִׁיעַ"; וּכְתִיב (שֵׁם נ"א): "לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְבָה
אֱלֹקִים לֹא תִבְוָה"; מִכָּאן תַּנִּינָן מֵאֵן דְּנִזְיָף בְּמִסְכְּנָא נִזְיָף בְּשִׁכְנֵינְתָא
וְכוּ', עַיִן שָׁם; וְעַל-כֵּן צָרִיף כָּל אָדָם לִידַע — כְּשֶׁבָא אֵלָיו עֲנִי,
יִקְבְּלוּ בְּשִׁפְתֵי יָדַיִם וּבְשִׁמְחָה עֲצוּמָה, כְּמוֹ מִי שֶׁמְקַבֵּל מִלֶּךָ וְשׂוֹר
חֵשׁוֹב, וַיִּכְבְּדוּ מְאֹד מְאֹד, וַיִּשְׂמַח וַיִּרְקַד עַל גְּדֹל גְּפִלְאוֹת הַחֲסֵד
חֲנֻם, שְׁעֲשֵׂה עִמּוֹ הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂרַחֵם עֲלָיו, וְשַׁלַּח אֵלָיו מִתְּנָה
עֲנִי לְזִכּוֹת בּוֹ, כִּי מִי שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב אוֹתוֹ, הוּא שׁוֹלַח לוֹ
מִתְּנָה עֲנִי, כְּמוֹכָא בַּזְהַר הַקְדוּשׁ (פְּרַשְׁת וַיֵּרָא ק"ד): תַּנִּינָן בְּשַׁעֲתָא
דְּקָדְשָׁא בְּרִיף הוּא רַחִים לִיָּה לְבַר נֵשׁ מְשַׁדְּר לִיָּה דְרַנָּא, וּמֵאֵן
אִיְהוּ? מִסְכְּנָא, בְּגִין דִּיזְכִּי בִיָּה, וּכְיִנּוּן דִּיזְכִּי בִיָּה אִיְהוּ אֲמַשִּׁיף עֲלֵיהּ
חַד חוּטָא דְחֲסֵד דְּאֵתְמַשֵּׁף מִסְטָרָא יְמִינָא וּפְרִישׁ אַרְיִשִׁיָּה וְרָשִׁים
לִיָּה וְכוּ', עַיִן שָׁם; וְצָרִיף לְפִיִּסוּ בְּדַכְרִים, וּלְחַזְקוּ וּלְשַׁמְחוּ, וּלְדַכְּר
עַל לְבוֹ דְּבָרֵי נַחוּמִים, שְׂבָאֲמַת הָיָה רוּצָה לְתַן לוֹ יוֹתֵר, אִף אֵין
לוֹ עַכְשָׁו וְכוּ' וְכוּ', וְאָמְרוּ (בְּכָא בְּתָרָא ט:): כָּל הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה

לְעֵי מִתְבָּרַךְ בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְהַמְפִּיטוּ בְּדְבָרִים מִתְבָּרַךְ בְּאַחַת עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וְאָמְרוּ (תְּבוּת קי"א): טוֹב הַמְלִבִּין שְׁנַיִם לַחֲבֵרוֹ יוֹתֵר מִמִּשְׁקָהוּ חֵלֵב; וְאֵל יֹאמֶר, שְׁמַאֲחֵר שְׂאִין לוֹ, עַל-כֵּן הוּא פְּטוּר מִצְדָּקָה, כִּי כָּבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה (גטין ז): אֶפְלוּ עֵינֵי הַמִּתְפָּרְגִים מִן הַצְּדָקָה, יַעֲשֶׂה צְדָקָה, וְכֵן אֵל יַחֲשֹׁב, כִּי מֵה יִהְיֶה כָּבֵר כְּשִׁיתָן פְּרוּטָה אַחַת לַצְּדָקָה, כִּי מֵה נִחְשָׁב הוּא?! אֵל יֹאמֶר כֵּן, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה (בְּבֹא בַתְּרֵא ט): מֵה שְׂרִיזוֹן זֶה, כָּל קִלְפָה וְקִלְפָה מִצְטַרְפֹּת לְשִׂרְיוֹן גְּדוֹל, אִף צְדָקָה — כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטַרְפֹּת לְחֻשְׁבוֹן גְּדוֹל, וְעַל-כֵּן כְּשִׁמְזַכֶּה אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵינֵי, יִשְׂמַח מְאֹד מְאֹד, וְיִתֵּן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, כִּי הַצְּדָקָה שְׁנוֹתְנִין לְעֵינֵי הַיָּדוּשׁ הַיָּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹחֵל לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל חֲטָאֵיו, כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבָרְכָה (מְדַרְשׁ זוּטָא, שִׁיר הַשִּׁירִים, פְּרָשָׁה א'): הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — צְדָקָה, הַגּוֹתֵן צְדָקָה, אֶפְלוּ הִיתָה עֲבָרָה, וְנִחַתְתָּם דִּינֵוּ לְאַבְד, יָכוֹל לְהִיטֵם מִקְבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה, בְּכָל יוֹם, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לְמַלְאָךְ שֶׁל פּוֹרְעָנוּת: אֵל תִּגַּע בּוֹ, וְכוּ' עֵינֵי שָׁם; וְכֵן הוּא בְּמְכִילְתָא, פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים: בּוֹא וּרְאֵה רַחֲמֵי שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל בְּשׂוֹר וְדָם, שְׂאָדָם קוֹנֶה אֶת עֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן מִיְדֵי שְׂמִים, שְׁנֹאֲמַר: "וְחֲטִיף בְּצְדָקָה פֶּרֶק" וְכוּ', עֵינֵי שָׁם.

וְהִנֵּה כָּל הַדְּבוּרִים הָאֵלּוּ נִאֲמְרוּ לְאָדָם, שְׂעֵדִין לֹא נָפֵל בְּתַאֲוֹת מִמּוֹן, שְׂאָז אִם יִזְמַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֵינֵי לְזִכּוֹת בּוֹ, יִשְׂמַח וְיִרְקַד מְאֹד מְאֹד מְרַב שְׂמִחָה וְחֻדוּהָ, אֲבָל מִי שֶׁכָּבֵר נָפֵל, רַחֲמֵנָא לְצִלָּן, בְּתַאֲוֹת מִמּוֹן, אֵלּוּ כָּבֵר אֵין יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל, אַדְרַבָּה לְצַחוּק וּלְלַעַג יִהְיוּ דְבוּרִים אֵלּוּ, כְּמוֹ שְׂאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שְׂכָל זְמַן שְׂאִין הָאָדָם נוֹפֵל עֵדִין לְתַאֲוֹת מִמּוֹן, אִף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹתָיו, עֵדִין אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִמּוֹ בִּירְאֵת שְׂמִים, וְלְהַמְשִׁיכוֹ וּלְקַרְבוֹ אֵלּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלְהוֹצִיאֵהוּ מִתַּאֲוֹתָיו הַרְעוּת, אֲבָל בֵּינּוֹן שְׁנֵפֵל וְנִשְׁקַע בְּתַאֲוֹת מִמּוֹן, בְּפֶרֶט כְּמוֹ שְׂשִׁכִיחַ עַכְשָׁו — שְׂכָל אֶחָד רוֹצֵה דִיקָא לְהַרְבוֹת צְרָכָיו, וְלְהַתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַגְּגִידִים, וְאֶפְלוּ עֵינֵים וְאֶבְיוֹנִים, וְקִטְנִים בְּמַעְלָה, מִסְתַּכְּלִים

בְּכֹל עֵת לְהִתְנַהֵג בְּגִדּוּלוֹת בְּמַלְבוּשִׁים נְאִים וּבְדִירוֹת וְכֹלִים נְאִים, וּמְכַל שֶׁפֶן מִי שֵׁשׁ לוֹ עֲשִׂירוֹת קֶצֶת, שֶׁהוּא עֹכְשׁוֹ עֲנֵי בְּיֹתֵר, מִחֻמַּת שֶׁמֶסְתַּכֵּל תַּכְּף בְּגִדּוּלוֹת, וְלֹא תִשָּׁבַע עֵינָיו לְעוֹלָם בְּמֵה שֵׁשׁ לוֹ, כִּי תַכְּף שֵׁשׁ לוֹ מֵאָה אַדְמִים, הוּא מִתְנַהֵג כִּף — שֶׁמְכַרַח לוֹ לְפָרְנָסָתוֹ יוֹתֵר מִמֵּאֲתַיִם אַדְמִים, וְאִם הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ נוֹתֵן לוֹ אֶלֶף אַדְמִים אוֹ יוֹתֵר, הוּא מְרַבֵּה בְּכָלִי כֶסֶף וּבִשְׂאֵר הַנְּהַגוֹת גְּדוּלוֹת, עַד שֵׁשׁ לוֹ דְחָקוֹת פְּרָנְסָה לְפִי דַעְתּוֹ, וּכְשֶׁתּוֹכְעִין אוֹתוֹ לְצַדֻּקָה, הוּא מְשִׁיב מִיָּד: "אֵי אַתָּה יוֹדֵעַ, שֶׁעֹכְשׁוֹ בְּצוּק הַעֲתִים, וְלֹא כִימִים הִרְאִישׁוּנִים עֹכְשׁוֹ, כִּי הַמֶּשֶׁא וּמִתֵּן גִּלְקָה וְנִתְמַעֵט, וְאִין מְרוּיָחִים, כִּי אִם פְּרָנְסָה בְּדַחֲקָה, כִּי צְרִכִי מְרַבִּים מְאֹד", וְהוּא שׁוֹכַח חֲסֵדֵי הַשֵּׁם, שֶׁזֶה סְמוּךְ הַרְוִיחַ כֹּל זֶה הַסֵּף, כִּי רַב הַעֲשִׂירִים לֹא יִרְשׁוּ עֲשִׂירוֹתָם מֵאֲבוֹתָם, רַק רַבִּם כְּכֹלָם עָלוּ לְגִדְלָה מְעַנִּיּוֹת וְדַחֲקוֹת, כִּי רַבִּם הָיוּ מְשֻׁרְתִים תַּחֲלָה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ הַקִּימָם מְעַפֵּר וּמֵאֲשֻׁפוֹת, וְנִתֵּן לָהֶם עֲשִׂירוֹת כְּזוֹ לְכֹל אֶחָד כְּפִי מֵה שֶׁחָנַן אוֹתוֹ, וְעֵינָיו לֹא תִשָּׁבַע בְּכֹל זֶה, וְלִפְנֵי שְׁנָה אוֹ שְׁנָתִים נִדְמָה לוֹ בְּעַצְמוֹ, שֶׁאִם יֵהִיוּ לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אַדְמִים, הִיָּה מְסַפִּיק לוֹ מְאֹד, כִּי הִיָּה צְרִיף לְהִשְׁפִיר עַצְמוֹ לְנֶאֱמָן וּמְשֻׁרְתָה, אוֹ לְהִשְׁתַּתֵּף עִם מִי שֵׁשׁ לוֹ רַק מֵאֲתַיִם, וְעֹכְשׁוֹ יֵשׁ לוֹ בְּעַצְמוֹ שְׁנֵי אֲלָפִים אַדְמִים, וְעֵדִין אֵינּוּ מְסַפִּיק לוֹ לְרַבּוֹי צְרִכָיו שֶׁהִרְבֵּה עַל עַצְמוֹ, כְּאִלוֹ הוּא נוֹלָד עִם כֹּל זֶה, כְּאִלוֹ חֲיָיו תְּלוּיִים בְּזֶה, וְנִדְמָה לוֹ, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְקַמֵּץ בְּשׁוּם דָּבָר, רַק בְּדָבָר אֶחָד הוּא מְקַמֵּץ — דִּהְיֵנוּ בְּצַדֻּקָה, שֶׁכְּשֶׁתּוֹכְעִין אוֹתוֹ לְצַדֻּקָה, הוּא מְשִׁיב: "צְרִכִי מְרַבִּים וְהַפְּרָנְסָה דַחֲוָקָה עֹכְשׁוֹ", וְלֹא יִשְׁיב אֶל לְבוֹ לֹא דַעַת וְלֹא תְבוּנָה לֵאמֹר: אֲדִרְבֵּה, מֵאֲחֵר שֶׁצְרִכִי מְרַבִּים כֹּל-כֵּף, וְאֲנִי נִצְרָף לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּכֹל עֵת וְרַגַע, עַל-כֵּן אֲנִי צְרִיף לְהִרְבּוֹת בְּצַדֻּקָה בְּכֹל עֵת, וּכְעֵין שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ, וְזָכוּנָם לְכַרְכָּה (גִּשְׁיָן ז.): אִם רוּאָה אָדָם שֶׁמְזוֹנוֹתָיו מְצַמְצָמִין, יַעֲשֶׂה מִהֵן צַדֻּקָה, וְכֹל שֶׁפֶן כְּשֶׁהֵן מְרַבִּין, עֵין שָׁם; כִּי זֹאת יוֹדְעִים הַכֹּל, שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ לְבַד, כִּי לֹא כֹכַח יִגְבֵר אִישׁ, כִּי אֲלָקִים שׁוֹפֵט — זֶה יִשְׁפִיל וְזֶה יִרִם, וְאִין חֲכָמָה, וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה נִגְדַּת הַשֵּׁם לְאַסֵּף הוּן בְּעַצְמוֹ, וְאֵי אֶפְשָׁר

להרויח פרוטה אחת בלי ישועת השם וחסדו הגדול, כי הוא הנותן כח ועצה לעשות חיל ועשירות ופרנסה, והוא יתברך צוה והזהיר בכמה וכמה אזהרות לחוס על דל ואכיון, ולתת לו בעין יפה די מחסורו אשר יחסר לו, כמבאר בתורה ובכל הספרים מעלת מצות צדקה, ששקולה בכל התורה כלה, והבטיח לנו, כי בגלל הדבר הזה יברכה השם אלקיך, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ספרי, ראה): עשר בשביל שתתעשר, ואיך יעז פניו לקמץ בצדקה, בשביל הצטרפותו הרבים, שהרבה לעצמו? וכאלו הוא מכרח על-פי גזרת המלך לקנות מרגליות ותכשיטים לאשתו, וכלי כסף הרבה ובגדים הרבה מיחדים לו ולאשתו ולכל בניו ובנותיו, הפל כמנהג הנגידים הגדולים דיקא, שיש להם אלפים ורבבות, ועל העני צועק בקול גדול: "למה אתן לו? כי יש לו הרחבה יותר ממני, כי כל העופות והאנזים קונים העניים" וכו' וכו', וכיוצא בדבורים כאלה הנשמעים מפי כמה נגידים, וקצת מתבזים לומר זאת בפנה מלא, רק במחשבתם חושבים זאת, ועינם צרה כשרואין שגם העני חפץ לקנות מנה יפה לשבת, ומכל שכן כשרוצה לאכל לפעמים בשר בערב וכיוצא, או כשרואה שהעני עושה לעצמו איזה מלבוש וכו', כידוע כל הענינים האלה הנשמעים מפי כמה נגידים, אוי להם ואוי לנפשם, כי על עצמם אינם מסתכלים כלל, כאלו להם מגיע מן השמים על-פי מעשיהם הטובים, שיוסיף לאשתו מרגליות בסוף מאתים אדמים דיקא, ולפחות בסוף חמשים אדמים וכיוצא בזה, וכן בעניני המלבושים הרבים וכו', ודירות וכלי הבית, שלחנות וכסאות ומראות גדולות וכיוצא, (ובפרט עכשו, שנתוספו עוד דברים והוצאות כאלו, בחורף — צריכים לנסע למקום חם, ובקיץ צריכים לנסע למעון-קיץ חורף לישוב וכו'), כי יש דברים הרבה מרבים הכל, ועל העני ועל איש בשר העוסק בתורה, הם מקפידים על שרואים שקונה עוף או חתיכת בשר וכיוצא, ולא די שאינם נותנים לו צדקה, אף גם הם מכבידים עליו על מסים וארנונות, עד שלפעמים נותנים העניים יותר מהעשירים, ולפי דעתם אינם צריכין לתן צדקה, רק אם היו רואים את העני

נפוח בָּרֶעֶב, חס וְשָׁלוֹם, אֲזִי הָיִו נֹתְנִים לוֹ פְּרוּטָה וְסָף מוּעָט מְאֹד, כְּרִי חֵיוֹנוֹ בְּצַמְצוּם גָּדוֹל.

וְאִישׁ בְּעַר לֹא יָדַע וְכִסִּיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת, כִּי כָּל טְרֵדוֹתֵיהֶם וְכִלְבוּל דַּעְתָּם שֶׁל כָּל הָעוֹלָם — הֵן הַעֲשִׂירִים, הֵן הַבִּינּוֹנִים, הֵן שְׂאֵר הַהֶמּוֹן הַרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת וְטְרֵדוֹת וְיִסּוּרִים וְדַאֲגוֹת הַרְבֵּה, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ רַק מִחֻמַּת מְנִיעַת הַצְּדָקָה, מִחֻמַּת שְׂאִין נֹתְנִים צְדָקָה בְּרוֹחַ וּבְפֹזוּר גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים קי"ב): "פֹּזוּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים, צְדָקְתוֹ עוֹמְדַת לְעַד" וְכוּ', כִּי כָּל הַטְּרֵדוֹת וְכָל הַיִּסּוּרִים וְכָל הַכִּלְבוּלִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּעִנְיֵי הַמָּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה, הַכֹּל בָּא מִתְאַוֹת מָמוֹן, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָה וְלְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגָחָה שְׁלֵמָה, כִּי אִם עַל-יַדֵּי מַצּוֹת צְדָקָה (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲרֵ"ן חֵלֵק א', סִימָן י"ג), נִמְצָא, שְׂאִם הָיִו נֹתְנִים צְדָקָה בְּהִרְחֻבָּה, הָיִו נְצוּלִים מִהַקְּלָלָה שֶׁל — "בְּיֹעֵצַת אֶפְיָד תֹּאכַל לֶחֶם", שֶׁהוּא טְרֵדַת רְדִיפַת הַמָּמוֹן, כִּי רַב הָעוֹלָם אֵין לָהֶם חַיִּים כָּלֵל, מִחֻמַּת טְרֵדַת הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוּדָה וְזֶרָה הַכְּלוּלָה מְכַל עֲבוּדוֹת הַזְּרוֹת יַחַד, וְתַאֲוֹת מָמוֹן מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְמֶרֶה שְׁחוּרָה וְאַנְפִּין חֲשׂוּכִים, עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲרֵ"ן חֵלֵק א', סִימָן כ"ג), וּבְזֶה שְׁנוֹתֵן צְדָקָה, מְגַלָּה טֵהַר לְכַבּוֹ, שְׂשִׁישׁ לוֹ אֶמּוּנָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵינוֹ מִתְפַּחַד שֶׁיִּחְסַר לוֹ בְּשִׁבִּיל שְׁנֵתֵן צְדָקָה לְעִנִּי, אֲדַרְבֵּה זֶהוּ עֶקֶר שְׂמִחָתוֹ וְחִדּוֹתוֹ, כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ מְזַמֵּן לוֹ עִנֵּי הַגּוֹן, וְנוֹתֵן לוֹ בֵּיד רְחֻבָּה.

וְעֶקֶר שְׁלֵמוֹת מַצּוֹת צְדָקָה הוּא לִתֵּן לְעִנֵּי הַגּוֹן כְּזֶה הַמְּחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם חֲדוּשֵׁי תוֹרָה וְהַלְכוֹת, הַמְּבִיאִין לַיָּדִי קִיּוֹם הַתּוֹרָה, וּמְקַרְבִּין אֶת גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל' (לְקוּטִי-מוֹהֲרֵ"ן חֵלֵק ב', סִימָן ב'): כִּי יֵשׁ תְּמַכִּי אוֹרֵייתָא שְׁנוֹתְנִים מָמוֹן לְלוּמְדֵי תוֹרָה, וּבִתְחִלָּה הֵם מִחְסְרִים מְמוֹנִם מַעֲצָמִם, כִּי כְּשֶׁנֹּתְנִים הַמָּמוֹן לְתַלְמִיד חֶכֶם, נִחְסַר אֶצְלָם, אֲכַל אַחֲרֵי-כֵן עַל-יַד מְמוֹנִם שְׂמִחָזִיקִים אֶת הַתְּלִמִּיד חֶכֶם, נוֹלְדוֹת הַלְכוֹת, אֲזִי

ממילא ישפיע גם עליהם חסד, ויתמלא חסרונם, ואי אפשר לשער בשכל אנושי מעלת הזוכים לתן צדקה לצדיקים אמתיים ולעניים הגונים, שכלולים מכמה נפשות ישראל (עין לקוטי-מוהר"ן חלק א', סימן י"ז): כי בצדקה שנותן להם לבד, הוא קונה לו רעים רבים מאד, כי הם כלולים מכמה נפשות, מפל שפן וכל שפן כשנותנים לצדיקים ותלמידי חכמים מהגנים, שעוסקים לקרב נפשות להשם יתברך, ומחדשים חדושים דאורייתא כאלו, המבטלים את קול החיות רעות, חכמי הטבע, ומגבירים את קול דקדושה המגלה את הרצון העליון, שהכל מתנהג רק בריצונו יתברך, צדקה כזו עולה על כל הצדקות, אך צריכים זכיה גדולה למצא צדיקים ועניים הגונים כאלו, כי לאו כל אחד זוכה לזה — שיהיה נעשה מממונו וכספו בלים להמשכת אורו יתברך בעולם, ויעזרו לקרב נפשות שבורות ואמללות אליו יתברך, וליחזקם ולאמצם ולשמחם, כי צריכים לבקש הרבה מאד מאד ממנו יתברך, שיזכה למצא את הצדיקים האמתיים ותלמידי החכמים האמתיים, שהם עוסקים לחדש חדושים כאלו, אשר מצילים את כל העניים והשבורים והאמללים שבעולם, ועל צדקה זו אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש זוטא, שיר השירים, פרשה א'): כל הנותן צדקה, לא לעצמו בלבד הוא מיטיב, אלא לכל הבריות מסוף העולם ועד סופו, כי בזה שיעזר להם, שתהיה להם הרחבה בפרנסה, ויוכלו לחדש חדושים אמתיים, ויזפו להדפיסם ולהפיצם בכל העולם, על-ידי זו הצדקה, לא לעצמו בלבד הוא מיטיב — שגם הוא יחיה ויחזק את עצמו מאלו חדושים, ויקרב את עצמו אליו יתברך, אלא לכל הבריות מסוף העולם ועד סופו, כי יתפשטו חדושי התורה, ורבים יהנו מהם ויתקרבו על-ידי-זה אליו יתברך, ועל-כן צדקה כזו היא עולה על כל הצדקות, כי צדקה זו נשארת לעולם, ועל צדקה זו נאמר (תהלים קי"ט): "צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת" — איזו צדקה נשארת לעולם? אם נותנים להפצת תורת האמת.

ועל-כן אשרי ואשרי מי שיש לו מעט דעת ושכל, ועושה

מממונו צדקה למען זכות הרבים לדורות עולם, ואם זכית לממון, עשה ממנו צדקה בעוד שהוא בידך, שאם אין אתה עושה ממנו צדקה, יעוף פתאם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ירושלמי ארץ, פרק ד'), ובפרט לעניים בידעת, שהם הנשכרי לב והרחוקים מרב עוונותיהם וכו', שמזה בעצמו בא אחר-כך גם עניות בגשמיות, כמובא בזהר הקדוש (פרשת פנחס רמ"ד): מאן דזריק פרוזין דנהמא עניות רדיף אבתריה, כל שכן מאן דזריק פרוזין דמוחא, עין שם; להם המצוה הכי גדולה לעזר, כי אין מי שיבין אותם, ומי שיגיש צערם, ועל-כן מי שיודע בנפשו, איך שקלקל בכריתו וכו', ומה שעבר עליו בפרטי פרטיות, איזו מרירות דמרירות וכו', וכבר עזר לו השם יתברך וכו', וזמן לו ממון, שיראה לתן ולגדב בכל פעם להדפסת והפצת ספרים כאלו, אשר מצילים ירודים ופחותים וכו', כמו שהוא היה וכו', ויותר ויותר וכו', ואין לך עוד צדקה גדולה מזו, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת בהר, פרשה ל"ד, סימן ה'): אם באת ר'עיה' לחברך, ראה היאך לזכות בו ולפרנסו, כדי שתקבל מתן שכרו, עין שם; וכבר ידוע שהחטא פגם הברית נקרא ר'עיה', ועל-כן צריכים למסר נפשו על מצות צדקה בכל יום ויום מחדש, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ר חלק ב', סימן ד'): בתחלה כשמתחילין לגדב לצדקה, אזי צריכין לשבר את האכזריות שלו, להפכה לרחמנות, וזה עקר עבודת הצדקה, כי מי שהוא רחמן בטבעו, ונותן צדקה מחמת רחמנותו שבטבעו, אין זו עבודה, כי יש פמה חיות שהן רחמניות בטבען, רק עקר העבודה — לשבר האכזריות, להפכה לרחמנות, וצדקה היא תמיד התחלה, כמו שכתוב (דברים ט"ו): "פתח תפתח", אפלו בפשיש פתח והתחלה, הצדקה היא פותחת יותר ויותר, ומרחבת הפתח יותר, ובפרטי פרטיות כשהצדקה היא לתמוך בתלמידי חכמים הגונים, העוסקים בתורה ובחידושי תורה אמתיים, המחיים ומצילים נפשות מרדת שיח'ת, על צדקה זו צריכים חזק, ולעשות התחלה בכל פעם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת תצוה, פרשה ל"ו,

סימן ג'): ותורה אור, מהו — ותורה אור? אלא הרבה פעמים, שאדם מחבב בלבבו לעשות מצוה, ויצר הרע שבתוכו אומר לו: מה לך לעשות מצוה, ומחסר את נכסידך? עד שאתה נותן לאחרים, תן לבניך, ויצר טוב אומר לו: תן למצוה, ראה מה פתיב: "כי נר מצוה" — מה הנר הזה, כשהוא דולק, אפלו אלה אלפים קרינין וסקקין (הם מיני גרות) מדליקין הימנו אורו במקומו, כן כל מי שיתן למצוה, אינו מחסר מנכסיו, עין שם; ובפרט מצוה כזו, אשר בזה שינדב על ענין נורא ונפלא כזה, שהוא "תורה אור", על-ידי-זה זכה פי אלה אלפים מיני גרות (שהם נשמות ישראל) מדליקין מהם, ויתחממו מהם, ויתקרכו על-ידי-זה אליו יתברך, ועל-כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (אבות פ"ק ה'): "כל המזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו, משה זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו", ואמרו (יומא פ"ז): "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, ואמרו (שם): אשריהם לצדיקים, לא דין שהן זוכין, אלא שמזכין לבניהם ולבני בניהם; ודבר זה טוב העקר על מצות צדקה לתלמידי חכמים הגונים, המחדישים חדושים דאורייתא, שישארו לדורי דורות, ויצילו את בני ובני בניו עד סוף כל הדורות, ועל-כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (פסחים נ"ג): "כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב בשיבה של מעלה, שנאמר (קהלת ז'): "כי בצל החכמה בצל הכסף".

תפלה

אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש שחר טוב, תהלים ק'): אמר רבי איבו: בשעה שאתה עומד ומתפלל, יהא לך שמחה, כי לאלקים עליון אתה עובד וכו', עין שם; ואמר רבנו ז"ל (שיחות

הר"ן, סימן כ'): בְּשֶׁהָאָדָם כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה, אַזִּי נִקְל לּוֹ לֵיחַד לוֹ שְׂעֵה בַּיּוֹם לְשֹׁבֵר אֶת לְבוֹ, וְלִהְשִׁיחַ אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲכָל כְּשֵׁישׁ לוֹ עֲצָבוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, קָשָׁה לוֹ לְהִתְבוּדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ, עֵינֵי שָׁם. כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם תְּכָלִית אַחֲרֵת בְּעוֹלָם רַק לְהִדְבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִלְכֹת בְּדַרְכָּיו וּלְקַיֵּם מִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְלֹא לִירֹא וּלְפַחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה, רַק מִפְּנֵי יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים י'): "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמָּךְ, כִּי אִם לִירְאָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְכוּ' בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ לְשַׁמֵּר אֶת מִצְוֹת יְהוָה וְאֵת חֻקוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ" וְגו'; וְאִיךָ זֹכִים לָזֶה? רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן שְׂוָגִיל בָּהּ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לְבוֹ וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּפִרְטֵי פִּרְטִיּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁם): "הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ" וְגו', כִּי הִתְהַלֵּךְ וְהִדְבּוּרִים שָׂאָדָם זֹכֶה לְדַבֵּר וּלְהִלָּל לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּזֶה בְּעַצְמוֹ מִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו, חֵיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶׁהָאָדָם זֹכֶה לְסַלֵּק דַּעְתּוֹ וְחֻכְמָתוֹ וְשִׁכְלוֹ הַמְדַמָּה, וּמְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, כְּמוֹ-כֵן נִמְשָׁךְ עָלָיו בְּרֻבוֹת הַזְּמַן אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב, וּכְעֵין שֶׁאֲמָרוּ חֻכְמֵינוּ, זְכוּרֹנִים לְבִרְכָה (סְפָרִי פָרַשְׁת נִשְׂא): יִשְׂא הַיּוֹי"ה פָּנָיו אֵלָיךְ, אֵימָתִי? בְּשִׂעָה שֶׁאֵתָּה עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל, עֵינֵי שָׁם; כִּי הִתְפַּלֵּה הִיא הַשְּׁעָר וְהַפֶּתַח, שֶׁעַל יְדֹ נִכְנָסִים וּמִדְּבַקִּין עִמוֹ יִתְבָּרַךְ (עֵינֵי לְקוּטִי-מוֹהֵר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פ"ד). אִיךָ לְהִיּוֹת רַגִּיל לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֻדָּשׁ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כָּל נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמְכַאוּבֵי נַפְשׁוֹ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, עַל זֶה צְרִיכִים חֲזוּק רַב, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֻכְמֵינוּ, זְכוּרֹנִים לְבִרְכָה (בְּרֻכוֹת ל"ב:): שֶׁתְּפִלָּה הִיא מְהִדְבְּרִים שְׁצָרִיכִים חֲזוּק, עֵינֵי שָׁם; וְעַקֵּר הַחֲזוּק צְרִיכִים בְּתַחֲלָה כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִרְגַל בְּזֶה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁעֲדִין לֹא הִתְחִיל לְגַמְרֵי, וְעֲדִין הוּא מִנְחָ בְּמִדּוֹתָיו וְתַאוּוֹתָיו הַרְעוֹת וְהַמְרֹוֹת, וְחֻמְנָא לְצִלָּן, לוֹ כֹּא כָּל הַעֲנִין הַזֶּה בְּכַבְדוֹת גְּדוֹלָה מְרַבּוּי הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת שֶׁמְסַבְּבִים אוֹתוֹ חֻטְאָיו וְכוּ', וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הַאֲמוּנָה, כִּי בְּאֵמֶת אִם הִנֵּה

הָאָדָם יוֹדֵעַ יְדִיעָה בְּלִבְ שָׁלֵם, שְׁמֵלָא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ (ישעיה ו'),
 וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹמֵד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה, וְדַאי הִיָּה
 מִתְּפִלָּל בְּהַתְּלַהּבוֹת גְּדוּלָּה, וְהִיָּה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכוֹן אֶת דְּבָרָיו,
 וּבְשִׁבִיל שְׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת יְדִיעָה בְּלִבְ שָׁלֵם, בְּשִׁבִיל זֶה אֵינוֹ
 מִתְּלַהֵב כָּל-כָּף, וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל-כָּף (עֵין לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן
 ס"ב), וּמִזֶּה בָּא, שֶׁכָּל עֲנָן הַתְּפִלָּה הוּא זֹר בְּעֵינֵי הָעוֹלָם, וּמְזוֹלְזָלִין
 בוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (בְּרִכּוֹת ו:): עַל-פְּסוּק "כָּרַם
 זְלוֹת לְבַנֵּי אָדָם", אֵלּוֹ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּבְנֵי
 אָדָם מְזוֹלְזָלִין בָּהֶם, וּמֵאֵי נִיְהוּ תְּפִלָּה, עֵין שָׁם; וְעַל-כֵּן כִּשְׂאִין
 אָדָם עוֹסֵק בְּתְּפִלָּה וְשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, מִתְּנַבֵּרֵת וּמִתְּפַשְׁטֵת
 עָלָיו בְּיוֹתֵר הַכְּבֹדוֹת וְהַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְכֵן לְהַפּוּף כָּל מֵה
 שְׁמִתְּנַבֵּרֵת וּמִתְּפַשְׁטֵת עָלָיו הַכְּבֹדוֹת וְהַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, כְּמוֹ-כֵן
 מִתְּנַבֵּרֵת מִתְּפִלָּה וּמִתְּרַשֵּׁל מִמְּנָה לְגַמְרֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבֵר עָלָיו
 מֵה שְׁעוֹבֵר, שְׂזָה כָּלֵל מְרִירוֹת הַגְּלוּת הָאֲרָכָה וְהַמְרָה הַזֶּה, שְׁעוֹבֵר
 עַל כָּל אֶחָד מֵה שְׁעוֹבֵר, וְכָל אֶחָד מֵלֵא עֲצָבוֹת וּסְפָקוֹת וְעַקְמֵמִיּוֹת
 וְכוּ', מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ חֶסְרוֹן בְּאֲמוּנָה, כִּי שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה הִיא
 רַק כְּשׁוֹזָכָה לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פ"ט): "אוֹדִיעַ
 אֲמוּנָתְךָ בְּפִי", שֶׁבְּזֶה שְׁמִדְּבָרֵין עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִסְפָּרִים לוֹ הַכֵּל, בְּזֶה
 בְּעֲצָמוֹ מִתְּחַזְּקֵת הָאֲמוּנָה, וּמֵה גַם שֶׁבְּזֶה שְׁמִדְּבָר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּזֶה
 מְגַלֵּה טֵהַר לְכָבוֹ וְזִכְרוֹ דַּעְתּוֹ, שֶׁמֵּאַמֵּין שְׂאִין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו
 יִתְבָּרַךְ כָּלֵל.

וּבְאֲמַת כָּלֵלוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁרָשָׁה בְּאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי הֵם בְּנֵי
 יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁנֹאָמַר (דְּבָרִים י"ד): "בְּנִים אַתֶּם לַה'שָׁם אֲלֵקִיכֶם" וְגו'.
 וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (אֲבוֹת ג'): "חֲכִיבִין יִשְׂרָאֵל שְׁנֹקְרָאוּ
 בְּנִים לְמִקּוֹם", עֵין שָׁם; וְאָמְרוּ (שְׁבֹת ס"ו): "כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים
 הֵם", עֵין שָׁם; וְהִיָּה רְאוּי שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה נִמְשָׁף לְכָבוֹ
 תְּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה מִמְּשִׁיף
 עַל עֲצָמוֹ שֶׁפַּע נֹדַעַת וּבְרִכּוֹת וַיִּשְׁוֹעוֹת, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 יֵשׁ בְּכַחוֹ לְפַעַל נְפִלְאוֹת פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, אֲפֵלוֹ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים וְשְׁדוּד

הטבע, כי אין הקדוש-ברוך-הוא חפץ לחיב בריה, אלא מבקש שיתפלו בריות לפניו ויקבלם (מדרש תנחומא וישלח), ובכל לשון שישאל קוראין להקדוש-ברוך-הוא, עונה אותם, כמו שנאמר (דברים ד'): "בכל קראנו אליו" וגו' (ילקוט ואתחנן רמז תתכ"ה); אף עקר סבת ההתרשלות מתפלה — שאין יודעים מכחן, ונדמה להם שדבר זה שיה רק לצדיקים, ולא לאנשים קטנים ומגשמים כמותו, ועל-כן אף יעלה על דעתו לילף ולהתפלל ולבקש צרכיו ממנו יתברך, מאחר שאינו ראוי, ועל-כן אין לו אמונה בעצמו, שיש בכחו לפעל, ועל-כן הוא מתרשל מאד מאד מתפלה, עד שרחמנא לצלן, על-ידי-זה נעתק לגמרי ברבות הזמן ממנו יתברך, ורחמנא לצלן, ועל-ידי-זה עובר עליו מה שעובר וכו' וכו'.

ובאמת טעות גדולה היא זו, כי כבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת אמר, פרשה ל', סימן ג'): "בדורות הללו, שאין להם לא מלף ולא נביא ולא פהן ולא אורים ותמים, ואין להם אלא תפלה בלבד, אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא: 'רבונו של עולם, אל תבזה את תפלתם' (תהלים ק"ב): 'תכתב זאת לדר אחרון', מכאן שהקדוש-ברוך-הוא מקבל השכים, ועם נברא יהלל זה, שהקדוש-ברוך-הוא בורא אותן בריה חדשה", עין שם; ואמרו (מדרש תנחומא, פרשת וירא): אמר להן הקדוש-ברוך-הוא לישאל: הווי זהירין בתפלה, שאין מדה אחרת יפה הימנה, והיא גדולה מכל הקרבנות וכו', ואפלו אין אדם פדאי להענות בתפלתו ולעשות חסד עמו, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים, אני עושה חסד עמו וכו', עין שם; ועל-כן יש בכח כל אחד ואחד להתפלל ולפעל ישועות יותר מאחר שיתפלל בעדו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת וירא, פרשה נ"ג, סימן י"ט): יפה תפלת החולה לעצמו, עין שם.

ובפרטי פרטיות כשאדם מתעקש בעקשנות גדולה, ובא מדי יום ביומו מחדש, ומדבר עמו יתברך, ומבקש ממנו צרכיו, זוכה

סוף כל סוף, שיתמלאו בקשותיו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ל"ב): כל המאריך בתפלתו, אין תפלתו חוזרת ריקם, עין שם; ואמרו (ירושלמי, ברכות, פרק ד', הלכה א') על-פסוק "והיה כי הרבחה להתפלל" — מכאן שכל המרבה בתפלה נענה, עין שם; וזו היתה עקר גדלתו של משה רבנו על כל הצדיקים והנביאים, כי הוא התעקש בתפלה בעקשנות גדולה ובקביעות עצומה, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש שחר טוב, תהלים ד'): לא הניח משה זוית ברקיע שלא נתנפל עליו, שנאמר (דברים ט'): ואתנפל לפני השם, אתה מוצא שהרבה נביאים והרבה צדיקים התפללו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ולא בא הפתוב ליחס אלא למשה בלבד, ולמה כן? לפי שמעשיו משנים מכל הבריות, כיצד? אדם עומד ומתפלל שעה אחת או שתי שעות, וכשהוא מתפלל הרבה, מתפלל יום אחד, אכל משה רבנו (שם): ארבעים יום וארבעים לילה, אמר הקדוש-ברוך-הוא למלאכי השרת: ראיתם גבורתו וכו', עין שם; ועל-כן מי שרק יתעקש כל-כף בתפלה, בודאי יזכה להגיע אל מה שצריכים להגיע בזה העולם, אף צריך שיחזק את עצמו בכל מיני חזק להיות אף בשמחה וחדוה תמיד, אשר על-ידי-זה יתרחב לבו, ויזכה לבקש עוד ועוד, וכן לעולם, כי השמחה מרחכת את הלב ומחזקת את העצבים והחושים לקבל בה השגת נעם ויו שכנית צו יתברך.

והנה יש סבה גדולה לכך, שאין אדם זוכה להתחזק בשמחה עצומה קדם התפלה, ועל-ידי-זה מתרשל אחר-כך לגמרי מתפלה, כי רב העולם אף שפכר זכו לראות ישועות ונסים נפלאים שעשה הקדוש-ברוך-הוא עמו, כי כל אחד מישראל מלא נסים ונפלאות מה שעושה עמו השם יתברך בכל יום, כמו שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום: "ועל נסיו ששכל יום עמנו ועל נפלאותיו וטובותיו ששכל יום ערב ובקר וצהרים, הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדך", אף-על-פי-כן דיקא כשבא להתפלל אליו יתברך, אז דיקא מתגברים ומתפשטים עליו כל הפכדות והעפובים, ושוכח

את החסדים שעשה עמו השם יתברך עד עכשו, ומזה בא, שמתעקם לכו ונתחלשת דעתו ונתבלבל מחו, עד שאי אפשר לו לפתח פיו לומר עמו יתברך, וזהו כל הלמוד הקדוש והנורא שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן רפ"ב): על-פסוק — "אזמרה לאלקי בעודי" — דיקא פשמתעקם לכו ודעתו, ונתמרמר לכו בעצבות ועקממיות וספקות, דיקא אז יחפש בעצמו אילו נקדוהו טובות, ויזכיר לעצמו את רבוי החסדים שכבר עשה עמו השם יתברך עד עכשו, ועל-ידי-זה יתרחב לבו לבקש עוד ועוד, פי עדין מעקר הישועה אנחנו רחוקים.

וזה מה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ל"ב) לעולם יסדר אדם שבחו של מקום תחלה, ואחר-כך יבקש צרכיו, קדם לתן תודה והודאה, ועל-ידי-זה יזכה שיתרחב לבו, ויבקש אחר-כך מה שצריך, פי השם יתברך חפץ להיטיב ורוצה להשפיע טובו וחסדו תמיד, אף אין יכולים להמשיך השפע? פי אם על-ידי מעשה התחוננים דיקא, דהינו על-ידי בני ישראל, שנתנה להם הממשלה על-ידי שיתקנו כלי השפע בשלמות, על-ידי תפלה בתקונה, ועקר שלמות התפלה היא על-ידי האמונה, פי אמונה היא בחינת תפלה, כמו שנאמר (שמות י"ז): "וייהי ידיו אמונה", ותרגומו פריסן בצלו, והאמונה צריכה להיות שלמה בכל הבחינות, וכלא זה אין לתפלה שלמות, ואינה נעשית כלי לקבל השפע, פי עקר הכלי שנשלם על-ידי דבורי התפלה הוא, על-ידי האמונה השלמה, שהיא עקר הכלי לקבל כל טוב, הינו שכמו שצריך שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, שהוא בורא הכל ומנהיג מושל ומשגיח, ובדוד לשנות את הטבע פרונו, ולהשפיע כל טוב, כמו-כן צריך שתהיה לו אמונה בעצמו — להאמין באמונה שלמה, שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב לכל דבור ודבור של כל אחד מישאל, אפלו של הגרוע שבגרועים, פי הוא יתברך שומע תפלת כל פה, ויש כח בכל אחד מישאל לפעל בקשתו ברחמים אצלו יתברך — אם תפלל באמת אליו יתברך, כמו שנאמר (תהלים

קמ"ה): "קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" וגו'; "וכל זמן שאין לו אמונה בעצמו, שגם לו יש פח להמשיך השפע בתפלתו, עדין אין לו כלי לקבל השפע, פי אין לו מקום וכלי בלבו לקבל השפע, מאחר שלפי דעתו הוא רחוק מלקבל השפע ולהמשיך השפע, מאחר שאינו מאמין בעצמו שתפלתו עושה רשם".

על-כן עקר התהוות הפלי על-ידי התפלה, להמשיך ולקבל השפע ולפעל בקשתו, הוא על-ידי שלמות האמונה בכל הבחינות, שמאמין בהשם יתברך, שהוא כל יכול, שליט ומושל ומנהיג פרצונו, והוא חנון ורחום ושומע תפלת כל פה, ובשביל זה צריכין לסדר שבחו של מקום תחלה, ואחר-כך לשאל צרכיו, פי על-ידי סדור שבחו של מקום, נתחזקה האמונה בשלמות, ועל-כן מזכירין בתחלת התפלה בסדור שבחיו — זכות אבות, כדי לחזק האמונה, שהוא יתברך גומל חסדים טובים, ועשה חסדים גדולים עם אבותינו, ושמע תפלתם תמיד, ובכחם ובזכותם אנו מתחזקים, שישמע גם את תפלתנו וימלא משאלותינו ברחמים, וזהו כלל סדור שבחיו יתברך, שאומרים בתחלת התפלה, כמו שאנו אומרים: "אלקינו ואלקי אבותינו, אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב, האל הגדול, הגבור והנורא" וכו', "גומל חסדים טובים וקונה הפל וזוכר חסדי אבות" וכו', הינו שמזכירין בשבחיו יתברך, שהוא אלקי אבותינו, שגמל עמהם חסד ושמע תפלתם תמיד, שעל-ידי-זה נתיחד שמו עליהם, והוא זוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם, שהם אנחנו עמו בכל דור ודור, שאנו מעתדים לגאולה שלמה בקרוב, ולקבל כל טוב וכו', ועל-ידי שאנו מזכירין כל זה בשבחיו, (פי זה עקר שבחיו, שמזכירין טובו וחסדו, פי זה עקר גדלתו יתברך כנודע), על-ידי-זה נתחזק לבנו להתפלל בלב שלם אליו יתברך על צרכינו, פי על-ידי-זה נתחזקת אצלנו האמונה בעצמנו, שירחם גם עלינו וישמע תפלתנו, וישפיע לנו כל טוב, פאשר שמע תפלת אבותינו ויחד שמו עליהם, ועל-ידי-זה נעשה

לנו כלי לקבל השפע.

נמצא שסדור שבחיו קדם שאלת צרכיו, הוא בשכיל לתקן הכלי בשלמות לקבל השפע, ועל-כן בסיום שאלת צרכיו, מסימין בברכת "שומע תפלה", כי זה עקר שלמות התפלה — פשאנו מאמינים שהוא שומע תפלת כל פה, שעל-ידי-זה עקר שלמות הכלי לקבל השפע, ואנו מתחזקים באמונה זאת, שהוא יתברך שומע תפלה, על-ידי שסדרנו שבחיו יתברך ויתעלה תחלה, שהוא אלקי אבותינו, וזוכר חסדי אבות ומביא גואל וכו'. אבל עדין צריכין יגיעה ועבודה גדולה להיות חזקים באמונה זאת בשלמות — להאמין בעצמו, שיש לו כח לפעל כל דבר בתפלתו, כי יש כמה מיני חלישות הדעת בלב האדם בענין זה, באשר יודע כל אחד בעצמו, ורב בני-אדם נדמה להם, שלהם אין כח לזה, ועל-כן אינם מתחזקים בתפלה. ועקר היגיעה היא בתחלה, דהינו בעת שמתחיל להתחזק להתפלל בכונה, בחינת (מכילתא, יתרו כ"ד): "כל התחלות קשות", כי אז עדין לא ראה שום פעלה על-ידי תפלתו, אבל כשאזכה להתגבר בכל כחו להתפלל בכונה, עד שאזכה לפעל איזה דבר בתפלתו, כגון שהתפלל על איזה דבר ונענה, אזי הוא מתחזק בזה להאמין גם בעצמו שיש לו כח לפעל בתפלתו, מאחר שרואה שכבר שמע השם יתברך גם תפלתו ונענה, ואז נעשה אצלו כלי לקבל השפע, כי עקר התהוות הכלי הוא על-ידי האמונה, דהינו על-ידי שמאמין גם בעצמו שהשם יתברך שומע גם תפלתו.

ועל-כן תמצא ברב התפלות, שמתחילין לספר בשבחו של מקום, מה שכבר פעלו אבותינו בתפלתם, כמו שנאמר (תהלים מ"ד): "אלקים באזנינו שמענו" וגו', "פעל פעלת בימיהם בימי קדם" וגו', עד "צנה ישועות יעקב" וגו', הינו כמו שפעלת בימי אבותינו ועשית להם נסים וישועות גדולות, בן צנה ישועות יעקב גם עתה, וכן "בטחו ותפלטמו אליך ועקו ונמלטו" וגו', וכן הרבה פסוקים המורים ומגלים, שקדם צריכים לתן שבח להשם יתברך

על גדל הנסים והנפלאות שעשה עמנו, ועל-ידי-זה יכולים לבקש על להבא, כי אי אפשר לפעל בתפלתנו, כי אם כשמתחזקים בדעתנו, שיש כח בידנו לפעל בתפלתנו, שעל-ידי-זה עושה כלי לקבל השפע, אף לפעמים יכול הפעל-דבר להחליש דעתו, שאף-על-פי שאבותינו ורבותינו פעלו הרבה בתפלתם, אבל איש גרוע כמוך איך אפשר שתפעל בתפלתך?! אבל באמת לא כן הוא, כי השם יתברך שומע תפלת כל פה כידוע, אף בתחלה קדם שרגיל בתפלה צריך התחזקות הרבה על זה, אף אחר-כך כשכבר פעל לפעמים איזה דבר בתפלתו, אז נתחזק לבו להאמין באמת, שגם לתפלתו שומע השם יתברך, מאחר שראה שכבר שמע השם יתברך את תפלתו, וזה מה שאמר דוד המלך, עליו השלום (תהלים ל"ד): "דרשתי את השם וענני וגו', "זה עני קרא והשם שמע" וגו', שצועק ואומר: "זה עני קרא והשם שמע", כי היה ענו מאד, ואמר על עצמו — "זה עני קרא", ואף-על-פי-כן — "והשם שמע", ועל-ידי-זה הוא מחזק את עצמו לצעק ולהתפלל תמיד להשם יתברך.

ועל-כן צריך כל אדם להכניס בדעתו ובלבו ידיעה זו היטב, ויזכיר לעצמו כמה נסים וישועות שעשה כבר עמו השם יתברך, ועל-ידי-זה תפגס שמחה עצומה בלבו ותתרחב דעתו, ויזכה לבקש על להבא, כי עקר השלמות בתפלה הוא רק כשהיא בשמחה, כמובא בספרי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות תפלה, סימן פ"א): תפלה שהיא בשמחה היא ערבה ומתקה להשם יתברך (שם סימן ע'): על-ידי שמחה תבוא תפלתך בהיכל מלך, עין שם; והנה כל זה נאמר בתפלה והתבודדות שאדם מיחד לעצמו מקום מיחד שאין שם בני-אדם, ומרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בה, ומספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, (כאשר הזהיר על זה ביותר רבנו ז"ל לקים הנהגה זו בכל יום ויום חק ולא יעבר), צריך לידע כי בנגל לו לפרש שיחות לפניו יתברך, כשמתחזק את עצמו מאד מאד במצות השמחה

ושמח עד מאד, כי דיקא על-ידי שמחה יתרחב הלב, ויזכה לדבר עמו יתברך בפה מלא.

וכן צריך לדע, כי להתפלל שלשת התפלות: שחרית, מנחה ומעריב בשלמות בלי שום מחשבות זרות, זה אי אפשר בשום אופן בלי שמחה, כי כפי האורות והיחודים שנגרמים למעלה על-ידי שלשת תפלות אלו, אי אפשר לבון בלי שמחה, ואי תא בדברי האר"י, זכרונו לברכה, שאסור להתפלל תפלתו בעצבון, והמתפלל בעצבון יכול להגיע לו קלוקל גדול בנפשו, ודבר זה רואים בחוש, כי בשעת התפלות הקבועות באה על כל אדם כבדות עצומה, עד שנדמה בעיניו כאלו אין תפלתו שנה כלום, חס ושלום, ומזה נתפשטים עליו ביותר העצבות והמרה שחורה, ומתפלל בקרירות עצומה, וחוטף את התפלה או מדבר עם חברו באמצע התפלה, וכל זה נמשך מרב העצבות שמסבב עמו הבעל-דבר, כי כל הבלבולים והמחשבות הטורדות משמיעים את עצמם בשעת התפלה דיקא (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל'). ובאמת אם היה האדם יודע ומאמין מה שנעשה למעלה בעולמות העליונים בכל יום ויום מאלו שלשת התפלות: שחרית, מנחה ומעריב, אילו יחודים ואילו ברורים, ואילו צרופים, כמוכא מזה באריכות בכונות האר"י ז"ל, וכל זה נעשה אפלו על-ידי הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים וכו' וכו', אז בודאי היה מדקדק מאד מאד בתפלתו, והיה שמח מאד בכל התפלה, כי אין לה עוד שמחה מזו — שידע בידיעה שלמה, כי על-ידי שלשת התפלות שלו דיקא נבנה מזה למעלה מה שנבנה, ואם היה ברור דבר זה, אז היו רוקדים בכל יום אחר כל תפלה ותפלה, כי הלא רק זה חלקנו לנצח, ודיקא על-ידי אלו שלשת התפלות נמשכים עלינו שלשה מחין: חקמה, בינה, דעת, להנצל על-ידי-זה מתאנות נאוף, כי אלו שלשת התפלות הן עקר קדשת ישראל, בסוד — מחנה ישראל כמה הוי? תלתא פרסי (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), ועל-ידי שלשת תפלות אלו ממשיך על עצמו אור זכות האבות, ומשרה את השכינה

בְּעוֹלָם (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ג"ה), וְעַל-כֵּן רְאוּי לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וְכָל מֵה שִׁישְׂמַח יוֹתֵר, כְּמוֹ-כֵן יִזְכֶּה לְקִשְׁרֵי אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ אֶל הַדְּבוּרִים בְּיוֹתֵר, וְיִזְכֶּה שְׂיֵאִיר בּו עֲרֻבוֹת, גְּעִימוֹת, זִיו חַיִּית אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עֶקֶר הַמְשַׁכֵּת אֹרֹו יִתְבָּרֵךְ הוּא דִיקָא עַל-יַדֵי תְּפִלָּה, וּמִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן צְרִיכִים לְהִזְהַר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה אַחַר הַתְּפִלָּה, כִּי אִז עַל-פִּי-רֹב כָּא הַבְּעַל-דְּבָר וְרוֹצֵה לְשִׁבֵר אוֹתוֹ וּלְהַפִּיל רוּחוֹ וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ, כְּאִלוֹ ל'א הִיְתָה שׁוּם שְׁלֵמוֹת בְּתַפְלָתוֹ, וְעַל-כֵּן רוֹצֵה הַסְּטָרָא אַחֲרָא לְהִתְאַחַז בּו, עַל-כֵּן צְרִיכִים דִיקָא אַחַר הַתְּפִלָּה לְשִׂמְחָה הַרְבֵּה וְלִרְקֹד וּרְנָדִים, וְעַל-יַדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְכַבּוֹ וְדַעְתּוֹ, וְיִמְשֹׁף עָלָיו הַמַּחֲיִן שֶׁקָּבַל בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה לְכָל הַיּוֹם; אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֶה לְשִׂמְחָה תָּמִיד, וּמִכָּל שְׂכָן בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל-יַדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַפְלִל בּו יִתְבָּרֵךְ.

תּוֹרָה

אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (מְדַרְשׁ רַבָּה, פְּרָשַׁת אָמֵר, פְּרָשָׁה ל"ד, סִימָן ב'): תּוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שְׁבַע שְׂמֻחוֹת אֶת פְּנֵיךְ, שְׁבַע שְׂמֻחוֹת — שְׁבַענוּ בְּחַמְשָׁה שְׂמֻחוֹת: מִקְרָא, מְשֻׁנָּה, תְּלֻמוֹד, תּוֹסֵפֶתָא וְאַגְדוֹת, עֵין שָׁם; כִּי בְּאַמַּת אֵין לָךְ עוֹד נַעַם וְשִׂמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְחֻדוֹה גְּדוּלָה כְּמוֹ מְלֻמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן כְּשִׁזְזוּכָה לְהַתְּמִיד מְאֹד מְאֹד בְּתַשׁוּקָה עֲצוּמָה וְהַתְּמִידָה גְּדוּלָה, עַד שְׁזוּכָה לְסִים כָּל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה: מִקְרָא, מְשֻׁנָּה, תְּלֻמוֹד, תּוֹסֵפֶתָא וְאַגְדוֹת, אֵין לָךְ עוֹד שְׂמֻחָה גְּדוּלָה מְזוּ, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (מְדַרְשׁ שַׁחַר טוֹב, מְשַׁלֵּי ט"ו): "מְאֹר עֵינַיִם יִשְׂמַח לִבִּי", אִלוֹ דְּבַרֵי תּוֹרָה, שֶׁמְשַׂמְחִין לְבוֹ שֶׁל אָדָם; וְאָמְרוּ (תַּנּוּא דְּבֵי אֵלֵיהוּ רַבָּה, פְּרָק י"ח): אָמֵר לְהֵן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: "כְּנִי, וְכִי מֵה שְׂמֻחָה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם? אֵלָא בְּדַבְרֵי תּוֹרָה בְּלָבָד, הָא

כֹּל הַמְשַׁמַּח בְּכֶסֶף וְזָהָב, מֵה שֶׁמַּחְתּוֹ בָּהֶם לְאַחַר מִיתָהּ?! אֲבָל
 אַתֶּם, בְּנֵי, בּוֹאוּ וְשִׁמְחוּ עִם הַתּוֹרָה שֶׁמַּחַה שְׁלֵמָה כְּדָרָךְ שְׂאֵנִי
 מְשַׁמַּח בְּכֶם וְכו', עֵינֵי שָׁם; וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם פָּרָק ג'): כִּשְׁם שִׁישְׁרָאֵל
 עוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה וְשִׁמְחִין בָּהּ, כִּף הַתּוֹרָה שֶׁמַּחַה בָּהֶן לְעוֹלָם הַבָּא
 וְכו', עֵינֵי שָׁם; כִּי הַתּוֹרָה הִיא עֶקֶר חַיּוֹת הָאָדָם, בָּהּ יְכוּלִים
 לְהִנָּחֵם וּלְשַׁמַּח אֶת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים י"ט): "פְּקוּדֵי הַשָּׁם
 יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְחֵי לֵב", וְיְכוּל לְטַהֵר אֶת נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ,
 זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מְדֻרָשׁ תְּנַחֲוּמָא, פְּרָשַׁת תְּבוּא): מֵה הַפִּיִם, אֵין הָעוֹלָם
 יְכוּל לְעַמֵּד בְּלֹא הֵם, וְאָדָם מְטַהֵר עֲצָמוֹ בָּהֶם, כִּף אֵין הָעוֹלָם
 יְכוּל לְעַמֵּד בְּלֹא תוֹרָה, וְהַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אֶת הָאָדָם הָאֵיךְ יִטְהַר,
 וְכֵן אָמְרוּ (תְּנָא דְבֵי אֱלִיהוּ וּבָהּ, פָּרָק י"ח): בּוֹא וּרְאֵה כְּמָה גְדוֹל
 כְּחֵה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמְטַהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי שְׁעוֹשִׂין
 תְּשׁוּבָה, אֲפִלוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה שֶׁפִּיֶּדֶם וְכו', כִּי אֵין טְהָרָה אֲלֵא
 דְבָרֵי תוֹרָה, עֵינֵי שָׁם; כִּי עֶקֶר הַטְּהָרָה מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, שֶׁמֵּהֶם
 כֹּל הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲפוּבִים מֵעֲבוּדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵין,
 חֶלֶק א', סִימָן י"ד), עֶקֶר הַטְּהָרָה מֵהֶם הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
 שֶׁהִיא נִקְרָאת בְּאֵר מַיִם חַיִּים, כִּי הַתּוֹרָה הִיא כְּנֶהֱרַ שְׂאֵינֵנו פּוֹסֵק
 וְכַמְעַיֵן הַמְּתַגַּבֵּר, כִּי אֵלוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שִׁישׁ לְכָל אָדָם, כֹּל זִמְנֵי
 שֶׁלֹא תִקֵּן חֲטָאֵיו, וּבִפְרֹט מִי שֶׁנִּתְלַכְּלַךְ כְּמוֹ שֶׁנִּתְלַכְּלַךְ, רַחֲמָנָא
 לְצִלָּן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיו הַמְּנִיעוֹת וְהַמְּסַכִּים
 בְּכָל פַּעַם, וְהֵם מְשַׁתְּחִים לְפָנָיו וּמְפַסְּקִים מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ נֶהֱרַ
 מִמֶּשׁ, כִּי הֵם כְּמוֹ יוֹן מְצוּלָה טֵיט הַיּוֹן, שֶׁמְדַבֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל
 פַּעַם עַל-יְדֵי חֲטָאֵיו וְכו', וּמִשָּׁם בָּאוֹת כֹּל הַנְּפִילוֹת וְהַתְּרַחֲקוֹת שֶׁל
 הַרְבֵּה בְּגֵי-אָדָם מֵהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלוּ אִם מִתְעוֹרֵר לְפַעְמִים לְשׁוֹב
 לְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, תִּכְף מְשַׁתְּחוֹת כְּנֶגְדּוֹ, וְאֵינָם מְנִיחוֹת לוֹ לְהִתְקַרֵּב,
 וְכֵן בְּכָל פַּעַם, וְעַל זֶה צִעַק דָּוִד (תְּהִלִּים ס"ט): "טִבְעָתִי בֵּינִי מְצוּלָה
 וְאֵין מְעַמֵּד" וְכו', "הַצִּילֵנִי מִטֵּיט וְאֵל אֲטַבְּעָה" וְכו'; וְעֶקֶר הַתִּקּוּן
 לְזֶה הוּא — הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְקוֹר מַיִם חַיִּים,
 שֶׁמְטַהֶרֶת מְכָל הַגְּלוּלִים וְהַטְּנוּפִים, כִּי הַתּוֹרָה הִיא הַמַּיִם הַטְּהוֹרִים,
 שֶׁמְטַהֲרִים אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֻזְקָא ל"ו): "יְתַרְקַתִּי עֲלֵיכֶם

מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם" וגו', וזה צריך כל אדם לידע, שאפלו אם הוא כמו שהוא וכו', אם יברח בכל יום אל התורה — הן הרבה, והן מעט — אם אי אפשר לו מחמת הפרנסה או שאר מניעות, על כל פנים כשיקבע עצמו על התורה ללמד בכל יום יום יהיה איך שיהיה, ויעבר עליו מה, אז בודאי סוף כל סוף יהיה נטהר מכל הבגדים הצואים, ויתקרב להשם יתברך באמת, כאשר בפרוש אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן י"ט): נכספתי מאד להמשיך את העולם אל עשיה, שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמד כף וכף בכל יום חק ולא יעבר, ואמר, שאפלו אותם האנשים הרחוקים מן הקדשה מאד, שגלכדו במצדה רעה, עד שרגילין בעברות, חס ושלום, רחמנא לצלן, רחמנא לישזבן, אף-על-פי-כן הפח של התורה גדול כל-כף, עד שיכול להוציא אותם מן העברות שרגילין בהם, חס ושלום, ואם יעשו להם חק קבוע וחיוב חזק ללמד בכל יום יום כף וכף יהיה איך שיהיה, בודאי יזכו ליצאת ממצדתם הרעה על-ידי התורה, פי כח התורה גדול מאד, כי אף-על-פי שהחטאים וכו' נסתבכים באדם מאד מאד, ומתגברים בכל פעם שמתעורר האדם להשם יתברך, והם מתגברים ומתפשטים על האדם ביותר, בפרט כשרוצה לעסוק בתורה ובתפלה, וכמובא בכתבי האר"י ז"ל, שיש הרבה, שהמצולות ים, שהם הרהורים הרעים והמגנים, מתגברים עליהם ביותר, בפרט בצעת עסוקם בתורה ובתפלה, אבל אף-על-פי-כן, אם לא יניח את מקומו, ויכריח מחשבתו להמשיכה לתוף התורה והתפלה בכל פעם, יהיה איך שיהיה, בודאי סוף כל סוף התורה תטהר אותו, כי התורה היא נהר שאינו פוסק וכמעין המתגבר, שאין שום טמאה ולכלוף יכול להתקיים כנגדה, כי כל הטמאות והגלולים שבעולם, היא שוטפת אותם ומבטלת אותם ברגע קל, רק העקר, שיהיה חזק בזה, כי אחר-כך הם חוזרים ומתגברים ביותר, וצריך לחזור ולברח אל התורה, וכן בכל פעם, וזהו (שבת ל"א): קבעת עתים לתורה? קבעת דיקא, שיהיה עסק התורה בקביעות גדולה, אפלו מי שאינו עוסק בתורה כל היום, כי אם איזה עתים ושעות, על-כל-פנים

צָרִיף לְהִזְהַר שֶׁיְהִי אֵלּוּ הַעֲתִים וְהַשְּׁעוֹת בְּקַבִּיעוֹת גְּדוּלָה בְּכֹל יוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, כְּדֵי שְׂיִכְרַח בְּכֹל פַּעַם לְמִקּוֹר מֵיַם חַיִּים הַמְּטַהְרִים מִכָּל הַטְּמָאוֹת וְהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים.

וְהִנֵּה אָנוּ רוֹאִים, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, מִה שְּׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּבִפְרָטִיּוֹת עַל בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְכוּ', וּמֵרֵב קְלָקוּל מַעֲשֵׂיהֶם, וּבִפְרָטִיּוֹת עַל-יְדֵי חַטָּאוֹת נְעוּרֵיהֶם וְכוּ', הֵם מְבַלְבְּלִים מְאֹד מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְשְׂרוּיִים בְּעַצְבוֹן וּבְמִרְרוֹת גְּדוּלָה, וְאִין מִי שְׂיִחְזַק אוֹתוֹן, וּמִכָּל שְׂכָן לְהוֹשִׁיעַם וְלְהוֹצִיאֵם מִגְּנוּת מַעֲשֵׂיהֶם וְכוּ', וְלִהְכַנִּיס בְּהֵם הַשְּׂמִחָה וְהַחֲדוּהָ וְהַנְּעֵם וְהַעֲרִיבֵם הָאֲמִתִּית, כִּי עַקֵּר הִישׁוּעָה וְהַהֲצֵלָה הוּא רַק עַל-יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמֵאַחֵר שֶׁהֵם מְבַלְבְּלִים מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוֹת עַל-יְדֵי פְגַם הַבְּרִית, נִפְגַּם הַמַּח וְהַדַּעַת, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְצַמְצֵם דַּעְתָּם וְכוּ', וְאִינֵם מְבִינִים מִה שְּׁלוֹמֵדִים, וּמִזֶּה בָּא, שְׂפַל-כֶּף הַרְבֵּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים וְאֶפְלוּ אֲבָרְכִים מִתְּרַשְׁלִים מִלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הַיְכוּלָה לְהוֹצִיאֵם מִגְּנוּת מַעֲשֵׂיהֶם, וְלִטְהַר וּלְזַכֵּךְ אֶת נַשְׁמָתָם, וְלִהְכַנִּיס בְּהֵם שְׂמִחָה וְחֲדוּהָ וְנֵעַם אֲמִתִּי, וּמִה גַם שֵׁשׁ נִפְשׁוֹת שְׂמֵרֵב עַצְבוֹתָם וּמִרְרוֹת לְבָבָם מִמֵּה שְּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, הֵם מִתְּרַחֲקִים מִהִיְדוּת לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּפּוֹרְקִים עַל לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּבְאֲמַת צְרִיכִים לִידַע, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְצַאֵת מִמֵּה שְּׁצְרִיכִים לְצַאֵת וְכוּ', כָּל אֶחָד כְּפִי שְׂיִוְדַע נִגְעִי וּמִכְאוּבִי לְכַבּוֹ וְכוּ' אֵלָּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאִיךָ יִזְכֶּה לְלַמֵּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מֵאַחֵר שְׂמַחוֹ מְקַלְקֵל כָּל-כֶּף וְכוּ'? לְזַאת גְּלַה לָנוּ רַבְנוּ ז"ל סֵדֶר דְּרֵךְ הַלְמוּד, נוֹרָא וְנִפְלָא הַשְּׁנָה לְכָל נִפְשָׁה (עֵין שִׁיחֹת הַר"ן, סִימָן ע"ו), שְׂדַעְתוֹ הַקְּדוּשָׁה הִיא, שְׂצָרִיף לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְלַמֵּד בְּמַהִירוֹת וְלִבְלִי לְדַקְדַּק הַרְבֵּה בַלְמוּד, רַק לְלַמֵּד בְּפִשְׁטוּת וּבְזָרִיזוּת, וְלִבְלִי לְבַלְבֵּל דַּעְתוֹ הַרְבֵּה בַשְּׂעֵת לְמוּדוֹ מַעֲנֵן לְעַנְנֵן, רַק יִרְאֶה לְהַבִּין הַדְּבָר בְּפִשְׁטוּת בְּמִקּוֹמוֹ; וְאִם לְפַעְמִים אִינוּ יְכוּלִים לְהַבִּין דְּבָר אֶחָד, אֵל יַעֲמֵד הַרְבֵּה שָׁם, וְיַנִּיחַ אוֹתוֹ הַעַנְנֵן וְיִלְמַד יוֹתֵר לְהֵלֵן, וְעַל-פִּי-רֵב יַדַע אַחֲרֵי-כֵן מִמֵּילָא מִה שְּׁלֹא הִיָּה מְבִין בְּתַחֲלָה, כְּשִׁילְמַד כְּסֵדֶר בְּזָרִיזוּת לְהֵלֵן יוֹתֵר, וְאָמַר,

שאין צריכין בלמוד רק האמירה לכד, לומר הדברים פסדר, וממילא יבין, ולא יבלבל דעתו בתחלת למודו שירצה להבין תכף, ומחמת זה יקשה לו הרבה תכף, ולא יבין כלל, רק יכניס מחו בלמוד, ויאמר פסדר בזריות, וממילא יבין; ואם לא יבין תכף, יבין אחר-כך, ואם ישארו אילו דברים, שאף-על-פי-כן לא יוכל לעמד על פונתם, מה בכך? כי מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה לגמר והדר לסבר ואף על גב דלא ידע מה קאמר (עבודה זרה י"ט): שגאמר: "גרוסה נפשי לתאבה" וכו', כי על-ידי רבוי הלמוד שילמד במהירות, ויזכה ללמד הרבה, על-ידי-זה יזכה לעבר כמה פעמים הספרים שלומד לגמרם ולחזור להתחיל ולגמרם פעם אחר פעם, ועל-ידי-זה ממילא יבין בפעם השנייה והשלישית כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמד על דבריהם.

ובאמת עצה זו היא נפלאה מאד מאד, כי רב בני הנעורים שפוסקים מלמודם, הסבה העקרית לזה היא, מפני שנתקלקל מחם על-ידי פגם הברית וכו', ועל-כן אין מבינים תכף-ומיד את למודם וכו', ועל-כן הם מתרשלים מאד מאד, והבטלה מביאה לידי שגעון ולידי זמה (כתבות נ"ט), ועל-ידי-זה מתגבר יצרם יותר ויותר, רחמנא לצלן, על-כן כמעט שמשתגעים וכו', ולכן מי שרוצה לחוס על נפשו, ורוצה לשוב אליו ותברך, יברח בכל פעם אל התורה הקדושה, ויעשה לעצמו סדר במשניות להתחיל מהתחלה, וירגיל את עצמו לומר פרק אחר פרק בזריות, וכן סדר בגמרא, תמיד בזריות דף אחר דף, וכן בשלחן ערוך וכו' וכו', ואל יסתכל לאחוריו כלל, רק בכל פעם יתחיל להלן במקום שאוחז, וילמד בתשוקה ובחשק עצום, ואף שבין כך ובין כך יפל יותר, כי הבעל-דבר לא יניחו לצאת, כי עקר כל המרירות והקניעות מתגברים ומתפשטים מהבגדים הצואים, שנתלבש בהם על-ידי עוונותיו וכו', אכל על-ידי עצה זו — להיות רגיל באמירה הרבה, אז סוף כל סוף התורה תוציאו מכל מיני רע שגלכד בו,

ואף שיעבר עליו מה שיעבר — קטנות וירידות וחלישות הדעת וכו', אם יהיה חזק ואמיץ מאד מאד לאחז בדרך זו, אז ברכות הימים והשנים, יזכה לסיים את כל התורה כלה כמה וכמה פעמים, ותכנס שמחה וחדנה עצומה בתוך לבו, ויזכה לקדש ולטהר את עצמו.

ובאמת מי שמרגיל עצמו ללמד בדרך ובאפן זה, על-ידי-זה וזכה שנתפשטת כל העקממיות שבבלבו, וזוכה לשמחה עצומה, ונכנסים בו נעם ודבקות עצומים, ונשלמת דעתו, ועקר הדעת הוא — לדעת כי השם הוא האלקים אין עוד מלבדו, שהוא הדעת של האמונה הקדושה, כמו שנאמר (הושע ב'): וארשתיו לי באמונה וידעת את השם", שהוא הדעת של כלליות ישראל, עם קדוש, מאמינים בני מאמינים, שמאמינים בהשם ובמשו עבדו, ומקימין את התורה, שעל זה נאמר (דברים ד'): ושמרתם ועשיתם כי היא חקמתכם ובינתכם לעיני העמים" וגו', ולהפך, מי שחס ושלום, פורק על מהתורה הקדושה, על-ידי-זה נופל יותר ויותר, רחמנא לצלן, וכו', מפל שפן וכל שפן, כשחס ושלום, מסיתים ומדיחים אותו, רחמנא לצלן, לעזב לגמרי את התורה, ורק ילך ללמד חכמות עובדי כוכבים ומזלות, שהם כלל החקירות של הקבל, או אפלו כשפולבישין את עצמו בלבוש מצוה, שילך ללמד חכמת הרפואה או חכמת ההנדסה או שאר מיני חכמות, שתהיה לו פרנסה וכו' וכו', אז על-ידי-זה יעקר את עצמו לגמרי ברכות הזמן ממנו יתברך, כי כל מי שנמשך אחר חקירות וחקמות של זה העולם, הוא חסר לעולם, מאחר שאינו מקשר כל החכמות והחיות להשם יתברך, שהוא עקר השלמות, כי אין שלמות כי אם להשם יתברך, ומי שיודע ממנו יתברך, דהינו על-ידי אמונה שלמה, הוא כלול בו יתברך, ויש לו גם-כן השלמות, אף תכף-ומיד כשרק מסלק עצמו ממנו יתברך, חס ושלום, ומחזיר פניו, אז הוא מלא חסרונות.

וזהו כָּלֵל כָּל הַחֲסְרוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שְׁכַלְמֵם נִמְשָׁכִין מִחֲסָרוֹן הַדַּעַת, וְעַקֵּר חֲסָרוֹן הַדַּעַת הוּא חֲסָרוֹן אֲמוּנָה, כִּי מִי שֵׁשׁ לוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ בְּשִׁלְמוֹת, וְיִוֹדַע שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְבָד, כִּי אֲלֵקִים שׁוֹפֵט, זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים תָּמִיד, וְהוּא רַק בְּשִׁמְחָה וְחִדּוּהַ עֲצוּמָה, כִּי כָּל מֵה דַעְבִּיד רַחֲמָנָא לְטַב עֲבִיד בְּוֵדַאי, וּבְוֵדַאי פּוֹנְתוֹ יִתְבַּרְךָ לְטוֹבָה, וְכָל הַחֲסְרוֹנוֹת הֵם רַק מִחֲסָרוֹן אֲמוּנָה.

ועל-כֵּן הַחֲכָמִים וְהַחוֹקְרִים, חִיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים כָּלֵל, כִּי הֵם רַחוּקִים מִחַי הַחַיִּים עַל-יְדֵי חֲכָמָתָם וְחִקְרָתָם, שְׁעוֹקְרַת אוֹתָם מִשְׂרָשָׁם, וּכְרוּכִים תָּמִיד אַחַר הַחֲכָמוֹת שְׂאֵחַר הַטָּבַע, שְׁשָׁם מְלֵא חֲסְרוֹנוֹת, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא חֲסְרוֹנוֹת — כַּעַם וּמְכֹאבוֹת, וְאֵין שׁוּם אָדָם שֵׁשִׁלִּים תֵּאֲוֹתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְסוּף כָּל סוּף, מֵה יִתְרוֹן לוֹ מְכֹל עֲמְלוֹ וְכוּ', וְגַם כָּל הַחֲכָמוֹת שְׁחוֹקְרִים הַחוֹקְרִים, הַכֹּל הֶבֶל, הֶבֶל הֶבְלִים, עַד שָׂרְבָם מוֹדִים בְּעֲצָמָם, שְׂאֵין יוֹדְעִים כָּלֵל, כִּי זֶה אֲלֵפִים שְׁנָה שְׁחוֹקְרִים חֲכָמַת הַתְּכוּנָה (הָאֶסְטְרוֹנוֹמִיָּה), וְזֶה סְמוּךְ הַמְצִיא אֶחָד תְּכוּנָה חֲדָשָׁה פִּידוּעַ, וְכֹלָם קִבְּלוּ בְּאַהֲבָה, וּבְאֵמַת הִיא שְׁטוֹת גְּדוּלָּה, לְמִי שֵׁשׁ לוֹ מַח בְּקִדְקוֹ, וּכְמִבְּאֵר בְּדַעַת הַחוֹקְרִים עָלָיו, וּבִינָן כֶּף וּבִינָן דַּעַה אַחַת מֵהֶם שֶׁקֶר, וְלִשְׂוֹא עֲמְלוֹ הַחֲכָמִים אוֹ הָרֵאשׁוּנִים אוֹ הָאֲחֲרוּנִים כָּל יְמֵיהֶם לְמִצָּא חֲכָמַת הַתְּכוּנָה, וּמֵאוּמָה לֹא נִשְׂאוּ בְּעַמְלָם, כִּי הָאֲחֲרוּנִים סְתְרוּ דַעוֹת הָרֵאשׁוּנִים, וּמִי יוֹדַע הָאֵיךְ הִיא הָאֵמַת?! וּבְאֵמַת הוּא, שְׁלֵא כְּדַבְרֵי זֶה וְלֹא כְּדַבְרֵי זֶה, וְכֵן בְּשֵׂאֵר הַחֲכָמוֹת, וּבְפִרְט בְּחֲכָמַת הַדְּאֶקְטָאֲרִי (הַרְפוּאָה), עַד שְׁעַכְשׁוֹ אֵין יוֹדְעִים מֵאוּמָה, וַיֵּשׁ מַחְלָקַת גְּדוּלָּה בֵּינֵיהֶם, שְׁלְדַבְרֵי זֶה דַּעַה אַחַת מִמֵּיתָה אֶת הָאָדָם, וּלְדַבְרֵי פְּנִגְדוֹ הוּא לְהַפְּוֹךְ וְכוּ', וְאִם-כֵּן הֲלוֹאֵי וְלֹא הֵינּוּ יוֹדְעִים מֵעוֹלָם מִחֲכָמַת הַדְּאֶקְטָאֲרִי, וּבְוֵדַאי הֵיוּ עַכְשׁוֹ בְּנֵי תִבֵּל בְּכַפְלִים, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּשֵׂאֵר הַחֲכָמוֹת, וְאִפְּלוֹ אִם לְפַעְמִים נִצְמַחַת מִצַּד אֶחָד אֵיזוֹ טוֹבָה עַל-יְדֵי חֲכָמָתָם, הִיא רַעַה מִצַּד אַחַר, וְאִפְּלוֹ צַד הַטוֹבָה הִיא רַעַה גְּדוּלָּה, כִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵין שׁוּם טוֹבָה כָּלֵל, וּמֵה יִתְרוֹן לְאָדָם

כְּשֶׁמִצִּיא נִגּוֹן יָפֵה בְּחֻמַּת הַמּוֹסִיקָה, שֶׁיִּגַע עַל זֶה כֹּל יָמָיו, וּלְכַסּוֹף עַל-יָדֵי הַנִּגּוֹן הַזֶּה נִמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוַת גֵּאוּף, שֶׁמְמִיתָה אֶת הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי-חַיּוֹת בְּנֶרְאָה בְּחוּשׁ, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּכַתֵּי טֵאֲטֵרֵאוֹת וְקַרְקֵסָאוֹת שֶׁלָּהֶם, שְׁקוֹרִין טֵעֲאֲטֵעֵר וְקֵאֲמֵעֲדִיעֵס וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְשֵׁם מְעַרְבִים זְכָרִים וְנִקְבוֹת בְּלִי שׁוּם הֶבְדֵּל, וְשׁוֹמְעִים שִׁירֵי עֲגָבִים, וְעוֹשִׂים מַה שֶׁעוֹשִׂים בְּמִפְרָסֵם כֹּל זֶה, וְאֵינָם יְכוּלִים לְהַכְחִישׁ זֹאת, כִּי הֵם בְּעֶצְמָם יוֹדְעִים מִחֻשְׁבָּתָם "הַקְדוּשָׁה" וְ"הַטְהוּרָה", שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֵׁם, וּמַה שֶׁעוֹשִׂים אַחֲרֵי-כֵן, אוֹי לָהֶם אוֹי לְנַפְשָׁם, וְעַל-כֵּן הֵם פּוֹרְשִׁים עֲצָמָם מִדְּרֹךְ הַחַיִּים, מִדְּרֹךְ תּוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה, שֶׁאֲסָרָה זֹאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא י"ח): "וּבַחֲקִיתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ", וְכִמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם, וְהֵם מְבַלִּים יְמֵיהֶם וְזִמְנָם הַמְּבַחֵר עַל שְׁטוּיֹת כְּאֵלוֹ, וְאַחֲרֵית שְׂמֵחָה תּוֹגָה, וְכָל הַצְּרוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּל יְמֵיהֶם, הֵם יוֹדְעִים בְּעֶצְמָם.

כִּי בְּאֵמַת רַק הַעֲנִיִּים וְהַאֲבִיּוֹנִים, קִטְנֵי הַשֶּׁכֶּל, שֶׁאֵינָם בְּקִיָּאִים בְּטִיב הָעוֹלָם, רַק הֵם סוֹבְרִים, שֶׁאֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ, הַהוֹלְכִים בְּשִׁרְיוֹת לִבָּם בְּדַרְכֵי הַלְלוֹ שֶׁל הַחוֹקֵרִים, שֶׁהַתְּחִילוֹ מִתְדַּשׁ, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, יֵשׁ לָהֶם כֹּל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְחַיִּים בְּנַחַת, אֲבָל בְּאֵמַת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַח בְּקִדְקֵדוֹ, וּבְקִי בָהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם, הוּא יוֹדֵעַ מַעֲצָם מְרִירוֹת חַיֵּיהֶם שֶׁהֵם מְלֵאִים בְּעֵס וּמְכַאֲבוֹת, יְגוֹן וְאַנְחָה כֹּל יְמֵיהֶם, וְחוֹרְקִים שְׁנִיָּהֶם בְּכָל עֵת עַל הַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַפְּשָׁרִים, עַל שֶׁשְׂמֵחִים שְׂמֵחָה אֲמִתִּית בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וַיֵּשׁ לָהֶם נַחַת רוּחַ וְשְׂמֵחָה גְדוֹלָה בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּכָל עֵת, שֶׁאֲנוּ זוֹכִים לְזִכְרֵי הַטּוֹב, אֲשֶׁר הֵיטִיב עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַבְּדִילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה וְשֵׁם חֲלֻקְנוּ בְּחַיִּים, לְהֵאֱמִין בְּהֵשֵׁם וּבְמִשְׁה עֲבָדוֹ, בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּי וּבְסִפְרֵי הַזֵּהָר וְהָאֲר"י ז"ל וְהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, וְכו' וְכו', כִּי הֵם כֹּל יְמֵיהֶם אֵין לָהֶם שׁוּם שְׂמֵחָה אֲמִתִּית שֶׁיְהִיָּה מְגִיעַ לְחֻלְק מְאֲלָף מִמַּעַט הַשְּׂמֵחָה שֶׁיֵּשׁ לְפָחוֹת שְׂבִישְׂרָאֵל בְּכִנִּיסַת שִׁבְתָּ וְכִיּוֹצֵא, רַק לְהַפּוֹף, כֹּל יְמֵיהֶם בְּעֵס וּמְכַאֲבוֹת, וְתַמִּיד חֲסַר לָהֶם רְבוּי תַּאוּתֵיהֶם לְאֵין

קץ, כי הם רוצים שיהיה הכל בשלמות אצלם, שיהיה המלבוש תפור כרצונם דיקא בכל הדקדוקים והפרטים הרבים שהם רוצים, ושהיה להם כמה מלבושים שונים המכרחים להם לפי דעתם, כי זה המלבוש צריכים בבקר בשקמים ממטתם, וזה צריכים בעת יציאתו לשוק, וזה בצגהרים, (ומלבוש לתוף הקבר אינם חושבים כלל וכו'), וכן בענין המנעלים ומשיחתן, והכלי עץ, שהם הדפוסים, שעליהם מושחין אותם וכיוצא בזה, רבוי צרכים המכרחים להם, ולא לנו — המטרדים את מיהם, ומי שהוא עשיר, חסרות לו הצטרכיות כאלו הרבה מאד, ובפרט בעניני הדירות וכלי הבית שלהם, שהכל רוצים שיהיה עליהם חכמה, עד שמחמת זה רבו צרכיהם מאד, עד שמכרחים להפליג עצמן למרחקים, והם כל הימים נעים ונודים, יומם לא ינחו, ולילה לא ישקוטו, ומחמת שרוצים שיהיה להם בית נאה עם כל פליו, מחמת זה הם לנים על-פירוב בכפרים ובבתי נכרים, ומבלים רב מיהם בבתי אחרים, וכשבאים לביתם טרודים בהבליהם, עד שאין יודעין אם הם בביתם אם הם בחוץ בדרך, וסוף כל סוף נעשים בעלי חובות, עד ששכיח אצלם הרבה, שממיתים עצמם בידים בקני שרפה או בספין, שמאבדין עצמן לדעת, רחמנא לצלן, מחמת רבוי תאוותיהם, שרדפו כל הימים ולא השיגו.

ובאמת גם אנשי בני ישראל הכשרים צריכים מלחמה גדולה עם יצרם, לבלי לרדף אחר מותרות ולהסתפק במועט בכל מה דאפשר, כי כל מה שרוצה להשלים חסרונו יותר מזה העולם, חסר לו עוד הרבה יותר ויותר, כנראה בחוש, כי גם ההכרחיות של האדם — הדברים המכרחים ביותר, רבים גם כן מאד, וצריכים לבקש הרבה מאד מהשם יתברך, שלא תטרידהו ההכרחיות מעבודת השם יתברך, מכל שכן וכל שכן שאין לרדף אחר מותרות, ומכל שכן וכל שכן כמה רע ומר עד הנפש דרכי אלו הפורשים מדרכי ישראל, ההולכים בכל מנהגייהם בדרכי עובדי כוכבים ומזלות דיקא, שעוקרים אותם מן העולם הבא בודאי, כי "כל באיה לא ישובון

ולא ישיגו ארחות חיים, וגם בעולם הזה הם מלאים דאגות ויגונות רבים מאד מאד עצמו עד אין מספר, וכל ימיהם פעס ומכאובות הרבה, ואין להם במה לנחם את עצמן, מאחר שרחוקים מהשם יתברך ומקדשת תורתו ומצוותיו, ושמחת שבת ויום טוב, פי אנשי ישראל הפשוטים, אפלו אותם שרודפין אחר משא ומתן, ולהוטים אחר העשר, ולא שברו תאוות העולם הזה והכליו, אף-על-פי-כן מאחר שיש להם אמונה על-כל-פנים, ומתנהגים בדרך אבותינו אשר מעולם, ואינם הולכים בדרך מלבושיהם ובמנהגיהם, ואינם מחנכים בניהם בלמוד ספריהם ולשונותיהם וכו', אלו האנשים אף-על-פי שגם הם יש להם הרבה דאגות מרובי הצטרקיות שלהם, מחמת שאין להם מדת ההסתפקות כראוי, אף-על-פי-כן יש להם חיות ושמחה קצת בשבתות ובכימים טובים וכיוצא בזה, ומקוים להשם, שייטיב עמם להבא, וחושבים על אחריתם קצת, ומתנחמים במה ששולחים את בניהם לתלמוד תורה, ומשתדלים שילכו בניהם בדרך הישר, בדרך התורה, בדרך אבותינו מעולם, מפל שפן היראים והפושרים המסתפקים במועט, כדי חיותם בצמצום, מפל שפן וכל שפן הצדיקים האמתיים, אשר פנו ערפם לגמרי מתאוות העולם הזה והכליו, ומקשרים עצמם כל ימי חייהם לחי החיים, הם זוכים לעקר החיים באמת, חיים אמתיים, שאין בהם שום חסרון, והכלל — שפל העולם הזה מלא חסרונות, וכל הפרוץ אחריו, יש לו חסרונות מיד, וכל מי שפרוץ אחריו יותר ויותר, אף-על-פי שגדמה לו שיש עצירות ותאוות העולם הזה, אף-על-פי-כן הוא חסר יותר ויותר, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, קהלת, פרשה א'): אין אדם מת ונחצי תאותו בידו, יש לו מנה, מבקש מאתים וכו'.

פי כל העולם הזה נמשך מתחלת הצמצום שהוא סוד החסרון וכו' בידוע, ועל-כן הוא מלא יגונות, פעס ומכאובות ודאגות וחסרונות תמיד, פי כל העולם הזה לא נברא, פי אם בשביל הבחירה, כדי שיהיה לאדם בחירה ונסיון, והשם יתברך בטובו

וּבְרַחֲמֵי הַקָּדִים וְהוֹדִיעַ לָנוּ עַל-יְדֵי צְדִיקָיו הָאֲמִתִּיִּים, וְגַם הִרְאָה לָנוּ בְּחוּשׁ, לְמִי שֵׁשׁ לוֹ שֶׁכֵּל מְעֻט, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא יְסוּרִים, לְמַעַן גִּדַּע לְכָלִי לְהַנִּיחַ לְהִטְעוֹת עֲצָמָנוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "אֵת זֶה תִּקְבְּלוּ מִמֶּנִּי — שֶׁלֹּא תִּנְיָחוּ עֲצָמְכֶם לְטְעוֹת בְּזֵה הָעוֹלָם, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְטַעָה אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי", כִּי אֵין גַּם אֶחָד שֶׁיְהִיָּה סוֹפּוֹ טוֹב מִזֵּה הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵיוּ, אֶפְלוּ אוֹתָם שֶׁתִּפְסוּ בִּיָּדָם כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כְּלוּ, הִיָּה סוֹפָם רַע מְאֹד, וְגַם לְדוּרֵי דוּרוֹת קִלְקְלוּ וְהִפְסִידוּ, וְאֶפְלוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לִידַע מִזֵּה, וּמִי שֶׁרוּצָה שֶׁיְהִיּוּ לוֹ חַיִּים בְּזֵה הָעוֹלָם, אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיג, כִּי אִם כְּשֶׁמִּסְתַּפֵּק בְּמוֹעֵט בְּתַכְלִית הַמוֹעֵט מִזֵּה הָעוֹלָם, כְּדִי חַיּוּנוֹ בְּצַמְצוּם, וְגַם זֶה הַמְעֻט תִּהְיֶה פּוֹנְתוֹ לְשָׁמַיִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּדִי שִׁיּוּכָל לַעֲבֹד אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׂבִיל זֶה נִבְרָא, וְכָל מֵה שֶׁמִּרְחַק עֲצָמוֹ מִתְּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִקְשָׁר עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַתּוֹרָה, נִתְמַעֲטִים חֲסְרוֹנוֹתָיו, כִּי נִכְלָל בְּתוֹךְ הַשְּׁלֵמוֹת יוֹתֵר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֶקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, וְכָל מֵה שֶׁמִּתְרַחַק יוֹתֵר מִהָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא נִתְרַחַק בְּיוֹתֵר מִהַחֲסְרוֹנוֹת, וְנִכְלָל בְּשְׁלֵמוֹת.

וְאֵיךְ בּוֹרְחִים מִהָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא תַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת? עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דִּיקָא, כִּי מִי שֶׁבּוֹרַח אֶל תּוֹךְ הַתּוֹרָה, נִתְבַּטְּלַת מִמֶּנּוּ יְגִיעַת וּמְרִירוֹת תְּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִיּוֹ, שֶׁהֵם מְקוֹר הָעֲצָבוֹת וְהִיגוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (אָבוֹת פָּרָק ג'): כָּל הַמְּקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה, מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֲרָץ, וְאָמְרוּ (שֵׁם פָּרָק ו'): "אֵין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֲלֵא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה"; וְנִכְלָל בְּשִׂמְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי שִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִיא — שֶׁנִּתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (בְּרִכּוֹת ה.): הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְשִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה נִכְלָל בְּשִׂמְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ שְׂכִינַת עֲזוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (שֵׁם ו.): אֶפְלוּ אֶחָד שִׁיוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שְׂכִינָה

עמו, שְׁנַאֲמַר (שמות כ'): בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלַיךָ וּבְרַכְתִּיךָ; וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְחוּס עַל נַפְשׁוֹ, וְרוּצָה לְהַדְבִּיקָה בְּשֵׁרֶשֶׁת הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא שְׂמַחְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם מוֹנֵעַ וּמַעֲכָב שְׁבַעֲוֹלָם, רַק יִבְרַח אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְיִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לומר הַרְבֵּה פְּרָקִים מְשֻׁנּוֹת וְדַפִּים גְּמָרָא וְסִימָנִים שֶׁלְחַן עֲרוּף, וְיִכְנִיס כָּל עֵינָיו בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֵל יֵשַׁע בְּדַבְרֵי שֶׁקָּר וּבַהֲכָלִים, כִּי אֵין יְכוּלִים לְהַצְלִיחַ בְּלִי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי הַכֹּל שֶׁקָּר וְכֹזֵב, כִּי סוּף כָּל סוּף יִהְיֶה הֶהְכָרַח לְמוֹת, וְלֹא יִשְׁאָר לוֹ, כִּי אִם הַתּוֹרָה שְׂזָכָה לְחֻטָּף בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל-כֵּן מִי שְׁבוֹרַח בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶל תּוֹף הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, רְאוּי לוֹ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהֵשֵׁם: יִתְבָּרַךְ בַּתְּפִלָּה וּבַהוֹדָאָה שֶׁל רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה: "מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ הֵשֵׁם אֱלֹהֵי, שֶׁשָּׂמַתְּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שָׂמַתְּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת, שֶׁאֲנִי מְשֻׁפִּים וְהֵם מְשֻׁפִּימִים, אֲנִי מְשֻׁפִּים לְדַבְרֵי תּוֹרָה, וְהֵם מְשֻׁפִּימִים לְדַבְרֵים בְּטָלִים, אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים, אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר, וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר, אֲנִי רָץ וְהֵם רָצִים, אֲנִי רָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שַׁחַת".

וְצָרִיכִים לְהַזְדַּרֵּז בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְשַׁקֵּד הַרְבֵּה בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאֵל יִדְחַף מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת, פֶּרֶק ב'): "אֵל תֹּאמַר כְּשֶׁאֲפָנָה אֲשָׁנָה, שְׂמָא לֹא תִפְנָה"; וְצָרִיף לְחֻשָׁב בְּכָל יוֹם, כְּאֵלוֹ הַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן, וְעַל-כֵּן רְאוּי לוֹ לְחֻטָּף בְּכָל יוֹם מֵה שֶׁיּוּכַל מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (שְׁבַת ל'): לְעוֹלָם יַעֲטֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹת קֹדֶם שְׂמִיּוֹת, שְׂפִינֵן שְׂמִיּוֹת, בְּטֵל מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמְצוּוֹת, וְאָמְרוּ (שֵׁם, פ"ג): לְעוֹלָם אֵל יִמְנַע אָדָם אֶת עֲצָמוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וּמִדַּבְרֵי תּוֹרָה, וְאֵפְלוּ בְּשַׁעַת מִיתָה, וְאֵל יִצְטַעַר הָאָדָם, שֶׁאֵין יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ וְהוּא בְּשַׁפְלוּת וְכו', זֶהוּ עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (תַּעֲנִית ז'): לְמָה נִמְשָׁלוּ דַבְרֵי תּוֹרָה? לְמִים, מֵה מִים מְנִיחִים מְקוֹם גְּבִיהַ וְהוֹלְכִין לְמְקוֹם נֶמֶךְ, אֵף דַּבְרֵי תּוֹרָה, אֵין מִתְקַיְמִין אֲלֵא בְּמִי שֶׁדַּעַתּוֹ שְׁפִלָּה, וְאֵל

תדאג כָּלֵל, כִּי סוּף הַכְבוֹד לְבוֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנִים לְבִרְכָה (מוֹעֵד קָטָן ט"ז): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִבְּפָנִים, תּוֹרָתוֹ מִכְרוֹת עָלָיו מִבְּחוּץ, וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ רַבָּה, פֶּרֶשׁת וְאָרָא, פֶּרֶשׁה ח', סִימָן ג'): אִם יוֹשֵׁב אָדָם בְּנוֹיִת וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אָנִי מֵרְאֶהוּ לְבָרִיּוֹת, וְאָמְרוּ (אֲבוֹת, פֶּרֶק ו'): כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, הֵרִי זֶה מִתְעַלָּה; וַיִּתְמִיד מְאֹד מְאֹד, וְאֵל יֹאמֶר — כָּבֵר זְכִיתִי פַעַם אַחַת לְסִיִּים אֶת כָּל הַתּוֹרָה, דִּי לִי, כִּי אָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנִים לְבִרְכָה (חֲגִיגָה ט:): אֵינּוּ דוֹמָה שׁוֹנֶה פֶּרְקוֹ מֵאֶה פַעְמִים לְשׁוֹנֶה פֶּרְקוֹ מֵאֶה פַעְמִים וְאַחַת, וְאָמְרוּ (סְנֵהֲדִין צ"ט): כָּל הַמְרַעִיב עֲצָמוֹ עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִשְׁכִּיֵּעוֹ לְעוֹלָם הַבָּא; כִּי צָרִיף לְתָאֵב וְלַחֲשֵׁק אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ רַעֲב הַתָּאֵב וְחוֹשֵׁק לְאֵכֶל, וַיְהִי נַעֲשֶׂה כְּשׁוֹר לְעַל וְכַחֲמוֹר לְמִשָּׂא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנִים לְבִרְכָה (עֲכוּדָה זֶרֶה ה:): לְעוֹלָם יֵשִׁים אָדָם עֲצָמוֹ עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה כְּשׁוֹר לְעַל וְכַחֲמוֹר לְמִשָּׂא, וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ רַבָּה, פֶּרֶשׁת תְּבוּא, פֶּרֶשׁה ז', סִימָן ג'): מִה הַשְּׂמָן הַזֶּה, תַּחֲלָתוֹ מֵר וְסוּפוֹ מֵתֵק, בְּךָ הֵן דְּבָרֵי תּוֹרָה, אָדָם מִצְטַטֵּר בֵּהֵן בְּתַחֲלָה, וְעוֹשֶׂה בֵּהֵן אַחֲרִית טוֹבָה, כִּי לֹא יִקַּח הָאָדָם עִמּוֹ, כִּי אִם הַתּוֹרָה שֶׁלְמַד בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אֲבוֹת פֶּרֶק ו'): בִּשְׂעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלוִיֵן לוֹ לְאָדָם — לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אַבְנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלָבָד, וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ רַבָּה, פֶּרֶשׁת פְּקוּדֵי, פֶּרֶשׁה נ"ב, סִימָן ג'): עַז וְהֵדֵר לְבוֹשָׁה וְתַשְׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן, מֵהוּ לְיוֹם אַחֲרוֹן? שֶׁכָּל מִתָּן שֶׁכָּרֵן שֶׁל צְדִיקִים מִתְקַן לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא, הֵנִי "וְתַשְׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן", דְּבַר אַחֵר, אֵימַתִּי הַתּוֹרָה מִשְׁחַקָּת? לְמִי שֶׁהוּא עֹמֵל בָּהּ לְיוֹם אַחֲרוֹן, הֵנִי — "וְתַשְׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן", וְאָמְרוּ (תַּנָּא דְּבִי אֵלֵיהּ רַבָּה פֶּרֶשׁה ד'): כָּל תַּלְמִיד חָכֵם שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִקְטָנוּתוֹ וְעַד זְקֻנּוֹתוֹ וְמַת, בְּאַמַּת לֹא מַת, אֶלָּא הוּא עֹדִין בְּחַיִּים לְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

ברית

הקלפה המחטאת את האדם בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', נקראת לילית, על שם היללה והעצבות שמכנסת באדם, פי עקר המצודה שפורשת על כל אחד ואחד ללכדו, היא המרירות והעצבון, ותכף-ומיד כשאדם נופל בעצבות ובמרה שחורה, הוא נכשל בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', ועל-פן צריך כל אחד ואחד למסור נפשו בכל עת ורגע להיות אף שמח דיקא, ואל יניח אצלו העצבון והמרירות כרגע, פי זו היא המצודה הרעיה שפורשת תחת רגלי כל אדם ללכדו במצודתה, ואפלו אותן הנפשות שכבר נלכדו במצודתה הרעיה ונכשלים בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', אי אפשר להם לצאת מהחטא הגרוע הזה, כי אם על-ידי שמחה תמידית, ואף שלזכות להגיע אל מדת השמחה לנפשות אלו בא להם בכבדות ובקשי גדול, פי החטא הזה — הוצאת זרע לבטלה וכו', משבר את הלב ומעקם את המוח, ומפיל רוחו, ומכניס בו עצבות ומרירות גדולה, ואף-על-פי-כן צריכים לידע, פי זה עקר תקונו — להפך את כל היגון והאנחה אל תקף הששון והשמחה, פי זוהי תכלית בריאת האדם — שיהפך מגשמיות (שהוא העצבון) אל רוחניות (שהוא השמחה), פי "עז וחדוה במקומו", ולפניו יתברך אין שום עצבות כלל.

וזוהי מעלת בעלי התשובה, שהפליגו חכמינו הקדושים, וזרונם לברכה, מאד במעלתם, עד שאמרו (ברכות ל"ד): מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין, פי עקר הדאגות והמרירות באים מהעוונות, כמו שנאמר (תהלים ל"ח): "אדאג מחטאתי", ובפרט בחטא פגם הברית, הוצאת זרע לבטלה כתיב (בראשית ו'): "ויחעצב אל לבו", פי אין לה עוד עברה שמכנסת באדם עצבות ומרירות, כמו מי שנכשל בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', ועל-פן כשזוכין לשוב בתשובה, זהו

בחינת — שמהפכין את היגון והאנחה אל תוך הששון והשמחה, ועל-כן פשאחד חטא עד עכשו בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו' ושב בתשובה, מעלתו גבוהה מאד מאד, כי הוא היה כבר במקום הטנפת, מקום המרירות והעצבות וכו', ועכשו בא וחוזר אליו יתברך, ומהפך הכל אליו יתברך, ומגלה ומפרסם אותו יתברך, אשר גם במקומו יכולים למצא אותו יתברך, זוהי עקר מעלתו, ונתהפכים עוונותיו לזכיות.

ועקר התשובה היא רק על-ידי מצות השמחה, כי עקר התשובה היא על-ידי דווי דברים, כמו שנאמר (ויקרא כ"ו): "והתודו את עוונם" וגו', ודרשו חכמינו, וזכרונם לברכה (תורת פהנים, בחקותי): לצד התשובה הכתוב מדבר, שמיד כשהם מתודים על עוונותיהם, מיד אני חוזר ומרחם עליהם, עין שם; וכן אמרו בזהר הקדוש (פראשית נ"ו): כל מאן דאודי על חטאיה, קדשא ברין הוא שביק ליה ומחיל על חוביה, עין שם; כי צריך לפרט את החטא, וצריך להתודות בדבורים בכל פעם על כל מה שעשה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קע"ח): כי עוונותיו של אדם הם על עצמותיו, כמו שנאמר (יחזקאל ל"ב): "ויהי עונותם על עצמותם", ועל-ידי דווי דברים יוצאים מעצמותיו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), אף יש על זה מניעות רבות, לפעמים נשכח מאתו החטא, ויש שייכבד עליו מאד, וקשה לו להוציא הדבור להתודות, כי על-ידי פגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', נתעקם לבו בעקממיות גדולה, ומר ומרור לו מאד מאד, ונופל אל יאוש גמור, כאלו אבדה, חס ושלום, תקנתו, כי חטא הוצאת זרע לבטלה וכו', מעקם את הלב מאד מאד, כמו שנאמר (תהלים ל"ח): "לפי סחרחר עזבני כחי ואור עיני גם הם אין אתי" וגו', אשר נאמר על עון זה כידוע.

ועל-כן כדי שיזכה להתודות באמת על כל חטאיו, צריך לזה שמחה של מצוה, כגון חתונה של מצוה, או שאר מצוות

בשמחה, כי שמחה היא קומה שלמה מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, ועל-כן כשהוא שמח או מרקד, צריך לראות, שתעבר השמחה בכל קומתו מראש ועד עקב, כי לפעמים השמחה רק ברגליו, ולפעמים בלב, או במחין, בחינת (ישעיה ל"ה): "ושמחת עולם על ראשם", אף עקר השמחה, שתעבר השמחה בכל, הינו בכל הקומה שיש בשמחה, וצריך לזה מצוות רבות, כי שרש נקדת כל המצוות הוא השמחה, כי (תהלים י"ט): "פקודי השם ישירים משמחי לב", וכך מצוה מתרי"ג מצוות יש לה איבר מהשמחה, כל מצוה לפי בחינתה, ועל-כן אם פגם באיזו מצוה — הן מצוות עשה או לא תעשה, אז כששמח ועובר והולך בקומת השמחה, אזי כשפוגע בזה האיבר שהוא כנגד אותה מצוה שעבר, אי אפשר לו לשמח שם באותה המצוה שנקדחה היא שמחה, ואדרבה יש לו דאגה שהיא הפך השמחה, ועל-כן על-ידי-זה מרגיש ונזכר החטא שעשה מקדם, אף על-ידי רבוי המצוות, כי אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון (חגיגה כ"ז), על-ידי-זה נתבטלת הדאגה של החטא, המונעת השמחה, כי על-ידי רבוי אור השמחה של רבוי המצוות שלו, נתלהב ומבטל המניעות של החטא, ואזי יכול להתודות.

ועל-כן על-ידי שלמות הודוי, שמפרש כל שיחתו אליו יתברך בלשון שרגיל בה, ומספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, על-ידי-זה לאט לאט יזכה, שיצאו העוונות מעצמותיו, ויזכה לתשובה שלמה באמת, ועל-כן מי שיודע נגיעי לבבו ומכאוביו ממה שעבר עליו עד עכשו בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', וכן אפלו עכשו עדין נופל בכל פעם בעמק בור וכו', ונכשל במה שנקשל, רחמנא לצלן, צריך שידע, שאי אפשר בשום אופן לצאת מזה, כי אם על-ידי שירגיל את עצמו לילך במקום מיחד, שאין שם בני-אדם, ויפרש את אשר עם לבבו אליו יתברך מדי יום ביומו בעקשנות גדולה, כאשר ידבר איש עם רעהו, ואף שבין כף יתגבר עליו יצרו

יותר ויותר בחטא המגנה הזה, אל יפל בדעתו כלל, רק יעשה בכל פעם התחלה חדשה, ויבוא אליו יתברך מחדש, כאלו עדין עוד לא בא, ויספר לפניו יתברך את כל לבו הנשבר והנדכה, וכל מה שעובר עליו, ואיך שבוער בו יצרו בתבערה עצומה, ונכשל במה שנכשל, וירחיב את הדבור בזה מאד מאד בכמה מיני טענות נכונות ואמתלאות ודברי רצוי וחסן לפניו יתברך, כאשר ידבר הבן עם אביו.

אף צריך שתדע, כי לזכות לזה — לדבר אליו יתברך, זה אי אפשר, כי אם על-ידי תקף השמחה, שישמח את נפשו בכל מיני עצות נכונות, והשמחה תרחיב את לבו ומחו, ויזכה על-ידי זה לפרש כל שיחתו לפניו יתברך, ועקר עלית השמחה היא דוקא על-ידי, שהאיש הישראלי מתגבר ומתחזק ממקום שהוא שם, אף-על-פי שעשה מה שעשה, ומשמח את עצמו בנקדה הטובה שמוצא בעצמו עדין, ומהפך כל היגון ואנחה לשמחה, שאומר — אדרבה, זהו עקר שמחתי וחדותי, שמרחק בזה, שעשה מעשים כאלה, זוכה אף-על-פי-כן לומר בכל יום פעמים "שמע ישראל" וכו', ואם לא הייתי זוכה אלא לזה לבד, גם-כן היה ראוי לי לשמח כל ימי חיי, מפל שבן שאני זוכה עוד לכמה וכמה מצוות, כגון: ציצית ותפלין ושאר מצוות, שאפלו הפחותים שבישראל מקימים בכל יום, ואם אני עדין רחוק מהשם יתברך, ועדין לא יצאתי מחל אל הקדש אפלו בחוט השערה, אדרבה זהו עקר שמחתי ביותר, שאף-על-פי-כן אני בכלל ישראל, ואוכל מצה בפסח, ומתענה ביום הכפורים, ויושב בסכה וכו', וכל מה שהבעל-דבר וכת דיליה מכניסים בו עצבות ומרה שחורה, הוא שמח ביותר, כי אדרבה זהו עקר שמחתי — שמרחק כמוני יזכה לגעת בדברים קדושים ונוראים כאלה, וכל מה שאני רחוק ביותר, שמחתי גדולה ביותר, שגם אני זוכה לדברים קדושים ונוראים כאלה — ציצית ותפלין ושבת ויום טוב וכו', כי מי שיש לו מח כל שהוא בקדקדו, ויש לו אמונה שלמה בהשם יתברך

ובתורתו הקדושה, יכול להתנוצץ לו מרחוק גדל מעלת יקרת קדשת כל מצוה ומצוה, שאנו זוכים לקיים בכל יום ויום, אפלו הפחות שבפחותים, פי (ברכות נו.): אפלו הריקנים שבך מלאים מצוות פרמון, ואמרו (בירושלמי סוף ברכות): אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצוות בכל יום — קורא את שמע, ומברך לפניה ולאחריה, ואוכל את פתו, ומברך לפניה ולאחריה, ומתפלל שלש פעמים שמונה עשרה, וחוזר ועושה שאר מצוות ומברך עליהם, וכן היה רבי מאיר אומר: אין לך אדם בישראל שאין מצוות מקיפות אותו — תפלין בראשו ותפלין בזרועו, ומזוזה בפתחו, מילה בכשרו, ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו וכו', עין שם.

ועל-כן ראוי לכל בר ישראל להחיות את עצמו עם הנקודות הטובות שמוצא בעצמו, על-ידי קיום המצוות שזכה וזוכה לקיים בכל יום ויום, ואפלו עדין עובר עליו מה שעובר, ונופל בכל פעם יותר ויותר, ונכשל בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה וכו', אף-על-פי-כן יחזק את עצמו בכל מיני עצות ואפנים, להיות אף ורק בשמחה עצומה, ויתמיד לקיים מצוות חדשות בכל יום ויום, כי רק זה חלקו לגצח נצחים, ועל-כן ראוי לו להחיות את עצמו עם המצוות שזכה לקיים, ובפרט במה שאנו זוכים ליחד שמו בכל יום פעמים — ערב ובקר, שזהו עקר הכל, שאנו זוכים להאמין בהשם אלקים אמת, יחיד, קדמון, בורא כל עולמים, אחד יחיד ומיוחד, לעילא מן כלא ולית לעילא מניה, ברוך הוא ומברך שמו תמיד לעולם ועד, ומי שזוכה להרגיל את עצמו לשמח בשמחה הזאת — לשמח בו? תברך, בודאי יזכה לכל טוב אמתי ונצחי, להתענג בערכות נעם זיו שכנתו? תברך המאירה בכל הארץ, כמו שנאמר (יחזקאל מ"ג): "והארץ האירה מפבדו" וגו'; וימחלו לו כל עוונותיו, כמו שנאמר (תהלים ק"ד): "אנכי אשמח בהשם, יתמו חטאים מן הארץ וירשעים עוד אינם", פי זה נקרא בשלמות, להפך היגון ואנחה אל תוך השמחה, פי קדם, כששמח

בְּקִטְנוֹת דַּעְתּוֹ וּבְטוּב מַעֲשָׂיו, שְׁנֵתְלַכְלֵךְ בְּפָגַם הַבְּרִית, הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה וְכוּ', אִזּוּ הוּא בְּעֶצְבוֹן וּבְמִרְרוֹת גְּדוּלָה, וְתַכְף-וּמִיד כְּשֶׁמִּתְחִיל לַחֲפֹשׁ בְּעֶצְמוֹ אִיזּוּ נִקְדָּה טוֹבָה, וּמִתְחִיל לַעֲיֵן בְּעֶצְמוֹ, שְׂיֵהִיָּה אִיךָ שְׂיֵהִיָּה עַל כָּל פְּנִים עֲדִין מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאֵמֶת, רַק מֵרֵב תִּבְעֶרֶת הַמְדוּרָה שְׂבַעֲרָה בּוֹ, לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְכוּ', בְּזֶה בְּעֶצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עֶצְמוֹ, כִּי כְּשֶׁאֲדָם מִשְׂמַח אֶת עֶצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִכְנִיס אֶת עֶצְמוֹ עַל-כָּל-פְּנִים מְרַגֵּעַ זֶה מִחֲדָשׁ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יַחֲוֹד גְּדוֹל לְמַעֲלָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן י'): שֶׁנַּעֲשֶׂה יַחֲוֹד גְּדוֹל לְמַעֲלָה עַל-יְדֵי בְּדִיחָא דַּעֲתִיָּה, עַל-יְדֵי שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי מִשְׂמַח אֶת עֶצְמוֹ וּמִשְׂבֵּר אֶת הָעֶצְבוֹת, וּמְהַפְּכָה לְשִׂמְחָה, עֵינֵי שָׁם.

וְעַל-יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֵחָה יִזְכֶּה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַנְּצוּצוֹת וְהַטְּפוֹת שְׂכָבֵר נֶאֱבָדוּ מִמֶּנּוּ עַד עַכְשָׁיו, כִּי שְׂמֵחָה הִיא תְּקוּן הַבְּרִית, וְאִף שְׂמֵי שְׂפָגַם בְּבְרִית, לוֹ קָשָׁה וְכִבֵּד מְאֹד מְאֹד לְזָכוֹת לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַשְּׂמֵחָה, אִף-עַל-פִּי-כֵן כְּשִׁימְסֵר נַפְשׁוֹ, וְיִשְׂמַח אֶת נַפְשׁוֹ הָאֲמֻלָּה בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת וְאֲפָנִים, הֵן עַל-יְדֵי כְּלֵי זָמַר, וְהֵן עַל-יְדֵי שְׂיִשִּׁיר לְעֶצְמוֹ נְגוּנִים הַמְשַׂמְחִים וּמְרַחֲיִבִים אֶת הַדַּעַת וְהַלֵּב, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִזְכֶּה לְתַקֵּן חֻטְאוֹ, וְעָקֵר זֶה הַתְּקוּן בְּשִׁלְמוֹת יֵהִיָּה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא בֵּן הַשְּׂמֵחָה, אֲשֶׁר יִגְלֶה אֶת הָעֲשָׂרָה מִיַּיִן נְגִינָה, שְׂבֻזָּה הוּא מְרַפָּא אֶת נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר נִפְלוּ חֲלָשׁוֹת (עֵינֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה י"ג מִיּוֹם ר'), וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר עַל קְבוּצַת גְּלִיּוֹת (יִשְׁעִיָּה ל"ה): "וּפְדוּיֵי הַשָּׁם יִשְׁבּוּן וּכְאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה", הֵינּוּ בְּהִתְגַּלּוֹת מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִפְדוּ כָּל הַנְּצוּצוֹת הַנִּדְרָחִים עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית, הוֹצֵאת זֶרַע לְבִטְלָה, שְׂמֻזָּה עָקֵר הַגְּלוּת, וּכְאוּ צִיּוֹן, שֶׁהִיא הַמְּלָכוּת, הֵינּוּ שְׂיִחְזוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִיךָ? וְעַל-יְדֵי מָה? עַל-יְדֵי רִנָּה, וְרִנָּה דִּיקָא, שֶׁהִיא תַקְּף הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמֵחָה שֶׁתִּתְגַּלֵּה אִזּוּ, וּכְמוֹ שֶׁמְסִים בְּסוּף הַפְּסוּק: "שְׂשׂוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגוּ וְנָסוּ יְגוֹן וְאֲנָחָה", שֶׁהוּא מָה שְׂשׂוֹכִין לְהַפְּךָ אֶת הַיְגוֹן וְאֲנָחָה אֶל תוֹךְ הַשְּׂמֵחָה, וְהַכְּלָל, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְצַאת מִתְּאוֹת נְאוּף, כִּי אִם עַל-יְדֵי תַקְּף הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, וְאָמַר רַבְנוּ ז"ל

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קס"ט): בְּשִׁתּוֹזְכָה לְשִׂמְחָה, אֲזֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּעֲצָמוֹ יִשְׁמַר לְךָ אֶת הַבְּרִית, דְּהֵינּוּ שִׂיְהִיָּה בְּעֶזְרְךָ לְשִׁמּוֹר אֶת הַבְּרִית קֹדֶשׁ, כִּי עֵקֶר פְּגָם הַבְּרִית הוּא עַל-יַדֵּי עֲצָבוֹת, וְעַל-כֵּן עָשָׂה מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִתְכַּפְּרוּ חַטָּאִיד וּפְשָׁעִיד, וְתִזְכָּה לְהִיּוֹת נוֹטֵר הַבְּרִית עַל-כָּל-פְּנִיִם מֵעַכְשָׁיו, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

שַׁבָּת

צָרִידָה לְהִזְהַר מְאֹד לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת, כִּי מַעֲלוֹת וּקְדוּשׁוֹת שַׁבָּת גְּדוּלוֹת וְיִקְרוֹת מְאֹד כְּמוֹבָא, [וּבִפְרָט בְּ"רֵאשִׁית חֻקְמָה" בְּשִׁעַר הַקְּדוּשָׁה בְּתַחֲלָתוֹ, עֵינֵי שָׁם, וְרֵאוּי וְנִכּוֹן לְלַמֵּד בְּ"רֵאשִׁית חֻקְמָה" בְּשִׁעַר הַנִּזְ"ל, וְלִשְׁוֹם לְבוֹ הַיֵּטִב עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם, בְּעֶנְיֵן קְדוּשַׁת וּמַעֲלַת שַׁבָּת-קֹדֶשׁ, כִּי יֵשׁ שָׁם כַּמָּה דְּבָרִים פְּרָטִיִּים יִקְרִים מִקְּדוּשַׁת וּמַעֲלַת שַׁבָּת, כִּי כָּל עֶנְיֵן וּמַעֲלָה הַנֶּאֱמָר שָׁם עַל שַׁבָּת, הוּא דָּבָר בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְהֵבֵן שָׁם הַיֵּטִב, כְּדֵי שִׂיְתַּלְהֵב לְבָדָה לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה כְּרֵאוּי]. וְעַל-יַדֵּי-זֶה הִירָאָה הִיא בְּשַׁלְמוֹת, דְּהֵינּוּ עִם דַּעַת, כִּי בְּחַל אֶפְשָׁר שִׁתְּהִיָּה הִירָאָה עִם כְּסִילוֹת, בְּבַחֲיִנַת (אִיּוֹב ד'): "הֲלֹא יִרְאָתְךָ כְּסִלְתְּךָ", וְעַקֵּר הַכְּסִילוֹת הִיא מַחֲמַת הַשְּׁעָבוֹד שִׂישׁ בְּחַל, כִּי עַל-יַדֵּי הַשְּׁעָבוֹד אֵינֵן הַדַּעַת שְׁלֵמָה, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּמוֹאֵב (יִרְמְיָה מ"ח): "שֹׁאֲנָן מוֹאֵב מִנְּעוּרָיו" וְכוּ', "וּבַגּוֹלָה לֹא הֵלֵךְ, עַל-כֵּן עָמַד טַעֲמוֹ בּוֹ" וְכוּ', וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (מְגִלָּה י"ב:), כִּי עַל-יַדֵּי שְׁעָבוֹד וּגְלוּת הַדַּעַת מְבַלְבֵּל, אֲבָל בְּשַׁבָּת הוּא חֲרוּת, וְכִשְׂשֵׁי חֲרוּת וְאֵינֵן שְׁעָבוֹד וּגְלוּת, אֲזֵי הַדַּעַת שְׁלֵמָה כְּנִ"ל, וְעַקֵּר הַחֲרוּת — עַל-יַדֵּי הַתַּעֲנוּג וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה נ"ח): "אֲזוּ תַתְּעַנֵּג עַל הַשֵּׁם", הַנֶּאֱמָר בְּשַׁבָּת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשֶׂה חֲרוּת, בְּבַחֲיִנַת (שָׁם נ"ה): "כִּי בְּשִׂמְחָה תַצְאוּ",

שְׁעַל-יְדֵי שְׂמֵחָה יוֹצֵאִין לְחַרוּת, וּכְשֵׁישׁ חַרוּת, הַדַּעַת בְּשִׁלְמוֹת כַּנְּ"ל, וְאִזִּי הִיָּאָה כְּרֵאוֹי, בְּבַחֲיִנַת יָרָא שְׂבַת (תְּקוּנַי זְהַר, תְּקוּן ט'), כִּי אִזִּי הִיָּרְאָה בְּלִי כְּסִילוֹת שֵׁישׁ בִּימֵי הַחַל, כִּי עֵקֶר הַכְּסִילוֹת מִחֻמַּת הַשְּׁעָבוֹד כַּנְּ"ל, וּבִזְהָ מַעְלִין הִיָּרְאוֹת הַנְּפֹלוֹת, דְּהִיָּנוּ מַה שְּׂיֵרְאִים לְפָעֲמִים מִשׁוֹר וְכְדוּמָה, כִּי עַל-יְדֵי הַדַּעַת מְרִימִין אוֹתוֹן, וְעֵקֶר הַדַּעַת הוּא בְּשִׂבַת עַל-יְדֵי הַשְּׂמֵחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ חַרוּת, וְאִזִּי הַדַּעַת בְּשִׁלְמוֹת כַּנְּ"ל, וְהַכֵּלֶל — שְׁצָרִיף לְנֶהֱג שְׂמֵחָה גְּדוּלָה בְּשִׂבַת-קִדְשׁ, לְכָלִי לְהִרְאוֹת שׁוּם עֲצָבוֹת וּדְאָגָה כָּלֶל, רַק לְהַתְּעַנֵּג עַל הַשֵּׁם, וּלְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שְׂבַת בְּכָל מִינֵי תַעֲנוּג — הֵן אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה הֵן מְלַבְּוֹשִׁים, כְּפִי מַה שְּׁיָכוֹל, כִּי אֲכִילַת שְׂבַת הִיא כְּלָה רוּחָנִיּוֹת, כְּלָה קִדְשׁ, וְעוֹלָה לְמָקוֹם אַחַר לְגַמְרֵי מִן אֲכִילַת חַל (עֵין לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן י"ז), כִּי עֵקֶר קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל הוּא קִדְשַׁת שְׂבַת-קִדְשׁ, שְׁהִיא כְּלָל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבְרָכָה (יְרוּשְׁלָמִי, בְּרֻחוֹת): שְׁקוּלָה שְׂבַת כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי כָּל הַקִּדְשׁוֹת שְׂיִשְׂרָאֵל מִמְּשִׁיכִין עַל עֲצָמָן עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הֵם בַּחֲיִנַת קִדְשַׁת שְׂבַת, רוּחָנִיּוֹת חֵיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ מִמֶּשׁ, כִּי קִדְשַׁת שְׂבַת שְׁהִיא רוּחָנִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ מִמֶּשׁ, צְרִיכִין לְהַמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ בְּכָל שְׁשַׁת יְמֵי הַחַל, שְׁזֶהוּ בַּחֲיִנַת (שְׁמוֹת כ'): "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׂבַת לְקַדְשׁוֹ" זְכָרְהוּ מֵאַחַד בְּשִׂבַת (מְכִילֵתָא יְתָרוֹ), הִיָּנוּ עַל-יְדֵי כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שְׁמֻקְמִים בְּכָל יְמֵי הַחַל, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיכִין עַל עֲצָמָן קִדְשַׁת שְׂבַת, שְׁהִיא כְּלָל קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַזְהִיר מְאֹד בְּכַבּוֹד שְׂבַת-קִדְשׁ, וְהַעֲקָר לְקַבֵּל אֶת הַשְּׂבַת בְּשְׂמֵחָה וּבְטוֹב לֵבָב, וּלְהַרְחִיק כָּל מִינֵי עֲצָבוֹת בְּשִׂבַת, כִּי (זְהַר הַקְּדוּשׁ, אָמַר צ"ה.): בְּהֵאֵי יוֹמָא דְשְׂבַתָּא אַתְנָשִׁי כָּל צַעֲרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דּוּחְקָא מְכָל עַלְמָא בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְהַלּוּלָא דְמִלְכָּא וְכוּ', עֵין שֵׁם; וְאֶפְלוּ עֲצָבוֹת וּדְאָגוֹת מְחַטְאֵיו וּפְשָׁעֵיו הַמְרַבִּים צְרִיכִים לְהַרְחִיק בְּשִׂבַת בְּכָל כַּחוֹ, וַיְסִיחַ דַּעַתוֹ לְגַמְרֵי מֵהַכֵּל, וְרַק יִחְשַׁב מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׁהוּא מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרְךָ כָּלֶל, וְהַכֵּל לְכָל עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חֵיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ.

שהוא בעצמו סוד אור השבת — גלוי אלקות במדרגה גבוהה, שאז הכל שביתה וקיימא, ויודעין בברור, שהוא יתברך ברא את הכל, והכל משגח בהשגחתו הפרטית, כי (לקוט תשא, רמז ש"ד): כל מי שמשמר את השבת, מעיד על מי שאמר והיה העולם שברא עולמו בששי ונח בשביעי, עין שם; כי אפלו בחל צריכין להרחיק מאד את העצבות, בפרט בעת שעוסקין באיזו קדשה בתורה או במצוה, שצריכין ביותר שיהיה בשמחה גדולה, ולבלי לשום אל לבו אז אפלו דאגות העוונות, רק לשמח את עצמו במעט הטוב שיש בו עדין, שזהו בעצמו יוסיף לו שמחה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, תזריע): אמר הקדוש-ברוך-הוא: אם אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהם, אני מוסיף לכם שמחה וכו' עין שם; מכל שכן וכל שכן בשבת-קדש, שאז אסור שתהיה בו שום עצבות ומרה שחורה כלל.

פי זה עקר קדשת שבת, לשמח בו בכל עז, כי הוא יום שמחה וחדוה בכל העולמות, וכמוכא בזהר הקדוש (וגהה ר"ד): ויכדין אַתּוּסַף ריח נשמתא בישראל על כל חד וחד ובהאי נשמתא יתירא נשיין כל עצבא וחימתא, ולא אשתפח בר חדוה לעילא ותתא וכו', עין שם; כי כל הדרכים והעצות הקדושות שיכולים לבוא על ידם לשמחה וחדוה, כלם מתעוררים ומאירים בשבת באור גדול, רק אף-על-פי-כן צריך האדם להמשיכם על עצמו, ואז בשבת בקל יוכל להמשיך על עצמו דרכי השמחה, ועל-ידי-זה יזכה להמשיך השמחה של שבת גם בימי החל, שזה עקר הקדשה, שממשיכין משבת על ששת ימי החל, דהינו שמחת המצוה שהיא העקר.

ובפרט במצות שבת, שהיא כוללת כל המצוות, כמוכא בזהר הקדוש (בשלח מ"ז): שקיל שבת לקבל אורייתא כלה ומאן דנטיר שבת כאלו נטיר אורייתא כלה, עין שם; ראוי לו להגדיל שמחתו מאד מאד, כי מצות שבת עולה על הכל, כי היא עצם עצמיות אלקותו יתברך ממש, מאי שבת? שמא דקדשא

מקור השמחה

פה

ברוך הוא (זהר הקדוש, יתרו פח:), ועל-כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת קי"ח:): כל המשמר שבת כהלכתה, אפלו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו, כי שבת היא גלוי אלקותו יתברך, ותכף-ומיד כשמודה באלקותו יתברך, נתכפר לו הכל, כמובא (בזהר הקדוש, ויקהל ר"ז:): בעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדונה ברעותא דלכא לאסהדא קמי מאריה דמהימנותא, וכל מאן דיסהיד דא וישוי לביה ורעותיה לדא מכפר על כל חובוי, עין שם; כי עקר שלמות המצוה ועלייתה הוא על-ידי שמחה, ועקר השמחה נמשכת משבת על ששת ימי החל.

ועל-כן תכף-ומיד כשבאה שבת, באה מנוחה, ניחא לעלאין ונייחא לתתאין, ונמשכת אמונה בכל העולמות, לידיע שהכל אחד, וצריך לחזק את עצמו לקבל את השבת בשירות ותשבחות, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שחר טוב תהלים צ"ב): כשהשבת נכנסת, אנו מקבלים אותה בשירין ובזמרין שנגמר "מזמור שיר ליום השבת", עין שם; ויעשה כל מיני פעולות שבעולם להיות כל השבת רק בשמחה עצומה, שזוכה לשמר שבת-קדש, והוא בכלל זרע ישראל המאמינים בו יתברך, ותכף-ומיד כשמשמח את עצמו בקדשת שבת-קדש, אל ידאג כבר קלל, כי אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, פרשת בראשית): כבוד שבת עדיף מאלף תעניות דכבוד שבת דאורייתא ותענית דרבנן, עין שם.

ועל-ידי קדשת שבת-קדש, המתענג ומשמח עצמו בה, יכול לפעל אצל השם יתברך הכל, כמובא בפסיקתא דרב כהנא, (פרשה כ"ג): כל שהוא מתענג בשבת שואל, והקדוש-ברוך-הוא נותן לו משאלותיו, עין שם; ואף שעל-פירוב האדם טרוד כל ימי השבוע, ועובר עליו מה שעובר ברוחניות ובגשמיות וכו', אסור לפל בידעתו קלל, כמו שאמרו במדרש (שיר השירים רבה, פרשה ח', סימן ט"ו): אף-על-פי שישאל עוסקין במלאכתם כל ששת ימים, ביום השבת משכימין, ובאים לבית הכנסת, וקורין קריאת שמע ובתורה,

ומפְטִירִין בְּנֵיָא, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לָהֶם: בְּנִים הַגְבִּיהוּ
 קוֹלְכֶם, כְּדֵי שְׂיִשְׁמְעוּ חֻבְרִים, וְאֵין חֻבְרִים, אֶלָּא מְלֹאכֵי הַשָּׁרָת
 וַתְּנוּ דַעְתְּכֶם שְׁלֹא תִשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה, וְלֹא תִקְנְאוּ זֶה אֶת זֶה,
 וְלֹא תִחַרְחְרוּ זֶה עִם זֶה, וְלֹא תִבְיָשׁוּ זֶה לְזֶה, שְׁלֹא יֹאמְרוּ מְלֹאכֵי
 הַשָּׁרָת: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹרָה שֶׁנִּתְּתָה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אֵין עוֹסְקִין בָּהּ,
 וְהֵרִי אֵיבָה וְקִנְיָא וְשִׁנְיָא וְתַחְרוּת בִּינֵיהֶם, וְאַתֶּם מְקַיְמִים אוֹתָהּ
 בְּשִׁלּוּם, עַיִן שָׁם; הֵרִי שֶׁחֲשׂוֹב אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּשֶׁמְשַׁכְּמִין לְבֵית
 הַפְּנִסָּת וְקוֹרִין "קְרִיאַת שְׁמַע" וּבַתּוֹרָה וְכוּ', וְשׁוֹרֵה שִׁלּוּם וְאַחֲרָהּ
 וְרַעוּת אֶצְלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי קִדְשַׁת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְקִדְשַׁת שַׁבָּת
 וְיִקְדְּשַׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלְשֵׁתֶן חֲשׂוֹבוֹת כְּאַחַת, כַּמּוּבָא בְּתַנּוּא דְּבֵי אֱלִיהוּ
 רַבָּה (פָּרָק כ"ו), וְעַל-כֵּן דִּיקָא כְּשׂוֹזָכָה לְשִׁמּוֹר שַׁבָּת, נִמְשַׁכַּת עֲלֵיו
 הַשְּׂמִיחָה הָאֲמַתִּית, כִּי דִיקָא עַל-יַדֵּי קִדְשַׁת שַׁבָּת, נִמְשַׁכַּת עֲלֵיו
 מְצוֹת הַשְּׂמִיחָה, וּבְדַרְךָ וּבְעֶצֶה הַקְדוּשָׁה שֶׁל שְׂמִיחָה וְהַתְּחַזְּקוֹת
 — לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ, וּלְהַתְּחַזֵּק מְאֹד מְאֹד יֵהִיֶּה אִיף שְׂיֵהִיֶּה, צָרִיף
 לֵילִף בְּהֵן מְאֹד, כִּי בְּזֶה תְּלוּיָהּ עֵקֶר יְהוּדוּתוֹ כִּידוּעַ, וּמִבּוֹכָן לְכָל מִי
 שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי בְּאַמַּת לְנִצַּחַת, אֶבְל אֵין הָאָדָם זוֹכֵה
 לֵילִף בְּהֵן, כִּי אִם בְּכַח קִדְשַׁת שַׁבָּת-קִדְשׁ, שֶׁהוּא כַּח הַצְּדִיק הָאֲמַת
 הַמְּפֹלָג בְּמַעֲלָה נִפְלְאָה מְאֹד מְאֹד מִיחִידֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת
 שַׁבָּת, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ תַלְמִידֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי לְרַבִּים: "אַנְתָּ
 שַׁבָּת דְּכוּלֵי יוֹמִי", כִּי דַרְךָ הַקִּדְשׁ, לְהַחֲיִית אֶת עַצְמוֹ עִם הַנְּקוּדוֹת
 הַטּוֹבוֹת שְׂיִשׁ בּוֹ, עֵקֶר הָאֲרָתוֹ הוּא בְּשַׁבָּת, כִּי בַּחֲלֵי שְׂיִשׁ בּוֹ
 אַחֲזִית הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהַקְּלָפוֹת כִּידוּעַ, עַל-כֵּן אֶפְלוּ הַטּוֹב וְהַמְּצוּוֹת
 שְׁעוֹשִׁין בִּימֵי הַחֵל, יֵשׁ בָּהֶם אַחֲזִית הַסְטֵרָא אַחְרָא, שֶׁהוּא אַחֲזִית
 הַעֲצָבוֹת כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (בְּלִקוּטֵי-מִזְהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קל"ט
 וְסִימָן קע"ו), שֶׁהַמְּצוּוֹת שְׁעוֹשִׁין בִּימֵי הַחֵל יֵשׁ לַסְטֵרָא אַחְרָא אַחֲזִיָּה,
 בְּבַחֲנִינַת הַרְגְּלִין שֶׁל הַמְּצוּוֹה, בְּבַחֲנִינַת — "וְרַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מְזוֹת" וְכוּ',
 וְעַל-יַדֵּי-זֶה אֵין הַמְּצוּוֹה יְכוּלָה לֵילִף וּלְהַתְּפָאֵר לַפְּנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ,
 אֶבְל כְּשֶׁמְגִיעָה שַׁבָּת, אֲזֵ עוֹלִין הַרְגְּלִין מִהַקְּלָפָה וְהַסְטֵרָא אַחְרָא,
 כִּי זֶה עֵקֶר קִדְשַׁת שַׁבָּת, בְּבַחֲנִינַת (יִשְׁעִיָה נ"ח): אִם תָּשִׁיב מִשַׁבָּת
 רַגְלֶךָ, וְאֲזֵ מִתְּחַלַּת הַמְּצוּוֹה לֵילִף לַפְּנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ,

והשם יתברך משתעשע בה, ומתפאר בה מאד, אף-על-פי שנעשית בקטנות גדולה, אף-על-פי-כן מרב חבתו את ישראל עם קרובו, הוא משתעשע בה מאד, ועושה מזה דרך כבושה וכו', עין שם.

כי בחל הוא בחינת עבד, ששם אחיות העצבות, כמובא (בלקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ב') עין שם; על-כן גם המצוות שעושין אז, יש בהם אחיות העצבות, וזהו בעצמו אחיות הסטרא אחרא, שנאחזת ברגלי המצוה, בבחינת (משלי ה'): "רגליה יורדות מות", כי עקר אחיות הסטרא אחרא הוא על-ידי העצבות, שהיא סטרא דמותא, שזהו עקר בחינת גלות השכינה, שמתגברת בימי החל, כמובא (בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ד) עין שם; ואז מגדל התגברות החשף של העצבות, צריכין יגיעה גדולה ועצומה לברר הטוב שבמצוות, דהינו להזכיר עצמו בנקודות הטובות שבו, לשמח את נפשו, להזכיר את עצמו — הלא אף-על-פי-כן אני עושה מצוה, ואם היא כמות שהיא, הלא על-כל-פנים יש בה נקודות טובות, אשר נקדה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים, אין כל העולם פדאי לה וכו', אבל מגדל החשף של ימות החל, שהוא התגברות העצבות, שהוא אנפין חשוכין, על-ידי-זה קשה מאד להזכיר את עצמו בכל זה, ולהחיות את עצמו ולשמח את עצמו, ומחמת זה לפעמים רוצים להפילו בדעתו לגמרי, שמזכירין אותו רבוי עוונותיו ופשעיו העצומים, ואיך הוא מלא פגמים וקלקולים בכל עת וכו', עד שנדמה שאפסה תקוה, חס ושלום.

וכל זה מעשי הבעל-דבר, כי אין זה דרך ענוה כלל, רק הבעל-דבר מתנפל עליו להפילו לגמרי, חס ושלום, ומגדל החשף קשה לו מאד לשום אל לבו להזכיר את עצמו בנקודות הטובות שבו, לולא השם עזרתה לנו בכל יום ובכל עת, שמסבב בנפלאותיו העצומים, שנוכל להזכיר עצמנו לילך עם הדרך הקדוש והנורא, שגלה לנו רבנו ז"ל (בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), על-

פסוק — "אזמרה לאלקי בעודי", להחיות את עצמו עם כל נקדה טובה שימצא בעצמו? הנה איך שיהיה, אבל דרך הקדוש הזה — להחיות את עצמו עם כל נקדה טובה שמוצא בעצמו, אין נמשך על האדם, כי אם בכח קרשת שבת, כי צריכין להמשיך הקרשה והשמחה של שבת על כל ימי החל, ועל-ידי-זה ממשיכין על עצמו הדרך הקדוש הזה, כדי להחיות ולשמח את נפשו, כדי שישאר על עמדו, שלא יצא מתחום וגבול הקרשה לגמרי, חס ושלום, כי עקר זה הדרך הקדוש של "אזמרה", מאיר בשלמות בשבת-קדש, כי אז מתבטלת שליטת הסטרא אחרא והחיצונים, ונתבטלים כל העצבות והמרה שחורה, שהם בחינת תוקפא דדינא, בבחינת וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא פולהו ערקין ואתעברו מנה וכו', וכל חידו אשתפח, כי אז בשבת מתעוררין חסדים גדולים ורחמים רבים בלי שעור, ואז נתגלין דרכי השם וחסדי האמתים, ומאירין בכל העולמות, אשר דרכו יתברך היא לבלי להסתכל על הרע של האדם, רק להביט ולהסתכל על הטוב שבו, כמו שנאמר (תהלים ס"ו): "און אם ראיתי בלבי לא ישמע אדני אכן שמע אלקים" וכו', וכמו שנאמר (במדבר כ"ג): "לא הביט און ביצקב ולא ראה עמל בישראל" וכו'.

ועל-כן אז בשבת, מתחילין כל המצוות של ישראל לילך ולהתפאר לפני השם יתברך, כי נתבטל מהם אחיזת הקלפות שהם העצבות, שנאחזות ברגלי המצוה, ואז נתגלה יקרת קרשת הנקדות הטובות של המצוות, עד שהולכין ומתפאירין לפני השם יתברך, ועושים דרך כבושה לכל, שיוכל כל אדם להתקרב להשם יתברך, ועל-כן אז בשבת, מאירה בשלמות דרך הקדוש הזה של "אזמרה לאלקי בעודי" — לחפש ולמצא בעצמו נקדות טובות, שפכר זכה לעשות ולקיים בחייו, מחמת שאז אין יכולין הסטרא אחרא והקלפות לכסות ולהעלים את הטוב, על-ידי רבוי הרע, ולהפיל עצבות, חס ושלום, כי אז מאיר דק הטוב, שהם הנקדות הטובות שפמצוות, ועל-ידי-זה הרע והעצבות נופלים לגמרי, ואז אתער

זמירות שירות ותשבחות להשם יתברך, בבחינת (תהלים צ"ב):
 "מזמור שיר ליום השבת", שזהו "יום השביעי משבח ואמר"
 וכו', כי אז נתעוררין זמירות ושירות נפלאות, שנעשין ונתחברין
 מהנקדות הטובות של המצוות של כל ישראל, אפלו של פושעי
 ישראל, שכלם עולין אז, ומתפארים לפני השם יתברך, ונעשין
 מהם שירות ותשבחות וזמירות ונגונים נפלאים, שכל זה הוא סוד
 — "אזמרה לאלקי בעודי", כמוכא שם בפנים, כי בזה שמחפשין
 ומוצאין בעצמם נקדות טובות, נעשין מזה זמירות ונגונים, והעקר
 נעשה בשבת-קדש, שאז עקר שלמות התגלות כל הנקדות הטובות
 של כל המצוות של כל ישראל, משבת צריכים להמשיך הקדשה
 והשמחה על כל ימי החל, דהינו שבכח קדשת שבת נזכה גם בכל
 ימי החל לילך בדרך הקדוש הזה, לגרש העצבות ולהחיות את
 נפשנו תמיד, על-ידי הנקדות הטובות שנמצאות בנו, שזהו הדרך
 הקדוש של "אזמרה".

וזה סוד מה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שיר השירים רבה
 על פסוק זה): "שחורה אני ונאנה", שחורה אני — בימי החל, ונאנה
 — ביום השבת, כי זה המקרא — שחורה אני ונאנה, מרמז על
 הדרך הקדוש של "אזמרה", וכמוכא (בלקוטי-הלכות, השקמת הבקר,
 הלכה א' באריכות, עין שם), שנפשות ישראל אומרות לאמות ולסטרן
 אחר הרוצים להפיל אותם, חס ושלום, על-ידי שרואים בהם
 מעשים מכערים, ואזי ישראל משיבין להם: "שחורה אני ונאנה",
 אמת שאני שחורה במעשי הרעים, אבל ונאנה אני בנקדות הטובות
 של המצוות והמעשים הטובים הנמצאים בי עדין, כמו שפרש רש"י
 שם: שחורה אני — במעשי, ונאנה אני — במעשי אבותי, ואף
 במעשי יש בהם נאים, אם יש בי עון העגל, יש בי כנגדו זכות
 קבלת התורה, הינו כנ"ל, כי זהו הדרך הקדוש של "אזמרה",
 שמגלה רבנו ז"ל, אף שמצד אחד יש בו רבוי פגמים, אבל כנגד
 זה אם יחפש בעצמו, יראה שיש בו גם רבוי נקדות טובות מנקדות
 המצוות, שזוכה לחטף בכל יום ויום בין כלל בני ישראל הפשרים,

אבל זה הדרך הקדוש והנורא, עקר הארתו נמשך על-ידי קדשת שבת, שהיא בחינת קדשת הצדיק האמת, וזה שנאמר במדרש על פסוק זה: שחורה אני — במעשי, ונאוה אני — במעשי אבותי, שחורה אני — כל ימות השבוע, ונאוה אני — בשבת, ועוד מונה שם במדרש הרבה, שחורה אני — במצרים, בדם פסח ובדם מלה, דכתיב "ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיה, ואמר לך בדמיה חיי", זה דם פסח, "ואמר לך בדמיה חיי" — זה דם מלה, שחורה אני — בים, שנאמר "וימרו על ים" וכו', ונאוה אני — בים, שנאמר: "זה אלי ואנוהו" וכו'.

וכן מונה שם הרבה, שבכל מקום שקלקלו הרבה, שם דיקא זכו גם-כן לטוב הרבה, וכל זה הוא הדרך הקדוש של "אזמרה", שהוא היסוד בדעתו של רבנו ז"ל, ועקר קיום האדם בגשמיות וברוחניות תלוי בזה, וזה הדרך הוא גלוי חדש, גלוי נפלא שרבנו ז"ל גלה בעולם, ומשיח יכבש את העולם עם דרך זה, כי הוא יטה כלפי חסד, וימצא זכות בכל אחד, ועל-ידי-זה יעלהו מטמאה לטהרה, מאפלה לאורה, ובשלמות נתגלה דרך זה בשבת-קדש, שכל אחד מישראל יש לו חלק בשבת-קדש, ותכף-וימיד כשונקנסת השבת-קדש, כל אחד מישראל הוא בתוכה ממש, ועל-כן ראוי לו לשמח מאד מאד בשבת-קדש, שהוא בתוף השבת, ומסבב עם השבת, וצריך לראות שימשיך קדשת שבת-קדש על ששת ימי החל, ויחזק עצמו להיות אף ורק בשמחה עצומה יהיה אף ויהיה, ויחיה את עצמו בזה שנברא מצד ישראל, וזוכה לשמר שבת-קדש, וכל מה שיזכה לשמח את עצמו עם מצות שבת, כמו-כן יזכה שיאיר עליו יותר ויותר אור השבת, שהוא שמא דקדשא בריך הוא, אורו של משיח, אשר יתגלה במהרה בימינו אמן.

ראש חודש

על כל אחד עובר בכל יום ויום מרירות ונפילות והרפתקאות וחלישות הדעת חדשים, שנמשכים מההסתרה — שנסתרת ממנו אמתת מציאותו יתברך, כי באמת אם היה האדם זוכה לאמונה ברה ומזככת, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, וגם במקומו, שם השם יתברך נמצא, אז היה תמיד בשמחה עצומה, בשמחה שאין לה סוף וגן כלל, כי אין לה עוד שמחה מזו — שאדם זוכה לידע, שגם בהסתרה שבתוך ההסתרה, גנוזה ומלפשת "דעת", שהיא אלופו של עולם.

וזהו סוד ראש חודש, שנתן דיקא לישראל, כמו שאמרו חכמינו, וזכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת בא, פרשה ט"ו, סימן כ"ג): "לא נתתי ראשי חדשים אלא לכם", שנאמר "החודש הזה לכם" (עוד שם, סימן כ"ט): למה אמר חדשיכם? לפי שהחדשים מתנה הם לישראל, עין שם; כי ראש חודש הוא בחינת התגלות ההסתרה, שמגלין ההסתרה, על-ידי שידועין, שגם שם מלבשת דעת, כי דיקא כשמגיעין לתכלית ההסתרה והירידה, חס ושלום, שאז הוא שרוי בעצבות ומרירות גדולה, ולבו ודעתו מעקמים מאד מאד בעקממיות גדולה, רחמנא לצלן, שהוא בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, אזי דיקא מגלין ההסתרה, ונעשה ממנה דעת גדול, כי כשמגיעין לתכלית הירידה וההסתרה, חס ושלום, אזי דיקא מתקרבין להשם יתברך בתכלית הקרוב כפיכול, כי שם בתכלית ההסתרה והירידה, חס ושלום, שם מלבש השם יתברך בעצמו כפיכול בלי לבוש, כי באמת אין בלעדיו יתברך כלל, רק הכל נתלבש בלבושין בשביל הבחירה והנפיון, וכשאדם נפל כבר פל-כף על-ידי עוונותיו, אז כפיכול לכלף וקרע את כל הלבושין וכו', וההכרח רק להשם יתברך בעצמו להיות שם, כמו שכתוב: "ועברתי בארץ מצרים, אני ולא מלאך, אני ולא שליח,

אני ולא אחר" וכו', נמצא, שאז דיקא יכולין להתקרב אליו יתברך, כי אזי דיקא סמוכין אליו יתברך מאד מאד, וזהו בעצמו ההסתרה והפגם, כי ההסתרה שהיא בחינת התגברות הסטרא אחרא, וניקתה רק מבחינת שבירת כלים, שנעשין על-ידי רבוי אור, כי רבוי השמן גורם כבוי הנר, חס ושלום, עד שנסתר לגמרי, ואין יכולין לראות ולהשיג אלקותו כלל, מחמת בחינת רבוי אור, נמצא — שבודאי ההסתרה, אף שהיא ירידה גדולה, מאחר שנסתרת אלקותו יתברך לגמרי, חס ושלום, עם כל זאת, מאחר שכל זה נעשה על-ידי רבוי אור, נמצא — שבאמת מלבש שם דיקא אור גדול ונורא מאד, ואדרבה כשמגיעין לתכלית הירידה, שאין ירידה למטה ממנה, חס ושלום, אזי דיקא סמוכין אליו יתברך בתכלית הקרוב, כי בתכלית הירידה וההסתרה, חס ושלום, שם מלבש הוא יתברך בעצמו, ועל-פני אזי דיקא יכולין להתקרב אליו יתברך, ולחזור בתשובה שלמה.

אף צריך לזה דעת גדולה, לידע זאת, ולכונן השעה שמגיעין לתכלית ההסתרה, ולדעת, שאזי דיקא מקרבים אליו מאד, שעל-דין זה מהפכין ההסתרה לדעת, כי באמת כשאין יודעין זאת, תוכל להתגבר ההסתרה, חס ושלום, ותעבר השעה שהיו יכולין להתקרב אליו יתברך, על-פני צריך להיות חכם גדול במעלה גדולה מאד, שיזכה לדעת הזו, לידע, שדיקא כשנפלא במקום שנפלא, והוא מסבב עם ההסתרה, שהוא החשף והעצבות, דיקא אז יכולים לגלות ההסתרה, ולהפכה לדעת שהוא האור והשמחה, ודיקא אז יקרב את ישראל לאביהם שבשמים ויחזירם בתשובה, וזה בחינת יציאת מצרים, שהיתה על-ידי משה רבנו, עליו השלום, כי ישראל הגיעו אז לתכלית הירידה, עד שלא היו יכולים להתמהמה שם אפלו יגע אחד, כמו שנאמר "ולא יכלו להתמהמה", ואם היו שוהין שם עוד שעה קלה, היו כמעט נשארים שם, חס ושלום, אף משה רבנו היה מכונן את השעה, והמתין עד אשר הגיעו לתכלית הירידה, ואזי דיקא היה מגלה ההסתרה, ונמשך דעת ואור גדול, ונאדם

אז די'קא, וזה בחינת — "רדו שמה", רדו די'קא, שרמו להם, שיהיו בגלות כמספר "רדו", כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה, הינו כשהגיעו לבחינת "רדו", הינו לתכלית הי'רדה, אזי די'קא יהיו נגאלין.

וכמו שאמר רבנו ז"ל על-פסוק "תעיתי כשה אובד" (בלקוטי- מוהר"ן, חלק א', סימן ר"ו): שששהאדם נבוך ותועה מאד מאד בדרךים המקלקלים, חס ושלום, לפעמים הוא תועה כל-כף, עד שמתקרב מאד אל הקדושה, ועל-ידי נסיון קל יכול לחזור אליו יתברך, אף מחמת שנתרחק מאד ממנו יתברך זמן רב, על-כן אינו שומע קול הכרוז וכו', עין שם; אבל כשיש חכם גדול, שהוא הצדיק האמת מיחידי הדורות, שיודע ומשיג דעת האמת, ויכול לבנון את השעה, הוא יכול לקרב אותו, אז די'קא כשפגיע לתכלית הי'רדה, פי אז סמוך מאד אליו יתברך, רק שאינו שומע קול הכרוז, אבל על-ידי הדעת האמת של החכם והצדיק האמת, הוא מגלה את ההסתרה, וזוכה לשמע את קול הכרוז, בחינת אורייתא מכרזת קמייהו, והי'רדה וההסתרה הזו הם בחינת עצבות ומרירות גדולה, עד שנדמה לו שאבד ממנו מנוס לגמרי, חס ושלום, אבל תכף-ומיד, כשזוכה, שהצדיק האמת מאיר בו דעת האמת, אז הוא מגלה את ההסתרה, ונמשכת עליו שמחה אמיתית, פי יודע ועד שעדין איך שהוא, יש לו תקנה טובה לשוב אליו יתברך, והוא יתברך עדין נמצא אתו, עמו ואצלו, פי "מלא כל הארץ כבודו".

וזה בחינת קדוש החדש, שהיו יושבין ועוסקין בזה חכמים גדולים ונוראים מאד, שהיו בקיאים בסוד העבור, פי צריך לזה חכמה גדולה ובקיאיות גדולה מאד, בבחינת הדעת של משה, פי קדוש החדש הוא הוא בחינת התגלות ההסתרה בעת שהיא בתכלית הפגם, פי הלבנה היא בחינת מלכות, ופגימת הלבנה היא בחינת הסתרה, שמשם יניקת הסטרא אחרא כידוע, והיא מתמעטת והולכת עד המולד, שאזי היא בתכלית ההסתרה והמעוט,

ובאמת אזי היא בתכלית ההתקרבות אל השמש, כי בעת המולד היא סמוכה לשמש בתכלית ההתקרבות, והשמש היא בחינת דעת הנמשכת מחי החיים, בחינת (תהלים פ"ד): "שמש ומגן השם אלקים" וגו', וזה בעצמו פגימתה ומעוטה בתכלית המעוט והחשוף, מחמת שסמוכה מאד אל השמש, שעל-ידי-זה רבוי אור השמש מכהה אותה, ואינה יכולה להאיר כידוע, ובאמת אזי תכף בעת שהגיעה לתכלית המעוט, שאזי סמוכה מאד לשמש, אזי תכף מתחילה להתמלא, והיא בחינת המולד כמובא, על-כן היו צריכין לזה חכמים גדולים הבקיאין בסוד העבור, שיהיו יכולין לכוון השעה שמגיעה לתכלית המעוט, שאז דיקא היא שעת המולד, שמתחיל תקוונה ומלוואה, כי למטה בעולם הזה צריכין לזה דעת גדולה, כדי לידע זאת, כי אם לאו, תוכל להתגבר ההסתרה, חס ושלום, שהיא בחינת פגימת הלבנה, ועל-כן היו יושבין חכמים גדולים, שהיו מחשבין ומכונין אותה השעה בדיוק גדול מאד ובחכמה גדולה, בבחינת דעת האמת, שיודעין שבתכלית ההסתרה מלבשת דעת ואור גדול, שעל-ידי-זה היו מקדשין החדש, והיו ממשיכין קדשה וחקמה ודעת, והיו מגלין את ההסתרה, שהיא תקון הלבנה.

וכמו שהוא בלבנה, כמו-כן הוא אצל כל נפש מישראל, שנמשלה ללבנה — דיקא פשיורד האדם ונופל מאד מאד, עד שנדמה לו כי אפסה תקוונה, חס ושלום, וכאלו לעולם כבר לא יצא מהרע' והחשוף הגדול שגלכד שם, והוא מסבב בעצבות ומרירות גדולה, והוא מלא קשיות וספקות ועקממיות גדולה כביכול עליו יתברך, אז דיקא בא הצדיק האמת שבקי בחכמת העבור וכו', ומתפך את הירידה לעליה גדולה, ומגלה את ההסתרה לדעת גדולה, ומגלה לו, כי עדין השם יתברך אתו, עמו ואצלו, וממשיך עליו קדשה וחקמה ודעת, שהוא התגלות אמתת מציאותו יתברך, שעל-ידי-זה נעשה שמח בשמחה, שאין לה סוף וקץ, וזוכה לצאת ולהתגדל ולהתמלא וכו'.

מקור השמחה

צה

וזה שהיו אומרים: "מקדש", "מקדש", שזהו סוד מקרא קדש, שאנו קורין את הקדשה, שהיא החכמה והחיות שבכל דבר (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), להחיות את המלכות, ועל-כן אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י'), שראש חדש הוא שרש התשובה, פי זהו עקר התשובה — כשזוכין להפך את ההסתרה לדעת גדולה, לידע שגם במקומו, גם שם מאיר אלופו של עולם, ואין שום יאוש בעולם כלל, ועל-כן בראש חדש, אז הוא התעוררות התשובה לכל באי עולם, ואפלו לפושעי ישראל שהם בתכלית ההסתרה, פי אז דיקא בראש חדש נתגלה ההסתרה, וזוכים לתשובה שלמה, ועל-כן נוהגין להתעורר בתשובה בערב ראש חדש, ועושין יום כפור קטן, פי אזי הוא תכלית הפגם של הלבנה, בחינת מלכות, ועל-כן אזי דיקא הוא זמן התקרבות אליו יתברך, ועל-כן עושין אז תשובה, וחוזרין אליו יתברך.

וזה בחינת גדל השמחה שיש בראש חדש, ועושין סעדת ראש חדש, וכן בשעה שמקדשין את הלבנה, נוהגין לרקד ולשמח מאד מאד, פי אז הוא זמן התגלות השכינה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין מ"ב): כל המברך על החדש בזמנו, כאלו קבל פני שכינה וכו', עין שם; והשכינה היא שמחתן של ישראל, ועל-כן תקף-ומיד כשזוכין לשוב באמת אליו יתברך, על-ידי-זה זוכין לגלות את ההסתרה, ומשרין שכינה בעולם שהיא השמחה, ותמיד שמחים בשמחה שאין לה סוף וקץ, ומחמת שהלבנה מתחדשת בכל חדש, פי תקף-ומיד כשמתמלאת הלבנה, אחר-כך נעלמת, וצריכין להתחיל לחפש אחריה, ולמצא נקדה קטנה, ומתחלת להתמלא וכו', וכן בכל פעם, וישראל נמשלו ללבנה, פי ישראל מונין ללבנה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ספ"ה כ"ט), ועל-כן דבר זה נוהג בכל אחד מישראל, שצריך לחפש בעצמו תמיד נקדות טובות, ולהחיות את עצמו בהן מאד מאד, ולשמח את נפשו, שזהו סוד מלוי הלבנה — למלא את נשמתו עם נקדות טובות באפן שיהיה תמיד בשמחה, ומחמת פגעי ומקרי הזמן,

שְׂעוֹבֵר בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת תָּמִיד עַל כָּל אֶחָד מֵה שְׂעוֹבֵר — קִטְנוֹת וִירִידוֹת וְחֲלִישוֹת הַדַּעַת, מְזֵה בָּא, שְׂשׂוֹכַח מֵהַשְּׂמֵחָה, וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ וְתִבְרָךְ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלַחֲפֹשׁ לְמַצָּא בְּעַצְמוֹ נִקְדוּת טוֹבוֹת מִחֲדָשׁ, כְּדֵי שִׁיְהִי בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, שְׂזֵהוּ הַיְסוֹד וְהַעֲקָר בְּקִיּוֹם הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת — לֵהִיּוֹת אֵךְ שִׂמְחָה תָּמִיד.

פְּסָח

בְּפֶסַח נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְעָקַר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הִיְתָה עַל-יַדִּי תִקְּףָה הַשְּׂמֵחָה, שֶׁהַכְּנִיס מֹשֶׁה בְּיִשְׂרָאֵל, וְשִׂמְחָה הִיא עוֹלָם הַחֲרוּת, כִּי בְּאֵמֶת כָּל גְּלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה עַל-יַדִּי תִקְּףָה הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, שֶׁהַכְּנִיס פָּרְעָה בְּיִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁעַל-יַדִּי-זֶה בְּעַצְמוֹ הַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד, כִּי עָקַר אַחִיזַת פָּרְעָה מִלֶּךְ מִצְרַיִם הָיָה רַק בְּעַצְבוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהַכְּנִיס אֶת הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, עַל-יַדִּי-זֶה נִפְלוּ בְּגִלוּת, וְהַשְּׂתַעֲבֹד בָּהֶם בַּחֲמָר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה קָשָׁה וְכוּ', כִּי תִקְּףָה-וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לַעֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, אִזּוֹ הוּא בְּגִלוּת גְּדוֹלָה, כִּי עַל-יַדִּי-זֶה נִתְרַחַק מִמֶּנּוּ תִבְרָךְ, וְאִזּוֹ הַפֵּל יְכוּלִים לְשַׁלֵּט בוֹ וְלֵהַעֲבִידוֹ עֲבוֹדַת פָּרָה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת הֵם הַיְסוֹד לְכָל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַגְּלוּת וְכוּ', וּבַפָּרֹט גְּלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה עַל חֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן שֶׁחֲטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, וּפְגָם בְּנִצּוּצֵי קָרִי, וְנִאָּמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית ג'): "בְּעַצְבוֹן תֹּאכַלְנָה" וְגו', וְהַכְּרָחוּ יִשְׂרָאֵל לְהַצְטַרֵּף בְּמִצְרַיִם לְחַקֵּן פְּגָם הַקָּרִי שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, (כְּמוֹ שְׂמוּבָא בְּכַתְבֵי הָאָר"י, וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה), וְעָקַר הַתְּקוּן — עַל-יַדִּי שִׂמְחָה, דֵּהִינּוּ עֲשֶׂרָה מֵינֵי נִגְיָנָה שֶׁהַמְשִׁיף מֹשֶׁה בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל-יַדִּי תִקְּףָה הַשְּׂמֵחָה זָכוּ לְצֵאת מִמִּצְרַיִם, וְכֵן הַדְּבָר נוֹהֵג בְּכָל הַדּוֹרוֹת, כִּי זֶה יְרוּעַ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְמַקוֹמוֹת הַמְּגִיִּים וְהַמְטַנְפִּים, רַחֲמָנָא

לצלן, זה בחינת גלות מצרים, ופרעה מתגבר עליו, שהוא כלל הסטרא אחרא המתפשטים בעצבות ובמרירות על האדם שנפל ביניהם וכו', ואי אפשר לצאת משם, כי אם על-ידי תקף השמחה, שצריך למסר נפשו להיות רק בשמחה עצומה, ואפלו שעדין הוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן יראה למצא בעצמו איזו נקדה טובה, שזכה לעשות בחייו, כי אפלו הריקנין שבך, מלאים מצוות כרמון (ברכות נ"ו), וכל גאלת מצרים היתה רק על-ידי-זה, שהשם יתברך מצא בהם אילו נקודות טובות, ועל-ידי-זה האיר בהם משה נקדת השמחה, ועל-ידי שבאו לידי שמחה, נתרחב מחם ודעתם, ויצאו ממצרים, כי עקר גאלת מצרים היתה, על-ידי שמצא בהם נקודות טובות, אף שהיו עדין מלכלכים מאד, כמו שנאמר (יחזקאל ט"ז): "ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיו", הינו שישאל היו מלכלכים, כי היו בבחינת ארבעים ותשעה שערי טמאה פידוע, והשם יתברך רחם עליהם, ומצא בהם נקודות טובות, אפלו בתקף טמאת מצרים שהתגברה עליהם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת אמר, פרשה ל"ב, סימן ה'): בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל וכו', שכל זה הוא מציאת הנקודות הטובות, שעל-ידי-זה נגאלו, וזהו — "ואמר לך בדמיו חיי בדמיו חיי" — אפלו בתקף הדמים והלכלוכים — חיי, כי גם שם יכולים למצא נקודות טובות.

והנה כל עקר קיומם של ישראל במצרים הנה רק, על-ידי שהקדים השם יתברך רפואה קדם למכה, ושלח לשם את יוסף, שהוא הנה מקור השמחה, ועל-ידי תקף השמחה שהיה בו, זכה להיות נוטר הברית, כי בפאדם בשמחה, אזי זוכה שהשם יתברך בעצמו שומר בריתו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קס"ט), ועל-כן נאמר ביוסף הצדיק: "הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו" וגו' — שיודע לנשב ולנפח העפורוריות מלב ישראל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן י'). כי זוהי היתה עבודת יוסף — לשמח את כל אחד, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (בראשית רבה, פרשת

וישב, פְּרָשָׁה פ"ו): על-פְּסוּק "וַיְהִי אִישׁ מִצְלִיחַ", שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְפִיז וּמְרַקֵּד, שְׁגַם בְּעִבּוּדָתוֹ בְּבֵית הַסֵּהר, הִזָּה מְפִיז, וְהִצְלִיחַ לְשִׁמְחַ נִפְשׁוֹ, וְעַל-יְדֵי שֶׁהִגְבִּיר אֶת הַשְּׂמִיחָה שֶׁם בְּעֵרֹת הָאָרֶץ, בְּזֶה נָתַן כַּח אַחֲר־כֶּף לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיּוּכְלוּ לְהַתְגַּבֵּר עַל הָרַע וְהַחֲשָׁף, שְׁנֵת־פֶּשֶׁט שֶׁם בְּמִצְרַיִם עָלֵיהֶם.

וְזֶה — "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עָשָׂר שָׁנָה", וּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, בְּמִדְרַשׁ וּבִזְהַר הַקְּדוּשׁ, שְׂאוּתָן שְׁבַע עָשָׂר שָׁנָה הָיוּ עֵקֶר יְמֵי חַיָּו, שְׁחִי בְּשִׁמְחָה וּבִנְחָת, וְלִכְאוּרָה תְּמוּהַ הַדְּבַר, שֶׁכְּשֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא יֵשֵׁב בְּשִׁלְוָה, וּבְאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁהִיא מְקוֹם טָמָא, שְׂאֵז הַתְּחִילָה גְלוּת מִצְרַיִם, שְׁמַרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, שֶׁם דִּיקָא יֵשֵׁב בְּשִׁלְוָה? אֵף כֹּל זֶה הוּא עֲנִין הַגְּלוּי הַנִּפְלָא שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבְּנֵינוּ וְ"ל עַל-פְּסוּק "שֶׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגּוּ" (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כ"ד): שְׁעֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה הִיא דִּיקָא, כְּשֶׁמְהַפְּכִין אֶת הַיְגוֹן וְאֲנַחָה אֶל תַּקְוָה הַשְּׂמִיחָה, כִּי כֹל מַה שְׂאָדָם בָּא אֶל מְקוֹם חֲשׂוֹף יוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ', וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר בְּמִדְרַגַּת הַשְּׁשׁוֹן וְהַשְּׂמִיחָה, מֵעֲלָתוֹ וּמִדְרַגְתוֹ גְּבוּהָ מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַבְּרוּר מֵהִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כ"ד). וְכִלְל הַדְּבַר, כִּי כֹל עִבּוּדַת הָאֲבוֹת הִיָּתָה — לְגִלוּת וְלִהְיוֹדִיעַ אֱלֹקוֹתוֹ בְּעוֹלָם, שֶׁרַק בְּשִׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לְעוֹלָם, וְזוּהִי כֹל הַשְּׂמִיחָה וְהַחַיִּית, הֵינּוּ כֹל מַה שֶׁהָאָדָם זוֹכֵה לְהִכְנִיס בְּעִצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלַחֲקֹק בְּדַעְתּוֹ הֵיטֵב, כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל עֲצָם עֲצָמֵי חַיִּית אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ מִמֶּשׁ, זֶהוּ עֵקֶר הַנֶּעֱם וְהַשְּׂמִיחָה, כִּי זֶה יְדוּעַ לְכֹל, שֶׁהַעוֹלָם הִזָּה מְלֵא כְּעֵס וּמִכְאוּבוֹת, יְגוֹן וְאֲנַחָה, וְסוּפוֹ לְמוֹת, וַיְמִי חַיֵּינוּ הִכָּל וְכוּ', וְאֵין שׁוּם שְׂמִיחָה וְחַיִּית בְּעוֹלָם, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּנוּצָצוּת הָאֲמִת וְהָאֲמוּנָה, כִּי אֲמִת סְמָא דְּכָלֵא, וְעֵקֶר הָאֲמִת הוּא הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קי"ז): "וְאֲמִת הַשֵּׁם לְעוֹלָם", שֶׁהוּא — לְהֵאֱמִין בְּאֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלַחֲתוֹר וְלִהְתִּיגַע כֹּל יְמָיו לְהַתְקַרֵּב וְלִהְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, בְּחִינַת — "וְכוּ תְדַבְּקוּן", שֶׁזֶהוּ כֹל הַחַיִּית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

(דברים ל'): "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את השם אלקיך, לשמע בקלו ולדבקה בו, כי הוא חייך וגו', אבל לזו הדבקות בשלמות, אי אפשר לזכות, כי אם על-ידי שמשברין כל תאוות הגוף לגמרי כמו אבות העולם, עד שזכו להמשיך האמונה הקדושה על עצמן בכל פעם, עד שבאו לשמחה גדולה על-ידי-זה, ועל-ידי-זה ברוו בכל פעם מהיכלי התמורות, ועלו בכל פעם מעלה מעלה וכו', וכו', כי זהו עקר שבחם של הצדיקים, אלו שירדו בהיכלי התמורות וכו', אף-על-פי-כן חזקו את עצמם בכל מיני אפנים, עד שהפכו את הכל אל תקף הששון והשמחה, ועל-ידי-זה קרבו רחוקים אליו ותברך, והכניסו את האמונה הקדושה, שהיא תקף השמחה בישראל.

ועקר עבודת הצדיקים הקדושים, כגון האבות וגדולי הצדיקים שבכל דור ודור, שהם מתנגעים מאד מאד בעבודת השם ותברך במסירות נפש ממש בכל עת ורגע, והם מתקנים את העולם במלכות שדי, שהם רוצים להכניס אמתת מציאותו ותברך בעולם, ורוצים להמשיך השמחה והחיות הקדושה הזו בלב כל אחד מישראל, שאפלו מי שלא שבר עדין תאוות גופו לגמרי, יזכה גם-כן להתקרב אליו ותברך, על-ידי שמירת התורה והמצוות, ועל-ידי תפלה ובקשה ושיחה בינו לבין קונו, ואפלו מי שפגם כמו שפגם, ועדין מנח במקום שמנח וכו', גם בו הם מכניסים תשוקה וחיות והתעוררות והתחזקות לשוב אליו ותברך, ומגלים לו מעלת זה הענין — לחפש ולמצא בעצמו נקדות טובות, כי הצדיקים האמתיים מכניסים בלב כל אחד מישראל אמונה, שיאמין, שכל נקדה ונקדה טובה שזוכה על-ידי כל מצוה ומצוה שעושה, אין ערך אליה, ואפלו נקדות טובות של עשית המצוות של פושעי ישראל, עולות על כל התענוגים של הבל, ועל כל מיני עשירות וכו' וכו' של כל העולם כלו, עד שישמחו את נפשם ביותר, על שהם גם-כן זוכים לטוב אמתי ונצחי כזה — לעסק בעשית המצוות, שעל-ידי-זה מדבקין בו ותברך, שהוא חי החיים מקור

השמחה של כל השמחות, כמו שנגאמר (תהלים מ"ג): "ואבואה אל מזבח אלקים, אל אל שמחת גילי" וגו', וכתוב (תהלים ט"ז): "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח".

וזה כלל הגליות שעוברין על ישראל, שעקרום הוא גלות הנפש, שהיא רחוקה מאביה שבשמים, שעקר הגלות הוא העצבות, כי מחמת חטא אדם הראשון וקלקולו של כל אחד ואחד בכל דור ודור, על-כן מתגברת ומתפשטת הגלות, שהיא תקף המרירות והעצבות על כל אחד ואחד בפירטי פרטיות, ובכל פעם נופלת עליו עקממיות ומרירות יותר ויותר, אבל הצדיקים מוסרים נפשם בשביל ישראל, ומלמדים להם עצות ודרכים והתחזקות, איך לשוב אליו ותברך, שזהו מכירת יוסף למצרים, שהצריך לירד לערנות הארץ ולהתנסות שם וכו', שעל-ידי-זה דיקא היה אחר-כך קיום לישראל, כמו שנגאמר (בראשית מ"ה): "כי למחיה שלחני אלקים לפניכם" וגו', כי יוסף היה מקור השמחה, ואחר-כך ירדו יעקב ובניו, שגם הם היו מקור השמחה, כי הם היו דבוקים בו ותברך בתכלית הדבקות, ועל-כן דיקא על גדם, שזכו להקדים השמחה במצרים, היה קיום לישראל שם, וכשבא משה, הוציא אותם משם דיקא, על-ידי מדת הששון והשמחה שהאיר בהם, שצריכין רק לשמח תמיד, ולהפך את היגון ואנחה אל תקף הששון והשמחה, ואפלו שעשה כבד מה שעשה עד עכשו וכו', ההכרח לעשות כל מיני פעלות שבעולם, אפלו מלי דשטותא, להיות רק בשמחה, ועל-ידי-זה דיקא יזכו לצאת מהגלות הארבה והמרה שגלכדו תחת יד פרעה מלך מצרים.

וזה — "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב" וגו', שפשהתחיל לספר גלות מצרים וגאלתם, התחיל משמות בני ישראל שבאים לשם, להורות, שכל עקר קיומם בגלות וגאלתם משם, הכל היה בכח שמות בני ישראל, שהם: ראובן, שמעון, לוי וכו', שכל שמותם נקראו על שם שמחת ישראל ודבקותם

בו יתברך, כי הם היו דבוקים בו יתברך בתכלית הדבקות, באשר קבלו מיעקב אביהם, ועל-ידי-זה היו בשמחה עצומה, כי מי שפניו את עצמו באמונה הקדושה בתמימות ובפשיטות, ומדבק את עצמו בו יתברך, אדם בזה הוא תמיד בשמחה, כי מה יעשה לו אדם, מאחר שהוא יודע ועד, אשר הכל לכל דמיון גדול וכו', כי רק השם יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה פרטי פרטית, ואין שום טבע כלל וכו' וכו', ועל-ידי שיעקב והשבתים היו קדם במצרים, והם הכניסו את האמונה הקדושה בישראל, על-ידי-זה היה להם כח לסבל מרירות הגלות, ולכלי להשתקע שם, כי עקר מרירות הגלות הוא העצבות, וכל מה שמכבידן הגלות, מתגברת העצבות, ביותר, וכן כל מה שמתגברת העצבות שהיא גלות השכינה, מתגברת הגלות והעבדות הגשמית יותר, ועל-כן אי אפשר לצאת משם, כי אם על-ידי הצדיקים האמתיים, שהם מגלים לנו עצות נפלאות ונוראות, איך לשמח את עצמנו תמיד, אפלו בתקף העניות והדחקות והירידות והנפילות וכו', ועל-כן על-ידי יוסף דיקא זכו אחר-כך להתגבר על הכל, ומשה קשר את עצמו אל עצמות יוסף, שהוא השמחה שנטע יוסף במצרים, ועל-ידי-זה יצאו ממצרים, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, פרשת נשא): הים ראה וינס, מה ראה? ארוננו של יוסף ראה, כי על-ידי תקף השמחה זוכים לגסים ולנפלאות, שדוד הטבע וכו'.

ועל-כן מי שנפל למקום שנפל על-ידי חטאתיו ועונותיו הרבים, ורמנא לצלן, שכל זה הוא גלות מצרים, כי כל הגליות נקראות על שם מצרים, שהם מצרים לישראל (עין לקוטי-מורה"ן, חלק א', סימן ד'), ורוצה לצאת משם, אי אפשר לו בשום אופן שבעולם, כי אם על-ידי דרך זו שגלה לנו רבנו ז"ל — לחפש בעצמו נקודות טובות, ולהחיות את עצמו בשמחה עצומה, וידע, כי צדין לא אבדה תקנתו, חס ושלום, ואין שום יאוש בעולם כלל, כי צריכין להחיות ולשמח את נפשו בחסדי השם ובטובו שעשה

עֲמָנוּ בְּעֶבֶר וּבְהוֹדָה, וְשִׁיעֵשָׂה עִמָּנוּ לְהִבָּא, כְּמוֹ שְׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַת הַמְּזוּן: "הוּא הֵיטִיב, הוּא מֵיטִיב וְהוּא יֵיטִיב עִמָּנוּ" וְכוּ', וְזֶה כֹּל הַחִיּוֹת וְהַקִּיּוֹם שֶׁל הַזְּמַן, שֶׁהוּא יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם, שֶׁהַעֲקָר לְקִשְׁרוֹ אֶל בְּחִינַת לְמַעְלָה מִהַזְּמַן, הֵינּוּ שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיף לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצָּא בְּעִצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִהַמְּצוּוֹת שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם מֵעוֹדוֹ, כִּי כָּבֵד זְכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוֹת עַל-יְדֵי מִשָּׁה רַבֵּנוּ, אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְאַרְף יְמֵינוּ וְכוּ', וְכַמְבָּאֵר בְּדַבְּרֵינוּ הַרְבֵּה מְזֶה עַל-פְּסוּק "אֲזַמְּרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי" (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק א', סִמֵּן רפ"ב), וְכֵן גַּם עֲתָה, אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים הוּא חוֹטֵף אֵילוּ מְצוּוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מְצוּוֹת כְּרָמוֹן, וְהַעֲקָר לְשִׂמְחַת בְּזֶה, וְלִידַע וּלְהַשְׁכִּיל וּלְהַבִּין הָאֱמֶת, שְׂאִין שׁוֹם חִיּוֹת בְּעוֹלָם חוּץ מְזֶה, וְהַעֲקָר הוּא שְׁאָנוּ מְצַפִּים לִישׁוּעָה, וּמְקַיִּים לְאַחֲרִית טוֹבָה בְּכַח צְדִיקֵי הָאֱמֶת, כְּאֲשֶׁר חֲזַקוּנוּ כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִיִּים הָרַאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאַפְלוּ-אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שֶׁמֵּאֲמִין שְׂאִין שׁוֹם חִיּוֹת בְּעוֹלָם, כִּי אִם תּוֹרָה וּמְצוּוֹת, וְחוֹתֵר וּמִשְׁתַּוָּקֵק לְתַכְלִית הַנְּצַחִית, וּמְקַרֵּב עִצְמוֹ לְצְדִיקִים וּלְחַבְרִים אֱמֶתִיִּים, וּמִתְחַזֵּק לְשִׂמְחַת נִפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּנִקְדַת הַמְּצוּוֹת, בְּנִדְאֵי יְזַכֵּה לְאַחֲרִית טוֹבָה, וְזֶה שֶׁהִזְהִיר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּסִפְרוֹ "קִהְלַת" עַל הַשְּׂמִחָה שֶׁל מְצוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קִהְלַת ח'): "אֵין טוֹב לְאָדָם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כִּי אִם לְאֹכַל וּלְשִׂתוֹת וּלְשִׂמּוֹחַ", שֶׁפָּרְשׁוּ חַכְמֵינוּ, זְכָרֵנוּם לְבִרְכָה, עַל אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה שֶׁל תּוֹרָה וּמְצוּוֹת, וּלְשִׂמְחַת בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכוּ', כִּי זֶה עֲקָר הַתַּכְלִית לְזִכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ מְרַבֵּה מְאֹד מְאֹד לְדַבֵּר בְּסִפְרוֹ "קִהְלַת" מִהֶבֶל הָעוֹלָם, וְחוֹזֵר כְּפָה וְכָפָה פְּעָמִים מְגַדֵּל הֶבֶל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִטְעֶה הָאָדָם אֶת עִצְמוֹ וְכוּ', עַל-כֵּן אָמַר, שֶׁעֲקָר הַתַּקוּן הוּא — שְׂמִחָה שֶׁל מְצוּהָ, וְכֵן אָמַר (שֵׁם ה'): "גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹקִים עֶשֶׂר וּנְכֹסִים וְהַשְּׁלִיטוֹ לְאֹכַל מִמֶּנּוּ, וּלְשִׂתוֹת אֶת חֵלְקוֹ, וּלְשִׂמְחַת בְּעַמְלוֹ, זֶה מַתַּת אֱלֹקִים הִיא, כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו, כִּי הָאֱלֹקִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לְבוֹ", וּפְרָשׁ רַש"י, שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מַעֲיֵד עַל

שמחת לבו, ששמח לעשות טוב, עין שם; ונסמך זה להתחלת הפסוק — "כי לא הרבה יזכר את ימי חייו", נמצא, שהפסוק מחזק ומזהיר את האדם מאד, שיזהר מאד להתחזק בשמחה כל ימי חייו, כי מאחר שימי חייו מועטים ופורחים מאד מאד, כי לא הרבה יזכר את ימי חייו, וכן מקדם וכן אחר-כך מרבה קהלת לדבר מהבל העולם, על-כן אמר "כי לא הרבה" — שימיו מועטים מאד, על-כן "יזכר את ימי חייו", הינו שיזכר להחיותם, שתהיה להם חיות אמיתית וקיום, שיהיו ראויים לקרותם בשם ימי חייו, וזה — על-ידי שמחה דקדושה, שהיא כל החיות, וזהו — "כי האלקים מענה בשמחת לבו" — שהשם יתברך מעיד על שמחת לבו, ששמח בלבו לעשות הטוב, דהינו שהיה מישב דעתו בזה העולם וידע האמת, שאין שום חיות אמיתית, כי אם תורה ומצוות, כי הם חיינו וכו', ועל-כן היה לבו שמח לעשות טוב, וזה כל התכלית והקיום האמתי של כל ימי חייו.

הכלל — שהאדם צריך לישוב דעתו היטב היטב בכל עת, מה הוא עושה בזה העולם העובר, ומה יהיה סופו, ומהי התכלית מכל עסקי העולם הזה ומכל תאוותיו וכו' (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן י'). ועקר המניעה מזה היא העצבות, שמחמת שכל אדם מלא עצבות ודאגות ויגון ואנחה, הן מהפרנסה ומצער גדול בנים וכו', ובפרט מרבוני עוונותיו, כי "אוי לי מיוצרי אוי לי מיוצרי" (ברכות ס"א.), ואף-על-פי שכתוב בספרי מוסר, שעצבות על העוונות הוא טוב, אבל הבעל-דבר והיכלי התמורות מתגברים בעצבות כזו, עד שמרחיקים אותו על-ידי-זה מהשם יתברך ביותר, כי הדאגה על העוונות היתה טובה, אם היה חוזר בתשובה על-ידי-זה, שמרבוני הפחד מהעוונות, ישליך כל עסקי העולם הזה לגמרי, וישוב בתשובה שלמה להשם יתברך, כאשר כבר נמצאו כמה בעלי תשובה, על-ידי ששמו אל לבם מרירות פחד עונשי העברות, ושבו בתשובה, אבל רב העולם בפרט בדורות אלו מתרחקים ביותר על-ידי רבוני העצבות, אפלו של עוונות, כי בחינת

היכלי התמורות מחליפין האמת, ומערבבין דעתו מאד, שמכניס, חס ושלום, בחינת יאוש בלבו, כאלו אין לו עוד תקנה להתחדש בפנשו ימיו, ומגבירים עליו עצבות הפרנסה, בחינת (בראשית ג'): "בעצבון תאכלנה", ורבו תאות ממון, ולהנהיג ביתו בגדולות ובדירות נאות ובכלי בית וכלי כסף וזהב ותכשיטין, הכל יותר מפחו הרבה, עד שכל מה שהשם יתברך משפיע לו, אינו מספיק לו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (אבות פ"ק ב'): "מרבה נכסים מרבה דאגה", ובפרט שהרבה, פרנסתם דחוקה וכו', ויש בזה חלוקין רבים בין בני אדם, אבל רבם ככלם מלאים עצבות ודאגות ויגונות בלי שעור, וזה מזיק ביותר, כי על-ידי-זה אין יכולים לישוב דעתם מה הם עושים בזה העולם, על-פני צריף להתחזק מאד מאד לשמח את נפשו בכל מיני עצות ודרכים שגלה לנו רבנו ז"ל, וכמוכא בדברינו הרבה מזה, על-פני צריכים להזכיר לעצמו בכל עת את כל החסדים והטובות והנפלאות, שפכר עשה השם יתברך עמנו בכלל ובפרט, כמו שנגאמר (תהלים ק"ג): "ברכי נפשי את השם, ואל תשכחי כל גמוליו" וגו'.

וזה בחינת מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, כמו שנגאמר (דברים ט"ז): "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל מי חיים", וכתוב (שמות י"ג): "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" וגו', וכן בפסוקים הרבה, ועל זה נקבעו כל המועדים הקדושים — לשוש ולשמח בהם, כמו שנגאמר (דברים ט"ז): "ושמחת בחגך", שכלם הם זכר ליציאת מצרים, כי צריכים לשום אל הלב להזכיר לעצמו היטב את כל החסדים והנפלאות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, ונתן לנו את תורתו, שעל-ידי-זה יש לנו תקנה לנצח כל אחד ואחד, כי בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים (פסחים קט"ז:), כי בודאי לא בחנם גמל עמנו חסד בזה בנשים ובנפלאות ובנוראות כאלה, שהוציאנו ממצרים, ונתן לנו את התורה וכו', וקרננו לצדיקי אמת שבכל דור ודור, שזה החסד בודאי ישאר קים לנצח, כי דבר אל קינו

יקום לעולם, וּגַם עֵתָהּ הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ נְסִים וְנִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, מֵה שְׁאֲנוּ זוֹכִים לַחֲטָף בְּכָל יוֹם בְּמַה מְצוּוֹת — צִיּוּת, תְּפִלִּין, קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְכוּ', וְלַמּוֹד תּוֹרָה וְכוּ', וְאֲנוּ בְּטוֹחִים וּמְחַכִּים וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה בְּכָל עֵת, שְׁסוּף כָּל סוּף בּוֹא תְּבוֹא וְלֹא תֵּאָחֵר, וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵנוּ וְכוּ', וְעַל-כֵּן רָאוּי לָנוּ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה תְּמִיד, וּלְהִרְחִיב אֶת דַּעְתָּנוּ וּלְשַׂמַּח אֶת חֲבֵרֵינוּ, כִּי עֵקֶר הַתְּכָלִית הוּא רַק שִׂמְחָה — לְשַׂמַּח בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל יוֹם, וּבִפְרָט בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, וּמְכַל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשִׁמְגִיעַ חַג חֲרוּתֵנוּ שֶׁהוּא יְמֵי הַפֶּסַח הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים, רָאוּי לְשַׂמַּח בָּהֶם מְאֹד מְאֹד, וּלְקַיֵּם אֶת הַמְצְוֹת הַנְּהוּגוֹת אֲזוּ, כְּגוֹן מִצְוָה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְכוּ' וְכוּ' בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וַיְהִיָּה אֲזוּ אֶךָ וְרַק בְּשִׂמְחָה, וְכֵן יִמְשִׁיךְ אֶת שִׂמְחַת הַגְּאֻלָּה עַל כָּל הַשָּׁנָה כְּלָהּ, שֶׁתְּהִלָּה לְאֵל, נִבְרָא מְזַרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶכָּל חֶמֶץ, חֶסֶס וְשָׁלוֹם, וּבִזְהָרָה רָאוּי לְשַׂמַּח כָּל הַשָּׁנָה, וְהָאֲר"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, אָמַר: מִי שֶׁנִּזְהָר בִּימֵי הַפֶּסַח הַקְּדוּשִׁים מִמְּשֻׁהוּ חֶמֶץ, אֲזוּי יְהִיָּה נֹצֵל כָּל הַשָּׁנָה מִחֻטְאִים, וְהַפְּנֹנָה, כִּי עַל-יְדֵי שְׂזֵכָה לְצִיּוּת אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא אֶכָּל חֶמֶץ בְּפֶסַח, רָאוּי לוֹ לְשַׂמַּח בְּזֵה כָּל הַשָּׁנָה, וְהַשִּׂמְחָה הַזֹּאת, תְּשַׁמְּרֵהוּ כָּל הַשָּׁנָה מִחֻטְאִים, וַיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי תִקְוָה הַשִּׂמְחָה לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלַהֲתַעֲנֵג בְּעֲרֻבוֹת נְעִימוֹת אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲמֵן בֵּן יְהִי רַצוֹן!

סְפִירָה

תְּבַרְךָ וּמִיָּד אַחַר זְמַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּלִיל רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, לְמַחְרָתוֹ אָנוּ מִתְחִילִין לְסַפֵּר אֶת הַיָּמִים, וְעֵקֶר הַסְּפִירָה הִיא לְזִכּוֹת לְהַגְיַע אֶל קְבֻלַּת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּשִׁבְעוֹת, וּבְיָמִים אֵלּוּ אָנוּ צְרִיכִים לְתַקֵּן כָּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה, וְעֵקֶר הַכָּלִים הֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כָּלִי וְצַנּוֹר לְהַמְשִׁכַת אוֹרוֹ

יְתַבְרַף, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (יְכֻמוֹת ס"ד): אֵין הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה עַל פְּחוֹת מְשָׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁתֵּי רִבְבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, עֵין שָׁם; וְעַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא רַק עַל-יְדֵי אַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, כְּשֶׁהֵם מְתַאַחְדִים בְּאַחֲדוּת אַחַת, וְדָנִים זֶה אֶת זֶה לְכַף זְכוּת, אִזּוּ דִיקָא נַעֲשִׂים כָּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שְׁלֵא הָיָה יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲדוּת אַחַת, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (יְלָקוּט יתרו, רמז רע"ג): בְּקֶשׁ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שְׁיִצְאוּ מִמִּצְרַיִם, וְהָיוּ חֲלוּקִים אֵלָיו עַל אֵלָיו, נוֹסְעִין בְּמַרְיָבָה, וְחוֹנִין בְּמַרְיָבָה, כְּשֶׁבָאוּ לְסִינֵי הַשּׁוּי כָּלֶם אֲגוּדָה אַחַת, אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: הַתּוֹרָה כְּלָה שְׁלוֹם, וְאֵנִי נוֹתֵנָה לְאַמָּה שֶׁהִיא אוֹהֶבֶת שְׁלוֹם, עֵין שָׁם; וְכֵן הוּא בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ זׁוּטָא (פֶּרֶק י"א), בְּכָל הַמַּסְעוֹת כְּתוּב: "וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ" — נוֹסְעִין בְּמַחְלָקָת וְחוֹנִין בְּמַחְלָקָת, בְּזְמַן שֶׁבָאוּ לְסִינֵי חֲנוּ חֲנִיָּה אַחַת, אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוֹאִיל וְשָׁנְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּחְלָקָת וְאַהֲבוּ אֶת הַשְּׁלוֹם, הָרִי הַשַּׁעַה שְׁאַתָּן לָהֶם אֶת תּוֹרָתִי, עֵין שָׁם; כִּי עַקֵּר קִבְּלַת הַתּוֹרָה תְּלוּיָה רַק בְּדַבָּר זֶה — שְׁתַּהֲיָה אַהֲבָה וְאַחְוָה בֵּין יִשְׂרָאֵל וְיְדוּנָו אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (שיחות ה"ן, סימן צ"א): סְגֵלָה לְהַתְמַדָּה, שְׂיִזְכָּה לְהִיּוֹת מְתַמֵּד בְּלַמּוּדוֹ, הוּא לְהִזְהַר לְכָלִי לְדַבֵּר עַל שׁוֹם אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, עֵין שָׁם.

וּבְשִׁבִיל זֶה מֵתוֹ עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲלָף תַּלְמִידֵי רַבִּי עַקִּיבָא בְּיַמֵּי הָעֶמֶר, עַל שְׁלֵא נִהְגוּ כְבוֹד זֶה בְּזֶה, וְלֹא הִיְתָה בִּינֵיהֶם אַהֲבָה, כִּי בּוֹדָאֵי הָיוּ צְדִיקִים, אַף הַפְּגָם שְׁלָהֶם הָיָה, שֶׁהִלְכוּ בְּתַקָּף מִדַּת הַדִּין, וְהִסְתַּפַּל כָּל אֶחָד בְּחִבְרוֹ עַל הָרַע שֶׁבּוֹ, וְלֹא הִסְתַּפְּלוּ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִיְתָה בִּינֵיהֶם שְׁנֵאוֹה, וּמַחֲמַת זֶה מֵתוֹ הָעֶמֶר דִּיקָא, שְׁאִז עַקֵּר הַתְּקוּן, שְׁצָרִיכִין לְהִסְתַּפֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד, אֲפִלּוּ כַּחוֹט הַשַּׁעֲרָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ כָּלִי לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת עַל יְדוּ גַם-כֵּן, כִּי בְּאַמַּת לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת צְרִיכִים כָּלִים רַבִּים כַּיְדוּעַ, עַל-כֵּן

צריכין לזה קבוץ ישראל קדושים, הרבה שיתקבצו יחד לדרוש את השם ולבקשו, פי בכל אחד מִישראל יש נקדה טובה מה שאין בחברו (עין לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ד), וזאת הנקדה הטובה שיש בכל אחד היא צנור וכלי, שהצדיק ממשיך על ידו השגות אלקות, ועל־פן אי אפשר היה לקבל את התורה, פי אם פשהיו ששים רבוא יחד, והעקר צריך לראות שתהיה אהבה ואחדות בין ישראל, וכל אחד ידון את חברו לכף זכות, וכן את עצמו, ויסתכל תמיד על הצד הטוב שיש בו, שדבר זה מכניס שמחה בלב האדם, אשר הוא מצוה רבה לשמח את נפשו בכל פעם, וכן לשמח את חברו, פי השמחה היא הכלי לקבל בו התורה (עין לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ה), ועקר תקונם של תלמידי רבי עקיבא היה דיקא על־ידי רבי שמעון בן יוחאי, שהוא המשיך את האהבה בעולם, בכחינת אגן בכיבוטא תליא, ועל־פן דיקא מחמת שהאיר אהבה בין התלמידים היה יכול לגלות רזי וסתרי נסתרות שבספר הזהר והתקונים וכו', פי להמשיך תורה צריך שתהיה אהבה בין ישראל, ועל־פן היה פחו רב מאד, פי מרב הפללות שנקלל בו יתברך, המשיך הארה ותקון פנה לדורי הדורות, פי זכה על־ידי יגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך להמשיך שכנית עזו בתחתונים, וקרב על־ידי־זה אלפים ורבבות נפשות, פי ספריו הם מלאים התעוררות והתחזקות, אורות וגלויים נוראים ונפלאים, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך בגלוי נפלא פנה, אשר עוד לא היה לעולמים.

ועל־פן נתגלגלה הזכות על־ידי רבי שמעון בן יוחאי דיקא, שנתרבו ספסלים בבית המדרש במעשה דרבן גמליאל ורבי יהושע, ששאל אותו תלמיד — תפלת ערבית רשות וכו', שהיה רבי שמעון בן יוחאי, פי לא הסכימו עם רבן גמליאל, שאמר: כל תלמיד שאין תוכו כבוד, אל יכנס לבית המדרש, רק העבירו שומר הפתח וכו', ונתוספו ארבע מאות ספסלים, ועל־ידי־זה נתרבה תורה הרבה באותו היום, ואמרו שם תנא, "עדיות", באותו היום נשגית,

ו"עדינות" היא בחירתא דכלא ש"ס, כי דיקא על-ידי רבוי התלמידים נתגלו הלכות למעשה הרבה מאד, ושהו ענין מסכת עדינות, שהו העקר — כשםפירין התלמידים כל אחד ואחד הלכה למעשה, דהינו הדבורים הקדושים ששמע ממנו למעשה מה שהשיב לו על שאלותיו ששאל אותו על עניני חולאתו ורחוקו מהשם יתברך, ואיך ובאיזה דרך גלגל עמו, שמאלו הספורים יכול כל אחד להבין, ולהשפיל עצות ודרכים להתקרב להשם יתברך, עד שיזכה להשגת אלקותו יתברך בגלוי נפלא, שזו מסכת עדינות, שהיא בחירתא שנתחברה מהעדות שהעיד כל אחד מה ששמע מרבו הלכה למעשה.

וכן הוא בדרך עבודת השם יתברך, כי עקר גיעת הצדיק האמת הוא, להמשיך השגות אלקות בתלמידיו בדרך נפלאים, עד שיוכלו להאיר בתלמידיהם ובתלמידי תלמידיהם לדורות, עד שכלם ידעו את השם, והצדיק בחיים חיותו יודע בהשגתו העצומה, איך לדבר עם כל אחד ואחד, אבל לאחר הסתלקותו, עקר חיותו, על-ידי קבוצת תלמידיו יחד לדברים שבקדשה, וכל אחד מתעורר להשם יתברך כפי הנקדה הטובה שהאיר בו הצדיק, וכל אחד מספר מה ששמע וראה ממנו, ועל-ידי זה יכולין להחיות את כל העולם כלו.

ומכאן תוכחה מגלה באהבה מסתרת, איך שצריכין אנשי הצדיק לאחז את עצמן ביחד באהבה, אחוה ורעות, ולדון אחד את חברו רק לכף זכות, ובכל עת שמתועדים יחדו, שיהיה עקר דבוריהם מהצדיק, וכל אחד יגלה את נקדתו הטובה המשרשת בו מהצדיק, ויעיד ויספר את הרגשותו הטובה שיש לו בלמוד עצות הצדיק, שכל זה היא מסכת עדינות, וצריכים לברח מכל מיני מחלקת שבעולם, שגורמת, רחמנא לצלן, מה שגורמת, ועל-כן אם רואים שאחד מחרחר ריב תמיד, וגורם מחלקת, צריכים לברח ממנו כמו שפורחים מאש, כי באמת אין לו שום שיכות

אֶל הַצַּדִּיק, כִּי הַצַּדִּיק — עָקְרוּ שְׁלוֹם, וְהוּא דָן תָּמִיד לְכַף זְכוּת
 אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּמִסְתַּכֵּל עָלָיו בְּעֵין טוֹבָה, וְעַל-כֵּן כִּשְׂאֶחָד
 מִחֲרָחַר רִיב תָּמִיד, צָרִיכִים לִידַע, כִּי שָׁרְשׁוֹ הוּא מִדַּתָּן וְאַבְיָרָם,
 שֶׁחֲלָקוֹ עַל מִשָּׁה, וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל הָיוּ רַק מֵהֶם, כִּי הֵם
 חֲרָחוּ רִיב תָּמִיד בֵּין יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁגָּרְמוּ מֵה שֶׁגָּרְמוּ, כִּי הִמְחִלְקָת
 מִכְּלַפְלַת הַדַּעַת, וּמִשְׁפִּיחָה אֶת הַתְּכָלִית הַנִּצְחִית, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחֲפֵץ
 בְּאַמֶּת לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק, צָרִיף תָּמִיד לִילֵף בְּקַבּוּץ כְּזֶה, שֶׁמְדַבְּרִים רַק
 מִתּוֹרָתוֹ, וְכָל אֶחָד מֵעִיד מֵה שֶׁהוּא קִבֵּל מֵהַצַּדִּיק, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁיִּהְיוּ נִכְלָלִים יַחַד, יֵאִיר עֲלֵיהֶם אֹר הַצַּדִּיק בְּשִׂמְחָה
 עֲצוּמָה, כִּי כִשְׁנִכְלָלִין יַחַד, נַעֲשֶׂה מֵהֶם אֹר, מֵאַחַר שֶׁכָּל אֶחָד
 מְדַבֵּר רַק מֵעֲצוֹת הַצַּדִּיק, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכֶת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר
 (מִשְׁלֵי י"ג): "אֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח" (עֵין לְקוּיֵי-מִוְהַרְ"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 ס"א).

וּבִיּוֹתֵר צָרִיכִים לִידַע דְּבַר זֶה בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים
 הַחֲפִצִּים בְּאַמֶּת לְצֵאת מִתְּאוּחִיָּהֶם וְכוּ', וּמִהַרְגְּלֵיהֶם הַרְעִים
 שֶׁנִּתְרַגְּלוּ, רַחֲמָנָא לְצַלְן, וְכוּ', וְרוֹצִים לְקַבֵּל וְלִינֵק מְזֵה הַצַּדִּיק,
 אִף אֵין יוֹדְעִין הֵיכָן מִשָּׁה שְׂרׁוּי וְהֵיכָן אֶהְרֵן שְׂרׁוּי וְכוּ', מֵרַב
 בְּלִבּוֹל הַדַּעַת וְהַהִסְתָּרָה שֶׁיֵּשׁ עַל הַכְּשָׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, כִּי (סִנְהֶדְרִין
 פ"ח): מִשְׂרַבּוֹ תִּלְמִידֵי שְׂמַאי וְהֵלֵל, שֶׁלֹּא שָׁמְשׁוּ כָּל צָרְכָן, רַבּוּ
 מִחֲלָקָת בְּיִשְׂרָאֵל וְנַעֲשִׂית תּוֹרָה כְּשִׁתִּי תּוֹרוֹת, עַל-כֵּן עֲצָתָן הִיא
 רַק לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֲמֶת בְּאִיזָה מְקוֹם שֶׁהֵם מְקַבְּלִים הַתְּחִזְקוֹת,
 וְקוֹנִים לְעֲצָמָן טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, שֶׁגְּדִלִים שֵׁם בְּעַבְדוֹתוֹ יִתְבָּרַף,
 וּמִתְמַיִדִּים בַּתּוֹרָה, וּמִרְבִּים בַּתְּפִלָּה וְהַתְּבֻדּוֹת שֵׁם הֵם צָרִיכִין
 לְהִשָּׁאֵר, וּבְמְקוֹם שְׂרׁוּאִים שֶׁיֵּשׁ מִחֲרָחַרֵי רִיב וּבְעֲלֵי מִחֲלָקָת, צָרִיכִים
 לְבָרַח מִשָּׁם, כִּי (נְדָרִים ס"ד): כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר נִצִּים וְנִצְבִּים אֵינֶן
 אֶלָּא דַּתָּן וְאַבְיָרָם, עֵין שָׁם; כִּי בְּאַמֶּת דְּרָף הַיִּרְאִים וְהַכְּשָׁרִים
 לְהִיּוֹת דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַף בְּכִטּוֹל כָּל הַרְגָּשׁוֹתֵיהֶם, וְיוֹשְׁבִים בְּהַשְׁקָט,
 וְכָל דְּבוּרָם בְּנִחַת וּבְדִרְוֹ אֶרֶץ גְּדוֹל מְרַב אֵימַת הַשְׂכִּינָה הַשּׁוֹרָה
 עַל פְּנֵיהֶם, אֲכַל מִי שֶׁעוֹמֵד וְרוֹעֵשׂ וּמִחֲרָחַר רִיב, נִשְׁמַתוֹ הִיא מִדַּתָּן

ואבירם, ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא קרח): דתן
 ואבירם היו עזי פנים ובעלי מחלקת, עין שם; ועל-כן מי שרוצה
 לחוס על נפשו, ומי שרוצה לקבל מהצדיק, שיראה לברח מכל
 מיני מחלקת וסכסוכים, אפלו שנדמה לו, שעם החולקים הצדק,
 פי כבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין ק"י): כל המחזיק
 במחלקת, עובר בלאו, שנאמר: "ולא יהיה כקרח וכעדתו", וכן
 אמרו (בתנא דבי אליהו רבה, פרק ט"ו): המזלזלים בחבריהם בדברים
 והמשטילים מחלקת, עתידים הם להיות כמו קרח ועדתו, עין שם;
 ובאמת בנגל מאד יכולים לראות תכף-ומיד מי הוא מאנשי הצדיק,
 ומי הוא מאנשי קרח ועדתו — במקום שמשצליחים ושוקדים בתורה
 ובתפלה, צריך לידע ששם משפן הצדיק, ולהפך — במקום שרק
 מדברים ממחלקת, שם משפן קרח ועדתו.

ועל-כן דיקא בימי הספירה שהם הכנה לקבלת התורה, אנו
 מזכירין לעצמנו מה שנעשה מתלמידי רבי עקיבא, אף שבאמת היו
 צדיקים קדושים, אבל מאחר שלא נהגו כבוד זה בזה, כלם נתבטלו
 ומתו, רחמנא לאלן, ותקונם היה דיקא על-ידי רבי שמעון בן יוחאי,
 שהוא האיר אורו ותברך בעולם, והכניס אהבה ואחווה ורעות בין
 התלמידים, כי הוא חבר ספרים נוראים ונפלאים, שהמשיכו את
 שכנת עזו בעולם, ועל-כן אנו עושין ביום הסתלקותו שמחה
 גדולה, פי עקר השמחה היא מה שזכינו — שהשאר לנו השגרה
 קדושה כזאת, שהוא ספר הזהר הקדוש, שעל-ידי-זה נזכה להשגת
 אלקות, פי כל ספרי הזהר הם תקונים וכלים שהמשיכו ברב
 השגתם הקדושה, שעל-ידי-זה נזכה להשגות אלקות, שזהו כל
 הרכי הקבלה הקדושה, שגלו רבי שמעון בן יוחאי ותלמידיו, ועל-
 כן "בזהר דא יפקון מן גלותא", ויקים "בימי צאתך מארץ מצרים
 אראנו נפלאות", הינו כמו ביציאת מצרים, שהיתה גאלה על-ידי
 משה רבנו, על-ידי שגלה לנו אז השגות אלקות בדרכים נפלאים,
 כמו-כן עתה בגלות האחרונה הזו שקשה וכבדה יותר, אבל אף-על-
 פי-כן ברחמיו יגאלנו, על-ידי כל סתרי התורה שגלו רבי

מקור השמחה

קיא

שמעון בן יוחאי וּחֲבֵרָיו, שֶׁהֵם כְּלִים וְצִמְצוּמִים לְהִשְׁגוֹת אֱלֹקוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּגְאֻלַּתָּהּ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי-נִיּוֹת.

וְעַל-כֵּן עוֹשִׂין בְּל"ג בְּעֵמֶר שְׂמֵחָה גְדוֹלָה, דְּהֵינּוּ בְיוֹם הַסְּתַלְקוֹת הַתָּנָא רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, עַל שְׂזַכְיֵנוּ שֶׁהִשְׁאִיר לָנוּ הַשְּׂאָרָה כְּזֹאת שֶׁתִּשְׁאָר לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְהִשְׁגִּינּוּ? תַּבְרַךְ בְּאַמַּת, וְזֶה סוּד "עַד הַגֵּל הַזֶּה", שֶׁמְרַמֵּז עַל ל"ג בְּעֵמֶר, כַּמּוּבָא בְּכַתְבֵי הָאָר"י ו"ל, וְזֶהוּ עַד דִּיקָא הוּא בְּחִינַת "עֲדִיּוֹת", שְׁנִתְחַבְּרָה עַל יָדוֹ, שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא, שֶׁהִיא הַהִשְׁאָרָה שֶׁל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁמִּשְׁאִירִין לְעוֹלָם עַל-יְדֵי תַלְמִידֵיהֶם, שֶׁמְעִידִין בְּשִׂמְחָה מֵהַ שְׂמֵעוֹ וְקִבְלוֹ מֵהֶם הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִשְׁגַּת אֱלֹקוֹת, לְהַפִּיר אוֹתוֹ תַּבְרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲדוּת, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרְאת עֲדוּת, כִּי הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל מְצִיאֹתוֹ תַּבְרַךְ, וְעָקַר עֲדוּת הַתַּלְמִידִים, שֶׁמְעִידִין מֵהַ שְׂמֵעוֹ מֵרַבָּם, שֶׁזֶּה מִסְכַּת עֲדִיּוֹת, שֶׁהִיא בְּחִירְתָּא דְכָלָא ש"ס, כִּי מֵהַ שְׂמֵעוֹ מֵרַבָּם בִּיחַד הַתַּלְמִידִים בְּאַהֲבָה, אַחֲרָה וְרַעוּת, וּמְדַבְּרִים יַחַד בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת מִתּוֹרַת הַצְּדִיק, וְכָל אֶחָד מְגַלֵּה אֶת נִקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁקָּבַל מֵהַצְּדִיק, זֶהוּ בְּעֵצְמוֹ נִקְרָא בְּחִירְתָּא, הֵינּוּ — דְּכַר הַמְּבַחֵר מֵהַכֹּל.

וְהִנֵּה אֶף-עַל-פִּי שְׁעֵדִין אֵין אָנוּ יוֹדְעִין וּמְבִינִים כָּלֵל סִתְרֵי הַתּוֹרָה שְׂגֵלָה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי בְּזֵהָר וּבְתַקּוּנֵי, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא תַקּוּן גְּדוֹל לְנַפְשָׁנוּ, כִּי כָּבֵר עָשָׂה וְהִכִּין לָנוּ כְּלִים נִפְלְאִים וְתַקּוּנִים גְּדוֹלִים עַל-יְדֵי דְרַבֵּי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שְׂגֵלָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִי שְׂרוּצָה לְהַתְיַצֵּעַ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ תַּבְרַךְ, יוֹכֵל לְבוֹא בְּנִקְל לְהִשְׁגוֹת אֱלֹקוֹת, עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים וְהַכְּלִים וְהַתַּקּוּנִים שְׂגֵלָה, כִּי לְהַמְשִׁיךְ הִשְׁגוֹת אֱלֹקוֹת צְרִיכִין כַּמָּה וְכַמָּה צִמְצוּמִים שֶׁהֵם כְּלִים וְתַקּוּנִים, וּמְחַמַּת חֲטָא אָדָם הָרָאוּן וְקַלְקוּלֵי הַדּוֹרוֹת, אֵי אֶפְשָׁר לְגַמֵּר הַתַּקּוּן בְּשִׁלְמוֹת בְּדוֹר אֶחָד, וְעַל-כֵּן מְתִיגְעִים גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים בְּכָל דוֹר וְדוֹר לְהַמְשִׁיךְ תַּקּוּנִים נִפְלְאִים וּלְהִשְׁאִיר בְּרָכָה אַחֲרֵיהֶם, כְּדִי שִׁיְהִי נִקְל לְדוֹר הָאֲחֵרוֹן לְהִשְׁיֵג אוֹתוֹ תַּבְרַךְ אִם יִרְצוּ לְבַקֵּשׁוֹ.

ועל-כן גם אחר התנא רבי שמעון בר יוחאי זכינו לכתבי האר"י, זכרוננו לברכה, שהוסיף לגלות תקונים נפלאים וכו', וכן אחר-כך זכינו למה שזכינו על-ידי הבעל-שם-טוב הקדוש וגדולי תלמידיו הקדושים, שגלו ופרסמו אלקותו יתברך.

ובפרטיות מה שזכינו על-ידי רבנו הקדוש והנורא בוצינא קדישא, שהוריד והלביש השגות אלקות בכלים ולבושים פאלו, אשר אפלו הגרוע שבגרועים יכול לשוב על ידו אליו יתברך, כי מרב עצם האורות והגלויים שמגלה רבנו ז"ל, נפתח הפה לדבר עמו יתברך, כי הוא מגלה ומפרסם לכל בריה, כי עדין השם יתברך אתו, עמו ואצלו, והעקר שירגיל את עצמו לפתח פיו ולדבר עמו יתברך באשר ידבר איש עם רעהו, אשר בשלמות יתגלה למודו על-ידי משיח צדקנו, שאז יהיה דרך רבנו ז"ל דרך כבושה לרבים, והכל יברחו רק אליו יתברך, כמו שנאמר (צפניה ג'): "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם השם ולעבדו שכם אחד", כי כל זמן שאין האדם מדבר עמו יתברך, זהו סימן שעדין האמונה אינה בשלמות אצלו, ועל-כן משם נמשכת הגלות, כי עקר הגלות אינה אלא בשביל חסרון האמונה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א' סימן ז'), כי באמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, ש"מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו'), והקדוש-ברוך-הוא עומד בשעת התפלה, ודאי היה מתפלל בהתלהבות גדולה, והיה מדקדק מאד לכונן את דבריו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ב), ועל-כן כשבוא יבוא משיח צדקנו, יקיים (ישעיה ט'): "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול, יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם" וגו', כי תתגלה אלקותו יתברך במדרגה נוראה ונשגבה, עד שכל אחד ירגיש אותו יתברך, וכלם יראו ויבינו, אשר כל הבלי העולם הזה הם דמיון גדול, כי אין בלעדיו יתברך כלל, ועל-כן אין שום תכלית אחרת רק לברח אליו יתברך, ועל-כן דיקא בימי משיח יתפשט השלום הנפלא, וכשבוא יבוא משיח, לא יפתח פי אם בשלום, שהוא אהבה, אחוה ורעות, כמו שאמרו חכמינו,

זְכוּנוֹם לְבָרְכָה (מִדְרַש רַבָּה, פְּרָשַׁת צו, פְּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל
הַשְּׁלוֹם, שֶׁכָּשֶׁמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתַח אֶלָּא בְּשְׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר
(יִשְׁעִיָּה ג"ב): "מָה נָּאוּוּ עַל הַהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׁר מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם",
כִּי כִּפִּי עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זֵיו אִוְרוֹ יִתְבָּרַךְ שִׁיגְלָה מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, יִהְיֶה
אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ, רַק עַל-יַדֵּי שְׁלוֹם וְאַחֲדוּת שְׁבִין יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵז
יִהְיוּ נְעֻשִׁים כָּלֵם כָּלֵם לְהַמְשַׁכֵּת אִוְרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן רָאוּי לְכָל
אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּבִפְרָטִיּוֹת אֲנָשֵׁי הַצְּדִיק, לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְדוֹן
אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת, וּלְאַהֲבֵה אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ, זְכוּנוֹם לְבָרְכָה (מִדְרַש רַבָּה, פְּרָשַׁת וַיְחִי, פְּרָשָׁה צ"ח, סִימָן
ב'): "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו, וַיֹּאמֶר הָאֲסֹפֹו" וְגו', צִוָּה אוֹתָן עַל
הַמְחֻלְקֵת, אָמַר לְהוֹן תְּהוֹן כָּלכוֹן אֲסֹפָה אַחַת וְכו', נְעֻשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲגוּדָה אַחַת, הִתְקִינוּ עֲצָמָן לְגֵאֲלָה, עֵין שָׁם.

שבועות

עֵקֶר קִבְּלַת הַתּוֹרָה הוּא בְּשָׁבוּעוֹת כָּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, אֶף-עַל-פִּי
שֶׁכָּבַר נִתְּנָה בְּסִינֵי, הָעֵקֶר לְקַבֵּל הַתְּגִלוֹת פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה,
שֶׁכָּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּשֶׁבָּא הַחֵג הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא שָׁבוּעוֹת, אֵז נִתְּגַלִּית
הָאָרֶה חֲדָשָׁה בְּגִלּוּי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל-כֵּן צְרִיךְ לְהַכִּין אֶת עֲצָמוֹ
בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת חֲדָשָׁה, וּלְצִיר בְּעֲצָמוֹ, כְּאִלוֹ עוֹמֵד עַכְשׁוֹ
בְּמַעֲמַד הַר סִינֵי, וּמְקַבֵּל עַכְשׁוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וַיִּשְׂמַח שִׂמְחָה רַבָּה
וְעֻצּוּמָה עַל גְּדֹל הַזְּכוּת, שֶׁזָּכָה לְהַבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וַיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּקִבְּלַת הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ עֵקֶר הַיּוֹפִי וְהַתְּפָאֶרֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל — שֶׁזָּכוּ
לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּנוֹם לְבָרְכָה (בְּרֻכּוֹת נח):
"וְהַתְּפָאֶרֶת" — זו מִתֵּן תּוֹרָה, וְאֶף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּאַמַּת נְגִיעֵי וּמְכַאוֹבֵי
נִפְשׁוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִחַזַּק עֲצָמוֹ לְעֻשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, עַל-כֵּל-פְּנִיָּם
מִשָּׁנָה זו, וַיִּשְׂתַּוְּקַק, שֶׁתִּמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרֶת פְּנִיָּם מִהַתּוֹרָה

הקדושה, באפן שזכה לקימה, שזכה להתעורר ולקום משנתו, לפקח על עסקיו ולחשב על תכליתו, באפן שזכה על-כל-פנים מעכשו לצאת מרע לטוב, ויעלה מדרגה לדרגה וכו'.

אף לזה צריכים לשבר הרבה מניעות, ולהתחזק ולהתאמץ בעזות ובעקשנות דקדושה, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ביצה כ"ה:): נתנה תורה לישראל מפני שהן עזין; כי כפי העבר, מה שעבר על כל אחד בפירטי פרטיות וכו', ורואה עצם רחוקו מהקדושה והטוב וכו', זה כמה שהוא נכסף כל-כף אל הטוב והקדושה, ועדין לא עלתה בידו וכו', אדרבה נופל יותר ויותר וכו', ומחמת זה רבים מתרשלים אפלו מהרצון והחשק הטוב וכו', ונופלים בעיניהם מאד מאד, רחמנא לצלן, כאלו כבר אבדה תקותם ותוחלתם, חס ושלום, ונעשים על-ידי-זה בעצבות ובמרה שחורה, רחמנא לצלן, אשר זה גרוע מהכל, כי היאוש והעצבות והמרה שחורה, זהו עקר הזקמה שהטיל הנחש וכו'.

ועל-כן מי שרוצה לצאת מגשמיותו וחשכותו ולקבל את אור התורה מחדש, צריך להזכיר לעצמו את גדל החסד חנם שעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא, וכרא אותו מזרע ישראל, וכבר זכינו לקבל את התורה מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל", ואחר-כך כל הששה סדרי משנה הקדושים, וכל הספרים הקדושים מהצדיקים שאחריהם, עד שגם בדורותינו אלה זכינו להתגלות חדושי תורה נפלאים מיחידי הדורות, כמו רבי שמעון בן יוחאי והארי"י, זכרונם לברכה, והפעל-שם-טוב, זכרונם לברכה, ורפנו ו"ל, אשר על-ידי-זה יש לנו כח ליחל ולקוות ולצפות לישועה ברצון חזק, שגם עד זקנה ושיבה אל יטשנו, עד שזוכה על-ידי הרצון החזק לשבר כל המניעות ולבוא לתכלית האמתית, למה שצריך האיש הישראלי לבוא בזה עולם המעשה, כי באמת כל הנשמות היו במעמד הר סיני בפעל ממש, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת יתרו, פרשה כ"ח, סימן ד'): על-פסוק

"וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", אמר רבי יצחק: מה שהנביאים עתידים להתנבאות בכל דור ודור קבלו מהר סיני, שכן משה אומר להם לישראל (דברים כ"ט): "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום, ואת אשר איננו פה עמנו היום", עמנו עומד היום אין פתיב פאן, אלא עמנו היום, אלו הנשמות העתידות להברא, שאין בהן ממש, שלא נאמרה בהן עמידה, אף-על-פי שלא היו באותה שעה, כל אחד ואחד קבל את שלו. וכן הוא אומר (מלאכי א'): "משא דבר השם אל ישראל ביד מלאכי", בימי מלאכי לא נאמר, אלא ביד מלאכי, שפבר היתה נבואה בידו מהר סיני, ועד אותה שעה לא נתנה לו רשות להתנבא, וכן ישעיה אמר (ישעיה מ"ח): "מעת היתה שם אני", אמר ישעיה, מיום שנתנה תורה בסיני שם הייתי וקבלתי את הנבואה הזאת, אלא (שם): "ועתה אדני אלהים שלחני ורוחו", עד עכשו לא נתנה לי רשות להתנבאות, ולא כל הנביאים בלבד קבלו מסיני נבואתן, אלא אף החכמים העומדים בכל דור ודור כל אחד ואחד קבל את שלו מסיני וכו', עין שם.

ועל-כן צריך כל אחד להשתוקק ולכסף ברצונות ובכסופים חזקים אחר חלקו שבתורה, והעקר אחר אור התורה שבשרש נשמתו, כי קדם שיוצא הולד לעולם מלמדים אותו את כל התורה כלה (גדה ל:), וכיון שבא לאויר העולם, בא מלאך וסטרו על פיו, ומשכחו כל התורה כלה, ועכשו שהוא כבר באויר העולם, ראוי לו להתחזק ולהתאמץ לחפש אחר תורתו, ואפלו שפבר עשה מה שעשה וכו', אסור לפל בדעתו כלל, רק להתחיל ולקבל על עצמו קבלה חדשה, ובפרט בשבועות, ועל-כן ראוי לו להיות ער כל הלילה, וישתוקק אחריו יתברך מאד מאד בשמחה עצומה, שעל-די-זה יתרחב לבו ודעתו, וקדם אור היום דיקא ילף למקנה לטבל, ויטבל בשמחה עצומה, כי אז גם נשמתו טובלת ונטהרת ונעשית כלי לקבל את אור התורה, כי המקנה של שבועות הוא המשכת שער החמשים, שהוא שער העליון מנו"ן שערי בינה,

שהוא שכל ודעת עליון (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ו), ועל-כן על-ידי שיקדים כל הלילה בשמחה ובקודים, וקדם אור היום יטבל במקוה, על-ידי-זה יזכה, שימשך עליו שרש נשמתו, ויוכל לעשות התחלה חדשה וכו'.

וראוי לקבל על עצמו שמעכשו, מחג מתן תורה, יעשה לעצמו שעורים קבועים כסדרן בכל חלקי התורה הקדושה — מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות וכו' וכו', כי עכשו הזמן המסגל לזה, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת תשא, פרשה מ"ז, סימן א'): בשעה שנגלה הקדוש-ברוך-הוא בסנין לתן תורה לישראל, אמר למשה על הסדר: מקרא, משנה, תלמוד ואגדה וכו', עין שם; ובכח קבלה זו יזכה לחזק עצמו כל השנה כלה, להיות רגיל לעשות התחלה חדשה בכל פעם, וילמד את התורה הקדושה בתשוקה ובחשק חדש בכל יום ויום, ואמרו (בזהר הקדוש, פרשת חקת קע"ט): מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא הדא הוא דכתוב (דברים כ"ז): "היום הזה נהיית לעם".

אך צריכים התחזקות עצומה, ובפרט מי שפך נפל למקום שנפל, ונכשל במה שנכשל, רחמנא לצלן, עליו עוברות מחשבות של מרירות ועקממות וכו', עד שנדמה לו, כאלו לעולם כבר לא יוכל לשוב אליו יתברך, ומכל שכן להמשיך על עצמו אור תורתו וכו', ובפרט אם כבר התחיל במה פעמים, וראה שההתגברות גדולה מאד מאד, רחמנא לצלן, שכל מה שרוצה לצאת, מתפשטות עליו המניעות והעכובים ביותר וכו', אף-על-פי-כן אם גם אז יהיה חזק ואמין בדתו, ולא יתן דמי לו, רק יהיה עקשן גדול בראונות ובכסופים עצומים אחריו יתברך, ויעשה כל מיני פעולות שבעולם לשמח את עצמו, כאשר גלה לנו רבנו ז"ל על-פסוק "אזמרה לאלהי בעודי" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), אז דיקא יזכה סוף כל סוף להגיע אל שרש קדשתו.

ועל זה מרמזת התעוררות השנה שאנחנו נעורין ליל שבועות, כי חשף קדם לאור בסדר הבריאה בכל יום ויום, כמו שנאמר (בראשית א'): "ויהי ערב ויהי בקר" וגו', כי כל יום ויום הוא בחינת בריאה חדשה, שהוא תברך מוציא מהכח אל הפעל, כפי הבריאה שבאותו היום, אבל קדם שמוציאין מהכח אל הפעל, בהכרח שיהיו לו מניעות, שזהו בחינת החשף שקדם האור, ואצלו תברך כביכול הוא סוד הצמצום וכו', אבל אצל האדם הן המניעות והכבודות והחשף שנתפשט עליו בכל יום ויום מחדש וכו', ואז צריכין להתגבר בחשק וברצון חזק וקדשה, לשבר כל המניעות ולהמשיך עצמו אליו תברך, ועל-כן באמת עקר ההשתוקקות והרצון להשם תברך הוא בלילה, כמו שנאמר (תהלים ע"ז): "אזכרה נגינתי בלילה, עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי", וכן (שם קי"ט): "זכרתי בלילה שמך השם", וכן (שיר השירים ג'): "על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי", ועל-ידי עצם הרצון שיש לאדם בחשכת לילה, זוכה לאור יום, שהוא סוד הבריאה החדשה, והוא מוציא מהכח אל הפעל גלוי אלקותו תברך שביום זה החדש.

וזו השנה של לילה, כי המניעות מתגברין בכל פעם יותר, וכשוראה הבעל-דבר שהאדם שבר כבר כמה מניעות, והוא סמוך מאד אל הקדשה, הוא מתפשט ומשתטח כנגדו במניעות עצומות וקשיות כאלו, עד שגדמה לו שאין בכחו לשברם, ועקר העצה לזה, היא הרצון החזק ביותר, שאף-על-פי-כן יתחזק ברצון חזק לעולם וכו', ויכניס בעצמו ידיעה ברורה, שאפלו מעמק הרע והחשף עדין יכולים לצאת, אם רק ירצה באמת, אבל על-פירב הבעל-דבר מתגבר ומשתטח כנגדו כל-כף, עד שצריכין לבחינת שנה, שהיא בטול לגמרי, ומשם נמשכת השנה, שהיא בטול גמור בעת חשכת לילה, שהיא השתטחות המניעות מאד, וצריכים להתעורר משנתו שיתגבר ברצון והשתוקקות חזקה כל-כף בבחינת בטול לגמרי, עד שיזכה בתוך כף להתעורר משנתו, ולחזק ידו בהשם לבלי

לִיאֵשׁ עֲצָמוּ מֵהַתְקַנָּה הַטּוֹבָה, וְדָבָר זֶה רָאוּ בְּפֶעַל מִמֶּשׁ, שְׁאוֹתָם הַנִּפְשׁוֹת שֶׁנִּלְכְּדוּ בְּטִיבְלָא וְכוּ', אִף זָכוּ לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, וְצִיתוּ אוֹתוֹ וְקִיְמוּ דְבָרָיו, זָכוּ לְצֵאת וְכוּ', וּלְהִגִּיעַ אֶל מַדְרָגוֹת נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת וְכוּ', כִּי לֹא עֲזָבוּ אֶת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין.

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים ג'): "הַשֵּׁם מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי", שֶׁהֵם הַמוֹנְעִים וְהַשׁוֹנְאִים, עַד אֲשֶׁר "רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ" וְגו', שְׁאוֹמְרִים, שְׁחַס וְשָׁלוֹם, אֵין לְקוּוֹת לִישׁוּעָה עוֹד, אָבֵל אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין "כִּי אַתָּה הַשֵּׁם מְגֵן בְּעַדִּי" וְגו', וְעַל-כֵּן עֲדִין "קוּלִי אֶל הַשֵּׁם אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי" וְגו', וְעַל-יְדֵי-זֶה "שְׁכַבְתִּי וְאִישְׁנָה הַקִּיצוֹתִי" וְגו', כִּי הַמְּנִיעוֹת וְהַשׁוֹנְאִים הַשְּׁתַּטְחוּ כְּנִגְדֵי כָּל-כָּף, עַד אֲשֶׁר "אֲנִי שְׁכַבְתִּי וְאִישְׁנָה" — שֶׁהִכְרַחְתִּי לְבַחֲנִית שְׁנָה, שֶׁהִיא בַּחֲנִית בְּטוֹל, וְעַל-יְדֵי הַתְקַנָּה עֲדִין "כִּי אַתָּה הַשֵּׁם מְגֵן בְּעַדִּי", עַל-יְדֵי-זֶה "הַקִּיצוֹתִי כִּי הַשֵּׁם יִסְמְכֵנִי לֹא אִירָא מִרְכָּבוֹת עִם" וְגו', כִּי הַשֵּׁם יוֹשִׁיעֵנִי בְּיָדָאִי, כְּאֲשֶׁר עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו עַד הַנְּהָ.

וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁסִּפְּרָנוּ יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם עֲצָם נִפְלְאוֹת הַרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִין טוֹבִים שֶׁהָיָה לָנוּ יוֹם אַחַר יוֹם, אַחֲרֵי שֶׁיִּצְאָנוּ מֵהַרַע וְהַחֲשָׁךְ שֶׁהוּא מְצָרִים וְכוּ', לְזָכוֹת לְהַפְּנֵס אֶל תּוֹף הַקִּדְשָׁה, שֶׁהִיא קְבֵלַת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְכוּ', וְאִף שֶׁעָבְרוּ עָלֵינוּ יוֹם אַחַר יוֹם מְרִירוֹת וְצָרוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת רַבִּים וְכוּ', וְאִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עֲזָבְנוּ אֶת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין, אֲדַרְבָּה נִתְעוֹרְרָנוּ מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם בְּתוֹסֶפֶת הַתְעוֹרְרוֹת, שָׁזָה בַּחֲנִית גְּדֹל הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּשַׁעַת סְפִירָה, כְּנִרְאָה בְּחוּשׁ גְּדֹל הַהִתְעוֹרְרוֹת בְּתַשׁוּקָה נִפְלְאָה, בְּעַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקִיְמִין מְצוֹת סְפִירַת הָעֵמֶר, וְכָל זֶה מוֹרָה עַל עֲצָם נִפְלְאוֹת תְּשׁוּקַת יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן דִּיקָא כְּשָׁבָא הַלֵּילָה הָאֲחֵרוֹן שֶׁל סְפִירָה שֶׁהוּא לַיִל שְׁבוּעוֹת, אֲזוּ דִּיקָא אָנוּ נְעוֹרִין כָּל הַלֵּילָה וּמְנַדְּדִין שְׁנָה מְעִינֵינוּ, וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וּבְשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה וּבְרַקוּדִים, וּבְזֶה אָנוּ מְרִאִים, שְׁכָבְר שְׁכָרְנוּ אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת, וְעַכְשָׁו אֵין אָנוּ מִפְּחָדִים כָּלֵל מֵהַשְּׁנָה וְהַחֲשָׁךְ, כִּי מִרְבַּח הַחֲזוּק שֶׁזָּכִינוּ

לקבל מהצדיק האמת, ואף שפבר עבר עלינו מה שעבר וכו', ואף-על-פי-כן לא עזבנו את הרצון והפסופין וכו', על-כן אנו מוכנים עכשו לקבל את התורה הקדושה, ודיקא על-ידי-זה נזכה לקבל את התורה הקדושה, כי על-ידי תקף ההתחזקות והפסופין זכינו שיהיו לנו פלים טובים.

ראש השנה

רבנו ו"ל הזהיר מאד את כל מקרביו, שיבואו אליו לראש השנה, כי כל הענין שלו הוא רק ראש השנה, ואמר: "השם יתברך נתן לי במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה, ומי שזכה להיות אצלי בראש השנה, ראוי לו לשמח מאד מאד כל השנה, אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי חדות השם היא מעזכם"; ויחיה את עצמו בזה שזכה להיות אצלו בראש השנה, וכל השנה בכל מה שיעבר עליו, יזכיר לעצמו שאיך שהוא, ואיך שעובר עליו, על-כל-פנים זכה להיות אצל רבנו ו"ל בראש השנה, ובזה יחזק עצמו בשמחה עצומה עד מאד, כי בראש השנה הוא עושה תקונים כאלו עם מקרביו, מה שבכל השנה אי אפשר לתקנם, הינו שיש גרועים כאלו, שאי אפשר בכל השנה לתקנם, אבל בראש השנה גם להם יש תקון, ועל-כן מי שזכה כבר להיות אצלו בראש השנה, יחיה את עצמו בזה כל השנה, וירקד בשמחה עצומה שזכה להיות אצלו בראש השנה, ואל יניח אצלו את העצבות והמרירות אפלו פרגע, כי זוהי הזכות הגדולה ביותר בעולם — כשזוכים להיות אצלו בראש השנה, כי ראש השנה הוא יומא ודינא (ראש השנה ט"ז), בראש השנה כל באי העולם עוזרין לפניו כבני מרון, ושופט את כל אחד ואחד, כי "המשפט לאלהים הוא" (דברים א'), כי רק הוא יתברך לבדו ראוי לשפט את האדם, כמו

שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה (אָבוֹת פָּרָק ב'): "אֵל תְּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׂתַגִּיעַ לְמָקוֹמוֹ", וּמִי הוּא שְׂיִכּוֹל לִידַע וּלְהַגִּיעַ לְמָקוֹם חֲבֵרוֹ, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִין הָעוֹלָם מָקוֹמוֹ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מָקוֹם אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן הוּא לְבָדוֹ יִתְבָּרַךְ יְכוּל לְדוּן אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ הוּא בְּעַל הַרְחָמִים, וּבְיִדְאֵי הוּא מְקַיֵּם בְּנוֹ "הָיִי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּתוֹ" (אָבוֹת פָּרָק א'), וְאֲנֹנוּ רוֹאִים רַחֲמָנוּתוֹ בְּמָה שֶׁקָּבַע לָנוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי זֶה הוּא חֹסֵד גְּדוֹל, כִּי אֵיךְ הֵיִינוּ מְרִימִין פְּנֵינוּ לְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ? ! עַל-כֵּן עָשָׂה עֲמָנוּ חֹסֵד וְקָבַע יוֹם הַדִּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁאֵז כְּבִיכּוֹל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה, בְּבַחֲיַנֵּת — "הִבִּיאוּ עָלַי כַּפָּרָה", הַנּוֹאֲמֵר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה (חֲלִין ס.), וְעַל-כֵּן אִין לָנוּ בּוֹשֵׁה בְיוֹם הַדִּין לְבַקֵּשׁ כַּפָּרָה, מֵאַחֵר שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מְבַקֵּשׁ אֵז כַּפָּרָה, גַּם עַל-יַדֵּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל בָּא לְיַדֵּי זֶה שֵׁיִצְטָרֵךְ לוֹמֵר: "הִבִּיאוּ עָלַי כַּפָּרָה", הֵיִנוּ שֶׁעָשָׂה דְבַר שֶׁהֲצָרֵךְ לְהִתְחַרֵּט עָלָיו וְלוֹמֵר: "הִבִּיאוּ עָלַי" וְכוּ', עַל-כֵּן אִין לָנוּ בּוֹשֵׁה לְבוֹא לְפָנָיו בְּחֻטְאֵינוּ לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם כַּפָּרָה וּלְהִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם, כִּי גַם הוּא יִתְבָּרַךְ עָשָׂה דְבַר שֶׁהֲצָרֵךְ לְהִתְחַרֵּט עָלָיו, נִמְצָא שֶׁאֲנֵנוּ רוֹאִין גְּדוֹל הַרְחָמָנוּת שְׁלוֹ, עַל-כֵּן הוּא לְבָדוֹ יִתְבָּרַךְ רֹאֵי לְדוּן אֶת הָעוֹלָם, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדַע מָקוֹם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָּל הַמְקוֹמוֹת הֵם אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִין הָעוֹלָם מָקוֹמוֹ (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֲלֵק ב', סִימָן א'), וְהַצְדִּיק הֶאֱמַת נְכַלְל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן הוּא הַשְּׁלִיחַ-צְבוּר שֶׁנִּשְׁלַח מִכָּל הַצְבוּר, וְהוּא מְחַפֵּשׁ וּמוֹצֵא אֲצֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד נְקֻדוֹת טוֹבוֹת, אֲפִלוֹ בְּגִרּוּעִים, כִּי הוּא תְּמִיד מְטָה כְּלָפֵי חֹסֵד, וְדָן אֶת הַכָּל לְכַף זְכוּתוֹ, כִּי מֵאַחֵר שֶׁגַּם הוּא נְכַלְל בְּמָקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל-כֵּן יוֹדַע שֶׁכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא רַק מְסַבֵּת מָקוֹמָם, שֶׁגַּרְם לָהֶם מַה שֶׁגַּרְם, וְעַל-כֵּן הוּא דָן אוֹתָם לְכַף זְכוּתוֹ, וּמוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּשִׁבְלֵם, וּמִמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים מֵעֲלֵיהֶם, וּמוֹצֵא אֶת הַמְשֻׁפָּט לְאוֹר בְּחֹסֵד וּבְרַחֲמִים רַבִּים.

וזה הוא עושה עם כל אחד מישראל, ומכל שפן עם המקרבים אליו, ועל-פן מי שזוכה להיות אצלו בראש השנה, ראוי לו לשמח כל השנה בשמחה עצומה, וירקד בכל יום ויום על החסד הנפלא, שזכה להיות אצל הצדיק האמת, ואף שבאמת הצדיק האמת עוסק להמתיק את כל הדינים מעל כל ישראל ומוסר נפשו בעבורם, אף-על-פי-כן מעלת המקרבים אליו, אין לשער ולספר כלל, כי כל נפש שזוכה להיות אצלו בראש השנה, יש לה חלק בהמתקת הדינים מעל כל ישראל, כי המקרב לצדיק האמת, גם-כן נקרא צדיק, כי המחבר לטהור — טהור, והצדיק האמת כוללם מיד בראש השנה בשכל הכולל, ונכללים עמו בו יתברך, ויש להם חלק בהמתקת כל הדינים מעל כל ישראל, כי ראש השנה "זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון", שבו נברא אדם הראשון, ובו דנין אותו, וכמוכא (בזהר חדש בראשית): מפני מה בראש השנה דן הגוף והנשמה? מפני שבו נולד אדם הראשון, ובו ביום נעשה גוף ונזרקה בו נשמה, ובו ביום נדון ונקבע הדין לדורות וכו', עין שם.

אף הדין צריך להיות בצדקה, ועל-פן זוהי כל עבודת הצדיקים כל ימיהם — להמשיך צדקה וחסד על כלל ישראל, והעקר בראש השנה, שהוא תחלת הבריאה, כי עקר עבודת הצדיקים הוא להמתיק דינים, ולהמשיך רחמים על ישראל, ועל-ידי-זה בעצמו הם מתזירים את ישראל בתשובה, ובפרטי פרטיות הצדיק הגדול במעלה נפלאה מאד מאד מיחדי הדורות, אשר כל תכלית פונת הבריאה היתה בשבילו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ו): מאי כי זה כל האדם, אמר רבי אלעזר, אמר הקדוש-ברוך-הוא: כל העולם פלו לא נברא אלא בשביל זה, רבי אבא בר פהנא אמר, שקול זה כנגד כל העולם פלו, רבי שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה רבי שמעון בן זומא אומר, כל העולם פלו לא נברא אלא לצוות לזה, כי כל מה שהצדיק גדול ביותר, וכל מה שבא למדרגה גבוהה ביותר, הוא זוכה להמשיך רחמים וחסדים עליונים יותר

ויותר, וכמו ששמבאר בזהר הקדוש החלוק בין נח ואברהם ומשה וכו', עד עכשו בתקף אריכת מרירות הגלות שישראל ירדו מאד מחמת אריכות הגלות, בבחינת (איכה א'): "ותרד פלאים", ונתרבה השקר והחשף והעצבות והמרירות, שהם הפירות והאפיקורסות וההסתרות, להסתיר אותו יתברך, אין עוזר להם, כי אם הצדיק האמת הנכלל לגמרי בו יתברך, וזכה להגיע אל תורת השם ואל תפלת השם ממש (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ב), שמעורר אותו יתברך שיתפלל בעצמו בעד ישראל, וימשיך עליהם רחמים וחסדים חדשים בכל פעם, רחמים וחסדים שאינם פלים לעולם, בחינת (איכה ג'): "חסדי השם כי לא תמנו כי לא כלו רחמינו", כי הוא נכלל באור האין סוף ברוך הוא, ששם הרחמים אין סופיים.

ובעקר עוסק בזה בראש השנה, כי בכל ראש השנה חוזר מה שהיה בתחלת הבריאה, כמבאר בכתבי האר"י, זכרונו לברכה, אבל בודאי בכל ראש השנה נעשה חדשות לגמרי, רק שהוא מעין שהיה בתחלת הבריאה, אבל בודאי הוא בבחינת התחדשות נפלאה, כי זה ידוע, שאין השם יתברך עושה שתי פעמים דבר אחד, וכן אין שני בני אדם שוין, וכן בכל דור, ובכל שנה, ובכל חודש, ובכל שבוע, ובכל יום, ובכל שעה ובכל רגע נעשה חדשות לגמרי בכל העולמות, מה שעדין לא נעשה עד עכשו כלל, כי אין השם יתברך עושה דבר שכבר היה בכלליות ובפרטיות, והתחלת החודש בכל שנה מתחלת בעקר בראש השנה, שהוא הראש והיסוד של כל השנה, שאז כשונכנסת שנה חדשה לגמרי מתחילות להיות חדשות לגמרי בשנה זו, מה שלא היה נעשה עד עכשו כלל, ועקר ההתחדשות הנפלאה הנעשית בראש השנה מעין תחלת הבריאה, הוא בענין המתקת הדינים, שבכל ראש השנה ממשיכין הצדיקים, גבורי כח, עושי דברו, לשמע בקול דברו המזכרים בזהר הקדוש, שהם הצדיקים המקרבים לצדיק האמת מיחדי הדורות, שזכה לבחינת "נעשה ונשמע" בתכלית המעלה שאין למעלה

הימנה, והוא נכלל בו יתברך, עד שתורתו היא תורת השם ממש, ותפלתו היא תפלת השם ממש, ואלו הצדיקים המקרבים אליו, הם ממשיכין ממנו בכל ראש השנה חסדים ורחמים חדשים שלא היו מעולם, להמתיק כל תקף הדינים המתעוררים בראש השנה, שנמשכים מבחינת (בראשית ובה, פֶּרֶשׂה י"ב, סימן ט"ו): בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין, [שָׁזָה הָיָה בְּרֵאשִׁית הַשָּׁנָה], וראה שאי אפשר להתקיים, על-כן שתף אליה מדת הרחמים.

והנה בתחלת הבריאה המשיך השם יתברך בעצמו מדת הרחמים, והמתיק את הדין, כי אז לא היה שום צדיק בעולם, אבל עכשו פשיצאה כבר הבריאה מהפח אל הפעל, וכרא ויצר ועשה הכל, על-כן תלוי רק בהתעוררות תחתונה, על-ידי גדולי הצדיקים יחידי הדורות ותלמידיהם, שהם צדיקי הדור, וכמו שעל-ידי קלקול מעשיהם של הברואים, גורמים שתתפשט, חס ושלום, מדת הדין, כמו-כן צריכים צדיקי האמת לשתף ולהמשיך את מדת הרחמים, כדי להמתיק את מדת הדין, וכל זה נעשה בראש השנה שהוא יום הדין, שדנין את כל אחד ואחד, וכשרואין, חס ושלום, קלקול מעשיו של כל השנה, חס ושלום, מדת הדין רוצה לדונו לכף חובה, עד שפא הצדיק האמת המפלג במעלה נשגבה מאד, ומשתף מדת הרחמים, ודן אותו לכף זכות, ויוצא משפטו לחסד ולרחמים.

וזהו גדל הפלא פלאי פלאות של ראש השנה של הצדיק האמת, שמתקבצים אליו כל תלמידיו, ואפלו אותן הנפשות הירודות, הנפולות והמלכלכות בלכלוך מעשיהם וכו', והצדיק האמת מוסר את נפשו בעבורם, וממשיך עליהם חסדים חדשים נפלאים מאד לבטל הקטרוגים של הפגמים של אותה השנה, עד שמתקין כל מיני דינים שבבעולם, וממילא מבטלים כל הצרות והיסורים מישואל, וממשיכין שפע רוב טוב לבית ישראל, והעקר, שעל-ידי רבוי החסדים החדשים והנפלאים שממשיכין בראש השנה, על-ידי זה מבטלין ומחלישין כח היצר הרע, ומכניסין הרהורי

תשובה והתחזקות נפלאה בישראל, להתחיל בכל פעם לשוב אליו ותברך מכל מקום שהוא, ואפלו שעשה ככר עד עכשו מה שעשה, ואפלו עדין עובר עליו מה שעובר ובוער בו יצרו הרע במחשבות מגנות ותאוות רעות וכו', כי כל מה שממשיכין חסדים יותר וממתיקים דינים יותר, כמו-כן מחלישין כח היצר הרע והסטרוא אחרא יותר, שכל פחם הוא רק מדינים (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ב), ועל-כן היא מעלה נפלאה ונשגבה מאד מאד לזכות לבוא אל קבוץ הצדיק האמת בראש השנה דיקא, שאז נעשים כל התקונים הגדולים והמתקת הדינים מעליהם ומכל העולם, וכל מי שזוכה להיות בצותא תדא עם הצדיק האמת, נמתקין ממנו הדינים, ונכנע יצרו הרע, ונכנסים בו הרהורי תשובה לכל השנה, שיתתר ויחפש אחריו ותברך, ואם אינו בטלן, רק עקשן גדול, אז גם הוא יכול להתעלות, ולהיות בכלל אלו הצדיקים גבורי כח המתגברים על יצרם, עושי דברו, שמקימים מצוותיו ותברך, ושומעים קולו, שהם הכרוזים הקוראים לאדם בכל יום, עד שעל-ידי עבודתם נעשים לצותא ולעזר לצדיק האמת מיחידי הדורות, שימשיך חסדים חדשים נפלאים בעולם, כי כל מה שנותוספת עוד נפש אליו, יש לו כח יותר גדול, ומאירין עיניו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ה), ועל-ידי-זה ממשיך ישועות ורחמים חדשים, וממתיק דינים מעל כלל ישראל, ועל-כן מצוה רבה וזכות גדולה למי שזוכה להוסיף נפשות חדשות בכל ראש השנה אל הקבוץ הקדוש של הצדיק, כי גורם על-ידי-זה הרבה טובות — הן בשבילו והן בשביל כל ישראל וכל העולם, כי נמשכין חסדים חדשים בכל העולמות.

ובפרטיות מי שפבר זכה להיות אצל הצדיק האמת בראש השנה, ראוי לו לשמח מאד מאד כל השנה, שזכה שיהיה לו חלק בגאלת ישראל והמשכת החסדים ורחמים הרבים, ויתאמן מאד מאד לחתור ולחפש אחריו ותברך כל השנה, ולא יתן דמי לו, עד שגם הוא יתחיל לזכות לבחינת "נעשה ונשמע" בכל

פַּעַם בְּמִדְרָגָה חֲדָשָׁה, כַּמּוֹכָא (בְּלִקוּטֵי-מוֹהָרֵן, חֶלֶק א', סִימָן כ"ב), וְזֶה שֶׁמְבָאָר שָׁם, שְׁעַל-יְדֵי "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע" זוֹכִין לְשִׂמְחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְעִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, לְהִתְגַּבֵּר עַל עִזּוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא שֶׁל הַעֲזֵי פְּנִים וְשֶׁל הַגּוּף, כִּי הָא בְּהָא תְּלִיא, כִּי עַל-יְדֵי "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע", שֶׁהוּא הַכַּח לְתוֹרָה וּלְתַפְלָה שֶׁמְקַבְּלִין בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מֵהַצַּדִּיק הָאֵמֶת לְכָל הַשָּׁנָה, נִמְתְּקִין כָּל הַדֵּינִים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַבִּירִין כַּח הַיֵּצֵר הַטּוֹב, שֶׁהוּא הַשִּׂמְחָה, עַל הַיֵּצֵר הָרַע, שֶׁהוּא הָעֲצָבוֹת, שְׂזָה בְּחִינַת הַתְּגַבְּרוֹת עִזּוֹת דְּקִדְשָׁה עַל עִזּוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא, כִּי עֶקֶר הַהִתְקַרְבוֹת אֶל הַקִּדְשָׁה הוּא רַק עַל-יְדֵי עִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (בִּיצָה כ"ה:): מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲזִין, כִּי אֵי אֲפֹשֶׁר לְהִתְקַרֵּב אֶל שׁוֹם קִדְשָׁה, כִּי אִם עַל-יְדֵי עִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, שְׂלֹזָה זוֹכִים עַל-יְדֵי תִקְוָה הַשְּׂשׁוֹן וְהַשִּׂמְחָה, כִּי כָּל מָה שֶׁאָדָם מִשְׂמַח אֶת עַצְמוֹ יִהְיֶה אִיךָ שִׂיְהִיָּה, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְּרַחֵב לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ עִזּוֹת וְעִקְשָׁנוֹת דְּקִדְשָׁה, וּמוֹסִיף בְּתוֹרָה וּבְתַפְלָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע", מָה שֶׁאֵין בֵּן כְּשֶׁאָדָם בְּעֲצָבוֹת וּבְמִרָה שְׁחוּרָה, אִזּוֹ מִתְּגַבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט עָלָיו עִזּוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא, שֶׁהֵם עִזּוֹת הַגּוּף וְתַאוּוֹתָיו הָרַעוֹת, וְכֵן הַעֲזֵי פְּנִים שֶׁבְּדוֹר הַמַּחְלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁהוּא כָּבֵד לֹא יִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, חַס וְשְׁלוֹם, כְּאֵלוֹ כָּל הַדְּבוּרִים הָאֵלוֹ לֹא נֶאֱמְרוּ לְדוֹרוֹת אֵלוֹ, וְחַס וְשְׁלוֹם, כְּאֵלוֹ הוּא נִפְל כְּבָר בְּחֻשְׁף וּבְתַהוֹם כְּזֶה, אֲשֶׁר אֵי אֲפֹשֶׁר לְצִאֵת מִשָּׁם, וְכִדוּמָה פְּתוּיִים, שֶׁהַבְּעַל-דְּבַר מִפְתָּה אֶת הָעוֹלָם, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִרְבוּי הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ בְּעוֹלָם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְּגַבְּרִים הַעֲזֵי פְּנִים, אַבְּל תִּכְף-וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מִתְאַזֵּר בְּעִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, שְׂזוֹכָה לָזֶה עַל-יְדֵי שִׂמְחָה, וּמִתְחִיל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּנִקְדוּת הַטּוֹבוֹת שֵׁישׁ בּוֹ, וְאוֹמֵר: "מִתִּי יִגְיַעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֶׂה אֲבוֹתַי", וַיִּדַּע וּמֵאֲמִין לְצַדִּיק הָאֵמֶת, שֶׁעֲדִין הַבְּחִירָה חֲפְשִׁית, וְאִף שֶׁעֲשֶׂה כְּבֵד מָה שֶׁעֲשָׂה, עֲדִין יְכוֹל לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁגַם הוּא יְכוֹל לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי הַיְגִיעוֹת וְהַעֲבוּדוֹת אֶל תוֹרַת הַשָּׁם וְאֶל תַּפְלַת הַשָּׁם, אִזּוֹ תִכְף-וּמִיָּד מִתְחַזְּקֵת אֲצִלוֹ הָעִזּוֹת דְּקִדְשָׁה, וְנִכְנַעַת הָעִזּוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא, וְאֵינוֹ יֵרָא מִשׁוֹם בְּרִיָּה. וְהַכַּח הַזֶּה

מקבלין בכל שנה בראש השנה אצל הצדיק האמת — להתחזק ולהתחיל מחדש.

ועל-פן צריכים לבוא בכל ראש השנה מחדש, וכן להחיות את עצמו בכל השנה, שזכה להיות אצל הצדיק האמת בראש השנה, כי בכל יום ויום יצרו של אדם מתחדש עליו, ומבקש להמיתו (קדושין ל:), כי היצור הרע שהוא באמת זקן וישן לגמרי, כי נקרא (קהל ד:): "זקן וכסיל", רוצה בכל פעם להתחדש, ומעורר את האדם לשטייתו והבליו, כאלו הם חדשים עכשו, ואת עצות התורה הנפלאות הוא רוצה לישן, כאלו הן ישנות, חס ושלום, ומזה בא, שאף שעשה איזו מצוה או דבר טוב, ומכל שפן שהיה אצל הצדיק האמת בראש השנה, אף-על-פי-כן משכיחו ממנו, כאלו הוא דבר ישן, חס ושלום, ובאמת הוא להפך, וצריכין להתגבר בעצות גדולה כנגדו מחדש, ולהבין ולהאמין באמת, כי נהפך הוא — כי התאוות והשטיית והבלבולים הם ישנים מכבר, כי אין כל חדש תחת השמש, אבל למעלה מהשמש שהיא התורה, יש חדשות בכל יום ובכל פעם, כי עצות התורה עמקות מאד מאד, והן מתחדשות בכל פעם, וצריף להתחזק בהתחזקות ועזות דקדושה שהיא שמחה חדשה מחדש בכל פעם, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (רש"י תבא כ"ז): "היום הזה נהיית לעם" — בכל יום יהיו בעיניך כחדשים.

אבל כל זה זוכין רק על-ידי הצדיק האמת ותלמידיו, שזכו ל"נעשה ונשמע" תורת השם ותפלת השם, ונכללין לגמרי בו יתברך, והא בזה תליא — כל מה שמתקרב אליהם, זוכה לעזות דקדושה ביותר, וכל מה שזוכה לעזות דקדושה ביותר, הוא מתקרב אליהם ביותר, עד שיזכה אל שלמות האמונה, ולא יפל בדעתו משום ירידה ונפילה וקטנות, וידע כי כן צריף להיות בכל פעם, והירידה היא לצרף העליה, שיתחיל בכל פעם מחדש, עד שסוף כל סוף יפטר לגמרי מהרע והחשוף שנדבקו בו, ויזכה גם-כן

להפיל בו יתברך.

אך על דבר זה — לבוא אל הקבוץ הקדוש בראש השנה, אורב הסטרא אחרא מאד מאד לא לבוא, ומתפשט לארכו ולרחבו בקשיות וכבדות במניעות עצומות, מאחר שידע אל מה שיכולים לזכות על-ידי-זה, על-כן צריך להתפלל כל השנה ברחמים ותחנונים, שיזכה בראש השנה להיות בצותא עם תלמידי הצדיק האמת, ולהתפלל עמהם יחד, ויזכה שימשכו גם עליו כל התקונים שבכל העולמות, וצריך שידע, שאינו מספיק מה שהוא מקרב אל הצדיק האמת כל השנה, רק צריך לבוא אליו בראש השנה דיקא, כאשר הזהיר ופקד על זה ביותר.

וזה בחינת (תהלים פ"ו): "כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה", הן אמת שעשית חסד גדול עמדי, והצלת נפשי משאול תחתיה, על-ידי שקרבתי לצדיק אמת ולתלמידי הצדיק האמת המפלג במעלה נשגבה מאד, ושמתי חלקי מיושבי בית המדרש שלהם, ואני חוטף כל השנה נקודות טובות, אבל "אלקים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו נפשי" וכו', הינו שקמים כנגדי העזי פנים שבדור, ומונעים אותי מעקר תקוני, והוא — לבוא בראש השנה, "ואתה אדני אל רחום וחנון ארך אפים רב חסד ואמת", שזהו בחינת שלש עשרה מדות של רחמים הנמשכות מתפלת השם, כמו שנאמר (שמות ל"ד): "ויעבר יי על פניו ויקרא, יי אל רחום וחנון", ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה (ראש השנה י"ז:): מלמד שנתעטף הקדוש-ברוך-הוא כשליח צבור ולמדו סדר התפלה כדרך שאני מתעטף, הינו שהשם יתברך כביכול גלה אז למשה, ולמדו איך הוא יתברך מתפלל בעצמו, ואמר: יי, אל רחום וחנון, וכך צריך כל אחד מישראל להתפלל כל השנה, שימשיך עליו השם יתברך רחמים וחסדים הנמשכים מהצדיק האמת בראש השנה, וגם לו יהיה חלק בזה, "פנה אלי ותנני, תנה עזך לעבדך", שיזכה לעזרת דקדשה, שזהו עזך דיקא,

ולא יסתכל על שום מונע ומעכב, רק בוא יבוא ברנה ובשמחה, "ויראו שונאי ויבושו פי אתה השם עזרתני ונ'ח'מ'ת'ני", אמן כן יהי רצון.

יום הכפורים

אמר חכמינו, זכרונם לברכה (תנא דבי אליהו רבה, פרשה א'): ימים יצרו ולא אחד בהם (תהלים קל"ט), זה יום הכפורים לישראל, לפי שהיתה שמחה גדולה לפני הקדוש-ברוך-הוא, שנתנו באהבה רבה לישראל, משלו משל, למה הדבר דומה? לשר, שהיו עבדיו ובני ביתו מוציאין את הזבלים, ומשליכין אותן פנגד פתח בית השר, וכשהשר יוצא, ורואה את הזבלים, הוא שמח שמחה גדולה, לכך נדמה יום הכפורים, שנתנו הקדוש-ברוך-הוא באהבה רבה ובשמחה, ולא זו בלבד, אלא בשעה שהוא מוחל לעוונותיהן של ישראל, אין מתעצב בלבבו, אלא שמח שמחה גדולה, לכך נאמר: "כה אמר אדני אלהים להרים ולגבעות לאפיקים ולגאות" וגו' (יחזקאל ל"ו), בואו ושמחו עמי שמחה גדולה, שאני מוחל להם לעוונותיהם של ישראל! עין שם.

ועל-כן בשבא יום הכפורים, ראוי לכל ישראל לשמח כל היום הקדוש והנורא הזה, יום שאין בו שליטה למקטרגים, כמו שאמר חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת אחרי, פרשה כ"א, סימן ג'): בימות החמה שס"ה יום, השטן גימטריה שס"ד, שכל ימות השנה השטן מקטרג, וביום הכפורים אינו מקטרג, אמרו ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא: אם תחנה עלי מחנה של סמאל לא יירא לבי, שהבטחתני — בזאת יבוא אהרן אל הקדש, עין שם; וראוי לבקש הרבה מאד ביום זה בשמחה עצומה, כי אז נדמו ישראל

במלאכי השרת ממש, ולא עוד, אלא שאפלו המקטרגים מלמדים עליהם זכות, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (פרקי דרבי אליעזר, פ"ק מ"ו): ראה השטן שלא נמצא בהם חטא ביום הכפורים, אמר לפניו: "רבונו של עולם, מה מלאכי השרת אין להם קפיצין, כן הם ישראל, עומדים על רגליהם ביום הכפורים, מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתייה, כן ישראל אין להם אכילה ושתייה ביום הכפורים, מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא, כן ישראל נקיים מכל חטא ביום הכפורים, מה מלאכי השרת שלום מתוך ביניהם, כן ישראל שלום מתוך ביניהם ביום הכפורים", והקדוש-ברוך-הוא שומע עתירתן של ישראל מן הקטגור שלהם, ומכפר על המזבח ועל הפהגים ועל כל עם הקהל למגדול ועד קטן וכו', עין שם.

והנה על-פירוב כשבא אדם לשוב להשם יתברך, נכנסת בו קטנות וענוה פסולה, פאלו שאין ראוי לשוב וכו', וכאלו שאין צריכים אותו וכו', וענוה כזו נמשכת מגאות וישות, שפכניס בו הבעל-דבר, כי אם היה בטל ומבטל בו יתברך, והיה יודע בידעה ברורה, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו במקומות המטנפים, גם-כן יכולים למצא אותו יתברך, אז היה מזדרז מאד, והיה שב אליו יתברך בתשוקה עצומה, ולא היה מסתכל על שום דבר ועל שום בריה ועל שום מונע שבעולם יהיה אף שיהיה, כי מי שרוצה להיות יהודי באמת, צריך להיות גבור חיל, ולהיות חזק מאד, שתהיה לו עזות דקדשה לעמד כנגד כל מיני מונעים ומסיתים ומעכבים, הן מניעות מבחוץ מבני-אדם אחרים קרובים ורחוקים, הן מניעות מצד עצמו מה שמתחשבותיו מבלבלין אותו הרבה הרבה בכל יום ובכל עת, ומחלישים דעתו הרבה, ורוצים להפילו בכל עת, וצריך להיות חזק הרבה לעמד כנגד כלם, על-פי הדרכים והעצות וההתחזקות הנאמרים בספרי רבנו ז"ל, המשיבין את הנפש בשבעה משיבי טעם בכל מיני ירדות שבעולם, רחמנא לצלן, נמצא שצריכין עזות והתחזקות הרבה לבלי להניח את עצמו לפל בשום אפן שום נפילה בעלמא,

ואפלו שלא להחליש דעתו, רק להיות שמח בכל עת בחסדי השם וטובו הגדול שעשה עמו, באשר יודע כל אחד את גדל נפלאות הנסים והנפלאות, שדוד הטבע, שכבר עשה השם יתברך עמו כמה וכמה פעמים וכו', וכאשר הזהיר רבנו ז"ל ואמר, שצריכים לדון את עצמו תמיד לכף זכות (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), ואשר על זה נאמר (דברי הימים ב' י"ז): "ויגבה לבו בדרכי השם", אשר בדרכי השם צריכים להגביה את לבו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן קכ"ה), ואין זו גאות כלל, אדרבה זהו תכלית הענוה והשפלות, כשמתגבר עצמו על כל המונעים, ומחזק את עצמו בכל מיני אפנים לשוב אליו יתברך, וכל מה שהאדם זוכה להכלל בו יתברך, כמו-כן הוא נכלל באין, ואז נמשך גם על עצמו בחינת אין, שהוא שלמות הבטול, כי כל מה שרחוק ממנו יתברך, הוא תכלית הגאות והישות וכו', ועל-כן מי שבורח תמיד אליו יתברך, הוא נכלל בענוה האמתית, והוא מתחבא ומסתיר את עצמו לגמרי וכו'.

אך בגאות וענוה יש בזה משקל גדול עד מאד, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ב): בענין ההכנעה טועים העולם הרבה, כי הלא כמה אנו מיגעין עצמנו בעבודות ובתפלה, כדי לצאת ממחין דקטנות למחין דגדלות, ואם-כן אי אפשר שתהיה ההכנעה בפשיטות, אלא אם-כן הוא נכנס לקטנות, ועל-כן בהכרח שיש בזה דעת, ועל-כן לאו כל אדם יכול להיות ענו פראוי וכו', עין שם; כי יש בענין זה משקל גדול ודק מאד, שצריכין להיות ענו מאד להיות בבחינת מה ואין ממש, ואף-על-פי-כן יהיה גבור חיל וחזק מאד נגד כל הרשעים והמונעים, ועל-כן דוד זכה למלוכה אחר שאול, כי זכה לענוה בשלמות, כי היה עדינו העצמי כשהיה עוסק בתורה היה מעיד עצמו בתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מועד קטן ט"ז): "וכן (במדרש רבה פרשת במדבר, פרשה ד', סימן כ"א): אה מוצא בדרך מלך ישראל שלא נהג עצמו בגאוה

לפני המקום, אלא בזה עצמו לפניו כהדיוט להרבות כבודו של מקום, עין שם; הינו שהיתה אצלו עזות דקדושה וענוה שזהו עקר השלמות, לעמד חזק נגד הקמים עליו, ולא לצית אותם, שאין זו גאות כלל, וכן להשפיל את עצמו נגדו יתברך, אבל דבר זה תלוי במשקל גדול, כי צריכים להזהר מאד לא להיות עז פנים, שבא מהסטרטא אחרא, וכן להזהר לא להיות ענו פסול, שהוא קטנות ושפלות הדעת, כאלו אין לו עוד תקנה, כי צריכים להיות בעזות דקדושה נגד כל הקמים עליו, ולא להכניע את עצמו נגד שום בריה הרוצה לרחקו מהקדושה, וכן בעצמו יהיה חזק בדעתו מאד מאד שעדין יכול לשוב אליו יתברך.

ובפרט עכשו ביום הכפורים, שהוא יום כפרה וסליחה למודים ולשבים בו, בודאי ראוי לו לשמח בו מאד מאד, ולקבל על עצמו קבלות טובות, כי גדול יום השם ונורא מאד — זה יום הכפורים, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש תנחומא, פרשת וישלח), ועליו לשוב בתשובה אמיתית ולהתודות לפניו יתברך בפה מלא, אז יזכה שיתכפרו עוונותיו, וכשנתכפרים עוונותיו, ראוי לו לשמח מאד מאד, ועל-כן ראוי לשמח מאד מאד ביום הכפורים, כי הוא יום קדוש ונורא מאד, יום אחד בשנה, שנתן לו השם יתברך, שיתכפרו עוונותיו, ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (הובא בגילקוט בלק, רמז תשע"א): אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: עלי נהר, מה הנהר שוטף את הסירות, אף יום הכפורים מכפר עוונותיהם, שנאמר (ויקרא ט"ז): "כי ביום הזה יכפר וגו', והשמחה הזו שישמח מאד מאד, תכניס בו עזות ועקשנות דקדושה להתחיל מתדוש לחזר אליו יתברך, אפלו שעשה ער עכשו מה שעשה וכו'.

אף הוא משקל גדול, לידע מהי גאות ומהו ענוה, וזה אשר נכנס הכהן גדול ביום הכפורים לפני ולפנים, ששם עקר הבטול, להתבטל אליו יתברך לגמרי באמת וכו', ובזה הורה לכל אחד מיישראל, שאם רוצה לשוב באמת אליו יתברך, צריך לבטל

את עצמו לגמרי אליו יתברך בלי שום פניה, ולא יהיה עצל כָּלֵל, הנמשך מענוה פסולה, רק יתחזק בעזות ועקשנות דקדושה, וזהו שני הגורלות, שעשה אז הכהן הגדול על שני שעירי העזים, שהם שני מיני עזות, שיש לאחד עזות דקדושה שהוא גורל אחד להשם, ולשני עזות דסטרא אחרא, שהוא גורל אחד לעזאזל, כי תכף-ומיד כשאדם רוצה לשוב אליו יתברך, נתעורר לפניו שתי הבחינות — גאות דקדושה, וענוה פסולה, שהם שני השעירים, ואי אפשר לכונן אל האמת, כי שני השעירים שוין היו בקומתן וכו', כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא פ"ב.), מצד הקדושה — נתעוררת בו תשוקה עצומה לשוב אליו יתברך, ולהיות חזק ואמיץ מאד מאד בעזות דקדושה, שהיא גאות דקדושה, שזהו אחד להשם, ומצד הסטרא אחרא — נתעוררים בו קטנות וספלות וחלישות הדעת, כאלו שאין לו כִּבְרַת תְּקוּהָה, חס ושלום, שזהו אחד לעזאזל, ועל-כֵּן צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיוכל לכונן אל האמת, שכל זה הוא סוד הגורל שהיה ביום הכפורים, יום התשובה, כי בנקודה זו תלוייה כל התשובה — או שיחזק את עצמו מאד מאד, ולא יניח לעצמו לפל בשום אפן שבעולם, ויחפש ויבקש בעצמו תמיד נקודות טובות, שכל זה הוא אחד להשם, או להפך, שהיה בטלן ורע מזל ויעזב עצמו, חס ושלום, ויתנאש לגמרי, שכל זה הוא אחד לעזאזל, ועל-כֵּן צריכים רק לבקש ממנו יתברך, שידע לכונן תמיד רק אל האמת.

[ועין במדרש רבה (פרשת תולדות, פרשה ס"ה, סימן י'), ששני השעירים מרמזים על שני גדיי העזים שהביא יעקב לאביו, עשו הרשע מתלכלך בעוונות כל ימות השנה, ואין לו במה לכפור, אבל יעקב מתלכלך בעוונות כל ימות השנה, וקא יום הכפורים, ויש לו במה להתכפר, שנאמר (ויקרא ט"ז): "כי ביום הזה יכפר וגו', עין שם].

ובאמת עקר גאלת האדם מתאוותיו ומיצרו הרע תלוי בידיעה

זו, כי באמת לצאת מהרע שנלכד בו, ולזכות לגאולה, זה תלוי רק בו. יתברך בחסדו הגדול, אף לפעמים מתנבל הבעל-דבר והסטרטא אחרא, ומעקם לבו בקטנות, הנמשכת ממחין דקטנות, ונדמה לו כאלו הוא ענוה, ורוצה לרחקו על-ידי-זה מהשם יתברך, דהינו שאומר בלבו: "וכי ראוי אני שיעשה השם יתברך לי נסים כאלה? ! הלא אני יודע חטאי ופשעי המרבים", ומחמת זה אינו מאמין בדברי הצדיק האמת הרוצה לגאל אותו ולהשיבו באמת להשם יתברך, וכמו שמצינו כמה שנתרחקו על-ידי-זה, מחמת שהם יודעים לכלוכם וטנופם בעוונות, רחמנא לצלן, ועל-כן אינם מאמינים בלח הצדיק האמת, שאפשר לו לגאלם, ובפרט כשבאים עליהם אילו יסורים ומרירות ומגיעות בגוף ובנפש וכו', הם אומרים בנפשם: "הלא אני רואה שאין השם יתברך רוצה לקרבני, כי בודאי אי אפשר לקרב פגום כמוני"; נמצא שבתחלה מתחיל הבעל-דבר בדרכי הענוה, אבל הוא מהפך דברי אלקים חיים, ורוצה להכשילו על-ידי מחין דקטנות, לעקם לבו על-ידי-זה יותר מהשם יתברך וכו', כי כן דרך הבעל-דבר — שמתלבש באיזו אמת לפנים, ואחר-כך מהפך השורה, חס ושלום, על-כן צריכין להשמר מאד מזה, שלא יפל ויתרחק על-ידי ענוה רעה כזאת.

כי באמת בודאי צריך האדם לידע חסרונו, שאינו ראוי לגאולה, ולהתבייש בעצמו הרבה, אבל לא שיתרחק על-ידי-זה, חס ושלום, רק אדרבה יאמר בלבו: "בודאי אני רחוק מאד מאד מגאולה וישועה לפי מעשי הרעים, אבל אני בטוח בחסדו הגדול והנפלא בזכות הצדיק האמת, שהשם יתברך יעזר לי, ויעשה עמי חסד תמיד, כאשר עד הנה עזרני הרבה, ואני מחיב להאמין בדברי הצדיק האמת, שגלה לנו טובו וחסדו הגדול יתברך, שבודאי יגמל עמנו כרצונו ויגאלנו גאולה שלמה, כאשר הבטיחנו, אף-על-פי שאיני כדאי כלל"; שכל זה הדעת אנו מקבלים ביום הכפורים על-ידי שני הגורלות, ועל-כן ביום הכפורים נגמרת גאלתו של כל אחד מישראל, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה,

פָּרַשְׁת וַיְחִי, פָּרְשָׁה צ"ח, סִימָן א': לְאֵל גָּמַר עָלַי בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים
 וְכו', עֵינַן שָׁם; וְכֵן אָמְרוּ (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, פָּרַשְׁת נִשְׂא, פָּרַק י"א, סִימָן
 י"ב): בְּנִעִילָהּ שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים מֵאֵי אָמְרֵי (תְּהִלִּים קכ"ח): הִנֵּה כִּי
 כֵּן יִכְרַךְ גְּבַר יִרְאֵה הַשֵּׁם יִכְרַךְ הַשֵּׁם מִצִּיּוֹן, וַיִּרְאֵה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַּיִם
 כֹּל יְמֵי חַיָּיָה, וַיִּרְאֵה כְּנִים לְבָנֶיהָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל.

סכּוֹת

חג הסכּוֹת נִקְרָא זְמַן שְׂמֵחָתָנוּ, כִּי בְּאֵמֶת זֶהוּ עֵקֶר הַשְּׂמֵחָה וְהַחֲדוּדָה,
 שְׂזַכֵּינוּ שְׂנִמְחֵלוּ לָנוּ הַעֲוֹנוֹת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְעַתָּה מִתְחִיל
 חֻשְׁבוֹן חֲדָשׁ, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא,
 פָּרַשְׁת אָמַר) עַל-פְּסוּק "וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן", וְכִי רֵאשׁוֹן
 הוּא, וְהֵלֵא חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם הוּא? אֲלֵא רֵאשׁוֹן לְחֻשְׁבוֹן עֲוֹנוֹת
 וְכו', עֵינַן שָׁם; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרַשׁ רַבָּה, פָּרַשְׁת אָמַר, פָּרְשָׁה ל', סִימָן
 ז'): בְּעֶרְבַּ רֵאשׁ חֲדָשׁ גְּדוּלֵי הַדּוֹר מִתְעַנִּין, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מִתִּיר לָהֶם שְׁלִישׁ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכַּפּוּרִים,
 הַיְחִידִים מִתְעַנִּין, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתִּיר לָהֶם שְׁלִישׁ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם,
 וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים כֻּלָּם מִתְעַנִּין — אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף, וְהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא אוֹמֵר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: מַה דָּאֹל אֹזֶל מִן הַכָּא, וְלַהֲלֵן
 נָחַל חוּשְׁבָנָא, וּמִיּוֹם הַכַּפּוּרִים עַד הַחֵג כֹּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּמַצּוֹת
 — זֶה עוֹסֵק בְּסִפְתּוֹ, וְזֶה בְּלוּבּוֹ, וּבְיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חֵג,
 כֹּל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לְפָנֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלוֹלְבֵיהֶם וְאֶתְרוּגֵיהֶם
 לְשִׂמּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאוֹמֵר לָהֶם: מַה דָּאֹל אֹזֶל מִן הַכָּא
 נָחַל חוּשְׁבָנָא, לְפִיכָּה מִשָּׁה מְזַהֵיר לְיִשְׂרָאֵל "וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בְּיוֹם
 הָרֵאשׁוֹן" וְכו', עֵינַן שָׁם.

כִּי בְּאֵמֶת רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכַּפּוּרִים וְסִפּוֹת כֻּלָּם בְּבַחֲבִינַת כֶּסֶף

הכבוד, שהקדוש-ברוך-הוא יושב עליו בימים האלו, כדי לרונן אותנו לכף זכות, מחמת שפסא הכבוד הוא בחינת מקומו של עולם, שעל-ידי-זה יודע מקומו של כל אחד ואחד, ועל-ידי-זה הוא דן אותנו לכף זכות בחסד וברחמים גדולים ונפלאים, בבחינת (אבות פרק ב'): "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן א'), כי הדין והמשפט של ראש השנה נמשך עד סוף סכות, שאז ביום האחרון של סכות שהוא הושענא רבה, אז הוא גמר החתימה לטובה, פידוע, ועל-כן בכל אלו הימים נכון ומתקן כסאו לישב עליו למשפט, כדי לרונן ולשפט אותנו ברחמים, על-ידי בחינת פסא הכבוד, שהוא בחינת מקומו של עולם, וזה שגלה רבנו ז"ל בספורו נוראות נפלאות מהמעשה של הפסא המוכא אצלנו [בחי' מוהר"ן, סימן פ"ד — דפוס חדש], שאמר, שראה אז על הפסא — ראש השנה, ראש השנה ממש, יום הפורים — יום הפורים ממש, סכות — סכות ממש, הינו ששם ראה עצם נוראות קדשת ראש השנה, כמו שהוא ראש השנה בשרשו העליון, וכן יום הפורים וסכות, ואחר-כך גלה נוראות שזהו (דניאל ז') "פרסיה שביבין די-נור" וכו', פרסיה ראשי תבות: ראש השנה, יום פפור, סכות, ראה והיבט נפלאות השם, נמצא, שראש השנה, יום פפורים וסכות, כלם שרשם בבחינת פרסיה, בחינת פסא הכבוד, בחינת נכון כסאך מאז, הנאמר על ימים אלו, והכל כדי לרונן אותנו לכף זכות וכו', וזה בחינת סכה, שעושים אחר ראש השנה ויום פפור דיקא, בזה מראה לנו השם יתברך עצם חבתו ואהבתו אלינו ישראל עם קרובו, ומגלה לנו, שדן אותנו בראש השנה לכף זכות בחסד וברחמים גדולים לפי מקומו של כל אחד, כי הוא מקומו של עולם וכו', וזהו ענין סכה, שאמרה תורה, שכל אחד יצא ממקומו ומדירתו, ויבנס בסכה, שהיא בחינת פסא הכבוד, מקומו של עולם, כי סכה היא אמא דמספכא על בנין, אם לבניה, אם כל חי, שרשי הנשמות, כי נקראת הסכה — צלא דמהימנותא, כמוכא בזהר הקדוש (אמר ק"ג): בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא שכינתא פרסא גדפא

עליה מלעלא וכו', עי' שם; כי באמת הסכה הקדושה היא סוד היחוד בין עולם הזה לעולם הבא, שזה בחינת יחוד הוי"ה אדנ"י, שעולים יחד סופ"ה כפדוע, כי השם יתברך ברא את האדם, שייזכה להפירו יתברך, ויקשר את שני העולמות יחד, הינו לגלות ולפרסם, שאפלו בתקף תחתיות העשיה, גם שם מלבש עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, אף מחמת החטאים, רחמנא לצלן, נסתרים כל האורות, ונסתלקת השכינה, שהיא האמונה למעלה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סוטה ג): בתחלה קדם שחטאו ישראל, היתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד, בין שחטאו, נסתלקה שכינה ביניהם, שזהו הפרדת היחוד בין הוי"ה לאדנ"י, ומשם באה כל מרירות הגלות שעוברת על כל אחד ואחד, רחמנא לצלן, בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות וכו', מאחר שנפרד ממנו יתברך לגמרי, אין השכינה שרויה בו, אף בראש השנה, אז הוא דן אותנו לכף זכות, כי הוא יודע מקומו של כל אחד ואחד, שהמקום גרם לו לחטא, על-ידי-זה זוכים שנתכפרים העוונות ביום הכפורים, ותכף-ומיד שזכה שנתכפרו עוונותיו, אז זוכה שהשכינה שרויה בו, ועל-כן תכף-ומיד אחר ראש השנה יום כפור, נצטוינו להפגס בספה, שהיא בחינת המשפן, מקום השראת השכינה, לגלות לנו, שזכינו כבר שנתכפר לנו על כל חטאינו וכו', ועכשו אנו מוכנים לקבל עלינו השראת השכינה, שהיא בספה הקדושה, שעל ידה דיקא נתיחדים העולמות — העולם הזה והעולם הבא, בחינת הוי"ה אדנ"י.

וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת נשא, פרשה י"ב, סימן ה'): מתחלת בריאתו של עולם שרתה השכינה בתחתונים, וכיון שנסתלקה השכינה בעת שחטא אדם, שוב לא ירדה עד שהוקם המשפן, עי' שם; ודבר זה נעשה בכל שנה ושנה אצל כל אחד ואחד, שעל-ידי חטאיו, רחמנא לצלן, נסתלקת ממנו השכינה, שהיא האמונה הקדושה, שמחתן של ישראל, ועל-ידי שזוכה לשוב בתשובה בראש השנה, ובפרט כשזוכה להיות

בַּקְבוּץ הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה שְׁנִמְחָלִים עֲוֹנוֹתָיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְאֵז זֹכָה, שְׁשׁוּרָה אֶצְלוֹ הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסֶּכֶה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן בְּסִכּוֹת נִתְעוֹרְרַת שְׂמֵחָה עֲצוּמָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל (סֶכֶה כ"ח): וְכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים אָדָם עוֹשֶׂה סִכּוֹת קִבְעַ וּבֵיתוֹ עֲרָאִי, הָיָה לוֹ כָּלִים נְאִים מְעַלָּן לַסֶּכֶה וְכוּ', עַיִן שָׁם; וְאָמְרוּ (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, פְּרָשַׁת אֶמֶר, פְּרָשָׁה ל', סִימָן ב'): שִׁבְעַ שְׂמֵחֹת, אֵל תְּהִי קוֹרָא בֵּן, אֲלֵא שִׁבְעַ שְׂמֵחֹת, אֵלֹו שִׁבְעַ מְצוֹת שִׁבְחָה, וְאֵלֹו הֵן: אַרְבַּע מִיִּנְיָן שְׁפָלוּלָב, וְסֶכֶה וְחִגְיָה וְשְׂמֵחָה וְכוּ' עַיִן שָׁם; וְעַל-כֵּן כְּשִׁבְאִים יְמֵי הַסִּכּוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְזֹכִים לְהַכְּנִס אֵל תּוֹף הַסֶּכֶה הַקְּדוּשָׁה, וּמְכַל שִׁבְּן כְּשִׁזְזִים גַּם לְקַיֵּם מְצוֹת אַרְבַּעַה מִיִּנְיָם הַקְּדוּשִׁים, רְאוּי לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד, וְאֶפְלוֹ שְׁעֲרֵין עוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שְׁעוֹבֵר, עַל-כָּל-פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא אֲתָה נִכְנָס אֵל צֶל הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא הַסֶּכֶה, וְאֲתָה מְנַעֵנֵעַ עִם אַרְבַּעַת הַמִּינִים הַקְּדוּשִׁים בְּשִׁשָּׁה קְצוֹת, לְגִלוֹת וּלְפָרְסֵם כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְאֶפְלוֹ בְּמִקּוֹמוֹת הַמְּטַנְפִים בְּיוֹתֵר, עֲרִין אֶפְשֵׁר לְשׁוֹב וּלְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מְצוֹת סֶכֶה מְסֻגְלָת בְּיוֹתֵר, שְׁעַל-כָּל-פָּנִים מְעַכְשׁוֹ יִמְשִׁיף עָלָיו אוֹר אֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיִנְצֵל לְהַבֵּא מְכַל הַחֲטָאִים וְכוּ', שֶׁהֵם הַמְּזִיקִים, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (פְּסִיקְתָא דְרַב כְּהֵנָא, פָּרַק כ"ח): כָּל מִי שְׂמֵקִים מְצוֹת סֶכֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַף עָלָיו מִן הַמְּזִקִין, שֶׁלֹּא יִזְיקוּ אוֹתוֹ וְכוּ', עַיִן שָׁם; וְכֵן אִם, חַס וְשְׁלוֹם, הִיָּה נִדוּן בְּאִיזוֹ גְלוּת בְּעִבּוּר חֲטָאִיו, יְכוּל לְהִנְצֵל מִזֶּה עַל-יְדֵי קִיּוּמוֹ מְצוֹת סֶכֶה בְּשְׂמֵחָה עֲצוּמָה, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (שָׁם): עוֹשִׂים סֶכֶה אַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים, כִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹשֵׁב הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּדִין עַל בְּאֵי הָעוֹלָם, וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא חוֹתֵם אֵת הַדִּין, שְׂמֵא יֵצֵא דִינָם לְגִלוּת, וְעַל-כֵּן עוֹשִׂים סֶכֶה, וְגוֹלִין מִבְּתֵיהֶם לַסֶּכֶה, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְעַלָּה עֲלֵיהֶם כְּאֵלֹו גְלוֹ לְכַבֵּל וְכוּ', עַיִן שָׁם.

עַל-כָּל-פָּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא רְאוּי לְשִׂמְחָה כָּל יְמֵי הַסִּכּוֹת הַקְּדוּשִׁים,

ובפרטיות בפסכה בעצמה, ולרקד כל הזמן, כי זה חלקנו לנצח, ורק זה ישאר מאתנו במה שזכינו להפגס לתוך הפסכה הקדושה, ולקיים בפעל ממש את המצוה הנוראה הזו, שהיא גלוי שכינה, ועל-כן אז דיקא באים שבעת הרועים הקדושים, שהם מגלים את האמונה הקדושה (עין לקויי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ב), ועל-כן עכשו דיקא בימי הספות הקדושים, על-ידי מצות ספה, שבאה אחר ראש השנה ויום כפור, השם יתברך מראה לנו את האהבה והחסד שעשה עמנו בראש השנה — שדן אותנו לכף זכות, וכיום כפור מחל על כל עוונותינו, ועל-כן מצוה לנו עכשו בספות להפגס לתוך הפסכה הקדושה, להורות לנו, שאין אנו עכשו כלל על מקומנו הראשון, שגורם לנו מה שגורם כל אחד לפי מעשיו, כי עכשו אנו יושבין בפסכה, שהיא כסא הכבוד, מקומו של עולם, שהוא שרש מקומו של כל אחד, שזהו עקר התשובה, עקר החסד של ראש השנה, שנתגלה לעין כל, על-ידי יציאתנו ממקומנו להפגס לפסכה.

ועל-כן מסבכין בפסלות דיקא, בפסלות גרן ויקב הפתוב מדבר, כמו שאמרו חכמינו, וזכרונם לברכה, בזה מראה לנו השם יתברך, שהוא דן אותנו לכף זכות לפי מקומו של כל אחד, כי הפסלת של התבואה זה בחינת מקום התבואה, למשל חטה גדלה מן הארץ, אנו רואים שאין החטה בעצמה יוצאת כהיותה מן הארץ, רק בתחלה יוצא הקש והשבילת, שהם פסלת התבואה, ומן הקש יוצאת החטה, וכל חיות ויניקת החטה היא דרך השבילת והקש, וכן פרות הגדלים על האילן, שאין יוצאים מן הקרקע, כי אם העץ של האילן, שהוא עץ גמור, וממנו יוצאים ענפים ומהענפים שרכיטין ועלים, שהם גם-כן עץ ופסלת גמורה, ומהם דיקא גדל הפרי, וכל יניקתו וחיותו דרך השרכיטין והענפים והאילן, שהם עץ גמור, נמצא, שכל מקום הפרי וחיותו וגדולו הוא דרך הפסלת, וכן האדם נוצר מטפה סרוחה, וגדל במעי אמו, ויונק כל חיותו דרך הטבור שמקשר בו באמו, ודיקא על-ידי מקומות אלו נמשכת עליו

החיות, והנשמה ממקור העליון והנורא, ממקום שנחצבו משם נשמות ישראל דלית מחשבה תפיסא תמן כלל, וזה באמת נפלאות תמים דעים, וכמו שנאמר (תהלים קל"ט): "אודך על פי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך" וגו', כי השם יתברך ברא כל הדברים בבחינת קלפה ופרי, והקלפה קודמת לפרי כידוע וכנראה בחוש, והקלפה היא מקום הפרי, כי כל הפרות והתבואות מקומם בקלפות שלהם, שהם הפסלת, כנראה בחוש, וזה מחמת הסיגים והפסלת של מלכין קדמאין וכו', שנמשך מהדין של תחלת הצמצום, שהוא עקר המקום של כל העולם, כי כשעלה ברצונו יתברך לברא את העולם, לא היה מקום לבריאה, וצמצם האור לצדדין, שהוא שרש הדין, ועל-ידי-זה נתנה מקום לבריאה, ולשם המשיך אור האין סוף ברוב הוא בדרך קו, ועל-ידי-זה נתהוו כל העולמות וכו', כמבאר כל זה בעץ חיים בתחלתו וכו', עין שם.

נמצא שקדם התהוות הבריאה הכרח שיהיה צמצום, והוא מקום הבריאה, וכמו-כן בכל הדברים שבעולם, קדם שבאין לעולם יש בחינה זאת, שההכרח שיהיה איזה בחינת צמצום קדם שנמשך האור והחיות של אותו הדבר, שעל-ידי-זה הוא נברא ויוצא לעולם, ומחמת שהצמצום הוא שרש הדין, שממש עקר אחיזת הסטרא אחרא והקלפות, על-פני היה צריך אדם הראשון לברר על-ידי תפלתו, והוא פגם בזה, על-ידי חטא עץ הדעת טוב ורע, ומאז נתקלה האדמה, ונגזר עליו: "ואכלת את עשב השדה בועת אפיק תאכל לחם", דהינו, שכל הדברים יצאו מלבשים בפסלת ובקלפות, והקלפות קודמות לפרי תמיד, וזו כל עבודתנו כל מינו — לברר כל הדברים מהקלפות והפסלת שקדמו להם, ומחמת שהקלפה נתאחזה בפרי מאד וקדמה לה, על-פני באמת קשה הברור מאד, ומחמת זה רבים נכשלים בזה העולם, ונופלים למקום שנופלים, רחמנא לצלן, רק הצדיקים האמתיים, גבורי כח, שהם מתגברים על יצרם, הם מבררים הכל, ולא זו אף זו, שהם בתקף צדקתם מעוררים רחמי השם יתברך עלינו, שיחוס

עלינו, ולא ידון אותנו כמעשינו, רק יסתכל על מקומנו, על המקום של כל אחד ואחד, דרך אילו מקומות הוא נמשך לזה העולם, כי המקום של כל אחד הוא בחינת הקלפה והפסלת שקדמו לפרי וכו', ועל-ידי-זה הוא יתברך מרחם עלינו, ודן אותנו לכף זכות.

וזה שאמר (בראשית ח'): "לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, כי יצר לב האדם רע מנעריו, ולא אוסיף עוד להכות את כל חי באשר עשיתי" וגו', ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה: משוננער לצאת ממעי אמו, אז כבר מתגבר עליו יצרו, משוננער ממעי אמו דיקא, הינו כי מקומו גרם לו לחטא, מחמת שיצא ממקום מטנף כזה, וכמו שאמר דוד (תהלים ג"א): "הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי" וגו', וזה שמסכנין בפסלת דיקא, כי הפסלת היא בחינת מקומו של כל אחד, שעל-ידי-זה דן אותנו לכף זכות בחסד גדול לפי מקומו של כל אחד ואחד, כי הוא יתברך יודע שהפסלת של כל אחד גרמה לו לחטא. נמצא, שעל-ידי מצות סבה, שעקרה הוא הסכף, נתהפכין העוונות לזכיות, והסבה מגלה לנו, שכל הירידות הן בשביל עליות, שכל מה שעבר על כל אחד ואחד בפרטי פרטיות וכו', הכל היתה בזה כוונה עמקה וכו', ואין לנו להרהר אחריו יתברך, רק להאמין כי צדיק וישר הוא, ולדון את עצמו לכף זכות, ולהתחיל על-כל-פנים מעכשו, שכל הידיעה הזו אנו מקבלים על-ידי מצות סבה דיקא.

וזה בחינת בריאתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, בחינת (בראשית א'): "והארץ היתה תהו ובהו וחשך" וגו', "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", דא רוחו של משיח, ופרש רש"י: כסא הכבוד עומד ומרחף באויר, שכל זה הם סוד הנ"ל, כי החשך שקדם לאור, זה בחינת הקלפה הקודמת לפרי, שממש נמשך שבתחלה הארץ היתה תהו ובהו וחשך, שממש כל הגליות והממשלה של אמות העולם, שקדמו למלכות משיח שיבוא במהרה בימינו,

(ויקמו שְׁדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פְּסוּקֵי זֶה — "וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ" וְגו', שְׁמַרְמְזוּ עַל אַרְבַּע מַלְכֵיאוֹת), כִּי רִיחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁזָהוּ סוּד כֶּסֶף הַכְּבוֹד, שְׁשָׂם שְׂרָשׁ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שָׁם דִּיקָא יְהִי תְקוּנָם, כִּי מְשִׁיחַ יָדִין אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וְיִמְצָא נִקְדוֹת טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, עַד שְׁיַעֲלֶהוּ בְּאֵמַת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת, וְיָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (עְבוּדָה זְרָה ג.): שְׁלַעֲתִיד, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַסֶּה אֶת הָעוֹלָם בְּמַצָּנוֹת סְכָה דִּיקָא, כִּי עַל-יְדֵי מַצָּנוֹת סְכָה נִתְגַּלֶּה הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ אֲצֵל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִיךְ שֶׁהוּא מְלֵא מַצּוֹת כְּרֵמוֹן, וְאִפְלוּ שְׁגַם הַמַּצּוֹת מְלֵאוֹת פְּסֻלָּת, עַל-כֵּל-פְּנִים אִיךְ שֶׁהוּא, אִי אֶפְשָׁר שְׁלֵא תִהְיֶה בּוֹ אִיזוֹ נִקְדָּה טוֹבָה, אֲכָל לְאִמּוֹת הָעוֹלָם יִתְגַּלֶּה, שֶׁהֵם כְּלָם רַע גְּמוּר, כִּי הַכֹּל עָשׂוּ רַק לְצַרְךָ עֲצָמָם, וְאִין בְּהֵם שׁוּם טוֹב, וְעַל-כֵּן כָּל אֶחָד יִבְעֵט בְּסִכְתּוֹ וְיִצֵּא, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה (שָׁם), וְעַל-כֵּן כָּשָׁבֵא חַג הַסִּפּוֹת הַקְּדוּשׁ, רְאוּי לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת אִיךְ וְרַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאִיךְ שְׁעָדִין עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, וְגַם עֵכָשׁוּ נוֹפֵל לְמִקּוֹם שְׁנוּפֵל, עַל-כֵּל-פְּנִים אִיךְ שֶׁהוּא יִחְיֶה וְיִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, שְׁעַל-כֵּל-פְּנִים מְאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְנִכְנַס בְּסִפָּה, וְאִחְזוּ הָאֲרַבְעָה מֵינִים הַקְּדוּשִׁים בְּגִדְיוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה לְנִצְחַת בְּמִלְחָמָה, וְיִזְכֶּה לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רַצוֹן!

הוֹשַׁעְנָא רַבָּה

בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה, אָז הוּא גְּמַר הַחַתוּמִּים, וְאָז הוּא גְּמַר הַתְּקוּן שֶׁהַתְּחַלְנוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, הֵינּוּ שְׁבָרֵאשׁ הַשָּׁנָה רַחֵם עָלֵינוּ הַשָּׁם יִתְבַּרֵּךְ, וְדָן אוֹתָנוּ לְכַף זְכוּת לְפִי מְקוּמָנוּ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ יָצָרוּ שָׁל כָּל אֶחָד לְפִי מְקוּמוֹ, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ מְקוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִין הָעוֹלָם מְקוּמוֹ, וְיוֹדֵעַ וְעַד מֵה שְׁנַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד, וּמִי

גורם לו וכו', ועל-ידי-זה הכניס אותנו באמת לכף זכות, והכניס בנו דרך התשובה, דהינו לצעק להשם יתברך מעמקא דלבא, בחינת (תהלים ק"ל): "ממעמקים קראתיך השם", שמתחילין בראש השנה, ועקשו בהושענא רבה בסוף סכות, אנו זוכים כל ישראל לבחינה זאת, לקיים — "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", ולדון את כלם רק לכף זכות, ולקיים (אבות פ"ק ד'): "אל תהי כזו לכל אדם", יהיה מי שיהיה, כי בסכות זכינו לישוב כלנו בפסח, שהיא פסא הפבוד, מקומו של עולם, כי אנו מגלים, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו בחוץ במקומות החיצונים, גם-כן יכולים למצא אותו יתברך, ועל-ידי-זה מאיר על כל אחד מ'ישראל הארה מבחינת "מקומו של עולם" — לדון את הכל לכף זכות, אפלו פושעי ישראל והגרוע שבגרועים, עד שנוזכה להכניס את כלם לכף זכות, ולהאיר בהם ההארה של ראש השנה, דהינו, שתמיד ימצאו פתח ודרך לתשובה בכל מקום שהם בכל עת וזמן.

ועקר הפתח והדרך הוא לצעק תמיד מעמקא דלבא להשם יתברך יהיה איהו שיהיה, ולא יי'אש עצמו מן הצעקה לעולם, באשר הזהירנו על זה רבנו ז"ל פ'עמים אין מספר, בכמה וכמה לשונות, וזה מה שפירשין לצעק בהושענא רבה, כמה פ'עמים: "הושענא, הושענא" וכו', וכן נעורין כל הלילה וגומרין כל ספר תהלים, שהוא מלא צעקות וזעקות, שזעות ותחנונות, בקשות ותפלות להשם יתברך בכמה וכמה מיני לשונות ומליצות קדושות הנאמרות ברוח הקדש, הפוללים כל באי עולם, עד אשר לא נמצא שום רשע ובעל עברה בעולם, שלא יוכל למצא את עצמו בספר תהלים, הפולל כל באי עולם בכל הדורות ובכל המדרגות שבעולם מראש ועד סוף עד תכלית הירידה, שאין ירידה אחריה, רחמנא לצלן, לכלם הוא מעורר בצעקותיו ובתפלותיו לשוב להשם יתברך, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ע"ג), שתהלים מסגל לתשובה, ומעורר ומגלה את השערים וכו', עין שם.

ובהושענא רבה, שאז הוא סוף ימי הסכות, ואז הוא בחינת דוד כידוע, על-כן אנו ממשיכין התקון הנפלא הזה, שיזכה כל אחד מישראל על-ידי קדשת ראש השנה ויום הכפורים, ועל-ידי שקיים מצות סכה וארבעת המינים שכלם הם בסוד כסא הכבוד, מקומו של עולם, (שנתגלה אז אמתת מציאותו יתברך בעולם, שנה ונפש כידוע), שעל-ידי-זה נזכה לדון את הכל לכף זכות, ולהכניס דרכי התשובה בכל אחד מישראל, דהיינו לומר תהלים ולצעק להשם יתברך תמיד יהיה איה שיהיה, ואפלו שפבר נפל בעמק בור ודות וכו', ונתלכלך במה שנתלכלך כל אחד כפי שיודע נגעי לבבו ומכאוביו וכו', אף-על-פי-כן גם משם יכולים לצאת על-ידי עצת השם, אשר לעולם תצמד, והיא — תפלה והתבודדות, להיות רגיל מאד לדבר אליו יתברך, ולבקש מלפניו יתברך כל מה שצריך ברוחניות ובגשמיות.

וכמו שצריך לדון את אחרים לכף זכות, ולהכניס בהם הדעת האמת של תפלה והתבודדות וצעקה אליו יתברך, כמו-כן צריכין לדון גם את עצמו לכף זכות, אף-על-פי שהוא יודע מכאובי נפשו ורבוי פשעיו פי עצמו מספר וכו', רחמנא לצלן, ואפלו שפבר התחיל לצאת, ונופל בכל פעם לבאר שחית' יותר גדול; רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן צריך לקיים גם בעצמו "אל תדון עד שתגיע למקומו", כמו שצריכין לקיים בחברו "אל תדון" וכו', כי בודאי גם מקום עצמו אינו יודע, כי בודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך, וכל מה שעבר עליו בכל הגלגולים, ומאיזה מקום נמשכין עליו היצרין הרעים והמחשבות הרעות שלו וכו', ובפרטיות אלו הנשמות הגבוהות, שבנשמותיהם תלויות עוד נשמות לאלפים ולרבבות, וטמא אותם הסמך-מם בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, רחמנא לצלן, בודאי צריכין לקיים בעצמם אל תדון עד שתגיע למקומם, כי מה הם יודעים מאיזה שרש ומאיזו בחינה של העולמות הם נמשכים, ועל-כן עבר ועובר עליהם מה שעבר ועובר וכו'.

על-כן אסור ליאש את עצמו לעולם, כאשר הזהירנו על זה רבנו ז"ל פ'עמים אין מספר, כי צריכים לקיים גם בעצמו "אל תהי כזו לכל אדם", שלא לעבר על אסור שפיכות דמים, כי לבזות אדם הוא שפיכות דמים ממש, ששופף דמו והורג אותו, ורחמנא לצלן, כי על-ידי חלישות דעת שמחלישים דעתו, הוא יכול לאבד עצמו לדעת לגמרי, חס ושלום, ועל-כן גם לבזות את עצמו ביותר עד שיוכל לפל על-ידי-זה, חס ושלום, הוא בודאי אסור חמור, כי הוא אסור שפיכת דמים, שאסור גם בעצמו, כמו שנאמר (בראשית ט'): "שופף דם האדם וגו', ויאף את דמכם לנפשותיכם", ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה, ומובא בפרוש רש"י — לרבות השופף דם עצמו, כי צריכין לדון את עצמו לכף זכות יהיה איף שיהיה, ולמצא בעצמו נקודות טובות כמובא (בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב): כי מי יודע את מקומו, והעקר שלא יאש את עצמו מן הצעקה לעולם, שזהו סוד הושענא רבה, שזוכים על-ידי שנוכנסו לספה, שזכינו כלנו בני ישראל לבחינת מקומו של עולם, שעל-ידי-זה זוכים לדון את הפל לכף זכות, אפלו את עצמו.

וזהו סוד ביהוא יומא — וישב יצחק ויחפר את בארות המים" וכו', דהינו שבראש השנה היה בחינת חפירת בארות המים, כמבאר (בהר הקדוש צו ל"ב. באריכות גדולה, עין שם), הינו כי בארות מים זה בחינת קולות וצעקות להשם יתברך, בחינת "שפכי פמים לבך נכח פני השם", בחינת שבועה קולות שאמר דוד על המים, שנמשכין ביום זה כמובא, הינו שכל התקונים שגומרים ביום זה הם בחינת קולות, לצעק ולהתחנן לפני השם יתברך תמיד מעמק הלב, בבחינת "שפכי פמים לבך נכח פני השם", שזהו בחינת ספר תהלים שגומרין אז, שעל-ידי-זה נזכה כלנו לשוב אליו יתברך, ועל-כן עוסקין אז עם ערבי נחל, שמרמז על פושעי ישראל כמובא, לקיים — "אל תהי כזו לכל אדם", זה עקר התקון שהתחיל בראש השנה, שאז הצדיק האמת מיחידי הדורות דן את הפל לכף זכות, ומקרב את הפל, אפלו גרועים

כאלו, שפכל השנה אי אפשר לתקנם, אכל בראש השנה גם להם יש תקוה, ונגמר בהושענא רבה.

וזה בחינת "משנה תורה" שאומרים אז בליל הושענא רבה, כי כל ספר "משנה תורה" הוא דברי תוכחות, שמוכיח משה את ישראל בתוכחה של חסד ורחמים (עין לקוטי-מזהר"ן, חלק ב', סימן ח'), להראות להם חסדי השם וטובו וצדקתו לעולם, שפכה שהכעיסו לפניו בכמה מקומות, אף-על-פי-כן עדין חבתו ורחמיו עליהם, כמו שפכתוב (דברים י'): "ועתה ישראל מה השם אלקיך שואל מעמך", ופרש רש"י: אף-על-פי שעשיתם כל זאת, עוננו רחמיו וחבתו עליכם, ומפל מה שחטאתם לפניו, אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו', עין שם; ואין יראה אלא תפלה, כמו שנאמר (משלי ל"א): "אשה יראת השם היא תתהלל", כמוכא בדברי רבנו ו"ל, הינו שפשה מוכיח ומזהיר את ישראל לדורות, שאחרי כל מה שחוטאין לפניו, חס ושלום, אין הקדוש-ברוך-הוא שואל מהם, כי אם ליראה, שהיא תפלה, דהינו להתפלל ולצעק אליו יתברך תמיד, וכמו שנאמר (תהלים נ'): "וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני", וזה שבתחלת דבריו של משה הזכיר את כל המקומות שהכעיסו לפניו, כמו שנאמר: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה" וגו', ופרש רש"י — שפנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפניו וכו', הינו, כי התוכחה של משה היתה תוכחה של חסד, שאמר משה תוכחתו באפן שלא יעורר, חס ושלום, על-ידי תוכחתו הריח רע של המעשים הרעים שעשו, ויחליש אותם, חס ושלום, על-ידי-זה, רק אדרבה על-ידי תוכחתו יחזק אותם, ויוסיף ויתן בהם ריח טוב, ועל-כן הזכיר כל המקומות שהכעיסו לפניו, כל המקומות דיקא, כי בזה הזכיר להם זכות וחסד גדול, כי הוא קיים — "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", כי הוא זכה לאחז בכסא הכבוד, בסוד — מאחז פני כסא, שעל-ידי-זה היה בבחינת — מקומו של עולם (עין לקוטי-מזהר"ן, חלק ב', סימן א'), ועל-כן ידע שכל אלו המקומות

שֶׁהַכְּעִיסוֹ בָּהֶם לְפָנֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, הַמְּקוֹמוֹת בְּעֶצְמָן גָּרְמוּ לָהֶם לַחֲטָא, כִּי עָבְרוּ בַּמַּדְבָּר בַּמָּקוֹם נָחַשׁ, שָׂרָף, וְעַקְרָב וְצַמָּאוֹן וְכוּ', שֶׁהֵם מְקוֹם תַּקְוָה הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחְרָא כַּיְדוּעַ, וְהָיוּ צְרִיכִים לְלַחֵם עִם קְלָפוֹת קָשׁוֹת וְעִצּוֹמוֹת שֶׁהָיוּ בַּמְּקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, וְזֶה גָרַם לָהֶם, שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד בַּנְּסִיּוֹן, וְנִכְשְׁלוּ בַּמָּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְכַמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנִים לְבִרְכָה עַל-פְּסוּק "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשְּׂטִיִּים" וְכוּ', שֶׁהַמָּקוֹם גָּרַם לָהֶם לַחֲטָא כַּמּוּבָא בַּזֵּהר הַקְּדוּשׁ, נִמְצָא שֶׁבְּזֶה שֶׁהַזְכִּיר דִּיקָא אֶת הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, בְּזֶה הַמְּצִיא לָהֶם זְכוּת, בְּחִינַת הַזְכוּת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה — "אֵל תְּדוּן אֶת חֲבֵרְךָ, עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמָקוֹמוֹ" כַּנ"ל, וְכֵן סוֹכֵב וְהוֹלֵךְ כָּל סִפְרֵי דְבָרִים עַל קֶטֶב זֶה — לְהַזְכִּיר לְיִשְׂרָאֵל כָּל מַה שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְיַאֲשׁוּ עֶצְמָן מִן הַרְחָמִים לְעוֹלָם, כִּי רַחֲמָיו לֹא כָּלִים, כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעִינֵיהֶם, שֶׁאִף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ אֶת הַעֲגָלָה, אִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מְנַע רַחֲמָיו מֵהֶם, וְכֵן אַחַר שֶׁאָר הַחֲטָאִים הֵיטִיב עִמָּהֶם בְּחִסְדּוֹ, עַד שֶׁהֵם מוֹכֵנִים עִתָּה לְהַכְּנִס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל.

עַל-כֵּן יָדְעוּ לְדוֹרוֹת, שֶׁבְּכָל מַה שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם עַד בֵּיאַת מְשִׁיחַ בְּכֻלָּל, וּבַפְּרָט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה, לְעוֹלָם אֵל יִתְיַאֲשׁוּ עֶצְמָן מִן הַרְחָמִים, כַּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנִים לְבִרְכָה (בְּרִכוֹת י"א). "אֲפֹלוֹ חָרַב תִּדְּהַ מִנְּחַת עַל צִנְאוֹרוֹ שֶׁל אָדָם, אֵל יִמְנַע עֶצְמוֹ מִן הַרְחָמִים", וְאָמְרוּ (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ח): יִפֶּה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין קֶדֶם גְּזֵר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזֵר דִּין, וְזֶה שֶׁסִּפֵּר מֹשֶׁה תְּפִלוֹתָיו, אִיךָ הִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ט'): "וַיִּתְנַפֵּל לְפָנֵי הַשֵּׁם" וְגו', הַכֵּל כְּדֵי לְהוֹרוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁיִּתְחַזְּקוּ בַּתְּפִלָּה וְיַצְעֲקוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, וְזֶה בְּחִינַת שִׁירַת הָאֲזִינוּ, שֶׁכּוֹלֵלֶת כָּל מַה שֶׁעָבַר עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶׁעָתִיד לְעָבֹר עֲלֵיהֶם בְּכֻלְלִיּוֹת וּבַפְּרָטִיּוֹת עַד הַסּוּף, וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה, סוּף כָּל סוּף לֹא יִטַּשׁ הַשֵּׁם אֶת עַמּוֹ, כַּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסוּף: "כִּי יִדִּין הַשֵּׁם עַמּוֹ" וְגו', "כִּי יִרְאֶה כִּי אֲזַלְתָּ יָד" וְגו', וְזֶה שֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה בַּתְּחִלַּת דְּבָרָיו: "כִּי שֵׁם הַשֵּׁם אֶקְרָא הִבּוּ גְדֹל לְאַלְקִינוּ", הֵינּוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה

לישראל, ממני תראו וכן תעשו, כי דעו, כי אנכי כל מה שזכיתי בזה העולם, הכל היה על-ידי שקראתי תמיד אל השם, בחינת — "כי שם השם אקרא", וכמו-כן מהרו ועשו כמוני "והבו גדל לאלקינו" — שתקראו גם-כן אל השם יתברך תמיד כמוני, שהוא עקר גדלתו וכבודו, כמו שכתוב (תהלים ג'): "וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני", וכעין שדרשו חכמינו, וזכרונם לברכה, על פסוק זה: "כי שם השם אקרא", אתם — "הבו גדל לאלקינו" וכו', שתענו אחרי "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", הינו שכמו שאני קורא להשם יתברך תמיד, כמו-כן תעשו לעולם ועד, שזהו בחינת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ששם כבוד מלכותו מברך לעולם ועד, אפלו אחרי כל החטאים והפעסים שמכעיס כל אחד לפניו בכל דור ודור, כי ימין השם רוממה לעולם, וכמו שנאמר (תהלים צ"ב): "ואתה מרום לעולם השם", וכמו שנאמר (דברים ל"ב): שחת לו לא, ותרגם אונקלוס — לא ליה, כי אליו יתברך אין מגיע שום פגם, כמו שנאמר (מלאכי ג'): "כי אני השם לא שניתי", ועל-כן תמיד יכולין להתקרב אליו יתברך, כמו ששמעתי מפי רבנו ז"ל שאמר, שאפלו בשאול תחתיות יכולים להיות סמוכים אליו יתברך, ועל-כן הזהיר אותם משה על זה בתחלת השירה, כי זה עקר פונתו בשירה הקדושה הזאת, שכוללת הכל, שאמר עליה: "וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי ורעו", וכל פונתו, שיתחזקו תמיד בהשם יתברך, ויבטחו ברחמי ויצעקו ויתפללו אליו יתברך תמיד, כמו שנהג הוא בעצמו כל ימי חייו, שהתבודד מדי יום ביומו עמו יתברך.

וזה שהקדים תחלה והזהיר להם, שיאזינו דבריו היטב, כמו שנאמר "האזינו השמים" וגו', יערך כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" וגו', הינו שהזהיר, שדבריו יפנסו באזניהם כמו מטר וטל שיורדין טפות מים בארץ, ואחר-כך צומח מהם צמחים ונפלאים, כמו-כן דבריו יפנסו בלבם כטל וכמטר, ויצמחו בלבם

ויעשו פרות טובים, כי דברים אלו — להתחזק בהשם יתברך, צריכין תמיד להאזין היטב היטב, ולהבין דבר מתוך דבר, להבין היטב רמזיו של הצדיק, עד היכן צריכין להתחזק לעולם.

וכמו שאמר דוד המלך, עליו השלום (תהלים ל"ב): "אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו', כי מתחלה ספר דוד צרותיו, ואמר, שמעצם צרותיו הוא מכרח לשאג כל היום, כמו שנאמר (שם): "כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל היום כי יומם וליילה תכבד עלי ידך" וגו', "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה", ודרשו חכמינו, וזכרונם לברכה (מדרש שחר טוב, תהלים ק"מ): אתה רנן לפני ואני אפלט אותך; נמצא, שבאלו הפסוקים, מזכיר איה צריכין להתחזק בתפלה ובשאגה להשם יתברך תמיד, כדי להנצל משטף מים רבים השוטפים בעולם הזה, הרוצים לכלות את האדם, חס ושלום, משני העולמות, רחמנא לצלן, ועל זה סיים: "אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני", שאני מרמז לך בעיני, שאל תסתפל על שום דחיה שרוצין לדחות אותך, יהיה מי שיהיה, הן המחשבות שבאין עליך בעצמך, הן הדחיות הנמשכין מאחרים וכו', על פלם אל תסתפל, רק תבין דברי, שאני מורה לך הדרך, ורמז לך בעיני, שתמיד תתחזק בצעקה ושאגה להשם יתברך, וכנ"ל.

וזהו שאמר משה רבנו: "יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" וגו', שדבורים אלה צריכין לצמח ולעשות פרות בלבד כטל וכמטר, לקימם תמיד בכל מה שעובר על האדם כל ימי חייו, ומה הם הדברים? "כי שם השם אקרא הבו גדל לאל הינו" — שתקראו תמיד אל השם יתברך לעולם ועד כמוני, ועל-כן קורין ספר "משנה תורה" כליל הושענא רבה, כי זה עקר בחינת הושענא רבה — להמשיך דרך זו על כל אחר — לצעק תמיד אל השם יתברך,

וזה — "תעו במדבר בשימון דרך, עיר מושב לא מצאו" וגו', "ויצעקו אל השם" וגו', שפשאדם נתרחק ממקומו, ואזי הוא תועה במדבר, ואינו יודע הדרך לשוב למקומו, בחינת — "עיר מושב לא מצאו", אזי עקר העצה — "ויצעקו אל השם", שזהו עקר בחינת ההתחלה, שנמשכת על כל אחד מישראל בראש השנה, בחינת "ממצמקים קראתיך השם".

ועקר ההארה שאנו מקבלין בראש השנה היא, שנזכר להתעורר כל אחד ממקומו אשר הוא שם, ולחזק את עצמו מאד לבלי לפל בדתו, ויצעק ויזעק וישאג אליו יתברך מעמק הלב, שזהו העקר, ובלא זה אי אפשר להתחיל ולתקן שום דבר, מרפוי הכבדות והמניעות והבלבולים וכו', כי כן הדבר — שצריכין להתחזק ולהתאמץ כל ימי חיינו יהיה איך שיהיה, ויעשה כל מיני פעולות שבעולם לשמח את עצמו ולדון את עצמו לכף זכות תמיד, וירבה בצעקות ובשועות להשם יתברך כל ימי חיינו, ולא יתיגע לעולם, כמו שהזהיר רבנו ז"ל לבל נתיאש מן הצעקה לעולם, כי התקון של כל דבר אי אפשר שיהיה נעשה בפעם אחת, ובפרט מי שקלקל הרבה כמו שקלקל וכו' וכו', רחמנא לצלן, בודאי צריך להתמהמה הרבה עד שיוזכר לתקון נצחי, בסוד (יומא ל"ח): בא לטהר מסיעין אותו, ואומרים לו — המתן, וכמו שמבאר בכתבים לענין תקון חטא אדם הראשון, שמחמת גדל חטאו, אי אפשר לתקן ביום אחד, כי אם מראש השנה עד שמיני עצרת, וגם בכל הזמן הזה אין מתקנין בשלמות, כי אם בכל שנה מעט מעט, עד זמן יבלע המות לנצח, עין שם.

מכל שכן עתה, שכל אחד הוסיף חטאים וקלקולים על חטא אדם הראשון, מה שהוסיף, על-כן בודאי אי אפשר לתקן בפעם אחת, רק מעט מעט, וזה ידוע, שהיצר הרע וחילותיו אורבים לאדם תמיד, ותכף שמתחיל להתעורר להשם יתברך באיזו צעקה ושועה וכיוצא, אזי הוא מתעורר להתגבר ולהתגרות בו ביותר, מחמת

שְׂרֹאָה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְבָרַח מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנוּם לְבָרָכָה (סֵפֶה נ"ב.): כֹּל הַגְּדוֹל מִחֲבָרוֹ יֵצֵרוֹ גְּדוֹל הַיָּמֵנוּ, וּמִחֲמַת שֶׁהָאָדָם עֲדִין בְּקַטְנוֹת גְּדוּלָּה, כִּי עֲדִין לֹא נִתְעוֹרַר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִם מַעַט, וְלֹא הִתְחִיל תְּקוּנוֹ, כִּי אִם פְּחוֹת מְחוּט הַשְּׁעָרָה, וְגַם עַל זֶה מִתְגַּרְהַ הַבַּעַל-דָּבָר כְּנִגְדוֹ בְּהִתְגַּבְּרוֹת גְּדוּלָּה, לְקַלְקֵל, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן קָשָׁה מְאֹד לַעֲמֹד כְּנִגְדָם, וּמִחֲמַת זֶה רַבִּים רְחוּקִים מִתְּשׁוּבָה, כִּי בְּאֵמַת רַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים בְּהִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אָפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים חֲרָטָה, אִף מִגְּדֵל הִתְגַּבְּרוֹת וְהִתְגַּבְּרוֹת שֶׁל הַבַּעַל-דָּבָר, שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְגַּרְהַ כְּנִגְדוֹ בְּכָל פַּעַם, רַבִּים נוֹפְלִים מִיָּד, וּיְקַצְתֶּם לְאַחַר אֵיזֶה זְמַן, כִּי רַק יְחִידֵי סִגְלָה עוֹמְדִים עַל עַמֻּדָם עַד הַסּוֹף בְּעִקְשָׁנוֹת גְּדוּלָּה, וְעַקֵּר הִתְגַּבְּרוֹת וְהִתְגַּבְּרוֹת שֶׁל הַבַּעַל-דָּבָר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה וּבְכָל רִגַע מִמֶּשׁ, הוּא רַק לְהַפִּילוֹ בְּיָאוֹשׁ וּבְעַצְבוֹת וּבְכֹמֶרָה שְׁחוּרָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִסְתֶּם פִּי וְנִתְעַקַּם לְכַבוֹ, וְהוּא מְלֵא קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת עֲלָיו יִתְבָּרֵךְ, וַיִּר וַיִּמְרָר לוֹ עַד מְאֹד.

וְעַל-כֵּן עַקֵּר הַתְּקוּן — לַעֲעֵק וְלִשְׂאֵג אֱלִיו יִתְבָּרֵךְ עַל דָּבָר זֶה בְּעַצְמוֹ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, שְׂיִזְכָּה לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעַתּוֹ, וְלֹא יִשְׁכַּר וְלֹא יִתְעַקֵּם לְכַבוֹ מִשׁוּם דָּבָר, רַק יִזְכָּה לְהַפְּלִל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ לְנִצּוּחַ נְצָחִים, וְלִהְיֶה מְשִׁיב עַל עַצְמוֹ נֶעֱם עֲרֹבוֹת זֵיו שְׂכִינַת עֵזוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂזֵהוּ כָּל עֲבוּדֵי תִינוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד שְׂמִינֵי עֲצָרַת — לְהַקִּים אֶת הַמְּלָכוֹת וְלְכַנּוֹתָהּ, שְׂתַהֲיֶה פְּרָצוּף בְּפָנָי עֲצוּמָה, וּבְפִרְטִיּוֹת בְּהוֹשְׁעֵנָא רַבָּה, שְׂאֵז צוֹעֵקִין הַרְבֵּה קוֹלוֹת, בְּחִינַת הַשְּׂבָעִין קָלִין, שְׂיִזְכָּה שְׂיִזְדַּבֵּר מְחוּ, וַיֵּאִיר לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוֹי נִפְלָא, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְיִהְיֶה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תְּכִלִּית, אֲשֶׁר זוֹהִי הַגְּאֻלָּה מִמֶּשׁ.

שמחת תורה

תִּכְרָף אַחַר סְפוֹת וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה הוּא יוֹם שְׂמֵחַת תּוֹרָה, כִּי כָּל יְמֵי חַג הַסְּפוֹת הַקְּדוּשִׁים עֲסָקְנוּ בְּקִיּוֹם מְצוּוֹת מְעֻשְׂיוֹת דִּיקָא, וּבְכַפְרֻטִּיּוֹת עַל-יַדֵּי אַרְבַּעַת הַמִּינִים הַקְּדוּשִׁים, וּלְנִטְלָן בִּידֵּים דִּיקָא, כְּדֵי לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם לְדַרְי מַעְלָה וּלְדַרְי מַטָּה, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעְדֵּי תִּכְרָף כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוּהֵי כָּל עֲבוֹדַתְנוּ בְּקִיּוֹם מְצוּוֹת מְעֻשְׂיוֹת דִּיקָא, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה דִּיקָא, לְגַלוֹת גַּם בְּמִקּוֹמוֹת הַיְרֻדִים וְהַנְּפוּלִים, שְׁעָרֵין הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שָׁם, וְאֵין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְעַל-כֵּן זְהוּ עֵקֶר הַשְּׂמֵחָה, כִּי אֵין עוֹד שְׂמֵחָה כְּשִׂמְחָה זוֹ — כְּשִׂזְזוּכִים לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, עַל-יַדֵּי מְצוּוֹת מְעֻשְׂיוֹת דִּיקָא, וּכְמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים קי"ט): "כָּל מְצוּתֶיךָ אֱמוּנָה", אֱמוּנָה דִּיקָא, שֶׁהַמְצוּוֹת צְרִיכוֹת לְהִבְיֵא אֶת הָאָדָם אֶל שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (מְכִילֵתָא פְּרַשְׁת בֵּא): בְּשִׁכְרַ מְצוּהָ שְׂאֲתָם עוֹשִׁים, אֲנִי נִגְלָה עֲלֵיכֶם וְכו', עֵין שָׁם; וְעַל-כֵּן מְצוּוֹת אַרְבַּעָה מִינִים וְכֵן הַרְבֵּה מְצוּוֹת הֵן בִּידֵּים דִּיקָא, כִּי הָעֵקֶר הוּא לְבַרַר הַמְדוּמָה, כְּדֵי לְזַכּוֹת לְאֱמוּנָה, כְּמוֹ שְׂאֲמַר רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'): וְעֵקֶר בְּרוּר הַמְדוּמָה הוּא דִּיקָא עַל-יַדֵּי בְּחִינַת (הוֹשַׁע י"ב): "וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה", כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נ"ד), וְיַד הוּא בְּחִינַת שְׂמֵחָה, בְּחִינַת (דְּבָרִים י"ב): "וּשְׂמֵחָתְכֶם כָּל מְשַׁלַּח יְדְכֶם" וְכו' עֵין שָׁם.

כִּי עֵקֶר בְּרוּר הַמְדוּמָה לְהַכְנִיעַ הָרַע שָׁבוּ, וּלְזַכּוֹת הַטוֹב שָׁבוּ, כְּדֵי לְזַכּוֹת לְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְהֵאֱמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה בְּלֵי שׁוֹם חֲכָמוֹת וְהַשְּׁפָלוֹת, וְזֶה זֹכִים רַק עַל-יַדֵּי בְּחִינַת הַיְדִים שֶׁהֵם כְּלִיּוֹת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, שְׁפָלוּלִים בִּידֵּים, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמְעַשָּׂה, בְּחִינַת מְצוּוֹת מְעֻשְׂיוֹת, כִּי עֵקֶר הָאֱמוּנָה — לְקַיֵּם כָּל הַמְצוּוֹת בְּמַעַשָּׂה דִּיקָא, וְעֲשִׂיָּה הִיא בִּידֵּים, כְּמוֹ שְׂאֲמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר קָדָם

הסתלקותו, שהרים שתי ידיו, ואמר: וי לתרין תורות שיסתלקו מעלמא, פי יד ימין ויד שמאל הן בחינת תורה שבכתב ותורה שבפעל-פה, גם שתי הידים מרמזות על שני הלוחות שקבל משה רבנו בשתי ידיו, כמו שנאמר (דברים ט'): "ושני לוחות הברית על שתי ידי", פי יש בשתי הידים עשר אצבעות — חמש בימין וחמש בשמאל, כנגד עשר הדברות שבשני הלוחות — חמש בלוח אחד וחמש בלוח השני, ודיקא על-ידי קיום מצוות מעשיות באים לידי אמונה, והאמונה מביאה לשמחה, ותכלית פונת המצוות לקימם בפשיטות במעשה דיקא, כמו שנצטוינו בלי שום חכמות, אף-על-פי שאי אפשר להבין טעמם, שנה בחינת (שמות י"ז): "ויהי ידיו אמונה", ידיו דיקא, פי עקר האמונה היא בידיים, שהם כלי המעשה דיקא, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן י"ט) על פסוק זה, לעגן הרחקה מללמד ספרי-מחקרים, פי הם מביאים לידי אפיקורסות גדולה, שהיא בחינת עמלק וכו' עין שם; פי המדמה הוא בחינת עשיה, בחינת כח הבהמיות, שהוא כח הגוף שהוא עשיה, פי עקר פנימיות השכל האמת בעצמו רחוק מהגוף מאד, ואין יכול להתלבש בגוף העכור מהתאוות כלל, ואין מי שיזכה אליו, פי אם הצדיקים האמתיים, ששברו לגמרי את כל תאוות הגוף, עד שבטלו את גופם לגמרי בתכלית הבטול בתכלית השלמות, שאין שלמות אתריה, אבל כל השכל של כל העולם ומלואו, הכל הוא רק בחינת כח המדמה, ואפלו כל החכמות הגדולות שהמציאו החכמים והחוקרים, הכל על-ידי הכח המדמה, שמדמה מלתא למלתא, עד שבאים להמצאות חדשות, אבל פנימיות השכל העיוני בעצם, שהוא להפיר את "מי שאמר והיה העולם", זה אי אפשר לזכות בשום שכל, פי אם כשמשברין לגמרי לגמרי את כל תאוות הגוף בתכלית הבטול, ואף-על-פי שאי אפשר לעולם להשיג בשכלם השגות אלקות, מחמת שרפם לא שברו לגמרי את תאוות הגוף, אף-על-פי-כן חמל השם יתברך על העולם, ונתן במדמה כח האמונה, שיהיה להם כח להמשיך על עצמן אמונה שלמה. אם ירצו להסתכל על האמת לאמתה.

כי אף-על-פי שאי אפשר להבין הפל בשלמות וכו', מחמת שלא זכו עדין אל פנימיות השכל, מחמת שלא בטלו לגמרי את הגוף, אף-על-פי-כן אם על-כל-פנים יכירו את מקומם באמת, שהם רחוקים משכל העצם, וימשיכו את עצמן לאמונה — להאמין לקול דברי אבותינו הקדושים, שבטלו את החומר לגמרי, כמו משה והאבות וכו', וכו', אז יכולים לזכות לאמונה שלמה בתכלית השלמות, ועל-ידי-זה יזכו לכל טוב, כי מי שמכניס את עצמו לגמרי בתוך האמונה הקדושה, ומבטל את דעתו וחקמתו לגמרי, ורק ממשיך על עצמו נעם ערבות זיו האמונה הקדושה, לידע כי אין בלעדיו יתברך קלל, והכל לכל משגח בהשגחתו הפרטי פרטית דיקא, ואינו תלוי בשום בריה בעולם, רק הכל ממנו יתברך לבד, אז דיקא זוכה לחיות חיים חדשים בכל פעם, והוא רק בשמחה עצומה, ושר ורוקד, כי אינו ירא משום בריה שבועולם, כי יודע, כי ישועתו תלויה רק בו יתברך ולא באחר, כמו שנגאמר (תהלים קמ"ו): "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה", שהוא בעצמו אינו יכול לעזור לעצמו, ואיך יעזר לך?! וכשידע ידיעה זו, אזי יהיה תמיד בשמחה, וזהו עקר שמחת התורה, כי כלליות התורה והמצוות הם בשביל האמונה — להביא את האדם אל האמונה הקדושה, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: אקרי תורה בגין דאורי ומגלה מה דהוי סתים מניה, כי התורה והמצוות מגלים ומפרסמים אותו יתברך, ועל-כן זהו עקר השמחה בנ"ל.

אך עקר ברור המדמה לזכות על ידו לאמונה, אין זוכים, כי אם על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת המפגל במעלה נפלאה מאד מאד, שהוא מאיר בנו דעת האמת, שנהיה תמיד בשמחה, ובפרטיות עם כל הנקודות הטובות שיש בנו ממצוות מעשיות דיקא: ציצית, תפלין, שבת, צדקה וכו' וכו', שכל זה הוא הלמוד העמק שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב): על-פסוק "אזמרה לאלקי בעודי" וכו', עיין שם; כי הצדיק האמת ותלמידיו

הקדושים שפכל דור ודור מוליכים אותנו בדרך הישר, ומלמדו
 ומזהירנו אותנו לקיים כל המצוות עם פרטיהן ודקדוקיהן בפרטיות
 וכו', ועל-ידי-זה ממשיכין עקר ברור האמונה שהיא עקר חיות
 עולם העשייה הזה על ידה.

ועל-כן אפלו אם ירצה האדם לעסק בדבקות לבד בלי עשיית
 מצוות מעשיות, גם זה הבל, וגם יכול להפשל על-ידי-זה הרבה,
 באשר כבר נכשלו על-ידי-זה רבים, ועל זה נאמר (קהלת ז):
 "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם", כי צריך
 לאחז בשניהם — לעשות הרבה בעבודת השם ותרף בתורה
 ובתפלה ובמצוות מעשיות הרבה, וזה העקר, וכמו שאמרו חכמינו,
 זכרונם לברכה (אבות פ"ק ג'): "כל שמעשיו מרבין מחכמתו
 חכמתו מתקיימת" וכו', ואם יזכה גם לבחינת דבקות, טוב אשר
 יאחז בזה וגם בזה, הינו הן בעשייה בפעל ממש והן בדבקות,
 ובאמת העבודה והעשייה בעצמה של תורה ומעשים טובים, זהו
 עקר הדבקות, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: "ובו תדבק",
 וכי האף אפשר להדבק בו יתברך, והלא אש אוכלה הוא?
 אלא הדבק במדותיו וכו', שהם כלליות התורה, וכמו שנאמר
 (דברים י"ג): "אחרי השם אלוקיכם תלכו, ואתו תיראו, ואת מצותיו
 תשמרו, ובקלו תשמעו, ואתו תעבדו ובו תדבקו", מבאר בפסוק
 זה, שצריכין לקיים הכל — עשיית מצוות מעשיות ודבקות.

ובאמת הכל אחד, למי שזוכה לעבודה לשמה, כי כשאדם
 מכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה, ומשמח את עצמו
 בשמחת המצוות, וכל שמחתו היא המצוה בעצמה, אז נעשה
 אחדות אחת עמו יתברך, שהוא ודעתו ומצוותיו אחד, ומרב
 דבקות שמרגיש בשעת עשיית המצוות בשמחה עצומה, עד שאינו
 רוצה שום שכר עולם הבא בעדם, רק שכרו הוא המצוה בעצמה
 (אבות פ"ק ד'): "שכר מצוה מצוה", כי הוא נהנה מהמצוה בעצמה,
 כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן ה'), וזהו עקר

השעשוע והנעם והזיו והערכות, שאדם זוכה לקים את המצוות המעשיות בשמחה כזו, עד שאינו רוצה בשכרן שום שכר, רק שש ושמח עמו ותברך, וזהו עקר שמחת התורה, ששמח עם התורה בעצמה, ורוקד מרב שמחה, כי עקר שלמות השמחה שעוברת דרך קומת כל האדם מהראש ועד הרגלים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קע"ח), וזהו עקר עבודת הצדיקים הגדולים המפלגים במעלה, שכל עקר שמחתם היא לקים רצון הבורא ותברך בתמימות ובפשיטות, ומקמיים את התורה ואת המצוות בפעל ממש, ואז הם מדבקים עמו ותברך דיקא, ועל-כן אצלם נתקיים שניהם — הן קיום המצוות בפעל והן דבקות בתכלית המדרגה העליונה.

אבל אף-על-פי שהאבות וגדולי הצדיקים שברו את הגוף לגמרי עד שזכו למה שזכו — לעקר שלמות השמחה הזאת, לשמח ולהדבק בו ותברך, כמו שנאמר (תהלים צ"ז): "שמחו צדיקים בהשם", וכתיב (שם ס"ח): "וצדיקים ישמחו, יעלצו לפני אלקים ויששו בשמחה", אבל כל יגיעתם היתה לתקן כל העולם, להמשיך השמחה והחיות הקדושה הזו בלב כל אחד ואחד מזרע ישראל, שאפלו מי שלא שבר תאות גופו לגמרי, יזכה גם-כן להתקרב אליו ותברך, על-ידי שמירת התורה והמצוות, ואפלו מי שפגם כמו שפגם, בכל עת שחפץ וחותר להתקרב להשם ותברך, יוכל לשמח ולהחיות נפשו בגדל כחם של הצדיקים, על-ידי שיאמין שכל נקדה ונקדה טובה שזוכה על-ידי כל מצוה ומצוה מעשית, אין ערף אליה, ואפלו נקדות טובות של עשית המצוות של פושעי ישראל, עולות על כל התענוגים של הכל, ועל כל מיני עצירות וכו', של כל העולם כלו, עד שישמחו את נפשם ביותר על שהם גם הם זוכים אל טוב אמתי ונצחי כזה — לעסק בעשית המצוות, שעל-ידי-זה מדבקין בו ותברך, שהוא חי החיים מקור השמחה של כל השמחות, כמו שנאמר (תהלים מ"ג): "ואבואה אל מזבח אלקים אל אל שמחת גילי" וגו', וכדכתיב (תהלים ט"ז): "תודיעני

ארח חיים שבע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח", שכל זה הוא בחינת (ישעיה ל"ה): "ששון ושמחה ישיגו" וגו', שחוטפין את היגון ואנחה ומהפכים אותם לשמחה.

וזה בחינת מה שפסימים את התורה בשמחת תורה, ומתחילים מיד — "בראשית", כי נעוץ תחלתו בסופו, כי עקר הכל הוא להמשיך ולגלות את האמונה הקדושה, למען דעת כל עמי הארץ, כי השם הוא האלקים אין עוד, לידע ולהודיע ולהודע, שהוא האל הוא היוצר, הוא הבורא הכל יש מאין המחלט, להאמין בחדיש העולם באמונה שלמה, שהוא בחינת "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שמשך רבנו, עליו השלום, פתח את התורה הקדושה בפסוק זה, להודיע שאין צריכין ואסור לחקר שום חקירה מה לפנינו ומה לאחור וכו', רק קבלת התורה מתחילה בזה — להאמין באמונה שלמה לקול דברי אלקים חיים היוצאים מפי משה, שפתח לנו את התורה בלי שום חקירות וחקמות, רק הודיע לנו מיד שרש ויסוד האמונה הקדושה, שהיא "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", וכמו ששמעתי מפי רבנו הקדוש, זכרוננו לברכה, לענין הרחקת הפלוסופיה והחקירות וכו', רק להאמין לקול אבותינו בפשיטות, כאשר פתח לנו משה רבנו — "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", והיה רגיל להזכיר כמה פעמים גדל עצם נפלאות הטובה שעשה לנו משה רבנו, עליו השלום: שנתן לנו את התורה, ופתח בה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", וגלה לנו האמונה הקדושה בלי שום חקמות וחקירות וכו', וגנה רבנו ז"ל הרבה את ספרי המחקרים והפילוסופים, והתלוץ מהם בכמה מיני ליצנות, וברר לעינינו שאינם יודעים כלום, והאריך בשיחות כאלו הרבה מאד בכמה מיני לשונות של חכמה אמיתית נפלאה ונוראה, אשר פל דבור ודבור היה מתק מדבש ונפת צופים, ונקנס בלב (עין שיחות הר"ן, סימן רי"ט), ו"בראשית" זהו עקר אמונת חדיש העולם, להאמין בו יתברך שהוא מחדש את הבריאה בכל רגע ורגע.

וְכֹה מְקַשֶּׁרֶת הַיֵּטֶב הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה — “בְּרֵאשִׁית”, לְסִיּוּם — “לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל”, כִּי אָנוּ מְסִימִין וְלִכְּל הַיָּד הַחֲזָקָה וְלִכְּל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת הַלּוּחֹת שֶׁקָּבַל מִיָּדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשׁ"י שֵׁם עַל-פְּסוּק “וְלִכְּל הַיָּד הַחֲזָקָה” — שֶׁקָּבַל אֶת הַתּוֹרָה שְׁנֵי לּוּחֹת בְּיָדוֹ, וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַלּוּחֹת, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הֵיטָה כְּלוּלָה בָּהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלְתָּה הָאֱמוּנָה וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, עַל-כֵּן נוֹהֲגִים אֲזוֹ לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד בְּגִמְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה, כִּי זָכוּ לְסִיּוּם אֶת הַתּוֹרָה, וּמִתְחִילִין תְּכַף-וּמֵיָד עוֹד פַּעַם, וְעַקֵּר שִׂמְחָתָנוּ, שְׂאָנוּ זֹכִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כָּל הַשָּׁנָה, וַיֵּשׁ לָנוּ הַרְבֵּה נִקְדוּת טוֹבוֹת מִהַמְצוּוֹת הַיְקָרוֹת שֶׁזָּכִינוּ לְקַיֵּם מִשָּׁךְ כָּל הַשָּׁנָה, כִּי אֶפְלוּ רִיקָנִין שֶׁבָּךְ מְלֵאִים מְצוֹת כְּרֵמוֹן (בְּרִכּוֹת נ"ז): וְאֵף שֶׁעֲדִין לֹא זָכִינוּ לְקַיֵּם מִשְׁלָמוֹת, הֵינּוּ בְּשִׁלְמוֹת הַשִּׂמְחָה, עַל-כֵּל-פָּנִים אָנוּ עוֹשִׂים עִכְשָׁו בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה כָּל הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה שֶׁנִּכְנַסְתָּ עִכְשָׁו, וְאָנוּ מְקַבְּלִין אֶת הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְעֲצוּמָה וּבִרְקוּדִין וּמְחִיאוֹת כַּפַּיִם, וּמְסַכְּמִין בְּדַעְתָּנוּ, אֵף שֶׁעַד שָׁנָה זוֹ לֹא קִיָּמְנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁרְאוּ לָנוּ לְשִׂמְחָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבִקְיוּם הַמְצוּוֹת, עַל-כֵּל-פָּנִים אָנוּ מְקַבְּלִים עַל עֲצָמְנוּ מִעִכְשָׁו שִׂמְחַת תּוֹרָה, שֶׁנִּקְיִים כָּל הַשָּׁנָה אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, וְנִהְיֶה אֵף שִׂמְחָה תְּמִיד, וְאֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (תַּנָּא דְּבִי אֵלֵיהּוּ רַבָּה, פָּרָק ה'): כִּשֵׁם שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹשִׂין אֶת הַתּוֹרָה וְשִׂמְחִין בָּהּ, כִּף הַתּוֹרָה שִׂמְחָה בָּהֶן לְעוֹלָם הַבָּא וְכוּ', עַיִן שָׁם.

וְרַבֵּנוּ ז"ל הִזְהִיר אוֹתָנוּ מְאֹד מְאֹד לְשִׂמְחָה כָּל הַשָּׁנָה, וּבִפְרָט בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה (עַיִן שִׁיחוֹת הַר"ן, סִימָן רצ"ט): אַחַר שִׂמְחַת תּוֹרָה הֵייתִי רְגִיל לְבוֹא אֵלָיו, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, וּבְכָל שָׁנָה כְּשֶׁבִּאֲתִי אֵלָיו אַחַר שִׂמְחַת תּוֹרָה, שָׂאל אוֹתִי, אִם הֵייתִי שִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, וְסָפַר לִי כַּמָּה פְּעָמִים אֵיךְ הָעוֹלָם שִׂמְחִים בְּבֵיתוֹ, וְהֵיטָה לוֹ נַחַת גָּדוֹל מְזָה, וְכֵן עוֹד פַּעַם אַחַת בְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה דִּבֵּר עִמִּי מִעֲנִין שִׂמְחַת תּוֹרָה,

אם אני מרגיש שמחה בלבי אז, או על-כל-פנים פעם אחרת בשנה אני מרגיש שמחה בלבי, (ויברוך השם, שעזרני השם יתברך בחסדו הגדול לשמח בכל לב כמה פעמים בשנה, והרגשתי השמחה בלבי מה שאי אפשר לספר לחברו כלל, כי שמחת יהדותנו מה שזכינו להיות מזרע ישראל, ולהאמין בו יתברך, הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה, ואי אפשר לספר לחברו כלל, ובפרט הדבקות שמרגישין בשעת השמחה, אפלו הפחות מישׂראל, זהו אי אפשר לספר כלל), כי חפצו ורצונו היה מאד, שנהיה שמחים בכל השנה בלה בפרט בשמחת תורה ובפורים ובשבת יום טוב, וספר לי רבנו ז"ל, שפעם אחת בשמחת תורה רקד בעצמו לבדו בחדרו בלי סיוע אנשים אחרים.

הכלל, שזהו עקר השלמות — להיות תמיד בשמחה, ולהחיות את עצמו עם מה שיכול אפלו עם נקדה קטנה מנקדת יהדותו, ולא פל בדעתו כלל, כי עדין חשוב הוא אצלו יתברך מאד מאד, וזהו עקר שלמות האמונה הקדושה — להאמין בו יתברך בתמימות, ובפשטות, ולקיים את התורה והמצוות בלי שום חכמות וחקירות, השם יתברך יזננו לגלות את האמונה הקדושה לכל באי עולם, שיקיים מהרה (צפניה ג'): "כי אז אהפך אל עמים שפה כרונה לקרא כלם בשם השם לעבדו שכם אחד, וכיום ההוא יהיה השם אחד ושמו אחד", אמן ואמן!

חנכה

ימי חנכה הם ימי הודאה כמו שנאמר (בתפלת "על הנסים"): "וקבעו שמונת ימי חנכה אלו להודות ולהלל" וכו', וימי הודאה זה שעשוע עולם הבא, כי זה עקר שעשוע עולם הבא — להודות

וּלְהַלֵּל לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיֶיךָ אוֹתוֹ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה סְמוּכִים וְקְרוּבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מִה שִׁיּוֹדְעִין וּמְפִירִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, סְמוּכִין אֵלָיו בְּיוֹתֵר, כִּי שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים יִתְבַטְּלוּ לְעֵתִיד, בְּבַחֲיַנֵּת כָּל הַקְּרִבְנוֹת בְּטָלִין חוּץ מִקְרִבֵּן תּוֹדָה (עֵין לְקוּטִי-מוֹהָרִין, חֶלֶק ב', סִימָן ב'), הֵינּוּ שְׂבִימֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוּשִׁים עַל-יְדֵי תִקְוָה הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּיָּמִים הֵּם בְּזִמָּן הַזֶּה, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְמַשִּׁיכִין הַדְּרָךְ הַזֶּה שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה בְּעוֹלָם, דִּהְיִינוּ לְעֶסֶק תָּמִיד לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת, שֶׁעָשָׂה עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ מֵימֹת עוֹלָם עַד הַנֵּה בְּכָל־יָמֵינוּ וּבְפִרְטֵינֵינוּ, וְלִזְכֹּר הַיֵּטֵב, וְלִכְבֹּי לְשִׂכַח כָּל הַטּוֹבוֹת הַנּוֹרְאוֹת שֶׁגּוֹמֵל עִמָּנוּ בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (תְּהִלִּים ק"ג): "וְאֵל תִּשְׁכַּחֵי כָּל גְּמוּלָיו", כִּי בְּאֵמֶת זֶה הַדְּרָךְ שֶׁל תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, הוּא דֶרֶךְ נְפִלָא מְאֹד לְהִתְקַרֵּב עַל יְדוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא צְרוּת וְיִסּוּרִים וְיִגּוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (קִהְלֵת ב'): "כִּי כָּל יָמָיו מִכְּאָבִים וְכַעַס", וְכָתִיב (אִיּוֹב י"ד): "אָדָם יֵלֹד אִשָּׁה קָצֵר יָמִים וְשׁוֹבַע רִגְזוֹ" וְאִין טוֹב בְּעוֹלָם כִּי אִם הַתּוֹרָה: וּמַעֲצָם הַצְּרוּת וְהִיּוֹרִין וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם, קָשָׁה וְכָבֵד עַל הָאָדָם לְהִתְקַרֵּב לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִפְלוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן וּלְפָרֵשׁ צַעְרוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, גַּם-כֵּן קָשָׁה מְאֹד, מַחֲמַת רַבּוּי הַמְּנִיעוֹת וְהִיּוֹרִים שֶׁאוֹטָמִים אֶת לְבוֹ, עַד שֶׁאֵינּוּ יְכוּלִים לְפַתַּח אֶת פִּיו, וְלֹא לְהִתְקַרֵּב אֶל שׁוֹם עַבּוֹדָה תְּמָה, כְּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַכְּבֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכוּ'.

וְעַל-כֵּן עָצָה גְּדוּלָה לָזֶה, שֶׁבְּכָל פַּעַם יִזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת וְהַנְּצַחִיּוֹת, שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ, עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטֵי פִרְטֵינֵינוּ, וְהַעֲקָר מִה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת מְזַרַע יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה, וְהַבְּדִילוֹ מִן הַתּוֹעִים בְּדַרְכֵי הַחֻזְקִים וְהַפִּילוֹסוֹפִים וְכוּ' הַנְּהוּגִים עִכְשָׁו בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּיּוֹת, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִם יִסְתַּכֵּל הַיֵּטֵב עַל כָּל מִה

שְׁעֵבֵר עָלָיו מְעוּדוֹ, יִרְאֶה וַיִּבִּין חֲסָדֵי הַשֵּׁם וְטוֹבוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו עָלָיו
 בְּלֵי שְׁעוֹר, כְּמוֹ שְׁאָנוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם (בְּשִׁמוּנָה
 עֲשׂוּרָה, בְּרִכּוֹת): "נִוְדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ
 וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נִסְיֶיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל
 נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עִרְבֵי וְבִקְרֹ וְצִהָרִים" וְכוּ', וְכֵמוֹ
 שְׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ בְּתַפְלַת "נִשְׁמַת": "אֱלוֹ פִינוּ מֵלֵא
 שִׁירָה כִּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כְּהַמּוֹן גְּלִיו, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֹׁבַח כְּמִרְחִבֵי
 רִקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִיָּרַח, וַיְדִינוּ פְרוּשׁוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם,
 וְרוּגְלֵינוּ קָלוֹת כְּאֵילוֹת, אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ הַשֵּׁם אֱלֹהֵינוּ
 וְאֵלֵךְ אֲבוֹתֵינוּ, וְלִבְרַךְ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּכֵנוּ עַל אַחַת מֵאֵלֶּךָ אֶלְךָ אֶלְפֵי
 אֶלְפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת, נִסִּים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם
 אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ" וְכוּ' וְכוּ'.

וְהַכֹּלֵל, שֶׁכְּשֶׁאֲדָם רוֹאֶה גְדֹל צְרוּתוֹ בְּגוֹף, בְּנִפְשׁ וּבְמִמּוֹן,
 שֶׁהוּא רְחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ, גַּם
 בְּפִרְנֶסָה וּבְגוֹף יֵשׁ לוֹ גַּם־בֵּן יְסוּרִים וּמְרִירוֹת וְעֵצְבוֹן גְּדוֹל כְּמוֹ
 שֶׁשְׂכִיחַ בְּרַב הָעוֹלָם, וְאֶפְלוֹ כְּשֶׁבָּאָה עָלָיו אִיזוֹ צָרָה מִמֶּשׁ, חֵס
 וְשְׁלוֹם, עָלָיו לְהִזְהַר לְבַל יִתְבַּלְבֵּל לְגַמְרֵי מַחֲמַת הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִין,
 חֵס וְשְׁלוֹם, רַק בְּכָל עֵת וְעַת, בְּפֶרֶט בַּעֲת צָרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, יִתֵּן
 עֵינָי לְבוֹ וְדַעְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבַּוְּנֵן הַיֵּטֵב עַל חֲסָדֵי הַשֵּׁם וְטוֹבוֹתָיו
 אֲשֶׁר עָשָׂה עִמּוֹ עַד הַנְּהָ, וַיִּהְיֶה אֶת כָּל הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה אֶל תִּקְוָה
 הַשְּׂמִחָה, וַיִּשְׂמַח אֶת נַפְשׁוֹ הָאֲמֻלָּה בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת וְאֲפָנִים,
 וַיִּחְיֶה אֶת עֵצְמוֹ עִם כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה מִקְדָּשַׁת יְהוּדוֹתוֹ, כִּי כָל אָדָם
 כְּמוֹ שֶׁהוּא, מֵאַחֵר שֶׁהוּא בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל, וּמִנִּיחַ טְלִית וְתַפְלִין בְּכָל
 יוֹם, וּמֵיחַד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, רְאוּי לוֹ לִתֵּן הוֹדָאָה
 וְתוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם עַל עֲצָם חֲסָדוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבָּרַךְ
 עָלָיו, שְׂזֻכָּה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת בְּכֹלל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה, מִכָּל שָׁבֵן
 שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ כִּמָּה טוֹבוֹת נִפְלְאוֹת בְּפֶרֶטִיּוֹת, שֶׁגַּמַּל הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ מְעוּדוֹ עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְצָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עֵצְמוֹ לְהוֹדוֹת
 וּלְהִלָּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, וְעַל־יְדִי־וָה יִהְיֶה

לבו נכון ובטוח, שגם עתה השם יתברך לא יסיר חסדו וטובו מאתו, ויחזק את לבבו לצעק ולהתחנן להשם יתברך, שיצילהו גם עתה מכל הצרות והיסורים, כמו שאמר דוד (תהלים ק"ח): "מי יבילני עיר מבצר מי נחני עד אדום", הינו שמי שעזר לי עד הנה ונחני עד אדום, הוא יובילני עיר מבצר גם-כּן, וזהו (תהלים י"ח): "מהלל אקרא השם", שטרם שאני קורא אליו יתברך על צרותי, אני מהללו ומשבחו על הטובות והחסדים שעשה עמי עד הנה, כי דיקא על-ידי-זה אני יכול לקרותו, וזה (תהלים נ'): "זבח לאלהים תודה" וגו', "וקראני ביום צרה", הינו שגם קדם שיוצאין מהצרה של עכשו, וצריכין לקרותו יתברך, צריכין מקדם להביא תודה על העבר, ואז דיקא "וקראני ביום צרה", וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה, שצריכין להיות מודה על העבר ולבקש על להבא, כי כשאין מודים על העבר, קשה מאד מאד לקרותו יתברך מגדל אטם הלב שנתאטם מרובי הצרות.

בפרט עתה בארץ הגלות, שכמעט אין יום שאין צרתו מרבה מחברו, חס ושלום, והפרנסה דחוקה מאד, והבעל-דבר מתפשט על כל אחד ואחד לארץ ולרחב, והמחלקת והקטגוריה והקנאה והשנאה מתרבים בכל פעם, וכל מה שרוצים להתחיל ולצאת ממה שצריכין לצאת וכו', ולהתקרב לאיזו עבודת השם, אין מניחין אותו ומתגרין בו יותר, חס ושלום, ומעצם רבוי המניעות, אין יכולין לפתח פה לפרש שיחתו לפניו יתברך, על-כּן צריכין מאד לילך בדרך זו, שבכל פעם בכואו לפרש שיחתו לפני השם יתברך, או להתקרב לאיזה דבר שבקדשה, יזכיר לעצמו את רבוי הטובות והחסדים שעשה עמו השם יתברך מעודו עד היום הזה, ועל-ידי-זה יתחזק לבבו לבטח בהשם, שישמע תפלתו גם עתה, ועל-ידי-זה יוכל להתקרב אליו יתברך, ולפרש לפניו שיחתו כראוי.

וזה סוד מה שצריכין להמשיך השמחה והקדשה של שבת, שהיא בחינת עולם הבא, אל ששת ימי החל, שהם בחינת עולם

הזה, כי לעתיד לבוא יהיה כלו שמחה, כלו תודה והודאה לשמו יתברך, כי אז יתבטלו כל הצרות של העולם הזה, ויהיה כלו טוב, ויעסקו תמיד רק בתודה והודאה להודות ולהלל לשמו יתברך, אף צריכין להמשיך גנשת שבת, שהיא הארת עולם הבא לימי החל, שהם עולם הזה, שמלא יסורים וצרות, רחמנא לצלן, כמו שנאמר: "אדם לעמל יולד", וכתיב (קהלת ב'): "כי כל ימיו מכאבים וכעס", כי אין לך אדם שאין לו צרות ויסורים ומרירות ודחוקות, ובפרט מי שפבר נכשל במה שנכשל, שאז הוא שבור ומשבר פחרס הנשבר, ונפשו מרה לו עד מאד וכו', וכמעט שיאבד את עצמו לדעת, רחמנא לצלן, אבל השם יתברך חפץ בקיים העולם, וממתיק ומבטל בכל פעם יסורי העולם הזה וצרותיו, בחסדו וטובו וישועתו, שמתנהג עמנו בכל יום ויום, וצריכין להסתפל על זה היטב על כל הטובות שגמל עמנו, ולהביא תודה והודאה על זה, וזהו בחינת, שממשיכין הקדשה והשמחה של שבת, שהיא בחינת עולם הבא לששת ימי החל, שהם בחינת עולם הזה, הינו הקדשה והשמחה של עולם הבא, שהוא כלו שבת, שאז עקר התודה וההודאה ימשיכו גם בעולם הזה גם בעת צרה, שאפלו בעת צרה, חס ושלום, יסתכלו על הטובות שעשה עמנו השם יתברך עד הנה, וגם בצרה בעצמה בודאי יש איזו הרחבה, כשמעינים בזה היטב, כמו שפירש רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן קצ"ה) על פסוק "בצר הרחבת לי", שגם בתוך הצרות יכולים למצא הרחבות וכו', עין שם; ועל זה צריכין להביא תודה, להודות ולהלל להשם יתברך על העבר, ועל ידי זה יכולין לקרות ולצעק אליו יתברך על להבא, וזה (תהלים קט"ז): "לך אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה" — כשאני נותן לך יתברך תודה, על ידי זה "ובשם השם אקרא" — אוכל לקרא אליך, כי ירחב לבי.

וזה פירוש (תהלים ג'): "מזמור לדוד בכרחו מפני אבשלום בנו, השם מה רבו צריי וגו', ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ז'): "מזמור לדוד? קינה לדוד מפני ליה, אלא פיון שראה

שָׁבָנוּ הוּא — שִׂמְחָה, דְּבַר אַחֵר, שֶׁרָאָה תַּכְסִּיסוֹ קִיָּמַת וְכוּ' עֵין שָׁם; וְאַכְתִּי קָשָׁה עַל דָּוִד בְּעֶצְמוֹ, מָה רָאָה עַל כָּכָה בְּעֵת צָרָה גְדוֹלָה כְּזֹאת, בְּעֵת שֶׁבָרַח מֵאַבְשָׁלוֹם, לְבַקֵּשׁ לְמִצָּא בְּצָרָה אֵיזוֹ הִרְחַבְתָּהּ, וּלְזַמֵּר עַל זֶה לַיהוָה יִתְבָּרַךְ? וְגַם לְכַאוֹרָה הַתַּחֲלַת הַמְזֻמּוֹר אֵינּוּ מְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן זִמְרָה, רַק בְּלִשׁוֹן צְעָקָה גְדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "הַיְהוָה מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי" וְגו', אִךְ כֹּל זֶה הוּא הָעֲנָנִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁדָּוִד הִמְלִיךָ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, רָאָה אֶת עֶצְמוֹ אִזּוֹ בְּצָרָה גְדוֹלָה וּמְרָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁהִכְרַח לְבָרַח מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בָּנוּ, עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה רַע כְּזֶה, שֶׁנֶּעֱשֶׂה מֵאַמְנוֹן וְתָמָר וְאַבְשָׁלוֹם בְּנָיו, וּמֵעֶצֶם מְרִירוֹת צָרָתוֹ שֶׁגְדָלָה מְאֹד, בְּפֶרֶט שֶׁהִבְעֵל-דְּבַר רִצְיָה לְהַפִּילוֹ בְּעֵינַי עֶצְמוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי אָמַר לוֹ בְּלִבּוֹ: הִנֵּה רוֹאָה שְׁפָלָה זֶה בָּא אֵלַי עַל מַעֲשֵׂה דְבַת שָׁבַע, וְשׁוֹב אֵין לִי תִקְוָה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְבָּאָר בְּזֶה הַמְזֻמּוֹר בְּעֶצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם — "רַבִּים אִמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יִשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאַלְקִים סִלָּה", וּפֶרֶשׁ רַש"י — בְּשָׂכִיל אוֹתוֹ הָעוֹן, וּמֵעֶצֶם צָרָתוֹ עַד הַנֶּפֶשׁ, נִתְבַּלְבְּלָה דַעְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יְכוֹל אֶפְלוּ לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְלַצַּעֲקָה לַיהוָה יִתְבָּרַךְ כְּדָרְכּוֹ, כִּי הִצְרֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, יְכוּלוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲקֹם אֶת הַלֵּב מְאֹד מֵהַיְהוָה יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, עַד שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרְכָהּ, עַל דָּוִד (סְנֵהֲרִין ק"ז): שֶׁאִזּוֹ בְּבָרְחוֹ מֵאַבְשָׁלוֹם, בִּקְשָׁה לַעֲבֹד עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרָשׁוּ עַל-פְּסוּק — "וַיְהִי דָוִד בָּא עַד הָרֹאשׁ אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם", וְכוּ', כִּי כְּשֶׁאָדָם בְּצָרָה, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא בְּסִכְנָה גְדוֹלָה גַם בְּעֵנִין בְּשִׁירוֹתוֹ וַיְהִירוֹתוֹ, כִּי לְפַעְמִים נִתְעַקֵּם הַלֵּב מְאֹד עַל-יְדֵי הִצְרֹת וְהִסְוִירִין, עַד שֶׁמֵּהֲרַהֵר אַחֵר הַיְהוָה יִתְבָּרַךְ, בְּכַחֲנִית (מִשְׁלֵי י"ט): "אֲוֹלֵת אָדָם תִּסְלַף דָּרְכּוֹ וְעַל הַיְהוָה יִזְעַף לְבוֹ", כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לְאָדָם בְּחִירָה תְּמִיד, וְכֹל מֵהַשְּׁשׁוּלַח הַיְהוָה יִתְבָּרַךְ בֵּין טוֹב וּבֵין לְהַפּוֹף הוּא בְּמִשְׁקָל, וְכְמוֹ שֶׁכִּשְׂשָׁה שָׁם יִתְבָּרַךְ שׁוּלַח לְאָדָם טוֹבוֹת — בְּנִים וְעִשְׂוִירוֹת וְכֹל טוֹב, יֵשׁ שֶׁמִּפְּרִי חֲסָדֵי הַיְהוָה וְטוֹבוֹ עָלָיו, וּמִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּצִדְקָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ', וַיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַפּוֹף, בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ב): "וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעֹט" וְגו', כְּמוֹ-כֵן לְהַפּוֹף, כְּשֶׁהַיְהוָה יִתְבָּרַךְ מְנַסֶּה וּמְיַסֵּר אֶת

הָאָדָם בְּיַסּוּרֵי וּבְצָרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּעֵינָיוֹת וּדְחָקוֹת וּרְדִיפוֹת וְכוּ', רַחֲמָנָא לְצַלָּן, הוּא גַם-כֵּן בְּנִסְיוֹן גָּדוֹל, כִּי הָשֵׁם יִתְבָּרַךְ שָׁלַח עֲלָיו הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּדֵי שְׂיִזְכֹּר עַל-יְדֵי-זֶה לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָבֵל מִחַמַּת גָּדֹל כַּח הַבְּחִירָה, יֵשׁ לְפַעֲמִים שְׂאֲדוּרָבָה, עַל-יְדֵי הַצָּרוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, נִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּיֹתֵר מֵהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (ערובין מ"א:): לְעֵינַי הַעֲנִיּוֹת שֶׁמַּעֲבִירָה עַל דַּעַת קוֹנוֹ, וְכֵן מִבְּאֵר בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁבַעֲת צָרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד כְּנֶגֶד הַיָּצָר הָרַע, מִחַמַּת שֶׁשָּׂרָשׁוּ נִמְשָׁף בְּדֵינָיִם (עין בְּלוֹטִי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן ע"ב), וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּרִשְׁעִים (משלי כ"ט): "וְרָגַז וְשָׁחַק וְאֵין נַחַת" וְגו', אָבֵל בְּצַדִּיקִים נֶאֱמַר (תהלים נ"ו): "בְּאֵלֵקִים אֶהְלֵל דְּכָר בְּשֵׁם אֶהְלֵל דְּכָר", כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שֵׁם — בֵּין שְׂבָא עַמִּי בֵּין בְּמִדַּת הַדִּין בֵּין בְּמִדַּת הַרְחָמִים וְכוּ', עֵינַי שָׁם.

אָבֵל עַל-כֵּל-פָּנִים הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה תָּמִיד, וּבְכָל דְּכָר וּבְכָל הַנְּהִיגָה וּבְכָל עֵינַי שֶׁהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִתְנַהֵג עִמּוֹ וּמִסַּבֵּב עִמּוֹ בְּכָל עֵת, יֵשׁ בוֹ בְּחִינַת (הוֹשַׁע י"ד): "צַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם", חֵס וְשָׁלוֹם, וְעַל-כֵּן דוֹד כְּשֶׁהִיָּה בַּעַת צָרָה גְּדוֹלָה כְּזֹאת, שֶׁנִּתְגַּרַשׁ מִירוּשָׁלַיִם וְכוּ', עַד שֶׁנִּפְּלַ לְמַחֲזִין דְּקִטְנוֹת כְּאֵלוֹ, עַד שֶׁיֵּשׁ סְבָרָה בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (סְנֵהֲדָרִין ק"ז): שֶׁעָלָה עַל דַּעַתוֹ לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה וְכוּ', מִכָּל שְׂכָן שֶׁלֹּא הָיָה יְכוֹל לְפָתוּחַ פִּי לְסִדֵּר תְּפִלָּתוֹ כְּרִאוּי, אָבֵל בְּעֵצָם צְדָקָתוֹ, הָאִיר הָשֵׁם עֵינָיו, וְשָׁלַח בְּלִבּוֹ עֲצָה הַזֹּאת, שֶׁהִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ גָּמַל עִמּוֹ מְעוֹדוֹ, עַד שֶׁחִפְּשׁ וּמָצָא, שֶׁגַּם בְּעֵצָם הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, שֶׁהוּא נִמְצָא עֲכָשׁוּ וְכוּ', גַּם שֵׁם עֲדִין נִמְצָאוֹת הַרְחָבוֹת, כִּי הִפָּף בְּדַעַתוֹ כֹּל הָעֵינַי לְטוֹבָה, מֵה שֶׁבָּנוּ רוּדְף אַחֲרָיו, כִּי לְכַאוּרָה הִיא צָרָה כְּפוֹלָה וּמְכַפְּלָת — שֶׁהוּרֹדְף הוּא בְּנוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֵף אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא הִפָּף הַדְּכָר לְטוֹבָה, וְאָמַר "סֶתֶם בְּרָא מְרַחֵם עַל אֲבָא", עֲמַד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן! אָדָם עוֹמֵד בְּמַצָּב נוֹרָא כְּזֶה — כֵּן רוּדְף אַחֲרָיו, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּמַעֲלָה הַר הַזֵּיתִים יַחַף, וְשִׁמְעֵי בֶן גְּרָא

מבזה אותו ומקללו קללה נמרצת, כמו שדרשו חכמינו, זכרונם לברכה, שצעק עליו: נואף, ממזר, רוצח וכו', ועובר עליו מה שעובר וכו', כמובא בפסוקים רבים, ואף-על-פי-כן הוא תפס אמנותו, והתחיל לחפש ולמצא בעצמו נקודות טובות, ובתקף הצרה המרה הזאת מצא הרחבות, שעל-כל-פנים בנו הוא הרודף אחריו ולא אחר, וכן שראה תכסיסו קים, שהסנהדרין וכו' עדין אחזים עמו וכו', ועל כל אלו הטובות שחפש ומצא מה שהשם יתברך גומל עמו, אפלו בתוך תקף צרתו, מלבד מה שהשם יתברך גמל עמו טובות מעודו, על כל אלה, התחיל לומר "מזמור לְדָוִד", ורצה לומר ולהודות להשם יתברך על כל הטובות האלה, ותקף שהתחיל לומר ולהודות להשם יתברך על כל הטובות, תקף נתרחב לבו ודעתו, ואז דיקא נפתח פיו, והתחיל להתפלל ולצעק כראוי (תהלים ג'): "השם מה רבו צרי, רבים קמים עליי" וגו', וגם כל המזמור הזה הולך בדרך זה, שאף-על-פי שרבו צרי ורבים קמים עליו, עד שרבים אומרים וגו', שאין לו תקנה, מחמת עון דבת שבע, אבל אף-על-פי-כן — "ואתה השם מגן בעדיי" וגו', וכן בדרך זה הולכים רב המזמורים שבתהלים, שמודה להשם יתברך על העבר וצועק על להבא, ובתוך דברי צעקתו ותחנתו חוזר ומודה וצועק, פוק עין ותשפח בכמה מזמורים שהולכים על דרך זה.

ועל-כן נקרא ספרו בשם "תהלים", שהוא על שם תהלה והודאה, אף-על-פי שרוב דבריו הם צעקות גדולות, ותחנות ובקשות, אף כל צעקותיו ותחנותיו היו דיקא בדרך מזמור והודאה, ותהלה ושיר ונגון וכו', בכל העשר לשונות של זמרה, הינו שכל צרותיו בכל מה שעבר עליו משונאיו הרבים, שרדפוהו כל ימי חייו, והיה תמיד כפושע בינו לבין המות, והעצבות והמרירות התגברו עליו עד מאד וכו', אף-על-פי-כן נתן לבו בכל צרותיו ודחקותו וקטנותו וכו', להודות על העבר, ואז היה יכול לצעק להבא, בבחינת — מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא.

וְזֶה בְּחִינַת מְזֻמּוֹר "הַיְהוּדִי" שְׂאוּמְרִים בְּכַנִּיסַת שַׁבָּת, שְׂמֻדְבָּר מְאַרְבָּעָה שְׁצַרִיכִין לַהוּדוּת, שְׂכּוֹלֵל כָּל הַצְּרוּת שְׂעוּבְרִין עַל הָאָדָם, שְׂכֻלָּם כְּלוּלִין בְּאֵלוֹ הָאֲרַבְעָה, כְּמוּבָא בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן (חֶלֶק א', סִימָן קס"ג), וְהַעֲקָר הוּא צְרוּת הַנֶּפֶשׁ, דְּהֵינּוּ כָּל הַעֲלִיּוֹת וְהִירִידוֹת שְׂעוּבְרִין עַל כָּל אָדָם מְקֻטָּן וְעַד גְּדוֹל לְפִי דַעְתּוֹ עֲרֻכּוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ, שֶׁהַכֹּל כְּלוּל בְּמְזֻמּוֹר הַזֶּה כְּמוּבָא בְּסִפְרֵים, וְעַל כָּל אֵלוֹ הַצְּרוּת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת בְּגוֹף וּבְנֶפֶשׁ, צְרִיכִין לְצַעֵק מְאֹד מְאֹד בְּכָל פַּעַם לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ בְּקוֹל גְּדוֹל, וְלֹא יִסַּף, כְּמִבְאָר בְּמְזֻמּוֹר זֶה "וַיִּצְעֲקוּ" וְגו', אִף קִדְּם כָּל הַצְּעֻקוֹת, מְקֻדְּמִים וּמִתְחִיל תַּחֲלָה תַּכְּף בְּהַתְּחַלַּת הַמְּזֻמּוֹר "הַיְהוּדִי לְשֵׁם כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ", לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹרוֹת שְׂכָף הַיָּא דִּרְךָ הַצְּעֻקָה עַל כָּל הַצְּרוּת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, שְׂבַתְחַלָּה תַּכְּף צְרִיכִין לַהוּדוּת לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ עַל הָעֶבֶר, וְלְהִיּוֹת בְּטוּחִים שֶׁהוּא יְתִבְרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, וַיִּוְשִׁיעַ אוֹתוֹ תְּמִיד עַל-יַדֵּי צְעֻקָתוֹ, וְאִזּוֹ דִּיקָא "וַיִּצְעֲקוּ" וְגו', כִּי אִזּוֹ דִּיקָא עַל-יַדֵּי בְּחִינַת "הַיְהוּדִי לְשֵׁם" שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה שְׂמֻבִיאִין גַּם בַּעַת הַצְּרָה עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָעֶבֶר וְעַל הַטּוֹבוֹת וְהַרְחֻבוֹת שְׂבַתוֹךְ הַצְּרָה עֲצֻמָּה, עַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא יְכוּלִין לְצַעֵק לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ, וְאִזּוֹ — "מִמְצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם", וְאִזּוֹ — "יְהוּדִי לְשֵׁם חֲסִדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו", כִּי אַחֲרֵי-כֵן יִזְכּוּ לְצֵאת מֵהַצְּרָה לְגַמְרֵי, וְאִזּוֹ בְּוֵדָאֵי יְבִיאוּ תּוֹדָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרֹאוּי, כִּי הַתּוֹדָה שְׂמֻבִיאִין כְּשִׁיּוּצָאִין מֵהַצְּרָה, זֶה בְּחִינַת שְׂעֻשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא.

וְהַתּוֹדָה וְהַהוֹדָאָה שְׂמוּדִין לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ עַל הָעֶבֶר, גַּם בַּעַת הַצְּרָה, זֶה בְּחִינַת שְׂמֻמְשִׁיכִין הַקְּדוּשָׁה וְהַשְׂמֻחָה שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהִיא עוֹלָם הַבָּא, שְׂאִזּוֹ הוּא בְּטוֹל הַצְּרוּת לְתוֹךְ יְמֵי הַחֹל, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא יְמֵי צָרָה, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְצַד עֲצֻמוֹ מְלֵא צְרוּת וּיְגוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲבָל הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ מְרַחֵב עַמְנוּ גַּם בַּעַת צָרָה, וְגוֹמֵל עַמְנוּ טוֹבוֹת נִפְלְאוֹת וְנִצְחָיוֹת גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִנּוּ מְחִיבִים לַהוּדוּת לוֹ גַּם בַּעַת צָרָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּשַׁכַּח קְדוּשַׁת שַׁבָּת לְיְמֵי הַחֹל, וְעַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא זּוֹכֵין לְצַעֵק לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ, וְלְצֵאת מֵהַצְּרָה לְגַמְרֵי.

ואז נזפה לבחינת תודה והודאה בשלמות, שהוא בחינת עולם
 הבא, ועל-כן אומרים זה המזמור "הודו" בכניסת שבת, כי אז
 אנו צריכין להמשיך קדשת שבת לימי החל, כדי שיכללו כל
 ששת ימי החל בקדשת שבת, וזה גם-כן בחינת (דברים כ"ב):
 "לא תחרש בשור ובחמור יחדו", פי שור וחמור הם תרי זינא
 בישא, בחינת עשו וישמעאל, שהם כלל כל עובדי הכוכבים
 ומזלות, שהם כלל כל הגליות, כלל כל הצרות, פי עקר כל
 הצרות הם על-ידי הגליות, שאנו בגולה בין עובדי הכוכבים,
 שכלם כלולים בעשו וישמעאל, שהם בחינת שור וחמור, והזהיר
 הכתוב, שלא לערבם יחד על-ידי אסור תערבת פלאים, שלא לגרם,
 חס ושלום, לערב ולחבר הצרות יחד, שאז אי אפשר לסכלם,
 חס ושלום, הינו שלא יגרם לבלבל דעתו, חס ושלום, שידמה
 לו פאלו כל העולם נפל עליו, (כמו שרגילין העולם לומר בעת
 צרה, חס ושלום), כאלו, חס ושלום, כל הצרות באו עליו בלי
 הרחבה כלל, והא בהא תליא, שמי שאומר כך, חס ושלום,
 ועל-ידי-זה נתעקם לבו מהשם יתברך, ואינו יכול לצעק אליו
 יתברך, אזי, חס ושלום, באמת נתרבין עליו הצרות, רחמנא לצלן.
 כי כל הנמשך אחר צערו, הצער נמשך אחריו, חס ושלום, רק
 צריכין לתן רוח בדעתו למצא הרחבות גם בתוך הצרות בעצמן,
 ולהביא תודה והודאה בכל עת, פי באמת בכל צרה שבעולם
 יש בתוכה הרחבה, בחינת (תהלים ד'): "בצר הרחבת לי", וכמו
 שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה, על פסוק (איוב ל'): "אף לא בעי
 ישלח יד", וכתיב (תהלים ע"ח): "ולא יעיר כל חמתו", שזהו
 סוד (בראשית ל"ב): "ורוח תשימו בין עדר ובין עדר", הנאמר בעקב
 אבינו, שדרשו חכמינו, זכרונם לברכה, על הצרות והגליות, שפון
 יעקב בזה, שלא לערב פלאים, אלא לתן רוח בין הצרות, שהוא
 ענין הנ"ל — לתן רוח בין צרה לתחרתה בין גלות לגלות, פי
 יעקב הכניע קלפת עשו וישמעאל, שהם בחינת שור וחמור, בחינת
 (בראשית ל"ב): "ויהי לי שור וחמור", הינו שהכניע הקלפות היונקים
 מהדינים והצרות, שהם רוצים לעקם את הלב בעת צרה, כאלו

אָפְסָה תִקְוָה, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁזָה עֵקֶר הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִהַצָּרוֹת
 בְּעֶצְמָן, שְׁזָה עֵקֶר צֵעֵר הַגְּלוֹת — שְׁעוֹבְדֵי הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
 הַמַּצְרִיִּין, מִבְּזִין וּמִחֲרַפִּין אוֹתָנוּ, וְאוֹמְרִים: אֵין תִּקְוָה, חֵס וְשְׁלוֹם,
 כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (תהלים מ"ב): "בְּרִצַּח בְּעֶצְמוֹתַי חֲרַפּוֹנֵי צוֹרְרֵי בְּאֶמְרָם
 אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵיה אֶלְהִידָּ" וְגו', וּכְתִיב (שם מ"ד): "כָּל הַיּוֹם כָּלְמַתִּי"
 וְגו', וְכֵן הִרְבֵּה, וְכֵל זֶה הַתְּחַבְּרוֹת קִלְפַת עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעֲאֵל בְּיַחַד שְׁהֵם
 כָּלֵל כָּל הַצָּרוֹת וְהַגְּלוֹת, אֲבָל יַעֲקֹב אֲבִינוּ הַכְּנִיעַ אוֹתָם מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְצוּה לְשִׁמּוֹר שְׁיִהְיֶה כָּל עֵדֶר וְעֵדֶר לְבָדוּ, שְׁלֵא לַעֲרֹב כְּלָאִים,
 שְׁהֵם תַּעֲרֹכֶת שׁוֹר וְחִמּוֹר, רַק לַתַּת רוּח בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר, לַתֵּן
 רוּח בֵּין הַצָּרוֹת, שְׁגַם בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת לְהִסְתַּפֵּל רַק עַל הַהֲרַחְבוֹת שְׁהֵשֵׁם
 ?תִּבְרָךְ הַרְחִיב לָנוּ, וְגוֹמֵל עִמָּנוּ חֶסֶד בְּכָל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לַצֶּעֶק
 לְהֵשֵׁם ?תִּבְרָךְ בְּאֵמַת, וְנִהְיֶה נִצּוֹלִים מִכָּל הַצָּרוֹת בְּחֶסֶדוֹ הַגְּדוֹל.

וְהַכָּלֵל הוּא, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם מְרִירוֹת
 וְיִסּוּרִים, צָרוֹת וְהִרְפָּתָקָאוֹת, אִף גַּם הֵשֵׁם יִתְבְּרָךְ עוֹזֵר לוֹ בְּכָל
 פְּעַם בִּישׁוּעוֹת וְנִסִּים נְגַלִּים וְנִסִּים נִסְתָּרִים, וּכְשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵה
 שְׁעוֹבֵר, אִז נִדְמָה כְּאִלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה מִמָּנוּ, וּכְאִלוֹ לְעוֹלָם,
 לֹא יִרְאֶה יִשׁוּעָה בְּיָמָיו, מִכָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן כְּשֶׁהַצָּרוֹת תְּכּוּפוֹת
 זו לְזוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אִז כְּמַעַט שְׁנֶאֱבָד לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן נוֹתַנְתָּ
 הַתּוֹרָה לָנוּ עֲצָה — לֹא לַעֲרֹכֵב שְׁנֵי מִיָּנֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים יַחַד,
 שְׁהֵם בְּחִינַת שְׁתֵּי קִלְפוֹת — עֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעֲאֵל — שׁוֹר וְחִמּוֹר,
 כִּי עַל-יְדֵי-זֶה, חֵס וְשְׁלוֹם, יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי וְכוּ', רַק הָעֵקֶר
 שְׁיַעֲשֶׂה וְיִקְיָם כְּמוֹ שְׁעֲשֶׂה אֲבִינוּ יַעֲקֹב, שְׁצוּה לַתֵּן רוּח בֵּין עֵדֶר
 לְעֵדֶר, הִינּוּ לְמִצָּא הַרְחָבוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַצֵּעֵר וּלְנַחֵם אֶת עֲצָמוֹ,
 כִּי הַמַּצָּב עוֹד לֹא כָּל-כֶּף חִמּוֹר, וּכְבוֹדָאֵי יִזְכָּה לַצָּאת מִהַצָּרָה
 הַזֹּאת, וַיִּשְׁתַּדֵּל גַּם לְמִצָּא כָּל מִיָּנֵי הַרְחָבוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַצָּרָה הַזֹּאת,
 וַיִּזְהַר מְאֹד שְׁלֵא יִפֹּל בְּאִיזָה יֵאוּשׁ, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁהוּא גְרוּעַ מִהַפֵּל,
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן.

וְכֵל זֶה הוּא סוּד חֲנֻכָּה, כִּי הִנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה הִיָּה בִּימֵי בֵּית

שני כשעמדה מלכות יון הרשעה להשפיתם תורתך וכו', ורצו לבטל עבודת בית המקדש, והשם יתברך ברחמיו המרבים עמד לנו בַּעַת צְרוּתֵינוּ, וַעֲשֵׂה עִמָּנוּ נִסִּים וּנְוָאִים וּנְפִלְאִים, עַל-יְדֵי מַתְתֵּיהוּ וּבְנֵי הַכֹּהֲנִים, עַד שֶׁנֶּצְחוּ אֶת הַיּוֹנִים, וְהַחֲזִירוּ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקוּמָהּ בְּנֶס נִפְלָא וְנוֹרָא, שֶׁהָיָה בְּנִרְוַת הַמְּנוּרָה, שְׂדֵלֶק הַשָּׁמֶן הַמּוּעַט שְׁמוֹנֶה יָמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (שִׁבְת כ"א:), הֵינּוּ כִּי כָּל יְמֵי בֵּית שְׁנֵי לֹא הָיְתָה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, כִּי עָקַר יְמֵי בֵּית שְׁנֵי הָיָה רַק בְּבַחֲיִנַת "וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר", שֶׁפָּעַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, שִׁיְהִי מִיד רֹחַ וְהִרְחִיב בֵּין צָרָה לַחֲבֵרְתָהּ, בֵּין גְּלוּת לְגְלוּת, כְּדֵי שִׁיְהִי כַחַ לְהִתְחַזֵּק וְלִסְבֹּל מְרִירוֹת הַגְּלוּת, וְהַקְּלִפָּה שֶׁל מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה רָאֲתָה וְהִבִּינָה זֹאת, שֶׁהַבֵּית הַזֶּה לֹא יִתְקַים וְיִחַרֵּב בְּיָדָי, רַק שֶׁהוּא הִרְחִיב וְרוּחַ בֵּין גְּלוּת לְגְלוּת, כְּדֵי שִׁיּוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַים כְּנֹל, עַל-כֵּן רָצְתָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲרִיב תְּכַף עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלִכְבֹּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת יָדָם, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּדֵי שִׁיְהִי הַגְּלוּת וְהַצָּרוֹת תְּכּוּפּוֹת וּמַחֲבָרוֹת יַחַד, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַים, חֵס וְשְׁלוֹם, וְעַל-כֵּן נִקְרְאוּ מַלְכוּת יוֹן, לְשׁוֹן טִיט הַיּוֹן, בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ט): "טִבְעָתִי בֵּינוֹן מְצוּלָה וְאִין מְעַמָּד", בְּחִינַת צָרָה אֲרֻכָּה וְתִקּוּפָה כְּמוֹ הַגְּלוּת הַזֹּאת הָאֲרֻכָּה וְהַמְּרָה מְאֹד, שֶׁעַל גְּלוּת זֹאת צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "טִבְעָתִי בֵּינוֹן מְצוּלָה וְאִין מְעַמָּד", לְגַדֵּל אֲרִיכוֹת מְרִירוֹת הַגְּלוּת, וּמַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה רָצְתָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּשׁ תְּכַף, חֵס וְשְׁלוֹם, שֶׁתַּחֲחִיל הַגְּלוּת אֹז, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִתְקַים, וּבְאֻמַּת בְּיָדָי אִם הָיְתָה נַחֲרֶכֶת עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֹז, וְהָיְתָה מַתְחִילָה הַגְּלוּת אֹז, בְּיָדָי הָיָה קִשָּׁה לְהִתְקַים, כִּי עֲכָשׁוּ עָקַר הַקִּיּוֹם שֶׁלָּנוּ בְּאֲרִיכוֹת הַגְּלוּת הַזֹּאת, הוּא רַק עַל-יְדֵי הַהִרְחִיבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד הַנְּהָ.

על-כֵּן חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ וְהִפָּר מַחֲשָׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ, וְהִפָּךְ הַדְּבָר מֵהִפָּךְ אֶל הַפָּךְ, כִּי לֹא דֵי שֶׁנֶּחְלוּ הַיּוֹנִים מִפְּלָה

גדולה ובית חשמונאי כבשו המלוכה, ונתקיימו ישראל בגדלתם ובעבודת בית המקדש כמה שנים, אף גם עשה עמנו נס גדול ונורא כזה בנרות המנורה, שעל-ידי-זה קבעו שמונת ימי חנכה אלו, ועשו לנו יום טוב חדש, והמשיכו אור ותקון נורא כזה בעולם, שעל-ידי ימי חנכה הקדושים, יהיה לנו כח תמיד להמשיך עלינו הדרך הקדוש הזה של — תודה והודאה, שבכל הצרות שאנו סובלים בגלות הארצה הזו בכלל ובפרט, נוכל להחיות את עצמנו, על-ידי שנוזכר נפלאותיו עד הנה, ונודה ונשבח אותו יתברך תמיד, בבחינת — מודה על העבר וצועק על להבא, שזהו סוד חנכה, שאנו נותנים תודה והודאה, ומבקשים עוד ועוד.

ועל-כן נקרא חנכה לשון חנוכה, בבחינת חנכת בית המקדש, כי לא די שלא בטלו את עבודת בית המקדש, אף גם זכינו על-ידי תקף הנסים להמשיך תקון כזה — לעשות חנכה בכל שנה ושנה, דהיינו, שאנו זוכים בתוך תקף הגלות הזו להתחיל גם עתה לחנך בית המקדש, כי כזה שאנו עושים בימי הגלות חנכה שהם ימי הודאה, דהיינו שאנו מודים ומשבחים אותו יתברך על גדל הנסים שעשה עמנו עד הנה, שהיה לנו כח להתקיים עד הנה, ואנו בטוחים על-ידי-זה, שכאשר עד הנה עזרונו רחמי יתברך, פן ישמע תפלותינו וצעקותינו תמיד, עד אשר יגאלנו גאלה שלמה ויבנה בית מקדשנו, על-ידי-זה בעצמו אנו ממשיכין בגן בית המקדש, כי עקר הגאלה ובגן בית המקדש יהיה על-ידי תפלותינו וצעקותינו כידוע (עין לקוטי-מורה"ן, חלק א', סימן ב'), וכל צעקותינו ותפלתנו שאנו מתחזקים עדין לצעק ולהתפלל להשם יתברך, הוא רק על-ידי בבחינת חנכה, שהוא תודה והודאה, להיות מודה על העבר ולצעק על להבא.

נמצא שגם עכשו אנו חונכים את בית המקדש בחנכה, כי עקר בגן בית המקדש במהרה בימינו, יהיה על-ידי-זה שזכינו לבחינת תודה והודאה גם עתה בתקף הגלות, וכמו-כן הוא בכל

אדם ובכל זמן, שעקר החנופה לעבודת הבורא יתברך, הוא על-ידי בחינה זו — שהוא תודה והודאה, כי לפי מה שעובר על כל אחד ואחד כפי מה שיודע בנפשו רבוי היסורים והצרות מתאות היצר הרע ומהפרנסה וכו' וכו' [רחמנא לצלן, מעתה], בודאי היה קשה להתקיים עד שיזכה לגאלה שלמה, דהינו שיהיה איש פשר פראוי, שזהו בחינת גאלה שלמה.

ועל-כן באמת כמה וכמה התחילו ונפלו, ויש שהאריכו בעבודתם ימים ושנים, אבל אחר-כך לא יכלו לסבל הכבדות של הבעל-דבר, ונפלו כל אחד כמו שנפלו, רחמנא לצלן, אבל מי שחפץ באמת לאמתו לחוס על חייו, עקר קיומו הוא רק על-ידי עצה זו — שבכל מה שעובר עליו יהיה איה שיהיה, אפלו אם רואה שהוא בעצמו חייב מאד מאד במעשיו, שאינם טובים וכו' וכו', אף-על-פי-כן אין אדם, אפלו הגרוע שבגרועים, שאין הקדוש-ברוך-הוא גומל עמו חסדים נפלאים בכל יום, כמו שתקנו לנו לומר בכל יום "נודה לך" וכו', "על נסיה שבכל יום" וכו', "ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת" וכו', ובודאי דברי חכמינו, זכרונם לברכה, בנים ואמתיים, וצריכים אנחנו פלנו להאמין בהם מאד מאד, שבודאי השם יתברך עושה עם כל אחד ואחד נסים ונפלאות וטובות בכל יום ובכל עת ובכל שעה, שאם ירצה להסתפל, יראה הרבה בעיניו, וזכיר לעצמו היטב כמה מעלות טובות למקום עליו.

וכבר אמרנו כמה פעמים, שכל מה שזכה האדם לאיזו מצוה ולאיזו נקדה טובה, בודאי אינו נאבד לעולם, ועל זה תקנו לנו ב"נשמת" לומר: "אלו פיננו מלא שירה" וכו' וכו', כי אין כל העולם פלו עם כל תאוותיו ויסוריו והבליו פדאי פנגד נקדה אחת של מצוה אחת, שכל אחד מישראל זוכה בכל יום, וצריכין להרגיל את עצמו, שבכל מה שיעבר עליו יהיה איה שיהיה, וזכיר לעצמו בכל עת הטובות והנפלאות שעשה השם יתברך עמו

עד הנה, ועל-ידי-זה יתחזק לצעק ולהתפלל להשם יתברך תמיד, בבחינת — מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא, ועל-ידי-זה יזכה סוף כל סוף לגאולה שלמה, לשוב להשם יתברך באמת, שזהו סוד חנכה.

ועל-כן נקרא "חנכה", כי על-ידי בחינה זאת מתחנכין בעבודת השם יתברך, כי כל הטוב שהאדם עושה בימי קטנותו, דהינו כל זמן שאינו זוכה לדעת שלמה לעבד את השם יתברך כראוי, שאז אפלו אם הוא גדול בשנים נקרא קטן, מחמת קטנות הדעת, וכל העבודה שבמימים אלו, אף-על-פי שאין לה שלמות גמורה אף-על-פי-כן היא טובה ויקרה מאד אצל השם יתברך, כי כל העבודה הזו היא בחינת חנוף ממש, כמו שמחנכין את הקטן, שיאמר איזו ברכה, ויהיה לבוש בציצית וכו' וכו', וכל שאר עניני חנוף הקטנים, שהוא מצוה גדולה מאד מאד, אף-על-פי שהקטן עושה אחר-כך מעשה נערו וקטנות, אף-על-פי-כן כל תנועה ותנועה שהוא ציית לאביו, זה יקר מאד מאד בעיני אביו ובעיני השם יתברך, מחמת שעל-ידי-זה הוא מתחנף בעבודת השם יתברך, כמו-כן הוא ממש אפלו באדם גדול — כל זמן שאינו זוכה לשלמות הראויה, אפלו אם הוא רחוק כמו שהוא רחוק, אף-על-פי-כן כל נקדה ותנועה של הקדשה יקרה מאד מאד, כי הוא בחינת חנוף, ועקר החנוף הוא רק על-ידי דרך זו — להיות רגיל תמיד רק להודות ולהלל להשם יתברך על כל החסדים שעשה ועושה עמו, ועל-ידי-זה יזכה סוף כל סוף להכנס לתוך הקדשה, ולהכלל בו יתברך לנצח.

פורים

עקר מצות פורים הוא לשמח בכל עת, לשמח את עצמו בכל מיני שמחה, כמו שנאמר (אסתר ט'): "לעשות אתם ימי משתה ושמחה", וכמו שנוהגים כל ישראל לשמח בכל מיני שמחות בפורים, שזה עקר מצות פורים, כי עקר הכניעת הסטרא אחרא, שהיא זהמת הנחש הוא בפורים, כי אז מכניעין את קלפת המן עמלק, שהוא עקר זהמת הנחש, שנמשך על-ידי חטא עץ הדעת, שמשם אחיזת המן הרשע, ימח שמו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (חלין קל"ט): המן מן התורה, מנין? שנאמר (בראשית ג'): "המן העץ" וכו', נמצא שהמן הרשע, ימח שמו, הוא פגם עץ הדעת טוב ורע, שעל-ידי-זה נמשכת זהמת הנחש, ועקר זהמת הנחש, זהמת המן, הוא עצבות ומרירות ומרה שחורה, שמתגברות בכל עת על ישראל, ואינן מניחות אותם לשמח, כי עקר הסטרא אחרא הוא עצבות, שזה נמשך מפגם עץ הדעת, בחינת (שם): "בעצבון תאכלנה", שנגזר אז, בחינת (שם ו'): "ויתעצב אל לבו", הנאמר בדור המבול, שכל זה נמשך על-ידי פגם עץ הדעת כידוע, כי עקר הקדשה הוא שמחה, דהינו לשמח בהשם יתברך, כי מי שיש לו אמונה שלמה בהשם יתברך, בודאי ראוי לו לשמח תמיד בהשם יתברך, וזהו הדבר אי אפשר לבאר בכתב, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה, והמן ועמלק שהם החוקרים והכופרים, מהם נמשך עקר העצבות והמרה שחורה, כי עקר השמחה היא שמחת המצוות, בחינת (תהלים י"ט): "פקודי השם ישירים משמחי לב", ומי שמאמין בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בתמימות ובכפשיטות כמו שכל ישראל מאמינים, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשית המצוות, שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך, ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולגצח נצחים, על-ידי חוטי הציצית שקונים אותם בעד מטבע אחת, ואנו נכללים על-ידי-זה באור האין סוף, היש שמחה גדולה מאז?! כי זה כל אדם יכול להכין, שבעולם הזה אין שום

שמחה, כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שייעמל תחת השמש, ואם יצבר כעפר כסף וזהב, סוף כל סוף מה יתרון לו בכל זה, כי לא כמותו יקח הכל, והכל יודעין שסוף אדם למות, וימינו כצל עובר, ומי שיש לו רק איזו רשימה בעלמא של שכל אמתית, אפלו נכרי, יכול להבין שאין שום שמחה בזה העולם כלל, כי אחרית שמחה תוגה, ועל זה נאמר: "ולשמחה מה זה עשה" (קהלת ב').

ועל-כן אלו החוקרים והכופרים אין להם שום שמחה אמתית כלל, והפרת פניהם ענתה בהם, שעל-פירב הם מלאים עצבות, גון ואנחה, כי מהיכן יקבלו חיות ושמחה אמתית, מאחר שכופרים בתורתו הקדושה, ובעשית מצוותיו יתברך, ובודים מלבם טעמים של הכל ושטות על עשית המצוות הקדושות, ויחפזו על השם ועל תורת משה דברים אשר לא-כן — כי בדו מלבם, כאלו, חס ושלום, כל טעמי המצוות הקדושות הם נמוסים, חס ושלום, בשביל תקון העולם, תקון המדינה, חס ושלום, אוי להם ואוי לנפשם, תפח רוחם ונשמתם, כי אין בפירה גדולה מזו, ולדבריהם הרעים והזרים והמרים והמטנפים בודאי אין לשמח בשום מצוה, חס ושלום, מאחר שתכלית המצוה היא בשביל תקון זה העולם, אם בגוף — העשירות והממון ושאר חפצי העולם, אין שום שמחה אמתית, כי אחריתו מרה כלענה, מכל שבן איך ישמח במצוה שהיא רק בשביל קיום נמוס המדינה, חס ושלום, לפי דעתם הרעה והמשבשת, ואיך ישמח במצות סכה, מאחר שאומר עליה טעם של שטות כזו, שאז טוב לישוב באויר כזה, והוא בעצמו יודע שזו שטות, כי על-פי פשוטו, בודאי אז טוב יותר לשבת בביתו מלישב בסכה, ואם ירצה לישב בצל, יעשה לו אהל של פשתן כדרך השרים, ולא סכה העשויה כדינה, שסככה מפסלת גרן וקב דיקא, וכן בשאר המצוות, ואין צריכים לחזר לסתור שטיות ושקרים ודברים בדיימם כאלה, שהם הם עקר האפיקורסות והכפירות, שכופרים בתורת משה לגמרי, ומחפים השקר שלהם

בשטיות כאלה, כאלו הם מתרצים את דברי משה רבנו, עליו השלום, ונותנים טעם לדבריהם, טעמים מרים וסרוחים כאלה אם יש טעם בריר חלומות ושטיות כאלה.

בפרט עתה, שכבר זכינו לספרי הזהר הקדוש, וכתבי האר"י, זכרוננו לברכה, שמבאר בהם, שכל מצוה ומצוה מרמזת לדברים גבוהים ועליונים מאד מאד, עד אין סוף ואין תכלית, כי הם חיינו וארץ ימינו בזה ובכא לעולמי עד ולנצח נצחים, ואנו בני ישראל, אשר השם יתברך הבדילנו ברחמי מן התועים והכופרים האלה, שבנדאי הם מן הערב רב, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו וכו', כמה וכמה יש לנו לשמח בכל עת, ובפרט כשאנו מגיעים לעשות איזו מצוה, אשר אנו זוכים ברגע קל של עשית המצוה להיות נכללים בהשם יתברך באור האין סוף ברוך הוא, ואנו קונים לנו חיי עולם לעד ולנצח, על-ידי כל מצוה ומצוה, שרבים ככלם קלים לעשותם ונעימים מאד, כמו שנאמר (משלי ג'): "דרכיה דרכי נעם" וגו', ואין להאריך בזה לאחינו בני ישראל מאמינים בני מאמינים, כי החכם יבין מדעתו כמה יש לו לשמח בשעת עשית כל מצוה ומצוה, ודיקא על-ידי שמחת המצוות, על-ידי-זה דיקא עקר עלית השכינה מהגלות, עד שזוכין להעלות כל העולמות למעלה למעלה, עד שמשגיגין אור האין סוף בבחינת מטי ולא מטי, [שהוא בטול אליו יתברך, ואחר-כך חוזר אל ישותו ודעתו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד' וסימן ס"ה) עין שם].

וזה עקר יום טוב פורים, שהוא עשית המצוה בשמחה, כי אז שמחים כל ישראל בשמחה גדולה מאד עד אין סוף ואין תכלית, וכל מי ששמח ביותר, מעלתו יותר גבוהה אז פידוע, כי המן, זהמת הנחש, הוא בחינת עצבות ומרירות, כי המן בגימטריה צ"ו עם הפולל, שהוא תקף הקלפות שבפשטה כמבאר בפננות, כי אין צו אלא עבודה זרה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין נ"ו), הינו שעקר בחינת צו שהוא בחינת כלליות צווי

המצוות, העקר הוא בשביל להכניע העבודה וזו שהם הפירות והאפיקורסות, שהם בחינת המן שעולה צו עם הפולל, שהוא כופר בעשית המצוות, ובזוה עליהן טעמים של שקר.

ועל-כן עקר קטרוגו והתגרותו הוא בשמחה של המצוות, כי אינו מניח לשמח בשום מצוה, מחמת שמכניס בפירות, שהם טעמים של שטות בשביל עסקי העולם הזה, חס ושלום, שעל-די-זה בודאי אין לשמח, חס ושלום, בשום מצוה, כי בעולם הזה אין שום שמחה כלל, ומחמת קנאתו של המן במרדכי ובישראל, שראה שהם חזקים כל-כך בעשית מצוותיהם, ועושים אותם בשמחה גדולה ובמסירות נפש, על-די-זה נתקנא בהם מאד, עד שרצה להעבירם מן העולם, חס ושלום, ומחמת שעקר קנאתו היא בשמחה של המצוה, כי על גוף המצוה הם יכולים לומר, חס ושלום, שהוא נמוס, חס ושלום, כמו שאר נמוסי עובדי הפוכבים ומזלות, חס ושלום, אבל מאחר שרואים שישראל מוסרים נפשם על קדוש השם בשמחה גדולה בשביל עשית המצוות, כמו שראינו שרבי עקיבא הוה גחין וחיף, בשעה שדנו אותו לפני טורנוסרופוס הרשע, ימח שמו, כמובא במדרש שחר טוב משלי, וכיוצא בזה בשאר קדושים, שמסרו נפשם על קדוש שמו יתברך בשמחה גדולה מאד.

וכן רואים, שכל ישראל קדושים שמחים במצוותיהם, וקדם כל חג הם מתלהבים מאד מאד לקיים את המצוות הנוהגות בו בשמחה עצומה, ומבזבזים ממונם בשפע גדול בעבור כל מצוה ומצוה, ושמחים מאד מאד, ובזה מתקנאים המן וכל הכופרים שבכל דור ודור, וחורקים שניהם על זה ביותר, ועל-כן בפורים, שאז נכנע המן, עמלק, שהם הכופרים, אז עקר המצוה היא שמחה, כי זה עקר הכנעתו, וכל מה שמתגברים ומתחזקים בשמחה יותר גדולה, כמו-כן זוכים שנכנע יותר המן, עמלק.

וזה הענין של גדל הפלגת השמחה מאד מאד, שנוהגים כל ישראל בפורים, להרבות אז בשמחה גדולה מאד, ועושים אז כל מיני צחוק וצחוק בשביל להרבות השמחה, פי עקר מצות פורים הוא השמחה, ועל-כן עושים כל מיני צחוק ומלי דשטותא, ועושים אז מעשה שכרות ושטות בשביל השמחה, כי איתא בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות כמה אזהרות גדולות, שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד, ואיתא בדבריו הקדושים, שאי אפשר להיות בשמחה, כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, שעושין עצמן כשוטה ומשמחין את עצמן במלי דשטותא, כי מחמת שטבע האדם נמשך אחר העצבות מאד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות ומרירות וצרות והרפתקאות כידוע לכל אחד ואחד, על-כן צריכין להכריח את עצמו בכל הכחות להיות בשמחה, ובשמחה אי אפשר להיות, כי אם על-ידי מלי דשטותא, כמו ששמעתי מפיו, וזכרנו לברכה, שאמר בזו הלשון: סע האט א פנים אז מע קען מער גיט פרייליך זיין נאר מיט נאריש מאכין זיך, (בנראה שאי אפשר להיות שמח, כי אם על-ידי שעושין מלי דשטותא), וכן דבר עוד מזה כמה פעמים, וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים הגדולים המפרסמים שהיו בימיהם, שעל-פירב היו להם אנשים שהיו כמו בדתנים, והיו עושים לפניהם כל מיני צחוק ושטות כמפרסם, והכל בשביל שמחה, פי אין דבר מזיק לעבודת השם כמו העצבות, כמוכא בכל הספרים הקדושים, ומגדל מרירות וצרות הגלות המרה הזו בגוף, בנפש ובקמון, אי אפשר להיות בשמחה, כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא.

וזהו בחינת מלי דבדיחותא, שהיו נוהגים התנאים והאמוראים הקדושים קדם הלמוד, כדי לבוא לשמחה על-ידי מלי דבדיחותא, שהם מלי דשטותא דיקא, וזהו בחינת מה שנגמר בזהר הקדוש (ויקרא מ"ו): שרב המנונא סבא הוה מסדר קמי חבריאי פרקא דמלי דשטותא, כי עקר גלות ישראל שהיא גלות השכינה, עקר הגלות הוא מה שהעצבות שהם הסטרא אחרא והקלפות מתגברין

על ישראל, ואינם מניחים אותם לשמח בהשם ובתורתו הקדושה, זהו עקר גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל, שעקר גלותה בפשהעצבות מתגברת עליהם, דהינו על ישראל, חס ושלוש, נמצא שעקר גלות השכינה ונגסת ישראל הוא מה שהשמחה היא בגלות, שעקר הגלות היא, שהשמחה נפלה למטה בגלות, ומשם נמשכת כל השמחה של עובדי הכוכבים ומזלות, והרשעים הולכים בשרירות לבם, אשר באמת הם רחוקים משמחה אמיתית, כמו שנאמר (משלי י"ז): "לד כסיל לתוגה לו", וכתיב (קהלת ב'): "כי כל ימיו מכאובים וכעס" וכו', כי הסטרא אחרא נקראת יגון ואנחה פידוע, אך כל השמחה שיש אצלם, נמשכת רק מגלות השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, שהיא עכשו בגלות, ומשם נמשכים נצוצי השמחה שנפלו אצלם בגלות, ומשם כל שמחתם לפי שעה, ועליהם נאמר — "ולשמחה מה זה עשה", כמו שנאמר (קהלת ב'): "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה", לשחוק אמרתי מהולל — לשון מערבב, הינו שכל השמחה שאינה לשמים, היא נמשכת רק מתערובות נצוצי השמחה, שנפלה על ידי גלות השכינה, ונתערבה ביניהם, והם מהפכים וממירים רע בטוב, ולוקחים השמחה שבאה ממקום עליון מאד, ושמחים עמה בדברי תאוות רעות שלהם, אשר באמת הם יגון ואנחה ומרים ממות, ועל-כן בודאי לשמחה כזאת מה זה עושה, כי אחריתה יגון ואנחה, כמו שנאמר (משלי י"ד): "ואחריתה שמחה תוגה".

ועל-כן מחמת שעכשו השמחה בגלות היא מלבשת במלין דעלמא, שהם מלין דשטותא, על-כן מי שרוצה לבוא לשמחה, ולשמח בקדשת יהדותו במה שזכה להיות מזרע ישראל, ולא עשני גוי, אי אפשר לבוא לשמחה, כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, כי לשם נפלה השמחה, מחמת גלות השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, ועל-כן האיש הישראלי, כשמשמח את עצמו על-ידי מלי דשטותא, אזי נעשה מזה תקון גדול, בחינת עליית נצוצי השכינה

מגלותה, כי מעלה נצוֹצֵי השמחה מן הגלות, מאחר שהוא בא לשמחה על-ידי מלי דשטותא אלו, כי תכף כשהאיש הישראלי הוא בשמחה, תכף חזרה ועלתה השמחה למקומה ושרשה שהיא אצל ישראל, ששם שרש השמחה האמתית, כי ישראל יש להם לשמח שמחה בלי קץ וסוף, מאחר שזכינו להאמין בהשם ובמשה עבדו ובתורתו הקדושה וכו', כי מקור נשמת ישראל הוא בבחינת שמחה, שהיא השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, ששם שרש נשמתנו, כמו שנאמר (ישעיה מ"ו): "העמסים מני בטן הנשאים מני רחם", שישאל הם חלק מהשכינה שהיא השמחה.

וזהו בחינת (מגלה ז'): מיחֵיב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי בפורים, אז עקר הכנעת זהמת הנחש, שהיא העצבות, בחינת (בראשית ג'): "בעצבון תאכלנה", וצריכין אז להעלות השמחה מעמקי הקלפות, ולעלות מעליה לעליה על-ידי השמחה, עד שנוֹכַח להשיג התשעה היכלין, שעל דם משיגין אור האין סוף, בחינת מטי ולא מטי, שזהו תכלית הידיעה אשר לא נדע, ועל-בן מיחֵיב איניש לבסומי — להשתפר בפורים בשביל שמחה, כמו שנאמר (תהלים ק"ד): "ויין ישמח לבב אנוש".

וצריכין להגדיל השמחה, עד שינוֹכַח על-ידי השכרות והשמחה של פורים לבוא לבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שזהו סוד "עד דלא ידע" וכו', כי עקר אחיזת הטוב והרע שזה בחינת "ברוך מרדכי וארור המן", עקר אחיזתו הוא מעץ הדעת טוב ורע, שהעקר נמשך מבחינת (משלי ט"ז): "ונרגן מפריד אלוף", דהינו שמפריד בחינת הכתר שהוא אלף — אלוֹפו של עולם, בחינת פלא, שהוא תקון המסדר והמלישב את המחין שהוא המעכב את המחין מרדיפתו, שעקר השגת הידיעה היא על-ידי זה דיִקָא, בחינת תכלית הידיעה דלא נדע (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן כ"ד), כי כשאדם זוכה על-ידי שמחה לבטל את עצמו לגמרי בו יתברך, ואינו רואה

משום דבר רק אמתת מציאותו יתברך, ויודע ועד, שאין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם ממש, ואז יודע שאינו יודע כלל, כי בגלוי אלקותו יתברך אין הפרש בשום דבר בין ברוך מרדכי לאורו המן, כי גם הם מקבלים חיות ממנו יתברך, והם נבראו בשביל הבחירה והנסיגה ושכר וענש וכו', ואל ידיעה זו זוכים להגיע בפורים על-ידי השכרות, שהוא מבטל דעתו, ואינו נכנס בשום חקירות ועיונים רעים, שאז דיקא מאירה עליו הידיעה, שהיא סוד הרדיפה, והעדר הידיעה, שהוא סוד המעפב, וכל זה זוכים על-ידי שמחת המצוות שמישבין מחו, ואינו נכנס בשום חקירות, וזהו בחינת "עד דלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי", כי שם אין שיף לומר טוב ורע, כי שם פלו טוב, פלו אחר.

ועל-כן באמת בפורים נכנע בחינת עמלק, שהוא גימטריה ספק, כי עקר הספקות נמשכין רק מבחינת המן, עמלק, שמפריד בין הידיעה להעדר הידיעה, שהיא הרדיפה והמעפב, ועל-ידי שמחת המצוות ובפרטיות בפורים, מבטלים הכל, כל מיני חקירות ועיונים רעים ועוברים על הכל, כי ישראל נקראים "עברים", על שם שעוברים על-ידי אמונתם מעבר לעבר (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ד), ואינם נכנסים בשום חקירות כלל, ועל-כן הם תמיד בשמחה עצומה, כי שמחה ואמונה תלויות זו בזו, ועל-כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש שחר טוב, משלי ט): כל המועדים יהיו בטלין, וימי הפורים לא יהיו נבטלים לעולם, שנאמר "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים", כי זהו עקר התכלית שאנו צריכים לזכות להגיע על-ידי הצדיק האמת, שהוא בחינת משיח, אל תקף הששון והשמחה, עד שנוכח לבטל את עצמנו אליו יתברך ברצוא ושוב, ויהיה נכלל הידיעה בהעדר הידיעה שהוא אור האין סוף, שהוא למעלה מנפשין רוחין ונשמתין, הינו למעלה מכל העולמות עצם האצילות, ששם אין שיף לכנות שום טוב ורע המן ומרדכי, כי שם הוא פלא אחר.

ועל-כן אז כל המועדים יהיו בטליון, רצה לומר, השמחה של המועדים תהיה בטלה לגבי השמחה של פורים שהוא אורו של משיח, כי השמחה שייגלה משיח, שהיא שמחת הפורים היא למעלה מהשמחה של כל המועדים, כי השמחה של המועדים היא בלבושים, אבל שמחת פורים היא תקף השמחה בלי שום לבושים, ועל-כן בפורים עושים מלי דשטותא כאלו, ומשמחים את עצמם בשמחה כזו, אשר בכל השנה לא היו עושים, כי אז בפורים מאיר אורו יתברך בגלוי כזה, אשר יאיר בימי משיח במהרה בימינו, על-כן אז תתפשט שמחת פורים, ויהיו נכנעים כל הקלפות, שהם הספקות, ויקימו את כל המצוות בשמחה עצומה, וצריכים להמשיך מצות השמחה של פורים על כל השנה, שבוזה תלויה הגאולה.

חַתְנָה

אָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה (יְכֻמוֹת ס"ב): כֹּל אָדָם שָׂאִין לוֹ אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֵחָה, בְּלֹא בִרְכָה, בְּלֹא טוֹבָה, בְּלֹא תוֹרָה, בְּלֹא חוֹמָה, בְּלֹא שְׁלוֹם וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; וְאָמְרוּ (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, פֶּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית, פֶּרֶשֶׁה יז, סִימָן ב'): כֹּל שָׂאִין לוֹ אִשָּׁה, שְׂרוּי בְּלֹא טוֹבָה, בְּלֹא עֶזֶר, בְּלֹא שְׂמֵחָה, בְּלֹא בִרְכָה, בְּלֹא כְפָרָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים אֵף בְּלֹא שְׁלוֹם, אֵף בְּלֹא חַיִּים, אֵף אֵינוֹ אָדָם שְׁלֵם וְכוּ', עֵינֵי שָׁם. לְזֹאת צָרִיךְ כֹּל אֶחָד לְהַפִּיל תְּחִנָּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִזְכֶּה לְמַצָּא אֶת זְוִיגוֹ, וַיִּזְכֶּה לְכָל הַטּוֹבוֹת הָאֵלוֹ שֶׁמְנוֹ חַכְמֵינוּ הִקְדוּשִׁים, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, כַּנֶּ"ל, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה (בְּרֵכוֹת ח.) עַל-פְּסוּק (תְּהִלִּים ל"ב): "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֱלֹהִים לְעֵת מְצָא", אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא — 'לְעֵת מְצָא' זֶה אִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי י"ח): "מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב", עֵינֵי שָׁם; וְכִשֶּׁהֱשֵׁם יִתְבָּרֵךְ עֲזָרוֹ, וַיִּזְכֶּה לְמַצָּא אֶת

זווגו, ונכנס לחפה, אז עקר שלמות השמחה, כמו שנאמר (שיר השירים ג): ביום חתנתו וכיום שמחת לבו, וכן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (סנה"ג): אין שמחה אלא בחפה, ואמרו (מגלה ה:): איזהו בגין של שמחה? זה הבונה בית חתנות לבנו, עין שם; ועקר שלמות השמחה היא, פי אז מוחלין לו על כל עוונותיו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ירושלמי בפורים, פרק ג', הלכה ג'), ואמרו (בפרקי דרבי אליעזר, פרק ט"ו): החתן דומה למלך, מה המלך אינו יוצא לשוק לבדו, כף החתן אינו יוצא לשוק לבדו, מה המלך אינו עושה מלאכה, אף החתן אינו עושה מלאכה, מה המלך לובש בגדי כבוד, כף החתן לובש בגדי כבוד כל שבעת ימי המשטה, מה המלך הכל מקלסין אותו, כף החתן מקלסין אותו כל שבעת ימי המשטה, מה המלך פניו מאירות כאור החמה, כף החתן פניו מאירות כאור החמה, עין שם; על-כן כשזוכה אדם שבא יום חתונתו, ישוב בתשובה אמתית, ויקים מאמרם, זכרונם לברכה (כתבות י"ז): ביצד מרקדין לפני הפלה, כמו שפרשו רבנו ז"ל, ואמר לאחד סמוך לחתנתו, ביצד מרקדים ומדלגים על מה שהיה לפני הפלה, הינו לפני החתנה? שיראה לשכח כל מה שעבר עליו עד יום חתונתו, כי על-פירוב האדם נופל בדעתו ממה שעבר עליו בימי נערוותו וכו', ועל-ידי עצה זו יזכה להתחדש מחדש, ובפרט ביום חתונתו, שהוא יום שמחתו, שאז זוכה להשלים את עצמו, ולהיות האדם השלם.

והנה מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ג), שעקר שלמות השמחה, כשזוכים לחטף את היגון ואנחה לתוך השמחה, וזה ידוע, שעקר אחיזת העצבות והמרה שחורה הוא בבחינת האשה, שהיא סטרא דנוקבא, ועל-כן אצלה שכית ביותר העצבות והמרירות, כמו שנאמר (קהלת ז'): ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'.

וזו מצות פריה ורביה, שצריך האדם דיקא לקים מצוה זו

בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָהּ, וְעַל-יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת הוּא זֹכֶה לְחֹטֵף אֶת הַמָּרָה שְׁחוּרָה וְהַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמֵחָה, וְזֶה שְׂאֵמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָהּ (ראש השנה ו'): אֵשָׁה, בְּעֵלָה מִשְׂמֵחָה, וְכֵן אָמְרוּ (בְּבֹא בְתָרָא י'): מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וַיְהִי לוֹ בָּנִים זְכָרִים? יִשְׂמַח אֶשְׁתּוֹ לְדַבֵּר מִצְוָה, עֵינַן שָׁם; כִּי עֵקֶר קִדְשֵׁת הַזְּווּג הוּא עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה שֶׁהוּא קִדְשֵׁת הַבְּרִית, כִּי זֶה עֵקֶר הַיְחוד וְהַזְּווּג דְּמִצְוָה, שְׂעַל-יְדֵי שְׂמֵחָתְכֶרִים אִישׁ וְאֵשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתָּק וְנִתְבַטַּל הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה, שֶׁהוּא הַעֲצָבוּת, וְנִתְהַפֵּף לְשְׂמֵחָה, וְזֶה עֵקֶר הַשְּׂלֵמוֹת בְּקִדְשֵׁת הַזְּווּג — לְהִתְחַזֵּק וְלִהְיוֹת רַק בְּשְׂמֵחָה, וְתִכְפֹּי-יִמִּיד כְּשִׂזּוּכָה לְהַפִּיף אֶת הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמֵחָה, זֶהוּ עֵקֶר שְׂלֵמוֹת הַיְחוד וְהַזְּווּג בְּכָל־לַיּוֹת וּבְכַפְרֻטִיּוֹת, בְּכָל־לַיּוֹת — הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְגוֹן וְאֲנָחָה, וְכָל־מְלֵאִים עֲצָבוּת (עֵינַן לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קי"ט), וּכְשִׂזּוּכָה לְקַשֵּׁר אֶת כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ אֵלָיו יִתְבַרֵּךְ שֶׁהוּא עֹצֵם הַשְּׂמֵחָה, עַל-יְדֵי-זֶה מְכַנֵּס שְׂמֵחָה בְּכָל הָעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שְׂמֵגְלָה שְׂאִין בְּלִעְדוֹ יִתְבַרֵּךְ כָּלֵל, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זֶה הַיְחוד בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא תִקְוָה הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה אֶל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה, וְכֵן בְּכַפְרֻטִיּוֹת — הָאֵשָׁה, שֶׁהִיא תָּמִיד בְּמַרְירוֹת וְעֲצָבוּת, כִּי דַעֲתָן קִלְהָ עֲלֵיהֶן (שְׁבַת לג:), וְדַרְכָּן לְקַנֵּא בְּחִבְרָתָן, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ (מְגִלָּה י"ג): אֵין אֵשָׁה מִתְקַנְנָה אֶלָּא בִּיְרֵךְ חִבְרָתָה; וְהָאִישׁ צָרִיף תָּמִיד לְשִׂמְחָה אֶת אֶשְׁתּוֹ לְהִרְחִיב דַּעֲתָהּ וּלְמַלֵּא חֶסְרוֹנָהּ וְכוּ', וְלְהַפִּיף אֶת יְגוֹנָהּ וּמַרְירוֹתָהּ וְכוּ' אֶל תִּקְוָה הַשְּׂמֵחָה, שְׂזֵהוּ עֵקֶר הַיְחוד, כִּי (בְּרֻכּוֹת ג"א:): אֵין פְּרִי בְטָנָה שֶׁל אֵשָׁה מִתְבַרֵּךְ, אֶלָּא מִפְּרִי בְטָנוֹ שֶׁל אִישׁ, וְעַל-יְדֵי שֶׁהָאִישׁ מִשְׂמַח אֶת אֶשְׁתּוֹ, זֹכִים שְׂגִיָּהֶם שֶׁהִשְׂכִּינָה בִּינֵיהֶם, כִּי הִשְׂכִּינָה הִיא שְׂמֵחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָהּ (ירושלמי, בְּרֻכּוֹת, פָּרָק ט'): אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אֵשָׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאֵשָׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לְשְׂגִיָּהֶם בְּלֹא שְׂכִינָה.

וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל חֲתָנָה, שֶׁהִיא מִצְוָה גְּדוּלָה, כְּמוֹ שֶׁהַפְּלִיגוֹ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָהּ, בְּגִדְל הַמִּצְוָה לְשִׂמְחָה חֲתָן וְכִלְהָ,

עד שאמרו (ברכות ו:): כל הנהנה מסעדת חתן, ואינו משמחו, עובר בחמשה קולות, שנאמר: קול ששון, וקול שמחה, קול חתן, וקול כלה וכי, עין שם; וכן הפליגו הרבה במצות שמחת הכלה (כתבות י"ז), עד שאמרו (שם): על רבי יהודה בר אילעאי, שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה, ואומר: כלה נאה וחסודה, רב שמואל בר רב יצחק מרקד אפלת וכי, עין שם; כי זהו עקר שלמות היחוד — להיות תמיד בשמחה, ועל-ידי זה מתרחב מחו ודעתו, וזוכה לקדשת הברית, וכן מרחיב את מוח ודעתו, ומבטלת דעתה לדעת בעלה, וגרים ביחד באהבה ואחדות אחת, כי (סנהדרין כ"ב:): אשה גלם היא, ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, ועקר השלמות הוא דיקא כשנעשה בשמחה רבה וכי, כי בבית שמח שם הוא השראת השכינה.

זה בחינת כלי זמר שמנגנין בחתונה, בשביל השמחה, ומדקדקין מאד מאד שיהיו כלי זמר דיקא, כי כלי הזמר הם בחינת עשרה מיני נגינה, שעל גדם עקר השמחה כנראה בחוש, כי הכלי זמר מבררים את הרוח הטובה מהרוח הרעה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ד), והכלי זמר מכניסים שמחה רבה בלב האדם, כמו שנאמר (תהלים צ"ב): "עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון ככנור, כי שמחתני השם" וגו', ועקר הכלי זמר בחינת עשרה מיני נגינה, שהם מכניסין שמחה בלב, עקר הפלגת מעלתם הוא, שיש פח לעשרה מיני נגינה, שהם כלליות הנגונים והכלי זמר, לשמח את האדם בתקף האגתו והעצבות שלו, כנראה בחוש, שעל-ידי נגון אפלו בפה, מפל שכן כששומעים הנגון מפלי זמר, בא האדם לתוך שמחה מתקף האגה והעצבות, כי העשרה מיני נגינה, יש להם זה הכח — לחטף הגיון ואנחה, ולהפכם לשמחה, ועל-כן אתערוותא דנגינה היא מסטרא דליואי (א), שהיו מנצחים בשיר על הדוכן, והם הלויים שהם מסטרא דשמאלא בחינת גבורה כידוע, שזהו בחינת רוח צפונית שהיתה מנשבת בכנורו של דוד, והיה מנגן מאליו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ג:), כי עקר הנגון

(א) המעוררות הנגינה היא מצד הלויים.

הוא מבחינת צפון, שהוא שמאל, סטרא דליואי, כי שם בסטרא דשמאלא, שם עקר אחיזת הדין שהוא העצבות, ועל-כן עקר שלמות השמחה שהיא עשרה מיני נגינה, בא משם דיקא, כי זהו עקר שלמות השמחה הבאה על-ידי עשרה מיני נגינה, כי יש להם כח להפך היגון ואנחה, שבאים משם, אל תוך השמחה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, ועל-כן בשרש הקדשה התעוררות השמחה הוא דיקא מסטרא דשמאלא, ועל-כן משם דיקא באים כל העשרה מיני נגינה, כי דיקא על-ידי-זה יכולים להמתיק ולבטל את כל היגון ואנחה בשרשם, עד שיתהפך היגון ואנחה לשמחה, שזהו עקר השלמות — מי שהיה קדם בעצבות ובמרה שחורה, להפכו דיקא אל תקף השמחה.

ומחמת שעקר היחוד של החתנה הוא ענין של להפך היגון ואנחה אל תוך השמחה כנ"ל, על-כן נוהגים לחיוב גדול, שיהיו כלי זמר בחתנה, כי עשרה מיני נגינה יש להם זה הפח — להפך היגון ואנחה לשמחה, שזהו סוד רוח צפונית המנשבת בכנורו של דוד כנ"ל, כי הנגון, בפרט על-ידי כלי זמר, יש לו כח גדול להמשיך את לב האדם להשם יתברך כידוע, וכמו שדבר רבנו ז"ל מזה כמה פעמים, ואמר, שטוב להחיות את עצמו עם איזה נגון, וכן אמר כמה וכמה תורות נפלאות על ענין הפלגת רום מעלות הנגינה, העולות למעלה מעלה עד תכלית המעלה.

ועל-כן אפלו מי שהוא צדיק גדול וקדוש מאד, ויכול להיות פרוש לגמרי בקדשה גדולה, בהכרח הוא חייב לשאת אשה, כי היא מצוה ראשונה שבתורה, כדי לפרות ולרבות ולהעמיד תולדות, הינו כנ"ל, כי עקר הקדשה היא שמחה, אבל אין שלמות לשמחה, כי אם כשמברין ומעלין היגון ואנחה ומהפכין אותה לשמחה, שכל זה הוא סוד הנשואין והיחוד וכו', ועל-כן אפלו הצדיק הקדוש שזוכה לשמחה בשלמות, כי הוא דבוק בקביעות בו יתברך וכו', בהכרח לו לשאת אשה,

כדי להפך היגון ואנחה לשמחה, ועל-ידי-זה עקר ההולדה, פי עקר ההולדה הוא על-ידי הברור הנעשה על-ידי הזיווג של מצוה, שמבררין נצוצות קדושים מעמקי הקלפות, ועל-פן נאחזו שם הסטרא אחרא מאד, מחמת שצריכים לברור הקדשה גדול מאד מאד מעמקי הקלפות, ועל-פן צריכים להתפלל הרבה להשם יתברך, ולהיות גבור חזק לקיים מצוה זו בקדשה גדולה, ולקדש עצמו כראוי כמבאר בספ"ס, וצריכין להתגבר מאד מאד להרחיק המרה שחורה והעצבות, ולהתגבר ולהתחזק להיות בשמחה גדולה, עד שיהפך את היגון ואנחה לשמחה, שזהו עקר עליית הקדשה מעמקי הקלפות, שעל-ידי-זה עקר ההולדה.

ועל-פן חזב כל אדם להוליד בן ובת כמבאר בשלחן ערוך, פי עקר מצות פריה ורביה להעמיד תולדות ולקיים העולם, הוא בשביל הגדלת השמחה, פי בשביל זה נברא העולם — להגדיל השמחה, כמו שנגאמר (תהלים ק"ד): "ישמח השם במעשיו", פי אין עצבות לפני המקום ברוך הוא, ולמעלה למעלה שם עקר השמחה בעצם, כמו שנגאמר (דברי הימים א' ט"ז): "הוד והדר לפניו, עז וחדוה במקומו", אבל השם יתברך רצה להיטיב ולהגדיל השמחה ביותר, שזה עקר הטוב והתענוג האמתי — כשזוכין לשמח בו יתברך, ועל-פן ברא את כל העולמות מראש ועד סוף, כדי שיכירו אותו בעולם התחתון השפל הזה, שבשבילו נברא הפל, על-ידי-זה תגדל השמחה ביותר ויותר, על-ידי שתעלה השמחה ממקומות הרחוקים, מעולם העשיה, שיש שם אחיזת היגון ואנחה, הינו שעקר השמחה ביותר הוא — כשמהפכין היגון ואנחה לשמחה, ועל-פן ברא את כל העולמות עד העולם השפל הזה שבו אחיזת היגון ואנחה, וכשזוכין להכיר אותו יתברך בזה העולם, ולשמח בו בזה העולם השפל והמגשם, בבחינת (תהלים קמ"ט): "ישמח ישראל בעשיו", אזי השמחה גדולה מאד מאד גם אצלו יתברך, בבחינת (תהלים ק"ד): "שמח השם במעשיו", במעשיו דיקא, פי עקר הגדלת השמחה היא, כשעולה השמחה מזה עולם העשיה

הנשמי, שיש בו אהיות היגון ואנחה, כי זה עקר שלמות וגדלת השמחה — כשמהפכין יגון ואנחה לשמחה, ועל-כן לעתיד לבוא, שאז נזכה לעקר שלמות התכלית, שיוזכה כל אחד על-ידי עבודתו ויגיעתו ותשוקתו וכו' להשם יתברך, אז תגדל השמחה מאד מאד, שזה יהיה עקר קבול השכר, וכמבאר בכמה פסוקים מגדל עצם הפלגת השמחה שלעתיד, כמו שנאמר (תהלים קל"ז): "בא יבא ברנה נשא אלמותיו", שזה נאמר על קבול השכר שלעתיד, כי אז יתער שיר חדש, כי יתעוררו כל העשרה מיני נגינה, שעל ידם עקר השמחה, כמו שנאמר (שיר השירים ד'): "תבואי תשורי מראש אמנה" וגו', וכמו שהפליגו חכמינו, וזכרונם לברכה, בגדל השמחה שלעתיד, ואמרו (תענית לא.): עתיד הקדוש-ברוך-הוא לעשות מחול לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד מראה באצבעו, כמו שנאמר (ישעיה כ"ה): "ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו" וגו', נגילה ונשמחה בישועתו" וגו', ואמרו (מדרש תנחומא פרשת ויחי): אמר הקדוש-ברוך-הוא: בעולם הזה אין המות מניח לאדם שישמח, אבל לעולם הבא בין שיבלע המות — "וששתי בעמי" וכו', עין שם.

ועקר השמחה שלעתיד שזהו עקר הקבול שכר, היא דיקא על-ידי ענין של "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", הנאמר על השמחה של ימות המשיח ולעתיד לבוא, הינו כל אחד ואחד כפי עבודתו שזכה על-ידי תורה ומצוות ומעשים טובים בזה העולם השפל, על-ידי-זה זכה להרים ולהגביה ולהעלות זה העולם, שבו אהיות היגון ואנחה לתוף הקדשה, שהיא השמחה, שזהו עקר שלמות השמחה, כי נקדת כל המצוות והמעשים טובים הוא השמחה, כמו שנאמר (תהלים י"ט): "פקודי השם ישרים משמחי לב", וכמו שאנו מבקשים תמיד: "ונשמח בדברי תורתך ובמצותך לעולם ועד", כי עקר שלמות העבודה של תורה ומצוות היא דיקא כשזוכים לעשותם בשמחה, וכמבאר בפספריים, ובפרט בכתבי האר"י, וזכרונם לברכה, מגדל האזהרה לעסק בתורה

ובמצוות בשמחה, וכמו שנאמר (דברים כ"ח): "תחת אשר לא עבדת את השם אלקיך בשמחה ובטוב לבב וגו', ועל-כן עקר כל המצוות ומעשים טובים שהם בחינת שמחה, עקר עשייתם הוא רק בעולם הזה לבד, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ערויבין כ"ב): היום לעשותם ולא למחר בעולם הבא, כי דיקא בעולם הזה, ששם אחיזת היגון ואנחה, שם דיקא זוכין להגדיל השמחה ביותר, כשזוכין לעבד את השם ולקיים התורה והמצוות בשמחה, וזה עקר השלמות — כל מה שהמקום הוא בתכלית הגשם והחשה, וההסתרה והעצבות מתגברות, ואף-על-פי-כן מתחזקים בכל מיני אפנים, ומקיימים את התורה ואת המצוות בשלמות השמחה, מעלתם גדולה מאד מאד.

ועל-כן חייב אדם להוליד בן ובת, כי עקר מה שמחייב כל אדם להעמיד תולדות לקיים העולם, הוא בשביל הגדלת השמחה, שבשביל זה נברא העולם, כדי להגדיל ולהשלים השמחה, על-ידי שתעלה השמחה מזה העולם השפל שבו אחיזת היגון ואנחה, פי עקר שלמות השמחה — כשמהפכין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, ובשביל זה חייב כל אחד להעמיד תולדות בישראל, כדי שיתרבו בני ישראל, שהם בעצמם השמחה, כמו שנאמר (ירמיה ל"א): "רנו ליעקב שמחה וגו', ליעקב דיקא, כמו שנאמר (תהלים י"ד): "יגל יעקב ישמח ישראל וגו', כי בני ישראל יש להם לשמח תמיד כל ימי חייהם, אשר זכו להיות בחלקו הקדוש, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, וקדשנו במצוותיו, ואנו יודעים ומאמינים בו יתברך ובתורתו הקדושה, אשר נתן לנו על-ידי נביאו נאמן ביתו, משה רבנו, עליו השלום, ואנו זוכין ליחד שמו ערב ובקר בכל יום פעמים, וכמו שאנו מתפארים בזה בכל יום, כמו שאנו אומרים קדם "קריאת שמע" דקרבות: "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" וכו'. וכל מה שמתרבין ישראל ביותר, מתרבה ומתגדלת השמחה ביותר, פי "ברב עם הדרת מלך", והדרת מלך היא ענין שמחה,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' ט"ז): "הוֹד וְהִדָּר לְפָנָיו עוֹ וְחִדּוֹה בְּמִקְמוֹ", שְׁכַל מַה שְּׂיִשְׂרָאֵל נִתְרַבֵּין בְּיוֹתֵר, נִתְגַּדְּלַת הַשְּׂמֵחָה בְּיוֹתֵר, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עַל-יַדֵּי עֲבוּדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם, מַעֲלָה וּמְבַרֵּר הַשְּׂמֵחָה מֵעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת שֶׁאֲחִיזוֹתֶם בְּרַגְלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ה'): "רַגְלֶיהָ יִרְדוֹת מְוֹת" כִּידוּעַ, וּכְשֶׁתִּתְבַּרֵּר הַשְּׂמֵחָה מִשֵּׁם וַיַּעֲלוּ הַרְגְּלֵינוּ מִהַקְּלָפוֹת, אֲזִי יָבוֹא מְשִׁיחַ, וַיִּקְיֵם (זְכָרְיָה י"ד): "וַעֲמְדוּ רַגְלֵינוּ בַּיּוֹם הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים", שֶׁזֶהוּ סוּד — עַד דְּמָטוּ רַגְלֵינוּ בְּרַגְלֵינוּ הַמוּבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ, וּמְבֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲר"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, וְעַקֵּר עֲלִית הַרְגְּלֵינוּ מִן הַקְּלָפוֹת הוּא עַל-יַדֵּי הַשְּׂמֵחָה, שֶׁעַל-יַדֵּי-זֶה מַעֲלֵנוּ הַרְגְּלֵינוּ מִבְּחִינַת "רַגְלֶיהָ יִרְדוֹת מְוֹת", שֶׁהוּא עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה, שֶׁהִיא סְטָרָא דְמוֹתָא.

זֶה סוּד מַעֲלַת הַרְקוּדֵינוּ שֶׁל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כְּשֶׁזּוֹכֶה לַהֲיוֹת בְּשְׂמֵחָה כָּל-כֶּף עַד שְׂמֵרְקָד, וּבְזֶה מַעֲלָה הַרְגְּלֵינוּ מִהַקְּלָפוֹת, וּכְמִבְּאֵר בְּדְבָרֵי רַבְנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פ"א): כְּשֶׁאָדָם מְשַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְהַשְּׂמֵחָה גְדוּלָה כָּל-כֶּף, עַד שֶׁנּוֹגְעַת עַד רַגְלֵינוּ, דְּהֵינּוּ שְׂמֵרְקָד, שֶׁבְּזֶה מַעֲלָה כָּל בְּחִינּוֹת הַרְגְּלֵינוּ וְכוּ', עֵינֵינוּ שָׁם; וְעַקֵּר הַפְּלִגַּת מַעֲלַת הַשְּׂמֵחָה יִהְיֶה בַּיָּמִי הַמְּשִׁיחַ שְׂיָבוֹא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁעַל-יַדֵּי-זֶה תִּהְיֶה עַקֵּר הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָה נ"ה): "כִּי בְּשְׂמֵחָה תִּצְאוּ", וְכֵן מְבֹאֵר בְּכַמָּה וְכַמָּה פְּסוּקִים מְגִדֵּל הַפְּלִגַּת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַעֲתִיד לְבוֹא, וְאֲזִי יִתְהַפְּכוּ כָּל הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשְׂמֵחָה עֲצוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָהוּ ל"א): "וְהִפְכֵתִי אֲבָלָם לְשִׂשׁוֹן וְנַחֲמַתִּים וְשַׂמַּחַתִּים מִיְגוֹנָם", שֶׁהַיְגוֹן וְהָאֲבָל מִתְהַפֵּף לְשִׂשׁוֹן וְשְׂמֵחָה, וְכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ל'): "הִפְכֵתָ מְסַפְּדֵי לְמַחוּל לִי" וְגו', וְעַקֵּר הַשְּׂמֵחָה שֶׁל יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ תִּהְיֶה עַל-יַדֵּי קַבּוּץ גְּלִיּוֹת, עַל-יַדֵּי שְׂיִתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָה ס'): "הִקְטַן יִהְיֶה לְאַלְף" וְגו', "אֲנִי הַשֵּׁם בְּעַתָּה אֲחִישְׁנָה", כִּי עַל-יַדֵּי שְׂיִתְרַבּוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה תִּגְדַּל הַשְּׂמֵחָה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כ"ט): "בְּרִבּוֹת צִדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם", וַיִּשְׂרָאֵל כָּלֶם נִקְרָאוּ צִדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָה ס'): "וַעֲמִדְךָ כָּלֶם צִדִּיקִים" וְגו', וְעַל-כֵּן אֲזִי דִּיקָא יִתְקַבְּצוּ

ויהללקטו כל הנשמות העיפות, הירודות והנפולות, ויחזרו אל הקדשה על-ידי משיח צדקנו, ובפרטיות אותן הנשמות שנכשלו בפגם הברית וכו', שזה גורם פזיר הנצוצות, כי הנפשות נדחות ונתפזרות למקום שנדחות, רחמנא לצלן, והחטא הזה גורם לעצבות ומרירות ביותר, והתקון יהיה על-ידי משיח, כמו שנאמר (ישעיה נ"ט): "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביצקב", כמו שבא על-פסוק זה בכתבי האר"י, וזכרנו לברכה, שעל ידו יהיה להם תקון, והוא יכניס את תקף השמחה בישראל, כי הוא יקבץ את כלל ישראל, כמו שנאמר (תהלים קמ"ז): "בונה ירושלים השם נדחי ישראל יכנס", שאז בעת בנין ירושלים על-ידי משיח צדקנו, אז יכנס כל הנדחין וכל הנצוצות הנדחין על-ידי פגם הברית, רחמנא לצלן, ועקר עליהם תהיה — על-ידי שמחה שיכניס משיח בעולם, כי כשהאיש הישראלי, אף-על-פי שעשה מה שעשה, הוא מתגבר ומשמח את עצמו בנקדה הטובה שמוצא בעצמו, ומתפך את כל היגון ואנחה לשמחה, ואומר: "אדרבה, זהו עקר שמחתי וחדותי, שמרחק בזה, שעשה מעשים כאלו, זוכה אף-על-פי-כן לומר בכל יום פעמים "שמע ישראל" וכו', ואם לא הייתי זוכה רק לזה לבד, גם-כן ראוי לי לשמח כל ימי חיי, מכל שכן וכל שכן, שאני זוכה עוד לכמה וכמה מצוות: ציצית ותפלין ושאר מצוות, שאפלו הפחותים שבאשראל מקימין בכל יום, ואם אני עדין רחוק מהשם יתברך, ועדין לא יצאתי מחל אל הקדש, אפלו כחוט השערה, אדרבה זהו עקר שמחתי ביותר, שאף-על-פי-כן אני בכלל ישראל, ואוכל מצה בפסח, ומתענה ביום כפור, ויושב בסכה" וכו'. וכל מה שהבעל-דבר וכת דליה מכניסים בו עצבות ומרה שחורה, הוא שמח ביותר, "כי אדרבה זהו עקר שמחתי, שמרחק כמוני יזכה לגע בדברים קדושים ונוראים כאלו — ציצית ותפלין ושבת יום כפור" וכו' וכו'.

כי מי שיש לו מח כלה, ויש לו אמונה שלמה בהשם ובתורתו הקדושה, יכול להתנוצץ לו מרחוק גדל מעלת יקרת

קדשת כל מצוה ומצוה שאנו זוכין לקיים בכל יום, אפלו הפחות שבפחותים, ובפרט מה שאנו זוכין ליחד שמו בכל יום פעמים, שזהו עקר הכל, שאנו זוכין להאמין בהשם אלקים אמת, יחיד, קדמון, בורא כל עולמים, אחד יחיד ומיוחד לעילא מן כלא ולית לעילא מניה, ברוך הוא ומברך שמו תמיד לעולם ועד, ומי שזוכה להרגיל עצמו ולשמח בשמחה הזאת, בודאי יזכה לכל טוב, וימחלו לו כל עוונותיו, כי זהו הסוד, שמהפך את היגון ואנחה — שהוא תכלית הגשמיות, אל תקף הששון והשמחה — שהוא תכלית הרוחניות, ועל ידי זה נעשים יחודים גדולים למעלה בכל העולמות, וזה נעשה על ידי שנוגדים הרבה נשמות ישראל, וכל אחד מגלה ומפרסם את אמתתו יתברך בעולם.

נמצא שעקר החתנה הוא בשביל שיזכה להוליד בנים ובנות, אשר הם יגלו ויפרסמו אלקותו יתברך בעולם, ויהפכו את כל היגון ואנחה לשמחה עצומה; ועל כן כשאדם זוכה ומוציא את זווגו ונכנס עמה לחפה, צריך לשמח מאד מאד, ומצוה על כל אחד ואחד, שהוא שם בחתנה לשמח את החתן ואת הכלה, ועקר השמחה היא על תכלית הטוב שיצא מהם, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ל"ג וסימן ל"ד): כי כל השמחות הן רק בשעתן, כגון לשמח שמחה של חתנה או ברית, השמחה היא רק בשעתה, ואם יסתכל על הסוף, אין שום שמחה בעולם, כי סוף אדם למות (ברכות י"ז), אבל אם יסתכל על הסוף של הסוף, אז יש לו לשמח מאד, כי סוף כל סוף, דהיינו — התכלית, היא טובה מאד וכו', ושם כל השמחות ביחד בתכלית השמחה, כי אצל סתם בני אדם אין השמחה של כל הטובות ביחד, כי יש חלוקים רבים בענין השמחה, למשל בשבאין לחתנה, יש מי ששמח מן האכילה, שאוכל דגים ובשר וכיוצא, ויש אחד ששמח מן הכלי זמר, ויש ששמח מדברים אחרים כיוצא בהם, ויש ששמח מן החתנה עצמה, כגון המחתנים, שאינם משגיחים על אכילה ושתייה, רק שמחים מן החתנה עצמה, וכיוצא שאר

החלוקים, אבל אין אחד שיהיה שמח מכל השמחות יחד, ואפלו מי ששמח מכל הדברים הנ"ל, אף-על-פי-כן אין השמחה מכל הדברים ביחד, רק מכל אחד בפני עצמו בזה אחר זה, גם יש אחד שאין לו שום שמחה כלל, לא מן האכילה ושתייה ולא משאר דברים, ואדרבה יש לו קנאה וצער שמקנא בשדודו, על שזה נשתדף בזה, אבל שלמות השמחה היא — מי שזוכה לשמח מכל הטובות ביחד, וזה אי אפשר, כי אם בשמסתכל למעלה על כל הטובה, הינו על השרש, כי שם מאירה השמחה ביחד, עין שם.

כי זהו עקר התכלית — אם יתנהגו יחד בקדושה ובדעת על-פי התורה, ויולידו בנים ובנות, שגם-כן יפרסמו את אמתתו ותברך בעולם, וכן הם יולידו בנים ובנות וכו', וכן להלן עד סוף כל הדורות, זהו עקר השמחה שצריךין לשמח בשמחת חתן וכלה, וגם לשמחם אז מאד מאד, וכן החתן והכלה ראוי להם לתן שבח והודיה להשם ותברך על החסד-חנם שעשה עמם, אחרי זמן רב שחכו אחד לשני, כי בשרשם הם אור אחד, כמובא בזהר הקדוש (לך לך פ"ה:), ועכשו סבב השם ותברך בהשגחתו הפרטית, שיהיו שניהם נשלמים יחד, ראוי להם להגדיל השמחה מאד מאד, ויקבלו על עצמם קבלה חזקה שניהם יחד לשוב אליו ותברך, ולבנות בית נאמן בישראל, שיתנהג על-פי התורה דיקא, וידורו יחד באהבה, אתנה ורעות ושלום, ואז יזכו שהשכינה, שהיא שמחתן של ישראל, תהיה שרויה ביניהם כל ימי חייהם.

פרנסה

אין עוד דבר בעולם הממרר והמכלה חיינו של כל אדם כמו דאגת הפרנסה, כי מאז חטא אדם הראשון נתקלל האדם (בראשית

(ג): "בְּעֶצְבוֹן תֵּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" וגו', "בְּזַעַת אִפְיךָ תֵּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֶךָ אֶל הָאֲדָמָה" וגו', וּמִשָּׁם נִמְשַׁכֶּת מְרִירוֹת יִגִּיעַת טְרִדַת הַפְּרָנְסָה, הַמְכַלָּה וּמְמַרְרַת אֶת כָּל אָדָם, וְהוּא תָּמִיד בְּעֶצְבוֹת, כִּי יֵשׁ לוֹ מְנָה רוּצָה מֵאֲתִים (מְדַרְשׁ רַבָּה, קֹהֶלֶת, פֶּרָשָׁה א', סִימָן ל"ד), וְכָל דְּבָר וְעִנְיָן הַתְּלוּי בַּפְּרָנְסָה בָּא לְאָדָם בְּצַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ וְיִסּוּרִים גְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פֶּרָשָׁה כ', סִימָן כ"ב): קִשָּׁה הִיא הַפְּרָנְסָה כְּפִלִּים כְּלִידָה, כְּלִידָה כְּתִיב: "בְּעֶצֶב תִּלְדִּי בָנִים", וּבַפְּרָנְסָה כְּתִיב: "בְּעֶצְבוֹן תֵּאכְלֶנָּה" עֵינֵי שָׁם.

כִּי עֵקֶר הָאָדָם נִבְרָא בְּשָׂבִיל לְהַפִּיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבְּשָׂבִיל זֶה נִבְרָאָה כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה מְרֵאשׁ וְעַד סוּף, לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ בְּכָל הָאָרֶץ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (אָבוֹת פָּרָק ו'): "כָּל מֵה שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא כָּרְאוּ אֶלָּא לְכַבֹּדוֹ", כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מ"ג): "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבֹּדִי בְּרֵאתִיו יִצְרָתִיו אֵף עֲשִׂיתִיו", כִּי כְבוֹדוֹ הוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם וְכַבֹּד הֵם בְּחִינָה אַחַת, כִּי עֵקֶר הַכְּבוֹד הוּא הַשֵּׁם, שֵׁיִשׁ לוֹ שֵׁם גְּדוֹל בְּעוֹלָם, שְׁזָהוּ עֵקֶר הַכְּבוֹד, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה מ"ב): "אֲנִי הַשֵּׁם הוּא שְׁמִי וְכַבֹּדִי" וגו', וְכְתִיב (תְּהִלִּים ע"ב): "וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וָיְמָלָא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ" וגו', וְכַמְבָּאָר בַּפְּסוּק זֶה בְּעֶצְמוֹ, שֶׁהוּא "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבֹּדִי", כִּי הַשֵּׁם הוּא הַכְּבוֹד. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם כָּלָם נִבְרְאוּ בְּשָׂבִיל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה הַשֵּׁרֵשׁ וְהַתְּכֵלִית שֶׁל הַבְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן בּוֹדָאֵי יֵשׁ בְּכָל דְּבָר וְדָבָר שֶׁבְּעוֹלָם בְּחִינַת יְדִיעַת וְהַפְּרַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְכוּלִין לְהַכְחִין וּלְהַתְּבוּנָן גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי כָּל דְּבָר וְדָבָר שֶׁבְּעוֹלָם בַּפְּרָטִיּוֹת, וְלַהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא, וְלַהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל דְּבָר וְדָבָר בַּפְּרָטִיּוֹת, וְזֶה בְּחִינַת הַבְּרָכוֹת שֶׁקִּבְעוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זְכוּרָנָם לְבָרְכָה, עַל כָּל דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם בַּפְּרָטִיּוֹת, כִּי בְּכָל דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם יֵשׁ הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ בַּפְּרָטִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבְּרָכָה שֶׁמְבָרְכִין וּמַגְדִּילִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל בְּרִיאַת דְּבָר זֶה בַּפְּרָטִיּוֹת, וְעֵקֶר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁבְּשָׂבִיל זֶה נִבְרְאוּ כָּלָם,

העקר על-ידי האדם דיקא, שבשכילו נבראה כל הבריאה כלה בידוע, כי אין מי שיכיר וידע פלאי הבריאה, כי אם האדם שנתנה בו דעת להפיר ולהבחין בכל הדברים פלאות הבריאה, ולהגדיל שמו ותברך על-ידי כל דבר בפרטיות, ובשכיל זה הביא השם לתברך כל הדברים לאדם הראשון, לקרא להם שמות, וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, כי השם של כל דבר הוא חיותו, כמו שאמר רבנו ז"ל, והביא ראיה מפסוק זה, נפש חיה הוא שמו, כי השם של כל דבר נמשך ונשתלשל בפרשו מבחינת שם השם (עין לקוטי-מורה"ן, חלק ב', סימן ס"ז), שהוא מחיה את כל הבריאה, כמו שנגאמר (נחמיה ט'): "ואתה מחיה את כלם", ועל-כן עקר חיות כל הדברים הוא השם שיש לו, מחמת ששם כל דבר נמשך שרשו משם השם, שהוא מחיה את כלם, וכפי השם שיש לכל דבר, בן יכולין להפיר ולהגדיל שמו ותברך על-ידי זה הדבר בפרטיות, כי השם של כל דבר נמשך משם השם, ועל-כן הביא הפל אל האדם לקרות שמות, כי עקר הגדלת שמו ותברך על-ידי כל הדברים בעולם הוא, על-ידי האדם דיקא, שהאדם דיקא יש לו הכח הזה בידעתו להגדיל שם השם על-ידי כל דבר ודבר שבפעולם, שמשם שרש השם של כל דבר, וכפי מה שזכר אדם הראשון להפיר שמו ותברך על-ידי כל דבר שבפעולם, כמו-כן זכה לקרות שמות לכל הדברים, כי כל שמותם שהוא חיותם נמשך משם — מבחינת שם השם, שבשכיל זה נבראו כלם, כרי להפיר ולהגדיל שמו ותברך על ידם, על-ידי האדם דיקא.

ועל-כן נבראו כל הדברים מחסרי תקון, וגמר תקונם על-ידי האדם, כמו שנגאמר (בראשית א'): "אשר ברא אלקים לעשות", דהינו שהשם ותברך ברא כל הדברים שהאדם יגמר ויעשה אותם, וכמו שאנו רואין בחוש, שהאדם צריך לתרש ולזרע ולעשות פלים ובגדים, ולתקן כל המאכלים בלישה ואפיה ובשול וכו', וכמו שאמרו במדרש: התורמסין צריכין תקון וכו', וכמו שנגאמר (בראשית ב'): "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה

טַרַם יִצְמַח וְכוּ', "וְאָדָם אֵין לְעַבְד אֶת הָאָדָמָה", וְכִמו שְׁפִירַשׁ רַשׁ"י שֵׁם: עַל פֶּתַח הַקְּרָקַע עֲמָדוֹ, עַד שְׁיִבּוֹא אָדָם, וְיִדַע שְׁיִשׁ צָרָף בְּגִשְׁמַיִם, וְיִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְכוּ', כֹּל זֶה הוּא לְהוֹרוֹת וּלְהוֹדִיעַ, שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְשִׁבְיֵל הָאָדָם, כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִגְדִיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְעוֹלָם, וְזֶה עֶקֶר הַשְּׁלֵמוֹת וְהַתְּכָלִית שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, וְעַל-כֵּן הַכֹּל נִבְרָא מְחֻסָּר תְּקוּן, עַד שְׁיִבּוֹא הָאָדָם, וְיִשְׁלִים אוֹתוֹ, כִּי שְׁלֵמוֹת תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים הוּא עַל-יַדֵי הָאָדָם דִּיקָא, עַל-יַדֵי שֶׁהוּא מְפִיר וּמִגְדִיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי כָּל דְּבָר שֶׁבְעוֹלָם, שֶׁבְשִׁבְיֵל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבְיֵל עֲצָמוֹ כְּכִיכּוֹל לֹא הָיָה צָרִיף לְבָרָא אֶת הַבְּרִיאָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָדַע מֵעֲצָמוֹ קֶדֶם הַבְּרִיאָה כְּמוֹ עֲכָשׁוֹ, רַק כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה בְּשִׁבְיֵל הָאָדָם, כְּדֵי לְהִיטִיב מֵטוֹבוֹ לְזֻלָּתוֹ, כְּדֵי שְׁאֲנַחְנוּ נִפְיֵר וְנִדַע שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן כָּל זְמַן שְׁאֵין הָאָדָם בְּעוֹלָם, וְאֵין מִי שְׁיִפִיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי דְבָר זֶה, אֵין לְדְבָר חֵיוֹת בְּשְׁלֵמוֹת, וְעַל-כֵּן הוּא מְחֻסָּר תְּקוּן עֲדִין, כִּי כָּל חֵיוֹת הַדְּבָר הוּא עַל-יַדֵי שְׁמִפִירִין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי דְבָר זֶה, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא הָאָדָם, אֵין מִי שְׁיִפִיר שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְעַל-כֵּן תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים נִגְמַר עַל-יַדֵי הָאָדָם, שְׁיִישׁ לוֹ כַּח לְהַפִיר וּלְהַגְדִיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי כָּל דְּבָר שֶׁבְעוֹלָם, וְכִמוֹ-כֵן יֵשׁ לוֹ כַּח גַּם בְּגִשְׁמֵיּוֹת לְתַקֵּן כָּל דְּבָר, וְלִגְמַר תְּבִנִיתוֹ וְצוּרָתוֹ בְּשְׁלֵמוֹת, שְׁזֶה כָּלֵל הַמְּלָאכּוֹת שֶׁבְעוֹלָם, מֵה שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְעִשׂוֹת, כְּגוֹן: לְבָנוֹת כְּלִים מְעַצִים אוֹ מִמְתְּכוֹת, אוֹ לְטוֹוֹת וְלֶאֱרֹג בְּגָדִים מְצֻמָּר וּפְשֻׁתָן, שֶׁבָרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', כִּי בְּוֹדָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָרָא הַצִּמְר וְהַפְּשֻׁתָן אוֹ הַעֲצִים וְהַמְתְּכָת וְכוּ', בְּוֹדָי בְּכַחוֹ הָיָה יְכוֹל לְבָרָא כְּלִים גְּמוּרִים וּבְגָדִים גְּמוּרִים וְכוּ', אִף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל חֻסָּר תְּקוּן, עַד שְׁיִבּוֹא הָאָדָם וְיִגְמַר תְּקוּנָם, עַל-יַדֵי כְּמָה עֲבוּדוֹת וּמְלָאכּוֹת, כִּי אֵין לְשׁוּם דְּבָר שְׁלֵמוֹת, כִּי אִם עַל-יַדֵי הָאָדָם, עַל-יַדֵי שֶׁהוּא מְפִיר וּמִגְדִיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יַדֵי אוֹתוֹ הַדְּבָר, שֶׁבְשִׁבְיֵל זֶה דִּיקָא נִבְרָא הַדְּבָר.

וְאִם לֹא הָיָה חוּטָא הָאָדָם, הָיָה זוֹכֵה לְגַמְרֵי תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים

בגשמיות וברוחניות בלי עמל ויגיעה כלל, רק על-ידי תפלה ואיזו עבודה קלה מאד, כי בשעת הכריאה היה גמר תקון כל העולמות תלוי באדם הראשון, שאם לא היה אוכל מעץ הדעת, והיה מתפלל תפלתו, היה גומר תקון כל העולמות בשלמות באותו היום, כמבאר בכתבי האר"י, וזכרוננו לברכה, אף על-ידי חטאו, לא גמר תקון העולמות, אף גם פגם וקלקל כל העולמות, עד אשר נגזר "בעצבון תאכלנה" וגו', "בזעת אפיק תאכל לחם" וגו', שצריכין כמה וכמה יגיעות ומלאכות שהם ל"ט (שלושים ותשע) מלאכות קדם שמתקנים הדברים שבעולם, שיהיו ראויים להנות מהם לאוכלם או ללובשם וכיוצא בהם, וגם עתה כל מה שהאדם מקדש עצמו ביותר, וזוכה לפרש עצמו מן העולם, ולשום כל לבו ודעתו להפיר ולהגדיל שמו יתברך, כמו-כן זוכה להעביר מעליו על הל"ט מלאכות, וזוכה לקבל הפרנסה בלי עמל ויגיעה גדולה, וכמו שאמרו חכמינו, וזכרונם לברכה (אבות פרק ו'): כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ, כי יגיעת הפרנסה שהיא בחינת ל"ט מלאכות, נמשכת מזהמת הנחש, מפגם עץ הדעת, על-ידי שלא השתדל להגדיל שמו יתברך על-ידי כל הדברים, אדרבה פגם מאד וכפר בעקר, ומשם נמשכין כל הל"ט מלאכות שהם כלל המרירות והיגיעות, הדאגות וההרפתקאות, שעוברים על כל אחד ואחד עד שמגיע ומשיג ומקבל פרנסתו, ועל-פירוב דיקא על-ידי-זה נתמרר לבו ונתעקם מחו ודעתו יותר ויותר.

ועל-כן כשאדם מקדש עצמו ומאמין בהשם יתברך, ומשים לבו להודות לשם השם על כל דבר ודבר שנהנה או שרואה, ומגדיל שם השם על-ידי כל דבר שבעולם, על-ידי-זה דוחה זהמת הנחש שהוא ל"ט מלאכות, וזוכה שיגמר אצלו תקון כל הדברים בנקל, ומשיג פרנסתו וכל הצטרכותו בלי עמל ויגיעה, כי עקר התקון — על-ידי הגדלת שם השם, וכפי מה שזוכה להגדיל שם השם, כמו-כן נצל מל"ט מלאכות שהם העצבות

ויגיעת הפרנסה, וזוהי לקבל פרנסתו בנגל משם השם, ששם עקר הבטחון על כל הצטרכות האדם ועל כל הישועות, כמו שנאמר (תהלים ל"ג): "אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח, שקר הסוס לתשועה, וברב חילו לא ימלט" וגו', ומסיים — "נפשנו חפתי לשם עזרנו ומגננו הוא, כי בו ישמח לבנו, כי בשם קדשו בטחנו", "בשם קדשו" דיקא, כי הכל נמשך משם השם.

והכלל, כי מאז חטא אדם הראשון וחטאי הדורות, באה אל האדם הפרנסה ביגיעות עצומות, עד שאין לה דבר בעולם שמעקם וממרר את חיי האדם כל-כף כמו פרנסה, ועקר המרירות שנכנס כל-כף בלב האדם הוא, מעצם ההסתרה והחשך שמסבכים אותו, עד שקשה וכבד עליו למצא אותו יתברך, שהוא שם השם, ועל-ידי-זה נכנסים בלב ספקות וקשיות רבות עליו יתברך, רחמנא לצלן, ופוגם במשפט העליון, כי נדמה לו, כאלו, חס ושלום, מעותים את המשפט למעלה נגדו, חס ושלום, ועל-ידי-זה יש לו קשיות וספקות ומרירות עליו יתברך, רחמנא לצלן, שכל זה מכביד גלותו וכבודותו יותר ויותר, עד שיש בני-אדם שנפלו כבר בעיניהם לאחר יאוש, ואפלו שיש להם איזו פרנסה, הם תמיד בכעס ומכאובים ומרירות גדולה — היתכן שאין להם בשלמות וכו', ומכל שפן מי שמתוכם לגמרי בלי פרנסה, לו חזיו מרורים, רחמנא לצלן, יותר ויותר, עד שיש שנפלו בעיניהם כל-כף, עד שהם מלאים מחשבות של כפירות וספקות וכו' עליו יתברך, רחמנא לצלן. ובאמת זה נקרא קלקול המשפט (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'), כי באמת עקר השלמות שיזכה לפרנסה, ואפלו לשפע ועשירות גדולה, הוא דיקא על-ידי תקון המשפט, כי האדם צריך לידע בכל פעם, כי צדיק וישר השם, והוא יתברך אב הרחמן, ואפלו שמתנהגים עמו לא כמו שהוא היה רוצה וכו', צריך לסלק ולבטל את דעת עצמו לגמרי, ולמסור את עצמו לגמרי אליו יתברך, וצריך שידע, שכל מה שעובר עליו בכל יום ויום כל ימי חיו, הכל בצדקה ובמשפט, בחסד וברחמים, כי ישרים

משפטיו יתברך, כי בחירתו היא דיקא באפן זה שמתנהג עמו השם יתברך בכל יום ויום, כי השם יתברך ברחמיו, שקל בדעתו, שזה האדם עקר בחירתו — כשיהיה עני גדול, ותהיה לו דחקות גדולה, וכן בשאר מרירות והרפתקאות וכו', כי הכל בשביל הבחירה והנסיון, שמנסים ומסככים עם כל אחד ואחד לפי שרש נשמתו וכו', ודבר זה נעלם מעין כל חי, ובזה טועים רב בני-אדם, שכל אחד אומר, שאם היתה לו פרנסה היה עובד השם, ואם-כן לפי דבריו, הקדוש-ברוך-הוא בא, חס ושלום, בטרוניה ועלילה עמו, שהוא רוצה שיעבד ויעסק בתורה, אף-על-פי שאינו יכול, מחמת דחק הפרנסה, ואם-כן הרי הוא מהרהר אחר משפטיו של השם יתברך, כאלו, חס ושלום, הוא יתברך מענת המשפט נגדו, וזה הפגם הגדול ביותר, כי כשמרהר אחר משפטיו של השם יתברך, זהו עקר פגם המשפט, שמשם באים כל הקלקולים וכל הכבודות שבעולם, עד שנדמה לו בכל פעם, כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, חס ושלום.

על-כן צריך כל החפץ באמת לחוס על עצמו, שיזהר מלומר כדברים האלה, רק ידע ויאמין, שבחירתו תלויה דיקא באפן זה שהשם יתברך מתנהג עמו, ויאמין שהכל לטובתו, ויהיה רגיל לומר: "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", וכודאי יש דרך שדיקא על-ידי-זה הדחקות, היסורים והבלבולים יתקרב להשם יתברך, ואם קשה לו לקבל ולסבל היסורים והדחקות, יצעק ויתפלל להשם יתברך, שישעו ויעזרוהו, ובזה בעצמו יתקרב להשם יתברך ויעבדהו, כי השם יתברך מתאנה לתפלתם של ישראל, וכמו שנאמר (תהלים נ'): "ויקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני", כי אין שום עצה ותחבולה נגד כל הצרות וההרפתקאות, הדחקות וטרדות הפרנסה העוברים על כל אדם בכל עת ועת, כי אם לצעק ולזעק ולהתחנן לפני השם יתברך, ולבכות לפניו כתינוק הבוכה לפני אביו שימלא מחסורו, וכשילך בדרך זה, ירויח תמיד הרבה

רוח אמת ונצח, כי על-פי-רב יפעל בבקשתו הרבה, כי השם יתברך שומע תפלת כל פה, וכמו שנאמר (תהלים קמ"ה): "קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת", ואפלו אם לפעמים, חס ושלום, לא תתקבל תפלתו, כי זמנין דשמע זמנין דלא שמע, על-כל-פנים הרויח, שקרב עצמו להשם יתברך על-ידי-זה, כי אין שום דבר שיקרב וידבק את האדם להשם יתברך כמו התפלה, שהיא עקר התחברות ודבקות של ישראל להשם יתברך (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פ"ד). אבל זה שאומר האדם — אם היה כן, הייתי עוסק בתורה וכו', אין זו עצה כלל, והוא פוגם בזה הרבה, כי הוא קלוקל המשפט, שממרר חזיו, ומביאו לעצבות ולמרירות יותר ויותר.

ועל-כן העקר שבכל העקרים, שצריכים לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ולידע, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ומה שנסתבב שאין לו עכשו פרנסה, הכל ממנו יתברך, ועל-כן אסור לו לפל בדעתו כלל יהיה איה שיהיה, רק ימשיך את עצמו אליו יתברך. ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ס"ג): כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו, כי עקר העניות נמשך רק על-ידי פגם הדעת, שאז הוא בעצבות ובמרה שחורה, רחמנא לצלן, עד שנדמה לו כאלו אפסה תקנה ותוחלת ממנו, כי עני חשוב כמת (גדרים ס"ד), ומרב קטנותו נופל יותר ויותר, כי בתר עניא אזלא עניותא (בבא קמא צ"ב), שמרב חלישות הדעת ושברון לב, ממשיך על עצמו יותר מרירות, עד שדבר זה מעבירו על דעתו ועל דעת קונו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ערוכין מ"א):

ועל-כן צריך לעשות כל מיני פעולות שבעולם לזכות למצוה הכי גדולה, והיא — שמחה, ועל-ידי שמחה יתרחב לבו ויצליח, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות שמחה, סימן ב', ובחלק ב', סימן א'): "מחמת שמחה נפתח הלב", "מי שהוא שמח תמיד,

על-ידי-זה הוא מצליח", כי עקר הפרנסה והעשירות תלויים רק בדבר זה — איך הוא שמח, כי יכול להיות עני גדול בגשמיות, אבל מתקף אמונתו ושמחתו בו יתברך, הוא העשיר הכי גדול ואין חסר לו כלום, כי הוא מתענג בערכות נעימות אורו יתברך, ולהפוך — יכול להיות עשיר גדול בגשמיות, אבל מחמת שחסרה לו האמונה והשמחה, הוא עני גדול, ותמיד חסר לו, וכו', וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת כ"ה): איזה עשיר? כל שיש לו נחת רוח בעשרו, ואמרו (אבות, פרק ד'): איזהו עשיר? השמח בחלקו", כי העשירות תלויה רק בדעת, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (כתבות ס"ח): עני — עני בדעת, עשיר — עשיר בדעת, וכן אמרו (נדרים מ"א): אין עני אלא בדעה, ועל-כן העקר תלוי רק בפני מדת הדעת שיש לאדם, אם יש לו דעת האמת, ויודע שהכל ממנו יתברך, אז הוא תמיד בשמחה עצומה, וממשיך עצמו רק אליו יתברך, ואם, חס ושלום, אין לו דעת, וחושב שתלוי בידי האדם ובכחירתו, על-ידי-זה הוא תמיד בעצבות ובמרה שחורה וכו', ומזה בעצמו נתגברות צרותיו, ועוקר את עצמו ממנו יתברך, רחמנא לאלן.

ובאמת אין שום עצה לפרנסה, כי אם להיות רגיל לבוא אליו יתברך, ולספר לפניו את כל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, כי הפרנסה היא רק אצלו יתברך, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (קדושין פ"ב): אין עניות מן האמנות ואין עשירות מן האמנות, אלא למי שהעשיר שלו, שנאמר: "לי הכסף ולי הזהב", עין שם; ואמרו (במדרש רבה, פרשת מטות, פרשה כ"ב, סימן ז'): לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך ממזרח למערב, נעשה עשיר, אפלו פורש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים, אינו נעשה עשיר וכו', עין שם; כי הכל תלוי רק בידו יתברך, ועל-כן כשאדם מכניס ידיעה זו בלבו, אינו דואג ואינו מתפחד וכו', רק הוא תמיד בישוב הדעת, אשר זה בעצמו סוף כל סוף יביא אותו אל פרנסה ועשירות, כמו שאמרו

חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין צ"ב.): כל אדם שיש בו דעה, לסוף מתעשר, ועקר הדעת, הוא — לידע פי אין שום מציאות בלעדיו. תברך כלל, והכל ממנו. תברך בהשגחה פרטי פרטית, כפי בחירתו הנעלמת מעין כל חי, ועל-כן אל יאמר: "מאחר שפרנסתי לקויה עכשו כל-כף, על-כן איני יכול ללמד ולהתפלל" וכו', כי כבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (אבות פ"ק ג'): "כל המקיים את התורה מעני, סופו לקמה מעשר", כי דיקא על-ידי שישחזק את עצמו בכל מיני חזיק בתקף עניותו ולא יפל בדעתו כלל ויעסק בתורה, יזכהו השם. תברך סוף כל סוף לעשירות גדולה.

והנה אם אף-על-פי-כן עובר עליו מה שעובר, ויש לו דחקות ועניות וחסרון פרנסה וכו', אסור לפל בדעתו כלל, כי בהדי כבשי דרחמנא למה לה? רק לעשות כל מיני עצות שבעולם להיות תמיד בשמחה עצומה, ולמצא הרחבות גם בתוך הצרות, כמו שפרש רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קצ"ה) על-פסוק "בצר הרחבת ליי", שגם בתוך הצרות ראוי לו למצא הרחבות, ומי יודע מזלו ושרש נשמתו וכו', וכבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (חגיגה ט): מלמד שחזר הקדוש-ברוך-הוא על כל המדות טובות לתן לישראל, ולא מצא אלא עניות, ואמרו (נדרים פ"א.): הנהירו בבני עניים שמהן תצא תורה, ואמרו (תנא דבי אליהו זוטא, פ"ק ה'): חזר הקדוש-ברוך-הוא על כל המדות טובות ולא מצא מדה טובה לישראל אלא עניות, שמתוך עניות הם יראים את השם, ואין צדקות בא אלא מתוך עניות, ואין גמילות חסד באה אלא מתוך עניות, ואין אדם ירא שמים אלא מתוך עניות, ואין אדם לומד תורה אלא מתוך עניות, וכו', עין שם; ועל-כן אסור לפל בדעתו כלל, כי דיקא אל העני והדל השם יתברך סמוך וקרוב ביותר, כמובא (באבות דרבי עקיבא, אות ד', הנדפס עכשו מחדש): דיקא מפני שבני-אדם שונאים לדל, ואין מי שאוהב לדל, ואין נשמעים דברי הדל, לכן אני בעצמי משגב לדל, וכשבא דל לפני בתפלה, אינני משיבו ריקם, ואני מקרב שכינתי אצלו בכל יום, ולא עוד

אָלָא, שְׂאִין מְבִיט הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכָל רִגַע וְרִגַע אֲלֵא בְּדֵל וְכוּ', וְאָמְרוּ (שם): כָּל מִי שֶׁהוּא דֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, עָשִיר הוּא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְעַל-כֵּן לָמָּה תִּפְּל כָּל-כֶּף בְּדַעְתָּךְ בְּשִׁבִיל חֶסֶד וְפְרִנְסָתָךְ?! הָעֵקֶר רַק לְהַפְּךָ אֶת הַיְגוֹן וְהַאֲנָחָה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וַיְהִי תָמִיד רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְשַׁגֵּיחַ עָלָיו בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וּבְיָדָאֵי לֹא יַעֲזֹבֵנוּ, חֶסֶד וְשִׁלּוּם, כִּי הַכֹּל הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַנְּסִיּוֹן — לְנִסּוֹת אוֹתוֹ אִיךָ יִתְחַזַּק, כָּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (מְדַרְשׁ רַבֵּה, פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים, פְּרָשָׁה ל"א, סִימָן ב'): אֲשֶׁרֵי אָדָם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּנִסְיוֹנוֹ, שְׂאִין בְּרִיָּה שְׂאִין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַסֶּה אוֹתָהּ, הָעֵשִיר מְנַסְהוּ — אִם תְּהֵא יָדוּ פְתוּחָה לְעַנְיִים, וּמְנַסֶּה הָעֵנִי — אִם יְכוּל לְקַבֵּל יְסוּרִין וְאִינוּ כּוֹעֵס, שְׂנֵאָמֵר (יִשְׁעִיָּה נ"ח): "וְעַנְיִים מְרוּדִים תָּבִיא בֵּית", וְאִם עֹמֵד הָעֵשִיר בְּנִסְיוֹנוֹ, וְעוֹשֶׂה צְדָקוֹת, הָרִי הוּא אוֹכֵל מִמוֹנוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קִיָּמַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצִילוֹ מְדִינָה שֶׁל גֵּיהֶנָם, שְׂנֵאָמֵר (תְּהִלִּים מ"א): "אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ הַשֵּׁם", וְאִם עֹמֵד הָעֵנִי בְּנִסְיוֹנוֹ, וְאִינוּ מְבַעֵט, הָרִי הוּא נוֹטֵל כְּפָלִים לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׂנֵאָמֵר (שם י"ח): "כִּי אֲתָה עִם עֲנֵי תוֹשִׁיעַ" וְכוּ' עֵין שָׁם.

וְהָעֵקֶר, שְׂאִסוּר לְיֵאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ אֶפְלוּ בְּמַצָּבִים הַכִּי גְרוּעִים, וְאִין זֶה דְּבָר מַחְלָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִשָּׂאֵר עֲנֵי וּבְחֶסֶד וְפְרִנְסָה, כִּי הַכֹּל יְכוּל לְהַשְׁתַּנּוֹת בֵּן לִילָה אֶחָד, כָּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (שם), שְׁגִלְגַל הוּא בְּעוֹלָם, לֹא מִי שֶׁהוּא עֹשִיר הַיּוֹם עֹשִיר לְמָחָר, וּמִי שֶׁהוּא עֲנֵי הַיּוֹם הוּא עֲנֵי לְמָחָר, אֲלֵא לְזֶה מוֹרִיד וְלְזֶה מַעֲלָה, שְׂנֵאָמֵר (תְּהִלִּים ע"ה): "כִּי אֵלֶקִים שׁוֹפֵט, זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", עֵין שָׁם; עַל-כֵּן הָעֵקֶר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אָפְנִים, וְלִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, שְׂאִיךָ שֶׁהוּא, עַל-כָּל-פְּנִים בְּתַקְּףָּ עֲנִיּוֹתוֹ וְדַחְקוֹתָו מְאֻמִּין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מְלֵא מְצוּוֹת כְּרַמּוֹן: צִיצִית, תְּפִלִּין, שַׁבָּת וְכוּ' וְכוּ', אֲשֶׁר רַק זֶה יִשָּׂאֵר מִמֶּנּוּ, וַיִּשְׁתַּדֵּל

לחזק ולשמח גם אחרים, ובפרט עניים, ובזה יירש עולם הזה ועולם הבא, כי אצלו יתברך חשוב מאד מאד כשמשמחים את נשברי לב, ובזכות שהוא בעצמו ישמח אחרים שהם במצב כמותו, כמו־כן יזכה שירחיב לו השם יתברך, ויהפך מזלו לטוב, וישפיע לו כל טוב פרנסה ועשירות, אשרי המתחזק ומחזק אחרים.

יום המיתה

אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות י"ח): החיים יודעים שימתו, אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים, כי ביום שנפטר האדם, אז עקר התחלת חיותו באמת, כל אחד ואחד כפי מה שזכה על־ידי קדשת יהדותו, כי העולם הזה הוא צל עובר, וחיייו אינם חיים כלל, כי הוא עובר כהרף עין, ועקר הוא החיים הנצחיים, שזוכה כל אחד כפי עבודתו לאחר מותו, ועל־כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (תענית י"א): בשעת פטירתו של אדם לבית עולמו, כל מעשיו נפרטין לפניו, ואומרים לו כך וכך עשית במקום פלוני ביום פלוני וכו', עין שם; כי זהו עקר חשיבות אדם למעלה — עם מה בא לשם, כי אז מזכירין לפניו את כל מעשיו, ועל־כן כשזכה האדם לחטף בזה העולם בכל יום אילו נקדוּת טובות מקדשת יהדותו, ראוי לו לשמח מאד מאד, כי זה חלקו לנצח נצחים.

וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות י.) על דוד, שנסתכל ביום המיתה ואמר שירה, כי האדם הוא בסכנה גדולה מאד מאד בזה העולם בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, שלא יתרחק ממנו יתברך, חס ושלום, או, חס וחלילה, שיעבר על רצונו יתברך, אבל תכף־ומיד כשמת, אז זוכה להפלל בו יתברך בתכלית השלמות

כפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך, ואז דיקא יש לו ניהא, וכעין שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת בראשית, פרשה ט', סימן ז'): מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים? אלא כל זמן שהצדיקים חיים, הם גלחמים עם יצרן, פיון שהם מתים, הם נחים הדיא הוא דכתיב (איוב ג'): "ושם ינחו יגיעי כח", עין שם.

וימרב נסיונות וסכנות שיש לכל אדם בזה העולם בכל עת ורגע, שלא יפרש לגמרי ממנו יתברך, חס ושלום, אז הנה צריך להיות ההפוך ממה שמתנהג עכשו, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש שחר טוב, שמואל כ"ג): נולד אדם — הכל שמחין, מת — הכל בוכין, ואינו כן, אלא נולד אדם — הכל צריכין לבכות, מפני שאינן יודעין על איזה פרק הוא עומד, מת — הכל צריכין לשמח, מפני שהן יודעין שיצא בשלום מן העולם, עין שם; ובאמת זה עקר הנסיון של האדם, כי אינו יודע בברור היטב, כי יבוא היום והשעה והרגע שיצטרף להשיב פקדונו, ועל-כן הוא מתרשל מאד מאד בתורה ובתפלה ובמצוות ובמעשים טובים, ומה גם כשכבר זוכה לקימם, כל עבודתו היא בבחינת "מצות אנשים מלמדה", ובעצבות ובקרירות גדולה, כי אם היה האדם זוכה לחקק היטב בדתו, פי ההכרח למות כמו שנגזר על חטא אדם הראשון (בראשית ג'): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", וגו', אז היה שש ושמח עם כל נקדה ונקדה שזוכה לחטף בזה העולם, פי הלא סוף כל סוף רק אלו הנקודות שזוכה לחטף בכל יום יום — ציצית, תפלין, צדקה, שבת, תורה, תפלה וכו' וכו', דיקא מאלו הנקודות הטובות יקבל שכרו, ויתענג בערכות נעימות ידידות חיות אלקותו יתברך.

ובזה יתפרש מאמרם, זכרונם לברכה (ברכות ה.): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', אם נצחו — מוטב, ואם לאו — יעסק בתורה וכו', אם נצחו — מוטב, ואם לאו

— יקרא "קריאת שמע" וכו', אם נצחו — מוטב, אם לא — יזכיר לו יום המיתה וכו', ולכאורה קשה, אם-כן יזכיר לו תכף יום המיתה, ועוד, הלא אנו רואים רב בני האדם שמזכירים יום המיתה בפיהם, ואף-על-פי-כן עושים מה שעושים, רחמנא לצלן, וכמו שנגאמר (תהלים מ"ט): "זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה", ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת ל"א:): מאי דכתיב (תהלים ע"ג): כי אין חרצבות למתם ובריא אולם, אמר הקדוש-ברוך-הוא: לא דין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה, אלא שלכם בריא להן כאולם, והינו דאמר רבה מאי דכתיב: זה דרכם כסל למו, יודעין רשעים שדרךן למיתה, ויש להם חלב על פסלם, שמא תאמר שכחה היא מהן, תלמוד לומר: ואחריהם בפיהם ירצו סלה, עין שם; ואם-כן מה מועיל שיזכיר לו יום המיתה? אף באמת עקר הלחימה כנגד היצר הרע, הוא רק על-ידי התורה — שיתמיד בכל יום יום בשעורים קבועים, ויטיל בכל חלקי התורה הקדושה, כי על-ידי התורה מכניעים ומשפרין את היצר הרע, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (קדושין ל:): אם פגע בך מגיל זה, משכהו לבית המדרש, אם אכן הוא נמח וכו', עין שם; ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת בראשית, פרשה כ"ב, סימן ט"ו): אם בא יצרר להשחיקך, דחהו בדברי תורה וכו', עין שם; ואמרו (עבודה זרה ה:): אשריהם ישראל, בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים, יצרו מסור בידם, ואין הם מסורים ביד יצרו וכו', עין שם.

וכמו ששמעתי מפיו הקדוש, זכרוננו לברכה, שאמר: נכספתי מאד להמשיך העולם אל עשיה, דהינו שיהיה חיוב לכל אחר בכל יום ללמד כף וכף פפי ערכו וכו', ושאלתי אותו אז: הלא יש בני-אדם בעלי עברות, רחמנא לצלן, השיב בלשון גערה קצת: אין אתה יודע פת הגדול של התורה וכו', וכונתו היתה שאפלו מי שזלזל בעברות, חס ושלום, ונרמה לו שאי אפשר לו לצאת משם, אם אף-על-פי-כן היה קובע לו שעורים קבועים לתורה

בְּכֹל יוֹם יוֹם, הִיָּה כַח הַתּוֹרָה מִתְגַּבֵּר, עַד שֶׁגַם הוּא הִיָּה נִתְקַן וְיִוצֵא מֵהֶם סוּף כֹּל סוּף, וְעַיִן יְרוּשָׁלַיִם (חֲגִיגָה, פָּרָק א', הַלְכָה ז'): הַלּוֹאֵי אוֹתִי עֲזֹבוּ וְתוֹרָתִי שְׁמְרוּ, כִּי הַמְּאוֹר שֶׁבָּהּ הִיָּה מְקַרְבֵּן אֲצִלִּי וְכו', עַיִן שָׁם; וְעַיִן (בְּתַנּוּא דְּכִי אֵלֵיהּ רַבָּה, פָּרָק י"ח): בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה גְדוֹל כְּחֵה שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁמִטְהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי שְׁעוֹשִׁין תְּשׁוּבָה, אֲפֹלוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה שֶׁבִּיָּדָם וְכו', כִּי אֵין טְהָרָה, אֲלֵא דְּבִרֵי תּוֹרָה וְכו', עַיִן שָׁם.

נִמְצָא שֶׁעַקֵּר נִצְחוֹן הֵיִצֵּר הָרַע הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דִּיקָא, אֲבָל הַבְּעַל-דְּבָר מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם עַל זֶה בְּעֲצָמוֹ לְבַטְלוֹ מִהַתּוֹרָה, וְאֲפֹלוּ כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק לְפַעֲמִים בַּתּוֹרָה, הוּא מִתְגַּבֵּר לְהַפִּילוֹ מִזֶּה, וְעַקֵּר הַסֵּתֶתוֹ — לְדַחֲוֹתוֹ מִהַתּוֹרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, הוּא עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ, מִחֲמַת שְׁרֹאָה שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן עֲדִין הָרַע שְׁלוֹ בְּתַקְפוֹ, עַל-כֵּן מִתְנַבֵּל עָלָיו הַבְּעַל-דְּבָר לְהַסִּיתוֹ וְלְדַחֲוֹתוֹ, חֵס וְשָׁלוֹם, מִהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, אֲבָל מִי שֶׁמְסַתְּבֵל עַל הָאֵמֶת לְאֵמֶתָהּ, וְיִזְכֹּר בְּאֵמֶת יוֹם הַמִּיתָהּ, שְׁסוּף כֹּל סוּף יַעֲבֹרוּ יְמֵי חַיָּו כְּצֵל עוֹבֵר, וְיִצְטַרֵּף לְתַן דִּין וְחֻשְׁבוֹן וְכו', בְּוֹדֵאֵי לֵא יִסְתַּבֵּל עַל הַסֵּתֶת הֵיִצֵּר הָרַע, וְיִקְיָם עֲצַת חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכֹל יוֹם וְיוֹם, שְׁעוֹרִים כְּסֻדְרָן חֵק וְלֵא יַעֲבֹר מִיָּד יוֹם בְּיוֹמוֹ, יִהְיֶה אִיף שְׂיִהְיֶה, כִּי הֵלֵא סוּף כֹּל סוּף זֶהוּ חֵלְקוֹ לְנִצְחָה נְצַחִים, וְרַק זֶה יִשְׁאֵר מִמֶּנּוּ, וְרַק הַמְּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה יַחֲזִירָהוּ לְמוֹטָב.

וְעַל-כֵּן זוֹהֵי הִיתָה כְּוֹנֵת הַגְּמֵרָא הַנִּל, שְׁצִנָּה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה אוּ בְּקִרְיָאֵת שְׁמַע, כְּדִי לְנִצְחָה אֶת הֵיִצֵּר הָרַע, וְאִם לֹא — שְׁלֵא נִצְחוּ עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, וְאִזִּי יִרְצָה הֵיִצֵּר הָרַע לְהַתְּנַבֵּל עָלָיו לְדַחֲוֹתוֹ מִהַתּוֹרָה לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שְׁרֹאָה שְׁאֵין מוֹעִיל לוֹ עֵסֵק הַתּוֹרָה לְנִצְחָה הֵיִצֵּר הָרַע, וְלְפַעֲמִים יֵשׁ שְׁנוּפְלִים כָּל-כָּף, עַד שְׁדוּחָה אוֹתָם אֲפֹלוּ מְלַקְרוֹת "קִרְיָאֵת שְׁמַע", עַל-יְדֵי שֶׁמְפִילוּ הַבְּעַל-דְּבָר בְּדַעְתּוֹ מִחֲמַת רַבּוּי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, כִּי (שְׁכַת ק"ה:): כִּף אֲמָנוּתוֹ שֶׁל יִצֵּר הָרַע, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה כָּף, וְלִמְחַר אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה כָּף, עַד שְׁאוּמֵר לוֹ:

לך עבד עבודה זרה וכו', רחמנא לצלן, ודבר זה רואים בחוש מה שנעשה בעתים הללו בעולם, איך וממה נארע, שכל-כף הרבה נפשות יקרות עזבו, רחמנא לצלן את כל היהדות, עד שנתרחקו מאד מאד, (השם יתברך ירחם עליהם וישיבם אלי), וכל זה התחיל על-ידי נכלי ערממיות היצר, אשר בתחלה מכניס בלב חלישות ופחדים ומקררו וכו', ואחר-כך מכניס בו עצבות ומרירות וכו', עד שנדמה לו, שכל תורתו ותפלתו אינם מועילים כלום, חס ושלום, וכאלו שאין השם יתברך רוצה בו וכו' וכדומה פתויים ובלבולים באלו, עד שהאדם מתרשל לגמרי, ולאט לאט עוזב הכל, רחמנא לצלן, וכו', ועל-כן העצה על זה, שיזכיר לעצמו את יום המיתה, הינו שיזכר יום המיתה, שסוף כל סוף יהיה מקרח למות, ואז בודאי טוב יותר כל מה שחטף בזה העולם איזה דבור תורה, או איזה דבור תפלה או קיום איזו מצוה, או שקרא פעם "קריאת שמע", כי שם בעולם העליון הכל יקר מאד מאד, וכל נקדה ונקדה שזכה האדם לחטף בזה העולם מקדשת יהדותו, שם היא יקרה מאד מאד, ומכל שכן וכל שכן כשזכה גם להחיות את עצמו עם אלו הנקדות הטובות שחטף, והיה שמח מאד מאד בקיום המצוות או בדבורי התורה והתפלה, אין לשער ולספור מעלתו שם למעלה.

ועל-כן על-ידי שיזכיר לעצמו את יום המיתה, ואיך ש"זה דרך כל אדם", וסוף כל סוף יהיה מקרח למות, ולא תועיל לו שום עצה ושום תחבולה בעולם, כלל וכלל לא, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (קהלת ופה, פרשה ח', סימן י"א): ואין שלטון ביום המות, אין אדם יכול לומר למלאך המות: המתן לי עד שאחשב חשבונותי, ואחר-כך אני בא, עין שם; וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ד): שלשה אוהבים יש לו לאדם בחייו, ואלו הן: בניו ובני ביתו, ממונו, ומעשיו הטובים, ובשעת פטירתו מן העולם הוא מכניס לבניו ולבני ביתו, ואומר להם: "בבקשה מכס באו והצילוני מדין המות הרע הזה", והם משיבין אותו ואומרים לו: "ולא שמעת

שָׁאִין שְׁלוֹטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת, וְלֹא כִּי כְּתִיב (תהלים מ"ט): 'אֵח לֹא פָדָה יַפְדֶּה אִישׁ', וְאֶפְלוּ מְמוֹנוֹ שֶׁהוּא אוֹהֵב, אֵינּוּ יָכוֹל לְפָדוֹתוֹ, שְׂנֵאָמַר (שם): 'לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ, לְמַה? וַיִּקַּר פְּדִיּוֹן נַפְשָׁם וַחֲדָל מִדְּבַר זֶה לְעוֹלָם, אֲלֵא לֵךְ לְשִׁלוֹם וְתַנּוּחַ עַל מִשְׁכְּבְּךָ, וְתַעֲמַד לְגוֹרְלֶךָ לְקֶזֶז הַיָּמִין, וַיְהִי חֶלְקֶךָ עִם חֲסִידֵי עוֹלָם', וּכְשֶׁהוּא רוֹאֶה כֵּן, מְכַנֵּס אֶת מְמוֹנוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: "הֲרֵבָה טְרַחְתִּי עֲלֶיךָ לִילָה יוֹם, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, פְּדִינִי מִן הַמָּוֶת הַזֶּה, וְהַצִּילֵנִי", וְהוּא מְשִׁיבוֹ: "וַיְהִי אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ (מְשַׁלֵּי י"א): 'לֹא יוֹעִיל הוּן בְּיוֹם עֲבָרָה', אַחֲרֵי-כֵן מְכַנֵּס מֵעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וְאוֹמֵר לָהֶם: "בּוֹאוּ וְהַצִּילוּנִי מִן הַמָּוֶת הַזֶּה, וְהַתְּחַזְּקוּ עִמִּי, וְאֵל תַּנִּיחוּנִי לְצֵאת מִן הָעוֹלָם, שְׁעֲדִין יֵשׁ לָכֶם תּוֹחֵלֶת עָלַי אִם אֶנְצָל", וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ: "לֵךְ לְשִׁלוֹם, עַד שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ לְשָׁם, אָנוּ מְקַדִּימִין אוֹתְךָ, שְׂנֵאָמַר (ישעיה נ"ח): 'וַיְהִי לְפָנֶיךָ צְדָקָה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִאֲסַפְדָּ וְכוּ', עַיִן שָׁם; הֲרִי שָׁאִין, שׁוֹם עֲצָה לְהַנְצִיל מִן יוֹם הַמִּיתָה.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׂיִזְכִּיר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה, יַחֲזוּר אֶל הַתּוֹרָה וְאֵל הַ"קְרִיאַת שְׁמַע", שְׂיִתְגַּבֵּר לְחַטֵּף בְּכָל יוֹם אֵיזָה לְמוֹד אוֹ עַל-כָּל-פְּנִינִים יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מְנַחֵחַ צ"ט): אֶפְלוּ לֹא קָרָא אָדָם, אֲלֵא קְרִיאַת שְׁמַע שְׁחֵרִית וְעִרְבִית, קַיִם "לֹא יְמוּשׁ" עַיִן שָׁם; וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבַעֲוֹלָם, וְאֵז עַל-יְדֵי עֲצָה זוֹ — לְהַסְתַּפֵּל עַל הַיּוֹם הַאֲחֵרוֹן, וְאֵיךְ שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר מִמֶּנּוּ אֵז שׁוֹם דְּבַר, כִּי אִם הַטּוֹב שְׁחֵטֵף בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֵז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה סוּף כָּל סוּף לְנִצָּחַ הַיִּצְרָהֶרֶע.

נִמְצָא שְׁעַקֵּר נִצְחוֹן הַיִּצְרָהֶרֶע הוּא עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דִּיקָא, אֵךְ מִחֲמַת שְׁלֹאוֹ כָּל אָדָם יָכוֹל לְנִצָּחַ הַיִּצְרָהֶרֶע עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּזִמְן מוֹעֵט, וּבְפִרְטוּיּוֹת עַל מִי שֶׁהִתְגַּבֵּר כְּבָר הַיִּצְרָהֶרֶע בְּתַכְלִית הַהִתְגַּבְרוֹת וְכוּ', אֲשֶׁר הוּא צְרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לְעֵסֶק בְּתוֹרָה יָמִים וְשָׁנִים הֲרֵבָה עַד שְׂיִנְצָחוֹ, אֵךְ בְּתוֹךְ כֵּן עוֹבֵר מֵה שְׁעוֹבֵר,

והעקר שהפעל-דבר רוצה להחליש דעתו ולשפר רוחו, ולרחקו לגמרי מעסק התורה, מחמת שנדמה לו, שאין מועיל לו עסק התורה, חס ושלום, על-כן עקר העצה, שיזכיר לו יום המיתה, שסוף כל סוף מה יעשה ליום פקודה, ולא ישאר ממנו שום דבר, רק אלו הנקודות הטובות שזכה לחטף בכל יום, הן — שנתן כמה פרוטות לצדקה, והן — שקים אילו מצוות — ציצית ותפלין וכו', והן — שלמד איזה למוד, מכל שכן בשזכה ללמד בכל יום איזו הלכה משלחן צרוף בסדרן, עד שזכה לסיים ארבעת חלקי שלחן צרוף וכן שאר הלמודים במקרא, משנה, גמרא, מדרש וכו', ואז דיקא על-ידי-זה ינצח במלחמה, כי הכל יהיה לו אז כלו רוח, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ספרי האזינו): כשאדם נפטר מן העולם באים כל מעשיו ונפרטים לפניו וכו'.

ועל-כן כשאדם מסתכל על יום המיתה באפן בזה, אשר אז הכל יהיה לו כלו רוח, כל נקדה ונקדה שזכה לחטף בזה העולם מקדשת יהדותו, על-כן דיקא על-ידי-זה יבוא אל שמחה אמיתית, וכעין שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ל"ג): כשמסתכלין על הסוף של הסוף, אז השמחה בשלמות וכו', עין שם; וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ל"א): לישרי לן מר אמר להו וי לן דמיתגן וכו', הי תורה והי מצוה דמגנו עלן וכו', עין שם; ולכאורה איזה זמר הוא זה, ומה השמחה ששמח, כשמזכיר את יום המיתה? אף היה אז בשמחה גדולה כל-כף, עד שאימת המות לא הפילה אותו כלל, אדרבה, על-ידי-זה נתעורר להשם יתברך, בבחינת שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (בראשית רבה, פרשה ט', סימן י"ב): והנה טוב מאד, זה מלאך המות, עין שם; הפך הרשעים, שנאמר בהם (תהלים מ"ט): "זה דרכם כסל למו, ואחריהם בפיהם ירצו סלה", וזהו (שם ד'): "רגזו ואל תחטאו", שיהיה רגזו לטובה, הינו למנע מן החטא, וזה אי אזיל — מוטב, ואם לאו — יעסק בתורה, כי הזכרת יום המיתה

צריך להיות לחיים, הינו להחיות את עצמו ולא לפל על-ידי-זה, חס ושלום, אדרבה, זהו שמחתו — מה שיזכה אז, והכל צריך להיות יראה לחיים בדרך ובאופן התחזקות דיקא, כי אם לאו, יכול לפל יותר, חס ושלום.

כי עקר הנפילה מחמת גדלות, שאין נאה וראוי לו לעבד עבודה ויגיעה זאת, ועדין לא פעל כלום, אדרבה, נדמה לו בכל פעם, כאלו שאין צריכים אותו לגמרי, חס ושלום, וכו', אבל החפץ באמת, אומר בלבו: בשביל נקדה אחת של התנוצצות אלקות אחת, כדאי כל היגיעה בכפלי כפלים, וכמו הצדיק, ששמח את עצמו על-ידי שלא עשני גוי (עין בסוף ספורי מעשיות), ועל-כן דיקא על-ידי הי תורה והי מצוה באו לשמחה, כי לא נפלו על-ידי-זה, רק באו על-ידי-זה לענוה אמיתית, שנאמר בהם (ישעיה כ"ט): "ויספו ענוים בהשם שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו", וכתיב (תהלים ל"ד): בהשם תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו", הפוך אחר וכיוצא בו, שנפלו על-ידי שלא חזקו את עצמם, ואמרו: איזול ואיתהני וכו', אשר עליהם נאמר: אכל ושתה כי מחר נמות, על-ידי שזכרין יום המיתה ויראת הענש, נופלים יותר, חס ושלום, ובאמת היא טעות גדולה, כי דיקא ביום המיתה מתחילים החיים, כי אז מתקבצים כל הנקודות הטובות שזכה לחטף בחייו, וזוכה על-ידי-זה להתענג בערבות נעימות זיו שכנתו יתברך, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת חיי שרה, פרשה ס"ב, סימן ד'): הוי בשעת סלוקן של צדיקים מהעולם, הקדוש-ברוך-הוא מראה להם מתן שכרן, בן צואי אומר (תהלים קט"ז): "יקר בעיני השם המותה לחסידיו", אימתי הקדוש-ברוך-הוא מראה להם שכרן שהוא מתקן להם? סמוך למיתתן, הדיא הוא דכתיב — "המותה לחסידיו", לפיכך (משלי ל"א): "ותשחק ליום אחרון", עין שם; וכן אמרו (מדרש רבה, פרשת פקודי, פרשה נ"ב, סימן ג'): זכדי בן לוי ורפי יוסי בן פטרוס, ורפי יהושע בן לוי קראו כל אחד ואחד מהן בשעת סלוקן

מן העולם, אחד מהן קרא (תהלים ל"ב): "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", והאחד קרא (שם ל"א): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, פעלת לחוסים בך נגד בני אדם", והאחד קרא (שם ל"ג): "כי בו ישמח לבנו", הוי בפשטת סלוקן של צדיקים, הקדוש-ברוך-הוא מראה להם מתן שכרן ומשמחן וכו', עין שם.

וכלל הדבר, כי האדם צריך להזהר מאד מאד להמשיך על עצמו יראת השם, ליראה ממנו תבריך, ועקר היראה נמשך על האדם על-ידי יראת הענש, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן פ"ג): שאפלו צדיקים צריכים יראת הענש, כי העקר הוא יראת הענש וכו', עין שם; אף כל מי שאינו רוצה להטעות את עצמו, צריך להזהר מאד מאד, שימשיך על עצמו היראה מהענשים לטובה ולא לרעה, חס ושלום, כי יש פמה וכמה שעל-ידי עצם היראה שלהם נופלים יותר, כאשר שכיח בכמה בני-אדם, שכשיושבים ולומדים בספר "ראשית חכמה" הקדוש והנורא, או שאר ספרי מוסר המדברים מגדל מרירות הענשים הקשים והמגיעים על כל עברה, רחמנא לצלן, הם נופלים בדעתם יותר, רחמנא לצלן, מחמת שיודעים בעצמם שעברו על כל אלו הדברים פמה וכמה פעמים יותר ויותר, רחמנא לצלן, ומגדל המרה שחורה והעצבות שנופלת עליהם, על-ידי-זה הם נופלים יותר מבתחלה, עד שיש שבאים על-ידי-זה לכפירות, חס ושלום, כי מחמת שאינם יכולים לשאת עליהם הענש הגדול כל-כך, וכן להתגבר על יצרם אינם מתגברים, ועל-כן אוי להם מיצרם ואוי להם מיוצרם, ומחמת זה נמצא שבאים על-ידי-זה לכפירות, חס ושלום, וכל זה מחמת שיראת הענש היא בחינת דינים, ומבחינת דינים נשתלשל כל אחיזת היצר הרע והסטרא אחרא (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ב), ועל-כן פשאינו זוכה, א"ו, חס ושלום, נתהפך לו היראה לרעה, רחמנא לצלן, כי נופל לעצבות ולמרה שחורה, חס ושלום, שעל-ידי-זה מתגברות התאוות יותר וכו',

וְזוֹ מַעֲלַת הַהִתְקַרְבוֹת אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת מִיְּחַדֵּי הַדּוֹרוֹת, שֶׁהוּא מְכַנֵּס יְרָאָה בְּאַנְשָׁיו, שֶׁתִּהְיֶה הַיְרָאָה לְחַיִּים, כִּי הוּא מְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת כָּל הַנְּפוּלִים וְהַשְּׁבוּרִים וְהַרְחוּקִים וְכוּ', שֶׁלֹּא יֵיֵאָשׁוּ עֲצָמָן בְּשׁוֹם אַפֶּן וְכוּ', כִּי מִחֲמַת שֶׁהַצַּדִּיק הָאֵמֶת זָכָה לְהַכֵּל בְּיְרָאָה עֲלָאָה בְּשִׁלְמוֹת, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שֶׁאֵין שְׁלֵמוֹת אַחֲרֶיהָ, עַל-כֵּן יְכוּל לְהוֹרִיד אֶת עֲצָמוֹ, וְלְהָאִיר וּלְעוֹרֵר אֶת כָּל הַנְּפֹשׁוֹת הַרְחוּקוֹת מְאֹד מְאֹד, וְעָקַר הַדְּבָר, שֶׁבְעֵצָם נִפְלְאוֹת הַדְּרָכִים שֶׁמִּמֶּשֶׁיף זֶה הַצַּדִּיק הָאֵמֶת בְּדַעְתּוֹ הַנְּפִלְאָה, עַל-יְדֵי-זֶה בָּאָה הַיְרָאָה עַל כָּל אֶחָד רַק לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה, וְאִפְלוּ הֵכִי רְחוּק מְאֹד וְכוּ', מְקַבֵּל אֶת הַיְרָאָה לְטוֹבָה, וְיוֹם הַמִּיתָה עוֹד מְעוֹרְרוֹ וּמְחַזְּקוֹ, כִּי הוּא מְאִיר וּמוֹדִיעַ בְּעוֹלָם דְּרָכֵי טוֹבוֹ וְחֲסֵדוֹ הַגָּדוֹל, שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, וּמוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד, כִּי עֲדִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתּוֹ וְעִמּוֹ, וְקָרוֹב אֵלָיו, וּמְחַיֶּה וּמְשַׂמַּח וּמְנַחֵם הַכֹּל, וּמְאִיר בְּהֵם דְּרָכָיו, שֶׁגַּם הֵם יוֹכְלוּ לְשַׂמַּח וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמָם בְּעֵצָם רְחוּקָם וְכוּ', כִּי יוֹדְעִים אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂאָר עִמָּהֶם, כִּי אִם אֵלוֹ הַנִּקְדוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁזָּכוּ לְחֻטֵּף בְּזֶה הָעוֹלָם.

וְעַל-כֵּן עַל-פִּי דַעַת הָאֵמֶת שֶׁמְקַבְּלִים מִהַצַּדִּיק הָאֵמֶת, הֵם נִתְעוֹרְרִים וְנִתְחַזְּקִים יוֹתֵר עַל-יְדֵי הַסְּתַפְלוּת עַל יוֹם הַמִּיתָה, וְכֵן בְּשִׁרְוֵאִים בְּאִיזָה סִפּוּר מוֹסֵר עֲצָם יְרָאת הַעֲנֹשׁ, הֵם נִתְעוֹרְרִים בְּתִשׁוּבָה תַּכְּף כְּרֵאוֹי, וְנִמְשָׁכִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַכְּף כְּשֶׁהִבְעַל-דְּבָר רּוֹצֵה לְהַכְנִיס בְּהֵם מְרָה שְׁחוֹרָה וְעֲצָבוֹת, כְּאֵלוֹ אִפְסָה תַקְוָה, חֵס וְשְׁלוֹם, הֵם זּוֹכְרִים תַּכְּף חֲסֵדֵי הַשֵּׁם וְטוֹבוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו, וְכָל דְּרָכֵי הַצַּדִּיק הַנְּפִלְאוֹת שֶׁהָאִיר בְּהֵם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָם וּלְשַׂמַּח אֶת עֲצָמָם תָּמִיד, כְּאֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל עַל-פְּסוּק "אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי בְּעוֹדֵי" (עֵין לְקוּשִׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפ"ב), כִּי זֶה כָּלֵל גָּדוֹל, כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי הַשֵּׁם, צַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם, וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם, וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (יוֹמָא ע"ו): זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים, לֹא זָכָה — נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם הַמּוֹת, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח עַל הָאָדָם הֵן טוֹב

הן להפוך, כל פונתו יתברך תמיד לטובה, רק שהאדם הוא במשקל ונסיון תמיד, ועל-כן אפלו בשהשם יתברך שולח יסורים על האדם, חס ושלום, או שרואה יסורים וענשים של אחרים, וכל פונתו יתברך, כדי שיתעורר לשוב אליו, אבל בזה העולם יש לאדם בחירה תמיד, עד שלפעמים מתגבר עליו הפעל-דבר במרה שחורה ובעצבות, עד שנופל יותר על-ידי-זה, ועל-כן צריכין להתגבר תמיד בכל עת שבאה עליו איזו יראה, שתהיה לטובה, שיהיה גוהר מאד, שתכף כשהמחשבות רוצות להחליש דעתו, ולהגביר עליו העצבות ולהפילו, חס ושלום, על-ידי-זה שיתגבר כנגדם ויחזק את עצמו בכל דרכי העצות המכארים בדברינו כמה פעמים, אז תהיה היראה לטובה — שיזכה לתשובה על-ידי-זה, ויכול לבוא לשמחה גדולה על-ידי היראה, אפלו על-ידי יראת העגש, אף-על-פי שהוא יודע בעצמו שהוא רחוק מאד מאד מהשם יתברך, והוא מלא חטאים, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן לא יפל בדעתו על-ידי-זה כלל, רק יבוא על-ידי-זה לענוה באמת, שהיא תכלית השמחה, כמו שנאמר (תהלים ל"ד): "ישמעו ענוים וישמחו", וכתיב (ישעיה כ"ט): "ויספו ענוים בהשם שמחה ואכיני אדם בקדוש ישראל יגילו", כי קרוב השם לנשברי לב והוא שוכן את דבא, ותכף ומיד כשאדם בא לשפלות אמתית, שהוא בטל בעצמו לגמרי, ואינו חפץ בשום דבר שבעולם, אז דיקא השם יתברך שוכן עמו ומנחם ומשמח אותו בכל מיני שמחות ונחמות, כי במקומו יתברך עז וחדוה תמיד, כמו שנאמר (דברי הימים א' ט"ז): "עז וחדוה במקמו", וכתיב (תהלים ל"ג): "כי בו ישמח לבנו" וגו'.

וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ל"א.): בהילולא דמר בריה דרביןא אמרו רבנן לרב המנונא זוטי: לישרי לן מר אמר להו: וי לן דמיתגן וי לן דמיתגן, אמרו ליה: אגן מה נעני בתרין, אמר להו: הי תורה ויהי מצוה דמגנו עלן, והוא תמונה מאד כנ"ל, מה השיר והשמחה הזאת — וי לן דמיתגן.

בפרט שצוה עליהם לישרי אבתריה הי תורה והי מצוות וכו', ואיך שיך זאת לשיר ולשמחה? אך על-פי כל הנ"ל יוכנו הדברים היטב, כי הנה בשמחה גדולה כל-כף, עד שאימת מות שהיא יראת הענש, לא הנה לה כח להפיל אותו לעצבות, חס ושלום, רק אדרבה כל מה שזכר יראת הענש יותר, נמשכה עליו יראה קדושה יותר, שעל-ידי-זה נתחזקה השמחה אצלו יותר, בבחינת "וגילו ברעדה", כי כל מה שזכר יותר ענין המיתה וכו', התחזק יותר שיהיה לטובה, דהינו שעל-ידי-זה יתקרב להשם יתברך ולא שיתרחק יותר על-ידי-זה, חס ושלום, רק אדרבה מגדל האימה והיראה מהמות וכו', התחזק לקים דברי חכמינו, וזכרונם לברכה, לשמח את עצמו בחסדי השם וטובו שאינו נפסק לעולם, ועל-כן שר לפניהם: וי לן דמיתנן וכו', וצוה להם לשיר אחריו: הי תורה והי מצוות דמגנו עלן, כי הם זכו, שעל-ידי-זה באו רק לענוה אמתית שהרגישו שפלותם האמתית, ועל-ידי-זה נתקרבו יותר אליו יתברך, שזהו עקר השמחה, כמו שנאמר (תהלים ק"ד): "אנכי אשמח בהשם".

כי עקר הנפילה היא על-ידי גדלות וגסות הרוח דיקא, כי נדמה לו, שכבר הנה יגע בעבודת השם יתברך, וכשרואה אחר-כך גדל רחוקו עדין מהשם יתברך, נופל בדרעתו מאד, כי נדמה לו שהוא מתנגע בחנם, חס ושלום, ועל-ידי-זה נופל לגמרי, חס ושלום, אבל מי שחפץ באמת, ויודע שפלותו באמת, ומתחיל להתבונן בגדלת הבורא יתברך, אצלו פדאי כל יגיעה וטרחה, והכל פדאי אצלו בשביל נקדה אחת של התנוצצות אלקות, שיזכה על-ידי כל נקדה ונקדה מנקדת יהדותו, ועל-כן אדם כזה שהוא באמת ענו ושפל, הוא משמח את עצמו עם "שלא עשני גוי", ומכל שכן שיש לו גם אילו נקדות טובות: ציצית, תפלין, שבת וכשרות וכו', הוא רוקד מרב שמחה, כי הלא בשביל כל נקדה ונקדה של אלו המצוות, יזכה לרב טוב בעלמא דאתי, ועל-כן לאדם כזה יום המיתה שמחה עצומה, כי הלא זהו חלקי מכל עמלי,

ומה שזכיתי לחטף בכל יום ויום רק זה שלי, רק זה אוצרי הטוב וכו', ועל-כן אפלו שעדין עובר עליך עוביות וגשמיות, ובכל פעם נדמה לך, כאלו נאבד ממך העולם הזה והעולם הבא, ההכרח לחזק את עצמו בכל מיני אפנים, שסוף כל סוף יזכה לרב טוב על אלו הנקודות הטובות דיקא, ואפלו אם לא יזכה לשום מעלה, חס ושלום, רק יקל מעצמו עגש הגיהנם, גם-כן כדאי וכדאי כל היגיעה והטרח, וכמו ששמעתי פעם אחת מרבנו ז"ל, שאמר לענין כזה: ומה יהיה אם לא יהיה לי עולם הבא? מה לעשות ואם יגיע לי גם גיהנם? והגביה ידו, כאומר שצריך האדם להתרצות על הכל וכו', ובאמת "צדיק וישר השם", ואינו מקפח שכר כל ברירה, ועל כל יגיעה וטרח שנגע וטרח בשבילו יתברך, יזכה לרב טוב הצפון, ומכל שכן וכל שכן שכר המצוות ושכר התורה וכו', עין לא ראתה וכו'.

ועל-כן לא בחנם אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (זהר הקדוש, פרשת וירא צ"ח.): נשמתו של צדיק מתאנה אימתי תצא מן העולם הזה, שהוא הקל, כדי להתענג בעולם הבא, עין שם; פי זהו עקר התכלית — לחזור ולשוב אליו יתברך ולהתענג בערבות נעימות זיו אורו יתברך, שיזכה כל אחד ואחד כפי עבודתו וטרחתו ויגיעתו, ועל-כן אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת נשא, פרשה י"ד, סימן ל"ו): פי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינן רואים, אבל רואים הם בשעת מיתתו וכו', עין שם; פי אז ביום המיתה כשזוכה, אז נכלל לגמרי בו יתברך, אם זכה כל ימי חייו לרוץ אחריו יתברך ולא שכח אותו יתברך אפלו יום אחד, ומכל שכן מי שמוטר נפשו עבורו יתברך בכל יום ויום, אין לשער ולספר מעלתו וכו', על-כן מי החפץ בחיים נצחיים, יזכיר לעצמו בכל יום את יום המיתה, ואיך שלא יעזר לו אז שום דבר, רק מה שזכה לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בה, וזכה לחטף בכל יום שעורים קבועים ולסגל במצוות ובמעשים טובים וכו', ואז דיקא על-ידי-זה יזכה להיות תמיד בשמחה עצומה, פי מאחר

שְׁסוּפֵי הוּא מְמִילָא לִילְךָ בְּדַרְךָ כָּל הָאָרֶץ וְלֹא יִשְׁאַר מִמֶּנִּי, כִּי
אִם אֵלוּ הַנְּקֻדּוֹת הַטּוֹבוֹת שְׂאֵזְפָה לְחֻטֵּי בְּכָל יוֹם, וְעַל-כֵּן לָמָּה
לִי לְהִיּוֹת בְּעֶצְבוֹת וְלִדְאֹג עַל עוֹלָם, שְׂאֵינִי שְׁלִי, וּמִכָּל שְׂכָן
לְהַכְנִיס אֶת עֲצָמֵי, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּאֵיזָה סִכְסוּף אוֹ מַחְלָקָת, חֵס
וְשְׁלוֹם, וְכוּ' וְכוּ', וְזֶה שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מְדֻרָשׁ וּרְבָה,
רוֹת, פְּרָשָׁה ב', סִימָן ז'): הַכֹּל לְמוֹת, וְהַכֹּל לְמִיתָה, וְאֲשֶׁרִיו לְאָדָם
שְׂיֻצָא בְּשֵׁם טוֹב מִן הָעוֹלָם, וְדו"ק.

דבורים נוראים ונפלאים המחזקים ומאמצים מאד מאד
 את כל אחד ואחד, להיות תמיד אף שמח, ולחטף
 את היגון ואנחה אל תוף השמחה, ולמצא
 בעצמו נקדות טובות, ולהרגיל את עצמו
 להודות ולהלל ולשבח את השם יתברך

(העתק מספר "עלים לתרופה" שהוא מכתבי מוהרנ"ת, זכרנו לברכה,
 שכתבם לבניו ולתלמידיו, אנשי שלומנו היקרים.)

... אהובי, בני יקירי וכו'. דברתי קצת דברי אמת, אשר קבלנו
 מהמעין היוצא מבית השם, מי יתן שיכנסו בלב ישראל, ויעשו
 פעלתם היטב, ובאמת יכולים לראות בכל יום ויום צמיחת קרן
 ישועה, וכמו שאנו מברכים בכל יום "מצמיח קרן ישועה", וכן
 בתחלת התפלה אומרים "מצמיח ישועה", וכן בברכת המאורות
 — "מצמיח ישועות", ובודאי צריך להאמין בזה בלב שלם,
 שהשם יתברך מצמיח ישועות בכל יום ובכל עת ובכל שעה,
 וקצת יכולים לראות מרחוק מי שפשים לב לזה, ואף-על-פי
 שעצם הישועה בשלמות עדין רחוק ממנו, אף-על-פי-כן הרבה
 הרבה יכולים להחיות את עצמו ולחזק את עצמו על-ידי-זה
 שדברנו — על-ידי שמאמינים, שהשם יתברך מצמיח ישועות.
 שים לבך, בני, היטב לדברים האלה, כי אני יודע מרחוק מה שעובר
 עליך — מרירות דמרירות, השם יתברך ברחמינו ימתיקם ויבטלם
 ממהרה, אף מדה טובה מרבה, כי אני יודע, כי הרבה הרבה
 השם יתברך שולח ישועתו אליך בכל עת, ואני מקוה ומיחל להשם
 יתברך, שסוף כל סוף תצמח ישועתך בשלמות, ותזכה להתקרב
 אליו יתברך באמת, לזכות לתשובה של שבת, לקבץ עצמך על
 התורה ועל התפלה, בעזרת השם יתברך. רק חזק ואמץ מאד מאד
 בלי שעור וערה, ואל תשגיח על שום חלישות הדעת שוכנס בלבך.

וְאֵל תִּשְׁמַע לְדַבְרֵי מוֹסֵר שֶׁל הַבַּעַל־דָּבָר וְהַסֵּטֶרָא אַחֲרָא, הָאוּמְרִים מוֹסֵר בְּלֵב, בְּשִׁבִיל לְהַחֲלִישׁ הַלֵּב וּלְרַחֵק מֵעַט הַטּוֹב שְׂרוּעִים לְתַפְס בּוֹ, לֹא תֵאָכֵה וְלֹא תִשְׁמַע לָהֶם, כִּי אֵין שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי תוֹכְחָה וּמוֹסֵר, כִּי אִם לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק, חַס וְשְׁלוֹם, כְּאֲשֶׁר כָּבַר דְּבַרְתֵּי עִמְכֶם הִרְבֵּה בְּזֵה, שְׁפַל כְּוִנַּת הַ"רֵאשִׁית חֲכָמָה" וְשֶׁאֵר סִפְרֵי מוֹסֵר שְׂמוּכִיחִים וּמְבַזִּים הִרְבֵּה אֶת הָאָדָם, אֵין כְּוִנַּתָּם לְהִתְרַחֵק מֵהַשָּׂם יְתִבְרֵךְ, כִּי אִם לְקָרֵב, וְיִוְתֵר מִזֵּה צְרִיכִין לְשִׁים לֵב בְּכָל עֵת לְהִבִּין בְּעִצְמוֹ, שְׁלֹא יִגִּיעַ, חַס וְשְׁלוֹם, שׁוֹם הִתְרַחֲקוּת וְהִתְרַשְׁלוּת עַל־יַדֵּי הַתוֹכְחָה וּמוֹסֵר שְׁנֹכְנֵס בְּלֵב, כִּי יָכוֹל לְהִיּוֹת שֶׁהִתְעוֹרְרוּת הַתוֹכְחָה וּמוֹסֵר שְׂבָא עַל הַלֵּב, הוּא מֵהַקְדָּשָׁה, מֵהַפְרוּז הַיּוֹצֵא בְּכָל יוֹם, אֲבָל הַבַּעַל־דָּבָר אֹרֵב תָּמִיד עַל הָאָדָם, וּבְכָל הַמַּחְשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה שְׁעוֹבֵרִים עַל הָאָדָם, יֵשׁ בָּהֶם שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת, דְּהֵינּוּ — סַם חַיִּים וְסַם הַמָּוֶת, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבָרְכָה: "וְשִׁמְתֶם" וְכוּ', "זָכָה" וְכוּ', עַל־כֵּן עַל־פִּי הָרֹב מֵהַפֶּה דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְרוּחָה דִּיקָא עַל־יַדֵּי־זֵה לְרַחֵק וּלְרַשֵּׁל לֵב הָאָדָם, חַס וְשְׁלוֹם, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְשִׁים לֵב לְזֵה הַיֵּטֵב, וּכְבָר מְבָאֵר אֲצִלְנוּ כְּמָה עֲצוֹת, אֵיךְ לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת עִצְמוֹ וּלְשַׂמַּח אֶת עִצְמוֹ, וּבִפְרָט עַל־יַדֵּי הַדְרָךְ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא וְהַנְּשַׁבֵּב שְׁגָלָה אֹר הָאִוְרוֹת, עַל־פְּסוּק "אֲזַמְרָה לֵאלֹקֵי בְּעוֹדֵי" (לְקוּטֵי־מוֹהֲרָן, חֵלֵק א', סִימָן רפ"ב): הַפֶּה בָּהּ וְהַפֶּה בָּהּ וְסִיב וּבְלָה בָּהּ, וּמִמֶּנָּה לֹא תִזוּעַ, שְׂאֵין לָךְ מִדָּה טוֹבָה מִמֶּנּוּ, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יְהִיֵּה הַדְרָךְ הַזֶּה בְּעֵינֶיךָ כְּחֹדֶשׁ, לְרֵאוֹת אֶת עִצְמוֹ בְּכָל יוֹם כְּאֵלוֹ הוּא רַחוּק בְּתַכְלִית הָרַחוּק מֵהַשָּׂם יְתִבְרֵךְ, וּבְזֵה בְּעִצְמוֹ דִּיקָא יַחֲיֵה וּיִשְׂמַח אֶת עִצְמוֹ, שְׂבַעֲצָם רַחוּקוֹ בְּזֵה, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדִין יֵשׁ בִּי מֵעַט שְׂאֵינִי רָשָׁע, אַף גַּם יֵשׁ בִּי כְּמָה וְכְמָה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִכְּמָה מְצוּוֹת נוֹרָאוֹת שְׂאֵנִי מְקַיְמִין בְּכָל יוֹם, אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֲלָקֵנוּ, אֲלֵמָלָא לֹא אֲתֵינָא לְהֵאֵי עֲלֵמָא, אֲלֵא לְמַשְׁמַע דָּא — דֵּיֵינוּ, אֵלוֹ פִּינוּ מֵלֵא שִׁירָה כִּיִּם וְכוּ' וְכוּ', אֵין אָנוּ מְסַפִּיקִין לְהוֹדוֹת וְלוֹמַר דֵּיֵינוּ עַל שְׂזַכֵּינוּ לְשִׁמְעַ הַחֲדוּשׁ הַנְּשַׁבֵּב הַזֶּה, מִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן שְׂשַׁמְעֵנוּ עוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה וְכוּ'...

... **שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי, בְּנֵי וְכו'.** הַשְּׁלֵף עַל הַשֵּׁם יְהִבֵּךְ וְהוּא יְכַלְפֶּלְךָ, וְאֵל תִּכְעַס וְאֵל תִּחַטָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנִים לְבְרָכָה, הַרְגֵל עֲצֻמָּךְ מְאֹד בְּמִדַּת אֲרֹךְ אַפִּים, זְכוּר הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב אֵת כָּל הַחֲסָדִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כֵּן יוֹסִיף הַשֵּׁם עִמָּךְ אֶלֶף פְּעָמִים, רַק חֲזַק וְאַמֵץ מְאֹד לְקַבֵּל טוֹבוֹתָיו וְחֲסָדָיו בְּכָל יְעָת, וְתֵאֱמִין שֶׁכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הִכָּל לְטוֹבוֹתְכֶם, מִלְּאוֹ יְדִיכֶם הַיּוֹם לְהַשֵּׁם, לְהַרְגִיל עֲצֻמְכֶם בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם, אֲפִלוּ בְיוֹם שֶׁטְרַדְתוּ מְרַבָּה, מִכָּל שָׁכֵן בְּשָׂאֵר הַיָּמִים, כִּי אֵין נִשְׂאָר מִהָאָדָם, כִּי אִם מֵה שֶׁחוֹטְפִין לְעֲצֻמָן בְּכָל יוֹם, כְּאֲשֶׁר אִתֶּם יוֹדְעִים בְּעֲצֻמְכֶם הָאֵמֶת...

... **אַהוּבֵי, בְּנֵי וְכו'.** הֲלֹא כָּבֵד כְּתִבְתִּי לָךְ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מֵה שֵׁיִשׁ בּוֹ דֵי לְנַחֵם וּלְשַׂמַּח עֲצֻמָּךְ בְּכָל יְעָת בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְכִי לְחַנּוּם דְּבִרְתֵי עִמָּךְ אֶלֶף פְּעָמִים, שֶׁכָּל אָדָם מְלֵא יִסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (אִיּוֹב ה'): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" וְגו', וְאֵין שׁוֹם נַחְמָה וְשִׂמְחָה וְחַיּוּת, כִּי אִם בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שֶׁאֵנּוּ זוֹכִים לְחַטֵּף בְּכָל יוֹם, כִּי אֵנּוּ מְנִיחִין טְלִית וְתַפְלִין, וְלוֹמְדִין מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, וּמַתְּפַלְלִין וְעוֹשִׂין כְּמֵה מְצוּוֹת וְכו', וּבִפְרָט שֶׁאֵנּוּ יוֹדְעִין מְאֹד כְּזֶה וְכו'. נֵא, בְּנֵי, חֲבִיבֵי, זְכוּר, אֵל תִּשְׁכַּח כָּל זֶה, זְכוּר תִּזְכֹּר בְּכָל יְעָת אֵת כָּל הַחֲסָדִים הַגְּדוּלִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ, שֶׁקָּרַבְנוּ לְאוֹר כְּזֶה, אֲשֶׁר שָׁמוּ נִקְרָא עֲלֵינוּ, תְּהִלָּה לְאֵל, וְתַרְגִּיל עֲצֻמָּךְ מְאֹד לִילָךְ עִם הַדָּרָךְ שֶׁדְּבִרְתֵי עִמָּךְ כָּבֵד — לְהִיּוֹת מוֹדָה עַל הָעֵבֶר, וְצוּעַק לְעֵתִיד לְבוֹא, וְתַפְרֵשׁ שִׂיחַתְךָ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם חֵק וְלֹא יַעֲבֹר, לְמַעַן הַשֵּׁם, לְמַעַן הַשֵּׁם, חֲטָף וְאָכַל, חֲטָף וְאָכַל תוֹרָה וְתַפְלֵד וְהַתְּבוֹדָדוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאֵל תִּשְׁגִּיחַ כָּלֵל וְכָלֵל בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּבְזֶה טוֹב מְאֹד מִדַּת הַשְּׂכָחָה — לְהַשְׁפִּיחַ מִדְּעָתוֹ לְגַמֵּר בְּכָל יְעָת כָּל מֵה שֶׁעֹבֵר עַד הַנְּהָ, וּמֵה שֶׁיְהִיָּה אֵינֶךָ יוֹדֵעַ כָּלֵל, וּבִפְרָט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה תְּהִיָּה בְּעֵינֶיךָ כְּחֹדֶשׁ מִמֶּשׁ, וּכְאֵלוֹ אֵין לָךְ רַק הַשַּׁעַת הַזֹּאת לְבֹד, וְלֹא תִסְתַּפֵּל עַל הָעֵבֶר כָּלֵל, וְכֵן לֹא תִסְתַּפֵּל עַל הָעֵתִיד כָּלֵל, אֲפִלוּ בְּדַבְרֵים הַנּוֹגְעִים אֶל הַנְּשִׂמָה, מִכָּל שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן בְּדַבְרֵים הַנּוֹגְעִים לְגוֹף וְהַמְמוֹן, אֵין לָךְ רַק רַגַע זֶה, וְאִם תַּרְגִּיל

עצמך בזה, אז טוב לך, ותוכל להתפלל ולחטף הרבה טוב בכל יום, למען השם יתברך, חזק ואמץ, ושפח נפשך בכל הדרכים ששמעת ממני, קנה להשם, ויושיע לך, כי לא יזנח לעולם השם, חסדי השם כי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו...

... **אהובי**, בני וכי'. כבר הודעתך כמה פעמים שההכרח שיעבר על כל אדם כמה וכמה הרפתקאות שונות, המקום ירחם, שיהיה בחסד וברחמים מעתה ועד עולם. מה אמר לך, בני, חביבי, הלא אתה רואה בעיניך בכל יום ובכל עת הכל העולם, איך הכל הבל, ואת כל העמל, אשר נעשה תחת השמש עם כל אחד ואחד, וכבר צעקו כל הצדיקים הקדמונים והאחרונים, ובפרט אדוננו, מורנו ורבנו, זכרוננו לברכה, שהעולם מטעה אותנו וכי', ואם אנו יודעים כל זה, ואף-על-פי-כן רוצים להטעות אותנו, חס ושלום, בעל כרחנו, כי השאור שבעיסה מעכב ומשתטח ומתפשט נגד כל אחד באשר מתפשט, אף-על-פי-כן האמת היא אמת, כי אמת הוא אחד, ואי אפשר לשנות האמת בשום אופן — מי שרוצה להסתכל על האמת, ועל זה טוב לנו להודות להשם בכל עת, מה שעל-כל-פנים אנו יודעים האמת בברור יותר משאר העולם, אפלו מהחסידים של עכשו, ואם אף-על-פי-כן אין מעשיך עולים יפה, אף-על-פי-כן טוב ויקר מאד מאד מה שאתה יודע האמת לאמתו, אף כמו שהוא מעלה גדולה מה שאתה משתוקק כל-כף אל התכלית האמתית, כמו-כן יש בו חסרון גדול, מה שאתה בוער וצועק יותר מדאי, כי יותר מדאי הוא, חס ושלום, בחינת הריסה, והלא כבר דברנו עד קצה האחרון, שצריכין להחיות את עצמו אפלו בנקדה בעלמא של דת יהדותנו הקדושה, שאנו אוהזין בהם בחסדו הגדול, ואין לך להסתכל כלל על שאר אנשים, שאינם מחיין עצמן בזה, אפלו הם טובים ממך הרבה, ואף-על-פי-כן הם במרה שחורה ועצבות, ואפלו אם הם מאנשי שלומנו, כי אין לך להסתכל עליהם בענין זה כלל, רק שתשמע לדברי הנובעים מדבריו הקדושים, זכרוננו לברכה, להחיות עצמך בכל עת ובכל

יום בַּמָּה שָׁאַתָּה מְזַרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשֵׂנִי גוֹי, וְאָנּוּ זֹכִינ׳ן לַעֲשׂוֹת מְצֻוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, וּבִפְרָט וּבִפְרָט בְּגִדְל הַחֶסֶד הַנּוֹפֵלָא הַנּוֹרָא הַזֶּה, שְׂאָנּוּ אַחֲזִיזִים וְדְבוּקִים בְּשִׁמּוֹ הַקְּדוֹשׁ, זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּהּ, וְאִם לֹא הָיִינוּ שׁוֹמְעִים, כִּי אִם הַתּוֹרָה ״אַזְמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי״ הָיִינוּ, כִּי יֵשׁ בּוֹ דִּי לְהַחִיּוֹת עֲצָמָנוּ עַל-יַדֵּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת כֹּל יְמֵי חַיֵּינוּ, וְלִזְכּוֹת עַל-יַדֵּי-זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם לְנֶצַח, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׂזָכִינוּ לְשִׁמְעַ כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה, וְשִׁמְעָנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם.

מַה אֲדַבֵּר?! דַּע, בְּנִי, חֲכִיבִי, כִּי רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנְּשֻׁבָּב וְהַנּוֹרָא, זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָּהּ, יָדַע כֹּל מַה שְׂיַעֲבֹר עָלֶיךָ עַד הַסּוּף, וּכְבָר הַקְּדִים רְפוּאוֹת נוֹרָאוֹת לְמַכּוֹתֵינוּ הָאֲנוּשִׁיּוֹת, עַל-יַדֵּי כֹּל הַתּוֹרוֹת וְהַמְּעֻשִׁיּוֹת וְהַשִּׁיחּוֹת וְהַהֲתַגְלוֹת אֱלֹקוֹת שְׁהָאִיר בְּדַעְתָּנוּ. חַזַּק, בְּנִי, חַזַּק! הַעֲקֹר שְׁתַּלֵּךְ בְּמַה שְׁכַתְּבִי לְךָ כְּבָר, שְׂכַכְל עַת תַּעֲשֶׂה עֲצָמְךָ כְּשׁוֹכַח לְגַמְרִי, וּבְזֶה תִּצָּא לְחַרוֹת בְּכָל פַּעַם מַגְלוֹת אֲשַׁתֵּךְ, שְׁמַנָּח עָלֶיךָ, וּמִשָּׂאֵר מִיְּנֵי גְלוּיּוֹת וְשַׁעֲבוּדִים שְׁמַנָּחִים עַל מַחֲךָ, כְּאֵלוֹ אוֹחֲזִים אוֹתְךָ בְּיָדָם, חַס וְשְׁלוֹם, וּבְקִאֲמַת הַבְּחִירָה חֲפָשִׁית וְהַמְחַשְׁבָּה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרַצוֹנוֹ, וְהַעֲקֹר לְכָלִי לְהַתְחִיל לְחַשֵּׁב כְּלָל, רַק כְּאֵלוֹ עַתָּה נוֹלְדָתָ, וּכְאֵלוֹ אֵינְךָ יוֹדַע כְּלָל מַה שְׁהֵיָה וּמַה שְׁיֵהֵיָה, וּבְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה תִּשְׁמַח עֲצָמְךָ בְּכָל מַה שְׁתּוּכַל, הֵן בְּנִקְדוֹת טוֹבוֹת, הֵן בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא וּבְדִיחוּתָא וּכְיוּצָא, וְאִם מִתּוֹךְ כֶּף תּוּכַל לְחַטֵּף עֲצָמְךָ לְתוֹךְ תּוֹרָה וּתְפִלָּה, מַה טוֹב, וְאִם לֹא, אַף-עַל-פִּי-כֵן תִּשְׁמַח בְּהַשֵּׁם וּבְחַתּוּרָתוֹ וּבְצַדִּיקוֹ הָאֲמִתִּיִּים עַל-פִּי דְרַךְ ״אַזְמְרָה״ (לְקוּטִי-מוֹהַר״ן, חֶלֶק א׳, סִימָן רפ״ב), לְדוֹן אֶת עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת, וְתִמְתֵּן עַד בּוֹא הַעֵת הַטּוֹבָה שְׁתּוּכַל לְחַטֵּף טוֹב וְאֲמַת, מַה שְׁתַּחֲטֵף בְּחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל עַל-יַדֵּי יְגִיעָה קָצַת, כִּי כֹּלֹא יְגִיעָה כְּלָל אֵי אֲפָשֶׁר, כִּי אֲפִלוֹ הַיְגִיעָה וְהַטְרָדָה בְּעַבּוּדַת הַשֵּׁם יְכוּלִין לְקַבֵּל וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ יוֹתֵר עַל-יַדֵּי שְׂמִחָה וְחַרוֹת, וְיִתֵּר מִזֶּה אֵי אֲפָשֶׁר לְהַאַרִיךְ בְּכַתְּבִי, וּמִבְּטַחְנִי, שְׁתַּבִּין מֵעֲצָמְךָ אִיךָ לְהַכְנִיס דְּבָרֵי אֱלֹהִים בְּלִבְךָ, כְּאִפְּן שְׁתַּנַּחֵם וּתִשְׁמַח עֲצָמְךָ וְאַחֲרִים, וְתִזְכֶּה לְקַיֵּם דְּבָרֵי אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּהּ, וְלִילֵךְ

בדרךכיו הקדושים למען ייטב לך לנצח...

... **אהובי בני, וכו'.** אם אמנם יש לי צער הרבה מצעקת מכאוביך במכתבך, אך זאת נחמתי, שתהלה לאל, עושים רשם דבריו הקדושים ששמעתם מפי, עד שגם הנגון תקוע בלבך, וכך יפה לך, כי באמת לא דבר ריק הוא — להתחזק איך שהוא איך שהוא, כי זה העקר, ובזה תלוי כל היהדות, כי הרבה נפשות מאד שקעו, רחמנא לצלן, על-ידי היאוש שלהם, אשר נדמה שירידתו גרוע מכל העולם וכיוצא במחשבות אלו, ואף-על-פי שהיו חכמים קצת, לא הועיל להם חכמתם, אדרבה חכמתם קלקלה להם ביותר, רחמנא לצלן. והנה מאחר, שתהלה לאל, בחסדו הגדול יתברך, דבריו הקדושים עשו פרות בלבך, על-כן חזק, בני וחזק! יותר ויותר, ותאמין שפך הוא האמת לאמתו כמו שפכתה, שפונתו, זכרונו לברכה, היה עליך דיקא, ואפלו על הגורעים הרבה יותר, רחמנא לצלן, ולמען השם, תקים בכל עת — "מבטן שאול שועתי" וכו', באשר שמעתי מפיו הקדוש, שאמר, שזה העקר, וביותר תתחזק בכל כחך בכל מיני עצות לשמח נפשך בכל מה דאפשר, ובפרט במלי דשטותא, ותסמך על כחו של זקן דקדשה, שהכל יתהפך לטובה, כי העוונות יתהפכו לזכיות, כי השם גדול מאד מאד וכו', שאי אפשר לדבר מזה כלל...

... **אהובי, בני וכו'.** אך בחסדי השם אני מחזק ומחיה עצמי הרבה על-פי הדרךים שלנו, ובקשתי ממך, בני, חביבי, מחמד עיני, לבל תירא ואל תפחד, רק תתפלל להשם יתברך על זה, ותבין ותשכיל ממוצא דבר, שתכריח עצמך על-ידי-זה ביותר לפרש שיחתך לפני קונך וצורך, כי אין לנו שום עצה ותחבולה כי אם תפלה ותחנונים וצעקה וזעקה להשם יתברך, כי הוא יתברך רב להושיע, ואגב תרויח, שתוכל לפרש גם כל אשר עם לכתך מכבר לפני השם יתברך, כי כל מה שעובר עלינו, בפרט

עֵתָה בַּשָּׁנָה הַזֹּאת, הַכֹּל רְמוּזִים גְּדוּלִים, שְׁמִכְרִיחִים אוֹתָנוּ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יְתָבָרָךְ, אֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְהַעֲקָר לְבַל יִתְרַשַׁל מֵעֵתָה לְהַפִּיל תַּחֲנוּתוֹ וְשִׁיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יְתָבָרָךְ בְּכָל יוֹם, וְיִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּהּ, וְאֵל יִבְהַלּוּהוּ רַעֲיוֹנָיו, וְאֵל יִחְלִישׁוּ דַעְתּוֹ תַּאֲוֹתָיו וּבִלְבוּלָיו וְהִבְלִיו, רַק יִתְחַזַּק עַל־פִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁדַּבְּרָנוּ בָּהֶם הַרְבֵּה, וּבִפְרָט עַל־פִּי הַדָּרֵךְ שֶׁל "אֲזַמְרָה לְאֵלֶיךָ בַּעֲדֵי־י", שֶׁזֶה הַדָּרֵךְ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מְאֹד, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּהּ חֲדָשׁ אֲצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַדָּרֵךְ יוּכַל כָּל אָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יְתָבָרָךְ הַרְבֵּה אוֹ מַעֲט עַל־כָּל־פְּנִים, שֶׁזֶה יְסוּד וְעַקֵּר הַכֹּל וְכוּ'...

... אֶהוּבִי, בְּנֵי וְכוּ'. לַעֲת עֵתָה יֵשׁ לָנוּ פְּנָאֵי לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יְתָבָרָךְ וְלְהַתְפַּלֵּל לִפְנֵינוּ עַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא, כִּי אֵין לָנוּ לְמִי לְבָרַח, כִּי אִם לְהַשֵּׁם יְתָבָרָךְ, וְהִנֵּה יָמֵי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִמִּשְׁמָשִׁין וּבָאִין, וּבְכָר בְּרַכּוֹ רֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלּוּל, וְצָרִיכִין לְרַעַד וּלְפַחַד מְאֹד מִמִּשְׁפָּט הַזֶּה הַנוֹגֵעַ לְחַיִּים נְצַחִים, וְאֵי אִפְשָׁר לְשַׁחַד בְּמָמוֹן וּלְפַיֵּס בְּדְבָרִים, וְכָל פֶּחַד הַמִּשְׁפָּט שֶׁעָלִי שְׂיֵשׁ לָנוּ עֵתָה הוּא, כְּדִי לְזַכֵּר וְלֹא לְשַׁכַּח פֶּחַד הַמִּשְׁפָּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִכָּל שָׂכֵן שֶׁל יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, כִּי צָרִיכִין לְהַעֲלוֹת כָּל הַפְּחָדִים וְכָל הַיִּרְאוֹת הַנִּפְּוִלוֹת לְבָלִי לְפַחַד וְלְהַתִּירָא מִשׁוּם דְּבָר, כִּי אִם מֵהַשֵּׁם יְתָבָרָךְ לְבָדוּ, וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין, שֶׁכָּל הַיִּרְאוֹת וְהַפְּחָדִים הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, בִּפְרָט פְּחָדִים כְּאֵלֶּה שְׂיֵשׁ לָנוּ עֵתָה, הַכֹּל כְּדִי לְהַזְכִּירָנוּ לְרַעַד וּלְפַחַד מֵהַשֵּׁם יְתָבָרָךְ, וְחֲבָף שְׂזוּכְרִין בְּיִרְאַת הַשֵּׁם, אַף־עַל־פִּי שְׂיִוְדָעִים כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שְׂאִינוּ נִקִּי כָּלֵל, אַף־עַל־פִּי־כֵן יְכוּלִים לְשַׁמַּח וְלְחַיֹּת חַיִּים אֲמִתִּים, כִּי יִרְאֵת הַשֵּׁם תּוֹסִיף יָמִים, בְּחִינַת יִרְאֵת הַשֵּׁם לְחַיִּים, וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַיִּרְאָה, שְׂדִיקָא עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה הַגְּדוּלָה, גִּיעַ לְשַׁמְחָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר "וּגִילוּ בְרַעְדָה". וְהַעֲקָר בְּכַח הַצְּדִיק הַאֲמֵת, כִּי מֵאַחַר שְׂזוּכְרִין אֵיךְ צָרִיכִין לְפַחַד וּלְרַעַד מֵעַצֵּם הַפְּגָמִים וְכוּ', תְּכַף מְחִיין וּמִשְׁמַחִין עַצְמָן מֵהַשְּׂאֲנוּ סְמוּכִין בְּכַח גְּדוּל וּנְפִלָא כְּזֶה וְכוּ', בִּפְרָט שְׂזָכִינוּ גַם־כֵּן לְחֻטָּא

במה נקדות טובות בכל יום להחיות עצמנו על-ידי-זה, ועל-ידי-זה יכולים לישוב דעתו ולהוסיף בכל יום כל מה דאפשר, ולחדש ולחזק הרצון והכסופין דקדשה בכל יום, ולהוציא הכסופין מהכח אל הפעל על-ידי דבור פיו, און טאקי פארט אשרינו (א), שאנו יודעים מכל זה ועוד ועוד, לעולם לא נבוש מה שזכינו לידע מאמת כזה וכו', וצריכין לזכר בכל פעם מה שאמר: "וואס האבין מיר זיך צו שעמין" (ב) וכו'...

... **בני**, חביבי וכו'. וגם מעט היסורים שתשמע ממנו, תראה להחיות נפשך בהם, כי כבר ידענו שהכל לטובה, והמניעה בשביל החשק, ובדאי לא יעזב אותנו השם יתברך, ואם גם פה נמצאים מניעות הרבה, בודאי יגמר השם כל מה שהתחיל, כי לא דבר ריק הוא, מה שנעשה עמנו בכלליות ובפרטיות עם כל אחד ואחד, ובפרט שידענו, שגם עם כל העולם נעשה מה שנעשה, בפרט עם החולקים, שמלאים פעם ויגונות ביותר, ואי אפשר להאריך בזה, כבר הארכתי הרבה לדבר עמכם אמתת האמת, שתזכרו היטב מה שכתוב בספרי קדש, שהעולם מלא יגונות, כמו שכתוב (קהלת ב) "כי כל ימיו מכאבים וכעס", וכבר אתם מבינים קצת בזה, אך עדין אינכם משימים לב היטב להבין מזה, שהשם יתברך אין פונתו בקיום העולם בשביל הנהגותיהם בדרךי הכלים הנוהגים בעולם, רק כל ההכלים, הכל בשביל הבחירה, ועקר פונתו ורצונו וחפצו יתברך הוא בכל תנועה ונקדה טובה שחוטף כל אחד מישראל בכל יום, אשר הצדיקי אמת מבררים ומעלים אותם, ובונים בנינים נפלאים ונוראים, ואין שום חיות וקיום כי אם על-ידי צדיקי אמת, ואם כל זה ידוע מכתב, אף-על-פי-כן צריכין לחזר זאת בכל יום, ולזכר שאין שום זמן כלל, כמו שנאמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב, סימן ס"א) על-פסוק: "אני היום ילדתיך" וכו'...

... **בני**, חביבי וכו'. דברינו כלם הם דברי תורה הנוגעים למעשה (א) ובאמת בכל זאת אשרינו. (ב) מה יש לנו להתביש...

ולהצלת הנפש בְּוֵדָאֵי מַצּוֹה לְכַתֵּב גַּם בְּחַל הַמוֹעֵד, וּכְלַל הַדְּבָר, שְׁתַּדַּע, שְׁחַלִּילָה חַלִּילָה, לָךְ לְחֹשֶׁב בְּעֵינַי זֶה כֹּלֵל לֹא לְמַפְרַע וְלֹא לְאַחֲר־כֶּף, רַק לְהִשְׁפִּיחַ מִדַּעְתְּךָ הַדְּבָר, כִּי שָׁמַעְתִּי מִפִּי שְׁעִנְיָן זֶה הוּא כְּמוֹ וְדִי לְמַבִּיז, כִּי הַמַּחְשָׁבָה וְהַמְרָה שְׁחוּרָה בְּעֵינַי זֶה מִזִּיק מְאֹד, וְאִינוּ מוֹעִיל כֹּלֵל, וְהֵלֵא אִיךָ שֶׁהוּא בְּוֵדָאֵי אֲתָה צָרִיךְ לְדַבֵּר הַרְבֵּה בֵּינֶךָ וּבֵינִי קוֹנֶךָ, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכֹל יוֹם, וּבְוֵדָאֵי בְּתוֹךְ דְּבָרֶיךָ תַּרְגִּישׁ מְכַאוּבֵי נִפְשֶׁךָ, כִּי עֵינַי זֶה אִינוּ נִמְשָׁף מִעֲצָמוֹ רַק מִמָּה שֶׁעָבַר עָלֶיךָ מִקֶּדֶם, אִיךָ עַל כָּלֵם יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעוֹן, עַל כַּחוֹ שֶׁל זֶקֶן דִּקְדוּשָׁה, וּבְכַחוֹ הַגְּדוּל עֲדִין אָנוּ יְכוּלִין לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים, וְרַק הוּא יוֹדֵעַ יִצְרָנוּ וְכוּ', וּכְבָר דְּבָרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה, וְצָרִיכִין לְחֹזֵר בְּכֹל יוֹם מַה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ, זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה: "הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוּל מְאֹד, וְנִנְעָשִׂים דְּבָרִים כְּאֵלֶּה בְּעוֹלָם, וְאִין יוֹדְעִין כֹּלֵל, וְאִפְלוּ מַה שֶּׁנִּנְעָשָׂה עִמָּכֶם" וְכוּ' וְכוּ', וּבְוֵדָאֵי כְּבָר שֶׁמַּעַת מְזָה מְאֵתִי, וְעֲדִין אֲתָה צָרִיךְ לְרַחֲמִים רַבִּים, שְׁתַּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ נִפְלְאוֹת נוֹרְאוֹת גְּדֻלַּת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהַכֹּלֵל, שְׁאִין יוֹדְעִין כֹּלֵל, וּכְמוֹ שֶׁיְכוּלִין לְקַלְקֵל, כֵּן יְכוּלִין לְתַקֵּן, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, אֲשֶׁר הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ, שְׁאִין אָנוּ חוֹלְקִין עַל הַמְתַקֵּן וְכוּ', הַכֹּפֵל הַדְּבָר בְּאַזְהָרָה כְּפוּלָה וּמְשַׁלְשֵׁת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָךְ שׁוּם מְרָה שְׁחוּרָה מְזָה, וּלְסַלֵּק הַעֵינַי מִדַּעְתְּךָ לְגַמְרִי, וְלִבְלִי לְהִתְפַּחַד כֹּלֵל, רַק לְהִתְחַזֵּק בְּשִׁמְחָה, וְתַחֲזוֹר לְהִתְחַיֵּל מִחֲדָשׁ לִילֶיךָ עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה "אַזְמַרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי", וְתִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ חֲדוּשָׁה לְגַמְרִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תּוּכַל לְשַׁמַּח וּלְהִתְחַזֵּק, כִּנְהָ לְהַשֵּׁם וְיִוָּשִׁיעַ לָךְ בְּכֹל עֲנִינֶיךָ, וְאַלְמֵלֵא לֹא אֲתִינָא לְעֵלְמָא, אֲלֵא לְמִשְׁמַע הַתּוֹרָה "אַזְמַרָה" — דִּיִּינוּ, וְאַל תִּשְׁכַּח, שְׁתַּהֲלֶה לְאַל, הֵייתָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה בְּתוֹךְ עֲדָה קְדוּשָׁה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת, וּכְבָר הַזֶּהִירְנוּ הוּא, זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה, שְׁמִי שֶׁיִּהְיֶה אֲצִלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, צָרִיךְ לְשַׁמַּח בְּכֹל הַשָּׁנָה, וְאָמַר בְּפִרוּשׁ: "אֲכַלוּ מִעֲדוּנֵים וְשָׂתוּ מִמִּתְקִים, כִּי חֲדוֹת הַשֵּׁם הוּא מְעֻזָּכֶם", כִּי הַמְקַרָא הַזֶּה נֶאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה...

... **שלום וכו'.** השם יתברך יעזר, שיהיה הפל לטובה, ונזכה להבין דרכי השם ונפלאותיו ונוראותיו בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ולהבין מהם רמזים להתקרב אליו יתברך בכל עת, ואין לי פנאי להאריך כלל וכו', רק אהבתך ותשוקתך החזקה הכריחוני לכתב על-פל-פנים מעט דבורים אלה, ושמח, בני, וכל אנשי שלומנו, בכל נקדה ונקדה טובה מקדשת ישראל, שזכינו, ואתמל חזרתי עם אחד התורה "אזמרה לאלקי בעודי", ונעשיתה בעיני פחדשה ממשי, והשם יתברך יזכנו לילך עמה בכל יום ובכל עת, כי נפלאים הם מעשי השם המה, גדולים מעשי השם, אשר הפליא לעשות עמנו, מה אדבר, חזקו ואמצו מאד בכל יום מחדש, כל אחד ממקום שהוא, כי כל חיותנו וקיומנו הוא בכל תנועה ותנועה ובכל נקדה ונקדה מה שמושכים עצמם בכל פעם מרע לטוב, וכל אחד מישראל איך שהוא, כל חיותו וקיומו מזה, וסוף כל סוף נשוב כלנו להשם יתברך על-ידי-זה. דברי אביכם המשתוקק בכל עת לתכלית הנצחית לנו וזרענו ולכל ישראל לנצח...

... **אהובי, בני, חביבי וכו'.** כל מכתביך מלאים צעקות וקולות וכסופין לשוב להשם יתברך באמת, ואנכי ידעתי, כי רב בני-אדם אפלו בדורות הקודמים, עברו עליהם כהנה וכהנה אלפים ורבבות פעמים, כאשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש, וכאשר אני בעצמי ראיתי ושמעתי והבנתי מפי רבבות אנשים ומפי ספרי קדש, וכבר דברנו בזה הרבה, ומה לנו לדבר הרבה בזה, הלא חכמינו, זכרונם לברכה (קדושין ל:) אמרו בפרוש: יצרו של אדם מתחדש ומתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקדוש-ברוך-הוא עוזרו וכו', שנגאמר: "צופה" וכו', "השם לא יעזבנו בידו", אף אף-על-פי-כן אין מי שדבר כל-כף בזה, והועיל בדבוריו לנצח כמו אדוננו, מורנו ורבנו הנורא, זכרוננו לברכה, על-כן עלה על דעתי, שאין לי מה להשיבך, מאחר ששכר דברנו הרבה, וכבר נדפס ונכתב הרבה, ומה אוסיף לדבר עוד, אף עם כל זאת אי אפשר לבית המדרש בלי חדוש, ובפרט כי זה העקר — לבל יתישנו הדברים, חס ושלום, כי אסור

להיות זקן וישן, חס ושלום, רק בכל יום יהיו כחדשים ממש, וזה יסוד כל התורה כלה, באשר הזהירנו על זה: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", ועל זה באתי לך להזכירך ולזרזך, בני, חביבי, שתראה בכל יום ויום לקיים זאת מחדש, שיהיו בעיניך דברי קדשו, וזכרונו לברכה, כחדשים ממש, וכאשר כבר הזהרתי אתכם, שגם דברי רבותינו, וזכרונם לברכה, אלו, שאמרו שיהיה כחדשים, אסור שיתישנו, חס ושלום, וכן לעולם, והבן היטב, ועתה הט אונך ושמע אמרי מחדש, ותדע, שהיה זה סמוך צדיק גדול, קדוש ונורא מאד מאד, אשר מסר נפשו בכל עת בשביל טובות העקריות, לרחם עליהם להחזירם למוטב בעצות נפלאות ונוראות וכו', שזה עקר הרחמנות על ישראל עם קדוש, והוא בנפלאותיו והשגתו העצומה, הודיע לנו, שאיש הישראלי יחיה ויחזק עצמו בכל יום על-ידי כל נקדה ונקדה טובה שיחפש וימצא בעצמו עדין, ומבאר זאת בפסוק — "ועוד מעט ואין רשע" וכו', ובפסוק — "אזמרה לאלקי בעודי" וכו' (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), ואתר-כך אמר, שהוא נוסע בשביל עסק זה ללעמבערג, וגלה נוראות בענין המשפן, שהצדיקי אמת בונים בכל דור, עד שהאיר עינים המביטים על האמת בהמשנה — "החזן רואה" וכו', ואני בעניי זה כמה שעות בשכבי על משכבי קדם שקמתי, חשבתי רק בזה, בשביל להשיבך ולהחלימך ולהחיותך מחדש בזה, באשר הזהירנו הוא, וזכרונו לברכה, בפרוש, לילך עם זה, והטה ידו הקדושה בתשוקה נפלאה, שרצונו חזק, שגלך בזה, באשר כבר ספרתי לכם קצת, ויותר מזה יש בלבי, שאי אפשר לכאר, ויותר מזה גם אנכי איני יודע, רק אני מאמין ומבין מרחוק מאד, שהוא דרך נפלא ונעים ונורא ואדיר ומתקן וכו'. וכל ענין פסח יכולין למצא על-ידי-זה, כי פסח הוא חסד לאברהם, כי אברהם אבינו הוא הראשון שהתחיל לגלות אלקותו בעולמו, ובפסח באו אליו המלאכים לבשר שיהיה נולד יצחק וכו', כי הוא התחיל לקרב בני-אדם להשם יתברך, ועקר ההתקרבות היתה על-ידי החסד; שהטה כלפי חסד, ומצא זכות בכל אחד

שְׂרָצָה לְהִתְקַרֵּב, וְזֶה כֹּל עֲנִין פֶּסַח, שְׁנֹאמֵר בְּיִשְׂרָאֵל — "וְאֵת
עֹרֹם וְעֶרְוָה וְאָעֵבֵר עֲלֶיךָ וְאָרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ", הֵינּוּ בְּשִׁטּוֹת
וּגְנוּת הַתְּאוּוֹת, "וְאֵמֵר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי וְאֵמֵר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי", הֵינּוּ
שְׂגָם בְּתוֹךְ תִּקְוֵי הַתְּגַבְרוּת דְּמִיָּךְ, שֶׁהֵם הַתְּאוּוֹת הַבָּאִים מִרְתִּיחַת
הַדְּמַיִם, בְּזֶה בְּעֶצְמוֹ — חַיִּי, מֵה שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן נִמְצָאִים בְּךָ
נִקְדוּת טוֹבוֹת כָּל-כֶּף, וְאֵתָה מִתְגַּבֵּר וְכוֹסֶף בְּכֹל פְּעַם לְטוֹב אִמְתִּי,
וְאֵתָה מְנַחֵק עֲצָמְךָ וּמְחַשְׁבֶּתְךָ בְּכֹל פְּעַם מֵרַע לְטוֹב וְכוּ' וְכוּ', כִּי
זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הָאָדָם, שֶׁהוּא גְבוּהַ מִמְּלֵאכִים, מְחַמַּת שֵׁשׁ לוֹ יֵצֵר
הָרַע כְּזֶה וּבְלִבּוֹלִים כְּאֵלֶּה, וְהוּא בְּתוֹךְ עוֹלָם כְּזֶה, שְׂמֵלָא שְׁקָרִים
וְהִטְעִיּוֹת וּבְלִבּוֹלִים, וְטִרְדַּת הַפְּרָנְסָה וְכוּ' וְכוּ', עַל-כֵּן יִקָּר בְּעֵינָיו
יִתְבָּרֵךְ כֹּל תְּנוּעָה וְתְנוּעָה טוֹבָה וְכוּ', וְעַל כָּלֵם — כֹּל חִיּוּתָנוּ
וְתִקְוֹתָנוּ וְשִׂמְחָתָנוּ הוּא בְּכַחוֹ שֶׁל רִבְנוּ הַקְּדוֹשׁ, זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה,
תְּהִלָּה לְאֵל, יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ, זְכָרוֹ זֹאת, וְהַתְּאוּשָׁשׁוּ
וְהַתְּחִזְקוּ אֵת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ, אֶלְמֵלָא לֹא גָלָה אֶלָּא הַתּוֹרָה
הַזֹּאת — "אֲזַמְרָה" — דִּיִּינוּ, מְכַל שְׂכָן וְכֹל שְׂכָן שְׂגָלָה תּוֹרוֹת
נוֹרָאוֹת וּמַעֲשִׂיּוֹת נִפְלְאוֹת, וְשִׁיחוֹת קְדוּשׁוֹת כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה, וּבּוֹדָאֵי
יְגַמֵּר מֵה שֶׁהַתְּחִיל לְהַקִּיצָנוּ מִשְׁנַתָּנוּ עַל-יְדֵי כֹל פְּעֻלוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת
וְהַנּוֹרָאוֹת, כִּי עֲדִין עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל עֲלֵינוּ עִם כֹּל הַצְּדִיקִים שׁוֹכְנֵי
עֶפְרָי, אֲשֶׁר לוֹיֵלָא זֹאת, לֹא הִיָּה לָנוּ שׁוֹם קִיּוֹם כָּלֵל, וְכִמוֹ שְׂכָתוֹב
בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ: אֶלְמֵלָא תְּפִלוֹת הַצְּדִיקִים שְׂמַתוּ עַל הַחַיִּים, לֹא
אֶתְקִים עֲלֵמָא כְּרַגְעָא...

... **אֶהוּבִי**, בְּנֵי וְכוּ'. עִם כֹּל זֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְבִית הַמְּדֻרָשׁ
בְּלֹא חֲדוּשׁ, וּבְכַפְרֵט דְּבָרֵי אֲדוּגְנוּ, מוֹרְנוּ וּרְבִנוּ, זְכָר צְדִיק וְקְדוּשׁ
לְבִרְכָה, שֶׁהֵם עֲמֻקִּים מְנִי יָם וּמִתְחַדְּשִׁים בְּכֹל עֵת, וְהַעֲקָר הוּא, כִּי
כְּפִי דְּבָרֶיךָ וּמְרִירַת צַעֲקָתְךָ, נִרְאֶה, כְּאֵלּוּ כְּבָר שְׂכַחְתָּ, חֵס וְשְׁלוֹם,
הַתּוֹרָה וְהַשִּׁיחָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל "אֲזַמְרָה לְאֵלְקֵי בְּעוֹדֵי", אוֹ שְׂכָבֵר
נִתְיַשְׁנָה אֲצִלְךָ כָּל-כֶּף, עַד שְׂאִין אֵתָה מְחִיָּה וּמַשִּׁיב נִפְשֶׁךָ עַל
יְדֵה כְּרֵאוּי, עַל-כֵּן מַעַת קְרִיאַת מִכְתָּבְךָ, נִתְעוֹרְרַתִּי לְחֹזֵר וּלְהַזְכִּירְךָ
נְעִימַת אִמְתַּת קְדֻשַׁת הַתּוֹרָה הַנִּלְ, עִם עוֹד כְּמָה תּוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת

קדושות השכינים לזה, והעקר לילה בהם בפשיטות בכל יום מחדש, ואדרבה דוקא על-ידי שמסתכלין ומחשבין עצמו, שהמצולות ים שוטפין עליו מכל צד וכו', וכמעט כמעט, חס ושלום, חס ושלום, צריכין דוקא על-ידי-זה להזכיר עצמו את כל דברי התורה הנ"ל, כי הלא אף-על-פי-כן יש בו נקודות טובות מכמה מצוות והנהגות טובות וכו', ולהפך היגון ואנחה לששון ושמחה, כי אדרבה, כל מה שנגרף לי שאני רחוק יותר, ואם האמת הוא כך, יש לי לשמח יותר ויותר מה שאני זוכה אף-על-פי-כן להניח טלית ותפלין בכל יום, ולקבל שבת יום טוב וכו', ולהתקרב ולינק מאור קדוש וחדש פזוה וכו', ולתן שבח והודיה והלל להשם יתברך בכל יום ובכל עת, אשר עד כה עזרנו להשאר על עמנו, והבדילנו מן התועים בכמה בחינות בתוך רעש ורוח סערה פזוה, בפרט מה שעבר עלינו בשנים הסמוכים, השם יתברך יצילנו וישמרנו מעתה, ועם כי כל זה ויותר מזה אתה יודע מכבר, הלא זה דברי מכבר — שהעקר לבלי להיות זקן וישן, חס ושלום, שלא לפל לזקנה דסטרא אחרא, כי כבר הזהירנו רבותינו, זכרונם לברכה, כמה פעמים, דברי תורה אל יהיה בעיניך פישנים אלא כחדשים וכו', בפרט חדושים נוראים כאלו המתחדשים בכל עת ורגע למי שמשים לב אליהם באמת לאמתו, ומה אוסיף לדבר אליך עוד. חזק, בני, ואמץ, וקנה להשם ויושיע לך, וסוף כל סוף יגמר השם על-ידי צדיקיו האמתיים עם כלנו לטובה, וגם אתה בכלל בודאי בחסדו הנפלא, ויתקיים קנה אל השם וכו', וכפרוש רש"י שם: ואם לא נתקבלה תפלתך חזק ואמץ, וחזר וקנה אל השם, כי לא יזנח לעולם השם, וגם תזכר מה ששמעתי מפיו הקדוש בזה הלשון: גאט איז גרויס מען וויסט גאר ניט, סע טוהען זיך אויף דער וועלט זאכען מען וויסט גאר ניט (א) וכו' וכו', רק שלא להתאש מהצעקה ומהרחמים והתחנונים, ויתהפך הכל לטובה. ושבתי שירה ממשמש לבוא, השם יתברך יזכנו להרגיש מחדש — "משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם..." (ג) אלקים הוא גדול... לא יודעים כלום... נעשים בעולם דברים... ולא יודעים כלום.

... **מכתבך קבלתי וכו'.** מי יתן והיה לךבך זה כל הימים, ולהוסיף בכל יום ויום רצונות וכסופין טובים חדשים וחדקים באפן שתהפך הכל לשמחה וטובה, עד שתזכה לראות את השם ולעבדו באמת ובתמים ובשמחה וחדוה רבה כל ימך לעולם, אתה ובניך ובני ביתך וכו', וכל הנלוים אליך, ותהלה לאל, יש ויש לנו במה לשמח בחסדו הגדול, באשר דברנו הרבה בזה, ואתה, בני, הזכרתני בדבריך במכתב הנ"ל במה שדברנו בענין מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום וכו', ובכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו וכו', וגם על זה אני מחייב לתן תודה והודאה גדולה לשמו הגדול ותברך, אשר עד הנה עזרנו ורחמיו המרבים, שנמצאים אנשי אמת, ומהם בני ויוצאי חלצי, ששומעים קצת דברי אמת ותמים העמקים מאד הנובעים ממעין נשגב ונורא מאד מאד וכו', אשרינו מה טוב חלקנו וכו' וכו', ואני מחיה עדין עצמי בזה וכו', כי אני בעניי ימי זקנה ושיבה קפצו עלי וכחי חלש ודל, ושונאי רבו כמו רבו, השם ותברך יצילני, מלבד שאר מיני בלבולים כמעט בלי שעור, הגלויים לכם אפס קצתם, מכל שבן מה שנעלם מכם, הן על כלם זאת נחמתי בעניי על גדל עצם חסדו, אשר הפליא עמי העני והאביון לחיותינו כיום הזה בחיות אמת ונצחי בזה, בדברים כאלה בהתגלות והתנוצצות אלקות בזה, אשר אי אפשר לבאר. מה אדבר וכו', חסדו גבר עלינו ואמת השם וכו', והנה האיר השם עיני, שלמדתי ב"עין יעקב" במסכת עבודה זרה, פרק א', ובדאי כבר למדתי מיתרה זאת כמה פעמים, וגם באותו היום שלמדתי, לא שמתי לב כל-כף להבין הרמזים לעבודת השם, ואחר-כך נפקחו עיני לבי והוא מחיה אותי מאד, וגם כבר החייתי בזה כמה נפשות, בעזרת השם ותברך, והוא מה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, שם על פסוק (איוב ל'): "אף לא בעי ישלח יד, אם בפידו להן שוע, שאפלו אין ישראל עושין מצוה אלא מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, אני מצרפו לחשבון גדול וכו'. ראה, בני, והבן, וכל השומעים לקולי, אף מפרש ומבאר ומרמז במאמר זה כל מה שאנו עוסקין לדבר הרבה בענין

ההתחזקות על זאת התורה הנוראה על-פסוק "אזמרה לאלקי
 בעודי" וכו', וכן מבאר ביותר, שאפלו אין ישראל עושין מצוות
 אלא כתרגול המנקה באשפה, הוא מצרפו לחשבון גדול, ואני
 מחיה את עצמי בזה מאד, כי הטוב שלנו עתה הוא ממש כתרגול
 המנקה באשפה, שמתוך האשפה הוא מוציא איזה חצי גרעין של
 שעורים או חטים וכיוצא, וכן חוזר ומחפש כל היום, עד שמוצא
 בכל פעם איזה חלק מפרור לחם המטל באשפה, ובזה מחיה
 עצמו, והשם יתברך ברחמיו העצומים מבקש מישאל עם קרובו,
 שעל-כל-פנים יחיו עצמן בזה, כי הוא מצרפן לחשבון גדול
 כנ"ל, ואל ישגוהו על היסורים וההרפתקאות וכו' העוברים על
 כל אחד בגוף ונפש, כי כלם ברחמים גדולים ובחסד לטובה
 הנצחית, כמו שאמרו שם מקדם, אבל ישראל אני פורע מהם מעט
 מעט כפיד של תרגולין שמנקרין באשפה, דבר אחר — אפלו
 אין עושים מצוה וכו' כנ"ל, דבר אחר — בשכר שמשועין לפני,
 אני אושיע אותם, והינו דאמר רבא: מאי דכתיב "ואנכי אפדם"
 וכו', עין שם כל זאת היטב, ותביט ותראה ותבין נפלאות והתחזקות
 נפלא עד אין קץ, אף לילא חסדי השם אשר גברו עלינו, שזכינו
 לשמע מה ששמענו מהנחל נובע מקור חכמה, זכרנו לברכה,
 בענין זה, בודאי לא היינו מבינים כל זה מדברי חכמינו, זכרונם
 לברכה. אף עתה אחרי אשר האיר עינינו במחשפים כאלה, כי הוא
 מגלה עמקות מני חשף, על-ידי-זה בחסדו הגדול גם אנו זוכים
 למצא בדברי חכמינו, זכרונם לברכה, שפנונו ברוח קדשם לדבריו
 האמתיים והעמקים מאד, כי אמת הוא אחד. מה גדלו מעשיך
 השם מאד עמקו מחשבותיך לחיותינו כיום הנה בדורות הללו
 וכו', ואתם תבינו, בני, ואחי ורעי, כל דברי חכמינו, זכרונם
 לברכה, הנ"ל קשורים ומרפכים זה בזה היטב, כי הזהירו אותנו
 לכל יבהלו אותנו רעיונינו, היסורים וההרפתקאות העוברים על כל
 אחד, וחסרון הפרנסה וכו', כי כל היסורים הם בחסד למי
 שמתפלל עליהם, כי "בצר הרחבת לי" וכו', כמבאר בדבריו,
 זכרנו לברכה (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן קצ"ה), כי כל היסורים הם

רק כְּתַרְנַגּוּל הַמְנַקֵּר בְּאַשְׁפָּה, וְהַכֵּל לְטוֹבָה גְדוֹלָה לְנִצָּח, כִּי נִפְרַע מִיִּשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט, כְּדֵי שְׂיִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמִבְּאֵר שֶׁם אַחֲר־כֶּךָ, וְאִם תִּרְצֶה לֹאמֹר — הָאֵמֶת הוּא בְּיָדַי כֶּךָ, אִךְ בְּמָה אֲזַכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּנִפְשֵׁי מְאוֹס מְעַשֵׂי וּמַעֲוֹט מְצוּוֹתַי וְתוֹרַתִּי? עַל־זֶה אָמְרוּ מִיָּד דְּבַר אַחֵר: בְּשִׁכְר שֶׁמְשׁוֹעֵין לְפָנַי, אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם, הֵינּוּ שֶׁמְנַקְרִין בְּאַשְׁפָּה אֲנִי מְצַרְפוֹ לְחֻשְׁבוֹן גְּדוֹל, וְאִם תֹּאמַר אֶף־עַל־פִּי־כֵן גַּם אֵלּוֹ הַיִּסּוּרִים וְכוּ', אֶף־עַל־פִּי שֶׁהֵם בְּחֶסֶד גְּדוֹל לְפִי רַבּוּי עוֹנוֹתַי וְלֹא כִּחְטֵאֵנוּ עָשָׂה לָנוּ וְכוּ', אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵין לִי כַח לְסַבֵּל אוֹתָם, כִּי כַחִי חָלַשׁ וְדַל, עַל־זֶה אָמְרוּ מִיָּד — דְּבַר אַחֵר: בְּשִׁכְר שֶׁמְשׁוֹעֵין לְפָנַי, אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם, הֵינּוּ כְּאוֹמֵר — הֲלֹא יֵשׁ לָךְ עֵצָה גְדוֹלָה וּבֵית מְנוּס נִפְלָא — לְזַעַק וּלְשׁוֹעַ לְפָנָיו יְתַבְרַךְ, וּבְיָדַי יוֹשִׁיעֶךָ כְּנִל, וְיֵשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אִךְ אֵי אֶפְשֶׁר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה וְכוּ', וְדִי בְּזֶה כְּעַת לְחַפְצִים בְּאֵמֶת לְהִתְחַדֵּשׁ עַל־יְדֵי־זֶה לְהִתְחַיֵּל לִילָךְ בְּדַבְרֵינוּ שֶׁדַּבְּרָנוּ בְּזֶה, לְהִתְחַיֵּל בְּהֵם מְחַדֵּשׁ מִמֶּשׁ, וְכָל אֶחָד לְפִי עָרְפוֹ יְכוּל לְהִבִּין מַזֶּה הַתְּחִזְקוֹת נִפְלָא עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכָלִית, כִּי עֶקֶר הוּא הַתְּחִזְקוֹת, רַק חֲזוּק וְאֶמֶן, כִּי הַשֵּׁם אֲתָנוּ, כִּי הוּא יְתַבְרַךְ מְלֹא רַחֲמִים, וְחֲסָדֵי הַשֵּׁם כִּי לֹא תִמְנּוּ וְכוּ', וְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ יִזְכְּנוּ לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת פּוּרִים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְנִזְכֶּה שְׂיִהְיֶה פּוּרִים הַכְּנָה לְפֶסַח וְכוּ', וְכָל זֶה מְרַמֵּז בְּדַבְרֵינוּ הַנִּל, שֶׁדַּבְּרָנוּ מִתְחִלָּה מִיְצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַחֲר־כֶּךָ מְעַנִּין תְּרַנַּגּוּל הַמְנַקֵּר בְּאַשְׁפָּה, שְׁגַם זֶה יִקָּר בְּעֵינָיו יְתַבְרַךְ, וְהוּא כָּל עֵינֵן פּוּרִים, שֶׁהוּא מְפַלֵּת הַמֶּן, עֲמַלְק, שֶׁעוֹמֵד בְּכָל דוֹר וְדוֹר בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַפִּילוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְלְהַחֲלִישׁ דַּעְתוֹ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב — "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךָ וַיִּזְנַב כֶּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ" וְכוּ', וְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ בְּעֲצָמוֹ לֹחֵם עִמּוֹ עַל־יְדֵי צְדִיקָיו הָאֲמִתִּיִּים בְּכָל דוֹר וּבְכָל זְמַן, וּמֵהַפֶּךָ הַכֵּל לְטוֹבָה, כְּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּדוֹר הָעֵנִי הַזֶּה, שֶׁהָאִיר עֵינָינוּ בְּחֵדוּשׁ תּוֹרוֹת כְּאֵלּוּ, עַד שְׁגַם אָנוּ יְכוּלִים לְמַצֵּא וּלְהִבִּין עֲצָם חֲסָדוֹ יְתַבְרַךְ בְּלִי שְׁעוֹר, וְעַדִּין חֲבִיבוּתִיהָ גְּבֻן וְכוּ' וְכוּ', וְתִזְכּוּ לְשִׁמּוֹר דְּרָךְ הַשֵּׁם, וְלְהִתְעוֹרֵר לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם מִכָּל מְקוֹם

שהוא, מכל מה שעובר על האדם בכל עת, בפרט בשזוכין שנולד בן או בת ישראל, שנגדל בכיכול צלם דמות תבניתו, כמו שפתיב על פסוק: "אשבצה בהקיץ תמונתך", וצריכין להודות להשם על זה מאד, להתחיל על-ידי זה להתקרב מחדש להשם ותברך...

... אהובי, בני וכו'. קבלתי מכתבך וכו', וישתי כעל כל הון בראותי עצם תשוקתך וזריזותך לנטות מכתב אלי בכל פעם, למען תוכל להנות מאור האמת הגנוז אצלנו בחסדו הנפלא ותברך שמו. והחיות אותי במה שכתבת, שמכתבי הועיל לך לשמח נפשך קצת, כי זה כל מגמתי, כי צדין איך יודע עד היכן מגיע השעשועים שעושים להשם ותברך, כשמחיים נפש הישראלי בעצם מרירות נפשו בגוף ונפש וממון, מעצמו ומאשתו ויוצאי חלציו וכו', וכשמכניסים בו איזה רמז ונצוץ אמתי באפן שישמחו נפשו ויחזקו דעתו קצת וכו', זה עקר בחינת מקים נפש מישראל, שנתחשב כאלו קים עולם מלא, ולספר לך המון התלאות שראים פה יקצרו המון יריעות, בכל עת ובכל אדם ובכל מקום וראין שאין מקום לברח ולנוס, כי אם להשם ותברך ולהתורה הקדושה...

... אהובי, בני וכו'. ומה אעשה לך וכו', כבר נחמתי אותך בכמה וכמה נחמות וישועות אמתיות, אשר אפלו אם, חס ושלום, היית אתה הגרוע והפגום שבכל העולם כלו יכולים לנחם ולשמח עצמו ברבוי המשיבי טעם שדברתי עמך בכתב ובעל-פה, אשר כלם נובעים מהאמרות טהורות וכו', ואתה איך משים לב היטב לדברי הנחמות והישועות. כלל הדבר, איך שיהיה, יש לנו אב זקן שבזקנים, שבנדאי יושיע גם אותך ואותי איך שיהיה, תהלה לאל, יש לנו תקנה גדולה, יש ויש, בעזרת השם ותברך, חסדו גבר עלינו ואמת השם לעולם. מכל שפן וכל שפן שיש בך גם-כן הרבה נקודות טובות בלי שעור, וכפולח הרמון וקתך וכו', כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה. וכל זה כלול במה שדברנו כבר על-פסוק "שחורה אני ונאורה", שחורה אני — במעשי,

וְנֹאמָה אֲנִי — בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם:
 וְנֹאמָה אֲנִי — בְּפִנְחָס וְכוּ', וְגַם בְּמַעֲשֵׂי יֵשׁ בְּהֵם נְאִים וְכוּ',
 שָׁזָה. נֹאמֵר אַחֲרֵי חֲטָא הַעֲגָל, שֶׁהָיָה שָׁם עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת
 וְכוּ', מִכָּל שֶׁכֵּן שְׂאֵתָה לֹא עֲשִׂיתָ אֶת הַעֲגָל, חֵס וְשְׁלוֹם, וְאִין לָךְ
 חֵלֶק בוֹ, רַק אַתָּה מֵהַנֶּאֱחָזִים בְּכָל כְּחֵם בְּהַצְּדִיק הָאֵמֶת, שֶׁהוּא
 בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁעוֹסֵק בְּכָל עֵת לְהַעֲלוֹת אֶפְלוֹ מִשְׁמַד לְרָצוֹן, מִכָּל
 שֶׁכֵּן וְכוּ', רַק חֲזוּק, בְּנִי, וַיִּזְכֹּר הַיֵּטֵב מֵהַ שְׁנֵאָמֵר, שְׂאִין יוֹדְעִין כָּלֵל
 וְכוּ', פִּי גְדוֹל הַשֵּׁם וְכוּ', וְלִגְדֻלְתוֹ אִין חֲקֹר וְכוּ' ...

... **מִכְתָּבוֹ קִבְּלֵתִי וְכוּ'.** רַק דְּבַרְתִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל בְּעֵנֵן הַתַּפְּשֻׁטוֹת
 הַמְּגִינִיּוֹת מֵהַקְּדוּשָׁה בְּזֵה הָעוֹלָם, עַד הֵיכֵן עַד הֵיכֵן הֵם מִתַּפְּשֻׁטִים עַל
 כָּל אֶחָד, וְאֶף-עַל-פִּי שִׁיּוֹדְעִים מִזֶּה, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ שֶׁלְּפִי
 מִדְּרַגְתּוֹ אִינוֹ יָכוֹל, וְלִפְעָמִים אִינוֹ רִשְׁאֵי לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה בְּיוֹתֵר
 לְשִׁבְרָם, וַיֵּשׁ בְּזֵה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וּמִן הַסֵּתֵם כָּבֹד שֶׁמַּעֲתָ מִמְּנִי בְּעֵינֵי
 זֶה הַרְבֵּה, הֲלֹא בְּנֹדָאֵי רְצוֹנִי הָיָה שְׁלֹא תִהְיֶה טְרוּדָה בְּעֲבוּדַת
 הַפְּאֶסֶט (ד), וַיְהִי לָךְ פְּרִנְסָה בְּסִבָּה קִלְיָה מִמְּקוֹם אַחֵר בְּאֶפֶן
 שְׁתּוּכַל לְלַמֵּד וְלִהְתַּפְּלֵל וְלִהְרַבּוֹת בְּשִׂיחָה בִּינְךָ לְבֵין קוֹנֵךְ וְיוֹתֵר
 וְכוּ', אֵף מֵהַ לַעֲשׂוֹת, טוֹב לְהוֹדוֹת לַהֲשֵׁם, אֲשֶׁר גַּם מֵעַסֵּק הַפְּאֶסֶט
 אַתָּה נוֹסֵעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְגַם עַל שְׁבוּעוֹת
 וְשִׁבְתֵי חֲנֻכָּה, וְלִפְעָמִים גַּם בְּאֲמִצַּע הַשָּׁנָה, וְזֶה כָּל הַלְמוּד הַקְּדוּשׁ
 שֶׁל "אַזְמֵרָה לְאֵלֵקִי בְּעוֹדִי" וְכֵן "שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיֵגוּ וְנִסּוּ גִזּוֹן
 וְאַנְחָה", שְׁצָרִיךְ לְחַטֵּף הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְתוֹךְ הַשְּׁמִחָה, לְהַפֵּךְ הַכֹּל
 לְשִׁמְחָה, מֵהַ שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן בְּחִמְלָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ לֹא וְכוּ', וְאִם שֶׁהָיָה
 לִי קֶצֶת נַחַת מִמִּכְתָּבְךָ, מִמֵּה שֶׁהַבְּנֵי שְׂאֵתָה רְגִיל קֶצֶת בְּהַתְּבוּדוֹת
 וְשִׂיחָה לְפָנֵי הַשֵּׁם שָׁזָה הַעֲקֵר, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִין רְצוֹנִי שֶׁתַּחֲשֹׁב
 מִחֲשָׁבוֹת יִתְרוֹת חֲנָם כָּל-כָּף, טוֹב לְהוֹדוֹת לַהֲשֵׁם, אֲשֶׁר עַד כֹּה
 עֲזָרָךְ, וְלִהְיוֹת עַל הַעֲבָר, וְלִבְקֹשׁ עַל לְהַבָּא כָּל מֵה שְׁצָרִיכִין
 לְבַקֵּשׁ בְּכָלֵל וּבְכַפְרֵט, וְלִפְרֹשׁ שִׂיחָתְךָ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, כְּאֲשֶׁר דְּבַרְנוּ
 בְּזֵה הַרְבֵּה וְכוּ'. כָּלֵל הַדְּבָרִים, דְּבָרֵי הַצְּדִיק אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
 זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה, אֵמֶת וְצֶדֶק וַיִּצִיב וְנִכּוֹן וְכוּ', שְׁצָרִיכִין עַל כָּל דְּבַר

לְבַקֵּשׁ מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעֵן, כִּי אִם עַל אֲבִינוּ
שֶׁבְשָׂמַיִם, בְּפֶרֶט עֲנֵי וְאֲבִיוֹן נִרְדָּף כְּמוֹנֵי, אִךְ הוּא יִתְבָּרַךְ רַב
לְהוֹשִׁיעַ, וְהַמְנַחֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, יוֹשִׁיעֵנו וַיִּנְחַמְנוּ מִהֲרָה לְשִׂמְחָנוּ
בִּישׁוּעָתוֹ ...

... רַב שְׁלוֹם וְכוּ'. וְעַל אֹדוֹת הָעֵקֶר שֶׁבְכָל הָעֵקָרִים מֵהַשְׁהִיבָתָה
בְּמִתְבָּרֵךְ — צִעֲקָתָךְ הַמְרָה מְאֹד, שֶׁעָקַר כְּנֻתְךָ עַל כָּאֵב עֲוֹנוֹתֶיךָ
עַל-יְדֵי גְדוֹל הַתְּגָרוֹת הַבְּעַל-דָּבָר וְכוּ', שֶׁמִּתְגָּרִין הַמִּתְשַׁבְּחוֹת רְעוֹת
בְּךָ מְאֹד, שֶׁהֵם עָקַר הַיִּצְרִין רְעִים, הַגָּה שֶׁמִּעֲתִי צִעֲקוֹתֶיךָ וַיְדַעְתִּי
מִמְכָּאוֹבֵי לְבָב מְכָבֵד וּמַעֲתָה, אִם אֲמַנֵּם הוֹמָה עָלַי לְבִי, מְעִי, מְעִי,
אוֹחִילָה, כִּי בְּכָל צָרְתְּךָ לִי צָר, וּמְאֹד גְּדוֹל צַעֲרִי וּמְכָאוֹבֵי, אִךְ בְּזֶה
בְּעֲצָמוֹ אֲנִי מְנַחֵם וּמְחַיֶּה אֶת עֲצָמֵי, מֵהַשְׁבִּנְפְּלָאוֹת הַשֵּׁם וְחִסְדֵּי
הָעֲצוּמִים, אֲתָה צוֹעֵק עֲדִין בְּקוֹל מֵר וּמְרוֹר כְּזֶה הָעוֹלָה עַד לֵב
הַשָּׂמַיִם, וְתִדַּע וְתִאֱמִין, בְּנִי, חֲבִיבִי, שְׁגַם צִעֲקָתְךָ וְנִאֲקָתְךָ בְּמִתְבָּרֵךְ
שׁוֹמֵעַ וּמְבִין וּמְאִזִּין וּמְקַשֵּׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצַדִּיקֵי הָאֱמִתִּיִּים,
וְחוֹשְׁבִים מִחֻשְׁבוֹת לְהוֹשִׁיעַךָ, וּמֵהַשְׁמַתְעַכְבֵּי הַיִּשׁוּעָה, יֵשׁ כְּזֶה דְּבָרִים
נִעְלָמִים מְאֹד מְאֹד, כִּי מְאֹד עָמְקוּ מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ יִתְבָּרַךְ, וּבִוְדָאֵי הַמְּנִיעָה
מִצְדָּנֵנוּ, מֵהַשָּׂאִין אָנוּ מִתְעוֹרְרִים לְהַתְגַּבֵּר עַל הַמִּתְשַׁבְּחוֹת רְעוֹת
כְּרָאוּי, וְגַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חִפְץ וּמִתְאַוֶּה לְתַפְלָתֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲפִלוּ
שֶׁל הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, וְרוֹצֵה שֶׁתִּרְבֶּה לְהַתְפַּלֵּל וְלִצְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ
יּוֹתֵר וְיּוֹתֵר וְכוּ'. אָבֵל אֶף-עַל-פִּי-כֵן גַּם צִעֲקָתְךָ הַמְרָה אֵינָה נִאֲבָדָת
כָּלֵל, וְעַתָּה, בְּנִי, חֲבִיבִי, תִּתְחִיל מַעֲתָה לְפָרֵשׁ לְךָ מִחֻדָּשׁ הַתּוֹרָה
עַל-פְּסוּק "אֲזַמְּרָה לְאֵלֵיךָ בְּעוֹדִי", וְתִתְחִיל מִחֻדָּשׁ לְהַרְגִיל עֲצָמְךָ
לִילָךְ עִמָּה בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ, וּמֵאַהֲבָתְךָ וּמֵהַחִיּוּב לְקַיֵּם "וְהוֹדַעְתָּם
לְבִנְיָד וְלְבִנֵי בְנֵיךָ", הַנְּנִי מִלְמַדְךָ קִצַּת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת מִחֻדָּשׁ
בְּלִשׁוֹן טִיִּיטֵשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּכְנָסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבְךָ לִילָךְ בְּהֵם בְּתַמִּימוֹת
וּבְפִשְׁטוֹת, וְכֵן הִיָּה אוֹמֵר רַבְּנוּ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא, זְכֹר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ
לְבָרְכָה: "אֲזָ אֶמְעַנְטֵשׁ זְעָהט אֲזָ עַר אִיזוּ זֵייעַר שְׁפֵל, טָאָר עַר
נִיט אַרָאפּ פֵאלִין נָאָר עַר מוֹז זִיךְ מְחִייה זֵיין אוֹן זָאל זִיךְ מְיִשָׁב
זֵיין, וְיִיא הָאָב אִיךְ פֵארֵט נִיט אֲמָאל עֵפִיס עֵפִיס גוֹטֵץ

גיטאן? ווי האב איך ניט עפּיס אַ מַצְנָה גיטאן? איך פּאַסט אום יום כּפּוּר און תּשׁעָה בָּבָב אויף, און כּל הַאַרְבַּעָה תּעֲנִיתִים אויף, חאַטש דאס האַרץ טוט מיר זייער וויי, איך גיי אַמאַל אין מַקְוֵה אַרְיִין, און אַפּלו אין כּל הַקְּלוּלִים וכו', רחמנא לצלן, מוטשע איך מיך זייער, איך וויל מיך זייער מציל זיין וכו', אין ווי סע איז, על-כל-פּנים עפּיס נקדוּת טוּבוֹת האב איך אין מיר וואס איך האב פּמָה פּעמִים גיטאן רצון הבורא יתברך, אין דער מיט מוז מען זיך מחייה זיין און ניט מייאש זיין בשום אפן" וכו' (ה), וכמו שכתוב בהספד בלשון הקדש, עין שם, באר היטב, רק חזרתי לך קצת דברים בלשון לעז, להכניס הדברים בלבה מחדש. ואם, חס ושלום, אף-על-פי-כן הבעל-דבר מתגבר, צריכין לחזור ולילך בזה, וכן בכל יום ויום ובכל פעם, ובתוך כך עוזר השם יתברך הרבה, ובפרט להתגבר ולשוח פל זה לפני השם יתברך, ולומר: "רבנו של עולם, ווי אזוי איך בין, ווי אזוי איך בין, אזוי ווי דוא ווייסט און איך ווייס מיין ווייטיג, דו האסט זיך פארט מיט מיר חסד עולם געטאן, און האסט מיך באשאפן מזרע ישראל ולא עשני וכו', און מע האט פארט מיר געשניטן און בלוט פארגאסין צו אכט טאג, און אין חדר האב איך גילערינט אלף-בית אין סדור אין חמש אין גמרא וכו', וויפיל שמיץ און יסורים האב איך גיליטין פון דיא מלמדים און אליין האב איך מיך אויף גימוטשטיט פמה פעמים, וואס טוט מען רצוני לעשות רצונך, אף שאור שבעיסה מעכב אותי" וכו', ואם התנא הקדוש שבגמרא לא התבייש לומר זה: בדראפין מיר זיך בודאי ניט שעמען שרייען דאס פאר השם יתברך בכל מיני לשונות של צעקה, וכמו שאתה צועק לפני במכתבך כל פעם: ביטער, ביטער, ביטער וכו', גיוואלד גיוואלד וכו' (ו), כך (ה) כשאדם רואה שהוא מאד שפל, אסור לו לפל (ברכות), רק הוא חייב להחיות עצמו וישוב עצמו: האם לא עשיתי איזו מצוה, האם לא עשיתי בכל זאת פעם איזהו דבר טוב: אני צם ביום הכפורים, וגם בתשעה באב, וכן בכל ארבע התעניות, אף שלכי כואב לי מאד, ואני הולך גם לפעמים למקוה, ואפלו בכל הקלוקלים, רחמנא לצלן, (בכל זאת) מתגעגע אנכי מאד, ורוצה מאד להציל את עצמי וכו', ואיך שהוא, על-כל-פנים אילו שהן נקדוּת טוּבוֹת יש בי מזה — שכמה פעמים עשיתי רצון הבורא יתברך, ובהן חייבים להחיות את עצמו ולא להתנאש בשום אפן וכו'.

(ו) רבנו של עולם, איך שאני, איך שאני, כפי שהנך יודע ואני יודע את כאבי, בכל זאת אתה עשית צמי חסד עולם, ובראתני מזרע ישראל... והלא מלו אותי,

מקור השמחה

רלו

אתה צריך לצעק בכל לב בכל יום לפני השם תתברך, ואם, חס ושלום, חס ושלום, אף-על-פי-כן מתגבר הבעל-דבר, צריכין לצעק עוד יותר ויותר, וכן בכל פעם, עד ישיקוף וירא השם משמים, כי לא יזנח לעולם השם, ובפרט שיש לנו אב זקן, זקן שבזקנים, אשר כחו גדול ונורא מאד מאד, עד אין סוף ואין תכלית, ואני מבטיחך, בני, חביבי, שאיך שיהיה שאיך שיהיה, בודאי יתקן אותך רבנו ז"ל בתקון נפלא, רק חזק ואמץ לקיים דברי להתגבר לשמח נפשך על-ידי-זה, וזכר היטב את כל מה שדברתי עמך בסמוך, ואשר שמעת מפיך, ותכריח עצמך הרבה ללמד ספרי רבנו ז"ל בכל יום מעט או הרבה, על-כל-פנים לא יעבר עליך שום יום בלי למוד ספרי רבנו ז"ל ושלחן ערוך, והשם תתברך יעזורך להוסיף בכל יום ויום ללמוד יותר, וגם לפרש שיחתך לפניו תתברך כבן לפני אביו מעט או הרבה בכל יום, ושאר כל היום תכריח עצמך לשמח נפשך בכל מה דאפשר, ואני מקווה להשם שיקים בך (איוב ח') "והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד", והעקר שתבטל דעתך נגד דעתי שהוא דעת רבנו הקדוש והנשגב, וזכר צדיק וקדוש לברכה, כי הוא חייך וכו'. ורצוני להאריך יותר, אף זמן התפלה הגיע, ואני ורזתי עצמי לכתב מיד קדם התפלה, כי אגרת זה הוא עקר מצות "קריאת שמע", לקיים "ושננתם לבניך" וכו', "ולמדתם אותם את בניכם" וכו', בפרט דברים אלו הנוכעים ממקור החיים מהנחל נובע מקור חכמה, מרום גבהי מרומים, שיכולין להחיות גם אותך והגורעים מפיך אלפים פעמים, ותדע ותאמין, בני, שכבר היה אצלנו אנשים שהיו גרועים מפיך הרבה, ונתקרכו להשם תתברך על-ידי דבורים כאלה וכאלה שקבלנו ממונו, זכרוננו לברכה, וקצתם נפטרו לחיי עולם הבא לשלום בתיים נצחיים בכח רבנו ז"ל, ואשר הם בתיים עורונה הם אנשים כשרים, ובודאי יהיה אחריתם טוב בעזרת השם. ואי אפשר להאריך בזה על-פני השדה. דברי אביך הכותב בדמעות ובשמחה על-ידי התקנה לאחרית טוב לכלנו, וגם לי ולך ולכל ישראל יהיה אחרית טוב, ושפכו את דמי ליום השמיני, ובחנך למדתי אלה-בית וסדור חפשי וגמרא וכו'. בפה יסורים ומכות סבלתי מהמלמדים, וגם בעצמי יגעתי בפה פעמים, מה עושים, רצוני לעשות... אנו בודאי לא צריכים להתביש לצעק זאת לפני השם תתברך... מר, מר, מר וכו', אהה, אהה וכו'.

על-ידי הצדיק הקדוש סבא דסבין שאנו חוסים בו, כי סוף כל סוף הכל יתקנו, אף מה גדלו חסדי השם, שאנו יודעים מהעוסק בתקוננו, ואין אנו מתנגדים, חס ושלום, על המשתדל בהצללתנו לנצח, אשרינו אשרינו וכו'...

... **מכתבך קבלתי וכו'.** והנה לא עלה על דעתי אתמול להשיבו היום, כי טרדת שבת עלי על-פי-רב מיום חמישי. והעקר איך זוכין על-כל-פנים להתחיל משבת זו, כי בכל יום ויום צריכין להתחיל, מכל שכן וכל שכן בשבת קדש, שהיא כל החיות של כל ימות השבוע, והוא כלו תשובה באהבה ובשמחה מתוך ענג שבת, בבחינת אהבה בתענוגים וכו'. וגדל רחוקנו משבת יודע כל אחד בנפשו, אף אף-על-פי-כן כל אחד מישראל כפי הנקדה הטובה שיש בו עדין, בן נמשך קדשת שבת עליו, אבל אף-על-פי-כן שבת ויום טוב צריכין הכנה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, ועקר ההכנה הוא הרצון, לזכר בפשיטות את השבת בכל יום ויום, ולקיים מחד בשבת לשבתך, כמו שנאמר: "זכור את יום השבת לקדשו" — זכרהו מאחד בשבת, מכל שכן וכל שכן כשמגיע מהתלתא יומי דקמי שבתא, בפרט מיום חמישי בשבת, שכל ישראל מכינין עצמן על שבת, וכל אחד רץ ומתיגע לקנות קמח וכשר וכו', לצרף שבת, מי יוכל לשער ההתנוצצות שבלבי מה שנעשה מזה שעשועים נוראים בכל העולמות, אבל זה כל ישראל מקימין בעזרת השם, וגם אנו בכללם, בודאי אשרינו, אשרי כלנו, שאינינו למתנה טובה ויקרה כזאת, שהיתה גנוזה בבית גנזיו, ושבת שמה, ובודאי צריכין לקיים זאת בפשיטות בלי חכמות, בשמחה גדולה, אבל העקר להכין עצמו בלבבו ונפשו לחשב מחשבות, איך זוכין להמשיך על עצמו קדשת שבת-קדש על-כל-פנים עתה, ולבקש הרבה מהשם יתברך על זה, ובפרטיות אי אפשר לבאר כל זאת, בפרט על פני השדה, הן על כל אלה היה רחוק בעיני להשיבו מיד וכו', אף עם כל זאת בעת שקריתי הפרשה — שנים מקרא ואחד תרגום,

חֲלָף וְעָבַר עַל דַּעְתִּי עֵצִים תְּשׁוּקַתְךָ לְמַכְתָּבִי, וְאִמְרָתִי בְלִבִּי לְקִיָּם
 בְּזֶה מִצְוֵה הַגְּדוּלָה מֵהַפֶּל, שֶׁהוּא "וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַנְיָדָ" וְכו', "וְהוֹדַעְתֶּם
 לְבַנְיָדָ וְלְבְנֵי בַנְיָדָ", כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ הוּא, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, אֹר חַיִּינוּ,
 בְּפָרוּשׁ, וְנִתְחַזְקֵתִי בְּזֶה לְהַשִּׁיבְךָ מִיָּד, בְּרוּךְ הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, אֲשֶׁר
 הִזְכַּרְתִּי עֲצָמִי וְאֶתְכֶם קִדְשֵׁת שְׁבֵת-קִדְשׁ, שֶׁהוּא כָּלֵל וְשָׂרֵשׁ כָּל
 הַקִּדְשׁוֹת, וַיֵּשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּזֶה. וְהֵעָקַר לְהִתְחַזֵּק וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם
 יְתַבְרַךְ לְקַבֵּל כָּל שְׁבֵת וְשְׁבֵת בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן טוֹב,
 וּלְגַרֵּשׁ וּלְהַרְחִיק עַל-כָּל-פָּנִים אֹז כָּל מִינֵי עֲצָבוֹת וַיְגוֹן וְאַנְחָה, בְּפָרֵט
 טְרִדַת וְדַאֲגַת הַפְּרָנְסָה לְהַשְׁפִּיחַ וּלְסַלֵּק הַכֹּל מִדַּעְתּוֹ, עַד שִׁיזְכֶּה
 לְהִמְשִׁיךְ שְׂמֻחַת שְׁבֵת עַל כָּל יְמֵי הַחַל, שְׁגַם בְּיָמֵי הַחַל יִתְחַזֵּק
 בְּבִטְחוֹן חֹזֵק תְּמִיד, וַיִּשְׂמַח נִפְשׁוֹ בְּהַשֵּׁם בְּנִקְדוּתָיו הַטּוֹבוֹת, בְּבַחֲיִנַת
 "אֲזַמְרָה לְאֵלֵקִי בַעֲדוּדֵי", וְתִהְיֶה לְאֵל, אֵינן לָנוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ לְהִזְכִּיר
 הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה "אֲזַמְרָה" אֲלֵפִים פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, כִּי הִיא חַיִּינוּ
 וְכו'. וְעַתָּה, בְּנֵי, חֲבִיבֵי, חֲמֻדַת לְבָבִי, הוּד לְבִי וְנִפְשִׁי, טָרַם הִתְחַלְתִּי
 לְהַשִּׁיבְךָ עַל מַכְתָּבְךָ, תִּהְיֶה לְאֵל, בְּחִסְדּוֹ הַנִּפְלָא כְּבָר הַשְׁבַּתִּיךָ
 הַרְבֵּה, כִּי כָּל מֵה שְׁכַתְבֵתִי לְךָ עַד הַנָּה, בְּזֶה אֶתָּה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת
 נִפְשִׁךָ תְּמִיד, וּלְקַבֵּל מֵהֶם עֲצוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי שְׁבֵת-קִדְשׁ הוּא
 עֲצָה נִפְלְאָה עַל הַכֹּל, בְּבַחֲיִנַת שְׁבֵת אָגִין עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּמוֹ
 שְׂאֵמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה. כְּמוֹ שְׁבָאָר אֹר עֵינֵינוּ, זְכָרוֹנוֹ
 לְבָרְכָה, בְּהַמְעָשֶׂה הַנּוֹרָא שֶׁל הַבְּנִים שְׁנַחֲלָפוּ, שְׁכַאֲשֶׁר מְגַרְשִׁין אֶת
 הָאָדָם מֵהַגֵּן הַקִּדּוּשׁ, שֶׁהוּא טוֹד בְּחִינַת הַגֵּן עֵדֶן, צָרִיךְ שִׁיעֲמֹד
 עֲצָמוֹ אֲצֵל שְׁבֵת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ וְכו'. וְאִם כִּי
 שָׁגְבוּ הַדְּבָרִים מְאֹד מְאֹד גַּם מִדַּעְתִּי כָּל שְׁכָן מִדַּעְתְּכֶם, עִם כָּל זֹאת
 יְדַעְתִּי בְּבִרוּר, שֶׁעָקַר כְּוָנְתּוֹ הִיא בְּפִשְׁטוֹת — לְעַמֵּד עֲצָמוֹ
 אֲצֵל שְׁבֵת, כַּאֲשֶׁר כְּתַבֵתִי לְעִיל. וְגַם בְּזֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר...

... אֲהוּבֵי, בְּנֵי וְכו'. וְהִנֵּה לְהַחֲיוֹת אוֹתְךָ בְּדַבְרֵי אֲמַת אֵין הַפְּנָאִי
 מִסְּבִיב עִתָּה, וּכְבֹר שְׂמֻעַת הַרְבֵּה שִׁישׁ בְּהֶם דִּי לְהַחֲיוֹת וּלְשַׂמַּח
 נִפְשִׁךָ בְּכָל עַת אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא, כִּי כָּל מֵה שְׁדַבְּרָנוּ הַרְבֵּה,
 שְׁצָרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה, וּבִיּוֹתֵר בְּמָה וְכו'.

ושהצילנו מהתנגדות על עצם האמת וכו', הכל אינו דברים בעלמא, חס ושלום, רק העקר לילך בהם ולקיים, והעקר בעת שצור להאדם בדעתו באמת מחמת קלוקליו, חס ושלום, וכיוצא, אז צריך ביותר להחיות את עצמו בכל זה, ולהפך היגון ואנחה לשמחה, שכל מה שמתגבר עליו ביותר היגון ואנחה, ורוצה להפיל עליו עצבות ומרה שחורה, מחמת שעשה מה שעשה יתפך הכל לשמחה, ויאמר בלבו: אדרבה, הלא אף-על-פי-כן זכיתי, ואף-על-פי-כן איני מתנגד כלל, ואם שחורה אני במעשי, נאווה אני במעשי רבנו הנורא, וזכר צדיק לברכה, וגם במעשי יש בהם נאים, וכעין שפרש רש"י שם במקומו על פסוק זה, וכבר דברתי, תהלה לאל, הרבה בענין זה, בשבתות הסמוכים שעברו. נא, בני, חביבי, לך בדרך זה — להחיות ולשמח נפשך בכל עת, ולהפך היגון ואנחה דיקא לשמחה, ועל-ידי-זה תוכל עדין לחזק עצמך לעסק בתורה ותפלה בשמחה, ולהשם הישועה, שיתהפך הכל לטובה, וכל העוונות יתהפכו לזכויות, הכל בזכותו וכחו הגדול והנורא מאד, כאשר שמעתי מפיו הקדוש בפרוש, ודי בזה בעת, דברי אביך המצפה ומחכה להחיותך ולשמחך בישועת השם, אשר זכינו לשאב מים חיים כאלה ממעיני הישועה וכו', ושלום וכו', ותחזק עצמך מעתה לעסק בתורה מעט או הרבה, על-כל פנים לא יעבר עליך יום כל ימי חייך בלי עסק התורה, חס ושלום, והעקר ללמד פוסק בכל יום ויום חק ולא יעבר, כל ימי חייך, וגם להרבות לעסק בתפלות ותחנונות ובקשות בכל יום ויום, ולתן צדקה כפי כחך ומעט יותר מכחך, ואז טוב לך בזה ובכא לנצח. פי ימי חיינו הכול כצל עובר וכו', ולא ישאר מאתנו כי אם מעט הטוב שנחטף בימי הכול האלה, ויהיה לנו לשלל גדול אחר-כך, כי יבוא קצנו, טוב לגבר לשים כל מגמתו רק על זה, ולשמח נפשו בזה כל ימיו, ואז יהיה אחריתו טוב לנצח...

... קבלתי מתברך וכו'. והנה להשיבך על צעקתך, ככר הקדים לנו השם יתברך רפואה למכה, על-ידי רבוי הדבורים הקדושים,

שִׁפְרָתִי לָךְ מֵרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְזָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה, בְּכַתֵּב
 וּבְעַל־פֶּה, שְׁכַלְמָם הֵם שִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם לְהַחְיֹת גַּם אוֹתִי, גַּם
 אֶת כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ, גַּם אוֹתָךְ, כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲתָה, כִּי אֵין עֲגִיז
 בְּעוֹלָם שְׁאִינוּ כּוֹלָל בְּדַבְּרֵי הַקְּדוֹשִׁים, וְזָכְרוֹנוּ לְבִרְכָה, וּתְהִלָּה
 לְאֵל, כְּבָר שְׁמַעְתָּ מִמְּנֵי הַרְּבָה, וְהַבְּנֵת הַרְּבָה, וְרֵאִיתָ הַרְּבָה בְּסִפְרֵי
 הַקְּדוֹשִׁים, וּבַהֲסֻפְרִים, אֲשֶׁר חֲנַנִּי הַשֵּׁם לְחַדֵּשׁ בְּדַבְּרֵי הַקְּדוֹשִׁים,
 וּבְיַדֵּי רֵאִוִי לָךְ לְהַבִּין מַדְעָתְךָ לְהַחְיֹת נַפְשְׁךָ גַּם עֲתָה. כִּי זֶה
 כָּלֵל גְּדוֹל, וּכְבֹר דִּבְרָנוּ מִזֶּה כְּמָה פְּעָמִים, שְׁאַפְלוּ אִם גְּדַבֵּר הַרְּבָה
 כְּהִנֵּה וְכִהִנֵּה דְבָרֵי אֲמַת הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, עִם כָּל זֹאת צָרִיךְ כָּל
 אֶחָד לְהַבִּין מֵהֵם דְּבָר מֵתוֹךְ דְּבָר לְהַחְיֹת נַפְשׁוֹ בְּמִקְוָמוֹ וּבְשַׁעֲתוֹ
 כְּפִי מֵה שֶׁהוּא, כִּי אֵלוּ פִּינוּ מְלֵא דְבוּרִים אֲמַתִּיִּים וְכוּ', לֹא
 יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לְחַבְרוֹ וּתְלַמִּידוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטֵיּוֹת, לְרַפְּאוֹת מְכֹאֲבֵי
 נַפְשׁוֹ וּלְחֻזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטֵיּוֹת עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו
 בְּיוֹם אֶחָד, מְכַל שְׁפָן בְּשָׂבוֹעַ, מְכַל שְׁפָן בְּחֻדֵּשׁ וּבְשָׁנָה, מְכַל שְׁפָן
 כָּל יְמֵי חַיָּו. וְהַעֲקָר לְהַבִּין מַעֲצָמוֹ מֵהַדְּבוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְדַבְּרִים
 עִמָּכֶם, לְקַבֵּל מֵהֶם הַתְּחֻזָּקוֹת וְעֻצוֹת לְשַׁמַּח נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ תְּקִיף צָרָה
 וְצוּקָה, חֵס וְשְׁלוֹם, לְהַפְּךָ כָּל מִינֵי יַגוֹן וְאַנְחָה לְשִׁמְחָה, וּבְפִרְט
 שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל, כְּבָר יֵשׁ לָנוּ יְסוּד מוֹסֵד לְשַׁמַּח נַפְשָׁנוּ וְלְהַחְיֹת
 עֲצָמָנוּ בְּכָל מֵה שֶׁהוּא בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד, עַל־יַדֵּי
 שְׁזָכְנוּ הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ לִידַע וְלְהִתְקַרֵּב לְאוֹר כְּזֶה וְכוּ', וְעַל־כָּל־פָּנִים
 אֵין אָנוּ מֵתַנַּגְדִּים עָלָיו, וְדַע וְהֵאֱמַן, בְּנֵי, חֲבִיבֵי, כִּי לֹא דְבָר
 רֵיק הוּא מִמֶּנּוּ, וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה אֵתָה צָרִיךְ לְהַחְיֹת עֲצָמְךָ
 בְּזֶה, וְדַע, בְּנֵי, כִּי בְּאֲמַת אֵתָה מְרַבֶּה לְדַאֵג יוֹתֵר מְדַאֵי, וְהוּא
 מַעֲשֵׂי בְּעַל־דְּבָר, לְהַרְּבּוֹת מְרָה שְׁחוּרָה וְעֻצְבוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, וְהַמְּרָה
 שְׁחוּרָה וְהַעֲצָבוֹת בְּעֻצְמָם מְזִיקִים מְאֹד, חֵס וְשְׁלוֹם, לְעַנְיָיִךְ, וְהֵיטֵב
 חָרָה לִי עָלֶיךָ, בְּנֵי, חֲבִיבֵי, עַל אֲשֶׁר אֵין אֵתָה מְצִית אוֹתִי, בְּפִרְט
 שְׁכַל דְּבָרֵי הֵם בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ וּבְשִׁמוֹ, וְזָכְרוֹנוּ לְבִרְכָה. וְתַדַּע וְתֵאֱמַן,
 שֶׁהוּא, וְזָכְרוֹנוּ לְבִרְכָה, מְזַהֵר אוֹתָךְ לְכָל תְּחַשֵּׁב עוֹד כָּלֵל בְּזֶה, לֹא
 לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו, כִּי דִיָּה לְצָרָה בְּשַׁעֲתָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וְקוּיָתִי
 לְהַשֵּׁם, שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה תִּנְצַל, אִף אִיךָ שְׁיִהְיֶה אֵל תְּחַשֵּׁב בְּזֶה כָּלֵל,

והזהר והזהר לקיים דברי, ואל תטריד דעתך בזה כלל, רק תעסק בתורה ותפלה, ומשא ומתן, ולפקח דעתך בענין שמחה, ולשמח נפשך במלי דבדיחותא, כי אינך יודע כלל מה נעשה בעולם, ותדע שדברים כאלה עברו גם על גדולי ישראל, ומה מאד הומה עלי לבי, על אשר כתבת שאתה מתבטל מדברי תורה, ואתה מתבטל מהשעורים שקבעת לה בתחילת החורף הזה, לא טוב הדבר אשר אתה עושה, לא כך הוא המדה ולא כך יפה הוא לנו, וכי לחנם הרביתי לדבר הרבה, עד אשר כמעט נחר גרוני? ! לכלי להתיאש עצמו, ולכלי לפל בדעתו, ולכלי לזוז ממקומו בשום אופן בכל מה שיעבר על האדם, ואחרי כל אלה תכתב לי דברי שטות הנמשכין מעגוה פסולה, לכתב, שידעת בעצמך שאתה רחוק מלגשת אל הקדש, על-כן מבלקלין אותך כל-כך, הלא בודאי זה אמת, שאין שום אדם ראוי לגשת אל הקדש לעבד אותו יתברך, אל גדול ונורא, רם ונשא וכו', מפל שכן מלאים חטא ועון כמונו היום בדורות אלו, אף כבר הקדימו להודיע לנו צדיקי אמת, ובפרט אדוננו, מורנו ורבונו, זכרונו לברכה, שזה עקר גדלתו יתברך, שהרחוק ומגשם ביותר יעבד אותו יתברך, כי זה כל תענוגיו ושעשועיו יתברך, כי במקום גדלתו יתברך, שם אנו מוצאין ענותנותו, וכבר דברתי עמכם הרבה, שזה הטעות מצוי מאד בבני הנעורים, שכל אחד סובר, שלא עליו נאמר ענין זה לפי רבוי לכליכיו וטנופיו וקלקוליו וכו', ובאמת אינו כן, כי אדרבה עליו דיקא נאמר כל זה, ומה אוסיף לדבר עוד עמך אחרי שאינך מצית לדברי, שהם כלם דברי אלקים חיים, שקבלתי מבאר מים חיים מהנחל נובע וכו', שהם בחינת מים עמקים עצה בלב איש עמק עמק וכו'. ועל-ידי תמימות ופשיטות דיקא יכולים למוצאם כל אחד במקומו ובשעתו, וזה עקר הנסיון של כל אחד — שבכל הירידות והנפילות, ובכל מה שעובר עליו, לא יתרחק מהשם יתברך, ולא מהתורה ותפלה וכו'. ומאן דברא יומא, יחוס וירחם עלי, ויגלה לנו עצות עמקות בכל יום, בבחינת מגלה עמקות מני חשך הנזכר בהתורה "תקעו אמונה"

(בלקוטי-תנינא, סימן ה'), שְׁאֲזוּכָה לירע איך להתנהג בכל יום, בפּרָט בענין המעשה אשר נעשה עמנו עתה, ובפּרָט עמי, ואי אפּשר להאריך בְּזֶה, גדולים מעשי השם, אֲשֶׁר נותן כח ליעף כּמוֹנֵי לסבל מה שְׁאֲנִי סוֹבֵל עתה, אֲשֶׁר הרבה אתם יודעים, ויותר מזה בְּמָה שְׁאֲנִי יודע בעצמי, אֲשֶׁר לא יֵאָמֵן כי יספר, שיוכל אדם לסבל זאת, פּוֹק חֲזִי גְבוּרָתָא דְמַרְךָ, מאד עמקו מחשבותיו, אֲשֶׁר הקדים להאיר בדבורים קדושים ורמזים ביד, והתנוצצות בְּזֶה, עד שְׁמָקִים ומחיה אותי גם עתה, עד שְׁמַחֲזֵק ומחיה על-ידי גם אתכם גם וכו', עד שְׁיִזְכְּנו גם לההוא רוחא דשית פרקין וכו', שישא לפי את רגלי באמת ובאמונה שלמה לרקד מחמת שמחה, ותהלה לאל, יש לנו בְּמָה לשמח, גם לי גם לך ולכל החפצים באמת לאמתו וכו', וכוּדאי הכל לטובה, כי גם בְּזֶה המניעה בשביל החשק, כי על-ידי-זֶה עוזר השם יתברך, שיהיו נכתבין דברי אמת ביותר המשיבין את הנפש, כי אי אפּשר להמשיך דברי אמת לאמתו, כי אם על-ידי שְׁבִירַת מניעות, הן מהמשפיע הן מהמקבל, וגם כל הפרה שחורה והעצבות שלך, הכל בכלל המניעות המתפשטין, וצריכין לשברם, כי ביותר צריכין להשתדל לשבר העצבות המזיק, חס ושלום, יותר מהכל, גיוואלד!!! שרעק דיך ניט מיין ליב קינד, שרעק דיך ניט גאט איז גרויס מען וויסט גאר ניט וכו', אפלו אייער זאך וויהין איטליכער איז גיפאלין וכו' (ו), אָבֵל יש ענין שנותהפך הכל לטובה, כי לגדלתו אין חקר, ותדע ותאמין באמת, כי גם אתה כמו שהוא עתה, כלול בדבריו הקדושים האלו, ואפלו הגרוע יותר, חס ושלום, אלפים ורכבות מדרגות, כלול גם-כן בדברי אלו, והלואי הִיָּה שומע דברים אלו, והִיָּה מחיה עצמו בחיי עולם לנצח, ולא הִיָּה אוֹבֵד את עולמו, אָבֵל מה נעשה, כי בשביל זה בעצמו השתטחו והתפשטו נגדנו כל-כף בפּרָט עתה, אָבֵל על-ידי-זֶה יש לך ולנו וכלנו לשמח הרבה, מאחר שָׁאֲנו זוכים לשמע ולהאמין בדברים הקדושים האמתיים כָּאֵלֶּה, נוראים ועמקים ופשוטים כָּאֵלֶּה. מה אמר ומה אֲדַבֵּר, מי שיש לו מח בקדקדו, ראוי לו על-ידי דבורים אלה וכאלה להפך כל מיני יגון ואנחה לשמחה. דברי אביך המתגעגע (ו) אָהֵה! אל תירא, בני, אהובי, אל תירא, אלקים גדול... לא יודעים כלום... אפלו מצבכם איפה שקל אחר נפל.

לשמח נפשך ומצפה לישועה...

... **אֶהוּבִי**, בְּנֵי וְכוּ'. וְעַל אִוְדוֹת צַעֲקוֹתָי מִה אֲשִׁיבָךְ, בְּנֵי חֲבִיבִי, הֲלֹא כָּבֹד כְּתִבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה הַרְבֵּה, וְגַם שְׂמֵעַת הַרְבֵּה וְגַם סִפְרֵינוּ מְצוּיִים בְּיָדֶיךָ, הַפֶּה בְּהֵם וְהַפֶּה בְּהֵם, וְשֵׁם תִּמְצָא הַתְּחִזְקוֹת וְיִשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת עַל כָּל אֲשֶׁר עֹבֵר עָלֶיךָ, וְעַל כָּלֵנוּ לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל אֲסִירֵי הַתְּקוּהָ, וּכְבֹד דְּבִרְתֵי פִה עִם אֶחָד, וְשִׂאלְתִּי אוֹתוֹ: הֲרֵאשׁוֹן אָדָם תִּגְלַד? שְׂהוּא מַה שְּׂשָׂאֵלוּ רְעֵי אִיּוֹב אֶת אִיּוֹב עַל אִוְדוֹת צַעֲקוֹתוֹ הַמְּרָה, וְאָמְרוּ לוֹ: הֲרֵאשׁוֹן אָדָם נוֹלַד, וַיִּפְרַשׁ רִשְׁמִי — וְכִי נוֹלַדְתָּ קִדְּם אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, שְׂתַדַּע כָּל מַה שְּׂעֵבֵר עַל כָּל אָדָם שְׂבַעֲוֹלָם וְכוּ', וּמִזֶּה יְכוּל כָּל אָדָם לְהִבִּין לְעַנְּנֵן מַה שְּׂעוֹבֵר עָלָיו, הֵן בְּעַנְּנֵן צָרְכֵי הַגּוּף וּפְרִנְסָה, הֵן בְּעַנְּנֵן מַדּוֹת וּמַעֲשִׂים וְכוּ', וְכִי נוֹלַדְתָּ קִדְּם אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, שְׂתַדַּע מַה שְּׂעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד? ! הֲלֹא הָאָדָם בָּא בְּשָׂבִיל זֶה לְעוֹלָם, שְּׂיַעֲבֹר עָלָיו מַה שְּׂיַעֲבֹר, וְהוּא צָרִיף לְהִיּוֹת חֲזָק כְּצוּר, לְסַבֵּל הַכֹּל, וּבְכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו יִקְוֶה וַיִּצְפֶּה וַיִּיחַל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵל יִתְיַאֲשֶׁר אֶת עַצְמוֹ מִן הַרְחָמִים בְּשׁוּם אַפֶּן, וּכְבֹד דְּבִרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה, וְכַעַת אֵין הַזְּמַן מִסְפִּים לְהַאֲרִיף. בְּנֵי, הַתְּגַבֵּר לְהַשְׁלִיף מֵאֵתָךְ הַפְּחָדִים וְהַמְּרָה שְׂחוּרָה, הֵן מַהֲעֵבֵר וְהֵן מַהֲעֵתִיד, רַק תִּתְחַזַּק לְחֻטְף מַה שְּׂתוּכַל בְּכָל עֵת, אֵיזֶה דְּבַר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מְצוּהָ, וּבְטַח בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל זֶקֶן דְּקִרְשָׁה, שְׂיֵשׁ לוֹ כַּח לְתַקֵּן הַכֹּל, וְשִׂמַּח נִפְשָׁךְ בְּכָל עֵת, שְׂזַכִּיתָ לְבָלִי לְהִיּוֹת מִתְּנַגֵּד עָלָיו וְעַל הַנְּלוּיִם הַנִּקְרָאִים עַל שְׂמוֹ הַקְּדוֹשׁ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, וּכְבֹד דְּבִרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה, אֲבָל בְּכָל יוֹם אֵתָה צָרִיף לְזַכֵּר זֹאת, וּבְפִרְט בְּעֵת הַלַּחֵץ וְהַדְּחָק, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי בְּאֵמֶת גַּם אֲנִכִי בְּעַנְּנֵי בְּכָל מַה שְּׂעוֹבֵר עָלָי, כָּל חַיּוֹתִי וְתַקְנוֹתֵי וְהַתְּחִזְקוֹתֵי, הַכֹּל עַל-יְדֵי-יָדָהּ, כְּאֲשֶׁר יִדְעַת מַעַט בְּזֶה...

... **מִכְתָּבְךָ** קִבְּלְתִּי וְכוּ'. וְאֵם כִּי צַעֲרֵי גְדוֹל מַעֲצָבוֹן לְךָ, אֲשֶׁר הוּא מְזִיק מְאֹד בְּגַשְׂמִיּוֹת וְרוּחַנִּיּוֹת, עִם כָּל זֹאת אֲנִי מוֹדֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַד הַנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו בְּלִי שְׂעוֹר, וְגַם זֶה מַעֲצָם נִפְלְאוֹת חֲסִדּוֹ

יתברך, אשר אתה צועק על-כל-פנים על כאב העצבות, ולהשיבך
 עתה בראוי הוא מהנמנע, כי עתה סמוך לתפלת שחרית, וחסד
 עליון גבר לכתב עתה דברים אלה, אולי תשימו אל לבכם לקיים
 דברי אדוננו, מורנו ורבנו, זכר צדיק וקדוש לברכה, להפך כל
 מיני יגון ואנחה לשמחה, כפאשר כבר דברתי עמכם בזה הרבה,
 ועדין יש הרבה לדבר בזה, באפן שתבינו בעצמכם, איך להתחזק
 לקיים זאת, להפך הכל לשמחה, אשר חסדו גבר עלינו כל-כף לידע
 האמת לאמתו, שלא ישאר מהאדם פלום, רק מעט הנקודות הטובות
 שחוטף מזה העולם העובר כהרף עין, המלא פעם ומכאובות
 ויגונות ומרירות ממרירות שונות בכל אדם בכמה וכמה שנויים
 בלי מספר, ואין שום חיות, כי אם מה שהשם יתברך ברחמי
 מרחיב בתוך הצרות, ועוזר לחטף בכל יום ובכל עת נקודות טובות
 של תורה ומצוות, שזוכה כל אחד מישראל לקיים בכל יום. ובאמת
 כל באי עולם אינם חיים כי אם מזה, אבל רבם אינם יודעים
 מחייהם, ומצטערים הרבה על עולם שאינו שלהם, ואינם משימים
 אל לבם להחיות עצמן בהטוב האמתי ונצחי, שהשם יתברך מזכה
 אותם בתוך מרירות עצבון ידם, ומה נשיב להשם כל תגמולוהי
 עלינו, שזכינו לידע מעט מחיותנו, שאין שום טוב וחיות, כי אם
 תורה ותפלה ומעשים טובים, ואם אנו יודעים, שאין אנו יוצאים
 חובת היום אפלו למחצה ולשליש ולרביע וכו', והלואי שלא
 נקלקל, חס ושלום, אף-על-פי-כן כבר הקדים לנו רפואה לחזקנו
 ולאמננו, להחיות עצמנו בהנקודות טובות, ואם כבר דברנו בזה
 הרבה, עדין צריכין להודיע ולחזר זאת אלה פעמים בכל יום
 ויום, כי הם חיינו וארץ מינו בזה ובכא לנו וידורותינו לנצח,
 ועל דבר הפתדים העוברים עליכם מפתח העסק שלכם, חזק
 ואמץ ובטח בהשם, אשר עד הנה היה בעזרתכם, פן יגמר בעדכם
 ויצילכם מכלם, ויראו שונאיכם ויבושו, ואתה תגיל ותשיש
 בישועת השם וחסדיו הנפלאים, רק חזק ואמץ לילך בדרך האמת,
 אשר הורנו — לשפך שיחתך בכל יום איזה שעה, ואחר-כך
 להתחזק בכל עז להיות שמח כל היום וללמד הרבה

בְּכֹל יוֹם וְלֵהֲתַפְּלֵל בְּכֹנֶנָה, שְׁתַּכְרִיחַ כָּל מַחְשְׁבוֹתַי לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ הַדְּבוּרִים שְׂאֵתָה מוֹצִיא מִפִּי בְּתַפְלִתְךָ לִפְנֵי בּוֹחֵן לְבוֹת, וְלִקְשֹׁר הַמַּחְשְׁבָה אֶל הַדְּבוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחֹזֵק, לְכוֹן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת, וְאִם כִּי יִדְעֵנו כִּמָּה מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל-דְּבַר נֶגְדְּ זֶה, עַל-כָּל-פְּנִים תַּחֲטֹף מְעַט מִהַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הַיְגִיעוֹת שֶׁתִּתְיַגַּע בְּכַחֲךָ לְקַיֵּם דְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְגַם כִּי הַיְגִיעָה עֲצָמָה שְׁמִיגָעִין עֲצָמוֹ לְהַתְּפִלֵּל בְּכֹנֶנָה, אֶף-עַל-פִּי שְׂאִינוֹ עוֹלָה בְּיָדוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַיְגִיעָה בְּעֲצָמָה יִקְרָה מְאֹד, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה קַרְבָּנוֹת, בְּחִינַת "כִּי עָלֶיךָ הוֹרְגֵנוּ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ', כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וּמַעֲצָם הַטְּרֵדָה שֶׁל עָרֹב יוֹם כְּפוּר אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר, אִךְ מַעֲצָם אֶהְבְּתֶךָ, חֲטַפְתִּי זְמַן בְּשִׁכְלֶךָ בְּעַת כְּזֹאת לְכַתֵּב לְךָ דְּבָרִים אֵלֶּה הַמַּחְזִיקִים הַרְבֵּה...

... **מִכְתָּבְךָ קִבְּלָתִי וְכוּ'.** וְאֲנִי קוֹרָא מִכְתָּבְךָ הַיָּטִב, וְאֲנִי שׁוֹמֵעַ וּמְבִין מְרִירַת צַעֲקוֹתֶיךָ מִן הַלֵּב בְּכָל פֶּעַם, וְנִפְּלָאֵתִי עָלֶיךָ מְאֹד, בְּנִי, חֲבִיבִי, מֵאַחַר שֶׁלִּפִּי מִכְתָּבְךָ הִגְדִּילוֹ וְשִׁגְבוֹ מְרִירַת נִפְשֶׁךָ, מִדּוּעַ לֹא תִזְכֹּר וְתִשִּׂים אֶל לִבְךָ הַיָּטִב אֶת אֲמַתַּת דְּבָרֵי אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ הַנוֹרָא, זְכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, כִּפִּי אֲשֶׁר הַרְבֵּנוּ בְּחִסְדּוֹ לְדַבֵּר בָּם, שֶׁהֵאִיר עֵינֵינוּ, שְׁדִיקָא מִתְקַף הַמְרִירוֹת נִהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה גְּדוּלָה, כָּמוֹ שֶׁאָמַר עַל-פְּסוּק "שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂגִי, וְנִסּוּ יִגּוֹן וְאִנְחָה", (עֵין לְקוּטִי-מוֹהֵר"ן חֵלֶק ב', סִימָן כ"ג), שְׁצָרִיכִין לְחַטֹּף אֶת הַיְגוֹן לְתַפְּסוֹ בְּעַל פְּרָחוֹ לְהַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה, לֹאמַר בְּלָבוֹ, אֲדַרְבֵּה, אִם-כֵּן כְּשֶׁמֶר לִי כָל-כֶּף, מֵר מֵר מְאֹד, בְּוֹדָאֵי עֵתָה עֵתָה יֵשׁ לִי לְשִׂמְחַת הַרְבֵּה, שְׂאֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי מַחְעֲטֹף בְּצִיצִית וְתַפְּלִין, שְׂאִיךָ שֶׁהוּא הֵם טוֹבִים לִפְנֵי מְאֹד לְעוֹלָמִי עַד וְלַגִּצַח נְצָחִים, וְאִיךָ שֶׁהוּא זֶה חֲלָקִי מִכָּל עֲמָלִי לְנִצָּח, וְגַם אֲנִי זוֹכֵה לְתֵן צְדָקָה לְפַעֲמִים, וְעַל כָּלֵם מֵה שְׂאֲנִי מִתְאַבֵּק וּמִתְיַגַּע לְהִתְקַרֵּב לְאוֹר הַגְּנוּז, אוֹר הַקְּדוֹשׁ הַחֲדָשׁ הַזֶּה, אֲשֶׁר הוּא יִתְקַנְנִי בְּוֹדָאֵי בְּלִי סֶפֶק, וְאֲנִי בְּעֵנֵי מִבְּטִיחֶךָ עַל זֶה בְּלִי סֶפֶק, וְאִם-כֵּן אֲדַרְבֵּה אֲנִי מְחִיב לְשִׂמְחַת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וְלִהְפֹּךְ כָּל הַמְרִירוֹת וְכָל הַיְגוֹן וְאִנְחָה לְשִׂמְחָה גְּדוּלָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי זוֹכֵה לְכָל הַנִּל, וְכָל מֵה שְׁמַרְבֵּה לְהַגְבִּיר

היגון ואנחה, בזה אני משמח יותר, כי כל מה שאני יודע בעצמי גריעותי ביותר, בזה דיקא אני שמח יותר, אף-על-פי שבאמת אני מקלקל מאד, זהו שמחתי, שמקלקל בזה יזכה לקדשות כאלו, ולבלי להתנגד על אור גדוש וחדש בזה, אשר הרב רחוקים ממנו כל-כף כל-כף, ונעלם מהם כל-כף כל-כף, ורבים חולקים כמו שחולקים, ואני בעניי על-כל-פנים איני חולק ומתנגד עליו, אף גם הרבה טעמתי מצוף דבש נעם אמרותי, ואני יודע, שהוא יכול להראות לדרי מעלה וכו', שעדין אינם יודעים כלל בידיעתו יתברך מה חמית מה פשפשתי וכו'. ודרי מטה שהם הפחותים והגרועים כמוני היום, ואפלו אם נמצאים בעולם עוד גרועים וכו' יותר ממני, הוא יכול להראות לנו לכלנו, כי מלא כל הארץ כבודו, עדין השם אתנו ועמנו, וקרוב אצלנו תמיד תמיד, גאט איז מיט דיר שרעק דיך ניט מיין קינד גלייב מיר אז מיינע רייד זעגין דורך אמת אז דער רבי, עליו השלום, מיינט טאקע דיך, איך זאג דיר פון זייניט וועגין — "גאט איז מיט דיר! סע וועט אלץ נתהפך לטובה ווערן" (ח), רק חזק ואמץ מאד מאד לקיים דברי כפשוטם להתגבר תמיד, להפך המרה שחורה לשמחה, על-פי הדברים הנ"ל, ומאליך תבין השאר, ועל-ידי שתתחזק בשמחה וגם להרגיל את עצמך לשמח את נפשך במלי דבדיחותא וכו', על-ידי-זה תוכל לפטר רבוי הרעיונים המיגעיים אותך כל-כף, שהם בחינת על ברזל ותמהון לבב, שעל זה צעק התנא: אוי לי מיצרי אוי לי מיצרי, ופרש רש"י — אוי לי מיצרי המיגעני בהרהורים, נמצא שגם התנא הקדוש היה לו יסורים מיגיעת המחשבות, ואם בודאי מחשבותיך גרועים הרבה, אבל תהלה לאל, יש לך הכח של זקן דקדשה לסמך עליו, שאמר בפרוש: מען זאל דופין אויף זיין פח (ט), וכבר גליתי לך באמת, שכל הדבורים הנ"ל שאמר, כלם נאמרים גם עליך ועל הגרועים ממך בכל דור (ח) אלקים ארך, אל תירא, בני, האמן לי, שדבורי הם באמת, שהרבי, עליו השלום, באמת מתבונן עליך, אני אומר לך בשמו, השם עמך, הכל יתהפך לטובה. (ט) שייסמכו על כחו.

ודור, כי אמר בפרוש, שכל מה שאומר ומגלה, הם — את
אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה. ותאמין לי, שגם אני מחיה
עצמי בדבורים אלו, שאני כותב לה, ובודאי יש שנויים רבים
ביני לבינה ובין כל אדם ואדם, כי אין אדם דומה לחברו, אך
דע והאמן, שדבורים הנ"ל, וכל דבריו הקדושים, כלם נאמרו גם
אליך בפרטיות וכנ"ל...

שיחות וספורים השייכים לשמחה

(א) רבנו ז"ל אמר: צריך לעשות המצוות בשמחה גדולה כל-כף, עד שלא ירצה שום שכר עולם הבא בשבילה, אלא שיזמין לו הקדוש-ברוך-הוא מצוה אחרת בשכר המצוה הזו, כי הוא נהנה מהמצוה בעצמה.

(ב) ואמר, שעל-ידי קיום המצוות בשמחה, זוכין לתכלית הכל, כי זוכין להשיג אור האין סוף ברוך הוא בבחינת מטי ולא מטי.

(ג) ואמר: על-ידי שמחת המצוה נשלמת הקדושה, ומעלה החיות והקדושה שבקלפות, ועל-כן פשטמים המצוה בשמחה, מעלה השכינה מבין הקלפות.

(ד) והזהיר מאד להיות רק בשמחה תמיד, ולהתרחק מעצבות מאד מאד, כי הקלפות הם העצבות והם תוקפא דדינא, וכשהעצבות מתגברת, זוהי גלות השכינה, כי השכינה היא שמחתן של ישראל, ועל-כן עקר בטויל הקלפות ועלית הקדושה הוא על-ידי שמחה.

(ה) ואמר: עקר פגם הברית הוא על-ידי עצבות ומרה שחורה, כי פגם הברית בא על-ידי הקלפה הידועה, שנקראת לילית, על שם שמיללת תמיד, שזהו עצבות, ועל-כן עקר שמירת הברית זוכין על-ידי שמחה, כי על-ידי שמחה זוכין, שהשם יתברך בעצמו יצור לו לשמר את הברית קדש.

(ו) ואמר: כשהאדם כל היום בשמחה, אזי בנקל לו ליחד לו שעה ביום לשבור את לבו, ולהשיח את אשר עם לבבו לפני השם יתברך, אבל כשיש לו עצבות, חס ושלום, קשה לו להתבודד

ולפרש שיחתו, ועל-כן צריך להתחזק להיות בשמחה תמיד, וביותר בשעת התפלה, וצריכין להכריח עצמו בכל כוחותיו לזכות לשמחה, ואמר אז, כי לזכות לשמחה זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה יותר משאר כל העבודות, וענה ואמר: כפי הנראה, שאי אפשר לבוא לשמחה, כי אם על-ידי ענייני שטות, לעשות עצמו כשוטה, ולעשות ענייני צחוק וישטות.

(ז) ואמר: לב נשבר ועצבות אינם ענין אחד כלל, כי לב נשבר הוא בלב, אבל עצבות באה מהטחול, ועצבות שהיא מהטחול, היא סטרא אחרא, והקדוש-ברוך-הוא שונא אותה, אבל לב נשבר הוא חביב לפני השם יתברך, כי לב נשבר יקר מאד מאד בעיניו יתברך, והיה טוב שיהיה לו לב נשבר כל היום, אך אנשים פערפנו יכולין לבוא מלב נשבר לעצבות, על-כן צריכין ליחד איזה שעה ביום שיהיה לו לב נשבר, דהינו להתבודד ולשבר לבו לפניו יתברך, אבל שאר כל היום בלו יהיה רק בשמחה, ועל זה הזהיר אותנו כמה פעמים — להתאמץ ולהתגבר שלא יהיה לנו לב נשבר, רק איזה שעה ביום, ועצבות כלל לא, ושאר כל היום יהיה בשמחה.

(ח) ואמר: עצבות הוא כמו מי שהוא בכעס וברגז, כמו שמתרעם ומתלונן עליו יתברך, חס ושלום, על שאינו עושה לו רצונו, אבל לב נשבר הוא כבן המתחטא לפני אביו, כתינוק שקובל ובוכה לפני אביו על שנתרחק ממנו וכו'.

(ט) ואמר: על-ידי מרה שחורה ועצבות אינם יודעים משמו, ואמר בדרך צחות, שהמת כששואלים אותו, שיאמר שמו, הוא שוכח את שמו כמובא, וזה מחמת שהמת הוא בעצבות ומרה שחורה מאד, על-כן אינו יודע משמו, והכלל, שצריך להזהר מאד מאד להיות בשמחה תמיד, ואפלו אם הוא כמו שהוא, דהינו שהוא, חס ושלום, רחוק מאד מהשם יתברך, אף-על-פי-כן יש לו לשמח מאד שלא עשהו גוי, [וכבר מבאר בספרי רבנו ז"ל, שעל ענייני

מעשיו אשר אינם פראוי נגדו יתברך, על זה צריכין ליחד שעה ביום להתבודד ולשבור לבו לפני יתברך, וגם אותה השעה אסור שתהיה לו עצבות, רק לב נשבר, אבל שאר כל היום יהיה רק בשמחה].

(י) ואמר, שעל-ידי שמחה יכולין להחיות אדם אחר, פי יש בני-אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים, רחמנא לצלן, ואי אפשר להם לספור מה שבלבבם, והם היו רוצים לספרם לאחר, אך אין להם בפני מי לספור ולהשיח עמו את כל אשר עם לבבם, והם הולכים מלאים יסורים ודאגות, וכשבא אדם עם פנים שוחקות, יכול להחיות אותם ממש, ולהחיות אדם, אינו דבר ריק, כי הוא דבר גדול מאד, וכמו שמוכא בגמרא (תענית כב.): מהני תרי ברחי, שזכו למה שזכו על-ידי זה שהיו משמחים בני-אדם.

(יא) ואמר: אחר לב נשבר בא שמחה, וזה סימן אם היה לו לב נשבר — כשבא אחר-כך לשמחה.

(יב) ואמר: על-ידי שמחה נצולין ממינת בנים, כי הקלפה העושקת אותם, חס ושלום, נקראת לילית, והשמחה היא ההפך ממנה.

(יג) ואמר רבנו ז"ל, שעקר התגברות התאוה הידועה, דהינו תאוות המשגל, הוא רק מחמת עצבות ומרה שחורה, ועל-כן צריכין להתגבר בכל עז להיות אף בשמחה תמיד.

(יד) פעם אחת חזק רבנו ז"ל את אחד להיות בשמחה, ואמר, שראוי לו לשמח בהשם יתברך, ואף-על-פי שאין אתם יודעים מגדלת השם יתברך, ראוי לכם לסמך עלי, כי אני יודע מגדלתו יתברך, והזכיר את הפסוק (תהלים קל"ה): "כי אני ידעתי כי גדול השם" וגו', וראוי לכם לשמח בי, מה שזכיתם, שיהיה לכם רבי כזה.

(טו) גם חזק את אחד, שישמח את עצמו, אפלו בעסקי חל, ואמר לו: בודאי כן הוא, שבתחלה צריכין לשמח עצמו במלי דעלמא בכל מה שיכולין, ואחר-כך באין לשמחה אמיתית.

(טז) ואמר לאנשי שלומנו: מהנגלות שלי אין אתם צריכין ללמד, הינו אף-על-פי שכפי שאתם רואין ממני, נדמה לכם שאני על-פי רב בעצבות, אין אתם צריכין ללמד מזה, רק להיות בשמחה תמיד, כי האם אתם מדמים עצמכם אלי בכל הדברים, לעשות כמוני? כי באמת אני בשמחה, רק מחמת שאני צריך תמיד לפנות הדרך במקום שהיה תהו ומדבר, לעשות שם דרך לקצץ משם כל המעפבים שם את הדרך, וצריכין לקצץ שם אילנות הגדלים שם מאלפי שנים, ולהיות הולך ושכ אנה ואנה לקצץ ולחזר ולקצץ, כדי שיהיה הדרך כבוש לרבים, שיוכלו רבים לילך באותו הדרך, ומחמת יגיעות פאלו אני בדאגה על-פי-הרב, אבל אתם מחיכים להיות בשמחה תמיד.

(יז) ובפרוש אמר רבנו ז"ל לאנשי שלומנו: אם תהיו תמיד בשמחה, יהיה טובה גדולה להעולם.

(יח) וספר רבנו ז"ל הרבה מענין גדל היראה והקדושה שהיתה לו בילדותו, שהיה זריז וקדוש מאד, ואמר, שהיה מתחיל כמה פעמים ביום אחד, הינו שהיה מתחיל להיות איש כשר, שמעטה יעבד את השם יתברך, ואחר-כך באותו היום עצמו נפל מזה, ונפל לתאות אכילה וכיוצא, וחזר והתחיל באותו היום פעם אחרת, שמאותו השעה יהיה איש כשר וכו', ונפל וחזר והתחיל מחדש, וכן היה כמה פעמים ביום אחד, וכן שמענו ממנו כמה פעמים שהיה לו כמה התחלות, שבכל פעם התחיל מחדש לעבד את השם, וזה כלל גדול מאד בעבודת השם, לבל יניח עצמו לפל, חס ושלום, מחמת שנפל מאיזה עבודה או מתפלה בכונה, או שנפל למקום שנפל, חס ושלום, עם כל זה יחזק את עצמו בכל האפשר,

ויתחיל בכל פעם מחדש, כאלו היום התחיל להתקרב להשם יתברך, ואף אם יהיה בן כמה פעמים, דהינו שיהיה לו, חס ושלום, כמה וכמה נפילות מעבודתו יתברך, עם כל זאת, יתחיל בכל פעם מחדש, אפלו כמה וכמה פעמים, ובלא זה אי אפשר להיות איש כשר באמת, ולהתקרב להשם יתברך באמת, וכל זמן שאינו חזק בדעתו, שתמיד ימשך עצמו להשם יתברך בכל מה שיוכל — בין בעליה בין בירידה, חס ושלום, אפלו אם תהיה הירידה, חס ושלום, איך שתהיה, אף-על-פי-כן יהיה חזק ואמין בדעתו למשך ולהשתוקק ולהתגעגע תמיד אליו יתברך, ולצעק ולהתפלל ולהתחנן אליו יתברך תמיד, ולעשות מה שיוכל בעבודת השם "בשמחה", אפלו אם יהיה איך שיהיה, כל זמן שאין לו ההתחזקות הזאת באמת, אי אפשר לו להתקרב להשם יתברך באמת, וכל-כך הוא צריך להתחזק, עד שהוא מכרח להיות מרצה לעבד את השם תמיד כל ימי חייו, על מנת שלא לקבל פרס, פי לפעמים נדמה להאדם שרחוק, שהוא יזכה לחיי עולם הבא לפי גדל התרחקותו מהשם יתברך, אף-על-פי-כן יהיה מרצה לעשות מה שיוכל בעבודת השם בלא עולם הבא, ואפלו אם נראה לו שיהיה לו גיהנום גם-כן, חס ושלום, יהיה איך שיהיה הוא מחיב לעשות את שלו תמיד בעבודת השם, כל מה שיוכל לעשות ולחטף איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא, והשם הטוב בעיניו יעשה, וכעין מה שמספרים בשם הבעל-שם-טוב, זכרונו לברכה, שפעם אחת נפל בדעתו מאד מאד, עד שהיה נדמה לו, שפודאי לא יהיה לו עולם הבא, חס ושלום, ולא ה'יה לו כמה להחיות את עצמו כלל, ואמר: אני אוהב את השם יתברך בלא עולם הבא, וכל אדם אפלו איש פשוט, אי אפשר להיות איש כשר באמת, כי אם כשיכול לעמוד בכל זה, ואפלו ביום אחד צריך לחזק את עצמו כמה פעמים ולהתחיל בכל פעם מחדש, עד אשר יזכה ברבות הימים לילך בדרך השם בסדר.

(ט) ואמר רבנו ז"ל: עצבות היא מדה מגנה מאד, וצריך

להתרחק ממנה מאד, וראוי להחיות ולהרים עצמו, כי צריך שידע, שכל תנועה והעתקה שאדם מניע ומעתיק עצמו בשונכנס לעבודת השם יתברך, היא יקרה מאד בעיני השם יתברך, אפלו הוא מניע עצמו רק פחוט השערה, כי מחמת שהאדם הוא בגוף בעולם העשיה, קשה מאד עליו כל תנועה והעתקה, ועל-כן היא יקרה מאד בעיני השם.

כ) וספר רבנו ז"ל מעשה בצדיק אחר, שנפלה עליו עצבות וכבדות גדולה, והעצבות והכבדות, כשמתגברת על הצדיק, היא קשה מאד עליו, כי עליו מתחזקת יותר ויותר, עד שנפלה עליו עצלות וכבדות כל-כף, עד שאי היה אפשר לו כלל לזוז ממקומו ממש, מחמת גדל הכבדות והעצבות שהתגברה עליו מאד, ורצה לשמח עצמו ולהרים עצמו, ולא היה אפשר לו בשום דבר לשמח ולהרים עצמו, כי בכל דבר שרצה לשמח עצמו, מצא לו הבעל-דבר בתוכו עצבות, עד שאי היה אפשר לו בשום דבר לשמח את עצמו, כי בכל שמחה שרצה לשמח ולהרים עצמו, מצא לו עצבות בתוכה, והתחיל לשמח עצמו בשמחה — "שלא עשני גוי", וזה בודאי שמחה גדולה שאין לה שעור, כי אין לשער ההפרש וההבדל אלה אלפי אלפים הבדלות שיש בין קדשת ישראל, הפחות שבפחותים, לבין זהמת טמאת עובדי הכוכבים ומזלות, וכשיזכר היטב חסד השם יתברך עליו שלא עשהו גוי, בודאי ראוי שתגדל שמחתו מאד, והיא שמחה שאין עליה עצבות, כי בשלמא כשמשמח עצמו בדבר שעשה הוא עצמו, על זה אפשר למצא עצבות על כל שמחה, כי ימצא לו חסרונו בכל דבר, כדי שלא להניחו להרים ולשמח עצמו, אבל בזה שלא עשני גוי, שהוא רק מהשם יתברך, שהשם יתברך עשה כף, וחמל עליו ולא עשהו גוי, איך אפשר למצא חסרון בזו השמחה, מאחר שהוא רק מעשה השם יתברך, כי בודאי איך שיהיה על-כל-פנים הוא הפרש גדול בינו לבין עובדי כוכבים ומזלות, אשר אין שעור וערף, והצדיק הנ"ל התחיל לשמח עצמו בזה, והתחיל לשמח

וּלְהַרִים עֲצָמוּ מְעַט מְעַט, וּבְכָל פַּעַם הַרִים וְשִׂמַח עֲצָמוּ בְיֹתֵר, עַד שֶׁבָּא לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה כָּל-כָּף, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְהַשְׂמֵחָה שֶׁהִיָּה לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּעַת שֶׁעָלָה לְקַבֵּל הַלְּוִחוֹת, וּבְתוֹךְ שֶׁהָרִים וְשִׂמַח עֲצָמוּ, פָּרַח בְּעוֹלָמוֹת כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים פְּרֻסָאוֹת, וּבְתוֹךְ כֶּף הַבַּיִט בְּעֲצָמוֹ, וְהִנֵּה הוּא רְחוֹק מְאֹד מִמְּקוֹם שֶׁהִיָּה בְּתַחֲלָה, וְהִיָּה לוֹ צַעַר גְּדוֹל, כִּי הִיָּה סְבוּר שֶׁיִּפֹּל לְאִיזָה מְקוֹם אַחֵר, וְהִיָּה תַמִּיּהָה גְדוֹלָה עָלָיו שֶׁנֶּעְלַם פְּתָאם, וְהִצְדִּיק חֲפִיץ תָּמִיד לְהִיּוֹת הַצָּנֵעַ לְכַת, וְהַשְׂמֵחָה הַתַּחֲלִילָה לְהַפְסִיק, כִּי הַשְׂמֵחָה יֵשׁ לָהּ גְבוּל, שֶׁמִּתְחַלֵּת עֲצָמָה וּמִסִּמַּת עֲצָמָה, וּכְשֶׁהַתַּחֲלִילָה הַשְׂמֵחָה לְפִסְק, פְּסָקָה מְעַט מְעַט וְנִשְׁפָּל מְעַט מְעַט, וּכְשֶׁחֲזַר וַיֵּרֵד וְנִשְׁפָּל מִמְּקוֹם שֶׁפָּרַח לְשָׁם בְּשַׁעַת הַשְׂמֵחָה, לֹא חֲזַר תַּחֲלָה לְמְקוֹמוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁפָּרַח מִשָּׁם כְּדָרְךָ פְּרִיחָתוֹ, רַק שָׁיַרְד מִיַּד לְמִטָּה בְּמְקוֹם שֶׁפָּרַח לְשָׁם, וְעַל-כֵּן הִיָּתָה פְּלִיאָה גְדוֹלָה עַל שֶׁמֶצַע אֶת עֲצָמוֹ אַחֵר שָׁיַרְד לְמִטָּה בְּמְקוֹמוֹ הָרֵאשׁוֹן, וְהִבֵּן הַיֵּטֵב, עַד שֶׁחֲזַר לְמְקוֹם שֶׁהִיָּה בְּתַחֲלָה, וְהִבֵּן בְּעֲצָמוֹ, וְרָאָה, שֶׁהוּא מִמֶּשׁ בְּמְקוֹם שֶׁהִיָּה בְּתַחֲלָה, וְלֹא נִעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ כָּלֵל, רַק אֶפְשֶׁר כַּחוּט הַשְּׁעָרָה, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְאָדָם לְשַׁעַר, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהִיָּתָה תַמִּיּהָה גְדוֹלָה בְּעֵינֵי הַצְּדִיק, שֶׁפָּרַח כָּל-כָּף בְּעוֹלָמוֹת, וְכֹאֵן לְמִטָּה לֹא נִעְתַּק כָּלֵל, וְהָרְאוּ לוֹ, שֶׁכָּל-כָּף יָקָר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּנוּעָה וְהַעֲתָקָה קִטְנָה שְׂאָדָם מְעַתִּיק עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ פְחוֹת מַחוּט הַשְּׁעָרָה, עַד שֶׁאֵין כְּדָאֵי נִגְדַּז זֶה כַּמָּה וְכַמָּה אֲלָפִים עוֹלָמוֹת וּפְרֻסָאוֹת.

כא) רבנו ז"ל אמר למוהר"ן ת"י ז"ל ב"זו הלשון: דוא זאלסט נאך זיין אין דער מרה שחורה? דוא ביסט מחיב משינה פרייליך צו זיין (י). ואמר לו: דוא זאלסט זיך לאזן אראפ ווארפין (כ)? ואמר לו: סע וועט זיך נאך טואן, ברידער האלט זיך (ל). (ואמרו אנשי שלומנו, שדבורים אלו סוככים על כל אחד מאנשי שלומנו, אחרי (י) האמה עוד תהיה במרה שחורה? אמה מחיב בשמחה מיחדת (משנה). (כ) האמה תמן שיפילו אותך? (ל) עוד יתרחשו ענינים, אחי, אחז עצמך!

שזכינו להתודע מרבי אמת בזה, רבי רחמן בזה, אנו מחיבים משונה פרייליך צו זיין, און מטאר זיך נישט לאןן אראפ ווארפן, סע וועט זיך נאך טואן, פי רבים קמים על כל מקרב חדש וכו', אכל ברידער האלט זיך (מ).

(כב) מוהרנ"ת ז"ל ספר, כשכתב לפני רבנו ז"ל התורה "ואלה המשפטים" (בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י'), המתחלת בשש דינים, חס ושלום, על ישראל, על-ידי ורקודין והמחאת כף, נעשה המתקת הדינים וכו', אמר לו: כף אמרתי, שעכשו נשמע גזרות, חס ושלום, על ישראל, והנה הולכים וממשמשים לבוא ימי הפורים האלה, (כי התורה הזאת נאמרה סמוך לפורים), ויהיו ישראל מרקדים וימחאו כף, ועל-ידי-זה ימתיקו הדינים, ויחזרו ויפלו דברים, ואמר בפה מלא: "כף אמרתי", וכונתו היתה להעיר לבבנו, שגדע ונבין שכל דברי תורתו הקדושה, אף-על-פי שיש בה עמקות גדולה ונוראה מאד מאד ורזין עלאין וסודי סודות עמקים ורחבים מני ים בכל דבור ודבור, אף-על-פי-כן עקר כונתו, שנשמע ונקבל דבריו הקדושים בפשיטות, לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תורתו בפשיטות ובתמימות, כמו למשל התורה הקדושה הזאת, שנאמר שם, שעל-ידי המחאת כף ורקודין נמתקין הדינים, היתה כונתו בפשוטו, שיחזקו עצמן לשמח בימי שמחה, כגון פורים וחנוכה וימים טובים או חתונה וכיוצא בזה כל מיני שמחה של מצוה, שיחזקו עצמן בשמחה גדולה, עד שיזכו להתעורר לרקודין והמחאת כף, ועל-ידי-זה ימתיקו הדינים, כי כל דברי התורה לא בשמים הוא לאמר, שאין מי שיכול לזכות לזה — להמתיק הדינים על-ידי המחאת כף ורקודין, כי אם גדולים בני עליה, רק כל אחד מישראל יש לו פח הזה, כשיקיים הדברים בפשוטן באמת ובתמימות.

(כג) רבנו ז"ל אמר למוהרנ"ת ז"ל, שטוב להאדם להרגיל (מ) אנו חייבים להיות שמחים מאד (משנים במדת השמחה), ואסור להניח את מקומו לפל, עוד יעבר... אכל, אחי, חוק!...

עצמו, שיוכל להחיות את עצמו עם איזה נגון, כי נגון הוא דבר גדול וגבה מאד מאד, ויש לו כח גדול לעורר ולהמשיך את לב האדם להשם יתברך, ואפלו מי שאינו יכול לנגן, אף-על-פי-כן בביתו ובינו לבין עצמו יוכל להחיות את עצמו באיזה נגון, כפי שיוכל לומר אותו, כי מעלת הנגון אין לשער [ויכרך מבאר בדברי רבנו ז"ל כמה תורות גבוהות מענין נגון, ועין בסוף המעשה של השבעה בעטלירס (ג), שם מרמז קצת מעלת הנגון, כי מבאר שם, שעקר רפואת ב"ת המלך שנפלה חלשות, הוא על-ידי נגון, הינו על-ידי עשרה מיני נגינה, כמו שנאמר שם, עין שם, והבן מאד עד היכן הדברים מגיעים, כי גם הנשמה הקדושה של כל אחד מישראל היא נקראת ב"ת מלך פדוע, והיא מנחת במקום שמנחת אצל כל אחד ואחד, עיפה ויגעה וחלושה בעוונותיה, שהם העשרה מיני חצים שזרק וירה בה המלך שתפסה, כמו שנאמר שם, וצריכין צדיק בעל כח גדול שיוכל להפגס לתוף כל המקומות שנפלה לשם, ולהוציא ממנה כל העשרה מיני חצים, ולידע כל העשרה מיני דפיקין, כדי שידע איך צריכין לרפאותה, ולנגן כל העשרה מיני נגינה, כי עקר רפואתה על-ידי נגון ושמחה, והבן שם עוד דבר מתוף דבר, והעקר להוציא משם עצות טובות לשוב להשם יתברך באמת, כי לא המדרש הוא העקר, אלא המעשה].

(כד) מוהרנ"ת ז"ל ספר, שקדם שאמר רבנו ז"ל המאמר (בלקוטי-מוהר"ן חלק ב', סימן י"ז) המתחיל: צריך להזהר מאד להיות בשמחה בשבת וכו', כי זה היה בליל שבת-קדוש, שאל אותו: האתה שמח בשבת? והשיב: אני לפעמים נתעורר עלי איזה יראה בשבת (איך בין אמאל פרום), והשיב: לא כן הוא, העקר הוא שמחה, ואז הוכיח אותו הרבה להיות בשמחה ויקא בשבת, ואז אמר כל המאמר הנ"ל מענין מעלת השמחה בשבת, ונכלל שם, שגם היראה, עקר עלייתה על-ידי השמחה של שבת ויקא, הינו שעקר הוא רק השמחה בשבת, ואז ויקא עולה היראה וכו', והאריך (ג) קבצנים.

הרבה בשיחה הקדושה הזאת, והוכיח אותו ואת כל אנשי שלומנו להתגבר להיות שמח וטוב לב בשבת, ולהרבות בתענוגי שבת וכו', ואמר: הלא כל הוצאותיו של אדם קצובין חוץ מהוצאות שבתות ויום טוב, ואמר: הלא גם בעל בית פשוט הוא שמח בשבת בהדגים והזופיץא (ס) שלו, ואחר-כך אמר למוהרנ"ת ז"ל, "עתה יהיה לך ממה להיות במרה שחורה", וכונתו היתה, מאחר שהוכיח אותו הרבה להיות בשמחה בשבת, יכול להיות שיהיה, חס ושלום, במרה שחורה ביותר מזה בעצמו, מחמת שצריך להיות בשמחה בשבת, ואינו זוכה. (ובאמת כן אז למחשבתו בזה, כי תכף בעת אמירתו כל הנ"ל, התחיל לעלות במחשבתו דאגות, איך זוכין לשמחה בשבת), ובזה שאמר דבוריו הקדושים האלו — "עתה יהיה לך ממה להיות במרה שחורה", בזה נחם ונחזק אותו הרבה, שעל-כל-פנים לא יהיה במרה שחורה מזה בעצמו — שמחייב לשמח בשבת.

והוכיח אז רבנו ז"ל את אנשי שלומנו, לומר זמירות בשבת הרבה, ולכלי להסתפל על שום מונע מאילו בני-אדם היושבים על השלחן, שנדמה לו שאין רצונם בזה, רק להתחזק לומר זמירות בשמחה, ולהנהיג השלחן כל יום השבת בשמחה גדולה, כי עקר הוא השמחה בשבת.

(כה) ופעם אחת דבר רבנו ז"ל מענין קרשת שבת, ואמר, ששבת דומה כמו שיש חתנה גדולה מאד, ושמחים ומרקדים שם הרבה מאד מאד בשמחה וחדנה גדולה, ועומד אחד ומלביש עצמו בכגדיו היקרים, ורץ במהירות ורוצה להכנס ולשמח שם, אבל צריכים זכיה שיוכל לראות מן התרפים מתוך סדק קטן (שקורין שפארניע).

(כו) ספר אחד מאנשי שלומנו, שפעם אחת שאל את רבנו ז"ל, מהו החלוק שבין לב נשבר למרה שחורה? השיב לו: לב נשבר הוא כף, שאפלו כשעומד בין העולם, יחזיר פניו ויאמר (ס) בנך המיוחד לו לשבת.

מקור השמחה

נט

— רבונו של עולם וכו', ובאותה שעה בעצמה, ובתוך כך, אמר רבנו ז"ל בעצמו — "רבונו של עולם", בהתעוררות נפלאה ובנשיאת ידים בהשתוקקות נמרצת כדרכו.

(כז) וספר מוהרנ"ת ז"ל שיהיה רגיל לבוא אל רבנו ז"ל אחר שמחת תורה, ובכל שנה כשבא אליו, שאל אותו, אם היה שמח בשמחת תורה, וספר לו רבנו ז"ל, איך היה העולם שמחים בביתו, והיה לו נחת גדול מזה.

וחפצו ורצונו היה מאוד, שנהיה שמחים בכל השנה כלה, בפרט בשמחת תורה ופורים ובשבת ויום טוב, וספר לו רבנו ז"ל, שפעם אחת בשמחת תורה רקד בעצמו לבדו בחדרו בלי סיוע אנשים אחרים.

(כח) מוהרנ"ת ז"ל, אחר הסתלקות רבנו ז"ל, לקח לעצמו דרך לחזק ולאמץ את כל השבועים והרחוקים וכו', לקרבם להשם יתברך, כי הוא קבל מרבנו ז"ל את הלמוד של "דרי מטה" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ז), שהם אותם הנשמות שיירדו ונפלו ונשלכו במקומות הירודים וכו', וזכה לחדש על קטב זה המון חדושים נוראים ונפלאים, שהם אמרות טהורות המחין נפש כל חי (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'), ונרפסו בספרי "לקוטי-הלכות" שלו, ועל-ידי-זה החזיר נשמות רבות אליו יתברך.

(כט) וכל ימי חייו הקדושים מסר נפשו על דבר זה מאד — לחזק ולאמץ ולשמח את נשמות ישראל, והיה רגיל לומר: נאהר "אזמרה", נאהר "אזמרה" (ע), הינו שנהיה רגילים לילה עם ההתגלות הנפלאה, שגלה לנו רבנו ז"ל על-פסוק "אזמרה לאלקי בעודי" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), לדון את עצמו ואת אחרים לכף זכות.

(ע) רק "אזמרה", רק "אזמרה".

ל) ופעם אחת הסביר לפני אנשי שלומנו את התורה "אזמרה", ואמר אז: אם אני דן את אחד לכף חובה, הרי אני סוגר לפניו את כל הדרכים לשוב אליו יתברך, אבל אם אני דן את אחד לכף זכות, אני משאיר לו דרך לשוב בתשובה.

לא) ופעם אחת נסע בדרך עם תלמידו רבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, ולוו אותם אז הרבה אנשים, ומוהרנ"ת, זכרונו לברכה, חזר לפניהם את התורה "אזמרה", וחזר אחריו רבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, בלחש מלה במלה מרב תשוקתו לדבריו הנעימים, ובתוך כך נענה מוהרנ"ת ו"ל, ואמר לו: האתה חושב שזה דבר פשוט וקל? אני אסביר לך קשי הדבר, כי אל תשפח, כי רבנו ז"ל אומר, שעל-ידי שדנים לכף זכות, יכולים להעלותו מכה חובה ממש, ולהחזירו בתשובה, ואם היה ביכולתו לקים זאת באמת, היינו מחזירים את כל העולם בתשובה.

לב) ופעם אחת פרצה שרפה בעיר ברסלב, אחר-כך הלך מוהרנ"ת ו"ל עם כמה מאנשי שלומנו להביט על מקום השרפה, וראה שבעל הבית בוכה מאד, ומחפש אחר איזה חתיכות עץ או ברזל, שיצטרף להם עוד בעת שייבנה ביתו מחדש, ולקט אותם אחד אחד, ענה ואמר לאנשי שלומנו, הראיתם איך שבעל-הבית שגשרף ביתו, עם כל זאת אינו מיאש את עצמו מלחזור ולבנותו, ומלקט את כל הדברים שיצטרכו לו בעת הבנין, בין הדבר ברוחניות גם-כן, אף שהבעל-דבר מתגבר מאד על האדם, וכמעט ששורף אותו לגמרי, אף-על-פי-כן אסור לו ליאש את עצמו, רק צריך ללקט ולחפש איזה נקודות טובות מתוך רבוי החטאים שנקשל בהם, ועל-ידי-זה יזכה לשוב להשם יתברך באמת.

לג) והאיר בתלמידיו הקדושים את מדת השמחה, ואף שעבר עליו מרירות הרבה מהמחלקת של חנם שהיתה עליו מבחויץ וגם מבפנים וכו', אף-על-פי-כן חזק את עצמו בכל מיני התחזקות ובכל מיני אפנים במצות השמחה, ועוד חזק את תלמידיו, שיהיו

תמיד בשמחה עצומה על נעם חלקנו וגורלנו שיש לנו רבי כזה.

לד) והיה רגיל לומר, שהעקר בזה העולם הוא התחזקות — לחזק את עצמו בכל מה שיש, כי בלעדי התחזקות, האדם הוא בסכנה גדולה בזה העולם, ופעם אחת בשעה שדבר עם אנשי שלומנו דבורי התחזקות בעבודת השם יתברך כדרכו, נתלהב מאד, וצעק בקול גדול ובהתעוררות רבה — "פארוואס איז רבי שמעון בר יוחאי גיווען רבי שמעון בר יוחאי, ווייל ער האט אין זיך גיהאט די מאס התחזקות, פארוואס איז דער האר"י הקדוש גיווען דער האר"י הקדוש? ווייל ער האט אין זיך גיהאט די מאס התחזקות, פארוואס איז דער בעל-שם-טוב הקדוש גיווען דער בעל-שם-טוב הקדוש? ווייל ער האט אין זיך גיהאט די מאס התחזקות, פארוואס איז דער הייליגער רבי גיווען דער הייליגער רבי? ווייל ער האט אין זיך גיהאט די מאס התחזקות, און פארוואס בין איך... ווייל איך האב די מאס התחזקות" (פ).

והבינו ממנו אז אשר כל גדלת הצדיקים הקדושים האלו לא זכו להגיע אל מדרגתם, כי אם על-ידי התחזקות, שחזקו את עצמם בכל מיני עצות, כי גם עליהם עבר מה שעבר, וכוזהר איתא ופאה מאן דעייל ונפיק וכו' ודו"ק.

לה) ופעם דבר שיחה ארבה מהתכלית כדרכו, בדבורי נעם והתחזקות עצומה לפגי קהל גדול, וכשפים, וכל הקהל הלכו להם, נכנס אליו אחד מהשומעים, והתחיל לספר לפניו את כל לבו, ומעשה שהיה כן היה: בעיר וילנא היה בית הכנסת ישן מאד, והיתה שם עצירות גדולה, הינו ספרי התורה היו מלאים תכשיטי זהב טהור וכו', והיה שם שומר מיוחד לשמר את העשירות, רק כליל יום הכפורים לא היה שומר, כי היו שם אנשים נעורים כל (פ) למה רבי שמעון בר יוחאי זכה להיות (במדרגת) רבי שמעון בר יוחאי? כי היתה לו מדה כזו של התחזקות, ולמה האר"י הקדוש זכה להיות (במדרגת) האר"י הקדוש? כי היתה לו מדה כזו של התחזקות, ולמה הבעל-שם-טוב הקדוש זכה להיות (במדרגת) הבעל-שם-טוב הקדוש? כי היתה לו מדה כזו של התחזקות, ולמה הרבי הקדוש זכה להיות הרבי הקדוש? כי היתה לו מדה כזו של התחזקות, ולמה אני במדרגה זו שהנני עומד בה? כי היתה לי מדה כזו של התחזקות...

הלילה, וגם משום אימת יום הדין לא חששו לגנבה, פעם אחת נדברו ביניהם כמה גנבים, וכאו בליל יום הכפורים, וחכו שם, ובתוך כך חטפה שנה את כל המתפללים, שנשארו אז בדרך בני-ישראל שנשארים בליל יום הכפורים בבית הכנסת, ואז כשאת כלם חטפה שנה, הלכו הגנבים והוציאו את כל כלי הזהב והתכשיטים וכרחו, ושום בריה לא הרגישה מה שנעשה אז בלילה, אך בבקר בשעת התפלה, כשפתחו את הארון הקדש, ראו איך שחסר כל הזהב והתכשיטים, ונעשה שם רעש גדול על עצם הגנבה, ועוד יותר — על שנעשה בעצם יום הקדוש והנורא יום הדין, והכריזו חרם על זה, והחרם היה על כל מי שיש לו חלק בגנבה, וגם על מי שיודע מי הם הגנבים ואינו אומר, כל זה מספר האיש הנ"ל למוהרנ"ת ז"ל, וסיים על זה: אני הייתי בין אלה שידעו מי הם הגנבים, ולא גליתי, וכל ימי אני ביאוש, מחמת החרם, עד שנדמה לי שאבדה תקותי וכו', אבל עכשו שמעתי מכם דבורי התחזקות נפלאים ונוראים כאלו, אשר אין שום יאוש בעולם כלל וכו', לכן אני שואל אתכם עצה מה לעשות עכשו, והשיב לו מוהרנ"ת ז"ל מה שהשיב, ונתן לו עצות על זה וכו', ונעשה בעל תשובה גמור.

(לו) מוהרנ"ת ז"ל היה רגיל לעשות סעדה גדולה במוצאי יום הכפורים, והיה אז בשמחה עצומה עד מאד, שנמחלו עוונותיהם של ישראל, [וכידוע מה שאמר פעם אחת: הענין שלי הוא יום הכפורים, וכן אמר פעם אחת, שיש לו ללמד זכות על כל אחד מישראל, אפלו על הגרוע שבגרועים, שאם היה פותכם, היו ממלאים כמה בויגין (צ), ובעת שהדפיס את ה"לקוטי-תפלות", אמרו לו אנשי שלומנו: איהר קערט צו זיין דער בעל תפלה, ענה ואמר להם: דער בעל תפלה איז דער רבי און אויב איך בין פון קייסריס לייט בין איך דער מליץ (ק), כי הוא המליץ טוב אפלו על הגרוע שבגרועים, וכערב יום הכפורים האחרון דבר מענין ארבעת היסודות: דומם, צומח, חי, מדבר, ואמר: הלא (צ) דפיס. (ק) לך מתאים להיות הבעל תפלה, ענה ואמר להם: הבעל תפלה הוא הרבי, ואם אני מאנשי הקיסר, הנני המליץ.

אנחנו רואים כל מה שהמדרגה נמוכה יותר, נמצא בו טוב יותר, כי יסוד המדבר הוא האדם, ומקח האדם במקירתו לא יעלה במקח הסוס שהוא מיסוד החי הנמשך מהמדבר בנודע, שנמצא סוס שנותנים במחירו כמה אלפים רבול כסף, ומקח הצומח יעלה עוד יותר, כי נמצאים שושנים ופרחים שמביאים ממדינות רחוקות, שאין ערך כלל לשוים, וכיסוד הדומם נמצאים אבנים טובות ומרגליות יקרות מאד העולים עוד יותר, וכן רואים אנו את הטוב והאלקות שנמצא בהם, שפקד השם יתברך את הפהן גדול, שבכל עת כניסתו לבית המקדש, שיהיה לבוש חשן ואפוד, שהיה בהם כמה מיני אבנים טובות ומרגליות וכו', ודבר זאת איך שאסור להתיאש אם נפל כמו שנפל, כי כל מה שהמדרגה נמוכה ביותר, כשזוכה לחזר אליו יתברך, מעלתו גבוהה מאד מאד, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י'): כד אתי יתרו כדין אתעלה ואתיקר שמיא דקדשא בריך הוא, עין שם].

(לז) פעם אחת דבר מוהרנ"ת ו"ל ממה שאיתא בספרי אמת, שנשמת כל אחד מישראל היא חלק אלוה ממעל ממש, ואמר, שמוזה יכולין להבין גדלתו של הצדיק האמת, שיכול להשיג עד אין שעור, כי כשהנשמה יורדת לזה העולם, ומתלבשת בהגוף שהוא ממשכא דחויא, והנחשים והעקרבים סוככים אותה מכל צד, שהם בחינת הקלפות השוכנים סביב הלב, ששם משכן האלקות, כמו שנאמר (יחזקאל ה'): זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות", וירושלים היא בחינת לב (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ה), ומאלו הקלפות השוכנים סביב הלב נמשכים כל התאוות ומדות רעות וכל מיני עקממיות שבלב, וכביכול השם יתברך בעצמו נותן להם כח לזה כידוע, ובדאי הנשמה מסכנת מאד, שלא תטבע ביניהם, ובשביל זה נעשה עם כל אחד מה שנעשה, אבל מי שמתגבר על יצרו בכל מיני התגברות, עד שמטהר את לבבו מכל רע, עד שלא נשאר בו שום אחיזה משום תאוה ומדה רעה, אם כן מה נשאר בו? הלא נשאר בו רק החלק

אלוה ממעל אשר בלכבו, ועתה — היש קץ להשגותיו אשר יוכל להשיג? ומי יוכל להבין ולשער רוממות וגוראות דבוריהם ומעשיהם ודרכיהם, ואף-על-פי שיש בזה כמה אלפים מדרגות, אכל בודאי כל צדיק כפי שמטהר עצמו מהתאוות ומדות רעות, כמו-כן נטהר לכבו מהקלפות השוכנים סביבו, וכמו-כן זוכה להשגה עצומה באלקותו ותברך.

(לח) פעם אחת אמר לאחד מאנשי שלומנו, אם היית בשמחה תמיד (שטענדיג פרייליך), לא היית רואה פני גיהנום.

(לט) ופעם אחת אמר לתלמידו רבי משה ברסלבר, זכרונו לברכה: איך גיב דיר ארויס א תשובה דו זאלסט טאנצן אלע טאג (ו), וקיים זאת זמן מה.

(מ) ופעם אחת כתב מכתב לרבי עוזר תלמידו שגר באומן: שמעתי שרבי עוזר איז נאר פרום, לא כף קבלתי מרבנו ז"ל, דער עקר איז נאר פרייליך און פרום אויף (ש).

(מא) דבר פעם אחת מתבערת הלב של אברהם אבינו, עליו השלום, שהוא הנה הראשון, שזכה לעבד את בוראו יומם ולילה במסירות נפש, ולפרסם שמו ותברך בעולם, ובתוף שיחתו הקדושה ענה אחד ואמר לפניו בלשון צער וגניחה, מהיכן לוקחין לב בזה? וגער בו מוהרנ"ת ז"ל ואמר אליו: גם אתה יש לך לב בזה, אלא שאין אתה מלבב אותו, (דו האסט אויף דאס הארץ נאר דו באהארצט עס ניט), כי הבחירה חפשית אצל כל אדם, וכל אדם אפלו הגרוע שבגרועים יש בכחו לזכות למדרגה הגדולה שבגדולות, וכמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (תנא דבי אליהו רבה, פרק כ"ה), שצריך כל אדם לומר — מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי.

(ר) אני נותן לך "תקון תשובה" — שתרקו בכל יום. (ש) שמעתי, שרבי עוזר מתנהג רק ב"יראה", אף לא כף קבלתי מרבנו ז"ל, אלא העקר "שמחה", ו"יראה" — גם.

מב) למוהרנ"ת ז"ל הִיָּה תלמיד אֶחָד וּשְׁמוֹ רַבִּי שְׂאוּל מִטְּעֹפְלִיק, וְהָיָה חֲדוּשׁ נִפְלָא בְּתַבְעֵרַת לְכַבּוֹ, וּבִכְפָּרְטִיּוֹת בְּעִבּוּדַת הַהֲתַבּוּדוֹת, לְקַיֵּם דְּבָרֵי רַבּוֹנוֹ ז"ל, שְׁגָלָה עַל-פִּי "הַנְּעוֹר בְּלִילָה" (עֵין לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נ"ב), וְקִיְמוּ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְּשִׁיטוֹת, וְהָיָה מְבֹלָה לִילוֹת שְׁלֵמִים בְּשָׂדוֹת וַיעָרִים, וְהָיָה מִתְבּוֹדָד עִמּוֹ יְתִבְרָךְ, וְכָל תְּפִלָּתוֹ וְתוֹרָתוֹ הָיוּ בְּהִתְלַהֲבוֹת עֲצוּמָה וּבְדַבְּקוֹת נִפְלָאָה, וְדָרְכוֹ הָיְתָה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלָיו בְּנֵי הַנְּעוּרִים בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, וְשָׂאֵלוּ מֵאִתּוֹ אֵיזָה פֶּשֶׁט בְּגַמְרָא אוֹ בְּתוֹסְפוֹת וְכוּ', שְׂכַשְׁהָיָה קָשָׁה לְהוֹלְמָם, הַשִּׁיב לָהֶם, שְׂיִגִיד לָהֶם לְאַחַר שְׁעָה, וּבְתוֹף כֶּף גִּכְנֹס לְעוֹרַת נָשִׁים וְהַשְׁתַּטַּח, וּבִקֵּשׁ מֵהַשָּׁם יְתִבְרָךְ: "גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ", וְאָמַר בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ בְּפֶשׁוּט יָדַיִם וְרַגְלָיִם וְכוּ', עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ הַפֶּשֶׁט, וְאָף-עַל-פִּי-כֵן מֵרַב הַכֶּרֶח הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שְׁעוֹבָרוֹת עַל כָּל אֶחָד, אָמַר לוֹ פַּעַם אַחַת מוֹהַרנ"ת: "שְׂאוּל! עֲדִין אֵין לִי הַנָּאָה מִמֶּךָ, אִם הָיִיתִי רוֹאָה שְׂאֵתָה נּוֹפֵל וְכוּ', וְאָף-עַל-פִּי-כֵן אַתָּה מִתְחַזֵּק וְנִשְׁאָר עַל מְקוּמְךָ, אִזּוֹ הָיָה לִי הַנָּאָה מִמֶּךָ", כִּי הַהֶכְרַח שְׂיַעֲבֹר עַל הָאָדָם מֵה שְׂיַעֲבֹר, וְאָף-עַל-פִּי-כֵן יִחֲזַק אֶת עֲצָמוֹ (שְׁקוּרִין דְּעַר הַאֲלָטָן זִיף), כִּי עֲבּוּדָתוֹ הָיְתָה תָּמִיד רַק בְּדֶרֶךְ רְצוּא כְּלִי וְשׁוֹב, (וְלֹא הָאָרִיף יָמִים).

מג) עַל-יְדֵי רַבִּי שְׂאוּל הַנַּ"ל נִתְקַרַּב רַבִּי מְאִיר טְעֹפְלִיקֶעַר מֵאַנְשֵׁי מוֹהַרנ"ת ז"ל, שֶׁהָיָה אַחֲר־כֶּף חֲדוּשׁ נִפְלָא בְּעִבּוּדָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּרַבּוּי תְּפִלָּה וְהַתְּבּוּדוֹת וְקִימַת חֲצוֹת וְשַׁעוּרִים קְבוּעִים כְּסֻדְרָן, וְזָכָה לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְאֹד בְּהַתְּמָדָה וּבְכַשׁוּקָה עֲצוּמָה.

מד) פַּעַם אַחַת בְּתַחֲלִילַת הַתְּקַרְבוֹתָיו, בָּא אֶל מוֹהַרנ"ת ז"ל, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ מוֹהַרנ"ת ז"ל עַל אִישׁ אֶחָד מִטְּעֹפְלִיק, שֶׁהָיָה כְּרוּף קֶצֶת אַחֲרָיו, מֵה נִשְׁמַע עִמּוֹ, וְאִיךָ הוֹלֵךְ עֲבּוּדָתוֹ וְכוּ', וְהַשִּׁיב רַבִּי מְאִיר כְּלֹאֲחֵר יָד, כְּאוֹמֵר שְׂאִין מִמִּי לְדַבֵּר, עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהַרנ"ת ז"ל: שְׁמַע נָא בְּקוּלִי, אִם תִּרְצֶה לְהַבִּיט בְּעֵין כְּזוֹ, תַּחֲיִב אֶת כָּל הָעוֹלָם, כִּי תִּנְסֶה עֲצָמְךָ, וְתַבִּיט בְּכָל יוֹשְׁבֵי עִירְךָ הַנּוֹדְעִים לָךְ, וְתַתְּחִיל

מן הישוב בקצה העיר, וכשתביט בו היטב, בודאי תחיבו, וכן תלך מבית לבית עד שתבוא לביתך, שאתה איש פשר (ערליכער יוד) מכל העיר, והשיב לו: גם אני איני איש פשר, ענה מוהרנ"ת ז"ל, ואמר לו (ב'לשון תמה): גם אתה אינך איש פשר? אם-כן מי הוא האיש פשר? אבל כשתביט היטב בהגרוע שבגרועים תמצא בו איזה דבר טוב, ומכל שכן במי שאינו גרוע כל-כך, תמצא גם-כן איזה דבר טוב, וכן בכל אחד ואחד, וגם כך בודאי נמצא איזה דבר טוב, ועל-כן אם תלך בדרך זה, יכולים לזכות את כל העולם כלו.

(מה) ומאז נעשה דבוק מאד במוהרנ"ת ז"ל, והלך הרבה בדרך זו, ועל-ידי-זה קרב רבים אל דעת רבנו ז"ל בעיר טעפליק, דרכו היתה לעשות בכל ראש חודש סעדת ראש חודש, והזמין הרבה אנשים, ודבר עמם הרבה מדבורי רבנו ז"ל, שקבל ממוהרנ"ת ז"ל, ועל-ידי-זה קרבים אל דעת רבנו ז"ל, ואנשי שלומנו היו גגילים להתועד הרבה בביתו.

(מו) היתה לו מקרב אחד איש כפרי, ונחשב גם-כן מאנשי שלומנו, והיה המנהג בטעפליק להתקבץ בפורים אצל רבי מאיר, ושם אכלו אצלו סעדת פורים, והיה מנהגו, שבשעה שתיים אחר חצות היום כבר סגר החלונות והלאדין (ט), והדליק גרות הרבה, ותכף התחילו סעדת פורים בשמחה רבה, פעם בשנה אחת היתה בין הבאים גם הכפרי הנ"ל, וראה רבי מאיר איך שכל אנשי שלומנו שמחים מאד, והאיש הכפרי יושב מן הצד, ועצוב מאד ושאל אותו: מה זאת, למה אינך שמח? הלא היום פורים ומצוה רבה לשמח, והשיב לו הכפרי: איי, וואס טוט מען אז מען האט א צב"ה אויפן קאפ (א), (כי הויה לו כמה בנות להשיאן, והבכורה היתה שמה צב"ה, ולא היתה לו אפלו פרוטה לצרף נשואין), והשיב לו רבי מאיר: אם כל-כך רע לך, לקחת לעצמך עצה להיות במרה שחורה? הלא אנחנו קבלנו מרבנו ז"ל: אז עס איז שוין גאר שלעכט (ת) וילונות. (א) מה עושים שיש צב"ה על הראש.

שְׂרִיִּיט מֵעַן אֹזֵן מֵעַן שְׂרִיִּיט צוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ(ב), "צָרוֹת לְכָבִי הִרְחִיבוּ מִמְצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי", וְלָקַח אֹתוֹ רַבִּי מֵאִיר בְּיָדוֹ, וְרָקַד עִמּוֹ בְּעִגּוֹל, וְהָיוּ כָּלֶם מִבְּסָמִים, וְלֹא יָדְעוּ בֵּין אֲרוּר הֵמֶן לְבְרוּךְ מְרֻדְכִי, וְהִתְחִיל רַבִּי מֵאִיר לְצַעֵק אֶל הַכִּפְּרִי: אִז עָס אִז גָּאָר שְׁלַעֲכֵט שְׂרִיִּיט מֵעַן אִז אִז(ג), וְהִתְחִיל לְצַעֵק: "צָרוֹת לְכָבִי הִרְחִיבוּ מִמְצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי", וְהַכִּפְּרִי צַעֵק אַחֲרָיו, וְכֵן בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁרַבִּי מֵאִיר צוֹעֵק: אִז עָס אִז גָּאָר שְׁלַעֲכֵט שְׂרִיִּיט מֵעַן אִז אִז(ג) וְהוּא צַעֵק אַחֲרָיו בְּבִכּוּת עֲצוּמוֹת וּבְשִׂמְחָה רַבָּה עַד שֶׁנֶּחַר גְּרוֹנוֹ, אַחַר פּוּרִים הַזֶּהָמֶן, שְׁאַחַד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ נִסַּע לְדַרְכּוֹ וְהִכְרַח לְשִׁבּוֹת בְּכִפּוּר אֶצֶל הַכִּפְּרִי, וְשָׂרְתָה אֹתוֹ בְּתוֹ הַבְּכִירָה שֶׁל הַכִּפְּרִי, וְיִשְׂרָה בְּעֵינָיו, וְאָמַר לְאִישׁ הַכִּפְּרִי: הֵייתָ שֵׁישׁ לִי בֶן בְּגִיל כְּזֶה אוֹלֵי נִשְׁתַּדָּד יַחַד, עָנָה לוֹ הַכִּפְּרִי: אֲנִי מְכָרַח לְשֶׂאֵל עַל זֶה מְרַבִּי, וְשֶׂאֵל לוֹ הָאוֹרַח מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, מִי הוּא רַבִּי? וְהֵשִׁיב: רַבִּי מֵאִיר טְעַפְלִיקֶעֶר, הוּא קָרַב אוֹתִי אֶל דַּעַת רַבְּנוֹ וְ"ל, עָנָה לוֹ הָאוֹרַח: רַבִּי מֵאִיר בְּוִדְאֵי יִסְכִּים, וְנִסַּע הַכִּפְּרִי וְשֶׂאֵל אֶת רַבִּי מֵאִיר, וְהִסְכִּים, וְנִעְשָׂה שְׂדוּף בֵּינֵיהֶם, אִז רָאוּ עֵין בְּעֵין מַה שְׁקַדְשֵׁת פּוּרִים פּוֹעֵלֶת, וּבְכַפֵּרֵת תְּפִלוֹת וּבְכִיּוֹת שֶׁל שִׂמְחָה.

מז) מוֹהֲרַנְ"ת וְ"ל הִזָּה פַּעַם בְּפוּרִים אֶצֶל רַבְּנוֹ וְ"ל, וְאָמַר לוֹ אִז רַבְּנוֹ וְ"ל, שְׂעַקֵר כְּנֻנַת מַחִית עֲמֵלֵק עַל-יְדֵי שִׂמְחַת פּוּרִים, הוּא לְבִטֵּל אֶת הַסְּפָקוֹת שְׂעוֹלוֹת בְּכָל פַּעַם עַל הָאָדָם, סִפְק — גִּימְטְרִיָּה עֲמֵלֵק, וְאִפְלוּ בְּקַדְשָׁה אֲסוּר שִׁיְהִיו לְאָדָם סִפְקוֹת.

מח) רַבְּנוֹ וְ"ל הִזְהִיר מְאֹד לֹא לְשִׂתוֹת מִשְׂקָה הַמְּשַׁכֵּר, כִּי אִם לְקַדוּשׁ וְהַבְּדִלָּה — ז"ן.

וּפַעַם אַחַת הָיוּ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ מְסַבִּים אֶצֶל רַבְּנוֹ וְ"ל בְּיוֹם טוֹב, וְחָלַק רַבְּנוֹ וְ"ל ז"ן לְמְסַבִּים לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב כְּפִנְהוּג, וְנִתְּן בְּכוֹס קְטֻנָּה מְעַט ז"ן לְמוֹהֲרַנְ"ת וְ"ל וּלְרַבִּי נִפְתָּלִי וְ"ל, וְאָמַר לָהֶם, (ב) אִם כָּבֵר לְגַמְרֵי רַע, צוֹעֲקִים וְצוֹעֲקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. (ג) אִם כָּבֵר לְגַמְרֵי רַע צוֹעֲקִים קָד.

שִׁיחֲלֵקוּ בֵּינֵיהֶם, וְרָמְזוּ לָהֶם בְּזֶה, אִיךָ שְׁצָרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִשְׂתֵּיחַ יֵין וּשְׂאֵר מִשְׁקָאוֹת הַמְּשַׁכְּרִים.

אִךָ בְּפוּרִים מְצֻוֶה לְהִרְבוֹת בְּשִׂתְיָה, וְהוּא תִקּוּן הַבְּרִית, כֵּן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל בְּפֵרוּשׁ.

(וְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ אָמְרוּ, וְהֵלֵא הַהֲקָאָה אַחֲרֵי־כֵן הִיא סוּד (איוב כ'): "ח'יל ב'ילע ו'יקיאנו", שְׁהִסְטָרָא אַתְרָא מְכַרְחַת לְהִקְיָא אֶת קַדְשָׁתוֹ שְׁחֻטְפָּה מִמְּנוּ, (עֵין לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח').

וּפְעַם אַחַת בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה שְׂתָה רַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר ז"ל לְמַעַלָּה מִן הַמְּדָה, וְהִתְבַּסֵּם קֶצֶת, וְנִפְלַ לְרַגְלֵי מוֹהַרְנ"ף ז"ל, וְצָעַק: "אַתָּם הַחַיּוֹת שְׁלִי" (אִיר זֵינְט מֵיִן חַיּוֹת), וְהִשִּׁיב לוֹ מוֹהַרְנ"ף ז"ל: "אַמַּת", עָס אִיז רִיכְטִיג, אַבְּל לְשִׂתוֹת אָסוּר בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, כִּי אִם בְּפוּרִים.

וְהַקְפִּיד מוֹהַרְנ"ף ז"ל מְאֹד עַל אֱלוֹ הַחֲסִידִים הָעוֹשִׂים עֵקֶר מִשְׂתֵּיחַ יֵין שְׂרָף.

וּפְעַם אַחַת דִּבְרַ מוֹהַרְנ"ף ז"ל מֵעֲנִין הַקְּבוּצִים שֶׁל יֵין שְׂרָף, שֶׁהִתְחַלָּה הִיָּתָה, מִחֲמַת שְׂרָאוֹ אֹז הַצְּדִיקִים, שְׁטוּב לְהִתְקַבֵּץ יַחַד, כְּדִי לְדַבֵּר דְּבוּרִים טוֹבִים, וּבְכַפְרֵט מִדְּבוּרֵי הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ, וְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ, שֶׁהָאִיר אֹז בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה הַכְּרָחוּ לְשַׁכַּח עַל מַעַט יֵין שְׂרָף, כְּדִי שְׁעַל-יָדֵי־זֶה יִהְיֶה קְבוּץ, אַבְּל אַחֲרֵי־כֵן נִתְמַעְטוּ הַלְּבָבוֹת וְנִתְרַבּוּ הַתְּאֵאוֹת, וְנִשְׂאָרוּ רַק עַל הַיֵּין שְׂרָף לְבִדּוֹ, עַל-כֵּן רַבֵּנוּ ז"ל רָאָה זֹאת, וְדַחָה זֹאת לְגַמְרֵי.

וּפְעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: אִיךָ קָעַן שׁוִין נִשְׁט פֶּעֶרְטְרָאָגן זֵייעֶרע פֶּרְאָזְנִיקֶעס (ד), כִּי אַצֵּל רַבֵּנוּ ז"ל הִיָּה רַק קְבוּץ שֶׁל תּוֹרָה וְחִפְלָה וְשִׂיחָה מֵהִתְכַלִּית בְּלִבְדּוֹ.

(ד) אִינִי יְכוֹל לְסַבֵּל כְּכֹר אֶת הַמּוֹעֲדִים שְׁלֵהֶם.

וְדָבָר זֶה הִיָּה נִרְאָה מְאֹד בְּעֵינַי מוֹהֲרַנְתָּ וְ"ל, וְעַל-כֵּן גַּם הוּא
הַקָּפִיד עַל קְבוּצַת שְׁנֵי שָׁרְף.

וּפְעַם אַחַת סָפְרוּ לִפְנֵי מוֹהֲרַנְתָּ וְ"ל, שְׁיֵשׁ חֲסִידִים שְׂמֵנִיחִים מִשְׁקָה
הַמְשַׁכֵּר תַּחַת הַפֶּר שְׁלֵהֶם, וּבְזִמְנֵי שְׂמֵקִיצִים מִשְׁנָתָם, שׁוֹאֲלִים: מִשִּׁיחַ
עָרִין לֹא בָּא? וְשׁוֹתִים מִהַמְשַׁקָּה הַמְשַׁכֵּר הַזֶּה, וּמִשְׂתַּכְּרִים וְחֹזְרִים
לְשִׁנְתָּם, כִּי הֵם אוֹמְרִים, שְׁכָל זִמְנֵי שְׂמֵשִׁיחַ לֹא בָּא, צָרִיךְ לְהִרְדִּים
אֶת הַיֶּצֶר הָרַע, כִּי בְזִמְנֵי הַשְּׁנָה אֵי אֶפְשֶׁר לְחַטֵּא, וְאָמַר לָהֶם
מוֹהֲרַנְתָּ וְ"ל, שְׂאִין זֶה עֲצָה, אֲלֵא צָרִיךְ לְהִנִּיחַ תְּהֵלִים מִרְאשׁוֹתָיו,
וּבְזִמְנֵי שְׂמֵקִיץ מִהַשְּׁנָה, אִם מִשִּׁיחַ עָרִין לֹא בָּא, צָרִיךְ מִחֲדָשׁ
לִומר תְּהֵלִים, וְלַצֶּעַק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂיִצִּילוּ מִהַיֶּצֶר הָרַע.

וּסְפָר רַבִּי לְוִי יִצְחָק ג"י, שְׂבָאוֹמֵן בְּקִלּוּזוֹ, לֹא נִהְגוּ לְהִבְיֵא
תְּקוּנָה בְּיוֹם הַיְאָרְצִיט (ה) (הֵינּוּ יֵינן שָׁרְף כְּמִנְהַג הָעוֹלָם), רַק
בְּיוֹם הַיְאָרְצִיט (ה) הִרְבּוּ בְּתוֹרָה וּבְתַפְלָה, וּבְכַפֵּרֵת בְּצַדִּיקָה, שְׁנִיחְגוּ
לְתוֹן בְּיוֹם זֶה לְאָכַל לְכַמֵּה עֲנִיִּים, וְהִיָּה שֵׁם בְּאוֹמֵן מִסְעֵדָה שֶׁל
הַכְּנַסַּת אוֹרְחִים, שְׂשֵׁם אָכְלוּ הָעֲנִיִּים בְּזוֹל גְּדוֹל, וְהָיוּ רְגִילִים הִרְבֵּה
מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שְׂבָיוֹם הַיְאָרְצִיט (ה) שְׂלָמוּ לְבַעַל הַמְסַעֵדָה שֶׁל
הַכְּנַסַּת אוֹרְחִים אֶת כָּל אַרְוַחַת הַיּוֹם, בְּאֶפֶן שְׂבָיוֹם זֶה יִתֵּן בְּחִנָּם
לְאָכַל לְכָל הָעֲנִיִּים, וְהָיוּ כְּכֹר הָעֲנִיִּים יוֹדְעִים שְׂיוֹם שְׁנָה אָכְלוּ
אֶת הַסְעֵדָה מִפְּלוֹנֵי וּבְכֹר אוֹתוֹ: דִּי נִשְׁמָה זָאל הָאֲבָן אַ עֲלִיָּה
(ו), כְּנִיחְג.

וּפְעַם אַחַת הִבְיֵא אַחַד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ תְּקוּנָה יֵינן שָׁרְף בְּיוֹם
הַיְאָרְצִיט שְׁלוֹ, שְׂהִיָּה בְּעִשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְהַקָּפִיד עָלָיו רַבִּי לְוִי
יִצְחָק ג"י מְאֹד, וְאָמַר לוֹ: אֶתָּה עוֹשֶׂה שְׂתֵי עוֹלוֹת, קִדְם, אֲצֵל
רַבְנוּ וְ"ל הִיָּתָה הַקָּפִידָה לֹא לְאָכַל בְּעִשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה קִדְם חֲצוֹת,
(אִם אֶתָּה רוֹצֵה לְאָכַל, אֲכַל בְּבֵיתְךָ, אֲבָל לֹא בְּפִרְהֶסְיָה), וְהַשְּׁנִית,
רַבְנוּ וְ"ל הַקָּפִיד לֹא לְשִׁתּוֹת מִשְׁקָה מְשַׁכֵּר, כִּי אִם בְּקִדְוֶשׁ, וּבְזִנְה
שְׂמִבְיָאִים בְּבֵית הַמְדָרֶשׁ הַנִּקְרָא עַל-שֵׁם רַבְנוּ וְ"ל מְבִזִּים אֶת רַבְנוּ
(ה) הַשְּׁנָה. (ו) שְׂתֵהִיָּה לְנִשְׁמָה עֲלִיָּה.

ו"ל, כי מראים לו שאין מציתים לו.

(ט) מוהרנ"ת ו"ל אמר, אם צועקים שלושים יום קדם פורים אליו יתברך: "הצילני מהמן, צמלק", יכולים לזכות לראות את מרדכי בשעת קריאת המגלה.

(נ) ופעם אחת ספר מוהרנ"ת ו"ל, שפעם אחת בערב פורים (בתענית אסתר) צעקתי להשם יתברך: הצילני מקלפת המן צמלק, כאלו המן, צמלק עומד עלי מיט א דראנג (ו).

(נא) ומנהג אנשי שלומנו, שבפורים רוקדים כל היום כלו, כי הוא היום טוב של רבנו ו"ל, (דעם רעבינס יום טוב). כי בפורים מאירה ספירת הנצח והתגלות מלכות שמים, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אשר על-ידי ידיעה זו נמחקת קלפת המן, צמלק, שהוא ההפך מרבנו ו"ל ממש, כי כל ענין המן, צמלק לטמא בריתו, ולהכניס בלב ספקות ומרירות ופרוד לכבות וכו', וענין רבנו ו"ל הוא תקון הברית והתגלות אמונה בתכלית מדרגה העליונה ואהבה עם כלל ישראל.

(ושמעתו מאנשי שלומנו, שבפורים יכולים לפעל הרבה ישועות מה שבכל השנה אינם יכולים לפעל, כי כל הפושט יד נותנים לו וכו', ועל-כן "א פורימדיקע התבודדות איז גאר עפעס אנדערש" (ח).

(נב) אחר הסתלקות מוהרנ"ת ו"ל ועוד כמה מתלמידי רבנו ו"ל, אז התחיל רבי נחמן טולטשינער ו"ל, תלמידו המבוקש של מוהרנ"ת ו"ל לדבר עם אנשי שלומנו בכלל ועם בני הנעורים בפרט, מעצות ודבורי רבנו ו"ל, כפי שהוא קבל ממוהרנ"ת ו"ל, (ז) עם קרש. (ח) התבודדות ביום הפורים, זה ענין אחר לגמרי.

מקור השמחה

רעא

כִּי הָיָה בְּקִי נִפְלָא בְּכָל הַדְּבוּרִים שְׁשָׁמַע מִמוֹהַרְנִ"ת וְ"ל וּבְכָל הַסְּפוּרִים וְהַהֲשָׂאָה וְכוּ', שְׁנִשְׂאָר מִרְבֵּנוּ וְ"ל, וְהוּא מְסַר נִפְשׁוֹ עַל כָּל הַעֲנִינִים שֶׁהָיָה שֹׁדֵף לְדַבֵּר רְבֵנוּ וְ"ל, כְּמוֹ הַדְּפֶסֶת סִפְרֵי רְבֵנוּ וְ"ל וְכוּ', וְהוּא עוֹרֵר וְחֹזֵק אֶת אַחֲרִים, וּמְלַב מְתִיקוֹת דְּבוּרָיו, נִמְשְׁכוֹ אַחֲרָיו הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, וְקָרְבָם אֶל דַּעַת רְבֵנוּ וְ"ל, כִּי דְבוּרָיו הָיוּ בְּדַרְכֵי נֵעַם וְאַהֲבָה גְּדוּלָה.

נג) וְהָיָה תְּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעוֹד חֹזֵק אֶת אַחֲרִים לְהִיּוֹת תְּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְלֹא לְדַאֵג כָּלָל, וְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ קָרְאוּ אוֹתוֹ: דַּעַר תָּם פּוֹן סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת" (ט), כִּי הָיָה אִישׁ תָּם וְיָשָׁר וַיֵּרָא אֱלֹקִים מְאֹד.

נד) וְהָיָה רְגִיל לְסַפֵּר לְפָנָי אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁבִּיּוֹתֵר הִזְהִיר מוֹהַרְנִ"ת וְ"ל עַל אֲהַבַת חֲבָרִים וְלְהִתְרַחֵק מִלִּיצְנוּת, וְהָיָה מוֹהַרְנִ"ת וְ"ל אוֹמֵר: אִף שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לֹאמַר זֹאת לְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, עַל־כָּל־פְּנִים אוֹתָם שְׂבָאִים אֲצִלוֹ, הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהֵם מְאֹד מְאֹד, שְׂיֵאחֲזוּ אֶת עֲצָמָם בְּיַחַד בְּאַהֲבָה גְּדוּלָה, וַיִּדְבְּרוּ רַק מֵהַתְּכִלִּית הַנְּצָחִית וּמַעֲצוֹת רְבֵנוּ וְ"ל, וַיִּתְרַחֲקוּ מִלִּיצְנוּת וּמִוֹעֲרָטְלִיף (י).

נה) וּפְעַם אַחַת הִלָּךְ רַבֵּי נַחֲמָן טוּלְטְשִׁינְעֵר וְ"ל, אֶל אֶחָד מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְהִתְחַמֵּם אֲצִלוֹ בְּעַבְדֵּת הַשֵּׁם יְתִבְרוּ, כִּי הָיָה עוֹבֵד הַשֵּׁם גְּדוֹל, וְהִתְפַּלֵּל כַּמָּה שָׁעוֹת, אִךְ הִיָּתָה בּוֹ קְלִפַת הַלִּיצְנוּת וְהוֹעֲרָטְלִיף (י), וְהִבִּין מוֹהַרְנִ"ת וְ"ל שֶׁהָיָה אֲצִלוֹ, עַל־כֵּן אָמַר לוֹ: לֹאמַר לָךְ שֶׁלֹּא תִלָּךְ אֲצִלוֹ, זֶה אֵינִי כּוֹל, אֲבָל דְּבַר אֶחָד אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ — אִם אַתָּה הוֹלָךְ אֲצִלוֹ, אֵל תָּבוֹא אֵלַי.

נו) וְאָמַר רַבֵּי נַחֲמָן טוּלְטְשִׁינְעֵר וְ"ל, שֶׁהִבִּין אֹז מִדְּבָרֵי מוֹהַרְנִ"ת, שֶׁקְלִפַת הַלִּיצְנוּת עוֹקְרַת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל דַּעַת רְבֵנוּ וְ"ל, כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת, וְכֵן הָיָה הַסּוּף שֶׁל זֶה שֶׁהָיָה רְגִיל לַעֲשׂוֹת לִיצְנוּת וְלֹאמַר וְעֲרָטְלִיף (י), שֶׁנִּפְלַל וְנִתְקַרַר (ט) הֵמָּה מִסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת. (י) בְּדִיחוֹת.

לגמרי, (והוא אשר גרם את כל המחלקת על מוהרנ"ת ז"ל, והוא אשר גרם פרווד לכבות בין מוהרנ"ת ז"ל ובין רבי שמואל איזיק ז"ל), כי הליצנות והווערטליך (י) עוקרים את האדם לגמרי, ונדבר זה נצרך לדורות — אם רואים אחד שהוא מחרחר ריב תמיד ועושה ליצנות מזה ... או מזה ... אפלו הוא מאנשי שלומנו, צריכים להתרחק ממנו כמטחוי קשת, כי הסוף יהיה, שיקרר אותך מעבודת השם ותברך, כי חרחורי-הריב והליצנות הם קלפה עצומה, רחמנא לצלן, העקר לאחז את עצמו ולהתחבר אל אותם מאנשי שלומנו היקרים התמימים, העוסקים בהתבודדות וקימת חצות, ומסתכלים על אחריתם ותכליתם הנצחית, ושוקדים בתורה הקדושה שעורים קבועים כסדרן, ומסיימים מסכת אחר מסכת וכו', ובורחים מפל מיני סכסוכים ומחלקת ופוליטיקה של שקר וכו', אליהם תתחבר ותצליח הצלחה נצחית].

(ז) ובאמת ליצנות ודברי ווערטליך (י) הם תכלית ההפוך של שמחה, כי הליצנות היא שחוק הכסיל, שמאבד אותו משני העולמות, כי סופם של בעלי ליצנות מר מאד עוד בזה העולם, כי אין יכולים לסבל אותם וכו'.

אבל איש שמח, שמשמח אחרים בדברי נחומים והתחזקות, ומכניס אמונה ובטחון בעולם, הוא מצליח בזה העולם, כי הפל אוהבים אותו, וכן יזכה לעלמא דאתי, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (תענית כב). על הגי שני בדחי, שזכו לעולם הבא, כי שמחו את אחרים, עין שם.

(ח) ופעם אחת אמר רבנו ז"ל: איהר קענט זאגן ווערטליך אבער נאר מיט דריי תנאים: א. סע זאל נישט זיין קיין נבול פה. ב. ער זאל נישט קיין הנאה האבן דערפון. ג. און ער זאל נישט מיינען יענעם — היינט זאגט ווערטליך... (כ)

(כ) אדם יכולים להגיד בדיחות, אבל רק בשלשה תנאים: א. שלא יהיה נבול פה. ב. שלא תהיה לו הנאה מזה. ג. שלא יבון לזלתי, עקשו תגידו בדיחות...

(נט) ופעם אחת בא אל רבנו ז"ל הרש"ע אוסטרוֹפּוֹלער (המפרסם בעולם ללץ גדול), והוא היה מהפּדּוּחִים שפּדּוּחוֹ אֶת דּוֹד רבנו ז"ל — הרב הקדוש רבי ברוך ממצעבּוֹז, זכרונו לברכה, והיתה דרכו לומר תמיד רק ווערטליך, ונשאר אצל רבנו ז"ל לשבת, ורבנו ז"ל אמר אז לאנשיו: מסתמא וועט ער דאך זאגן ווערטליך פּדּוּרְכוֹ (ל), על-כן הוא מזהיר אותם, ששום בריה לא תצחק, וכן היה, שהתחיל לומר ווערטליך (י), ואף אחד לא צחק, והיתה לו חלישות הדעת גדולה, ואז עשה רבנו ז"ל שמייכל (חיה קצת) ולא יותר, אבל אנשי שלומנו לא צחקו כמו שהזהיר רבנו ז"ל, [כי באמת אין לה עוד שוטה גדול מזה, שמדבר תמיד ווערטליך (י), ועושה תמיד ליצנות, כי (ירושלמי ברכות פ"ק ב', הלכה ח'): קשה היא הליצנות, שתחילתה יסורין וסופה כלליה, עין שם; ואמרו (עבודה זרה י"ח): כל המתלוצץ, יסורין באים עליו, עין שם; ואמרו (ד"ר ארץ, זוטא, פ"ק ו'): תחלת עברה — הרהור הלב, שניה לה — ליצנות, עין שם; כי זה תלוי בזה, רחמנא לצלן, ודו"ק].

(ס) וזה היה דרכו של רבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, שהיה תמיד משמח ומבדח את כל העניים ושבורי הלב, והכניס בהם תקוה עצומה, וכל דבור שיצא מפיו, יצא בחן של אמת, עד שכל דבוריו היו אצלם כמים קרים על גפש ציפה, והכל אהבו אותו בשביל זה, וכשהיה עליו איזו מחלקת וכו', אז רבם של אנשי שלומנו אחזו עמו, כי הבינו שהכל שקר מה שאומרים ומדברים עליו, ונובּע מקנאה וכו'.

(סא) והרב הקדוש מטשעהרין, זכרונו לברכה, אחז מאד מרבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, ואף שהוא היה גאון ומקבל גדול (בנראה מספריו הרבים), אף-על-פי-כן היתה דרכו להתחבא תחת הדלת לשמע את דבוריו, כי תקף-ומיד פשנכנס הרב, הפסיק רבי נחמן מפני כבודו של הרב, והיה הרב רגיל לומר: אני רוצה לשמע מפיכם איך שאמר מוהרנ"ת ז"ל תורה זו וכו', כי רבי (ל) מסתמא יגיד בדיחות פּדּוּרְכוֹ.

נחמן היה דיקן גדול.

סב) ספר רבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, פי אצל מוהרנ"ת ו"ל ראה נפלאות, איך שהיה מחיה את עצמו תמיד עם נקדת התקבולותו אל רבנו ו"ל, והיה רגיל לומר: ברוך השם, שאיני מתנגד על רבי גדוש ונורא כזה, ופעם אחת נסע ביחד עם מוהרנ"ת ו"ל בדרך, ועבר אז על מוהרנ"ת ו"ל מרירות ובזיונות גדולים, והיה בחלישות הדעת גדולה וכו', והתחיל להתפלל בכבודות עצומה ובשברון לב וכו', כיון שהגיע ל"נפרו לשם חסידיו והודו לזכר קדשו", הנה פך אל פך, ונתעורר בשמחה עצומה, ונתן תודה והודאה להשם יתברך, שאינו מתנגד לאור נפלא כזה, והתחיל להתפלל בחיות ובהתלהבות גדולה עד מאד.

סג) והיה רבי נחמן טולטשינער, זכרונו לברכה, מספר, שאצל מוהרנ"ת ו"ל ראו תמיד — הגה כפשע בינו לבין המות והנה נצל, וכן היה פל ימי חיי הקדושים, בשעה הקודמת חשבו אבד מנוס, ובשעה השנייה זכה לעשות עוד איזה ענין בעניני רבנו ו"ל, לחדש איזה חדוש או לדבר עם משהו, או לעסק בהדפסה והפצת דעתו הקדושה של רבנו ו"ל וכו' וכו', ועצם התחזקותו לא לפל בדעתו, זהו אי אפשר לשער ולספר כלל.

סד) וספר, שנסע יחד עם מוהרנ"ת ו"ל לכפר ליפאויץ בשעה שחתן את בנו נחמן עם רבי ישראל מליפאויץ, שהיה גם-כן מאנשי מוהרנ"ת ו"ל, והיה אז המנהג, שקדם החתנה שלחו (רייטער) אחר רוכב על סוס מול החתן, שחפה כמה קילומטרים רחוק ממקום החתנה, והוא הביא את החתן לחתנה, וזה היה בימים ההם בכלל קבלת-הפנים לחתן, והיו מלויים אותו בתפיש ומחולות לתוף העיר, מקום החתנה.

וכשהגיע מוהרנ"ת ו"ל עם החתן וכל המשפחה סמוך לעיר

מקור השמחה

ערה

ליפאָוויץ, עמדו לחפּות לרוכב (רייטער), וראו מרחוק מהומה גדולה אנשים דוחפים זה את זה, ועל-פּן שלח את רבי נחמן טולטשינער ז"ל, שירויץ לשם לראות מה ארע שם.

ומעשה שהיה כן היה, שקדם בוּאם התלקטו כמה ממִתְנַגְדֵי עַם מקלות ואבנים ובזזלים וכו', וחכו שם באפן כְּשִׁיכְנֶסוּ בְּתוֹךְ הַעִיר וכו' אותם ויסלקו אותם באבנים, והמחזן רבי ישראל מליפאָוויץ, כשהתודע מזה קרא אל המשטרה (פאליציי), ובאו וגרשו אותם, ונעשה רעש גדול, כי התקוטטו עם המשטרה (פאליציי), ולא רצו לילך משם, עד שבסוף גברו אנשי המשטרה (פאליציי), וגרשום לגמרי, ואז חזר רבי נחמן טולטשינער ז"ל עם הרוכב (רייטער) אל מוהרנ"ת ז"ל ואל החזן וכל המשפחה, וספר להם מה קרה שם, ואז התחיל מוהרנ"ת ז"ל לדבר מהתורה ס"ו, שפּתוּב שֶׁם בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "כִּי עָקַר גְּדֻלְתָּנוּ וְתַפְאֲרָתָנוּ תִּגְלָה לְעֵתִיד לְבֹא, שָׂאז יִדְעוּ וְיִרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלְתָּנוּ, כִּי אִזּוֹ יִרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלְתָּנוּ וְתַפְאֲרָתָנוּ הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים: אֲשֶׁרֵיהֶם, אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם! מֵה רַב טוֹבָךְ הַצָּפוֹן לָהֶם, וְלֵהֲפֹךְ — מִפְּלֵת הַרְשָׁעִים", עֵינֵי שָׁם; וְהִתְחִיל לִבְכוֹת מְאֹד, וְאָמַר: אֲפֹלוּ אֶ פְּשׁוּטֵעַר טְרַעְגֶּעַר אֲוֵן בְּעַל עֲגָלָה, וְעַן עַר גֵּיִיט חֲתָנָה מֵאֲכֵן זַיִנְעִים אֶ קִינְד, קוּמֵט אֵיִהֶם דָּאס אױף נִישְׁט אַזאַ קִבְּלַת פְּנִים, פֶּאָרױאס קוּמֵט דָּאס מִיר? אִיזו דָּאס נָאָר װִיל אױף רַעַד פּוֹן הַיִּלְיֶגֶען רַבִּי'ן (מ), וְהִתְחִיל לְשִׁיר בְּנִגּוֹן אֲשֶׁת חֵיל: "אוּנְזֶעַר גְּרוֹיִסקֵיִט אֲוֵן אױנְזֶעַר שַׁיִנְקֵיִט, וְעַט מְעַן זְעַהן וְעַן מְשִׁיחַ וְעַט קוּמְעַן" (נ), וְרַקְדוּ שֶׁם הִרְבֵּה מְאֹד בְּכִכּוּיֹת עֲצוּמוֹת וּבִהֲתַעֲוֹרוֹת רַבָּה. [וְהִנְגוֹן יְדוּעַ בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, וְאִזּו קָדָם הִתְחַנְּהוּ חִבְּרוּ מוהרנ"ת ז"ל].

סה) וזו היתה גדלתו, שאף שרדפו אותו כל-כּף, והיו לו בזיונות רבים, אף-על-פִּי-כֵן חזק את עצמו מאד מאד, והיה בכלל הנרדפים תמיד, ולא מן הרודפים, ועוד חזק אחרים וקרבם אל השם יתברך, והיה נעלם כל-כּף מרב העולם.

(מ) אפלו סבל פשוט בעל עגלה, כשהולך לחזן את אחר מילדיו, גם-כן אין מגיע לו קבלת פנים כזו, למה מגיע לי דבר זה? אין דבר זה, רק מפני שאני מדבר מרבנו הקדוש. (נ) גדלתנו ותפארתנו נראה כשיבוא משיח.

סו) ורבי נחמן טולטשינער, זכרוננו לברכה, היה רגיל לומר, שהעולם חושבים, שלהיות איש צדיק, צריך שיהיו עליו עשרה קבין מרה שחורה, ולהיות אחד מהל"ו צדיקים, צריכים להיות שואב מים וכו', יכולים להיות איש שמח וצוהל מאד, ואף-על-פי-כן יהיה צדיק, קדוש ונורא דבוק בו יתברך, ויכולים להיות איש בעל בית עשיר גדול כמו רבי אברהם בערניו שלנו (נכד רבנו ז"ל), ולהיות אחד מהל"ו צדיקים.

סז) וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן קט"ז), כי יש טועים הסוברים שצריכין להכיר את הצדיק וכו' בפניו, בצלמו ובדמותו, שיהיה משנה בדמותו ובתנועותיו וכו', ובאמת לא-כן הוא, כי הצדיק הוא בדמות וצלם ככל האנשים, ואין בו שום שנוי, ואף-על-פי-כן הוא ענין אחר לגמרי וכו', עין שם; ועין בזהר הקדוש (בהעלותך קנ"ב): אית לבושא דאתחזי לכלא ואינון טפשיין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתפלין יתיר, חשיבו דההוא לבושא גופא "חשיבותא דגופא — נשמתא", עין שם; הינו כי עקר חשיבות הצדיק והאיש הפשוט הוא רק נשמתו, ודבר זה נעלם מעיני כל.

ופעם אחת בא לראש השנה לקבוץ באומן איש אחד, שהיה מלבש במלבושי משי וכו', ויען שרבי נחמן טולטשינער, זכרוננו לברכה, סדר לכל אחד את האכסניות, על-פן נגש אליו ובקש ממנו, שיתן לו אכסניה בין העשירים, ורבי נחמן, זכרוננו לברכה, מאן מאד, והקפידו עליו אנשי שלומנו, ושאלו אותו — למה? הלא הוא איש פשוט מאד, ולא השיב להם, ולבסוף נתגלה שהיה גנב, שהתלבש עצמו במלבושי משי וכו', והבינו את צדקת רבי נחמן ז"ל.

ושמעתי מרבי לוי יצחק, גרו יאיר, שעקר שבח איש הישראלי — כשהוא דבוק במחשבתו בו יתברך, ומקיים מצות עשה של

— "ולדבקה בו", ושום ברִיָּה לא יודעת מִזֶּה, ואמר, כי פה בעולם יכולים ליֵשֵׁב אֶחָד עַל יַד חֲבֵרוֹ, ואֶחָד לֹא יֵדע מֵה שֶׁבֶלֶב חֲבֵרוֹ, ויִחַשֵׁב עָלָיו מֵה שֶׁיִּחַשֵׁב, וְשֵׁם בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן יִתְבַּיֵּשׁ מֵאֵד מִחֲבֵרוֹ, כִּי יֵרְאֶה דָּאס עַר הָאט א שְׁעִנְעֵרן מַח פּוֹן אִים, א שְׁעִנְעֵרן קוּק פּוֹן אִים וְכוּ' וְכוּ' (ט).

ואמר, שֶׁהַחֲלוּק בֵּין הַצְּדִיקִים הוּא רַק עַל-יְדֵי הַמַּחֲיִין, כִּי עֵקֶר הָאָדָם הוּא הַמַּח מַחֲשָׁבָה, וּמִי שֵׁישׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה יוֹתֵר נָאָה, מַעֲלָתוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, כִּי בַּעֲבוּרַת קִיּוֹם פְּשָׁטוֹת הַמְצוּוֹת כִּמְעַט כָּלֵם שְׁוִים, (כִּי הַכֹּל מִנִּיחִים תְּפִלִּין וּמְלַבְּשִׁים בְּצִיצִית, וְשׁוֹמְרִים שֶׁבֶת וְכוּ' וְכוּ'), אֲבָל הַחֲלוּק וְהַהֲפָרֵשׁ בֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי מַחֲשַׁבַת הַמַּח, כֹּל מִי שֵׁישׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה נִקְיָה יוֹתֵר, וּמְכוּוֹן בְּכָל דְּבָר יוֹתֵר וְכוּ', כְּמוֹ-כֵן גְּדוֹלָה מַעֲלָתוֹ יוֹתֵר וְכוּ'.

(סח) וּפְעַם אַחַת אָמַר מוֹהַרְנ"ת ז"ל לְרַבֵּי נַחֲמָן טוּלְטְשֵׁינְעֵר ז"ל: אֵיין עֲרְלִיכֶער אִיד אִיז זַייער שְׁווער צו זַיין לְאָמִיר כָּאטְשׁ לִיב הָאָבֶן אַן עֲרְלִיכֶער אִיד, לְאָמִיר כָּאטְשׁ מְקַנָּא זַיין אַן עֲרְלִיכֶער אִיד און נִישַׁט קְרִיגֵן אויף אִיהֶם (ע).

ואמר: ווער עס איז אַן עֲרְלִיכֶער אִיד, ווייס אִיךְ נִישַׁט, אָבֶער אויב דו בִּיסַט אֵיין עֲרְלִיכֶער אִיד, בֵּין אִיךְ דִּיר מְקַנָּא (פ).

(ט) וְהַעִיד רַבֵּי אַבְרָהָם עַל אָבִיו רַבֵּי נַחֲמָן טוּלְטְשֵׁינְעֵר, וְזָכְרוֹנוּ לְבִרְכָה, שְׁמִיּוֹם שֶׁשָּׁמַע מִמוֹהַרְנ"ת ז"ל הַפְּלָגַת מַעֲלַת הַשְּׂמִחָה וְהַרְקוּדִין, הִיָּה רָגִיל לְרַקֵּד בְּכָל יוֹם בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ, וְלֹא הֶחְסִיר אֶף יוֹם, וּפְעַם אַחַת שָׁכַב כְּבָר עַל מִשְׁכָּבוֹ, וְנִזְכָּר שֶׁהַיּוֹם עוֹד לֹא (ס) כִּי יֵרְאֶה שֵׁישׁ לוֹ מַחֲשָׁבָה נִקְיָה וְהַסְתַּכְלוּת נִקְיָה יוֹתֵר מִחֲבֵרוֹ. (ע) לֵהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר זֶה קֶשֶׁה, לְפָחוֹת נֹאֵהָב יְהוּדִי כְּשֶׁר, לְפָחוֹת נִקְנָא בִּיהוּדִי כְּשֶׁר וְלֹא נִחְלַק עָלָיו. (פ) מִיָּהוּ יְהוּדִי כְּשֶׁר, אִינִי יוֹדַע, אֲבָל אִם זֶה אַתָּה, אֲנִי מְקַנָּא בְּךָ.

רקד, על-פני ירד ממטתו ורקד קצת, והיה איש שמח כל ימיו.

(ע) ואמר רבי אברהם על אביו: דער טאטע איז גיווען ביי זיך א שטיק בלאטע און האט אריין גיברענגט אין יענעם אז ער זאל אויך האלטן פון אים אז ער איז א שטיק בלאטע (צ), כל-כף הסתיר את עצמו בדרך הפשיטות והשמחה והתמימות שלו.

(עא) רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל אמר, שכל המחלקת והסכסוכים מתחילים רק ממדת העצבות, כי העצבות מצמצמת ומקטינה את הדעת, עד שנדמה לו, שחברו מתפון לצער ולהרע לו וכו', ומזה מתחילה מחלקת וכו', אבל מי שזוכה להיות תמיד בשמחה עצומה, אז נתרחב מחו ודעתו, וכבר אין לו זמן להסתפל על חברו כלל.

(עב) ואמר, שכפי גדלת אורו הגנוז של רבנו ז"ל, אי אפשר להשיגו ולתפסו וכו', כי אם על-ידי תקף הששון והשמחה, כי כל מי ששמח ביותר, כמו-כן מאיר בו ביותר אורו הגנוז של רבנו ז"ל.

(עג) (וכעין שמבאר בדברי רבנו ז"ל [לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קנ"ג] אם התלמיד יש לו פנים, הינו בחינת אנפין נהורין, בחינת מראה מלטשת, אזי יכול לקבל פנים, לקבל אור פני הרב, ואזי ראוי שהרב יתראה עצמו בתוך הפנים של התלמיד המקבל פניו, כמו בכל מראה מלטשת, שכל העומד בנגדה, רואה את עצמו בתוך המראה וכו', עין שם).

(עד) ואמר: אם רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כ"ד): ששמחה גדולה להיות בשמחה תמיד, מסתמא איז דא מיט וואס פרייליך צו זיין (ק).

(צ) האבא היה בעיני עצמו כחתיכת בוך, והכניס בזלחו, שגם יצריך אותו כחתיכת בוך.
(ק) מסתמא יש במה להיות שמח.

מקור השמחה

רעט

(עה) ואמר: מיט שמחה האט מען גארנישט וואס אן צו ווערן, אדרבה מיט יעדען שמחה איז דער מענטש זייער מצליח בגשמיות וברוחניות ווי דער הייליגער רבי ברענגט אין ספר המדות (ו) (אות שמחה, חלק ב', סימן א'): מי שהוא שמח תמיד, על-ידי-זה הוא מצליח.

(עו) ואמר, שאין לך עוד מצוה שאדם דש בעקבו כמצות השמחה, עד שלרב העולם נדמה שאין זו מצוה כלל.

(עז) ובפרוש אמר, שעקר מחית עמלק, (שהוא הקשיות והספקות שמבלבלים את כל אחד), הוא רק על-ידי שמחה, כי שמחה אותיות ש"מחה תמחה את זכר עמלק".

(עח) ואמר, שלמעלה, איש שמח חשוב מאד מאד, ומכל שכן אם זוכה גם לשמח את אחרים, מעלתו גבוהה מאד מאד.

(עט) והיה רגיל לדבר הרבה מאד עם אנשי שלומנו מחצות, שמחה והתבודדות, ומשעורים קבועים כסדרן פדעת רבנו ז"ל (עין שיחות הר"ן, סימן ע"ו).

(פ) ופעם אחת דבר שיחה ארבה מהתקלית, והסביר בהסבר עמק עמק, אשר כל מרירות הגלות וקללת התוכחה שעובר על רב העולם, הוא רק מסבת רחוקם מהשמחה, כמבאר בפרוש בפסוק, שכל הצרות והיסורים והמרירות באים (דברים כ"ח): "תחת אשר לא עבדת את השם אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל", עין שם. ואמר, שקדורות הנביאים ידעו, שמי שרוצה לזכות לנבואה, זהו אי אפשר בשום אופן בלי שמחה, והנביאים היו אלו אשר התבודדו מכל וכל, והדבקו עצמם בו יתברך בתקלית הדבקות בשירות ותשבחות, והיו בשמחה עצומה עד מאד בנבל ותוף וקליל וכנור, ודיקא על-ידי-זה נבאו נבואת אמת, כי כשאדם (ו) עם כל שמחה, אין לאדם מה להפסיד, אדרבה, האדם מאד מצליח בגשמיות וברוחניות, כמו שמביא רבנו הקדוש בספר המדות וכו'.

מרגיל את עצמו להתבודד עמו יתברך, ופורש את עצמו מכל
הבלי העולם הזה, ומדבק את מחו ומחשבתו בו יתברך בשמחה
עצומה ובתשוקה וכסופים עצומים אחריו יתברך עד כלות הנפש
וכו', על-ידי-זה נפתחים לו שערי השמים וכו', ונכנס מהיכל אל
היכל וכו', עד ששומע הקול מדבר אליו וכו', והאריך בשיחה
זו מאד, וספרו גדולי תלמידיו ששמעו שיחה זו מפיו, כי בשעת
מעשה נלקח מהם כח הבחירה וחיוו דהאי עלמא, עד שנדמה
להם, שהם מטילים יחד בגן עדן, ומרב תשוקה ונעם וערבנות
שהרגישו אז, וזלגו עיניהם דמעוֹת, והבינו מרחוק מדרגתו הנוראה
והנפלאה שזכה בכח רבנו ז"ל.

**[אשרי ואשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, רק מצית
באמת ובתמימות את רבנו ז"ל, ומרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך
כאשר ידבר איש עם רעהו, ויתבודד עצמו בקביעות עצומה אליו
יתברך, ויפריש את עצמו מכל מיני בלבולים וטרדת העולם וכו',
וישתוק ויכסף אחריו יתברך בהשתוקקות וכסופין עצומים וכו',
ויחזק את עצמו להיות תמיד בשמחה עצומה יהיה איך שיהיה
וכו', שום דבר ושום ברירה לא תוכל להפילו ולהרחיקו ממנו
יתברך, אז סוף כל סוף אם יהיה עקשן, יזכה לראות דברים נאים
וכו', (וועט ער זוכה זיין צו זעהן שיינ'ס), אשרי לו ואשרי חלקו] :**

**פא) פעם אחת שמעו כמה מאנשי שלומנו את רבי אברהם בן רבי
נחמן ז"ל להתבודד בציון רבנו ז"ל, ושמעו איך שבוכה, ומבקש
ממנו יתברך בזו הלשון: רבנו של עולם, זעה איך זאל זיך לבען
נאר אין דיר, נאר אין דיר, רבנו של עולם, זעה איך זאל
פארקטן נאר פון דיר, נאר פון דיר, רבנו של עולם זעה איך
זאל זיך פרייען נאר מיט דיר, נאר מיט דיר (ש), וחזר על דבורים
אלו פעמים אין מספר.**

**פב) פעם אחת ראה רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל את אנשי
(ש) רבנו של עולם, ראה שאני אהב רק אותך, רק אותך, רבנו של עולם, ראה שאינא
רק ממך, רק ממך, רבנו של עולם, ראה שאשמח רק בך רק בך.**

שְׁלוֹמֵנו מְרַקְדִים בְּקִלּוֹי בְּאוֹמֵן, וּכְשֶׁגָּמְרוּ הַרְקוּד, עָנָה וְאָמַר לָהֶם: "רְקוּדִים עִם הַתְּעוֹרְרוֹת רְאִיתִי, אָבָל רְקוּדִים עִם שְׂמֵחָה לֹא רְאִיתִי", וְרָמַז לָהֶם, שֶׁהַרְקוּד צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת בְּשְׂמֵחָה עֲצוּמָה, וְכֵן רָצָה רַבֵּנוּ ז"ל, שְׁנֵהִיָּה רְגִילִים בְּרַקוּדִים שֶׁל שְׂמֵחָה דִּיקָא, וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת, שְׁנֵרְבֶה אֶת הַשְׂמֵחָה מְאֹד.

(פג) פֵּעַם אַחַת בְּאוֹמֵן נִכְנַס רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן ז"ל לַסְּפָה, וְרָאָה אִיךָ שֶׁהַבְּחוּרִים מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו אוֹכְלִים לַחֵם יָבֵשׁ, וּמְטַגְגִּים אֶת זֶה בְּמֵים חַמִּים, וּכְדִי לְחַזְקֵם וּלְאַמְצָם, הִפְלִיט מִפִּי הַקְּדוֹשׁ דְּבוּרִים אֵלָיו: אַ אֲרִימָאן אִיז אָבְעֵר פֶּאָרְט הֶעֱכֵר אוֹיבֵן, וְוֹאוּרִים עַר הָאֵט דָּאךְ אַזוֹי פִּיל גַּעֲלִיטְעֵן אוֹיף דְּעֵר וְוֵעֶלְט" (ת), וְאָמַר זֹאת כְּדִי לְפִיֶּסֶם, כִּי הָעֲנִיּוֹת הִיָּתָה אַז אִיוֹם וְנוֹרָא, רַחֲמֵנָא לְצֻלָן.

(פד) וְהִיָּה רְגִיל לומר: אִם מְקִימִים דְּכָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל כְּפֶשׁוּטִם, אֲזַי אֵין דְּרָגָה בְּעוֹלָם שְׁלֹא יָבֹא וַיִּגִּיעַ אֵלֶיהָ, וְדָבָר זֹאת לְעֲנִין שְׂמֵחָה וְהַתְּחַזְקוֹת, מֵאַחַר שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל הִזְהִירָנוּ כָּל־כָּף עַל מִצְוֹת הַשְׂמֵחָה, צְרִיכִים לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְזִכּוֹת לְהִגִּיעַ אֶל מִצְוֹת הַשְׂמֵחָה, וְאָמַר: בְּמִצְוֹת הַשְׂמֵחָה וּוִיפֵל מ'אִיז פֶּרִיִּלְעֵךְ, אִיז מְעַן נֶאֱדָךְ נִישְׁט יוֹצֵא דִי מִצְוָה (א), כִּי הִיא עַד אֵין סוּף.

(פה) רַבִּי לױי יִצְחָק נ"י אָמַר, כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מֵהַתְּכַלִּית הַנְּצַחִית, אֲזַי דִּיקָא נִעְשֶׂה בְּשְׂמֵחָה עֲצוּמָה, כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְלֹא עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב רַק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, אֲזַי דִּיקָא הוּא בְּעֲצָבוֹת וּבְמְרִירוֹת גְּדוֹלָה, מֵה שְׁאֵין בֶּן, כְּשֶׁחוֹשֵׁב מֵהָעוֹלָם הַבָּא, וְאִיךָ שֶׁכָּל נִקְדָּה טוֹבָה שֶׁיִּחַטֵּף מִנְקֻדַּת יְהוּדוּתוֹ, זֶה יִשְׁאָר עִמּוֹ לְנֶצַח, אֲזַי דִּיקָא יְהִיָּה תָמִיד בְּשְׂמֵחָה, כִּי כָּל נִקְדָּה טוֹבָה הִיא כְּלָה (ת) עֲנִי הוּא כָּל זֹאת חֲשׁוֹב מְאֹד לְמַעַלָּה בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, כִּי סָבַל כָּל־כָּף בְּזֶה הָעוֹלָם. (א) כְּפֶה שְׂמֵחִים, אֵין יוֹצֵאִים יְדֵי חוֹבָה בְּמִצְוֹת הַשְׂמֵחָה.

רוח עצום.

(פו) ואמר, שצריכים להסתפל היטב על תכליתו הנצחית, ועקר ההסתפלות על התכלית הוא, שלא יטעה את עצמו, רק ידע, כי יהיה ההכרח למות, כמו שכתוב בתורה (בראשית ג'): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" וגו', ורואים, שכל הצדיקים נסתלקו, וכתוב אצל אבות העולם "וימת" וכו', על-פני צריף לידע ולחקק היטב היטב בדעתו, כי סוף כל סוף יגיע גם זמנו למות, ואין יכולים להמלט ולהנצל מזה בשום אופן, ועל-פני כשיבנים ידיעה זו היטב בדעתו, אז יסתפל כבד על כל העולם עם עינים אחרות, ויהיה תמיד בשמחה עצומה על כל נקדה טובה שזוכה לחטף מקדשת יהדותו, כי רק זה ישאר ממנו.

ואמר אז, שאי אפשר לזכות לשמחה אמיתית, כי אם פשיודע היטב, שההכרח למות, כי בשנדמה לאדם שיחיה לנצח, אז הוא תמיד בכעס ובמרירות, כי רוצה לחטף את כל העולם הזה וכו', וכשלא הולך לו כמו שהוא רוצה וכו', אז הוא שבור ומשבר ועצוב מאד מאד, אכל כשנסכם בדעתו, שבין היום למחר ימות, אז כבד אינו דואג כלל, כי מה לו לדאג ולהצטער על עולם שאינו שלו?!

(פז) ואמר, שמה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (תענית לא.): עתיד הקדוש-ברוך-הוא לעשות מחול לצדיקים, למה דיקא מחול? כי הצדיקים שמחו עמו יתברך כל ימיהם, והשתוקקו תמיד אחריו יתברך, ועל-פני עכשו כביכול השם יתברך שמח עמם, (דו האסט זיך געפרייט מיט מיר וועל איך מיך פרייען מיט דיר) (כ), וזוהי מעלת הצדיקים, ששמחים תמיד רק עמו יתברך, ומשתוקקים וכוספים אחריו יתברך בכלות הנפש.

(פח) ואמר: העולם הזה נקרא עלמא דשיקרא, מקור העצבות (ב) אתה שמחת בי, אני אשמח בך.

והמרירות, והעולם הפא נקרא עלמא דקשוט, מקור השמחה וההדרה, ועל-כן פשאדם שמח תמיד, הרי זה מקשר את שני העולמות יחד, ואמר אז, שזהו עקר השלמות — שהולך בגשמיות בזה העולם, ואף-על-פי-כן על-ידי תקף השמחה, מחו ומחשבתו מקשרים בעלמא דאתי, (ער דרייט זיך ארום אין דער וועלט און פון דעסטוועגן איז זיין מחשבה דבוק אין עלמא דאתי).

(פט) ואמר: פשאדם מרגיל את עצמו להיות שמח תמיד, על-ידי-זה מכניס שמחה בכל העולמות, וגורם שעשועים גדולים למעלה, ומשתבחים ומתפארים הרבה עמו: ראו אדם, שמסבב בגשמיות העולם ובהסתרה כזו, ואף-על-פי-כן מחזק ומשמח את עצמו בו יתברך.

(צ) ואמר: שמחה היא ההתחלה והסוף, שכל היהדות תלויה בזה, ואף שעובר על כל אחד מאורעות בחייו, שנדמה לו לפעמים כאלו אבד מנוס, חס ושלום, אף-על-פי-כן גם אז יעשה כל מיני עצות להיות רק בשמחה תמיד.

(צא) ואמר, שבני העולם חושבים, ששמחה ותשובה הם שני הפכים, אם הוא שמח אי אפשר לו לשוב, וכן להפוך, ובאמת טעות גדולה היא זו, כי דיקא על-ידי שמחה יכולים לשוב אליו יתברך, כי השמחה מישבת את דעת האדם.

(צב) ואמר: דיקא אלו האנשים היודעים, שנקדה טובה אחת גם-כן טוב, הם הצליחו מאד, וכל אנשי שלומנו התחילו עם נקודת טובות קטנות וכו'.

(צג) ואמר: כשיש אהבה בין אנשי הצדיק, זהו נחת רוח גדול לצדיק, וגם אצלם פועל מאד מאד לטוב, ואמר אז: כל זמן שאני רואה אצל חברי איזה רע, זה אינו טוב, והתנא הקדוש אמר

(אבות פ'ק ד'): "אל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו", ועל-כֵּן צריכים להזהר מאד מאד לא לדון את חברו לכף חוב, יהיה איך שיהיה, אפלו עשה מה שעשה.

(צד) ואמר: הענין של — "לדון את האדם לכף זכות, אפלו רשע גמור", באשר הזהיר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפ"ב), אין הפונה שאני צריך להסכים, חס ושלום, אל העולה והרע והרשעות שעשה, רק אני צריך לדון אותו לכף זכות, אשר אף שעשה כבד מה שעשה, עדין יכול לשוב, ואסור לי לרחקו.

(צה) ואמר, שהענין של — "לדון את האדם לכף זכות", הוא למוד עמק עמק, וצריכים ללמד ולעין הרבה הרבה לזכות להגיע אל זה, וכל מה שעושים לו עולות יותר גדולות, הוא צריך לקרוב יותר ויותר, ועל-ידי-זה יתחיל להתבייש יותר וישוב בתשובה, אבל כשתדון אותו לכף חוב, על-ידי-זה תעקר אותו לגמרי, רחמנא לצלן.

(צו) ואמר: דרך רבנו ז"ל היא רק אהבה וחסד ורחמים — לאהב את כל אחד, ולעשות חסד עם הכל, ולשמח את כל בריה, ולרחם עליהם מאד, ועל-כֵּן כשנכנסים בחדר רבנו ז"ל, צריכים להתנהג בדרך — חסד ורחמים ואהבה, ולדון את כל אחד לכף זכות.

(צז) ואמר: הלא אנחנו לומדים בחדר רבנו ז"ל, ועל-כֵּן צריכים לציית את המלמד, והוא רבנו ז"ל, וכמו שבדרך כלל יש חדר, שיש שם גם נערים שובכים, ויש שיש להם תפיסה כבדה (ראש כבד), ואמרו חכמינו, וזרונם לברכה, שאסור לרחקם, רק שיהיו צותא לחברים, כמו-כן בחדרו של רבנו ז"ל, אסור לרחק שום בריה און מ'דארף האלטן זייער חשוב דעם חדר (ג).

(צח) ואמר, פי העקר הוא רחמים, פי בלי רחמנות, אי אפשר (ג) וצריך להחשיב מאד את החדר.

לעולם להתקיים — הן בביתו, שיינהיג ביתו רק עם רחמים ואהבה, והן בחוץ עם חבריו, שעוסק עמָהֶם, שיהיה עוסק רק עם רחמים ואהבה, ורפנו ו"ל אָמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ב), כי מי שנקלל במקום שצריך להכלל, הינו באין סוף, שם פלו טוב, ואין שם דין, חס ושלום, על-כן צריך להיות פלו טוב, עין שם.

צט) ואמר, כשאדם מנהיג את ביתו ברחמנות בלי שום הקפדות וכעס, חס ושלום, ודן אותה תמיד לכף זכות, אז השכינה שרויה ביניהם, ואמר אז הענין — "לדון לכף זכות", שהזהיר רפנו ו"ל, זה כולל גם את אשתו, כשאדם דן את אשתו תמיד לכף זכות, אז יהיה לו שלום-בית, ובבית שיש בו רק אהבה ושלום, אז כל הבית מלא חסד, וחס ושלום, להפך — בבית שיש בו שנאה ומחלוקת, אז כל הבית מלא דינים, ורחמנא לצלן.

וספר, שפעם אחת היה עם רבי אברהם בן רבי נחמן ו"ל בבית אָחד, ושָמְעוּ שֶהַבַּעַל צָעַק עַל אִשְׁתּוֹ, וְהוֹכִיחוּ רַבֵּי אַבְרָהָם מְאֹד, וְאָמַר לוֹ: לְמָה אַתָּה צוֹעֵק עַל אִשְׁתְּךָ? הֲלֹא רַבְּנוּ ו"ל אָמַר (שיחות הר"ן, סימן רס"ד): שצריכים לרחם עליה ולכבדה וליקרה, עין שם; והוא למוד עמק עמק איך להנהיג בית, ושיהיה רק בשלום ואהבה ובלי קפדות, ומוהרנ"ת ו"ל אָמר, שְׁעַל דְּבָרִים הַנוֹגְעִים בֵּינוֹ לְבִינָה הֵיךָ יְכוּל לְחַבֵּר פִּי שֶׁשָּׂה פְּעָמִים יוֹתֵר מִכָּל קִבְצֵי הַ"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת" שְׁלוֹ, כִּי צָרִיכִים לְהִשְׁפִּיל בְּדָבָר זֶה מְאֹד מְאֹד, וְלֹא לְשַׁבֵּר בֵּיתוֹ, חס ושלום.

ק) בעיר טורנא היה בחור, שהוריו התגרשו מפאת סבה משפחתית, שהיתה ביניהם מחלוקת עצומה, ובפרטיות בין שתי המשפחות, בין הורי האב ובין הורי האם, ובמצב כזה מי סובל?

רק הפנים, והבחור הזה היו לו עוד שתי אחיות, ואותן סדרו המשפחות כל אחת במקום אחר, ואף שכל עסק הגרושים כאב להן מאד מאד, ובפרטיות שעכשו צריכים להתפרד מהאח והאחות, ולהיות סמוכים על שלחן אחרים, אף בלית בררה קבלו את זה באהבה, אף את הבחור שלחו לאיזו ישיבה רחוק ממקום מגוריו, והבחור הזה היה בטבעו עצוב, ומכל שכן עכשו שנארע במשפחה אסון כזה, שהוריו נתגרשו, והשנאה כבושה ביניהם כל-כף, רחמנא לצלן, נעשה בעצבון יותר, ומכל שכן שלא די שלא היה לו מי שינחמו, ומי שיקרבו, ומי שידיבר על לבו, עוד שלחו אותו לישיבה רחוקה נגד רצונו, ושם לא היו לו חברים, על-כן נעשה עצוב מאד מאד, עד שחפיו לא היו שוים אצלו כלל, מרב מרירות לבבו ועגמת נפשו שהיתה לו, והיה מבלבל מאד מאד, רחמנא לצלן, וכך הסתובב כל היום מתדר לחדר ומעליה אל עליה והלך בטל, כי מרב צער ועגמת נפש לא היה יכול לצמצם מחו ללמד, ועל-כן רב היום הלך אצלו בבטלה, וכבר אמרו חכמינו, זכרונם לברכה (כתבות נ"ט): הבטלה מביאה לידי שעמום, עיין שם; ועל-כן כמעט נשתגע, רחמנא לצלן, לגמרי, ודרך הבחורים בישיבה, פשרואים שאחד מכנס בתוך עצמו, מתחילים לדרך אותו, וכן היה, שהתחילו להתלוץ ממנו וכו', וזה כאב לו מאד מאד, ובפרט שלא היה לו שום בריה שבעולם למי לספור צערו ומרירותו, וכל מה שעבר עליו בביתו וכו', ועל-כן נתבלבל יותר והיה תמיד בעצבות גדולה, עד שעלה במחשבתו לאבד את עצמו לרעת, רחמנא לצלן, אף בטבעו היה פחדן גדול, ועל-כן פחד מזה מאד מאד, וזה בלבולו יותר ויותר, ובין כף עברו לו שם כמה זמנים, והיה ללעג ולקלס בעיני כל, וכשהגיע איזה חג כמו פסח או סכות, התארח אצל כמה אנשים שרחמו עליו, ומרב צערו הקשה ועצבון לבו, היה נדמה לו, שאין שום תפנה לחייו, והוא כבר ישאר כף כל ימיו, עד שהשלים עם גורלו המר.

בישיבה זו היה אוצר ספרים גדול מאד, והיה חדר מיוחד בעבור

כל הספרים, ודרך היתה לישיב שם בין המון הספרים עם גמרא פתוחה, וכך הנה חושב ומדמה דמיונות וכו' וכו', והנה שבור כחרס הנשבר לגמרי, עד שמרב בטולו לא הבין אפלו פשוטן של דברים בלמוד.

פעם, בהיותו בחדר אוצר הספרים, פתאם ראה לפניו ספר חדש מנח על השלחן בין המון הספרים שמנחים זה על גב זה, ומרב סקרנותו, קם ממקומו ונגש אל הספרים המנחים על השלחן ממולו, והוציא את הספר החדש מבין הספרים, וחזר אל מקומו, והתחיל לעיין בו, (ספר זה היה "עלים לתרופה" מכתבי מוה"רנ"ת, שיצא אז מחדש מבית הדפוס על-ידי רבי אהרן ליב ציגלמאן בשנת תר"צ), ודפדף בספר דף אחר דף, ולפני מראה עיניו נתגלה אור חדש, יש "אבא" רחמן כזה בעולם, אשר מחזק את "בנו" השבור כחרס, יש עוד "בן" בעולם, שיש לו צרות ומרירות וכו' וכו', כך עולה ברעיונו, הלואי והיה לי אבא כזה, אז הייתי כותב לו את כל צרותי, מה שעובר עלי זה כמה שנים, כך נכנס במחשבתו, והתחיל לעיין בספר המכתבים, וקרא מכתב אחר מכתב, וכבר לא היה יכול להניחו מידו, כל-כך התקשר לספר, עד שכל אותו היום ולרבות הלילה עין בו, וכמעט שגמר חצי ספר, והלך לישן, ובבקר קם, והדבר הראשון — הסתפל תחת הכר שלו, אם הספר מנח שם, כי מרב ההרגש והנעם, שהרגיש וקבל מספר זה, פחד שמא יאבד ממנו, על-כן קדם שהלך לישן הוכיאו תחת הכר שלו, וכרב שמחה התלבש והלך להתפלל, ואחז את הספר בידו לבל יאבד ממנו, כך המשיך כל היום לעיין בספר, וככל מכתב מצא את עצמו, הלא גם אני שבור... הלא גם מחשבותי מבלבלות אותי... כך חשב, ועדין לא ידע ממי הספר, ומי חברו, רק בכל מכתב ראה שונחם "נתן מברסלב", לזאת התישב — אתחיל לחפש אחר עוד ספרים שכתוב השם "ברסלב", ועדין לא ידע שיש חסידות כזו, רק סתם מרב התעוררותו והרגשתו בספר הזה, התחיל לחפש אחר ספר אחר שכתוב השם "ברסלב",

והתחיל להפך בכל הספרים, ויגע כמה שעות, הוציא ספרים והכניס ספרים, אולי ימצא משהו, לקח ספרים גדולים ופתחם, לקח ספרים קטנים ופתחם, ופתאם למראה עיניו נגלו הרבה ספרים קטנים למעלה בארון הספרים במדרג העליון, והתחיל לפתח ספר אחר ספר, עד שמצא ספר "שבחי הר"ן" ו"שיחות הר"ן", וכתוב בשער הספר "הוצאת ברוסלב", ותכף-ומיד התחיל לרקד מרב שמחה, ולקח את הספר והתחיל לעיין בו מתחלתו, וראה הנהגת רבנו ז"ל, שהתחיל לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בו... ונדמה לו בתחלה שאין מי ששומע אותו... ואף-על-פי-כן מתחזק ומדבר עוד לפניו יתברך בטענות נכונות, ומספר לפניו יתברך את כל לבו בפרטי פרטיות... ותכף-ומיד כראותו דבורים אלו, נתעוררה בלבו תשוקה עצומה והתעוררות גדולה... הלא זוהי עצה נפלאה — לדבר עמו יתברך בלשון שרגילים בה... זה ימים ושנים שאני משתוקק לספר לפני משהו את מצבי הרע ואת כל אשר עם לכבי ואין לי, ולא עוד אלא שרודפים ומבזים אותי, ומחשיבים אותי כחסר דעת, ורחמנא לצלן... עכשו אני כבר יודע מה לעשות, והתחיל לדבר לפניו יתברך שם בחדר אוצר הספרים, והלב נמשך לו מאד אחר הדבורים, וכאו לו שפע של דבורים, והרגיש שיש יכול לדבר עמו יתברך כל היום מרב מקירות וצרות והרפתקאות, שפכו עברו עליו עד עכשו... אף בתוך דבורו עמו יתברך ההכרח לו להפסיק בכל פעם, כי פה נכנס בחור לקחת ספר, ופה נכנסים שני בחורים לדבר, והתנוצץ לו רעיון, שבמרתף הבנין, מקום שמניחים העצים והגחלים להסקה, שם הוא מקום טוב להצניע את עצמו, ותכף-ומיד הזדרז וירד לשם, והמקום חשוף, ואין שום ברירה נכנסת לשם, כי אם מפעם לפעם הערל המסיק את התנור, והתישב בדעתו, שפה הוא מקום טוב, וישב על כמה עצים, והתחיל לדבר עמו יתברך, והדמעות היו זלגו מעיניו כמים... וספר את כל אשר עם לבבו כמה שעות רצופות, עד שלא היה לו כח כבר, אף הרגיש עצמו אדם אחר, כאלו נגולה אכן כבדה מעל לבבו, והיה מלא שמחה וחדוה עצומה על גדל הגס שעשה

מקור השמחה

רפט

עמו השם יתברך, וכשחזר ועין עוד בספר, הרגיש בכל שיחה ובכל צמוד ממש חיים חדשים.

כך נסכם בדעתו לחזור למחרת עוד פעם אל המרתף, ולהתבודד שם, ולדבר עמו יתברך, כי שם אין מי שיפריע לו, ומחמת שהיה בחור עזוב ושום ברירה לא הסתכלה עליו מרב בטול, על-כן היה לו בנגל לקיים זאת, כי שום ברירה לא הרגישה שנגעלם, וכך היה שוקד מדי יום ביומו — לילך למקום הקבוע לו להתבודדות במרתף העצים והגחליון, ושם היה מבלה בכל יום כמה שעות, ואחרי כל התבודדות היה יוצא משם כאלו השליך עכשו המון דאגות וצרות לים הגדול, ולאט לאט השתנה מצבו, קדם כל נצקר מלכבו כל העצבות והמרירות, הלא יש לי כבר אבא, יש לי כבר חבר טוב למי לספר כל עניני... עד שנכנסה בלכבו עזות ועקשנות דקדושה, ויצא מהרגלו וטבעו הרע להיות בישן ובטלן ופחדן וכיו.

ובתוך כך הגיע חג הפסח, והבחורים התחילו לנסע כל אחד אל הוריו, ואותו שלח ראש הישיבה אל משפחה אחת, שהיה איש טוב בטבעו ורחמן גדול, ומחמת שמרב הרגלו כל זמן החרף לדבר עמו יתברך, נתחזק לבבו מאד, ונעשה זריז וברירה גדולה, שאל הוא את בעל-הבית: "האם יש אצלכם איזה ספרים שגכתב עליהם תבת 'ברסלב'", כי לבו נכסף מאד למצא עוד ספרים, שאל אותו בעל-הבית: "האמה ברסלבך חסיד? (ד) גם חתני הוא ברסלבך, ועוד כמה ימים יבוא עם בתי ועם שני הילדים להתאכסן אצלנו לחג הפסח, יהיה לך עם מי לדבר".

עתה נפקחו עיניו, יש חסידות כזאת, אך עדין היה איזה פחד טמון בלבו, על-כן לא העז יותר לשאל, ורק חפה בכליון עינים שיבוא חתנו, ואז יתודע הכל, יום אחד הגיעה בתו עם חתנו והילדים, ובעל-הבית ואשתו הקדימו פניהם בשמחה עצומה, ונשקו את הילדים, "בעריל", פנה אל חתנו, "חבר שלך מתארח

(ד) האמה חסיד ברסלב?

אָצְלָנוּ, בְּרִסְלֵךְ חֲסִיד", מִי הוּא זֶה, חָשַׁב בְּעָרִיל, וּמְרַב אֶהְבֵּה וּתְשׁוּקָה שְׁשׂוּרָה בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּימֵים הַהֵם, הַתְּחִיל לְרוֹץ בַּמְדְּרָגוֹת לְקֵדָם פְּנֵי הַבְּרִסְלֵךְ, וְרָאָה בַּעֲלִיָּה בַּחֹר הַיּוֹשֵׁב וּמַעֲיֵן בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתְרוּפָה", "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם" הַקָּדִים לוֹ, "הָאֵם גַּם אֶתָּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ? הָאֵם גַּם אֶתָּה יוֹדֵעַ מְרַבִּי נִפְלֵא כְּזֶה?" וְהַבְּחֹר עֲמַד מִשְׁתּוֹמֵם וּמִתְמַמֶּה, וְלֹא יָדַע מַה לְהַשִּׁיב לוֹ, כִּי לֹא הִיָּה לוֹ שׁוּם מַשְׁגַּח שֵׁשׁ חֲסִידוֹת כְּזוֹ, אֲךָ מַחֲמַת שְׁהִיָּה לוֹ כְּכֹר עֲזוֹת דְּקֻדְשָׁה, הַתְּחִיל לְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל לְכַבּוֹ וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְאִיךָ שֶׁנִּתְגַּלְגַּל לְיָדוֹ סֵפֶר "עֲלִים לְתְרוּפָה", וְסֵפֶר "שִׁבְחֵי הַר"ן" וְ"שִׁיחֹת הַר"ן", וְאִיךָ שֶׁמִּשְׁתַּקַּק מְאֹד לְעוֹד סִפְרִים, וּבְעָרִיל הַתְּחִיל לְסַפֵּר לוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטוֹת מְרַבְּנוּ וְ"ל וּמִתְלַמִּידוֹ מוֹהֲרֵי"ת וְ"ל, וּמֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וּמֵהַסִּפְרִים, וְנִמְשָׁכָה הַשִּׁיחָה כְּמַה שְׁעוֹת, וּבְתוֹךְ כֵּךְ צָעֲקוּ חֲמוֹתוֹ וְאֶשְׁתּוֹ: "בְּעָרִיל, בּוֹא לְאָכַל מִשְׁהוּ, הֲלֹא רָעַב אֶתָּה, בּוֹא לְנוּחַ קֶצֶת, הֲלֹא עֵינֶיךָ אֶתָּה", "לֹא, לֹא" הַשִּׁיב בְּעָרִיל, "אֵינִי רָעַב וְאֵינִי עֵינֶיךָ, אֲנִי עֲסוּק עֲכָשׁוּ", "אֵי בְּעָרִיל מִצָּא בְּרִסְלֵךְ" עֲנָתָה אֶשְׁתּוֹ לְאִמָּה, "דְּכֹר זֶה יִקַּח כְּמַה שְׁעוֹת, חֲבָל לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁהֵם הַחֲסִידִים מִתְּוַעְדִים יַחַד, אֲזַי אֵי אֶפְשֶׁר לְהַפְרִידֵם אִישׁ מֵעַל אַחֲיוֹ, כָּל-כֶּף הֵם בְּאַחֲדוֹת אַחַת, וּמְדַבְּרִים מֵהַרְבֵּי".

וְהַבְּחֹר הִזָּה נִתְהַפֵּף לְאָדָם אַחֵר לְגַמְרֵי, וְהַתְּקַשְׁרוֹ יַחַד בְּאַהֲבָה עֲזָה עַד מְאֹד, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָיוּ לוֹמְדִים יַחַד "לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵי"ן", וּבְעָרִיל הִיָּה מְסַפֵּר לוֹ מִצִּיּוֹן רַבְּנוּ וְ"ל בְּעִיר אוּמָן, וְאִיךָ שֶׁאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ נוֹסְעִים לְשָׁם, וְאֵךְ שֶׁעֲכָשׁוּ הַדְּבָר קָשָׁה וְכָבֵד לְהִגִּיעַ לְשָׁם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מִפְּעַם לְפַעַם נוֹסְעִים אַחֲדִים, וְכֵן הוּא זָכָה לְהִיּוֹת שָׁם פַּעַם אַחַת לְפָנָי כְּמַה שֶׁנִּים, וְאֶת גְּדֹל הַחִיּוֹת וְהַמְּשִׁיבַת נִפְשׁוֹ שֶׁמְרַגְּשִׁים שָׁם בְּאוּמָן בְּצִיּוֹן רַבְּנוּ וְ"ל, זֶה אֵין לְשַׁעַר, הַעֲקָר שֶׁלֹּא נִתְפָּרְדּוּ אִישׁ מֵעַל אַחֲיוֹ כָּל יְמֵי הַחַג, וּבְתוֹךְ כֵּךְ סֵפֶר הַבְּחֹר, אִיךָ שֶׁפָּה בִּישִׁיבָה רוֹדְפִים אוֹתוֹ, וְאֵין לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, עַל-כֵּן עוֹרְרוּ בְּעָרִיל: "מַה לָּךְ לְשִׁבְתָּ כָּאֵן, שְׂאֵין פֹּה אֵף אַחַד מֵאֲנָשֵׁי

שְׁלוֹמֵנו, בּוֹא עִמָּדִי לְעִיר לְאֲדוֹ מְקוֹם מְגוּרֵי, שֵׁם יֵשׁ יְשִׁיבָה, וּבִהַ
הִרְבֵּה בַחֲוָרִים מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וּתְחִיָּה אֶת עֲצָמְךָ, כְּמו־כֵן יֵשׁ לָנוּ
שֵׁם בֵּית מְדֻרָשׁ (שְׁטִיבֵל), וְלוֹמְדִים בְּצוֹתָא סְפָרֵי רַבְנֵי ז'ל, וְרוֹקְדִים
יַחַד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְהִכַּל בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה", וּבְכֵן נִסְפָּם בְּדַעַת
הַבְּחוּר לְנִסְעַ עִמּוֹ אַחַר הַחֵג, וְכֵן הָיָה, שֶׁחֲזָרוּ יַחַד, וּבְעָרִיל כְּבָר
סִדָּר לוֹ מְקוֹם בְּיְשִׁיבָה, וְהַבְּחוּר נִשְׁתַּנָּה לְגַמְרִי, וְנִעְשָׂה בֶּן אָדָם
שֶׁמֶח וְטוֹב לֵב, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עֲזָרוֹ, שֶׁעוֹד בְּאוֹתוֹ הַקִּיץ נִשְׂא חַן
בְּעֵינֵי אֶחָד מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וּלְקַחוֹ לְחֶתֶן בְּעֵבוֹר בֵּתוֹ, וְהַתְּחַתֵּן.
וְנִשְׂאָר שֵׁם לְגוֹר בְּלֶאֲדוֹ, וּבִינְתִים נִזְכָּר מְאֻחִיוֹתָיו, וְנִתְעוֹרְרוּ רַחֲמָיו
מְאֹד מְאֹד, עַל-כָּל-פְּנִים לְהִתְוַדַּע מֵהַ מַּצָּב, כִּי לֹא רָאָה אוֹתָן זֶה
כְּמֵה שָׁנִים, וְנִתְוַדַּע בְּדֶרֶךְ סִבָּה אֵיפֹה גָּרָה אַחֹת אַחַת, וְנִסַּע אֵלֶיהָ,
וְגָדַל הַשְּׂמֵחוֹת וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם אֵי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר, וְהָאֲחוֹת
סִפְּרָה לוֹ אֵילּוּ צָרוֹת עָבְרוּ עָלֶיהָ בְּבֵית זֶה, שֶׁהִיא הִפְכָּה לְמִשְׁרַתָּה,
וְצוּעָקִים עָלֶיהָ וְרוֹדְפִים אוֹתָהּ, הָעֵקֶר שֶׁלֹּא זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁפָּעַל
שֶׁאֲחוֹתוֹ תָּבוֹא עִמּוֹ לְגוֹר יַחַד בְּדִירָתוֹ בְּלֶאֲדוֹ, וּמִשָּׁם נִסַּע לְאֲחוֹתוֹ
הַשְּׂנִיָּה, אֲשֶׁר הוֹדִיעָנוּ לוֹ גַּם-כֵּן אֵיפֹה מְקוֹם מְגוּרֵיהָ, וּבָאוּ שֵׁם
שְׂנִיָּהֶם, וְגָדַל הַשְּׂמֵחוֹת וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁהָיוּ בֵּינֵיהֶם אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר,
וּמְחַמֵּת שֶׁהִמְשִׁפְחָה שֶׁהָיְתָה הָאֲחוֹת הַזֹּאת אֶצְלָהּ, הָיוּ עֲנִיִּים, לְזֹאת
הַסְּפִימוֹ, שֶׁתִּפַּע עִם הָאֵח לְלֶאֲדוֹ, וְחֲזָרוּ יַחַד שְׁלִשְׁתָּם לְלֶאֲדוֹ,
וְהָיְתָה שִׂמְחָה רַבָּה בֵּינֵיהֶם, וְאֶחָד סִפֵּר לִשְׁנֵי אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת אוֹתוֹ,
וּמְחַמֵּת שֶׁבְּעִיר לְאֲדוֹ הָיָה קְבוּץ גָּדוֹל שֶׁל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וְהָיוּ
שֵׁם הִרְבֵּה בַחֲוָרִים מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, לְזֹאת רָאָה תִּכְרֵי-וּמִדָּ לְשִׁדּוּךְ
אֶת אַחִיוֹתָיו לְשְׁנֵי בַחֲוָרִים מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנו, וְגָרוּ שֵׁם שְׁלִשְׁתָּם יַחַד,
וְחָיו חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, עַד שֶׁעָלָה הַצּוֹרֵר, יִמַּח שְׁמוֹ, וְנִשְׁרָפוּ עַל קִדּוּשׁ
הַשֵּׁם, הַשֵּׁם יִקָּם דָּמָם.

מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה

שִׂיחוֹת וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה וְהוֹדְעוֹת נְחוּצוֹת,
הַבְּנוּיִים וּמִיִּסְדִּים עַל-פִּי תוֹרַת מוֹהַר"ן
מִבְּרֶסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.
הַשִּׂיכִים לְמִצּוֹת הַשְּׂמֵחָה

א. שְׂמֵחָה הִיא הַגְּאֵלָה, לְגֵאל אֶת נַפְשׁוֹ מִכָּל מִינֵי
גְלוּת, מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּרוֹחַנִיּוֹת וּבְגִשְׂמִיּוֹת, וְעַל-כֵּן,
כְּשֶׁבּוֹא יְבוֹא מְשִׁיחַ צְדֻקָּנוּ, יִתְפַּשֵּׁט הַשְּׂמֵחָה בְּכָל
הָעוֹלָם, וַיִּקְיֵם אֹז (יִשְׁעִיָּה נ"ה): כִּי בְשֵׂמֵחָה תֵצֵאוּ וְגו',
כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה זוֹכִים לְצֵאת מֵהַגְּלוּת, וְזוֹכִים
לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְזֶה שְׁנֵאמַר בְּשַׁעַת
הַגְּאֵלָה (שֵׁם ל"ה): חֲזִקוּ יְדַיִם רַפּוֹת, וּבְרַכְּבִים כְּשִׁלּוֹת
אֲמָצוֹ, אֲמַרוּ לְנִמְהָרֵי לֵב: חֲזִקוּ, אֵל תִּירְאוּ, הִנֵּה
אֱלֹקֵיכֶם נִקְּם יְבוֹא גְמוּל אֱלֹקִים הוּא יְבוֹא וַיִּשְׁעֶכֶם וְגו'
וּפְדוּיֵי ה' יִשְׁבּוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל
רֵאשִׁים, שְׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ, וְנָסוּ יְגוֹן וְאֲנָחָה, כִּי אֹז
דִּיקָא יִתְפַּשֵּׁט תִּקְוַת הַשְּׁשׂוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, וּכְמוֹ שְׂאֲמָרוּ

מקור השמחה

רצג

חכמינו, זכרונם לברכה (בפסיקתא דר"כ, פ' ל"ח): שוש אָשִׁישׁ — בימות המשיח, שאז יהיה שמחה עצומה כזו, עד שכל אחד ירקד מרב שמחה, ולא יתביש אחד מחברו, כי הוא יגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי כזה, עד שכל אחד ואחד ירגיש, כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא עמו, אתו ואצלו, ואין לה עוד שמחה גדולה בעולם כשמחה זו, כשאדם זוכה לידע אשר השם יתברך הוא עמו. אשרי המחכה ויגיע.

ב. השמחה היא אש שורפת כל הקלפות והסטרא-אחרא, וכל מה שיזכה להגיע אל מדת השמחה, וישמח בגילה ורגון, יותר יבטל ממנו כל מיני הסתרות וקלפות וחשף, ודבר זה תראה בחוש, כי הבעל-דבר יסיתך אל הכל, ויתלבש עצמו אפלו במצוות, אף לא לשמחה, כי משמחה הוא מפחד מאד מאד, כי על-ידי השמחה נתבטל לגמרי, ועל-כן הוא מכניס בלב תמיד מחשבות, שאסור להיות בשמחה, רק לדאג על עוונותיו וכו', והוא צריך תקונים וכו' וסגופים וכו' ועבודות קשות וכו', וכזה לוכד את כל העולם שחושבים: כדי להגיע אליו יתברך צריכים כל אלו ההכנות, ורבנו, זכרוננו לברכה, מגלה לנו, שהעקר הוא

רק שמחה, ותכף ומיד כשהוא שמח, הוא כבר אצלו יתברך, אשר מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין ובתוך כל עלמין, כי הכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו, יתברך, ואפלו דומם, צומח, חי, מדבר, הם עצמיות חיות אלקותו, יתברך, בלבושים האלו, ותכף ומיד שנתברר לו ידיעה זו, אז הוא אצלו יתברך ממש, כי במקום שהאדם חושב, שם כל האדם. (עיין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"א), ועז וחדוה במקומו, ולפניו, יתברך, אין שום עצבות כלל, ועל כן תכף ומיד כשהוא משמח עצמו, אז הוא אצלו יתברך ממש.

ג. העולם סוכרים, שמצות השמחה, שהזהיר עליה כל-כף רבנו, זכרוננו לברכה, (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) היא רק חמרא בעלמא, ומה גם שיש מי שחושבים, שהוא רק דבור בעלמא, ואינו הכרח, אבל באמת כל היהדות וכל קיום האדם בגשמיות ורוחניות תלויים כפי מדת השמחה שאוחז, ואי אפשר להשיג שום קדשה ושום עבודה בלי קדימת מצות השמחה, וכל מה שישמח יותר, נפתחים לו שערי החכמה וההשגה שבכל יום ויום, וזוכה להגיע אל החכמה

וההשגה, שמאיר בכל יום ויום דיקא, כי בכל יום ויום מאיר חכמות והשגות חדשות, אשר אי אפשר להגיע אליהם כי אם על-ידי מצות השמחה, שישמח את עצמו בו יתברך.

ד. אסור להתבייש עם מצות השמחה, כי מצות השמחה היא פלליות כל הקדשות, וכל מעלת המצוות הם כפי מדת השמחה שאוחז. והאריז"ל גלה לתלמידיו, כי על-כן זכה להגיע אל מדרגתו, כי היה שמח בעשית כל מצוה ומצוה יותר מהשגת כל הון דעלמא, ועל-פי רב אין האדם שמח, כי הוא מתבייש מאחרים, שהולכים במרה שחורה ועצבות ודאגות וכו', פן ואולי יאמרו עליו, שהוא משגע, חס ושלום, ועל-כן, על דבר זה, הינו על מצות השמחה, צריך לקיים מה שכתוב בהתחלת השלחן-ערוף: ואל יתבייש מפני המלעיגים, ועל-כל-פנים לא יתקוטט עמהם, שלא יכנס בשום וכוחים, וכל מה שיתגבר ויתחזק להיות בשמחה, כמו כן יתרחב לבו ודעתו, ויאיר לו כל יום בהארה נוראה ונפלאה, כי אי אפשר להשיג ולהגיע אל האור הגנוז שבכל יום כי אם על-ידי שמחה.

ה. עקר הרחוק משמחה הוא רק מחמת שחושב
 מה שעבר עליו מקדם, וכן חושב מה יהיה להבא ועל-
 כן דואג תמיד, ואפלו כשמגלים לו מעלת השמחה,
 ונתלהב לשמח בו יתברך הוא חושב: הלא לא אוכל
 לשמח בקביעות. על-כן מונע את עצמו מהשמחה,
 ובאמת גם בזה צריכים לילך עם ההתגלות, שגלה לנו
 רבנו, זכרוננו לברכה, על-פסוק (תהלים צ"ה): "היום"
 אם בקולו תשמעו. לידע, שאין לו, רק היום הזה. (עין
 לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רע"ב), ועל-כן מה לך לחשב
 על העבר, ומכל שכן על להבא, אין לך רק "היום"
 הזה והרגע הזה. חטף שמחה ורקוד ביום הזה ויקא,
 וכן בכל שעה ושעה יעשה כל מיני פעולות שבעולם
 להיות על-כל-פנים בשמחה שעה זו, וכן יוסיף בכל
 שעה ושעה שמחה, עד שיזכה באפן כזה להיות כל
 היום בשמחה עצומה, שהיא העקרית בקיום האדם
 בגשמיות וברוחניות.

ו. שמחה היא קיום האדם ברוחניות ובגשמיות,
 ועל-כן צריך שתעשה כל מיני פעולות שבעולם להיות
 אך שמח כל היום, ולהחיות את עצמה עם כל נקדה
 ונקדה טובה שיש בה מנקדת יהדותך, וכל מה

מקור השמחה

רצו

שתשמח יותר, כמו כן תזכה יותר להכנס אל הקדשה ברוחניות, ותצליח יותר בגשמיות, כי השמחה היא העקרית בחיי האדם בעולם הזה ובעולם הבא, ואף שמרב צרותיך והחלישות הדעת, שעובר עליך מפגעי ומקרי הזמן, שמזה בא שמתפשט עליך העצבות והמרירות, עד שנדמה לך כאלו אבד מנוסך ותקותך, עם כל זאת עשה מה שתעשה להחיות את עצמך במה שתוכל, ולחזור ולבוא אל מדת השמחה, ואתה צריך תמיד להסתפל רק על עצמך, מה לך עם אחרים, פי עקר כל הבלבולים והירידות והנפילות שיש לכל אחד הוא, שמסתפל תמיד על אחרים, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ומבלבל דעתו בחנם וכו', אבל כשתקשר את עצמך אליו יתברך, ולא תראה ולא תשמע ולא תרגיש משום דבר, רק עצם עצמיות חיות אלקותו, יתברך, אז דייקא תזכה להכליל בו יתברך ולהיות תמיד בשמחה וחדוה עצומה.

ז. שמחה היא המדרגה הכי גבוהה שאיש הישראלי צריך לזכות להגיע אליה, אף צריך שתדע, שדיקא מחמת שהיא המדרגה הכי גבוהה, קשה וכבד להשיגה יותר מכל הקדשות והמדרגות שבעולם, וזה כל

המרירות והעצבון והחשך שמסבב את לב איש
 הישראלי, הכל לגרשו ולרחקו מהמדרגה הכי גבוהה
 שבקדשה, והיא מצות השמחה, ואי אפשר לזכות
 אליה כי אם על-ידי מסירת נפש ממש, למסור נפשו על
 נקדת השמחה, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם,
 אפלו מלי דשטותא וכו'. העקר לזכות להגיע אל
 המדרגה הקדושה, והוא שמחה, ועקר המסירות-נפש
 הוא, שלא יסתכל מה שאחרים אומרים ולועגים ממנו
 שהוא בשמחה.

ח. העולם משקעים כל-כך בעצבות ובמרירות, עד
 שנדמה להם, שזה עקר התכלית, ומלבישים את זה
 שצריכים להיות בשכרון לב על עוונותיו וכו', ובאמת
 הכל פתוי היצר, השונא את האדם בגשמיות
 וברוחניות, וממרר חיי האדם בחנם, על לא דבר,
 והצדיק האמת נשלח בדורותינו אלה ללחם עמו
 ולבטלו מכל העולם, ומגלה ומפרסם כי הכל דמיונות
 ופתוים, שמפתה היצר, כי עצבות הוא הסטרא-אחרא
 ממש, ואי אפשר לצאת מהחשך והתאוות רעות,
 שנלכד בהם, ובפרטיות תאות נאוף, שהוא המדורה
 של שבעין אמות, כי אם על-ידי תקף הששון

מקור השמחה

רצט

והשמחה, וכל מה שישמח יותר בלי שום טעם ושכל
כלל, רק לשמח בו יתברך, בזה דיקא יזכה לצאת מכל
המצרים ומכל החשכות, ויבטל ממנו יצרו, הבוער בו,
לגמרי, כי השמחה היא מקור הקדשה והטהרה.

ט. כל הצרות נמשכים להאדם רק על-ידי העצבות
והמרה שחורה, שזה שובר רוחו ומסבב את מחו
בדמיונות ופחדים יתרים, אבל תקף ומיד פשאדם
מחזק את עצמו להיות בשמחה, ועושה כל מיני
פעלות שבעולם לשמח את עצמו, ומגביה רגליו
בשמחה ורקודים, על-ידי זה נמתק ממנו כל הדינים
והצמצומים, ונתרחב מחו ודעתו, ונתחזק לבו לא
לירא ולא לפחד משום בריה שבעולם, אשר זה יסוד
גדול ברוחניות ובגשמיות, לא לפל בדעתו משום בריה
ומשום דבר, ולא יפחד פחדים יתרים. ואמר רבנו,
זכרוננו לברכה, (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רמ"ט): עקר
הגבורה בהלב, כי מי שלבו חזק, אינו מתירא משום
אדם ומשום דבר, ויכול לעשות גבורות נוראות,
ולכבש המלחמות על-ידי חזק ותקף לבו, שאינו
מתירא, ורץ לתוף תקף המלחמה.

י. כל זמן שהאדם מרגיש איזה מרירות ועצבון

בעצמו, ידע, שעדין רחוק ממנו יתברך, כי השם יתברך הוא עצם השמחה, ולפניו יתברך אין שום עצבות כלל, ועל-כן צריך להפוך את כל היגון ואנחה אל תוך השמחה, ועל-ידי זה הוא אצלו יתברך ממש. וכך מה שאדם שמח ביותר, כמו כן הוא יותר אצלו יתברך, כי הפל נמדד כפי מדרגת השמחה שאוחז.

יא. כשמרגיל את עצמו במצות השמחה, אז בנקל לו אחר-כך לקיים כל המצוות, כי יסוד כל המצוות הוא מצות השמחה, לשמח בה, ואמר רבנו, זכרוננו לברכה (ספר המדות, אות שמחה, סימן א'): כשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלבו שלם לאלקיו; והאריז"ל גלה לאיש סודו, שעקר מדרגתו הנוראה והנפלאה זכה רק על-ידי תקף מדרגת השמחה, שהיה שמח בעשית כל מצוה מאד מאד, יותר ממוצא שלל רב, ועל-ידי זה נפתח לו ארבות השמים, וזכה לראות מראות אלקים פרצוף וקשור כל העולמות, איך שנתקשרים כל העולמות על-ידי כל מצוה שאיש הישראלי זוכה לקיים בזה העולם, כי השמחה מרחבת את הדעת ופותח שערי שמים, וכל העולמות פתוחים לפניו.

יב. שמחו בה' וגילו צדיקים, והרנינו כל ישרי לב

(תהלים ל"ב), כי עקר שלמות השמחה, שנקרא שמחה, הוא רק כשמשמחים את עצמם בשם יתברך, אשר מלא כל הארץ כבודו, ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוף כל עלמין אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו במקומות הירודים והנפולים, גם שם יכולים למצא אותו יתברך, וזה עקר הגלוי של הצדיקים, שמגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך, ועל ידי זה נתישר הלב, וזוכים להודות ולהלל ולשיר ולרנן לפניו יתברך שירות ותשבחות. אשרי עין ראתה זאת.

יג. השמחה פותחת שערים חדשים בדבקות הבורא יתברך, וכך מה שישמח את נפשו יותר, כמו כן יזכה שיפתחו לו שערים חדשים, ויאיר עליו ערכות מתיקות נעם אור זיו שכינתו יתברך, המאירה בכל הארץ, כמו שנאמר (יחזקאל מ"ג): והארץ האירה מכבודו וגו', ואין לה עוד נעם ומתיקות כמו מי שזוכה לדבק עצמו בו יתברך, אשר זה תענוג אמתי ונצחי, תענוג בלי גבול וערך. אשרי הזוכה להיות תמיד בשמחה, ויפתחו לו שערי הדבקות להיות דבוק בו יתברך.

יד. שמחה היא מקור הקדושה, ולהפך — עצבות היא מקור הטמאה, ועל-כן צריך לעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות בשמחה תמיד ולהגביר את מקור הקדושה, ועל-ידי זה יתבטל לגמרי מקור הטמאה. וצריך שתדע, שאסור להסיח דעת אפלו כרגע ממש מהשמחה, שהיא מקור הקדושה, כי תכף ומיד כשמשפית מדעתו מקור השמחה, מתפשט עליו מקור הטמאה, השם יתברך יצילנו, וכשמתגבר עליו, חס ושלום, מקור הטמאה, אז קשה וכבד לצאת ממנה, אם לא במסירות נפש ממש, לעשות עצמו כאלו שמח, ועל-ידי זה יבוא אל השמחה באמת.

טו. (תהלים ל"ד): ישמעו ענוים וישמחו. אי אפשר לשמח פי אם על-ידי ענוה, פי עקר מניעת השמחה הוא רק מחמת גאות, שאז הוא מגרש ממנו את השכינה הקדושה, שהיא שמחתן של ישראל, כי אין אני והוא יכולים לדור, אבל דיקא כשזוכה לבטל את עצמו לגמרי, ויודע שאינו יודע כלל, והוא בטל ומבטל בחרס הנשבר, ואינו עושה מעצמו שום דבר, והוא בעיניו כתולעת, המרחשת על הארץ, אז דיקא יזכה לשמע קול השכינה, שהיא שמחתן של ישראל.

ויזכה להיות תמיד בשמחה, כי כל מה שאדם זוכה לביטל את עצמו, ואינו רוצה שום השתררות על זולתו, כמו כן זוכה, שמאיר בו אור השמחה.

טז. שמחה היא הפלי לקבל בו כל האורות וכל ההשפעות ברוחני ובגשמי, כי השמחה מרחבת את המחין. ומרים את הדעת ומחזק את הלב ומישב את חושיו, ועל-כן היסוד והעקרי בעבודת ה' היא שמחה, וצריך לעשות כל מיני פעלות שבעולם לזכות להגיע אל מדת השמחה, ובלעדי שמחה אין לו שום פלים לקבל בו קדשה נדעת, אור וחיית שפע גלוי אלקותו יתברך.

יז. מי ששמח ביותר, מעלתו גבוהה ביותר, וכל עבודת איש ישראל בתורה ובמצוות ובתפלה, שיחה בינו לבין קונו, צריך שיביאו אל מצנת השמחה, לשמח בו יתברך, וכל זמן שאינו שמח, אין בעבודתו עדין שלמות, כי עקר שלמות התורה והמצוות והתפלה הוא רק כשמביאו לידי שמחה עצומה, שיגיל וישמח בו יתברך, כי השם יתברך הוא אחדות אחד עם התורה והמצוות, ועל-כן, כשלומד תורה לשמה, ומדבק עצמו באור התורה, ומקיים את המצוות

בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשֵׁיטוֹת גָּמוּר, בְּכֹנֶנֶה שְׂמֵקִים רְצוֹנוֹ
 יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי זֶה יִתְלַהֵב לְבוֹ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי
 הֵלֵא הוּא מְקִים רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִבִּישֵׁת צִיצִית וּתְפִילִין
 וְכוּ', וּמֵאִיר נִפְשׁוֹ בְּאוֹר עֲרֻבוֹת מְתִיקוֹת זֵיו הַשְּׂכִינָה,
 שֶׁהוּא הַתְּלַבְּשׁוֹת דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרַה הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא
 וְדַעְתּוֹ אֶחָד, וְהֵיִשׁ שִׂמְחָה בְּעוֹלָם כְּשִׂמְחָה זֹו, שְׂזוּכָה
 לְקִים רְצוֹנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, שֶׁהוּא חַי וְקַיִם, וּמְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּדַעְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה, כִּי
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא דַּעְתּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמֶּשׁ.

יח. מַחְמַת שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֶפֶן
 בְּלִי כְּלִים וְצִמְצוּמִים, וְעַקֵּר הַכְּלִי וְהַצְּמִצוּם הוּא
 שִׂמְחָה, עַל-כֵּן מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל-דְּבָר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 לְהִרְחִיקוֹ מִמְּצוֹת הַשְּׂמֵחָה, כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחָה אֶפְלוֹ
 הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגִרוּעִים יָכוֹל לְהַשִּׁיגוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לְצִאֵת
 מִכָּל מִינֵי קִטְנוּת וְחֲשִׁכוֹת וְהִסְתָּרָה וְכוּ'. עַל-כֵּן כָּל
 הַחֶפֶץ לְהַפְּנִים אֶל תּוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדוּשָׁה וְלִזְכוֹת לְצִאֵת
 מִמְּקוֹמוֹ הַמְּגֹנֶה וְכוּ', שֶׁנִּפְּל לְשֵׁם וְכוּ', וְרוֹצֵה לְהַשִּׁיגוֹ
 יִתְבָּרַךְ, יִתְגַּבֵּר בְּכָל הַכּוֹחוֹת לְהִיּוֹת אֶף שִׂמַח תָּמִיד,
 וַיַּעֲשֵׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת שִׂמַח תָּמִיד.

יט. עַקֵּר הַשְּׂמֵחָה הִיא מֵה שִׂיּוּדְעִין וּמֵאֲמִינִין בּוֹ

מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה

שה

יְתַבְרַךְ, שֶׁהוּא יְתַבְרַךְ פֶּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל; וּכְפִי שְׂזוּכָה כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ אֶל עֲצָמוֹ יְדִיעָה וְהַשְׂגָּה זוֹ, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יְתַבְרַךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה רַק מִמֶּנּוּ יְתַבְרַךְ, וְאֵינוֹ תְלוּי בְּשׁוֹם בְּעַל-בְּחִירָה, כִּמוֹ כֵּן נִכְנָס בְּהָאָדָם הַשְּׂמֵחָה הָאֲמֵתִית, וְנִתְלַהֵב לְבוֹ בְּאוֹר גְּלוּי הַשְּׂמֵחָה, שֶׁהִיא עֶקֶר הַמְּתִיקוֹת וְהַנְּעִם לְהַתְעַנֵּג בְּזִיו אוֹרוֹ יְתַבְרַךְ.

כ. הַשְּׂמֵחָה מְצַמֵּצֵם אֶת אוֹרוֹ יְתַבְרַךְ, עַד שֶׁגַּם קָטָן וּפְחוֹת וְיָרֹד, שֶׁפֶל וְנִבְזָה וְכוּ', גַּם בֵּן יִשְׁיֵגוּ יְתַבְרַךְ בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה; וְעַל-כֵּן, אִם הָאָדָם מְחֻזַּק עֲצָמוֹ בְּאִיזוֹ מִדְרָגָה וּנְפִילָה וִירִידָה שָׂרָק יִהְיֶה, וְגַם שֵׁם הוּא מְחֻזַּק עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת בְּשְׂמֵחָה עֲצוּמָה, עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה, שִׁיאִיר לוֹ גַּם בְּמִקוֹמוֹ אוֹרוֹ יְתַבְרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְצֵאת מִמְּקוֹמוֹ וְשִׁפְלָתוֹ וְקִטְנוּתוֹ וְכוּ', כִּי הָעֶקֶר תְּלוּי בְּמִדַּת הַשְּׂמֵחָה. כָּל מֵה שֶׁיִּתְחַזַּק אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת תְּמִיד שְׂמֵחַ, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כָּלִי לְקַבֵּל הָאוֹרוֹת הַרוֹחֲנִיּוֹת, שֶׁפַע גְּלוּי אוֹר הַקֶּתֶר.

כא. וּנְפִשֵׁי תְּגִיל בְּה', תְּשִׁישׁ בִּישׁוּעָתוֹ (תְּהִלִּים ל"ה). עַל-פִּי רַב, אֵף שֶׁהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, מִמְּשִׁיךְ עַל הָאָדָם יְשׁוּעוֹת, אֵינוֹ מְרַגֵּישׁ, וּכְעֵין שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה: (נִדָּה לא.): אֵין בְּעַל הַגֵּס מְכִיר בְּנִסּוֹ, וְכֹל זֶה

מרכ העצבות והעצלות, שנופל על האדם בכל פעם, עד שנתעקם ונתמרר לכבו, ואינו מרגיש גם בשעה שבאה לו איזו ישועה, אף כשאדם זוכה שנפשו משמחת תמיד בו יתברך, ומחיה את עצמו עם נקדת האמונה שיש בו, ויודע שאין בלעדיו יתברך, אז דיקא זוכה לשוב בישועתו. אשרי הזוכה לשמח בו יתברך, עד שירגיש בכל פעם גדל הישועות, שהשם יתברך עושה עמו בכל עת ורגע ודקה ממש, כי על כל נשימה ונשימה תהליל יה.

כב. עקר שרש השמחה באמת נמשך משמחת השם יתברך, שזהו עקר השמחה באמת, כי באמת לאמתו אין שום שמחה בעולם, כי אם כשזוכין להאמין בו יתברך ולידע ממנו יתברך, שזהו עקר החיים האמתים לכל אחד ואחד כפי מדרגתו וכפי השגתו וכפי הבנתו; וכל מה שזוכה להתודע עמו יתברך יותר, נכנס בו ערכות מתיקות השמחה, ורק זה נקרא שמחה, כשמתדבק עצמו בו יתברך, וכמו שנאמר (תהלים ל"ג): כי בו ישמח לבנו. כי בו דיקא ישמח לבנו, כי אין שום שמחה אחרת באמת חוץ מזה. ודבר זה אי אפשר לבאר כלל, לא בפה ולא

מקור השמחה

שז

בכתב, פי הוא רק לכל חד כפויס מה דמשער בלביה.

כג. אסור להסיח דעת אפלו רגע אחד מהשמחה האמתית לשמח בו יתברך, ועם הנקודות טובות שיש בו מנקודת היהדות, שזוכה לקיים מצוותיו יתברך בכל יום ויום, ו"שלא עשני גוי", שהוא השמחה האמתית והנצחית, ושמחה זו אי אפשר לבטל ולבלבל, פי דבר זה לא נעשה מבחירת עצמו, רק ברוך הוא יתברך, שבראו מזרע ישראל, ובשמחה זו יכולים להחיות את עצמו כל ימי חייו, וכל מה שמחיה ומחזק את עצמו עם "שלא עשני גוי", כמו כן ממשיך על עצמו קדשת היהדות, והוא מרגיש שהוא יהודי, ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מגלה י"ג): כל הכופר בעבודה זרה נקרא איש יהודי, פי בזה שמשמח עצמו ביהדותו שהוא יהודי, על-ידי זה מגלה ומפרסם פנימיות תשוקת לבו אליו יתברך, ואיך שמאמין באחדות הבורא יתברך, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל.

כד. כשאדם מרגיל עצמו להיות תמיד בשמחה, אז זוכה שיש לו פח המושך, שבני אדם נמשכים אליו כמו מאגנט, פי על רב העולם עובר מרירות וצרות

הרבה, וסובלים יסורים ועקמימיות ובבלולים רבים
 בדעתם, ואין להם שום עצה איך לצאת מזה, וכשבא
 איש ישראלי עם פנים שוחקות. ושמח ועליו מאד,
 על-ידי זה הם נמשכים תכף ומיד אליו, ומחפשים
 אצלו עצות איך להפטר מצרותיהם והרפתקאותיהם.

כה. צריך למסר את נפשו להיות בשמחה תמיד,
 ולא להניח את העצבות אצלו אפלו כרגע, כי עצבות
 היא הסטרא-אחרא, והשם יתברך שונא אותה. (עין
 לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ"ח), ותכף ומיד כשאדם
 רוצה להיות איש כשר, עברה גדולה כשהוא בעצבות,
 ואף שמצד אחד בוער לבו מאד מאד, ורוצה להיות
 איש כשר ולבוא אל שלמותו, אף-על-פי-כן ההכרח
 לחכות, כי (יומא ל"ח): הבא לטהר, מסיעין אותו
 ואומרים לו: המתן, ואז, בשעת המתנה צריכים חזוק
 גדול מאד מאד לכלי לפל בדעתו, יהיה איך שיהיה,
 ויחכה ויקנה ויצפה, עד שיגיע יום ישועתו.

ושמעתי מר' לוי יצחק, גרו יאיר: מה יעשה
 בזמן ההמתנה? ירבה בתפלה והתבודדות, וירקד
 רקודים וישמח את עצמו, ואף שבין כף עוברים ימים
 כזו, ואינו עושה שום דבר, מה בכך, אל תפל בדעתך,

מקור השמחה

שט

רק חזק חזק והתחזק, כי בוא יבוא יום ישועתך.

כו. על-ידי שמחה נתרחב המחין, והוא בן-חורין ממש, ורב בני אדם שמשעבדין אל עסקיהם ותאוותיהם, הפל מפאת העצבות והמרה שחורה שיש להם, ועל-כן העקר לעשות כל מיני פעולות שבעולם לשמח את נפשו, וירקד ויגיל וישמח בשירים ונגונים להחיות את עצמו בכל מה שיכול, ואל יחשב שבזה שמתמרר ומשבר את עצמו על עוונותיו עושה טובה לנשמתו. אדרבה, נותן בזה פח וחיות להסטרא-אחרא, שעקר ענינם הוא מרירות ועצבות ומרה שחורה, ועקר בטולם הוא רק על-ידי ששון ושמחה, כל מה שישמח ביותר, כמו כן יתבטלו ממנו ביותר כל מיני סטרא-אחרא וחשך, כי השם יתברך הוא מקור השמחה, ועל-כן פשהוא בשמחה, אז הוא אצלו יתברך ממש.

כז. על-ידי תקף השמחה מוציא מעצמו כל מיני חצים שיירה בו היצר הרע, ונתרחץ מצואת עוונותיו, וכל מה שישמח ביותר, מעלתו גבוהה יותר, וזוכה שנתכפר כל עוונותיו, כי העצבות באים מעוונותיו של אדם, וכל הדאגות והפחדים באים מהחטאים, כמו שנאמר (תהלים ל"ח): אדאג מחטאתי, ובזה שמשמח

את עצמו הוא מבטל כל עוונותיו, ועל-כן בזה ידע
האדם אם נתכפרו עוונותיו כָּבֵר, אם הוא בשמחה, וכן
להפוך כל מה שישמח ביותר כמו-כן יזכה למחילת
עוונות, כי זה תלוי בזה, כפי ששמח ביותר, כמו-כן
נתבטל ונתכפר עוונותיו, אשרי הזוכה להיות תמיד
בשמחה עצומה, וכמו שהזהיר רבנו, זכרוננו לברכה,
את כל אנשי שלומנו להיות תמיד בשמחה יתרה,
ואמר: אם הייתם בשמחה, הִיָּה טובה גדולה להעולם.
אשרי שיאחז בזה, ואז טוב לו בזה ובכא לנצח.

כח. כשאדם מדבק את עצמו רק בו יתברך, ואינו
מבלבל עצמו משום ברֵיה שבעולם, אז זוכה להיות
בשמחה עצומה ורוקד רקודים וחי חיים טובים כמו
התם הקדוש, שהיה רגיל לומר: זה מעשה שלו, וזה
מעשה שלי (עין סיפורי מעשיות מעשה ט' מחכם ותם).
ועל-ידי זה היה תמיד בשמחה עצומה, אבל לא כן
החכם, תמיד חשב מאחרים, ועל-כן היה תמיד
במרירות, ולבסוף נפל בשאול תחתית ומתחתיו.

כט. רבנו, זכרוננו לברכה, גלה אשר העקר הוא
שמחה לשמח את נפשו בכל מיני עצות שבעולם,
ותמיד לשיר לעצמו נגונים של שמחה, שעל-ידי זה

נתרחבים מחו ודעתו, וזוכה לישוב הדעת ודבקות
 הבורא יתברך, וגם זוכה לשמירת הברית, כי עקר פגם
 הברית נמשך מעצבות ומרה שחורה, וכשאדם תמיד
 בשמחה ובפנים שוחקות, על-ידי זה בנקל לו לשפוף
 שיח ותפלה אליו יתברך בלשון שרגיל בו, ועל-כן
 יעשה כל מיני פעולות שבעולם לזכות להגיע להמדרגה
 הכי גבוהה הזו — שמחה, ובפרט בשעת התפלה
 צריכים ביותר להיות בשמחה, כי בשעת התפלה
 נמשכים אורות עליונים, ועל-ידי עצבות ומרירות אין
 לו כלים כלל לקבל, ועל-כן תכף ומיד אחר התפלה,
 או על-פי רב גם בתוך התפלה, יתקרר ונופל בדעתו,
 רחמנא לצלן, ועובר עליו מה שעובר וכו', ועל-כן,
 אחי, עשה כל מיני פעולות שבעולם לשמח נפשך בכל
 מה דאפשר בשעת התפלה, ואז יתרחבו מחיך ותזכה
 לקשר את המחשבה אל מזמורי התפלה, שאז נעשה
 הפלי לקבל השפע. (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ג).

ל. כל חיות האדם תלוי בפני רוח השמחה שיש בו,
 וכל מי שמכניס בו רוח-חיים, שהוא רוח הצדיק
 האמת, שהוא מקור השמחה, כמו כן זוכה לחיות חיים
 טובים ונעימים, אבל באים, שחס ושלום, מתנגד על

הצדיק האמת, אז שורה בו רוח העצבות, שהוא רוח הסטרא-אחרא, שהוא מקור המרירות, וחי חיים מרים ומרורים, רחמנא לצלן. ועל-כן מי שרוצה לחיות חיים טובים ונעימים, ישתדל להתקרב באמת אל הצדיק האמת, ויקבל ממנו רוח חיים (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ח'), ויזכה לחיות בכל פעם חיים חדשים, ויהיה תמיד בשמחה עצומה, פי הוא בן השמחה, אשר ממנו נמשך מקור השמחה לישראל.

לא. על-ידי עצבות נתקטן ונתצמצם הדעת, ונופל בקטנות, וחושב בכל פעם אולי חברו נוטל איזה דבר השיף לו. אולי בשביל חברו אינו יכול להתנשאות, או אם לא היה חברו, היה יכול להתעשר או להתגדל וכדומה, כל אחד לפי דמיונו, אבל תכף ומיד כשזוכה לבוא אל השמחה האמתית לשמח בו יתברך, וחוקק בדעתו שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל משגח בהשגחה פרטי פרטיים. (יומא ל"ח): אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות חכרתה אפלו במלא נימא, אז דיקא נתרחב מחו ודעתו, ואינו מבלבל את עצמו פכר משום דבר ומשום בריה, פי מה יעשה לו אדם ושום בריה לא

מקור השמחה

שיג

יכולה לקחת דבר השיף לו, כי הכל ממנו יתברך, כי
(ברכות נ"ח): אפלו ריש גרגותא מן שמאי מוקמינן
ליה.

לב. כשאדם בשמחה, אז בנקל לו לעבר על הכל,
כי השמחה מרחבת את הדעת, וזוכה להתבונן אשר
אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו מה
שעובר עליו מבעל-בחינה, שמקפח פרנסתו ומצער
בחרופין וגדופין, יודע שהכל ברצונו יתברך, אשר
נתלבש בזה האדם, ועל-כן רץ תכף ומיד עד המכה
ומתנפל לפניו בשכרון לבו, ומפרש כל שיחתו אליו
יתברך, כי על-ידי שמחה בנקל ליחד לעצמו מקום
פנוי, שאין שם בני-אדם, ויפרש כל שיחתו וכל מה
שעובר עליו אליו יתברך, כאשר ידבר איש עם רעהו,
אשר דבר זה הוא השער והפתח להפגס אליו יתברך,
(עין לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן פ"ד).

לג. ישישו וישמחו בך כל מבקשיך (תהלים מ'), כל
המבקש ומחפש אחריו יתברך, צריך תמיד להיות
בששון ושמחה, ועל-ידי זה דיקא יזכה שימשך עליו
שפע קדש אור רוחני, גלוי אלקותו יתברך, כי השמחה
היא כלי לקבל אורות העליונים. אשרי הזוכה לשמח
תמיד.

לד. תעשה כל מיני פעולות שבעולם לרחק ממך
 העצבות והמרירות, וכדאי לבלות על זה שעות שעות
 ולשמע כלי זמר, כי העצבות והמרירות מכלים את
 האדם לגמרי, ומביאים אותו לידי שגעון ממש, רחמנא
 לצלן, וכל המשגעים, עקר השגעון שלהם בא מרבוץ
 דאגות ומרירות, ועל-כן רב המשגעים הם תמיד
 בעצבות ובמרירות גדול, עד שאי אפשר כפר
 להחיותם ולחזקם, כי נפלו כפר בדעתם מאד, והם
 בעצמם לאחר יאוש, רחמנא לצלן, עד שמזה בא,
 רחמנא לצלן, שהרבה משגעים מאבדים את עצמם
 לדעת, השם יתברך ירחם, אבל כשתרגיל את עצמך רק
 להיות תמיד בשמחה עצומה, ותשמע כלי זמר, אז
 ימשך עליך רוח טהרה ושפע הדעת; ועל-כן הנביאים
 ובני הנביאים שמעו תמיד כלי זמר, כי עקר השפעת
 הנבואה בא עליהם רק על-ידי שמיעת כלי זמר, ונשלם
 דעתם, וזה שנאמר אצל שאול (שמואל א', ט"ז): ורוח
 ה' סרה מעם שאול, ובעתתו רוח רעה מאת ה', ויאמרו
 עבדי שאול אליו: הנה נא רוח אלקים רעה מבעתך.
 יאמר נא אדוננו, עבדיך לפניה יבקשו איש ידע מנגן
 בכנור, והיה בהיות עליך רוח אלקים רעה, ונגן בידו,
 וטוב לך וגו' והיה בהיות רוח אלקים אל שאול, ולקח

מקור השמחה

שטו

דוד את הכנור, ונגן בידו, ורוח לשאול וטוב לו, וסרה מעליו רוח הרעה, כי על-ידי הנגונים והזמירות זוכה לזכך את מחו, ומתברר הרוח טובה מהרוח רעה. על-כן תרגיל את עצמך תמיד רק בכלי זמר, ותשמח בו יתברך, שנבראת מזרע ישראל.

לה. כל הצלחת דוד המלך היתה, שזכה להיות תמיד בשמחה, והיה משמח גם את אחרים, עד שנקרא בזהר הקדוש "בדחא דמלכא", כי הכניס שמחה גם בכל העולמות; ומתקף דחקותו וצרותיו ויסוריו, שעבר עליו כל ימיו, שרדפוהו בחנם, על לא דבר, ודברו עליו מה שדברו, עד שרצו לפסלו לגמרי מלבוא בקהל וכו'. ברח תמיד אל "מקור השמחה", והיה שר שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, כמובא בזהר הקדוש (פרשת תרומה ק"מ): ודוד, אף-על-גב דקא רדפי אבתריה והנה בצעריה לא הנה שביק שירין ותושבחו מפומיה ולשבחא למאריה על כלא וכו'. עין שם. ודיקא על-ידי זה זכה לבוא למדרגתו, וכן עלה בכל פעם מדרגא לדרגא, כי השמחה מעלית את האדם עד אין סוף, עד שיבוא אל המלך מלכי המלכים, הקדוש-ברוך-הוא, בלב אמת, וכמובא בספורי מעשיות,

מעשה ט' מהתם הקדוש, שדיקא על-ידי שהיה תמיד בשמחה, והחיה את עצמו עם כל נקדה ונקדה שהיה בו, דיקא על-ידי זה עלה ונתעלה, עד שזכה לבוא אל המלך בעצמו ולדבר עמו פנים אל פנים וכו', ודוק ותמצא קל.

לו. פי כלו ביגון חיי, ושנותי באנחה (תהלים ל"א). על-ידי עצבות ומרירות ויגון ואנחה האדם מכלה את חיי. ואמר רבנו, זכרנו לברכה, (עין לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד), שכל החולאות, גם בגשמיות, באים רק מרב יגון ואנחה ועצבות, ומכל שכן ברוחניות מאבד את ימי חיו ושנותיו, פי העצבות והמרירות מכלה את הכחות שיש בכל אדם ואדם, וכל-כך מר לו, עד שאומר בנפשו: הלאי הייתי כבר מת וכו', וכל זה גורם העצבות והמרירות, ועל-כן, מי שרוצה להרגיש נעימות בחיים, יעשה כל מיני פעולות שבבולם לבוא אל מדת השמחה, שהיא העקרית ברוחניות ובגשמיות.

לז. בכל יום ובכל עת ובכל שעה מתגבר ומתפשט על כל אדם העצבות והמרירות, הן מצד דחקות פרנסתו והן מצד הרפתקאות ויסורים שיש לו מבני-אדם והן ממה שעובר עליו ברוחניות, שנחלש דעתו

בְּכֹל פֶּעַם וְכוּ'. עַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּרִיָּה וְלִהְפֹּךְ תָּמִיד אֶת הַיְגוֹן וְאֲנָחָה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְאֵל יִכְנִיס אֶצְלוֹ הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת אֲפֹלוּ רָגַע אֶחָד, וַיֵּשׁ כַּח בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְסַלֵּק וּלְגַרֵּשׁ מִמֶּנּוּ הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְהָעֶקֶר לֹא לִהְיוֹת עֹצֵל בְּמִצְוֹת הַשִּׂמְחָה, שֶׁהִיא הַמִּצְוָה הַעוֹלָה עַל כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי הַשִּׂמְחָה בְּאֵלֶקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁשִּׂמְחָה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁנִּבְרָא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל.

לח. כָּל מִי שֶׁשִּׂמְחָה יוֹתֵר, מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה יוֹתֵר, כִּי עַל-יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִים לִישׁוּב הַדַּעַת וּלְלֵב רָחֵב, וְזוֹכִים לַעֲבֹר עַל הַכֹּל, כִּי הַשִּׂמְחָה פּוֹתַחַת שְׁעָרִים חֲדָשִׁים בְּהֶאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְזוֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת נֶעַם זֵיו חַיּוֹת אֵלֶקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; וּבְיֹתֵר צָרִיכִים לְשִׂמְחָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, שָׂאז הוּא זְמַן הַמְּשַׁכֵּת הַמַּחֲיִין, וְכֵן בְּשַׁעַת לַמּוֹד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אֲשֶׁרִי הַזּוֹכֵה לְשִׂמְחָה תָּמִיד.

לט. עֲצָבוֹת הוּא אָרֶס רַע, אֲשֶׁר תִּכְףּ וּמִיד שֶׁנִּכְנָס בְּאָדָם, אִז מִתְּפַשֵּׁט בְּכֹל קוּמָתוֹ, וְצָרִיכִים אַחֲרֵי-כֵן רַחֲמִים רַבִּים, שִׁיּוּכַל לְסַלֵּקוֹ וּלְבַטְלוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִמֶּנּוּ. וְעַל-כֵּן הַחֶכֶם, עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת

מקור השמחה

שיח

שְׁבַע עוֹלָם, שְׁלֹא יִכְנַס אֶצְלוֹ שׁוֹם עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיחָהּ, וְאֶפְלוֹ שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, צָרִיךְ תָּמִיד לְזָכֹר כִּי לֹא לְעוֹלָם יִחְיֶה הָאָדָם, וְעַל-כֵּן מֵה לָךְ לְדַאֵג וּלְהִתְעַצֵּב עַל עוֹלָם שְׁאִינוֹ שְׁלָךְ. (איוב א'): ה' נָתַן וְה' לָקַח, יְהִי שֵׁם ה' מְבָרָךְ (מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם).

מ. שְׁמִחָה הִיא מְקוֹר הַקְּדוּשָׁה, וְכָל מֵה שִׁישְׁמַח בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן יִזְכֶּה, שִׁישְׁמֵשׁ עָלָיו יוֹתֵר קְדוּשָׁה וְדַעַת לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, כִּי אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וְסוֹבֵב כָּל עֲלָמִין וּבִתּוֹךְ כָּל עֲלָמִין, דּוֹמֵם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְלַבְּשׁוֹת הַזֶּה, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׂגָה זוֹ כִּי אִם עַל-יַדֵּי תַקְוָה הַשְּׂשׁוֹן וְהַשְּׁמִחָה, שְׁמַחֲזֵק אֶת עֲצָבָיו וְחוּשָׁיו, וּמְכַנִּיס בּוֹ יְדִיעָה בְּרוּרָה זוֹ.

מא. הַשְּׁמִחָה תְּמִידִית בּוֹ יִתְבָּרַךְ מִמְשַׁכֵּת חַיִּים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת וְרִגְעַ, וּמְאִיר וּמַעֲלֶה אֶת הַדַּעַת, וְעַל-יַדֵּי זֶה זוֹכִים לְצֵאת מִכָּל מִינֵי עֲמָק בּוֹר וְחֶשֶׁךְ, וְנִתְרַבֶּה תְּשׁוּקָתוֹ בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים לְכֶסֶף וּלְהַשְׁתַּוֵּקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְכָל מֵה שִׁשְׁמַח בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְהִרְחֵבֵת הַדַּעַת יוֹתֵר.

וכמו כן נתרבה ונתגדל ונתחזק רצונותיו וכסופיו
אחריו יתברך. אשרי הזוכה לשמח תמיד.

מב. אל תסתכל על אחרים כלל. מה לך עם
אחרים. חזק ואמץ בתורה ובתפלה ובשיחה בינה לבין
קונך בכל יום ויום, ותחקק בדעתך פי אין שום
מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו במקומות
המגשמים והמטנפים, שאתה נמצא שם עכשו, גם
משם יכולים לצאת ולהתחזק בשמחה, שאין לה סוף
וקץ, פי כל מה שאדם מבטל את עצמו אליו יתברך,
ואינו מסתכל ומתבלבל מאחרים כלל, כמו כן ויותר
מפן זוכה לישרות לב, ונתפשט לבו מכל מיני
עקמומיות וקנאה, וזוכה לשמח בו יתברך, אשר זה
הוא תכלית של כל התכליתין.

מג. בכל יום מתחדש על כל אחד העצבות
והמרירות מאד, וצריך להיות בריה להפוך את הכל אל
השמחה האמתית, לשמח בו יתברך, ויחפש בעצמו
נקודות טובות, ויזכר את החסדים והרחמים גמורים
שכבר עשה עמו השם יתברך עד עכשו, ובוודאי גם
עכשו לא יעזב אותו, וכל מה שיהיה בריה ויהפוך את
היגון ואנחה אל תוך השמחה, כמו כן יזכה להמשיך

על עצמו יותר ויותר מידת טובו יתברך, אשר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

מד. וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים, וישישו בשמחה (תהלים ס"ח). זהו עקר שלמות הקדשה, כשזוכים לשמח תמיד לפני אלקים. והנה ידוע, אשר שם הנו"ה הוא התגלות ההשגחה פרטית, שהוא עצם אלקותו יתברך, שבשביל זה נקרא כן, על-שם ה'יה, הו"ה, ויהיה, ושם אלקים הוא גימטריה "הטבע", שמכסה השגחתו יתברך, ועל-ידי תקף השמחה בו יתברך יכולים להשיג את ההשגחה עצם אלקותו יתברך קדם שנתלבש בהטבע, ועל-ידי זה יתוסף שמחה על שמחה, וזה: וצדיקים ישמחו. על-ידי שהצדיקים ישמחו את עצמם, על-ידי זה יעלצו לפני אלקים, יזכו להשגת ההשגחת הפרטית קדם התלבשותו בטבע ועל-ידי זה: וישישו בשמחה, כי יתוסף שמחה על שמחה.

מה. השמחה תמידית באלקותו יתברך הוא זכרון וטהרת הנפש יותר מכל התעניתים והסגופים ומכל העבודות שבעולם, כי השמחה מקשרת ומדבקת ומיחדת את נפש האדם אל שרשו העליון, ומרכ

השמחה יזכה להוריד על נפשו הארה נוראה מכל העולמות, וייתחד אצלו הנפש עם הרוח ועם הנשמה, ויהיה כלי קבול לקבל את עצם האצילות, עד שיזכה לחזות בנעם הנו"ה ולבקר בהיכלו, וישפע עליו על-ידי זה שפע אור הנבואה, ויחזה מראות אלקים. אשרי הזוכה לשמח תמיד בו יתברך.

מו. אפלו שנפלת כבר בעמק הרע' והחשף, ועברת, רחמנא לצלן, על מה שעברת, צריך שתדע, שבאם תשפית מרגע זה הכל, ותתחיל להחיות את עצמך עם כל נקדה טובה שיש בך מנקדת יהדותך, כגון ציצית, תפלין, תורה, תפלה, צדקה, שבת וכו', ותהיה שמח בזה מאד מאד בשמחה יתרה, אתה יכול לזכות, שכל העוונות יתהפכו לזכיות, ויתקשר ויתדבק וייתחד נפשך ורוחך ונשמתך יחד, ותוכל לקבל שפע אור האצילות, כי מעלת השמחה עולה על הכל, ובשמחה יכולים בנגל לשוב אליו יתברך ולהפך את כל העוונות לזכיות, ומחמת שמעלת השמחה הוא גבוה מאד מאד, על-כן מתפשט על זה הס"מ [הסמ"ך-מ"ם] ומתלבש עצמו במצוות, כאלו הוא צריך תמיד להתמרר על עוונותיו וכאלו שאין הפגנה

כָּבֵד עָלָיו, כִּי הוּא נִפְל כְּכֹר בְּעַמְּךָ רַע וְחֹשֶׁךְ כְּזֶה, עַד שְׂכָר לֹא יוֹעִיל לוֹ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וּבְאֵמֶת כָּל זֶה הוּא רַק פְּתוּי הַיָּצָר, שְׁלֹא דֵי שְׂכָר הֵרֵג אוֹתוֹ, וְעַתָּה רוֹצֵה עוֹד לְנַקֵּם בּוֹ. עַל-כֵּן, חֲמִדַת לְבָבִי, חֲזַק וְאַמֵץ, וְחֲצִיית אֶת בֶּן הַשְּׂמֵחָה, אֲשֶׁר הוּא בֶן דָּוִד בְּעֶצְמוֹ, וְתִגִּיל וְתִשְׂמַח עַל נֵעַם חִלְקֶךָ. אֲשֶׁרֶיךָ.

מִזֹּ. עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה יִתְרַחֵב לְבָבְךָ וְדַעְתְּךָ וַיִּתְחַזְּקוּ עֲצָבֶיךָ, וַיְהִי לְךָ חוֹשִׁים טוֹבִים לְקַבֵּל וְלִתְפֹּס אֹר הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי הַשְּׂמֵחָה מְרַחֶכֶת אֶת הַלֵּב וְהַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכֵה לְתִפְס בְּדַעְתוֹ אֶמֶת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, לִידַע וּלְהַבִּין וּלְהַתְּבוּן אֵיךְ שְׂמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וְסוֹבֵב כָּל עֲלָמִין וּבִתּוֹךְ כָּל עֲלָמִין אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעְדֵי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְכֹל מֵה שְׂלַמְרָאָה עֵינָיו דּוֹמֵם, צוֹמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם אֶלְקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּהַתְּלַבְּשׁוֹת הַזֶּה, וְדָבָר זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג בְּשׁוֹם אֶפֶן, כִּי אִם עַל-יְדֵי תַקְוָה הַשְּׂשׁוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, כִּי עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וּדְאָגוֹת נִתְצַמְצַם מִחוּ בְּקִטְנוֹת, וְנִתְעַקֵּם לְבוֹ בְּעַקְמִימִיּוֹת, וְאֵינוֹ תוֹפֵס שׁוֹם דָּבָר רִוְחָנִי, אֲדִרְבָּא, נְדָמָה לוֹ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, כְּאֵלוֹ אֲבָד מְנוּס מִמְּנוּ וּכְאֵלוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכַעַס וּבְרָגִז עָלָיו.

על-פן עשה מה שתעשה להיות כל ימי חייה רק בשמחה עצומה, שמחה שאין לה סוף וקץ.

מח. כל אחד מדבר ומחדש חדושים ומחבר ספרים מהפל, אבל לא משמחה, כי מצות השמחה נפלה כל-כף, עד שלהפך, נדמה מי ששמח תמיד, הוא, חס ושלום, חסר דעה. ובאמת עקר התכלית לבוא אל זה בזה העולם, ומכל שכן בעולם העליון, הוא רק שמחה, וכל מה שישמח יותר, בא אל תכליתו יותר, ולמעלה שם שרוי רק ששון ושמחה, וכל אחד כפי הנקודות טובות שזכה לחטף בצל העובר הזה, כמו כן מתעדרן ומתענג בעדרן וענג השמחה. אשרי המחכה ויגיע.

מט. אף שבאה לך מצנת השמחה בכבודות ובקשי גדול, צריך שתדע, שזהו מעלת השמחה, כשיוצא מתוך העצבות והעצלות, הקטנות והכבודות דיקא, וכל מה שנפל יותר בעצבות ועצלות וכו' ומחזק את עצמו במסירת נפש ממש להפך הכל אל הששון והשמחה, מעלתו גבוהה מאד מאד. וזהו הפלגת מעלת הבעל תשובה, עד שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ל"ד): במקום שבעלי-תשובה עומדים שם, אין צדיקים

גמורים יכולים לעמד שם, פי בעל-עברה הוא תמיד בעצבות ובמרירות גדול, וכשזוכה לשוב אליו יתברך, אשר עז וחדוה במקומו, נמצא שהוא מהפך גון ונאנחה ומרירות גדול אל תקף השמחה. זהו יקר מאוד מאד אצלו יתברך, ודבר זה לא יכול צדיק גמור להראות, פי הוא לא נפל בעצבות ובמרירות גדול כזה, ועל-כן דיקא במקום שבעלי-תשובה עומדים שם, אין צדיקים גמורים יכולים לעמד שם.

ג. כשאדם בשמחה תמיד, אז בנקל לו לעבר על כל מיני גלים ומשברים שעוברים על כל אדם בכל יום ויום, פי השמחה מרחבת את הדעת והמח, ומכניסה בהאדם אמונה ובטחון חזקים, שהכל ממנו יתברך, ועל-כן למה לפל כל-כך בדעתו, וכל מה שאדם זוכה להיות בשמחה ביותר, כמו כן נפטר מכל מיני גלים ומשברים, מה שאין כן מי שהוא בעצבות, אז כל דבר קטן משבר ומשליף אותו, והוא מסתבך ביסורים ומשברים וגלים חדשים בכל פעם על-כן אל תהיה בטלן, ועשה מה שתעשה, ותשמח את עצמך מרגע זה, פי העולם אינו שלף, ומי יודע מתי תחזור לעולם העליון, בין היום למחר, ועל-כן למה לך לדאג. (איוב

שכה

מקור השמחה

א': ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מברך, ובזה בעצמו תזכה להמתיק ממך כל הדינים והמשברים והגלים. רק חזק להיות בשמחה תמיד.

נא. מכל מה שעובר על האדם, אין שום עצה אחרת, רק להיות בשמחה עצומה, ויזכיר את עצמו בגדל הנסים והנפלאות שכבר עשה עמו השם יתברך עד עכשיו, ויחיה וישמח את עצמו עם זה מאד מאד, ועל-ידי תקף השמחה יתרחב לבו ודעתו, ויזכה לפרש את כל שיחתו וכל מה שעובר עליו אליו יתברך, כאשר ידבר איש עם רעהו, כי השמחה נותנת ומכנסת בלב האדם אמונה ברורה ומזככת, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל הם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל-כן העקר לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל, ויספר לפניו את כל לבו בפרטי פרטיות, וכשאדם מרגיל את עצמו בזה, אז לעולם הוא כבר לא לבד, כי בכל מקום שהוא, הוא הולך ומדבר עמו יתברך. אשרי מי שזוכה להיות תמיד בשמחה וידבר עמו יתברך תמיד.

נב. השמחה היא בנין הקדשה, וכל מה שישמח יותר, כמו כן יתגדל ויתרחב בנינו, וכל צדיק וצדיק

נמדד כפי בנין השמחה שלו, ועל-כן צריך לעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות תמיד בשמחה, והשמחה תהיה אצלו בקביעות עצום, ובאפן הזה יתבנה בנינו במרץ גדול.

נג. בדורותינו אלה עקר הנסיון של האדם הוא מדת השמחה, ועל נקדה זו מתגבר ומתפשט הס"מ [הסמ"ך-מ"ם] לארץ ולרחב לא להניח להיות בשמחה, כי כשאדם בשמחה, מאיר ביותר מחו, וזוכה להרחבת הדעת ופתיחת הלב, ועל-ידי זה נצול מנאוף, וזוכה לאמונה ברורה ומזככת בחדוש העולם, איך שהשם יתברך מחדש את כל העולמות בכל עת ורגע, ועל-כן מתפשט על מדת השמחה כל מיני כבדות, והבעל-דבר מתלבש עצמו במצוות, ובזה לוכד את רב העולם, ועל-כן צריכים להיות ברִיה ולעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות אף שמח תמיד, שהוא היסוד והעקר בקיום האדם בגשמיות וברוחניות.

נד. מכל הדברים שבעולם צריכים לקבל רמזים להתקרב אליו יתברך, ועקר הרמזים מה שצריך לקבל הוא איך להיות בשמחה תמיד, כי השמחה היא מקור הקדשה, והשם יתברך הוא עצם השמחה, וכך מה

מקור השמחה

שכו

שְׂמֵחַ אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זֹכֶה לְהִמְשִׁיכוֹ יִתְבַּרֵךְ אֲצִלוֹ; וְעַל-כֵּן אָדָם הַשְּׂמֵחַ בְּיוֹתֵר, אֹר הַשְּׂכִינָה מְלֵהֶטֶת סְבִיבוֹ, וְהוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, וְיָכוֹל לְהִמְשִׁיךְ יִשׁוּעוֹת וְחֻסְדִּים. אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֶה לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה.

נה. אַתָּה צָרִיךְ לִידַע הַיָּטֵב, פִּי בֵּין כָּף וּבֵין כָּף תִּבְלָה אֶת יְמֶיךָ בְּשׂוֹה אִם יִהְיֶה לָךְ מָמוֹן אִו כְּבוֹד וְכוּ' אִו אִם לֹא יִהְיֶה לָךְ וְכוּ', וְעַל-כֵּן לָמָּה לְבָלוֹת אֶת הַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת בְּעַצְבוֹת וּבְמַרְירוֹת. יוֹתֵר טוֹב לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה יִתְרָה (מִשְׁנָה פְּרִילִיךְ), וְתַחֲיָה חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים וּבְרוּכִים, עַד שְׁתִּזְכֶּה לְרֹאוֹת עוֹלָמֶיךָ בְּחַיֶּיךָ.

נו. כָּל מֶה שֶׁהָאָדָם יוֹתֵר בְּשִׂמְחָה, זֶהוּ סִימָן שֶׁהוּא מְקָרֵב בְּיוֹתֵר אֶל הַקִּדְשָׁה, כִּי עָקֵר הַקִּדְשָׁה הוּא שִׂמְחָה, וְעַל-כֵּן עֲלִית מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא פְּרוּשׁוֹ עֲלִית מְשִׂמְחָה לְשִׂמְחָה גְּבוּהָה מְמַנּוֹ, כִּי זֶהוּ עָקֵר הַתְּכֵלִית שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שִׁיעֲלָה תָּמִיד מְעֵלָה מְעֵלָה, מְדַרְגָּא אֶל דַּרְגָּא הַגְּבוּהָה בְּיוֹתֵר, וְהוּא שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָה, עַד שִׁזְכֶּה לְהַכֵּלֵל בְּמְקוֹר הַשְּׂמֵחָה, בּוֹ יִתְבַּרֵךְ.

נד. הַשְּׂמֵחָה מְכַנְסֶת יִשׁוּב הַדַּעַת בְּהָאָדָם, וְכֹל מֶה

שִׁישְׁמַח בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן יִזְכֶּה שִׁיתִישֵׁב בְּיוֹתֵר דַּעְתּוֹ, וְכִשְׁדַּעְתּוֹ מִיִּשְׁבֵּת עָלָיו, אִזּוֹכָה לְסִבְלָנוֹת לְסִבֵּל עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאִינוֹ כּוֹעֵס וְאִינוֹ מְקַפֵּיד עַל שׁוֹם בְּרִיָּה, וְחַי חַיִּים טוֹבִים וְנֹעִימִים. וְצָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שֶׁזֶה תְּלוּי בָּזֶה, הֵינּוּ שְׂמֻחָה וְיִשׁוּב הַדַּעַת וְסִבְלָנוֹת, וְכֵל מַה שִׁישְׁמַח בְּיוֹתֵר, יִתִּישֵׁב דַּעְתּוֹ בְּיוֹתֵר, וְיִהְיֶה סִבְלָן גָּדוֹל, שֶׁזֶהוּ עֶקֶר גָּדוֹל בְּהַחַיִּים.

נח. רַבְּנוֹ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ב): עֲצָבוֹת מְזִיק מְאֹד, וְנוֹתֵן כַּח לְהִיָּצֵר הָרַע הָעֵב הַגִּשְׁמִי לְהִרְהֵר אַחַר נָשִׁים, וְעַל-כֵּן עֶקֶר עֲצָתוֹ הוּא רַק שְׂמֻחָה, לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשְׂמֻחָה עֲצוּמָה, וְיִמְסֹר נַפְשׁוֹ לְהִיּוֹת בְּשְׂמֻחָה, וְעֶקֶר הַשְׂמֻחָה — לְשִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד יִהְיֶה קָבוֹעַ בְּלִבָּךְ, שְׂאֵלֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם הוּא בְּכָל תְּנוּעָה וְתִנוּעָה, וּבְזֶה תִּסְבֵּל הַכֹּל עַל כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי בְּרִכּוֹת הַשְׂמֻחָה וְהַחֲדוּהָ נִפְתָּח הַלֵּב.

נט. עֶקֶר עֲבוּדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא לְהִמָּתִיק דִּינִים, הֵינּוּ כְּשֶׁבֵּא לְכָלֵל בְּעַס וְדִין, יִהְיֶה מְאָרִיךְ אֶף וְשִׂמְחָה וְטוֹב לֵב, וְעַל-יְדֵי שְׂזוּכָה לְהִמָּתִיק הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת, עַל-יְדֵי זֶה מְמִילָא נִצָּל מֵהִיָּצֵר הָרַע הָעֵב וְהַגִּשְׁמִי. (עֵיִן לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ב).

מקור השמחה

שכט

המביאו להרהר אחר נשים. וכן אמר רבנו, זכרוננו
לברכה, שבהחטם יכולים להפיר את הנואף, והוא
הפעם והקפידות שיש בו, כי מי שזוכה לדעת ברור
ומזוף לידע בידיעתו יתברך, ויודע ומאמין, שאין שום
מציאות בלעדיו יתברך כלל, שזהו הוא בחינת בנין
בית-המקדש, שהוא בית המחין שלו, לעולם לא יכעס
ולא יקפיד, וכשנשלים דעתו, לא יבוא לידי פגם הברית
והרהורים רעים, רק יהיה תמיד בלב שמח ורחב לסבל
על הכל.

ס. בעודך בגופך הגשמי אי אפשר לידע היכן אתה
אוחז בשום אפן שבעולם ומה פעלת ביגיעתך
ובעבודתך וכו', ועל-כן למה תפל כל-כף בדעתך;
אתה עשה את שלך להרבות בדבורים לדבר עמו
יתברך ולהתמיד בתורה הקדושה ובקיום המצוות
בשמחה עצומה, ואז על-ידי רבוי הטוב, הרע ממילא
תפל, ותזכה להכליל בו יתברך, וכל מעלת עבודתך
נמדד רק כפי מדת השמחה והחיות שיש בה,
וכשתכניס היטב בלבך אמתת מציאותו יתברך, ואין
שום מקרה כלל, אז תהיה תמיד בשמחה ובחיות אמת.

סא. על-ידי עצבות ומרה שחורה בנקל לאבד

העולם הזה והעולם הבא, פי העצבות והמרירות מעבירים את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ורב העולם, המתרחקים ממנו יתברך, הוא רק על-ידי עצבות ומרירות, שנופל עליהם בכל פעם מפגעי הזמן, וכל זה נמשך מתאנות ממון, שכל אחד רודף אחר הפמון, וכשאינו משיג חפצו, נעשה מעצב, פי הפמון מכניס עצבות בהאדם, בחינת (הושע ח'): כספם וזהבם עשו להם עצבים למען יכרת, וכתיב (תהלים קט"ו): עצביהם כסף וזהב. וכל מי שנשקע יותר ברדיפת וחקדת הפמון, יותר עצבות ומרירות יש בו, ועל-כך, מי שרוצה להנצל מזה, צריך לעשות כל מיני פעולות שבעולם רק להיות כל היום בששון ושמחה, וזה זוכים רק על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת, שהוא ברית מלח עולם, הפמתיק מרירותא דהאי עלמא (עין לקויטי-מוהר"ן חלק א' סימן כ"ג), ועל-ידו שוכרים את תאנות ממון. עין שם.

סב. עקר העצבות נמשך רק מחטא אדם הראשון, שנתקלל אז, (בראשית ג): בעצבון תאכלנה כל ימי חייו, ומאז ועד עתה נתערב כל העולם בעצבות, ואי אפשר לצאת מהקללה הזו פי אם על-ידי תקף

שלא

מקור השמחה

השמחה, וצריך למסור נפשו מאד על מדת השמחה
מדי יום ביומו ומדי שעה בשעה מחדש, ולבוא
לשמחה מדי יום ביומו ומדי שעה בשעה מחדש.
ולבוא לשמחה אי אפשר בשום אופן שבכולם, כי אם
על-ידי התקרבות אל הצדיק האמת, שעליו נאמר (שם
ה'): זה ינחמנו ומעצבנו וימצינו ידנו, מן האדמה
אשר אררה ה', כי הוא ב"ן השמחה בעצמו, שמחתן
של ישראל. אשרי המחכה ויגיע.

סג. מכל הירידות והנפילות אי אפשר לצאת בשום
אופן כי אם על-ידי תקף השמחה, כי השמחה היא אור
המאיר לאדם בכל חשכיותו פתחים ודרכים ונתיבות
איך לצאת, וכל מה שישמח יותר, כמו כן יזכה לצאת
יותר מהחשך שנלכד בה, וכן יזכה להוציא גם אחרים
מהחשך, ועל-כן רב העולם נמשכים אחר איש השמח
ובודח, כי כל אחד רוצה לצאת מצרותיו ודאגותיו, וזה
אי אפשר כי אם על-ידי שמחה.

סד. על-ידי עצבות האדם בסכנה גדולה גם
בגשמיות, כי לא מבעיא פשאדם בעצבות ובמרירות
אינו מתפלל ואינו לומד כלל, כי רב אלו אשר יוצאים
לתרבות רעה, רחמנא לצלן, נמשך מהעצבות

והמרירות ששרוי בתוכם, אלא אפלו בגשמיות עקר
האבדון, רחמנא לצלן, שיש בני-אדם שמאבדים את
עצמם לדעת, רחמנא לצלן, הוא רק על-ידי רבוי
העצבות והמרה שחורה שעובר עליהם, ורוב המשגעים
הם עצבים, ונפשם מר להם במרירות עצום.

סה. פי עוני אגיד, אדאג מחטאתי (תהלים ל"ח). כל
הדאגות שבאים אל האדם נמשך רק מהחטאים, ועל-
כן אי אפשר להפטר מהם כי אם על-ידי תשובה
אמתית, ובזה ידע האדם שזכה כבר לתשובה, כשאינו
בא עליו דאגות, ועקר התשובה הוא ודוי דברים,
שהוא התבודדות, שינגיל את עצמו לילה במקום
מיחד, שאין שם בני-אדם, ויספר לפניו יתברך כל לבו
וכל מה שעובר עליו בתמימות ובפשיטות גמור, בלי
שום חכמות, ועל-ידי רבוי השיחה והודוי יזכה שיצא
כל העוונות מעצמותיו (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן
ד'), ויזכה שיתפשט לבו מכל מיני עקמימיות, ויזכה
לשמח תמיד בו יתברך. (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן
ה').

סו. עקר העצבות והמרירות בא לאדם רק על-ידי
שרוצה איזה התנשאות והשתררות על זולתו להיות רב

ורבי ובעל-דרשן וכו', וכשרואה שאינו יכול להשיג ולהגיע אל מה שרוצה, אז נשבר ונופל בעצבון ובמרירות עצום; אבל הזוכה לבטל את עצמו אליו יתברך, ונעשה אין ממש, כאלו אינו מזה העולם כלל, אז לבו נתרחב בחיות ואהבה, והוא כלו טוב וכלו שמחה, ומאיר עליו שפע אור רוחני, וזוכה להמתיק כל הדינים, והוא אוהב את כל אחד מישראל כבבת-עינו. אשרי לו.

טז. שמחה היא המדרגה הכי גבוהה שהאדם צריך לזכות אליה בזה העולם, ועקר השמחה לשמח באלקותו יתברך, כמו שנאמר (תהלים ל"ג): כי בו ישמח לבנו, וכתוב (שם צ"ז): שמחו צדיקים בה', וכל מה שזוכה להאמין בו יתברך, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו, יתברך, יותר יזכה לשמח, ובאמת אין לה עוד שמחה גדולה מזה שאדם זוכה להאמין באלקים חיים, שהוא מלך עולם ועד, והוא אתו עמו ואצלו, כי בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, וכל מה שישמח ביותר, יזכה לידע ממנו יתברך יותר:

סח. עקר עבודת איש הישראלי בזה העולם,

שִׁיזְכָּה לְהַפְדּוֹ אֶת כָּל הַיְגוֹן וְאֶנְחָה וְהַמְרִירוֹת וְהַעֲצָבוֹת
 אֶל תִּקְוַת הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמִיחָה, כִּי הִנֵּה הַסְטֵרָא-אַחֲרָא הֵם
 הַכְפִּירוֹת הַרוֹצִים לְהַסְתִּירוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן הֵם מְקוֹר
 הַעֲצָבוֹת, כִּי כְּשֶׁרְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אָז הוּא
 בְּעֲצָבוֹת וּבְמִרְרוֹת. לֹא כֵן הַקְדָּשָׁה, שֶׁם הוּא מְקוֹר
 הַשְּׂמִיחָה, כִּי עוֹ וְחֻדְוָה בְּמִקוֹמוֹ, וּלְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֵין שׁוֹם
 עֲצָבוֹת כָּלֵל; וְעַל-כֵּן, כְּשֶׁאֲחַד הוּא שׁוֹרָה בְּעֲצָבוֹת
 וּבְמִרְוֵה שְׁחוֹרָה, זֶהוּ סִימָן שֶׁהַסְטֵרָא-אַחֲרָא מְתַאֲחֶזֶת
 בּוֹ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם
 לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַשְּׂמִיחָה, שְׂאֵז זִוְכָה לְהִיֹּת אֶצְלוֹ
 יִתְבָּרֵךְ מִמֶּשׁ, וְכָל מֵה שֶׁהָאָדָם מְהַפְדּוֹ כָּל מְרִירוֹתָו
 וְדֹאגוֹתָיו וְכוּ' אֶל תִּקְוַת הַשְּׂמִיחָה, כֵּן מַעֲלָתוֹ גְבוּהָה מְאֹד
 מְאֹד, [וְאִיתָא בְּ"פֶלֶא יוֹעֵץ" אוֹת שְׂמִיחָה, שְׂמֵה שְׂאֲמָרוֹ
 חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, (אֲבוֹת פ"ה): לְפוּם צְעָרָא אֲגָרָא
 — כְּפִי צְעָרוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ בְּקִיּוּם אִיזוֹ מְצוּהָ, כֵּן נִתְגַּדֵּל
 שְׂכָרוֹ, זֶהוּ סוֹכֵב בְּיוֹתֵר עַל מְצוֹת הַשְּׂמִיחָה. אִם יֵשׁ
 אָדָם, שְׂטָבְעוֹ הוּא שְׂנַמְשֵׁךְ תָּמִיד אַחֲרַ עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת
 וְדֹאגוֹת, כְּשֶׁאָדָם כְּזֶה מִתְחַזֵּק בְּכָל הַכּוֹחוֹת לְהִיֹּת תָּמִיד
 בְּשְׂמִיחָה, אֵף שְׂבָא לוֹ בְּצַעַר וְקִשֵׁי גְדוֹל מְפֹאֵת טְבָעוֹ,
 כְּמוֹ כֵּן נִתְגַּדֵּל שְׂכָרוֹ וְכוּ'. עֵינֵי שְׂמֵם], וְעַקֵּר הַשְּׂמִיחָה הוּא
 לְשִׂמְחָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂזֶהוּ הַשְּׂמִיחָה אֲמִתִּית, שְׂמִיחָה

נצחית, ובכל עת ורגע שמזכיר את עצמו בו יתברך, הוא מקיים מצות עשה של יחוד הבורא, וצריך תמיד להכניס בדעתו כי השם יתברך, מלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו במקום שהוא מנח שם בעוונותיו הרבים, גם שם יכולים למצא אותו יתברך, כי בכל תנועה ותנועה, שם אלופו של עולם, ועל ידי תקף השמחה יתבטלו ממנו כל עוונותיו, כמו שנאמר (תהלים ק"ד): אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּה'. יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם.

טט. אסור לפל בדעתו אפלו רגע אחד, וצריך שיזכר תמיד את גדל החסדים והישועות שפכר עשה השם יתברך עמו עד היום, וכמה פעמים הצילו מחלאים וממכאובים קשים, רחמנא לצלן, וכמה וכמה נסים ונפלאות, שדוד הטבע, כבר עשה עמו וכו', באשר יודע כל אחד ואחד את גדל נפלאות החסדים שעשה עמו השם יתברך, וכל מה שיזכר זאת, כמו כן יזכה, שיתרחב לבו ודעתו, וגם עכשו יזכה שיעשה עמו השם יתברך נסים ונפלאות, כי העקר שיזכה שיעשה עמו השם יתברך נסים ונפלאות הוא כפי הכנתו ואמונתו בו יתברך, וכן התחזקותו, שמחזק את

עצמו להאמין בעצמו, שעדין גם לו יש תקנה טובה, וגם הוא חשוב בעיניו יתברך.

ע. כשאדם בשמחה תמיד, הרי הוא מצליח ברוחניות ובגשמיות, ואין לו שום דין או צמצום, וזוכה לצאת מכל מיני מצרים, כי השמחה מרחבת ומישבת את המחין, וכשיש לאדם ישוב הדעת, אז נגאל מהכל, כי "דעת קניית, מה חסרת, וכשדעת חסרת, מה קניית?" (גדרים מא), כי הכל תלוי כפי הדעת, ועקר שלמות הדעת הוא לידע ולהודיע ולהודע, אשר השם יתברך, מלא כל הארץ כבודו, ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוהו כל עלמין, ושום דבר לא נעשה מעצמו, והכל לכל משגח בהשגחתו יתברך, הפרטי פרטיית. אשרי הזוכה לשמח תמיד, ויזכה להגיע אל שלמות הדעת, שבו תלויה הגאולה בכלליות ובפרטיות.

עא. עקר השלמות בזה העולם, שיהיה בן-חורין, ולא ימשיך על עצמו שום פחדים משום ברירה שבעולם, ולא יתפעל ממה שמדברים עליו ומבזים אותו. וכל זמן שאדם ממשיך על עצמו איזה פחדים או השתררות מזולתו, עדין הוא בגלות גדולה ומחו

מקור השמחה

שלז

בְּקִטְנוּת עֲצוּמָה. וְחֻכְמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה, אָמְרוּ
בְּסִפְרֵי עֶקֶב: קָשָׁה הִיא הַגְּלוּת, שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל
הַקְּלָלוֹת שֶׁבַתּוֹרָה.

עב. צָרִיף לִידַע, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּחֻסָּד
וּבְרַחֲמִים, וְהַכֹּל תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל
עֲלָמִין וְסוּבֵב כָּל עֲלָמִין וּבְתוֹךְ כָּל עֲלָמִין, אֵין שׁוּם
מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל הֵם עֲצָם
אֵלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהַתְּלַבְּשׁוֹת הַזֶּה, דּוּמָם, צוּמָח, חֵי,
מְדַבֵּר, וְעַל-כֵּן, כְּשֶׁאֲתָה צָרִיף אֵיזָה דְּבַר, תִּבְקֶשׁ רַק
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק הוּא יַעֲזֹר לָךְ, וְהַכֹּל תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ
יִתְבָּרַךְ, וּבִידֵיעָה זֹו תִצָּא מִמַּחִין דְּקִטְנוּת וְיִתְגַּדֵּל
וְיִתְרַחֵב דַּעְתָּךְ, וְתִזְכָּה לְפַעַל כָּל מָה שֶׁאֲתָה צָרִיף עַל
צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, וְתִזְכָּה לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

עג. בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל שָׁעָה וּבְכֹל רִגַע מִתְגַּבֵּר
וּמִתְפַּשֵּׁט הַס"מ [הַסְּמ"ך-מ"ם] לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם
בְּסִפְקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּמִשְׁבַּר אֶת
רוּחוֹ וְדַעְתּוֹ וְלִבּוֹ, כְּאֵלוֹ אָבֵד מְנוּס וְאִכְבְּדָה תְּקוּנָה מִמֶּנּוּ,
חַס וְשָׁלוֹם, וְהַצְדִּיק הָאֵמֶת לוֹחֵם עִמּוֹ וּמַגְלָה וּמְפָרְסֵם
אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר כָּל דְּבָרֵי הַס"מ [הַסְּמ"ך-
מ"ם] הֵם שְׁקָר וְכֹזֵב, רַק דַּע לָךְ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵב

הרחמן, ומרחם על כל בריותיו, ומחכה ומיחל, כפיכול, שהאדם ישוב אליו יתברך, והוא יקרבו ברחמים ותחנונים; על-כן העקר רק לפתח פיו לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בו בתמימות ובפשיטות גמור, אז תקף ומיד יהיה אצלו, כי הדבור הולך עם האדם אף במקומות המטנפים (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ח), ומגלה אורו יתברך גם שם, במקום שהוא מנח, וכשיזכה לצית באמת את הצדיק האמת, ולא תפל רוחו ודעתו, אז יזכה להפך את כל ירידותיו לעליות גדולות, ועוד יזכה להחיות עם רב להאיר להם גם-כן איך לצאת, כי מי שמנח במקום חשך, וכשזוכה להדליק איזה אור, אזי בנקל גם לאחרים, המנחים באותו חשך, גם-כן לצאת על-ידי אורו שהדליק.

עד. צריך להיות תמיד מעביר על מדותיו, ולכלי להתעקש על שום דבר, פאשר התנהג רפנו, זכרוננו לברכה, ועל-ידי זה לעולם יהיה בשלום עם הפל, ובפרט עם אשתו צריך לזכר מאמרם, זכרוננו לברכה (בבא מציעא נ"ט): אתתך גוצא גחין ולחיש לה. דבר שאינו נוגע נגד התורה, חס ושלום, צריך לשמע לה, (בראשית כ"א): כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה.

ועל-ידי זה ינצל מכל מיני מרירות ומחלקת, ולעולם תהיה בטל מלפני כל העולם, ואז תנצל מכל רע ומכשול. ובאמת הדבר הזה תלוי כפי ברור וזכוה האמונה שיש לו, כי כשאדם זוכה לאמונה ברורה בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, אז יודע, כי הכל — דומם, צומח, חי, מדבר — שלוחי הבורא יתברך אליו, ומקבל רמזים מכל דבר להתקרב אליו יתברך, ועל-כן הוא תמיד בטל ומבטל לפני כל בריה, ובאמת בדיקות האדם הזה בטל ומבטל ממנו יתברך, והוא תמיד בשמחה עצומה, ודוק ותמצא קל.

עה. על-ידי שמחה יכולים לפעל יותר מהכל, כי על-ידי השמחה האמתית לשמח בו יתברך ולהחיות את עצמו עם הנקודות טובות, שיש בו מקדשת יהדותו, נתרחב לבו ודעתו, וכשזוכה להרחבת הדעת, אז בנקל לו לתפס הכל, השגת התורה ודיבקות הבורא יתברך, כי ברבות השמחה הלב נפתח והדעת מתרחבת, שזה העקר והיסוד, שזינקה תמיד להרחבת הדעת ולפתיחת הלב, וזה זוכים רק על-ידי התמדת השמחה.

עו. תם הוא ברור מת בסוד ברור המלכים, כי הנה כשאדם הולך אחר חכמתו ושכלו, יכול לפל בטעותים

רבים, ויכול לקלקל הרבה, ומה גם שעוקר את עצמו ממנו יתברך, ואפלו כשכבר רוצים לגלות לו משהו מלמעלה בזכות תורתו ותפלתו ומצוותיו, שזכה לקיים, אזי מרב חכמתו וליצנותו, שנדבק בו, על-ידי זה אינו מאמין שקוראים אותו מלמעלה, ונעשה קטן בעיני עצמו לגמרי, ועל-ידי כסילות דעתו נתרחק לגמרי ונתהפף לו הפל בסוד המיתה והשבירה, ומר ומרור לו חיו, והוא תמיד מספק ואינו מוצא מקומו וכו', מה שאין בן כשאדם הולך בתמימות ובפשיטות, בלי שום חכמות ושכל עצמי כלל, אז בכל מחשבה ובכל מארע יודע, שקוראים אותו לחזר אליו יתברך, ומזדרז תכף ומיד לרדף אחריו יתברך, ומתבונן בכל מחשבה, דבור ומעשה שלו את האלקות, שנתצמצם שם, ומוציא לעצמו הרזים והסודות, המיעדים בשבילו, ועל-ידי זה הוא גדל ומצליח תמיד, וחי חיים חדשים בכל פעם. (עין לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ב וסימן י"ט, ובספורי-מעשיות, מעשה ט' מהחכם והתם. עין שם).

עז. העקר שבכל העקרים — להיות תמיד בשמחה וחדנה עצומה, להחיות את עצמו עם כל נקדה ונקדה טובה, שזוכה לחטף מדי יום ביומו, ולהכניס את עצמו

מקור השמחה

שמה

בְּהַאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה, אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְאֶפְלוּ מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִבְּעַל בְּחִירָה, שֶׁם גָּנוּז אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל-כֵּן יִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם הַכֹּל, וְלֹא יִקְפִיד וְלֹא יִקְנֵא שׁוֹם בְּרִיָּה, כִּי אֶפְלוּ רִישׁ גְּרִגִּיתָא מִן שְׂמַיָּא מוֹקְמִינֵן לִיה (בְּרַכּוֹת נ"ח), וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בָּמָה שְׂמוֹכֵן לַחֲבָרוֹ, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בְּמַלְכוּת חֲכָרְתָּהּ אֶפִּילוּ כְּמֵלֵא נִימָה (יוֹמָא ל"ח), וְעַל-כֵּן לָמָּה לָךְ לְבָלוֹת יְמִיךָ בְּהֶבֶל וְרִיק הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, הַמְכַלָּה אֶת הַגּוֹף וְהַנַּפֶּשׁ, וְאֵל מְאוּמָה לֹא יִבְיָאֵךְ; יוֹתֵר טוֹב לִהְיוֹת רְגִיל בְּשִׂמְחָה וְרִקְוִדִים, לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָת עֲרַבְתָּ נַעַם זִיו שְׂכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּכָל הָאָרֶץ מְמַשְׁלָתוֹ, כִּי הוּא מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין וּבַתּוֹף כָּל עֲלָמִין, דְּיוֹמָם, צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר, הַכֹּל לְכָל עֵצִים עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יַדֵּי שִׂמְחָה הוּא דְּבוֹק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַז וְחֻדְנָה בְּמִקּוּמוֹ, וּלְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוֹם עֲצָבוֹת כָּלֵל. הִיָּה שְׂמִיחָה וְצַחֲקָה עַל כָּל פְּחָדֵי הַהֶבֶל, כִּי מֵה יַעֲשֶׂה לָךְ אָדָם, כִּי הַכֹּל בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן. שִׂמְחָה הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה מֵהַכֹּל, וְהֵם פְּנֵפֵי הָאָדָם לְפָרַח בְּהֵם.

עח. רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, אָמַר, שְׂהֵיִצֵּר הָרַע שֶׁל

הַפְּשָׁרִים הוּא כְּמוֹ דְבוּק, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי הִבְעַל-דָּבָר
 נִטְפָּל אֵלָיו בְּשִׁגְעוֹן, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְעַקֵּר הַשִּׁגְעוֹן.
 שְׂמֵכְנִיס בְּלִבּוֹ מְרִירוֹת כְּזוֹ, כְּאִלּוּ כָּבַר אֲבָדָה תִּקְוָתוֹ,
 וְכֵאלוֹ שָׁפַל עֲבוּדָתוֹ בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה אֵינָה שׁוּה כְּלוּם,
 חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי הִיא מְלֵאָה פְּגָמִים, וְאֶפְלוּ אִם הוּא כֶּף
 בְּאֵמֶת, צָרִיף לְעֲנוּת לְעֲצָמוֹ: בְּעֲצָבוֹת הָרִי לֹא יִתְקַן
 הַדָּבָר. אֲדַרְבָּה, אֶפֶל, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, עוֹד יוֹתֵר עַל-יַדֵּי
 הָעֲצָבוֹת. וְכִבֵּר אָמַר רַבֵּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, (עֵין לְקוּיטֵי-
 מוֹהֲרֵ"ן חֵלֶק א' סִימָן קע"ה), שְׁאֶפְלוּ הַבְּכִיָּה עַל מַעֲשֵׂיו
 הָרָעִים, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְעַל נְפִילַת נִשְׁמָתוֹ צָרִיף לְהִיּוֹת
 בְּשִׂמְחָה, וְזֶה רֵאשִׁי תְּבוֹת שֶׁל בְּכִיָּה (תְּהִלִּים פ"ט):
 בְּשִׂמְחָה יִגִּילוּן כָּל הַיּוֹם, וְעַל-כֵּן צָרִיף לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי
 פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְלֹא
 יִנִּיחַ בְּעֲצָמוֹ הָעֲצָבוֹת אֶפְלוּ כְּרַגַע, יִהְיֶה אֵיף שִׁיְהִיָּה,
 וַיֵּדַע בִּידְעָה בְּרוּרָה, כִּי הָעֲצָבוֹת הִיא הִיא הַשִּׁגְעוֹן
 שֶׁהִבְעַל-דָּבָר רוּצָה לְדַבֵּק בְּאִישׁ כֶּשֶׁר, וְעַל-כֵּן צָרִיף
 לְבָרַח מֵעֲצָבוֹת כְּמוֹ שְׁבוּרָחִים מֵאִשׁ מִמָּשׁ.

עט. אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה (נְדָה ל): אֶפְלוּ
 כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ אוֹמְרִים לָךְ צְדִיק אַתָּה, הֲיִה בְּעֵינֶיךָ
 כְּרָשָׁע, כִּי עַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא כְּשֶׁבֵא הָאָדָם אֶל בְּטוּל

אמת, שהוא בטל ומבטל לגמרי אליו יתברך בלב נמוך ושבור, פחרס הנשבר באלפים רסיסים ואוחז עצמו שהוא הגרוע שבכל הגרועים, ועל-ידי זה זוכה שיש לו כח המושך להמשיך ערכות זיו אלקותו יתברך אליו, כי אשכן את דכא כתיב. השם יתברך שוכן דיקא אצל שפל ונבזה, וכל מה שזוכה להקטין ולבטל ולמעט את עצמו, מעלתו גבוהה מאד.

ושאלתי פעם את אחד מגדולי אנשי שלומנו: הלא יכולים לפל באמת אם יחזיק את עצמו להגרוע שבכל הגרועים, והשיב לי: היום, שיש לנו כבר ההקדמות הקדושות מרבנו, זכרוננו לברכה, והם ההתחזקות הנפלא שיש בדבריו הקדושים, אין כבר מה להתפחד, כי בנדאי לא יפל, [ודברי פי חכם חזן]. אשרי הזוכה להגיע אל בטול אמת כזה, עד שלא יחשב את עצמו שום נברא לגמרי, ולא ירצה שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, ואז עין בעין יראה בשוכ ה' "ציון", שהיא "המלכות", ויתמלא שמחה לשמח בו יתברך, כי כשאדם בא אל בטול אמת אליו יתברך, אז דיקא זוכה להגיע אל תכלית מדרגה העליונה שיש בשמחה, כי מאחר שאינו מתפחד משום דבר, וכן אין לו רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך.

פ. עקר מעלת איש הישראלי הוא כשזוכה להפך את כל היגיון ונאנחה לשמחה עצומה, וכל מה שעובר עליו קטנות וירידות ביותר, ואף-על-פי-כן זוכה להתחזק ולהפך הכל לשמחה עצומה, כמו כן מעלתו גבוהה מאד מאד.

פא. אי אפשר לשמח כי אם כשאוחז במדת התמימות, כי על-פי רב כל אלו החכמים בעיניהם הם תמיד בעצבות ומרירות, והם מסתכלים על אלו השמחים כאלו הם, חס ושלום, מטרפים, והתמימים הם תמיד בשמחה עצומה, ואינם מבינים למה להיות בעצבות ובמרירות, כי הלא העולם ומלואו של השם יתברך, ועל-כן מה לו לדאג על עולם שאינו שלו, והם תמיד שמחים בשמחה שאין לה סוף וקץ. (עין ספורי מעשיות, מעשה ט' מהחכם והתם).

פב. על-ידי שאדם מרגיל את עצמו להיות תמיד בשמחה, זוכה לסבלנות גדולה, כי שמחה וסבלנות תלויים זה בזה, וכל מה שישמח יותר ויהיה בפנים שוחקות, כמו כן יתרחב מחו ודעתו, ויהיה סבלן גדול, לסבל על כל העובר עליו, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד בכל יום ויום איזו צרה ומאנע וכו' (עין

שמה

מקור השמחה

לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ז), ועל-פן צריכים
התחזקות גדולה, שלא יפל בדעתו ולא יחלש רוחו
וכו', וזה זוכים על-ידי תקף השמחה, כי עקר
ההתחזקות מקבלים רק על-ידי שמחה. ועל-פן כל מי
ששמח יותר, כמו כן זוכה להתחזק ביותר, וסובל על
הכל, וכל מה שייסבל על הכל, כמו כן יהיה בשמחה,
כי זה תלוי בזה. אשרי הזוכה לשמח תמיד, ויזכה על-
ידי זה למדת הסבלנות, שהיא המדה היקרה, שעל-ידיה
זוכים לחיות חיים טובים, אמתיים ונצחיים.

פג. הרגלים הם מעמידים את האדם, ועליהם הולך
האדם, ועל-פן צריך להרגיל את עצמו תמיד לרקוד
ברגליו, ועל-ידי זה מתפשט השמחה בכל קומתו.
ורבנו, זכרנו לברכה, גלה לנו (לקוטי מוהר"ן חלק א'
סימן י'), שרקודין הם המתקת הדינים, ובספורי
מעשיות, (מעשה י"ג מהז' בעטלירס, מיום השביעי
מהבעטליר בלא רגלים), מבאר שם, שזה יהיה תקון
האמונה, שהיא הגאולה, שירקדו תמיד, כי בזה שאדם
רוקד תמיד, מגלה את פנימיות לבבו, שהוא מאמין בו
יתברך, ונתפשט השמחה עד עקבו, והרקודין בעצמם
מכניסים שמחה בכל האדם, אפלו אדם שפוטבטעו הוא

מקור השמחה

שמו

עצבן גדול, וקשה וכבד לו לבוא אל השמחה, עקר עצתו היא רקודין, לרקד ולקפץ, ועל-ידי זה ימתק ממנו הדינים, שהם הם העצבות, וימשך עליו חסד ורחמים, שהם מקור השמחה והחדנה, ערכות מתיקות נעם ודבקות בו יתברך.

פד. שמחה היא אור רוחני מאד, ואי אפשר להגיע אליה כי אם על-ידי תפלה, ועל-כן צריך תמיד להתפלל אליו יתברך, שיזכה לשמחה לשמח בו יתברך, וכל מה שיתפלל ויבקש על זה, כמו כן יהיה לו כלים לקבל את אור השמחה, ויהיה תמיד בשמחה. וכן להפך, אי אפשר להתפלל כי אם על-ידי תקיף השמחה, כי התפלה היא המשכת האורות לתוך כלים, ועל-פי רב האדם נופל בדעתו בשעת התפלה מרב הרפתקאותיו, שעוברים עליו ברוחניות וגשמיות, ואי אפשר לו להתפלל, ועל-כן צריך להתחזק קדם התפלה מאד מאד להיות בשמחה, וכן צריך להתפלל הרבה, שיזכה להיות תמיד בשמחה, שהיא מקור הקדשה, כי שמחה ותפלה תלויים זה בזה.

פה. כשאדם בשמחה תמיד והוא בפנים שוחקות, עושה טובה לא רק לעצמו, שנדבק על-ידי זה בו

מקור השמחה

שמז

יתברך, כי על-ידי שמחה באים לדבקות, אלא גם מחיה את כל העולם הרואים אותו, כי על-פי-רב עובר על כל אחד מה שעובר בכל יום מרירות ויסורים וצרות והרפתקאות וכו', ולכם ורוחם נשבר מאד, וכשבא אדם שמח ובפנים שוחקות, על-ידי זה מחיה אותם ממש, ונמשכים אחריו, ומבקשים ממנו שיעזור להם.

פו. יש בני-אדם, שבאמת הם רחוקים מאד, אך מרגילים את עצמם בעבודת הששון והשמחה לרקד ולשמח ולעשות כל מיני פעלות שבעולם להיות בשמחה עצומה, ומחיים את עצמם עם הנקדות טובות שיש בהם עדין, על-ידי זה בעצמו הם זוכים סוף כל סוף להגיע אל מדרגות גבוהות בעבודת השם יתברך, ונדבקים בו יתברך, וכאשר ספר רבנו, זכרוננו לברכה, מהתם הקדוש (עין ספורי-מעשיות, מעשה ט'), ודיקא על-ידי זה שהיה תמיד שמח מאד מאד, ולא היה יודע מעצבות ומרירות כלל, והחיה את עצמו עם כל נקדה ושערה שהיה בו מקדשת יהדותו, ודיקא על-ידי זה זכה להתעלות עד שנעשה שר על כל השרים, ראש הצדיקים, (ודוק ותמצא קל).

פז. כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל הַתְּפִלוֹת הַקְּבוּעוֹת: שְׁחֲרִית, מְנַחָה, מַעְרִיב, חֲצוֹת, יִשְׁכַּח לְגַמְרֵי מְכַל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, כִּי עַל־פִּי רַב נִתְּבַלְבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, כִּי דִיקָא אֲזַ מִשְׁמִיעִין אֶת עֲצָמָן כָּל הַחֲטָאִים וְהִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁלוֹ (עֵין לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן ל'), וְעַל־כֵּן נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, מֵאַחַר שֶׁכָּבַר חֲטָאתִי וְכוּ', וְנֹאנֵי בְּעַמְקֵי עַמְקִים, בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִית, וּמִתַּחֲתֵיו וְכוּ', מַה תּוֹאִיל כָּבַר תְּפִלָּתִי. וּבְאֵמֶת לֹא כֵן, כִּי צְרִיכִים לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה מֵהָעֶבֶר וּמֵהָעֲתִיד, וַיֵּדַע, שֶׁאֵין לוֹ רַק תְּפִלָּה זֹה, שֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל, וְעַל־כֵּן אִם יִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גָּמוּר, וַיִּקְשֶׁר וַיִּדְבֶּק עֲצָמוֹ בְּאֵלְקוֹת שְׂבָאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וַיֹּאמֶר הַדְּבוּרִים בְּאֵמֶת גָּמוּר, יְכוּל לִזְכּוֹת, שֶׁיֵּאִיר לוֹ כָּל הַפְּתָחִים אֵיךְ לְצֵאת (עֵין לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן ט' וְסִימָן קי"ב), כִּי הַדְּבוּרִים שְׂאוּמְרִים בְּאֵמֶת בּוֹקְעִים אֶת כָּל הַחֲשָׁכוֹת וּמְאִירִים שֶׁפַע גְּלוּי אֵלְקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁר יֵאִיר לוֹ תָּמִיד, וְעוֹד יִזְכֶּה לְהֵאִיר לְאַחֲרִים.

פח. יִרְגִּיל עֲצָמוֹ תָּמִיד בְּמִדַּת אֱהָבַת יִשְׂרָאֵל, לְאַהֵב אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּלִי שׁוּם יוֹצֵא מִן הַכֹּל, וַיִּקְשֶׁר עֲצָמוֹ בְּשִׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה יִנְצַל מִקְּנָאֵת

מקור השמחה

שמט

המלאכים (ע"ן לקויטי מוהר"ן חלק ב' סימן א'), אשר מפילים את רב העולם, פי רב העולם מתים מקנאה, והקנאה מוציאה את האדם מהעולם (אבות פ"ד), וכל מי שיש לו קנאה, עצמותיו מרקיבין (שבת קנ"ב), אבל תכף ומיד כשמקשר עצמו באהבת כלליות ישראל, על-ידי זה מקשר עצמו בשרשי נשמתם, ואז כבר אין שיף שום קנאת המלאכים, כי אצלו כל ישראל שוין, ואהבת ישראל תלויה באמונה, כי קדשא בריהו הוא וישראל ואורייתא — חד, וכשמכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך, על-ידי זה אוהב את כל אחד מישראל, כי הוא חלק אלוה ממעל. ואמר רבנו, זכרוננו לברכה (שיחות הר"ן סי' צ"א): סגלה להתמדה — לא לדבר על שום בר-ישראל, כי כל אחד מישראל הוא אות מהתורה וכו'. ע"ן שם. וזה שאנו אומרים בשבת במנחה, שאז רעוא דרעוין מאיר: אתה אחד ושמה אחד (שהיא התורה, שפלה שמותיו, יתברך) ומי כעמך ישראל, גוי אחד בארץ.

פט. בכל מה שעובר עליך תשתדל תמיד להסתכל על הטובות והחסדים שעשה כבר עמך השם יתברך מיום הולדך עד עכשו, וביותר בזה החסד נפלא

שעשה עמך, שזכית להתנדע מהצדיק האמת, מיחידי הדורות, בזה בעצמו ראוי לך להחיות את עצמך מאד, וכל מה שתזכה להחיות עצמך יותר בהצדיק האמת, כמו כן ימשך עליך הארת הצדיק האמת, כי כפי שאדם משתוקק לאיזו קדשה, כמו כן זוכה להמשיך על עצמו אותה הקדשה, ובפרטיות קדשת הצדיק האמת, מיחידי הדורות, אי אפשר להגיע אליו כי אם על-ידי כסופין והשתוקקות רבים אחריו, ולהחיות את עצמו בזה שיודע ממנו, וכל מה שיחיה את עצמו יותר, כמו כן ימשך יותר עליו אורו הגנוז של הצדיק האמת.

צ. אסור לפל בדתו משום דבר שבְּעוֹלָם, וזהו עקר מעלת איש הישראלי, כשהוא זוכה להיות חזק ותקיף בדתו, ושום דבר לא יכול להפילו, כי באמת עובר בכל יום ובכל שעה על כל אחד ירידות ונפילות וחלישות הדעת אחרים, ורב העולם, אין להם ההתחזקות האמתית. על-פן תכף ומיד כשעובר עליהם מה שעובר, נשברים לגמרי ונופל רוחם ונחלש דעתם, אבל אלו הזוכים להיות מקרבים אל הצדיק האמת, מיחידי הדורות, הם יודעים שבהכרח שיעבר בכל יום ובכל שעה מה שיעבר, והם זוכים להתחזק בכל מיני

מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה

שנא

אָפְנִים, וְאִינֶם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם כָּלֵל, אֲדַרְבָּא, מִהַפְּכִין
אֵת כָּל הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

צא. בְּפָנָיו שֶׁל הָאָדָם נִכְר כָּל הָאָדָם. בְּאֵם הוֹלֵךְ
תָּמִיד בְּאֲנָפִין נְהוֹרִין, זֶהוּ סִמְן שְׁרוּחַ קְדוּשָׁה וְרוּחַ
טְהוֹרָה שׁוֹרָה בּוֹ וּמְאִירָה בּוֹ אוֹרוֹ הַגָּנוּז שֶׁל הַצַּדִּיק
הָאֱמֵת, אָבֵל אִם, חֵס וְשְׁלוֹם, הַהַפּוּךְ, שֶׁהוֹלֵךְ בְּאֲנָפִין
חֲשׂוּכִין, אִז, חֵס וְשְׁלוֹם, הַסְטֵרָא-אֲחֵרָא שׁוֹרָה בּוֹ, וְהוּא
רְחוּק מִהַצַּדִּיק הָאֱמֵת. וְאָמַר רַבְּנּוּ, זְכְרוּנוּ לְכַרְכָּה,
(לְקוּיטֵי מוֹהֲרֵ"ן חֵלֶק א' סִמְן כ"ג): אֲנָפִין נְהוֹרִין הוּא
סְטֵרָא דְקִדְשָׁה, חַיִּים; אֲנָפִין חֲשׂוּכִין הוּא סְטֵרָא-
אֲחֵרָא, מִיתָה; עַל-פֶּן הַבְּחִירָה בְּיַדְךָ לְהִיּוֹת בְּעֲצָבוֹת
אֲנָפִין חֲשׂוּכִין אוֹ לְהַפְּךָ, לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וְאֲנָפִין
נְהוֹרִין. אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכָה לְהָאִיר פָּנָיו בְּאוֹר פָּנָיו מֶלֶךְ חַיִּים,
וְאִז יִזְכֶּה לְחַיּוֹת חַיִּים אֱמֵתִים וְנִצְחִים, וְיִהְיֶה בְּשְׁלוֹם
עִם הַכֹּל, כִּי כָפִי הַפָּנִים, שֶׁמֵרָאָה אָדָם לְחַבְרוֹ, כְּמוֹ כֵן
מֵרָאָה חֻבְרוֹ פָּנָיו אֵלָיו.

צב. כְּשֶׁאָדָם מִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ תָּמִיד רַק אֱמֵת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִיךָ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ, וְהַכֹּל לְכֹל, דוּמָם, צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם
עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי זֶה זוֹכָה

להרחבת הדעת וללב שמח בשמחה אמתית, ויכול לעבר על כל מה שעובר עליו, כי האמונה היא יסוד היהדות וקיום האדם בגשמיות וברוחניות, ומכנים בהאדם שמחה אמתית ונצחית.

צג. לזכות בשלמות אל מדת השמחה אי אפשר כי אם על-ידי תפלה, להרגיל את עצמו תמיד לדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בו, ויבקש תמיד ממנו יתברך, שיזכה להיות בשמחה, ותתפשט השמחה אצלו מראשו ועד רגליו, כי השמחה היא אור נורא ונפלא, הארה אין סופית, ואי אפשר לתפסה ולהמשיכה אליו כי אם על-ידי פלים, ותפלה היא היא הפלי אשר מקבלים על ידה כל הקדשות, ובפרט מדת השמחה, וכשתבקש בכל יום ובכל שעה על שמחה, תזכה להיות תמיד בשמחה, ותאיר השמחה על פניך.

צד. כל מה שייכנים בדעתו אמתת מציאותו יתברך, ויבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, וידע שהכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ושום דבר שבעולם לא נעשה מעצמו, רק בהשגחתו יתברך הפרטי פרטיית, כמו כן יזכה לחיות חיים טובים, כי הדבקות בו יתברך ממשיך חיים נצחיים, עד שאינו ירא ואינו

מקור השמחה

שנג

מתפחד משום בריה שבעולם, וכן תפנס בלבבו שמחה עצומה, כי זהו עקר השמחה, כשיודע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות מממש.

צה. צריכים להתחזק מאד מאד להיות תמיד בשמחה, כי זה הוא המדרגה הכי גבוהה לזכות להגיע אליה בזה העולם, להיות תמיד בשמחה עצומה, ויתענג מנעם ערבות זיו שכנית עזו יתברך, המאירה בכל הארץ, כמו שנאמר (יחזקאל מ"ג): והארץ האירה מכבודו וגו', וכל מה שימשיך על עצמו יותר אור האמונה הקדושה לידע ולהודיע ולהודע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, כמו כן יזכה שתתפשט אצלו מדת השמחה, כי השם יתברך הוא עצם השמחה, כי עז וחדנה במקומו, ולפניו אין שום עצבות כלל, ועל-כן אמונה ושמחה תלויים זה בזה וכל מה שהיא בעצבות ובמרירות, זהו סימן שנפגם אמונתו, כי באם שיש לו אמונה חזקה בו יתברך, אז אינו מתפחד משום דבר, כי מה יעשה לו אדם.

צו. כשאדם סותם עיניו מחיזו דהאי עלמא ואין לו שום הסתכלות על שום בריה, ולא אכפת לו שום דבר,

רק מכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך, אז דיקא יכול להיות תמיד בשמחה עצומה, כי כל זמן שאדם רואה איזה דבר או איזו בריה מפלעדיו יתברך, עדין חסרה אצלו השלמות, ועל-כן אי אפשר לו לשמח פי השלמות היא רק אצלו יתברך, והוא "מקור השמחה", כי עז וחדוה במקומו, ומי שנכלל בו יתברך, אז נמשך גם עליו אור השמחה. ובאמת, כשאדם מכניס בדעתו אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, אז דיקא חי חיים טובים, והוא תמיד בשמחה עצומה.

צו. רבנו, זכרוננו לברכה, אמר (ספר המדות אות ראיה סימן ח'): מי שעוצם עיניו מראות ברע, על-ידי זה נצול מבזיונות. והוא עצה נפלאה ונוראה בעבודת השם יתברך, ויזקה על-ידי זה להצליח מאד ברוחניות וגשמיות, כי עקר מה שמשבר את האדם הוא רק הבזיונות שמבזים אותו ומדברים עליו, אכל כשאינו מסתפל עליהם כלל, ועוצם עיניו לגמרי מהם, אז על-ידי זה נצול מבזיונות. וצריך שתדע, שהעקר תכלית הוא רק להמשיך את עצמך אליו יתברך, ולא תסתפל על שום מונע ומעכב, כאשר התחיל ב"שלחן ערוך": ולא יתביש מפני המלעיגים, ועל-כל-פנים שלא

מקור השמחה

שנה

יתקוטט עמהם, ולא יתחיל להפגס עם שום ברֵיה באיזה ופוחים, פי אז בנקל יפל, חס ושלום. רק יסתם עיניו מחיזו דהאי עלמא, וימשיך עצמו אליו יתברך.

צח. כל תלמיד מכניס מחין בהרב, פי התלמיד בא אצל הרב ומבטל את עצמו אליו; נמצא, שמוסר את המחין שלו אל הרב, ומזה נתוסף מחין להרב, ולפעמים הרב לוקח מחין יותר מהראוי. זאת אומרת שנוכנס בו איזה התפארות וישות שיש לו תלמיד וכו'. מזה נתהוה אחר-כך שיש להרב חלישות הדעת ועגמת נפש מזה התלמיד, שמורד בו ומדבר עליו וכו', וזה נמשך פי הוא רוצה חזרה המחין שלו, שנטל הרב, ועל-כן העקר להיות בטל ומבטל אליו יתברך, וכשלומד עם התלמידים לא יכונ שום פונה עצמית, רק יהיה כצנור שעובר בו גלוי השפע והאור והדעת, שהוא מקבל מלמעלה, וימסר את זה לתלמידיו, ואז תלמידיו יאהבו מאד מאד אהבה עצומה וידבקו עצמם בו תמיד, כי מאחר שמשלים את דעתם.

צט. צריך להיות נדיב לב ולהרגיל עצמו לעשות תמיד טובות לחברו, ומכל שכן לבניו ולבני-ביתו, ויהיה ותרן וסבלן גדול, וכזה מגלה את פנימיות

תְּשׁוּקַת לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְגַם עַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִיּוֹת
תָּמִיד מְיֻשָּׁב, כִּי מִסְטֵרָא דְאֵהָבָה מוֹחָא חוֹרָא כְּכִסְפָּא.

ק. הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא עֵצָם הַשְּׂמֵחָה, עַל-כֵּן כָּל מֵה
שְׂתִזְכֶּה לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ כֵּן תִּזְכֶּה יוֹתֵר אֶל
הַשְּׂמֵחָה, וְלִהְיוֹת, כָּל מֵה שְׂרָחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
מִתְגַּבְּרֵת עָלָיו הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְעַל-כֵּן אֵל יִפְתָּךְ
יִצְרֶךְ, שְׂיֵשׁ אִיזוֹ שְׂמֵחָה מִבְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי הַכֹּל רַק
דְּמִיּוֹן, וּבְלַעֲדֵיו יִתְבָּרֵךְ, אֵין שׁוֹם שְׂמֵחָה בְּעוֹלָם כָּלֵל,
וְעֵשֶׂה מֵה שְׂתַעֲשֶׂה לְאַחוֹז אֶת עֲצָמָךְ בְּמִדַּת הַשְּׂמֵחָה,
וְאִז אַתָּה אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ מִמֶּשׁ.

קא. עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה נִתְרַחַב הַלֵּב, עַד שְׂאִינוֹ מִתְפַּחַד
וְאִינוֹ מִתְפַּעֵל מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׂבַעוֹלָם, וְכֹל מֵה שְׂיִזְכֶּה
לְשִׂמְחָה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן יִתְחַזֵּק לִבּוֹ וְיִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְיִצְלִיחַ דְּרַכּוֹ מְאֹד מְאֹד, וְשׁוֹם
בְּרִיָּה לֹא תִפְרִיעַ לוֹ, כִּי יִפֹּל פַּחַדוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי הַשְּׂמֵחָה
בְּאַלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שׁוֹרְפֵת וּמַעֲבֵרֵת אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת,
הַמוֹנְעִים אוֹתוֹ לְהַכְנִס אֶל הַקְּדוּשָׁה.

קב. כָּל מִי שְׂשִׂמְחָה תָּמִיד, הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים
וְנִעְיָמִים, "וְעַקֵּר נְעִימוֹת הַחַיִּים כְּשֶׁאָדָם הוּא תָּמִיד

מקור השמחה

שנז

בשמחה, ועקר שלמות השמחה הוא לשמח באלקותו יתברך ולהחיות את עצמו עם כל נקדה ונקדה שיש לו מנקדת יהדותו, ובפרטיות שמסובב כל היום בציצית, שהוא עצם אלקותו יתברך, ובכל תנועה שיפנה מארבע רוחות העולם יזכיר את עצמו בו יתברך, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין, וכל מה שייכניס ידיעה זו בדעתו, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, כמו כן תכנס שמחה עצומה בלבו, כי אין לה שמחה גדולה מזו, כשאדם זוכה לידע, כי השם יתברך הוא אתו, עמו ואצלו.

קג. אסור לחשב אפלו רגע שהוא בגלות, רק לדבק את עצמו אליו יתברך ממקום שהוא שם, כי השם יתברך הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, ובכל המקומות ממשלתו, ויכולים להתקרב אליו יתברך מכל מקום, ואפלו משאול תחתיות ומתחתיו יכולים להיות סמוכים וקרובים אליו יתברך, אם יטה לבו ודעתו היטב להתבונן אשר מלא כל הארץ כבודו ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, כי הפל לפל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל-כן בכל מקום יכול למצא אותו יתברך ולדבר עמו יתברך בלשון שרגיל בה.

קד. מלחמה גדולה יש להסטרוא-אחרא עם האדם בכל עת ורגע ממש. האדם כוסף תמיד להכליל בו יתברך, שהוא מקור השמחה, והסטרוא-אחרא הם עצם העצבות והמרירות והדאגות, ורוצים תמיד להתאחז באדם ולהפילו בנוקבא דתהומא רבא, ועל-כן צריך להיות בזה העולם בריה, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם לזכות להגיע אל מצות השמחה, שאז הוא אצלו יתברך ממש, וכל מה שיתגבר ויתחזק להיות בשמחה עצומה, כמו כן יזכה להיות אצלו יתברך ממש, ואל יניח אצלו העצבות והמרירות כרגע ממש.

קה. על-פי רב האדם נופל בדעתו, כי נדמה לו שחברו נוטל דבר השיף לו, הן בממון, שנדמה לו שחברו יכול לקחת את הקונים שלו, והן בכבוד, שנדמה לו שאם לא חברו אז היו מכבדים אותו, ובאמת הכל לכל דמיון, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ומה ששיף אליך ממילא יבוא אליך, ומה שלא שיף אליך ממילא לא יבוא אליך, כי הכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, וכדיעה זו נגאל מכל צרותיו ונצול מכל מיני מרירות ועצבות, ונעשה בשמחה עצומה.

מקור השמחה

שנט

קו. אסור לפל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוֹם דְּבַר שְׂבָעוֹלָם, יִהְיֶה אִיף שִׁיְהִיָּה, וְצָרִיף שְׂתַחַקֵּק בְּדַעְתָּהּ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא אָב הַרְחָמָן, וְהוּא מְלֵא רַחֲמִים וְחֶסֶדִים, וְרוֹצֵה רַק בְּטוֹבַת בְּרִיּוֹתָיו. וְאֶפְלוּ אֶחָד נָפַל כְּבָר בְּמָקוֹם שֶׁנֶּפֶל עַל-יָדֵי עוֹנוֹתָיו הָרַבִּים, צָרִיף שִׁידַע שְׂעַל-יָדֵי וְדוּי דְבָרִים, שְׂמְתוּדָה כָּל מָה שֶׁשָּׁעָה תַּכְּף וּמִיד, אִינוּ זֶז מִשָּׁם, עַד שְׂמוֹחֲלִין לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה, (תּוֹרַת כְּהָנִים פ' בְּחֻקוֹתֵי), שְׂמִיד שֶׁהֵם מְתוּדִים עַל עוֹנוֹתֵיהֶם, מִיד אָנִי חוֹזֵר וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

קז. הָעֶקֶר לְבִטּוֹל אֶת עֲצָמוֹ תְּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִז כְּבָר לֹא יִרְצֶה כְּבוֹד וַיִּשׁוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְשׁוֹם בְּרִיָּה לֹא תִבְטָלְהוּ וְתִבְלָבְלְהוּ מִעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ (עִין לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן קנ"ה), וַיִּגְדֵּל וַיִּצְמַח תְּמִיד בְּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדַע אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְאֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מְלַמְטָה אֶלָּא אִם-כֵּן מְכַרִּיזִין עֲלָיו מְלַמְעָלָה (חֲלִין ז'), וְאֵין אָדָם נוֹגַע בְּמָה שְׂמוֹכֵן לְחֻבְרוֹ אֶפְלוּ כְּמֵלָא נִימָא (יּוֹמָא ל"ח), וְאֶפְלוּ צְפוּרָא קְלִילָא מְבַלְעָדֵי שְׂמִיָּא לֹא מְצַתָּדָא (ירוּשְׁלָמִי, שְׂבִיעִית), וְעַל-כֵּן לְעוֹלָם יִהְיֶה מִהַנְּרַדְפִים, וְלֹא מִהַרוֹדְפִים, כִּי בְּזֶה שְׂרוּדָף אֶת חֻבְרוֹ, אֶפְלוּ כּוֹנְנָתוֹ

לטוב, בזה מוריד ממנו את הצלם אלקים ואת אמונתו יתברך, כי באם שהיתה לו אמונה שלמה בו יתברך, לא היה רודף את חברו, רק היה תמיד בטל ומבטל בו יתברך, והיה מאריך רוחיה על הכל, וזהו עולם התקון התכללות המדות זה בזה, והעצה לזה — לעולם לא לחשב מאחר, אין לי בעולמי כי אם אותו יתברך, והוא אבי, ורק אליו יתברך אברח תמיד, ולו אבקש כל מה שאצטרך.

קח. שמח"ה עולה או"ר עול"ם, כי השמחה היא עקר האור של כל העולם, וכל מה שמרבה להיות בשמחה, ממשיך על עצמו יותר אור וחיות, ועל-כן אשרי הזוכה להמשיך על עצמו בכל פעם שמחה לשמח בה, שאז מאיר אורו יתברך בכל העולמות.

קט. אי אפשר לבטל את תבערת המדונה של תאות נאוף כי אם על-ידי תקף השמחה, כי נאוף הוא אלהים אחרים, שהם הקלפות, המסתירים אורו יתברך, והם מקור העצבות והמרירות, הממררים חיו של האדם בסוד (קהלת ז'): ומוצא אני מר ממות את האשה, אשר היא מצודים וחרמים וגו', וחוטא ילכד בה וגו', אשר זה נאמר על האשה פרוצה, ההולכת

מקור השמחה

שסא

בְּרִישׁ גְּלִי בְּפְרִיצוֹת וְכוּ', וְהִיא הִיא הַקְּלִפָּה (עֵין לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן רמ"ב), אֲשֶׁר הַחוּטָא יִלְכַד בָּהּ וְנִכְשֵׁל עַל-יְדֵהּ בְּפָגַם הַבְּרִית הוּז"ל וְכוּ', וְעַל-כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִזֶּה כִּי אִם עַל-יְדֵי תַקָּף הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמֻחָה, לְהֵיוֹת תָּמִיד בְּשְׂמֻחָה עֲצוּמָה, כִּי הַשְּׂמֻחָה הִיא אֵשׁ, הַמְּבַעֶרֶת וּמְבַטֵּלֶת אֶת הַקְּלִפּוֹת, וְעַל-כֵּן אִף שְׁנִפְלֵת כְּבָר עַד עַכְשָׁו בְּמָקוֹם שְׁנִפְלֵת וְכוּ' אֶפְלוּ עַדִּין עוֹבֵר עָלֶיךָ מֵהַ שְׂעוֹבֵר וְכוּ', רְאֵה לְשֻׁמַּח אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת, וּתְחַיֶּה אֶת עֲצָמְךָ עִם הַנְּקִדוֹת טוֹבוֹת שֵׁשׁ בָּד, וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַּע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים רַבִּים, וְקוֹרָא אוֹתָךְ אֵלָיו בְּכָל מִינֵי כְרוּזִין, וּבְכַפֵּרֵט עַל-יְדֵי רֹאשׁ הַצְּדִיקִים, רַבְּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, בְּעֲצָמוֹ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִהַרְע' שְׁנִפְלֵת וְנִשְׁלַכְתָּ לְשֵׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי תַקָּף הַשְּׂמֻחָה, שְׂמֻגְלָה בֶּן הַשְּׂמֻחָה שֶׁהוּא מְקוֹר הַשְּׂמֻחָה.

קִי. אֲסוּר לְפַל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוּם דְּבַר שְׂבַעוֹלָם, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה. הַעֲקָר לְהַכְנִיִס בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחְשַׁבְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, שֵׁם אֵלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַכָּל לְכָל עֵצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן לָמָּה לָךְ לֵילֶךְ אֶל

אחרים. אתה שב במקומך ותבטל את עצמך אליו יתברך בתורה ובתפלה והתבודדות ויחודים, ומי שיצטרך לך יבוא אליך ואתה תדבר עמו בתמימות ובפשיטות, ותאיר בו אמת עצות רבנו, זכרוננו לברכה, ואם לא יבואו אליך, תדע, שאין זה ענינך כלל. העקר להיות תמיד בשמחה עצומה, וישיר וירגן כל היום, ואל יבלבל את עצמו מאחרים כלל.

קיא. כל מי שמשמח את עצמו בו יתברך, מדרגתו ומעלתו גבוהה מאד מאד, ופועל ענינים נוראים למעלה בכל העולמות, כי השמחה מגלה, שהוא זרע ברוך ה' (עין ספר המדות, אות שמחה, סימן כ"ב), ויכולים להנשע אצלו בישועות רבות, כי על-ידי השמחה בו יתברך הוא גוזר והקדוש-ברוך-הוא מקיים, ומלבד שיהיה בלב אמת לשמח בו יתברך ולקשר עצמו במדת המלכות, שהיא האמונה לחקק בדעתו, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך דבר גדול ודבר קטן, הכל ממנו יתברך, ואז הכל פתוח לפניו.

קיב. לעולם אל תפחד משום בריה שבעולם, כי מה יעשה לך אדם, והכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ומה ששיך אליך אי אפשר בשום אופן לקח

ממך, ומה שלא שיף לך לא יבוא אליך. על-כן למה לך להתבלבל בחנם, ותחזור תמיד מאמרם, זכרונם לברכה, (יומא ל"ח): בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך. אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות חברתה אפלו כמלא נימא, ומי שיצטרך לך יבוא אל ביתך, ואם לא הסימן אין זה ענינה, ואתה, ברח לך רק אליו יתברך, ותבטל את עצמך אליו יתברך תמיד, ותתמיד בתורתו הקדושה יומם ולילה, ושום דבר לא יבטלך וימנעך מזה.

קיג. השמחה היא מחזקת את האדם, וכל מה שישמח ביותר, כמו כן יהיה בו חזוק יותר. ואמר רבנו, זכרוננו לברכה, (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ב), שעל-ידי שמחה זוכה לעזות דקדושה לעמד נגד כל מיני עזות דסטרוא-אחרא, ומי שזוכה לשמחה תדירה הוא עובר על הכל, ואינו מתפחד משום בריה שבעולם, וכן אינו מתבלבל משום דבר שבעולם. אשרי הזוכה להיות תמיד בשמחה ולהחיות את עצמו עם כל נקדה טובה שמוצא בעצמו מנקדת יהדותו.

קיד. צריך למסור נפשו להיות בכל יום בשמחה עצומה, פי על-ידי זה זוכה שנתרחב לו המוח והדעת,

ויכול למצא אותו יתברך בכל יום ויום מחדש, ועל-ידי תקף השמחה זוכים שנתארך ונתרחב לו היום, וזוהי להתענג בערכות מתיקות נעם זיו שכנתו יתברך, המאירה בכל יום ויום, ובלי שמחה אי אפשר להשיג ולראות את הטוב הגנוז שבכל יום.

קטו. בכל רגע נופלת על האדם כבדות ועצלות ועצבות ומרירות, וצריך להיות בריה לברח מפל זה ולהשליך מעצמו העצלות והכבדות, וזה זוכים על-ידי תקף השמחה, שינגיל עצמו לשמח בו יתברך וינגן לעצמו נגונים של שמחה, כי הנגון ממשיך את האדם אליו יתברך ומוציאו מכל מיני חשכות ודחקות (עין שיחות הר"ן סימן רע"ג), ובכל פעם שתפל עליו איזו מרירות או כבדות ועצלות, ישיר לעצמו נגון של שמחה, וזו היתה עבודת הנביאים ובני הנביאים, שהיה תמיד לפניהם נבל וכנור ותף, ושרו ורקדו. אשרי הזוהי לשמח תמיד בו יתברך.

קטז. היצר הרע נקרא (קהלת ד'): מלך זקן וכסיל, כי כל ענינו להשליך את האדם בזקנה, כאלו אבדה, חס ושלוש, תקנתו, שזהו עקר הכסילות, וכזה שאדם זוהי להתחדש עצמו בכל עת ורגע מחדש, בזה מבטל

מקור השמחה

שסה

מִמֶּנּוּ אֶת יְצִרוֹ הֲרַע, כִּי הוּא עוֹשֶׂה הַהַפּוּךְ מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי.

קִיז. מִי שְׁאֵמוּנָתוֹ חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁאִינוֹ רוֹאֶה מִשׁוּם דְּבַר וּמִשׁוּם בְּרִיָּה רַק אֶת עֵצֶם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְחִיָּה וְהַמְהִיָּה אֶת זֶה הַדְּבַר, אֲזִי זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת וְרֹגַע מִחֻדָּשׁ, וְאֵין לוֹ לֹא עֹבֵר וְלֹא עֲתִיד, רַק דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרֹגַע זֶה שְׁעוֹמֵד בּוֹ, וְהוּא רַק שְׂמֵחַ וְעֹלִיז, וּמִתְעַנֵּג בְּעֶרְבַת נְעִימַת זִיו אוֹר שְׂכִינַת עֵזוֹ יִתְבָּרַךְ.

קִיח. עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה נִכְלָלִים בְּאֶחָד, וְתִכְףּ וּמִיד כְּשׁוֹזָכָה לְהַפְלִיל בְּאֶחָד, שֶׁהוּא אֶחָדוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ הָאָרֶה מְעַלְמָא דְאַתִּי, שֶׁהוּא עוֹלָם הַיְחוּד, כִּי שֵׁם הַכֹּל מֵיְחָד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכֶה לְהַמְשִׁיף אֶת הָאֶחָדוֹת גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהוּא עוֹלָם הַפְּרוּד, חַס וְשָׁלוֹם, וְאֲזִי נַעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד, וְזֶהוּ עֵקֶר הַטְּהֵרָה וְהַקְּדוּשָׁה, כְּשֶׁנִּכְלָל הַכֹּל בְּאֶחָד וּבְשִׁלְמוֹת, יִהְיֶה דְבַר זֶה בְּהַתְגַּלוֹת מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְעַל-כֵּן אֲזִי יֵאִיר אוֹר הַשְּׂמֵחָה בְּעוֹלָם בְּיוֹתֵר, וְתִתְבַטֵּל כָּל הָעֲצָבוֹת וְהַמְּרִירוֹת לְגַמְרֵי.

קִיט. עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן שְׂמֵנְסִים אֶת הָאָדָם אִם הוּא דְבוּק

בו יתברך, ויזכה שיאיר עליו אור ערכות מתיקות נעם זיו שכנתו יתברך, הוא על-ידי שמכזים אותו ומחלישים דעתו, אם הוא שותק ואינו עונה למחרפו שום דבר, רק מקבלו בשמחה ובסבר פנים יפות, הסימן שהוא דבוק בו יתברך בכטול כל הרגשותיו, והארת עולם הבא מאיר עליו בשפע ובגלוי גדול, ואם, חס ושלום, משיב, או אפלו שיש לו איזו הקפדה בלב, זהו סימן שעדין רחוק הוא מאמתת הדבקות להיות דבוק בו יתברך.

קכ. כל מיני בזיונות ושפיכות דמים, עגמת נפש וחלישות הדעת, שבא לאדם, הכל כדי שיזכה לשבר את חמרו ואת גאותו, וימשיך את עצמו אליו יתברך, ועל-כן כשעוברים על האדם בזיונות ושפיכות דמים, עגמת נפש וחלישות הדעת, אז נשבר לבו לגמרי, והוא סמוך אז מאד מאד אליו יתברך, ובקל שישוב אליו יתברך ויכלל בו יתברך, לגמרי, כי "אשפן את דבא" כתיב, אף דיקא אז בא הס"מ [הסמ"ך-מ"ם] ומעקם את לכבו יותר ויותר, עד שעל-פי רב דיקא מכל מה שעובר עליו נתרחק האדם יותר ממנו יתברך, ועל-כן צריך להשפיל על דבר זה מאד מאד ולידע באמת.

מקור השמחה

שזו

שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלִעְדֵי יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ חֶפֶץ וּמִשְׁתַּוְּקֵק מְאֹד, שְׂיִחְזֹר הָאָדָם אֵלָיו, וְיִתְדַבֵּק בּוֹ בְּשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וַיִּפְרֹשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו כְּאִשֶּׁר יִשִּׁיחַ אִישׁ עִם רֵעֵהוּ. עַל-כֵּן, כְּכַיְכּוֹל, מִתְלַבֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵלוֹ הַמְּצַעְרִים וּמְבִזִּים אוֹתוֹ וְשׁוֹפְכִים דָּמוֹ, וְכִשְׁאָדָם יוֹדֵעַ יְדִיעָה זֹה, אִזְ תִּכְרַח וּמִיד יִתְפָּרְדוּ מִמֶּנּוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְדִיֻּקָּא מִמָּה שְׁעוֹכֵר עָלָיו יִמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבִזָּה בְּעֲצָמוֹ יִמְתַּק מִמֶּנּוּ הַכֹּל, וְעַל-כֵּן לְעוֹלָם אֵל תַּעֲנֶה לְמַחְרָפֶיךָ דְּדָבָר, אֵל תֵּצֵא לְרִיב עִם הַמְּצַעְרִים אוֹתְךָ, כִּי בָּזָה, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, תִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְיִתְעַבֶּה חֲמָרְךָ וְתִתְרַבֶּה גְּאוֹתְךָ, וְעַל-כֵּן יִתְגַּדֵּל צַעֲרְךָ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם.

קכא. אֲסוּר לִפְלֵ בְּדַעְתּוֹ אֶפְלוֹ רָגַע אֶחָד, וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, שְׁהַס"מ [שְׁהַסְמ"ף-מ"ם] אֹרֵב עַל הָאָדָם בְּכָל רָגַע מִמֶּשׁ לְהַפִּילוֹ בְּחִלְשׁוֹת הַדַּעַת וּבְעֲצָבוֹת וּלְמַרְר חַיָּיו עַל-יְדֵי זֶה, וְעַל-כֵּן עֲלֶיךָ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבַעֲוֹלָם לְהִתְחַזֵּק, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, אֶפְלוֹ שְׂאִתָּה עֲדִין מִנַּח בְּעַמְקֵי עַמְקִים, בְּהִשְׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת וּמִתְחַתִּיו בְּעִשְׂרָה כְּתָרָא דְּמִסְאָבוֹתָא, אֵל תִּפְחַד כָּלֵל, כִּי בָּזָה שְׂתַחֲזַק אֶת עֲצָמְךָ עִם הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֵׁישׁ בָּךְ, שְׂתוֹדֶה

לקל אתה לבוש בציצית והנחת היום תפלין, בזה יהיה
 לך פח להתגבר על כל הקלפות המסבכים אותך, אשר
 עקר פחם והתפשטותם הוא על-ידי עצבות ומרירות,
 ואם היית יודע מעלת אלו המצוות, היית רוקד כל
 היום מרב שמחה, שתודה לקל איך שהוא אפלו גרוע
 כמוך על-כל-פנים זוכה להיות מעטף בלבושא דמלכא
 ומעטר בכתרא דמלכא, היש שמחה בעולם פשמחה
 זו, שאדם, המנח בחשוך גדול בזה, יאחז בלבוש המלך
 ובכתר המלך.

קכב. פשתחזר תמיד מאמרם, זכרונם לברכה,
 (יומא לח): בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך. אין אדם
 נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות
 חכרתה אפלו כמלא נימא, אז כבר שום דבר שבעולם
 לא יבלבלוך ולא יבטלוך, רק תהיה תמיד שש ושמח
 ודבוק בו יתברך, כי מאחר שאתה יודע, שאי אפשר
 לשום ברירה לקחת דבר השיך אליך, וכן כל יום יתארך
 אצלך, כי לא תדאג ודאגות חנם, כי מה ששיך לך יבוא
 אליך, יהיה במקום שרק יהיה.

קכג. "התם אמר להחכם: ראה לאיזו גדלה הביאה
 אותי התמימות שלי, ולאיזה צרות ויסורים הביאו

מקור השמחה

שסט

אותך החכמות שלך", כי כשאדם מכניס עצמו בעבודת התמימות והפשטות, אז גדל ומצליח מאוד מאוד ברוחניות ובגשמיות, כי ברוחניות אי אפשר בשום אופן להצליח כי אם על-ידי תמימות. כל מה שהוא תמים ביותר, כמו כן גדל ביותר, וכן אפילו בגשמיות. איש תמים תמיד מצליח, פי רואים את תמימותו ופשטותו, אז עוזרים לו. מה שאין כן על-ידי חכמות נופלים לשאול תחתית ומתחתי, הן ברוחניות והן בגשמיות, ורבנו, זכרוננו לברכה, גלה לנו, שהעקר והיסוד בעבודת השם יתברך — להיות תמים ופשטן גדול, ולא יסתפל על שום בריה שבְעולם, אם מסכימים עמו או לא. רק יעשה את שלו כפי אמתת נקודת האמת שבלבבו, ואז יצליח תמיד.

קכד. כל מה שתכניס במחך ודעתך אמונת היחוד, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לפל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך ממש, על-ידי זה תזכה לחיות חיים טובים ונעימים, ויהיו ימיה ימים טובים אמתיים. פי כל אחד כפי האמונה שלו בו יתברך, כמו כן זוכה לחיות חיים נצחיים, וכן הוא תמיד בשמחה וטוב לבב.

קכה. עקר קיום האדם בגשמיות ורוחניות הוא רק על-ידי שמחה, ועל-בן צריך כל אחד להכניס כל מחו וחושו ומגמתו להרחיב אצלו מדת השמחה, וימציא כל מיני המצאות להיות תמיד בשמחה, ויחשב כל מיני מחשבות, ויחפש אחר כל מיני עצות לזכות לעבודה הקדושה הזו, להיות תמיד בשמחה, שזה עקר הכל, והכל תלוי בזה.

קכו. סגלת השמחה עולה על כל הסגלות, וכל הדינים והיסורים והמרירות והצמצומים והקטנות, העוברים על האדם, הכל נמשך מפאת מעוט השמחה שבו, וכל מה שיזכה להגדיל ולהרחיב אצלו מדת השמחה, כמו כן ינצל מכל מיני דינים ויסורים, ולא יצטרך לשום סגלות, אשר באמת אינם מועילים כלל, כי הכל תלוי רק בשמחה, וכל קיום האדם בגשמיות וברוחניות תלוי כפי מדת השמחה שבו. כל מי ששמח ביותר, מצליח יותר, ואינו מתירא משום בריה, ועושה גבורות נוראות, וכובש הכל. אשרי הזוכה לשמח תמיד, ואז טוב לו בזה ובכא לנצח.

קכז. צריך למסור את נפשו בכל יום ויום לזכות להגיע אל תכלית מדרגה העליונה בקדשת היהדות,

מקור השמחה

שעא

והוא להיות תמיד בשמחה, כי שמחה היא מקור הקדשה, והיא מרחבת דעת האדם, ועל-ידי שמחה זוכה תמיד לנצח, בין ברוחניות ובין בגשמיות, ועקר המרירות, שעובר על כל אחד ואחד בכל יום ויום, הוא רק מחמת הכבדות והעצבות שמתפשט על כל אחד ואחד, ועל-כן צריך שיעשה כל מיני פעולות שבעולם לזכות להיות בכל יום ויום בשמחה עצומה, ולא יסתכל על זה על שום בריה שבעולם, וישמח עצמו עם הנקודות טובות שיש בו. אשרי הזוכה לשמח בכל יום ויום, וזה חלקו לנצח נצחים.

קכח. צריך להתחזק להיות כל-כף בשמחה עצומה, עד שמרב שמחה ישכח את כל דאגותיו והרפתקאותיו וצרותיו, וכן ישכח את כל השנאות והקנאות שיש לו על אחרים, ואז, כשאוחז בשמחה עצומה הזו, אז בו ברגע נגאל מהכל, וזו תהיה הגאלה על-ידי משיח, שיכניס גדל השמחה והחדוה בישראל, והוא נקרא על שם "ישמח", כי הוא ישמח הכל וינחם הכל (עין לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ב'), וצריך שתדע, שכל הצרות והיסורים והקנאות והשנאות, שנכנס בלבך על אחרים, בכל פעם זה נמשך רק

מקטנות הדעת, הנמשך מעצבות ומרירות, ותכף ומיד כשתכניס בעצמך מדת השמחה, אז יתרחב לבך מאד מאד, ותראה ותבין ותשכיל, כי הכל דמיון גדול, כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות חברתה אפלו מלא נימא (יומא לח), ועל-כן שום בריה לא יכולה לקחת דבר המיעד בשבילה. קבט. ביותר צריך להתחזק להגיע אל מדת השמחה קדם התפלה — שחרית, מנחה, מעריב כי תפלה שהיא בעצבון, אינה עולה למעלה, רק נשרפת, אבל תפלה שהיא בשמחה, בוקעת כל הרקיעים, ועולה עד אין סוף ואין תכלית, כי תפלה שהיא בשמחה ערכה ומתוקה אצל השם יתברך, (עין ספר המדות אות תפלה סימן פ"א), ועל-כן צריך לעשות כל מיני פעולות שבעולם לזכות להגיע אל מדת השמחה בשעת התפלה, ויתחיל לשמח את נפשו קדם התפלה, ובאפן הזה תמשך השמחה על כל סדר התפלה. אשרי הזוכה לזה. ומעלת תפלה שהיא בשמחה, אין לשער ולספר כלל, כי הוא בונה עולמות חדשים וממשיך שפע ואור ורחיות מנעם זיו שכנית עזו יתברך וממתיק כל הדינים, ומאיר כל החשכות ומגלה כל ההסתרות, וזוכה שנכנס בהיכל המלך.

מקור השמחה

שעג

קל. מי שמחזק את עצמו להיות תמיד בשמחה עצומה, יהיה אף שיהיה, אזי הוא בטוח ככר, ששום דבר לא יפילו באיזו ירידה שתעבר עליו, חס ושלום, באיזה מצר והפסד שיעבר עליו, חס ושלום, לא תפל רוחו ולא תחלש דעתו ולא ישבר לבבו, כי השמחה היא היא החומה, השומרת את האדם, שלא יארע לו שום נזק, שלא ישבר לבו, ורוחו לא תפל, ולא תחלש דעתו, וכמו כן יזכה לחיות חיים טובים ונעימים, חיי העולם הבא בזה העולם, ויקים אצלו: עולמך תראה בתיך.

קלא. כל ענין השמחה עדין בקטנות והסתרה גדולה, עד שתכלית ההפוך נדמה, שמי ששמח ביותר הוא, חס ושלום, משגע וכו', וכל מה שהוא מעצב ומדאג ביותר, הוא הבר-דעת וכו', ובאמת הוא ההפך לגמרי. כל בלבולי הדעת והשגעון נמשך מעצבות ודאגות, ורב משגעים הם בעלי מרה שחורה וכו', ועקר ישוב הדעת נמשך רק על-ידי שמחה (עין לקויטי מוהר"ן חלק ב' סימן י') לשמח בו יתברך, וכל מה ששמח יותר, כמו כן הוא בעל-דעת ומישב ביותר וחי חיים טובים ונעימים וימיו ברוכים.

קלב. העקר שפכל העקרים — להיות בשמחה תמיד ובפנים שוחקות, ולהיות רגיל בנגונים של שמחה, כי בין כך ובין כך תבלה ימיה בשוה, ועל-כן יותר טוב שתראה שיעבר היום עם שמחה ונגונים, ומה טוב ומה נעים, שבתוך הנגון תשלב דבורי אמונה כמו: ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין. אין שום מציאות בלעדית לכל. בכל תנועה ותנועה, שם אלוף של עולם, דומם, צומח, חי, מדבר, הכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותה, שבזה מקים מצות עשה של יחוד הבורא, וכן ממשיך את השכינה למטה ומשרה שכינתו יתברך בעולם, וגורם ברכות וישועות לכל העולם.

קלג. עקר כל הצרות שעוברות על כל אחד ואחד בזה העולם הוא רק מחמת רחוקו מהשמחה, וכל מה שייכנס האדם בעצמו מדת השמחה, ורגיל וישמח את עצמו בכל מיני עצות ואפנים, כמו כן יתבטלו כל צרותיו, כי השמחה מרחבת את המחין וממתקת כל הדינים ומרפאת כל מיני מחלות, כי כל קיום האדם בגשמיות ורוחניות תלוי בפני מדרגת השמחה שאוחז ועל-כן ראוי לה לעשות כל מיני פעולות שבעולם לאחז

מקור השמחה

שעה

במדת השמחה, העולה על הכל, כי בה תלויים קיום האדם בגשמיות ורוחניות. אשרי הזוכה לשמח את נפשו בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ואז ילך לו הכל בנקל, הן ברוחני והן בגשמי, ויאיר לו אורו יתברך, המאיר בכל יום.

קלד. השמחה מכניסה באדם סבלנות גדולה להיות סבלן על כל מה שעובר עליו, וכל מה שישמח ביותר, כמו כן יזכה להיות סבלן ביותר. ומדת הסבלנות היא העקרית בעולם, כי בלעדי סבלנות אי אפשר לחיות כלל, כי ההכרח לחכות על הכל עד שיבוא יום ישועתו, בין ברוחני ובין בגשמי. ואמר החכם: מי ששם הסבל תכליתו, יגיעהו הסבל אל חפצו.

קלה. אסור להתחיל לחשב מאחרים, כי ברגע שחושב מאחרים, תכף ומיד מסלק ממנו שכינתו יתברך, כי הלא אין בלעדיו יתברך כלל, וכל מה שנארע בעולם, הכל ממנו יתברך, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך ממש, ועל-כן מה לך לחשב מאחרים, כי בזה שאתה חושב מאחרים אתה מפרידם ממנו יתברך, כי אתה עושה

מהם איזו מציאות בפני עצמה, וזה עבודה זרה ממש, שעושים איזו מציאות וישות מאחד, ועקר השלמות הוא רק בשזוכה לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ואינו רואה משום דבר, רק אותו יתברך, ואז אין שיהי קלל לחשב מאחרים, כי הלא אין פה, רק השם יתברך בעצמו.

קלו. כל מה שימשיך על עצמו מצות השמחה, כמו כן ממשיך על עצמו רוחו של מלך המשיח, כי משיח יכניס את השמחה בעולם בשלמות, שאין שלמות אחריו, עד שמרב השמחה יתרחב הלב, עד שכל אחד ואחד יזכה להשגת אלקות כפי כליו שקודש וזוף שהם העיני"ם והאזני"ם החט"ם והפ"ה, שהם נגד הדי' עולמות: אצילו"ת בריא"ה, יציר"ה, עשי"ה, כמוכא בעץ חיים (שער ד' פ"א), ויאיר עליו האור הגנוז, המתגלה להצדיקים בכל יום ויום, ואשר נסתר ונתכסה מכל העולם.

קלז. עקר התכלית בזה העולם הוא רק לשמח בו יתברך, וכל מה שיזכה לשמח את עצמו בו יתברך יותר, כמו כן יגדל שכרו ויהיה נעשה כלי לקבל בו אור וחיות, שפע נעימות ערכת הדעת, וכל מה שיקבל

מקור השמחה

שעז

ביותר דעת האמת, כמו כן יתבטלו צרותיו וצמצומיו, ויצא לחרות לגמרי, וכל יום יתארך ויתרחב אצלו מאד מאד.

קלח. שמחה היא מקור הקדשה, וכל מה שישמח יותר, כמו כן ימשיך על עצמו קדשה ודעת, ועקר השמחה — לשמח בו יתברך ולשמח את עצמו עם נקדת המצוות, שזוכה לקיים בכל יום ויום, ורק זה ישאר ממנו, וכל מה שיקיים את המצוות בשמחה עצומה, כמו כן תמשך עליו הארה נפלאה מקדשת המצוות. והארז"ל אמר, שזכה לכל המדרגות הנוראות והנפלאות, שנפתחו לו שערי שמים, וראה מראות אלקים, איך שעל-ידי כל מצוה מתחברים ומתיחדים כל העולמות, הכל היה מרב שמחה, ששמח מאד מאד בקיום כל מצוה ומצוה, וכל מה שישמח ביותר, יזכה שיתגלה לו הטוב הגנוז שבכל יום ויום, כי בכל יום מאיר האור הגנוז, אף מכסה בקלפת העצבות והמרירות, ותכף ומיד שמתחיל לשמח את עצמו בו יתברך, ועם הנקדות טובות שמוצא בעצמו, נשברת הקלפה המכסה את אורו יתברך, המאירה ביום זה דיקא, וזוכה להתענג בערכות נעימת מתיקות אורו

יתברך, המאירה בכל העולם, כמו שנאמר (יחזקאל מ"ג): והארץ האירה מכבודו וגו'.

קלט. העקר להיות תמיד בשמחה על נעם חלקו, שזכה להתודע מרבי אמת כזה, אשר מאיר בו אמתת מציאותו יתברך, ופותח עיניו, שגם הוא יתחיל לכסוף ולהשתוקק אליו יתברך, וגם הוא יזכה לחזות בנעם הוי"ה ולבקר בהיכלו, ועל-כן לא בחנם אמר לנו רבנו, זכרוננו לברכה, (שיחות הר"ן, סימן קע"ז), שאנו צריכים לשמח מאד שיש לנו רבי כזה. ואמרו אנשי שלומנו: באם אינו שמח בו, הרי זה פגם אמונת חכמים, שענשו שהמותרות עולים למחו ומסבכים ומבלבלים אותו, כמובא (בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"א). וצריך שתדע, שעקר שלמות הצדיק הוא דיקא כשיכול להוריד את עצמו לכל הדרי מטה, המנחים בעמקי שאול תחתית, ומאיר גם בהם אורו יתברך, ומעלים בתכלית עליה, ורק זה נקרא רבי, והוא רבנו, זכרוננו לברכה. אשרי הזוכה לחסות בצל כנפיו.

קמ. כל מה שזיכה לשמח את עצמו יותר ויותר, כמו כן יזכה לעזות דקדושה יותר, לא להתפחד משום דבר, ויהיה לו פחות רבים לעבר על כל הבלבולים

מקור השמחה

שעט

והירידות והקטנות, שמסבכים אותו בכל יום ובכל שעה, פי השמחה מחזקת את הלב ומרחבת את הדעת ומאמצת את עצביו וחושיו, וכל הגאולה לגאל את נפשו מכל המצרים תלויה אף ורק במדת השמחה, וכל מה שזוכה לשמח יותר, הוא בא ומתקרב אל תכליתו יותר ויותר, כי אצל השם יתברך נאמר: עז וחדוה במקומו, ולפניו יתברך אין שום עצבות כלל, ועל-כן כל מה ששמח יותר, כמו כן הוא קרוב אצלו יתברך ביותר.

קמא. כל דבר שבקדשה וכל מצוה וכל למוד צריך להביא את האדם אל מקור השמחה, ויתלהב מרב שמחה לרקד, וזה סימן שהדבר שבקדשה או המצוה והלמוד הם לשמה, ודבוקים בו יתברך, פי הוא יתברך עצם עצמיות השמחה, ולפניו יתברך אין שום עצבות כלל, ועל-כן כשהדבר שבקדשה והמצוה והתורה מביאים אותו אל שמחה עצומה, עד שרוקד מרב שמחה, זהו סימן, שפונתו הוא עם אמת.

קמב. על-ידי נגונים, שאדם מנגן בינו לבין עצמו, יכולים להמתיק כל מיני מרירות שבעולם, וצריך שתדע: כפי תקף התפשטות החשך והחלישות הדעת

והעקמומיות והמרירות, שעובר על כל אחד ואחד בכל יום ויום בפרטי פרטיות, אי אפשר בשום אופן שבעולם להמתיקו כי אם על-ידי נגונים של שמחה, להרגיל את עצמו תמיד לנגן לעצמו נגונים של שמחה (עין שיחות הר"ן, סימן רע"ג).

קמג. לפעמים אדם זוכה לבוא על-ידי התבודדות לדבקות כזה עד כלות הנפש ממש, וכמעט כמעט שלא יגוע, חס ושלום, מרב דבקות. אז דיקא צריך להפסיק את ההתבודדות, ויהיה רגיל מאד בנגונים של שמחה, וישיר לעצמו נגונים, ויחיה את עצמו בהם, והנגונים ישפיעו עליו רוח חכמה ובינה, שהם רוח הנבואה, ויזכה לחזות בנעם הויה ולבקר בהיכלו, כי הנגון של שמחה מישב את הדעת, וזוכה להסתכל בהחיות אלקות, שיש בכל דבר, ומאריך אפו על כל מה שעובר עליו ברוחניות וגשמיות.

קמד. דיקא על-ידי נגונים של שמחה יכולים להתקרב אליו יתברך, כמו שנאמר (שופטים ה'): אנכי לה', אנכי אשירה, אזמר לה', אלקי ישראל. הינו אם רצוני להיות חלקי לה', העצה היא לשיר ולזמר שירים וזמירות לפניו יתברך, וכל מה שאדם מרגיש בעצמו

מְקוֹר הַשְּׂמֵחָה

שפא

מְרִירוֹת וְעִקְמִימִיּוֹת יוֹתֵר, יִשְׁתַּדֵּל לְשִׁיר וּלְרַנֵּן לְעֲצֹמוֹ
נְגוּנִים שֶׁל שְׂמֵחָה, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבִטָּל וּלְהַמְתִּיק
מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וְצָרִיךְ שְׁתַּדַּע, שֶׁבְּלִי נְגוּנִים וּזְמִירוֹת הָאָדָם
בְּסִפְנֵה גְדוּלָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִף שְׂאִינוֹ בְּעַל-מְנַגֵּן, עַל-
כָּל-פָּנִים יֵרָאֶה לְנַגֵּן לְעֲצֹמוֹ כְּמוֹ שְׂיָכוֹל, כִּי הַנְּגוּנִים
מְמַתִּיקִין אֶת כָּל הַמְּרִירוֹת וּמְמַשְׂיָכִים תִּקְוָה בְּאָדָם.
אֲשֶׁרֵי שְׂיֵאֲחִז בְּזֶה.

קָמָה. צָרִיךְ לִידַע, שֶׁכָּל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם
בְּפִרְטֵי פִּרְטִיּוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע, הַכֹּל
כְּדֵי לְהַפִּילוֹ בְּעֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וּכְדֵי לְהִרְחִיקוֹ עַל-יְדֵי
זֶה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי עֵקֶר הַהִתְרַחֲקוֹת שְׂיֵשׁ לְכָל אֶחָד
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק עַל-יְדֵי הָעֲצָבוֹת וְהַמְּרִירוֹת, וְעַל-
כֵּן הָאָדָם בְּסִפְנֵה גְדוּלָה בְּכָל עֵת וּרְגַע מְכַל
הַרְפָּתָקָאוֹתָיו וּמִמָּה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, שְׂלֵא יִפֹּל עַל-יְדֵי זֶה
בְּעֲצָבוֹת, וְיִתְרַחֵק עַל-יְדֵי זֶה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לְזָכוֹת לְהִיּוֹת
חֲזָק וְתַקִּיף בְּדַעְתּוֹ, יִהְיֶה מָה שְׂיִהְיֶה, שְׂלֵא תַחֲלֵשׁ דַּעְתּוֹ
וְלֵא תִפֹּל רוּחוֹ וְלֵא יִשְׁבֹּר לְכָבוֹ מְכַל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו,
וְזֶה זוֹכִים עַל-יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה, לְהַכְנִים אֶת עֲצֹמוֹ
לְגַמְרֵי בְּהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְיַדַע בִּידְיָעָה בְּרוּרָה, כִּי לֹא

תמצא פעלה גדולה או קטנה, שלא יהיה נעשה בהשגחתו יתברך הפרטי פרטיות, ועל-כן מכל מה שעובר עליו, בין ברוחני ובין בגשמי, אפלו מבעל-בחירה, ידע, שהכל ממנו יתברך, כדי שיזכה למדת ההכנעה, להיות מכנע לפניו יתברך ולבוא על-ידי זה אליו יתברך בלב נשבר ונדכה, בטל ומבטל פחרס, ואז דיקא יזכה שיאיר עליו אורות צחצחות מאור היחידה, שהוא אורו של משיח, ויכלל בו יתברך.

קמו. כשאדם מכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך ואיך שהוא יתברך, משגיח על כל הנבראים, דומם, צומח, חי, מדבר, ומכל שפן על עם הנבחר, שהם בני-ישראל, ומכל שפן וכל שפן על אנשי הצדיק האמת, אז לא היה נופל כל-כף בדעתו מכל מה שעובר עליו, כי היה יודע בידיעה ברורה, כי הכל בחשבון צדק ממנו יתברך, והיה מאריך רוחו על הכל, והיה תמיד בשמחה עצומה על אשר המלך חפץ ביקרו, כי כל החלישות הדעת והעגמת-נפש שיש לו, הכל כדי לכפר עוונותיו ופשעיו הרבים, ועל-ידי החלישות הדעת ובזיון אחד פוטר מעצמו רעות וצרות רבות, ומכל שפן וכל שפן על-ידי רבוי חלישות הדעת

מקור השמחה

שפג

ובזיונות נכנע חמרו לגמרי, ובא בלב אמת אליו יתברך. העקר להם ולשתק תמיד למחרפו ולמבזו, כי עקר התקון הוא על-ידי הדמימה דיקא, כי אז נעשה בסוד חיריק נקודה זעירתא, וישיג שעשוע עולם הבא בעולם הזה, ויהיה נעשה אדם לשבת על הכס"א (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ר'), ועל-כך העקר למסור את עצמו אליו יתברך, על קדוש השם, והוא יתברך יוליך עמו כמו שרוצה, הן שיכבדהו והן להפוך, ולא יפילו שום דבר שבעולם.

קמז. צריך להרגיל את עצמו להסתכל בו יתברך, הינו שאמונתו תגדל כל-כך, עד שלא יראה משום דבר, רק את עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, המלבש בדבר הזה, ומחיה ומנהיג אותו, ועל-ידי זה יזכה שיתחדש מחו ודעתו בכל פעם, ויזכה לשמחה אמיתית, כי אין לה עוד שמחה בעולם כמו הזוכה לראות את המלך. מכל-שכן מי שסמוך אליו, שאז נתגדל ונתרבה שמחתו. וצריך לחקק בדעתו, כי שום בריה שבעולם לא תוכל להיטיב לו או, חס ושלום, להרע לו מבלעדי רשותו יתברך, ועל-כך מה ולמה לו לפל כל-כך בדעתו או להחניף את חברו, כי הכל ממנו

יתברך, בהשגחה פרטי פרטית, ועל-כן עקר העצה — רק להרים את עיניו תמיד רק אליו יתברך, אשר מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין, לית אתר דפנוי מניה, פי בכל תנועה ותנועה, שם אלופו של עולם ממש. אשרי הזוכה לזה, אז תמיד יהיה בשמחה עצומה, ולא יראה ולא יפחד משום ברֵיה שבעולם.

קמח. אלו העולים והיורדים בחדרי המרכבה העליונה בשמות ויחודים צריכים להתחזק את עצמם מאד מאד במדת השמחה, כי בלא שמחה הם בסכנה גדולה, פי מרב אור, הנשפע עליהם, אם לא יקדימו מדת השמחה, יתבלבלו לגמרי, ויכולין לפל בנוקבא דתהומא רבא, חס ושלום, ועל-כן היו הנביאים ובני הנביאים תמיד בשמחה עצומה, והיה לפניהם נבל וכנור ותף וכו', כל מיני כלי זמר, פי השמחה היא הפלי לקבל בה כל האורות העליונים בהדרגה ובמדה, פי השמחה היא מרחבת את המחין, שיוכלו להשיג כל האורות. וזה שהפליגו כל-כף בזהר הקדוש ובפרקי ההיכלות זכאה מאן דעיל ומאן דנפיק, פי ההכרח בשביל קיומו בעולם הזה להיות עיל ונפיק, פי אי

מקור השמחה

שפה

אפשר להיות בטל ומבטל בו יתברך בקביעות, ואז, כשמבטל מהדבקות, זה נקרא ונפיק, ואם לא יתחזק את עצמו אז בשמחה עצומה ולהחיות את עצמו במה שיוכל, אז הוא בספנה גדולה, אבל על-ידי השמחה ינצל מהכל ויזכה להיות עיל ונפיק, נכנס בשלום ויצא בשלום.

קמט. אורו הגנוז של רבנו, זכרוננו לברכה, הוא אור שבעת הימים שנגנו וכו', ויתגלה על-ידי משיח צדקנו, ועל-פני הזהיר רבנו, זכרוננו לברכה, כל-כף על מצות השמחה, כי אי אפשר להגיע אל האור הגנוז הזה כי אם על-ידי תקף הששון והשמחה, שאז נתרחב מחו ודעתו, ועקר האור הזה הוא גלוי אלקותו יתברך במדרגה נשגבה ונוראה מאד מאד, עד שנפתח לו דבקות עצום בו יתברך, ואינו רואה משום דבר, רק אמתת מציאותו יתברך, ויודע ועד אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואפלו במקומו שנפל לשם וכו', כל אחד כפי ירידתו ונפילתו וכו', גם שם מאיר אורו יתברך, כי הוא מחיה את כלם, כמו שנאמר (נחמיה ט'): ואתה מחיה את כלם וגו', ויודע בברור כי השם יתברך הוא אתו, עמו ואצלו, וכל מה שירבה

לדבר עמו יתברך, כמו כן ימשך עליו האור הגנוז הזה, ויזכה להיות בשמחה עצומה, וכן להפך, כל מה שישמח בו יתברך, כמו כן יפתח לו דבקות עצום ויזכה לדבר עמו יתברך, כי זה תלוי בזה. פעם מתחילים על-ידי שמחה ופעם — על-ידי התבודדות.

קנ. כל הרע-עין שיש באדם, הכל נמשך מרובי עצבות שבתוכו, כי העצבות מצמצמת את המוח והדעת ומעקמת את הלב, עד שמסתכל על כל אחד ברע עין וקנאה, ודבר זה הורג אותו לגמרי, אבל כשאדם זוכה להיות תמיד בשמחה, אז מתרחב מוחו ודעתו ונתישר לכוונו וזוכה לידע, כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל משגח בהשגחה פרטית, ושום בריה לא תוכל לקחת דבר השייך לו, וכן הוא לא יוכל לקחת דבר השייך לחברו מבלעדי רשותו יתברך, ועל-כן הוא מסתכל על כל אחד בטוב עין, וחי חיים ארפים וברוכים. אשרי לו.

קנא. צריך להתחזק בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש, כי כפי שעוברים על כל אחד ואחד בכל פעם מחדש בלבולים וירידות וחלישות הדעת, הוא בסכנה גדולה מאד, שלא יאבד לגמרי ברוחני ובגשמי, חס

מקור השמחה

שפז

ושלום. על-כן העקר לעשות כל מיני פעולות שבעולם להתחזק עצמו עם כל נקדה טובה שמוצא בעצמו, ויחיה את עצמו בזה מאד מאד, יהיה איך שיהיה, ועקר החיות והשמחה, שיחיה וישמח את עצמו הוא בזה שזכה להתודע ולהתקרב אל הצדיק האמת, ראש כל הצדיקים, אשר בזה יכולים להחיות את עצמו תמיד, פי הס"מ [הסמ"ך-מ"ם] בלבב את כל העולם, עד שרוב העולם אינם יודעים מהצדיק האמת, ואינו חשוב אצלם כלל, והכל ללעג ולקלס בעיניהם, רחמנא לצלן; והוא זכה, תהלה לקל, להאמין בהצדיק האמת, ואינו חולק עליו, חס ושלום. אדרבה, משתדל לצית אותו ולילך בדרך הנעימה שהכין לנו, ובפרטיות לשיח ולדבר עמו יתברך, בזה ראוי להחיות ולשמח את עצמו מאד מאד, וכל מה שיזכה להחיות ולשמח את עצמו בזה, פמו כן יזכה שימשך עליו ביותר אור הצדיק האמת.

קנב. בכל אדם נמצא איזה עצבות ומרירות טמון בלבו, ואף שעכשו הם מנחים במקום אחד ואינם מתפשטים אצלו, אף-על-פי-כן הוא בסכנה גדולה, שלא יצא העצבות והמרירות ממקומו הטמון, ויתפשט

בְּכֹל קוֹמָתוֹ, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עֲצוּמוֹ מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא יִתְפַּשֵּׁט אֲצִלוֹ הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְתִכְףּ וּמִיד בְּשִׂמְת־חֵיל לְהַרְגִישׁ אֵיזָה עֲצָבוֹן וּמְרִירוֹת, יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבָעוּלָם לְהַפְךָ הַכֹּל אֶל הַשְּׂמֵחָה. וְרַבֵּינוּ, זְכוֹרָנוּ לְבָרְכָהּ, אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' סִימָן כ"ג), שְׁצָרִיךְ כָּל-כֶּף לִשְׂמֹחַ, עַד שְׂיִהְיֶה הַכֶּף אֶת כָּל הַיְגוֹן וְהָעֲצָבוֹן וְהַמְרִירוֹת לְגַמְרֵי אֶל הַשְּׂמֵחָה, וְלֹא יִנִּיחַ שְׂיִהְיֶה טָמוֹן אֲצִלוֹ אֵיזָה עֲצָבוֹן וּמְרִירוֹת, הַעוֹקְרִים אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי בְרוּחָנִי וּבְגִשְׁמִי, כִּי כִּשְׂאָדָם בְּעֲצָבוֹת וּבְמְרִירוֹת, אִזּוֹ אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, וּמִתְיָאֵשׁ מִחַיָּו, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְנִתְמַרֵּר בְּמְרִירוֹת גְּדוּל. עַל-כֵּן עֲשֵׂה מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה לְגַרֵּשׁ מִמֶּךָ אֶת הָעֲצָבוֹת לְגַמְרֵי וְלִהְיוֹת אִךְ שְׂמֵחַ תָּמִיד.

קנג. בְּמִצּוֹת הַשְּׂמֵחָה יֵשׁ לְמוֹדִים עֲמָקִים עֲמָק עֲמָק מִי יִמְצָאֵם, וְלֹא מִסְפִּיק בְּזֶה שְׂיִוָּדַע, שְׁצָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְהָעֲצָבוֹת הוּא ס"ם הַמּוֹת, הַהוֹרֵג אֶת הָאָדָם, אֲלֹא צְרִיכִים לְהַכְנִיס אֶת עֲצוּמוֹ בְּעַמְק הַלְמוּד הַזֶּה, וְצָרִיךְ לְחֹזֵר בְּזֶה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ מִתְחַדֵּשׁ, וּלְחַדֵּשׁ בְּזֶה חֲדוּשִׁים חֲדָשִׁים, כִּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע מִמֶּשׁ אֹרֵב הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת לְכֹלֹת אֶת הָאָדָם

מקור השמחה

שפט

לגמרי, והאדם הוא בספנה גדולה בכל פעם, שלא יפל אל העצבות והמרירות מחמת מקרי ופגעי הזמן ממה שעובר על כל אחד ואחד, בין ברוחני ובין בגשמי. קנוד. עקר הקללה שגרים הנחש הקדמוני היה: בעצבון תאכלנה וגו', ומאז נשתלשל מרירות העצבות בכל הבריאה, והטבע של כל אחד ממשיכו אל העצבות והמרירות, ומזה עובר על כל אחד מה שעובר בכל יום ויום ברוחניות ובגשמיות, כי העצבות היא הסבה לכל הרעות שבעולם, וכל מה שממשיך על עצמו יותר העצבות והמרירות, כמו כן שורה עליו, חס ושלוס, הקללה של: בעצבון תאכלנה, ועקר עבודת משיח צדקנו, שהוא יהיה תקון אדם הראשון, ותקון כל הדורות יהיה להכניס שמחה בעולם, כי הוא הוא בן השמחה בעצמו, הנכלל במקור השמחה, ועוסק לקשרנו אל שרש השמחה. אשרי המחפה ויגיע. קנה. הדמיון הורג את האדם לגמרי ומפילו בעצבות ובמרירות גדול, עד שהולך נע ונד ומבלבל מאד מאד, כי בכל פעם נדמה לו דמיון אחר, פעם מדמה שפכיקול השם יתברך בכעס וברגז עליו, ואין לו כבר תקנה וכו', ופעם מדמה כאלו חברו נוטל דבר השיף לו, או אם לא חברו, היה הוא מתגדל ומתפרסם

יותר וכו', ופעם מדמה כאלו חבריו מצערים אותו ומכוונים להקניטו וכו', וזה מביאו בכל פעם בעצבות ומרירות גדול, עד שנשבר ונתעקם לכבו כל-כף בספקות ועקמימיות, ולבו סחרחר, וזהו עקר הגלות המר, שנתפשט כל-כף הדמיון בעולם. וגלה לנו רבנו, זכרונו לברכה, (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ה), שצריך להוציא את עצמו מן המדמה ולבוא אל השכל, ובכל דרגא ודרגא יש דמיון אחר, יותר גדול. על-כן צריך להוציא את עצמו בכל פעם מהדמיונות המסבבים אותו, ויבוא אל השכל, והוא לידע, כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיית חיות אלקותו יתברך בלבושים האלו, אשר למראה עיניו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם-כן מכריזין עליו מלמעלה (חלין ז'), ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת במלכות חברתה אפלו במלא נימא (יומא ל"ח), ואפלו ריש גרוגתא מן שמיא מוקמינן ליה (ברכות נ"ח), ואיך זוכים לצאת מהדמיון ולבוא אל השכל, הוא על-ידי תקף השמחה, לשמח על נעם חלקו, שזכה להבראות מזרע ישראל ולא עשני גוי, וזכה להתקרב אל הצדיק האמת. עין שם.

מקור השמחה

שצא

קנו. כתב המחבר ביוֹרה דעה, הלכות צדקה (סימן רמ"ט סעיף ג'): צריך לתן הצדקה בסכר פנים יפות, בשמחה ובטוב לבב, ומתאונן עם העני בצערו, ומדבר לו דברי תנחומין, ואם נתנה בפנים זועפות ורעות, הפסיד זכותו. עין שם. כי שלמות מצות הצדקה שנותנים לחברו הוא רק על ידי שמחה וטוב לבב, כמו שנגמור (דברים ט"ו): ולא ירע לבבך בתתך לו וגו'. רבנו, זכרוננו לברכה, גלה לנו (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ק"ו), שיש גם צדקה ברוחניות. אשרי משכיל אל דל, שמאיר שכל בדל ומחזקו ומאמצו ומדבר על לבו. מוכן ממילא, שגם זה צריך להיות בסכר פנים יפות, בשמחה ובטוב לבב, ומתאונן עם העני בצערו, ומדבר לו דברי תנחומים, כי זהו עקר השלמות, לסבל בצערו של חברו ולנחמו ולחזקו בכל מיני דבורים, המשויכים את הנפש, ודבר זה הוא עקר גדול בדעת רבנו, זכרוננו לברכה. אשרי שיאחז בזה תמיד.

קנו. מורנו, הרב רבי נתן, זכרוננו לברכה, אמר פעם אחת לאחד מאנשיו: אם תהיה בשמחה תמיד, לא תראה פני גיהנום, כי היסוד והעקר, שהכל תלוי בו, הוא להיות שמח תמיד, ובזה מגלה שלבו שלם עם

אֶלְקִיּוֹ, כִּי עָקַר מְנִיעוֹת הַשְּׂמֵחָה הוּא מִפְּאֵת
הַעֲקוּמוּמִיּוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ, שֵׁשׁ לוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, קְשִׁיּוֹת
וְטַעֲנוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּעֲצָמוֹ הַגִּיהֲנוּם שֶׁהִרְשָׁעִים
נְדוּנֵין בָּהֶם. מֵה שְׂאִין בֵּן כְּשֶׁהוּא שְׂמַח, הוּא מְגַלֵּה
פְּנִימִיּוֹת לְכָבוֹ הַטּוֹב, שֶׁהוּא מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמְקַבֵּל
עָלָיו עַל מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּמִתְרַצֶּה כְּמוֹ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ
רוֹצֵה, שֶׁזֶּהוּ בְּעֲצָמוֹ שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הֵבֵא, שִׁיּוֹדֵעַ שְׁכַל
מְאֻרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ (עֵינִי לְקוּטִי מוֹהֲרֵן חֶלֶק א' סִימָן ד'
וּבְחֶלֶק ב' סִימָן ב'), וְתִמְיֵד נוֹתֵן תּוֹדָה לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ עַל
הַחֶסֶד חָנֵם שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ.

קִנְח. בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נַעֲשִׂים עִם הָאָדָם שְׁנוּיִים רַבִּים,
וְהוּא מְלַבֵּשׁ בְּכֶמֶה מִיְּנֵי לְבוּשִׁים שֶׁל הַנְּהַגַת הַטָּבַע,
וּמְסַבֵּב עִם כֶּמֶה מִיְּנֵי מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹן, וְעָקַר עֲבוֹדַתְנוּ
— לְהַפְשִׁיט הַלְבוּשִׁים וְלְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ מְכַל דְּבַר,
וְלְהַפְּךָ אֶת הַיְגוֹן וְאֲנָחָה אֶל תַּקְוָה הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמֵחָה,
וְעַל-כֵּן עַל כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר טְרָדוֹת וּבְלִבּוֹלִים וִירִידוֹת
רַבִּים וְכוּ', וְזוֹכֵה לְהַפְּךָ הַכָּל אֶל תַּקְוָה הַשְּׂמֵחָה, מַעֲלָתוֹ
יֹתֵר גְּבוּהָהּ, וּבְאִמַת עַל-יְדֵי מְעַט יְשׁוּב הַדַּעַת לִידַע
שְׂאִין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהַכָּל לְכָל
עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְעַל-כֵּן אֵין שׁוֹם

דָּבָר נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מִמָּשׁ. אֲזִי
בִּידְעָה זוֹ יִזְכֶּה לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת
תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה.

קנט. שִׂמְחָה הִיא עֵקֶר הַחַיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, וְכָל מֶה
שֶׁיִּשְׂמַח יוֹתֵר, כָּמוֹ כֵּן יוֹתֵר חַיּוֹת יִתּוֹסֵף בּוֹ, וְעַל-פִּי רַב
נוֹפְלִים עַל הָאָדָם פְּחָדִים שֶׁל הַכֹּל, לֹא לְשִׂמְחָה וּמִפְּחָד
מִמְּאֲרָעוֹת שֶׁיֵּאָרַע עִמּוֹ, אֲבָל בְּאֵמַת הַכֹּל דְּמִיּוֹן גְּדוֹל,
וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיְהִיָּה שִׂמְחָה עַד הַסּוֹף הָאֲחֵרוֹן,
וְגַם אֲזִי יִרְאֶה לְהִסְתַּלֵּק מִתְּקַף הַשִּׂמְחָה וְכוּ', וּמִי שֶׁזּוֹכֵה
לִידַע אֵיזוֹ יְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדַּע מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִמַּעַלְת
הַזּוֹכֵה לְקַיֵּם מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזִי תָּמִיד יִהְיֶה שֶׁ
וְשִׂמְחָה, כִּי הֵישׁ שִׂמְחָה כְּשִׂמְחָה זוֹ, שֶׁזּוֹכֵה לְהֵאֱמִין
בְּמַלְךְ אֵל חַי וְקַיִם, הַמְּחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַנֶּה אֶת כָּל
הַבְּרִיָּאָה, וְזוֹכֵה לְצִיַּת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּקִיּוֹם מְצוּוֹתָיו,
שֶׁצִּוְנוּ לְקַיֵּמָם. אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֵה לְשִׂמְחָה תָּמִיד.

קס. כָּל מִי שֶׁשִּׂמְחָה בְּקַבְּיעוֹת, הוּא דִּיקָא חַי חַיִּים
חַדְשִׁים, חַיִּים מְתוֹקִים בְּכָל פַּעַם, וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת
הַשִּׂמְחָה הוּא דִּיקָא כְּשִׁיּוּצָא מִתּוֹף עֲצָבוֹן וּמְרִירוֹת, כִּי
בְּאֵמַת עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטֵי פִרְטֵי מְדֵי יוֹם
בְּיוֹמוֹ צְרוֹת וִירִידוֹת, קִטְנוֹת וּמְרִירוֹת, וְעַקֵּר מַעַלְת

הָאָדָם כְּשִׁזְכָּה לְהַפֵּךְ אֶת כָּל צְרוּתוֹ וּרְיִדוּתוֹ
 וּמְרִירוֹתוֹ אֶל תִּקְוַת הַשְּׂמֵחָה, וְעַל-כֵּן, עַל כָּל מִי
 שְׁעוֹבְרִים יוֹתֵר נְסִינּוֹת וְצָרוֹת וְקִטְנוֹת וּמְרִירוֹת, וְזוֹכָה
 לְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל תִּקְוַת הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, וּמְחַזֵּק אֶת
 עֲצָמוֹ לְשִׂמְחַת תָּמִיד, מְעַלְתוֹ גְּבוּהָהּ מְאֹד מְאֹד, וְאִין מִי
 שִׁתְּדַמָּה אֵלָיו כָּלֵל, כִּי אֶפְלוּ מִלְּאֶף, כְּשֶׁהִיא עוֹבֵר עָלָיו
 מֵהַ שְׁעוֹבֵר, הִיא נוֹפֵל לְגַמְרִי, כְּאֲשֶׁר מְצִינּוּ, כְּשִׁירְדוּ
 הַמְּלֹאכִים לְזֶה הָעוֹלָם, נִתְגַּשְּׁמוּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ,
 זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה, עַל פְּסוּק (בְּרֵאשִׁית ו'): וַיִּרְאוּ בְנֵי
 הָאֱלֹקִים וְגו', וּכְזֶה נִתְעַלָּה הָאָדָם מֵהַמְּלֹאכִים, וְעַל-כֵּן
 דִּיּוֹקָא אִם עוֹבְרִים עָלֶיךָ מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים יוֹתֵר מֵאַחֲרִים,
 תִּדַע בְּנֵי, בְּאִם שְׂתוֹכָה לְהַפֵּךְ הַכֹּל אֶל תִּקְוַת הַשְּׂשׂוֹן
 וְהַשְּׂמֵחָה וְתִתְחַזֵּק, תִּהְיֶה מְעַלְתֶּךָ גְּבוּהָהּ מְאֹד מְאֹד,
 וְתִכְנַס בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְלִית מִן דְּיִמְחִי בְּךָ.

קסא. כָּל זְמַן שֶׁנִּדְמָה לְאָדָם שִׁישׁ לוֹ אֵיזוֹ תִּקְוָה
 לְהוֹשִׁיעַ מִבְּלַעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי תַחֲבוּלָה זוֹ וְכו', או
 עַל-יְדֵי אָדָם זֶה וְכו', עֲדִין הוּא בְּגִלּוֹת גְּדוּלָה, וְעוֹבֵר
 וַיַּעֲבֹר עָלָיו מֵהַ שְׁעוֹבֵר וַיַּעֲבֹר וְכו', וּמִסְתַּבֵּף עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּצָרוֹת וְיִסּוּרִים וְעִגְמַת נַפְשׁ יוֹתֵר גְּדוּלִים, אֲכַל תִּכְךָ
 וּמִיָּד כְּשֶׁנִּסְכַּם בְּלֵב הָאָדָם, כִּי שׂוֹא תְּשׁוּעַת אָדָם, וּמֵה

מקור השמחה

שצה

יעשה לך אדם וכו', ואין שום עצה אחרת, רק לברח אליו יתברך, ומרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, ומספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, כאשר יספר איש אל רעהו, אדם זה כבר נושע בכל מיני ישועות, וממשיך על עצמו הארה משער החמשים; ואף שיכול להיות, שאין לו תכף ומיד מה שרוצה לפעל וכו', אף-על-פי-כן בידיעה זו כבר יושע, ומכל שכן וכל שכן אם יתמיד בזה מדי יום ביומו, וידע בידיעה ברורה אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ורק הוא האל המושיע, אז על-ידי רבוי תפלות ושיחות יזכה להמשיך אל עצמו רצונו יתברך, ויאיר אליו פניו, ויתמלאו כל חסרונותיו, ויושע בכל מיני ישועות.

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

אבישי בן שרה אטיאס נ"י

מרב בת יעל תחי'

וילדיהם

שירה, הודיה, יעל רינה, שילה עמוס,

ולזכות ההורים

גסטון עמוס בן מסעודה נ"י

שרה בת אסתר תחי'

שיזכו לרפואה שלימה

ולרוות רוב נחת

מכל יוצאי חלציהם

הספר הקדוש הזה נדפס

לעילוי נשמת

יעל בת מרים ע"ה

נפטרה בשם טוב

ה' ניסן ה'תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הנהגות נוראות ונפלאות להיות נזהר בהם כל ימי חייו

א. ירגיל עצמו לומר בכל לילה תקוון חצות על-כל-פנים העשרה מזמורים שיש בסדר התקוון, וירבה לדבר אז לפניו יתברך בלשון שרגיל בה, כי אז הוא עת רצון מאד, ותפלתו מקבלת ורצויה עד מאד.

ב. יזהר מאד בסדר התפלות: שחרית, מנחה, מעריב, ויתפלל כל תפלה בזמן הראוי לה, ולבל יאחר, חס ושלום, ואל ידלג שום מזמור וכו', כי הכל נתקן על-פי סודות ורזי דרזין סתרי נסתרות, ויאמר את סדר התפלה מלה במלה ומתוך הסדור דיקא.

ג. ילמד בכל יום מקרא עם פרוש רש"י, אשר מסגל מאד ליראת שמים, ומה טוב ומה נעים לחלק את פרשת השבוע וללמד ממנה חלק בכל יום.

ד. אשרי מי שמתמיד בכל יום במשניות אשר האמירה בעצמה מסגלת עד מאד, ומזככת ומטהרת את הנשמה, ויאמר בכל יום כמה מסכתות.

ה. למוד הגמרא עולה על כל הלמודים, ועל-כן ראה איך שהסמ"ך-מ"ם ניח את האדם ללמוד הכל, אבל העקר לא ללמוד גמרא, כי תלמוד עולה כמספר שמה של הקלפה הידועה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ריד), ולמוד הגמרא מבטל את כחה וממשיך על עצמו הארת ארבעת המלאכים השומרים את האדם, שהם: גבריאל, מיכאל, רפאל, ואוריאל, ועל-כן הוי זהיר, בני, ללמוד בכל יום שעור גמרא.

ו. מה טוב ומה נעים להיות רגיל לסיים בכל שבוע את המדרש מפרשת השבוע, ומי שזוכה לסיים את כל המדרשים שיש על פרשת השבוע, מעלתו גדולה מאד מאד, כי כל הסודות והמוסר גנוזים שם.

ז. חוב גדול על כל בר ישראל שיקבע לעצמו שעור קבוע בלמוד שלחן ערוך, אשר הוא תקון נורא ונפלא מאד, ומזכר את הדמים, ומברר אצלו את הטוב מהרע, וראוי לעשות לעצמו שני שעורים: שעור אחד פשוט — מחבר רמ"א פסדרן, לחזר בכל יום הרבה סימנים, ושעור אחד בעיון עם כל הפוסקים, לברר לעצמו ההלכה.

ח. למוד הזהר והתקונים מסגל מאד מאד לנשמה, ופותח לו שערי השמים, על-פני אשרי הזוכה לקבע לעצמו שעור קבוע בהם בכל יום, ויאיר על עצמו ערכות נעם זיו אור וחיית אלקותו יתברך.

ט. רבנו ו"ל הזהירנו מאד, שנתמיד בספרו הקדוש "לקוטי מוהר"ן", ואמר שהספר הזה יפתח את קשיות גדינו, ויעורר את האדם מהשנה, ויחזירהו בתשובה אמתית, ויהיה נעשה על ידו בעל מח ובעל השגה גדול, על-פני אל יעבר לך יום בלי ללמד בו, ומאחר שאמר שכשעושים תפלה מאיזה מאמר ממאמריו הקדושים, עולים למעלה בכל העולמות שעשועים כאלו, אשר לא עלו שעשועים כאלו מימות עולם, על-פני ראו לומר אחר כל מאמר את התפלה הקדושה מהספר הקדוש "לקוטי-תפלות", אשר מוהר"ן ת"ו אמר, שהרבה אנשים יושבים כבר בגן-עדן על-ידי התפלות שלו, ועתידים לתן את הדין על כל יום שאין אומרים בהם.

י. חדושי תורה הם יסוד גדול, והם תקון נפלא על כל החטאים שלו, שבאים בדרך כלל על-ידי הרהורים רעים, ועל-פני כנגד זה שהכניס במחשבתו הרהורים רעים, יכניס מחו ונדעתו בתורה הקדושה, ויחדש בכל יום איזה חדוש בפרד"ס, ואפלו לרשם לעצמו רק דבור אמונה, גם-כן יקר ונפלא עד מאד.

יא. טבילת מקנה מזככת מאד את הגוף והנשמה, וממשיך על עצמו ערכות, נעם וזיו שכנינת עזו יתברך, וממתיק כל הדינים ויש לו תקנה טובה לתקן הכל, ועל-פני הוי זהיר, בני, שעל-כל-פנים לא יחסר לך יום מבלי טבילת מקנה, וכדאי ללכת רגלי אפלו כמה

הנהגות נוראות ונפלאות

שצט

מילין, כְּדֵי לְטַבֵּל בַּמִּקְנָה, שֶׁהוּא יְסוּד הַיְסוּדוֹת בַּקִּדְשֵׁת הַיְהוּדוֹת, וְהַשְׁעָר וְהַפֶּתַח לְהַכְנִס אֶל תוֹךְ הַקִּדְשָׁה.

יב. מִצְוַת צְדָקָה הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּצְוֹת, כִּי בְּזֶה מְגַלָּה אֶת טֵהָר לְכַבּוֹ וְגִדְל אֱמוּנָתוֹ וּבִטְחוֹנוֹ בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן רָאָה, בְּנִי, לִתֵּן בְּכָל יוֹם צְדָקָה בְּשֵׁתֵי יָדַיִם וּבִסְבָּר פָּנִים יְפוֹת, וּבַפֶּרֶט כְּשָׂא אֶלַיְךָ עֲנִי תִקְרָבוּ בְּכָל מִינֵי הַתִּקְרָבוֹת, וְהַפִּיֶסוּ בְּכָל מִינֵי פִיּוּסִים, וְתִתֵּן לוֹ אֶפְלוֹ סֶף מוֹעֵט אִם אֵין לָךְ, הַעֲקֹר שְׁלֵא יֵלֶךְ מִמֶּךָ רִיקָם וְשִׁבוּר וּבְרוּחַ נְמוּכָה וְכוּ', כִּי הוּא הַעֲזוֹן הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר לְשַׁלַּח עֲנִי רִיקָם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִשֵּׁם יִתְבַרֵךְ מִרְחַם עֲלֶיךָ וְשׁוֹלַח עֲנִי לְבִיתְךָ, תִּדַע כִּי מִתְנֶה טוֹבָה שְׁלַח אֶלַיְךָ, וְתִכְנִיֶסוּ לְבִיתְךָ וְתֵאכְלִיָּהוּ וְתִשְׁקָהוּ וְתִקְרָבוּ בְּכָל מִינֵי הַתִּקְרָבוֹת, וְתִתֵּן לוֹ כֶּמֶה שְׁתוּכַל, וּבְלִבְדּוֹ בְּפִיּוּס וּבִסְבָּר פָּנִים יְפוֹת.

יג. אֵין לָךְ עוֹד תִּקְוָן וְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבְּעוֹלָם כְּמוֹ לְשִׁמְעַע בְּזִיוְנוֹ וְלֵדָם וְלִשְׁתַּק, וְעַל-כֵּן, אַחֲרֵי וְרָעִי, בְּנִי וַיְדִידֵי הַיָּקָר, שְׁתַּק שְׁתַּק לְמַחְרָפֵי וְלִמְבֹזֵי נַפְשֶׁךָ, וְאַל תַּעֲנֶה לָהֶם דָּבָר, רַק סְבוּל תִּסְבַּל, וְתִקְבַּל אֶת כָּל הַבְּזִיוּנוֹת שֶׁבָּאִים עֲלֶיךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה, בְּלִב רַחֵב וּבְפָנִים שְׂמֵחוֹת, כִּי הֵם מוֹסִיפִים לָךְ חַיִּים, וּמְמַתִּיקִים מִמֶּךָ כָּל הַדִּינִים וְנִתְכַפְּרִים חֲטָאֶיךָ בְּעַת הַהִיא.

יד. יַעַן כִּי חַיִּים מְלֵאִים נְסִיוונוֹת וְכָל אֶחָד נִתְנַסָּה בְּנְסִיוונוֹת אַחֲרֵים, וְעוֹבֵר בְּכָל יוֹם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת אַחֲרוֹת הַמְּשַׁבְּרוֹת אֶת הָאָדָם, מִחֲלִישׁוֹת אֶת הַדַּעַת, מִבְּטָלוֹת אֶת הַרְצוֹן, מְעַקְמוֹת אֶת הַלֵּב וּמְכַנְיִסוֹת עֲצָבוֹן גְּדוֹל בְּלִב הָאָדָם, עַל-כֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה כָּל הַיּוֹם, וְתִשְׁמַע כְּלֵי זְמֵר, וְתִשְׁרֵר בְּעֲצָמָךְ נְגוּנִים שֶׁל שְׂמֵחָה, וְתִרְקַד רְקוּדִים אֶפְלוֹ בִּינְךָ לְבִין עֲצָמָךְ בְּאֶפֶן, שֶׁתִּהְפֹּךְ אֶת כָּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְתִקְוָה הַשְּׁשׁוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, וְרֵאוּי לְאָדָם לְשִׂמַח אֶת עֲצָמוֹ וְלִילָךְ תָּמִיד בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת, וְלִקְבַל אֶת פְּנֵי כָּל אָדָם בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת, וְהִיא הַמִּצְוָה הַעוֹלָה עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וְהָאֲרִיז״ל גָּלָה לְתַלְמִידָיו, כִּי לֹא זָכָה לְהַגִּיעַ אֶל מִדְּרַגְתּוֹ הַגְּבוּהָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי תִקְוָה הַשְּׁשׁוֹן וְהַשְּׂמֵחָה, שֶׁהִיָּה

תמיד שמח וטוב לב.

טו. ועקר השמחה צריך להיות בעת קיום כל המצוות, כי ראוי לשמח ולרקד מאד מאד, איך שקטני ערך ופחותים כמנו היום, בתוך הסתרה שבתוך הסתרה זוכים להתעטף בכל יום בציצית ולהתעטר בתפלין, לנשק את המזוזה ולשמור שבת-קדש, לאכל מצה בפסח, בסכות — ספה וארבעה מינים וכו' וכו', ובזה ראוי לנו להחיות את עצמנו עד מאד מאד.

טז. מה טוב ומה נעים להיות רגיל ללמד בתרי"ג מצוות, באפן שיזכה להיות בקי בכל המצוות ולקיימן במחשבה, דבור ומעשה, וישמח בזה מאד מאד, שנפל חלקו בחלק עם קדוש ישראל, בני אבינו שבשמים.

יז. העולה על הפל, והוא הברית התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, הוא "התבודדות" ושיחה בינו לבין קונו בלשון שרגיל בה. בני, בני, אין לך עוד נעם וערכות, זיו וחיות, כמו מי שמרגיל את עצמו לדבר עמו ותברך בתמימות ובפשיטות, ומספר לפניו תברך את כל לבו, וכל מה שעובר עליו בפרטי פרטיות, כמו שמדבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ועבודה קדושה זו עולה על כל העבודות, וכמעט שאי אפשר להפגס באמת אל הקדושה בלי "התבודדות", כי כל זמן שאין האדם מדבר עמו ותברך, ומספר לפניו את כל עניניו, ומחשבה, דבור ומעשה שלו, עדין הוא מנח בדמיון גדול, ומטעה את עצמו מאד מאד, והוא מבהל ומבלבל מאד מאד, ותכף-ומיד כשמרגיל את עצמו לדבר עמו ותברך, הוא מתחיל להזדכך, כי כל דבור ודבור שמדברים עמו ותברך, זוהי הצלחה נצחית לעולמי עד ולנצח נצחים; אשרי מי שיאמז בדרך הקדושה והפשוטה הזו, ואז יזכה סוף כל סוף לצאת מחשכותו, ויאיר על נפשו אורו ותברך בהארה בזיו ובחיות נוראה ונפלאה מאד, אשרי לו ואשרי חלקו!

ספר קדוש זה הודפס לזכות
נשמתו הזכה והטהורה של,
אור שבעת הימים, מאור עינינו,
בוצינא קדישא, המנורה הטהורה
והמקודשת מכל מורנו ורבנו הצדיק
הקדוש והנורא שכל רז לא אניס ליה.

כ"ק אדמו"ר מוהרא"ש
בן רבי מנחם זאב זצ"ל זי"ע
ועל כל ישראל

יהי רצון שיהיה מליץ יושר עלינו ועל
כל עם ישראל ויחיש הגואל במהרה
ברחמים גמורים ללא שום תערובת
דין וכל אויביו ושונאיו יפלו כעלה
הנידף ושיזכה לפעול בשלמות את
כל ענייניו ורצונותיו ביבנאל עיר
ברסלב בגליל.

זכות הדפסת הספר הקדוש הזה יהיה להצלחת

מאור בן שושנה

אודליה בת מרים

וילדיהם

אליעזר שלמה בן אודליה

רבקה בת אודליה

פייגא בת אודליה

נחמן נתן בן אודליה

הקדוש ברוך הוא ימשיך עליהם ברחמיו חן וחסד ורחמים גדולים, דבקות עצומה ושמחה אינסופית בלימוד התורה וקיום המצוות שיזכו לעסוק בהדפסת אור הצדיק האמת כל חייהם מבלי שום מפריע, ומעכב, בדרך הכי קלה וטובה ומהירה ויומשך עליהם שפע עצום רוחני וגשמי גם יחד.

וילדיהם יהיו נוטרי הברית בשלמות בכל חמישה חושיהם ולא ידעו מהו טעם חטא.

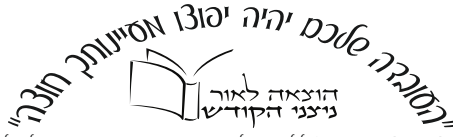
ויזכו לבית משלהם ביבנאל עיר ברסלב מתוך

שמחה ונחת.

אמן כן יהי רצון...

הוצאה לאור "ניצני הקודש"

ת"ד 599, ביניאל 15225. טלפון- 054-2287882

הוצאה לאור ניצני הקודש הינה חברה בע"מ המורשית להפיק ולפרסם את כתבי היד הנ"ל.

הריני שמח להיות שותף במפעלכם הקדוש ולאשר בזה את השתתפותי בהוצאה לאור של ספרי מוהרא"ש ורביז"ל. עפ"י כתב ההרשאה המצורף בזה, הנכם רשאים לחייב את חשבוני ב-21 בחודש בסך _____ ש"ח. תבורכו בכל מילי דמיטב על תמיכתכם החשובה במפעלינו הק'. יהיה רצון שימלא ה' משאלות ליבכם לטובה בברכות וישועות בכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו, אמן.

תשלום מפורט קפיץ נא למלא חקף א' סטוס. תשלום כרטיס אשראי נא למלא חקף ב' סטוס. ניתן להסתייג סקסס או ספויא"ל

חלק א' - בקשה להקמת הרשאה לחיוב חשבון

קוד מסלקה	סוג חשבון	מספר חשבון בנק
בנק	סניף	
קוד מוסד (המוטב)		אסמכתא/מס' מזהה של הלקוח אצל המוטב (ככל שקיים)
02057		
שם המוסד (המוטב) הוצאה לאור ניצני הקודש- אודליה בניזרי		

לכבוד _____ בנק _____ סניף _____ ("הבנק")

הרשאה כלית, שאינה כוללת הגבלות.

IA - הרשאה הכוללת לפחות אחת מההגבלות הבאות:

- תקרת סכום החיוב - _____ ₪.
- מועד פקיעת תוקף ההרשאה - ביום ____/____/____.

אם ישלחו על ידי המוטב חיובים שאינם עומדים בהגבלות שקבע הלקוח, הם יוחזרו על ידי הבנק, על כל המשמעויות הכרוכות בכך.

(לתשומת לבכם: א' סימן אות מרחלופת המוגשת לעיל, משמעה בחירה בהרשאה מלית, שאינה כוללת הגבלות)

1. אני/הח"מ _____ מס' זהות/ח.פ. _____ ("הלקוח/ות") שם בעלי החשבון כמופיע בספרי הבנק

כתובת _____ רחוב _____ מספר _____ ישוב _____ מיקוד _____ טלפון _____ כתובת דוא"ל _____

מבקשים/ים בזה להחשבוני/נו ה"ל ("החשבון") הרשאה לחיוב חשבוני/נו, בסכומים ובמועדים שימצאו לכם מדי פעם בפעם ע"י המוטב באמצעות קוד המוסד, בכפוף למגבלות שסומנו לעיל (ככל שסומנו).

2. כמו כן יחולו ההוראות הבאות:
- א. עלינו לקבל מהמוטב את הפרטים הנדרשים למילוי הבקשה להקמת ההרשאה לחיוב החשבון.
 - ב. הרשאה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה בכתב ממני/מתנו לבנק שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה לבנק, וכן ניתנת לביטול עפ"י הוראת כל דין.
 - ג. אהיה/נהיה רשאי/ם לבטל חיוב מסוים, ובלבד שהודעה על כך תימסר על ידי/נו בכתב לבנק, לא יאוחר מ-3 ימי עסקים לאחר מועד החיוב. ככל שהודעת הביטול ניתנה לאחר מועד החיוב, הזיכוי ייעשה בערך יום מתן הודעת הביטול.
 - ד. אהיה/נהיה רשאי/ם לדרוש מהבנק, בהודעה בכתב, לבטל חיוב, אם החיוב אינו תואם את מועד פקיעת התוקף שנקבע בהרשאה, או את הסכומים שנקבעו בהרשאה, אם נקבעו.
 - ה. הבנק אינו אחראי לכל הנוגע לעסקה שביני/נו לבין המוטב.
 - ו. הרשאה שלא יעשה בה שימוש במשך תקופה של 24 חודשים ממועד החיוב האחרון, בטלה.
 - ז. אם תענו לבקשתי/נו, הבנק יפעל בהתאם להוראות הרשאה זו, בכפוף להוראות כל דין והסכם שביני/נו לבין הבנק.
 - ח. הבנק רשאי להוציאני/נו מן ההסדר המפורט בהרשאה זו, אם תהיה לו סיבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו תוך ציון הסיבה.
3. אני/המסתייג/ים שבקשה זו תוגש לבנק ע"י המוטב.

תאריך _____ תחילת הלקוח/ות _____

תשלום מפורט קפיץ נא למלא חקף א' סטוס. 1-800-508-508

חלק ב' - תשלום באמצעות כרטיס אשראי

שם בעל הכרטיס: _____ מס' זהות: _____

כתובת: _____ רחוב _____ מספר _____ ישוב _____ מיקוד _____ טלפון _____ דוא"ל _____

סוג כרטיס: ויזה ישראלכרטיסמסטרקרד אמריקן אקספרס דינרס 3 ספרות בגב הכרטיס: _____

מס' כרטיס: _____ בתוקף עד: _____ שנה _____ חודש _____

- אני הח"מ נתן בזה להוצאה לאור "ניצני הקודש" הרשאה קבועה לחייב את חשבוני ה"ל מדי חודש באמצעות כרטיס האשראי אשר פרטי מצויינים לעיל, בגין השתתפותי בהוצאה לאור של ספרי מוהרא"ש ורביז"ל. החיוב כאמור יבוצע על ידיכם במתן הודעת חברת האשראי.
- כל חיוב שיעשה בהתאם להרשאה זו, יחשב כעושה בידעתי המלאה.
- שובר זה נחתם על ידי בלי נלקוב במספר התשלומים ובסכומים, הואיל וניתנה לכם על ידי הרשאה להעביר למפיקת הכרטיס חיובים מעת לפעם כפי שתפרטו למפיקה.
- הרשאה זו ניתנת לביטול על ידי, בהודעה בכתב ממני אליכם.
- אם תהיה בתוקף גם לחיוב כרטיס שיופק לי על ידי חברת האשראי ואשר ישא מספר אחר, כחלופה לכרטיס אשר מספרו נקוב לעיל.
- אתם חייביו את חשבוני כאמור כל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לעשות כן.

תאריך: _____ תחילה: _____

